

אהבה וגאווה

מאת ג'יין אוסטן

תורגם מאנגלית מאת שושנה שרירא

(או: אהבה ודעה קדומה)

פרק א'

דיעה מקובלת היא בעולם כולו, שגבר רווק בעל רכוש מבקש, בוודאי, לשאת אשה.

אם כי מהלך מחשבותיו ורחשי לבו של גבר כזה כמוהם כספר החתום, בבואו לשבת לראשונה באיזור-מגורים חדש, הרי טבועה כבר דיעה זו בלבות המשפחות המתגוררות בשכנותו עד כדי כך, שהוא נחשב לנחלתה החוקית של אחת מבנותיהן.

“מר בנט יקירי”, אמרה לו יום אחד רעיתו, “השמעת שנמצא סוף-סוף שוכר לנתרפילד-פארק?”.

מר בנט השיב כי לא שמע.

“אכן נמצא”, החזירה היא; “זה עתה היתה כאן מרת לונג וסחה לי הכל”.

מר בנט לא ענה.

“כלום אין את נפשך לדעת מי השוכר?” קראה אשתו בקוצר-רוח.

“אם הנך משתוקקת לספר לי, לא אאטום את אוזני”.

להזמנה טובה מזו לא ציפתה כלל.

“ובכן, יקירי, עליך לדעת, שאת נתרפילד”, אומרת מרת לונג “שוכר צעיר בעל רכוש גדול מצפון-אנגליה, שביום ב' בא במרכבה רתומה לארבעה סוסים לראות את המקום, וכה ישר בעיניו עד כי בא מייד לכלל הסכם עם מר מוריס, כי יבוא לדור בו עוד לפני חג-מיכאל, וכי כמה ממשרתיו יהיו כבר בבית בסוף השבוע הבא”.

“מה שמור?”

“בינגלי”.

“הנשוי הוא אם רווק?”

“רווק, יקירי, כמובן רווק! רווק בעל רכוש גדול; ארבעת או חמשת אלפים בשנה; איזה עניין נאה בשביל בנותינו!”.

“הכיצד? מה להן ולו?”

“מר בנט יקירי”, השיבה רעיתו, “אתה מייגע אותי כל-כך! עליך לדעת שאני מתכוננת לכך, שישא אחת מהן לאשה”.

“כלום לכך נתכוון בבואו לשבת כאן?”

“נתכוון? הבל הבלים, מה אתה סח! אך קרוב לוודאי, שלבו עשוי ללכת שבי אחר אחת מהן, ועל כן חייב אתה לסור אליו מייד לכשיבוא הנה”.

“איני רואה לפני כל שעת כושר לכך. את והנערות יכולות אתן ללכת, או יכולה את לשלחן בעצמן, דבר שיהיה אולי טובה מזה, הואיל ואת בעצמך נאה לא פחות מהן; עלולה את למצוא חן בעיני מר בינגלי יותר מכל החבורה”.

“יקירי, אתה מחליק לי לשון. וודאי שהייתי יפת-תואר, אך היום איני מתימרת להיות נבדלת במאומה מאחרות. כשאשה היא אם לחמש בנות בוגרות, ראוי לה שלא להטריד עוד את מוחה ביפית-תוארה היא”.

“אשה כזו כבר אין לה על פי רוב יופי רב לענות בו”.

“אבל, יקירי, חייב אתה באמת לסור אל מר בינגלי, בבואו לשבת בשכנותנו”.

“האמיני לי, שדבר זה הוא למעלה מנכונותי לעשות”.

“אך זכור את בנותיך. שווה בנפשך איזה שידוך הוא לאחת מהן. אך ורק מטעם זה גמרו סיר וויליאם וליידי לוקאס אומר בנפשם לסור אליו, אם כי אינם, כידוע לך, נוהגים בדרך כלל לבקר אצל הבאים לשבת כאן זה מקרוב. באמונה, עליך ללכת, שאם לא כן לא נוכל **אנו** ללכת אצלו”.

“את בוודאי מפריזה בפקפוקיך. סבורני, שמר בינגלי ישמח מאד לראותכן; ואנוכי אשלח לו עמכן כמה שורות ואבטיחו, כי מסכים אני מקרב לב שישא לאישה את אחת הנערות אשר תיטב בעיניו; אך מוכרח אני לצרף מלה טובה בשבחה של ליזי הקטנה שלי”.

“איני רוצה שתעשה זאת. ליזי אינה טובה אף כלשהו מהאחרות; ובטוחני כי אינה טובת־מראה כג'יין ואף לא בעלת מזג־טוב כלידיה. אך אתה מעדיף אותה תמיד על כולן”.

“אף אחת מהן אינה מצטיינת במידה מרובה” השיב הוא; “כולן סכלות ובורות ככל שאר הנערות; אך ליזי מחוננת ביתר שנינות מאחיותיה”.

“מר בנט, כיצד תוכל לדבר סרה בבנותיך בזו הלשון! מה גדולה הנאתך בגבור חמתי. אינך מרחם כלל על עצבי הדלים”.

“טעות אתך, יקירה. רוחש אני יראת־כבוד לעצביך. הרי הם ידידי משכבר הימים. זה לי עשרים שנה, לפחות, שאת מזכירה אותם באוזני ברוב גאון”.

“אהה, כלום יודע אתה מה גדול סבלי”?

“מקווה אני בכל זאת, שתאזרי עוז ותזכי לראות במו עיניך אברכים רבים, בעלי ארבעת אלפים לשנה, שיבואו לשבת בשכונתנו”.

“מה טובה תצמח לנו מהם, אפילו יבואו עשרים מהם לשבת עמנו, אם אינך רוצה לסור אליהם”.

“בטחי בי, יקירה, שבבוא כל העשרים, אסור אל כולם”.

מר בנט היה מין תערובת משונה של תשובות קולעות, הומור עוקצני, מנהגים כבושים וקפריזות, עד כי לאחר ניסיון של עשרים ושלוש שנות־נישואין, לא עמדה עדיין רעייתו על טבעו. אותה להבין היה קל למדי. היא היתה אשה, ששכלה דל, דעתה פחותה ומזגה הפכפך. בשעה שלבה לא היה טוב עליה, סברה שהיא עצבנית. כל מגמת חייה היתה להשיא את בנותיה; ואילו נחמתה בחיים – לערוך ביקורים וללכת רכיל.

פרק ב'

מר בנט היה בין הראשונים אשר סרו אל מר בינגלי. זה מזמן רצה לבקרו, אם כי עד לפני לכתו חזר והסביר לרעייתו, כי מוטב שלא ילך; ולה לא נודע דבר עד הערב שלאחר הביקור. והנה כיצד נתגלה הדבר.

בראותו את בתו השניה תורחת בקישוט כובעה, פנה אליה פתאום לאמור:

“מקווה אני, ליזי, שישא חן בעיני מר בינגלי”.

“וכי מנין נדע אנו מה טוב בעיני מר בינגלי”, אמרה האם ברוב תרעומת, “הרי לא נבקרנו”.

“אך האם שכחת, אמא”, אמרה אליזבת, “שנתראה עמו בנשפיה־מחולות וכי מרת לונג הבטיחה להציגו לפנינו”.

“אינני מאמינה, שמרת לונג תנקוף אצבע למעננו. יש לה שתי שארות־בשר צעירות משלה. אשה אנוכיית וצבועה היא ואין דעתי נוחה ממנה”.

“כמוני כמוך”, העיר מר בנט, “ושמח אני על שאינך תולה תקוות בנדיבות־לבה”.

מרת בנט לא טרחה להשיב דבר; אך כיוון שלא יכלה עוד לשלוט ברוחה, החלה נוזפת באחת מבנותיה.

“בשם אלהים, קיטי, אל תרבי כלי־כך להשתעל! חוסי ורחמי על עצבי. את קורעת אותם לגזרים”.

“קיטי אינה יודעת סדר ומשטר בשיעוליה”, אמר אביה, “והיא משמיעה אותם שלא בזמנם”.

“איני משתעלת להנאתי”, השיבה קיטי מבוהלת קמעה. “ליזי, מתי חל נשפיה־מחולות הבא?”

“בעוד שבועיים ימים ממחר”.

“אמנם כן”, קראה אמא, ומרת לונג מקדימה לבוא רק ביום אחד; ולכן לא תוכל להציגו לפנינו, כי אף היא לא תספיק להכיר אותו”.

“ובכן, יקירתי, תהיה ידך אל העליונה ותוכלי להציג את מר בינגלי בפני ידידתך”.

“הכיצד, מר בנט, הכיצד? הרי לא הוצג לפני; איך ימלאך לבך להרעימי כלי־כך?”

“זהירותך היתרה מעוררת בי רחשי כבוד. היכרות של שבועיים ימים אמנם כמוה כאפס. וכי מה לומדים על טבעו של אדם מקץ שבועיים ימים? אך אם לא נהיין אנו, יבוא אחר וחירף את נפשנו; ומלבד זה מן הראוי שמרת לונג ושארות-בשרה תנסינה את כוחן; ואם תוותרי על שירות, היא תשבח את נדיבות-לבך ואנוכי אטול את המעמסה על שכמי”.

הנערות נתנו עיניהן באביהן. מרת בנט פלטה רק: “הבל הבלים!”.

“מה פירושה של קריאה מוטעמת זו?” קרא הוא. האם הבלים בעיניך צורות ההיכרות והחשיבות שמייחסים להן? אינני תמים-דעים עמך בנידון זה. מה דעתך, מארי? – הרי את, כידוע לי, עלמה המעמיקה חשוב, מעיינת בספרים גדולים ומעתיקה מהם אמרי חכמה”.

מארי השתוקקה לומר משהו שנון מאוד, אך לא ידעה כיצד עושים זאת.

“עד שמארי מגבשת את מחשבותיה”, המשיך, “נשובה-נא על מר בינגלי”.

“מר בינגלי כבר מאוס עלי”, קראה רעיתו.

“צר לי מאוד לשמוע זאת; אך מדוע לא הקדמת לגלותו לי? אילו ידעתי הבוקר כי כן הדבר, לא הייתי סר לביתו. לרוע מזלי כבר ערכתי למעשה ביקור בביתו ולא נוכל עוד להתחמק מהיכרות עמו”.

תדהמת הנשים היתה בדיוק כפי שהתכוון – ותדהמתה של מרת בנט עלתה, כמובן, על כל השאר; אם כי לאחר ששכך שאון העליצות הראשון, התחילה מכריזה, שכך ניבא לה לבה תמיד.

“נאה אף יאה מצדך, מר בנט יקירי! ידעתי שבסופו של דבר יעלה בידי להניעך לחפצי. בטוחה הייתי, שאהבתך לבנותיך לא תניח לך להזניח היכרות כזו. מה רבה שמחת! ואיזה משחק יפה הוא: ללכת הבוקר מבלי לגלות לנו שמך דבר עד עכשיו”.

“וכעת, קיטי, הרשות בידך להשתעל ככל אוות-נפשך”, אמר מר בנט. ובדברו יצא מן החדר, כי התלהבותה של רעייתו הוגיעה אותו מאוד.

“נערות, איזה אב נפלא לכן!” אמרה היא, לאחר שהדלת נסגרה. “איני יודעת כיצד תגמולנה לו פעם על חסדו עמכן; לו ולי, אמכן. האמנה לי, שבגילנו אנו אין את נפשנו עוד להתודע מדי יום ביומו לבני אדם חדשים; אך למענכן מוכנים אנו לעשות הכל. לידה, חביבתי, את אמנם הרכה בבנותי, אך בטוחתני שמר בינגלי יצא עמך במחול בנשף הבא”.

“ומה בכך?” אמרה לידה ברוב גאון, “איני חוששת כלל וכלל. אמנם הצעירה אני, אך גבוהה משכמי ומעלה מכולכן”.

את שעות הערב בילו בניחושיים, מתי ישיב ביקור על ביקורו של מר בנט ולמתי לקבוע את התאריך, בו יוזמן לסעודת-צהריים.

פרק ג'

כל מאמציה של מרת בנט, שנסתייעה בחמש בנותיה להציל מפי אלוף-נעוריה מה תוארו של מר בינגלי, תיאור משיע-רצון, עלו בתוהו. התקיפוהו בדרכים שונות: בשאלות גלויות, בניחושיים מחוכמים וברמזים קלושים; אך הוא ניצל מרשתן הדקה; ולבסוף נאלצו להסתפק בתיאור מכלי שני: מפי שכנתן, לידי לוקאס. היא מילאה פיה תהילתו. חן וחסד נשא מלפני סיר וויליאם. כי צעיר הוא לימים, יפה-תואר, נעים-הליכות, ונוסף לכל, יש בדעתו לבוא לעצרת הבאה בלוויית פמליה גדולה. וכי מה יכול להיות נפלא מזה! חיבת-המחול כמוה כצעד אחד לקראת האהבה; והכל תלו תקוותיהן בלבו של מר בינגלי, שיימשך בעבותות האהבה.

“אילו זכיתי לראות אחת מבנותי משתפנת ברוב אושר בנתרפילד”, אמרה מרת בנט לאלוף-נעוריה, “וכל השאר נשואות ברוב נחת כמוה, לא הייתי נושאת עוד נפשי למאומה”.

כעבור כמה ימים החזיר מה בינגלי ביקור למר בנט והיסב עמו כעשר דקות בחדר הספרים. במעמקי לבו קיווה, שיוכל לתת עיניו בעלמות הצעירות, אשר שמע יופיין כבר הגיע אליו אך ראה את אביהן בלבד. העלמות היו במקצת בנות-מזל יותר, הואיל ויכלו להיווכח מבעד לאחד מחלונות הקומה העליונה שהוא לבוש בגד כחול ורכוב על סוס שחור.

מייד לאחר זה נשלחה ההזמנה לסעודת-צהריים; ומרת בנט כבר שקלה בדעתה מהי מערכת המנות, אשר תעיד עליה שהיא עקרת-בית מעולה, והנה הגיעה התשובה שהשביטה את כל התכונה. מר בינגלי נאלץ לשהות למחרת היום בעיר, ולכן לא יכול להיענות להזמנתם הנכבדה וכו'. מרת בנט לא ידעה מנוחה בנפשה. היא לא יכלה להעלות על דעתה איזה עסקים דוחקים יש לו בעיר מייד לאחר בואו להרטפורדשיר; וחשש התגב אל לבה, שמטבעו של האיש להתרוצץ ממקום למקום, ושאינו כלל בדעתו לשבת ישיבת קבע בנתרפילד, כפי שמן הראוי לו לעשות. לידי לוקאס הרגיעה במקצת את רוחה הנסערת, כי רעיון עלה על דעתה שהוא נסע ללונדון רק כדי להזמין חבורת אורחים גדולה אל נשף המחולות. ואמנם נפוצה הידיעה עד מהרה, שמר בינגלי מביא עמו שתיים עשרה גבירות ושבעה אדונים. הנערות התרעמו על מספר כה רב של גבירות; אך יום אחד לפני הנשף נשמו לרווחה, בשמען שבמקום שתיים-עשרה חזר מלונדון בלוויית שש גבירות בלבד, חמש אחיותיו ובת-דודו. וכאשר הופיעה החבורה באולם-הנשף, היו בה חמש נפשות בסך הכל, – מר בינגלי, שתי אחיותיו, בעלה של הבכירה ועוד עלם אחד.

מר בינגלי היה יפה-תואר וג'נטלמן מובהק בהליכותיו; פניו נעימים, ומנהגו בתכלית הקלות והטבעיות. אחיותיו היו נשים נאות והדורות למראה, ללא כל ספק. גיסו, מר הירסט, נראה ג'נטלמן ותו לא; אך רָעו מר דארסי היסב אליו מייד את תשומת לבם של כל הנאספים בקומתו הגבוהה,

בדמותו הנאה, ביפיתוארו ובאצילותו, ובשמועה שנפוצה חמש דקות אחר הופעתו, שיש לו עשרת אלפים לשנה. הגברים הכריזו עליו שהוא גבר כהלכה, והגבירות הצהירו שהוא עולה ביפי תוארו על מר בינגלי ונתנו בו עיני הערצה עמוקה עד מחצית הערב, עד אשר הליכותיו המאייסות על הכל וריחו נבאש; כי עד מהרה נתגלה שגאוותו הוא, הזוקף ראשו מעל לנאספים ומאומה לא ייטב בעיניו הרמות; ואף נחלתו הגדולה בדרכי שיר לא עמדה לו להצילו מכך, שלא יאמרו עליו כי פניו קשוחות וחסרות-חן, וכי אינו ראוי כלל שישווהו לרעו.

מר בינגלי התוודע עד מהרה לכל הקרואים נשואי הפנים שבאולם: מלא חיים היה ונוח לבריות, השתתף בכל מחול, התרעם על כי הנשף תם במקדש, ואמר שיש בדעתו לערוך נשף בנתרפילד. סגולות נעימות כל כך המדברות בעדן. מה רב הניגוד בינו לבין רעו! מר דארסי יצא רק פעם אחת במחול עם מרת הירסט ופעם אחת עם העלמה בינגלי, סירב להתוודע אל אחת הגבירות האחרות ובילה את שאר שעות הערב כשהוא מהלך על פני האולם, ומשוחח מפעם לפעם עם אחד מבני חבורתו. מייד עמדו על אופיו של האיש, שהוא העלם הגא, והקשוח שבעולם, והכל קיוו שלא יוסיף עוד לבוא שמה כל ימיו. ביחוד קצפה עליו מרת בנט, אשר נוסף על מנהגיו שלא ישרו בעיניה, בערה בה חמתה עד להשחית על כי הקל בכבוד אחת מבנותיה.

מפאת מחסור בגברים, נאלצה אליזבת בנט לשבת במקומה במשך שני מחולות; ובפרק מאותו הזמן ניצב מר דארסי סמוך אליה עד כי אוזנה קלטה שיחה בינו לבין מר בינגלי, אשר הפסיק את מחולו לשעה קלה, כדי להאיץ ברעו שיצטרף אל המחוללים.

“בוא, דארסי”, אמר, “אני מוכרח להרקיידך. איני סובל לראותך ניצב בודד לנפשך ואוויילי-למראה כל כך. מוטב שתצא במחול”.

“לא ארקוד בשום פנים ואופן. יודע אתה מה מתעב אני זאת, אלא אם כן בת-זוגי היא מיודעתי משכבר הימים. ובעצרת כגון זו יהיה סבלי קשה מנשוא. אחיותיך עסוקות ואין אשה באולם, שהיציאה עמה במחול לא יהיה בעיני כעונש מן השמים”.

“אני במקומך לא הייתי בררן כל כך”, קרא בינגלי, “במלכות שלמה נשבעתי ובכבודי, שלא ראיתי מעודי נערות חמודות במספר כה רב כבערב זה; וכמה מהן הן אפילו יפהפיות”.

“אתה מרקד עם הנערה הנאה היחידה באולם”, אמר מר דארסי, שנתן עיניו בבכירה שבבנות בנט.

“היא, היא היצור היפה ביותר שנתתי בו עיני מעודי! אך הנה אחת מאחיותיה יושבת מאחריך והיא חמודה מאוד ובוודאי נעימה מאוד. הבה אבקש את בת-זוגי להציגך לפניה”.

“לאיזו אתה מתכוון?” ובהפנותו עצמו, התבונן רגע קל באליזבת, אך כאשר היסבה מבטה אליו, גרע עיניו ואמר בקול צונן: “אפשר לסבול, אך אין היא נאה עד כדי למשוך את לבי; ואין לי כעת מצב רוח לעודד רוחן של עלמות, שגברים אחרים ויתרו עליהן. מוטב שתשוב אל בת-זוגך ותתענג על החיוכים שלה, כי מבזבז אתה עלי זמנך לריק”.

מר בינגלי שמע בעצתו. מר דארסי התרחק; ואליזבת נשארה במקומה, ברגשות כלל וכלל לא לבכיים ביחס אליו. אך בקרב ידידיה סיפרה את הסיפור בליצנות יתירה; כי ניחנה במזג ער וחומד לצון, היודע להתענג על המגוחך.

על המשפחה כולה עבר בדרך כלל ערב נעים. מרת בנט נוכחה לדעת, שבתה הבכירה נשאה חן בעיני חבורת נתרפילד. מר בינגלי חולל עמה פעמיים, ואחיותיו הסבירו לה פנים. ג'יין הנתה לא פחות מאמה, אם כי בחשאי. אליזבת חשה מה גדולה הנאתה של ג'יין. מארי שמעה שיבחה באוזני העלמה בינגלי, כנערה המושלמת במעלות בפלך כולו; ולקאתרין וללידיה האיר המזל פנים למצוא להן תמיד בני-זוג, וזה הוא כל אשר למדו לחשוק בנשף-מחול. ולכן חזרו במצב-רוח מרומם ללונגבורן, כפר מגוריהן, שהן היו סלתו ושמןו. את מר בנט מצאו עדיין ער. מתוך שהיה מעיין בספר לא חש בחלוף הזמן; והפעם הציקה לו סקרנותו לקבל ידיעות על מאורעות הערב אשר תלו בו תקוות כה נפלאות. בסתר לבו קיווה, שרעייתו תשוב מאוכזבת מהסגולות שמנתה בעלם הזה; אך עד מהרה נוכח שעוד מעט וישמיעו באוזניו פרשה אחרת לגמרי.

“הוי, מר בנט יקירי”, קראה מייד עם כניסתה החדרה, “היה לנו ערב נעים ביותר, נשף יפה להפליא. צר לי על שלא היית שם. הכל נשאו עיניהם אל ג'יין, לא היה עוד כדבר הזה. הכל אמרו שהיא טובת-מראה; ומר בינגלי סבור שהיא יפהפיה, ורקד עמה פעמיים. שער בנפשך, יקירי: אמנם רקד עמה פעמיים! היא היתה היצור היחיד באולם שהוא הזמינה למחול שני. לראשונה הזמין למחול את העלמה לוקאס. רגזתי כל כך, כשראיתי ניצב לידה, מוכן למחול; אך היא לא שבתה את לבו; וכי מי יתן עיניו בה? מראה ג'יין המחוללת, שבה, כנראה, את לבו. ולכן חקר מי היא, הציג עצמו בפניה והזמינה לשני חלקי המחול הבאים. לשני חלקי המחול השלישי הזמין את העלמה קינג, לשני חלקי הרביעי את מאריה לוקאס, לשני חלקי החמישי שוב את ג'יין ולשני חלקי השישי את ליזי, – ול”בולאנז’ר” –

“אילו היו בלבו רחמים עלי”, קרא בעלה בקוצר-רוח, “לא היה מרקד אף המחצית מכל הריקודים הללו! בשם אלוהים, אל תוסיפי למנות את בנות-זוגי. אוי, מי יתן והיה נוקע קרסולו במחול הראשון!”.

“יקירי, מה היה לך?” המשיכה מרת בנט בשלה, “העלם נשא חן בעיני. הוא יפה-תואר עד להפליא! ואחיותיו נשים מקסימות הן. לא ראיתי מעודי שמלות יותר הדורות משמלותיהן, וייתכן מאוד שתחרית שמלתה של מרת הירסט –”.

ושוב שיסע אותה בשטף דבריה. הוא מחה בכל תוקף נגד התיאור המפורט, ולכן נאלצה לעבוד לסעיף אחר של הנושא ולספר ברוח מרה ובהפרזה כלשהי על גסות רוחו המדהימה של מר דארסי.

“אך האמן לי”, הוסיפה, “שאינן חלקה של ליזי נגרע אם אינה לפי רוחו של זה; כי האיש הוא איום ונורא ולא כדאי כלל לשאת חן בעיניו. רם ומתנשא הוא, ואין לשאתו כלל! ברוב גאונו התהלך אנה ואנה! אין היא נאה די הצורך כדי לצאת עמו במחול! צר היה לי, יקירי, שאתה לא היית שם, והיית נותן לו מנה אחת אפיים. מתעבת אני את האיש הזה”.

פרק ד'

משנשארו ג'יין ואליזבת לבדן, גילתה הבכירה, שזוהרה קודם להפריז בשבחו של מר בינגלי, באוזני אחותה, מה גדולה הערצתה אליו.

“וכי אין הוא בדיוק מה שעלם צריך להיות?” אמרה, “נכון, לבו טוב עליו תמיד, ער; ולא ראיתי מעודי הליכות כה נעימות, – קלות רבה כזאת וחינוך כה מושלם!”

“ועוד יפה-תואר נוסף לזה”, השיבה אליזבת, “כזה צריך כל עלם להיות, אם רק ישנה היכולת בידו. ואופיו אף הוא מושלם בכל המעלות”.

“לכבוד רב ייחשב לי, שהזמינני למחול שני. לא ציפיתי כלל לתשומת-לב כה רבה”.

“האמנם לא? ואני ידעתי שכך יעלה לך. אך הרי זהו ההבדל הגדול שבינינו. תשומת-לב מפתיעה אותך תמיד, ואותי – לאו דווקא. וכי מה יכול להיות טבעי יותר מהזמינני אותך בשניה? כלום טחו עיניו מראות שיפה את פי חמשה מכל אשה אחרת באולם? ואין זו אבירות מצדו ואף לא חסד עמך. אמנם איש נעים מאד הוא, ואני מתירה לך לחבבו. לא פעם נתחבב עליך אוויל גדול ממנו!”

“ליזי יקירתי!”

“והרי יודעת את מה גדולה בדרך כלל נטייתך לחבב בני-אדם. מעולם לא מצאת דופי באיש. כל בני האדם טובים ונעימים בעיניך. לא שמעתך מעודי מוציאה דיבת איש לרעה”.

“יש את נפשי לא להיחפז יתר על המידה בחייבי אדם; אך פי ולבי שווים תמיד”.

“יודעת אני שכן הדבר; והרי זה הוא הפלא. ברוב תבונתך כמוך כסומא תמים-דרך, אשר לא יראה הבלי בני-אדם ועוולותיהם! הפנות המדומה עשתה לה כנפים, ויש לה מהלכים בכל אשר תפנה העין. אך כנות ללא התפארות או כוונה – לגלות חן וחסד בכל אדם ועוד לשבחו ולפארו, מבלי לומר שמץ דבר בגנותו – זו היא סגולתך שלך בלבד. וכך את מחבבת גם את אחיותיו של האיש, האם לא כן? נופלות הן בהליכותיהן ממנו”.

“באודאי, אך רק למראית-עין; בנות-שיחה נעימות עד מאוד הן. העלמה בינגלי תדור בבית אחיה ותהיה צופיה משק ביתו; ודומני שלא אטעה באמרי, שתהא לנו שכנה מקסימה עד מאוד”.

אליזבת הקשיבה בדומיה, אך דברי אחותה לא שיכנעוה; בהליכותיהן בעצרת לא נשאו נפשן לשאת-חן בעיני הנאספים; וכיוון שניחנה במזג פחות רך מאחותה, בעין יותר חדה ובכוח שיפוט חופשי מכל תשומת-לב לעצמה, לא יכלה למלא פיה תהילתן. אמנם גבירות הגונות למדי היו; ובשעת רצון ידעו להסביר פנים, אך שלא בשעת רצון לא היו מסוגלות להאיר פנים אלא לזקוף חוטם ברוב חשיבות. נאות למדי היו; שמעו לקח באחד מבתי-האולפן המעולים שבעיר; לכל אחת רכוש של עשרים אלף לירה; והרגל לבזבז למעלה מיכולתן ולהתחבר אל אנשים רמי-מעלה; והיו רשאיות, איפוא, מכל הבחינות, לשבח את עצמן ולהקל בכבוד אחרים. מוצאן ממשפחה כבודה בצפון-אנגליה היה; עובדה שנחרתה בזכרון יותר מהוודאות, שרכוש אחיהן ורכושן הן – ממסחר בא להם.

מר בינגלי ירש רכוש בשיעור קרוב למאה אלף לירה מאביו, אשר היה בדעתו לקנות לו נחלה, אך לא זכה לכך בחייו. אף מר בינגלי רצה בכך וכבר בחר לו איזור כלבבו; אך כיוון שמצא לו עתה בית טוב עם זכות לחכירת הקרקעות, היו רבים, שעמדו על קלות מזגו, מטילים ספק אם לא יעדיף לבלות את שאר ימיו בנתרפילד ויניח לדור הבא את מיקח הנחלה.

אחיותיו השתוקקו מאוד שתהיה לו אחוזה משלו; אולם אם כי היה לחוכר בלבד, לא היתה העלמה בינגלי מסרבת להיות צופיה על ביתו; ואף מרת הירסט, שנישאה לאדם אשר ידו רב לו בלבוש יותר מאשר ברכוש, לא היתה נוטה פחות ממנה לראות, בשעת רצון מלפניה, את ביתו הוא כביתה שלה. טרם חלפו שנתיים מאז הגיע מר בינגלי לפרקו, והנה המליצו בפניו בדרך מקרה על בית נתרפילד והוא נתפתה לשים בו עין. כחצי שעה בקר אותו מבפנים ומבחוץ; הנוף וחזרי-הבית העיקריים נשאו חן בעיניו; גם השבחים שפיזרו הבעלים על הבית השביעו את רצונו והוא שכר מייד את הבית.

יחסי רעות יציבים מאוד שררו בינו לבין דארסי, למרות הניגוד הגדול שבאופיים. בינגלי נתחבב על דארסי בשל קלותו, גילוי לבו וגמישות-מזגו, אם כי לא היה עוד אופי מנוגד לשלו ממנו. בינגלי בטח בנאמנותו של דארסי בטחון-בלי-מצרים ויותר מכל – בכוח השיפוט אשר לו. בבינה היתה יד דארסי על העליונה. בינגלי לא היה בשום פנים ואופן חסר-דעה; אך דארסי היה פיקח ובעת ובעונה אחת גא, כובש יצרו וקפדן; הליכותיו היו אמנם הליכות אצילות, אך גם דוחות. מבחינה זו היה יתרון רב לחברו. בינגלי נתחבב בכל אשר פנה; מדארסי שבעו רק עלבונות.

שיחתם על העצרת במיריטון היתה אופיינית למדי. לבינגלי לא נזדמנו מעודו אנשים יותר נעימים או נערות יותר חמודות; הכל נטו לו חסד והסבירו לו פנים, ללא רשמיות וללא העמדת פנים; ועד מהרה חש עצמו מידוע לכל הנאספים באולם; ואשר לעלמה בנט, לא ראה כמוה מלאך אלוהים ליופי. דארסי ראה ממש היפוכו של דבר: קהל של בני-אדם ללא תואר וללא הדר, איש לא עניין אותו אף כלשהו ולא הסביר לו פנים. הוא הודה אמנם שהעלמה בנט היא חמודה; אך פיזרה חיוכים במידה רבה יותר מדי.

מרת הירסט ואחותה היו תמימות-דעים עמו; אף על פי כן שיבחה, הביעו חיבתן אליה והכריזו שהיא נערה מתוקה וכי לא תתנגדה לעמוד על טבעה מקרוב. וכך נקבע מעמדה של העלמה בנט כנערה מתוקה; ואחר המלצה כזו חש אחיהן, שרשאי הוא להרהר בה כחפצו.

מהלך שעה קלה מלונגבורן התגוררה משפחה, שבני בנט התרועעו עמה מקרוב. סיר וויליאם לוקאס היה פעם סוחר במיריטון אשר היה לבעל רכוש הגון, והודות לנאום שנשא בתקופת כהונתו כזקן־העיר לכבוד המלך, עלה למעלת אבירות. ומעלתו החדשה השפיעה אולי יותר מדי על הדרך־רוחו. כי מאס בעסקיו ובמושבו בעיר־שוק זעירה; עזבם ועבר עם משפחתו לשבת בבית במרחק מיל אחד ממיריטון, שמאז נקרא שמו ברוב הדר נווה־לוקאס; מקום בו יכול להרהר ברוב עונג בחשיבות עצמו ולהתעסק, בעוד הוא חופשי מכבלי המסחר, במלאכה אחת בלבד: בגינוני נימוסים כלפי העולם כולו. כי אם תוארו היה אמנם ראש־גאוותו, הנה לא הגביר את גבהות־לבו; להיפך, לכל אחד הסביר פנים; לא הרע מעודו לאיש, רחש חיבה לכל, נכון לשרת ולעזור, והופעתו לפני המלך בארמון סנט־ג'ימס הפכה אותו לבעל נימוסים מעודנים.

הגברת לוקאס היתה אשה טובה עד מאוד, אך לא פקחית למדי, עד כדי שתהיה שכנה בעלת חשיבות בעיני מרת בנט. היו להם כמה ילדים. הבכירה – עלמה נבונה ובת־דעת כבת כ"ז – אשת סודה של אליזבת.

הכרח רב היה שהעלמות לוקאס והעלמות בנט תתכנסנה לשיחה על כל נפש; ולמחרת העצרת הגיעו הראשונות ללונגבורן לשמוע ולהשמיע.

“את, שארלוט” התחלת את הנשף יפה”, אמרה מרת בנט, כשהיא כובשת רוחה ברוב נימוס, בפנותה אל העלמה לוקאס. “כך בחר מר בינגלי לראשונה”.

“כן; אך השניה, כנראה, מצאה חן בעיניו יותר”.

“אה, מתכוונת את בוודאי ג'יין, משום שרקד עמה פעמיים. אמנם כן, כנראה נשאה חן בעיניו, – סבורתני שכן, – שמעתי משהו בנידון זה, – כמעט שאיני יודעת מה, – משהו על מר רובינסון”.

“אולי את מתכוונת למה שקלטה אוזני משיחתו עם מר רובינסון: כלום לא סיפרתי לך? מר רובינסון שאלו מה דעתו על הנשפים אשר לנו במיריטון, ואם אינו סבור שמצויות באולם הרבה נשים יפות ומי היפה בעיניו מכולן; ומייד השיב על השאלה האחרונה, ‘אין כל ספק שהבכירה בבנות בנט; בנידון זה אין מקום לחילוקי דיעות’”.

“בי נשבעתי! תשובה כהלכה וברורה למדי; ואם כך נדמה כאילו – אבל הרי את יודעת שמכל זה לא יצא אולי דבר”.

“מה שקלטה אוזני, אליזה, היה הרבה יותר לענין מזה שאת שמעת”, אמרה שרלוט, “כדאי יותר להאזין לדבריו מאשר לדברי חברו מר דארסי – אליזה המסכנה! להיות רק “סבולה””.

“בבקשה ממך, אל תעלי טינה בלבה של ליזי על זלזולו בה; איש קשוח הוא, ואוי לה לנערה הנושאת חן בעיניו. מרת לונג סחה לי אמש שהיסב על ידה מחצית השעה מבלי לפצות פיו”.

“הבטוחה את, אמא? כלום אין טעות קטנה בידך?” אמרה ג'יין. “במו עיני ראיתי את מר דארסי משוחח עמה”.

“בוודאי, משום ששאלתהו לבסוף, מה היא נתפילד בעיניו, ולא יכול שלא להשיב; אך היא אומרת, שרגז מאוד על כי פונים אליו בדברים”.

“העלמה בינגלי סיפרה לי”, אמרה ג'יין, “שאינו איש דברים, אלא בחברת מיודעיו המקורבים. עמם הוא חביב עד מאוד”.

“אינני מאמינה, יקירתי, אפילו מלה אחת, כי אילו היה חביב כלי־כך היה משוחח עם מרת לונג. יכולה אני לנחש, כיצד היה הדבר; הכל אומרים שהוא אכול־גאוה, ובוודאי שמע מפה לאוזן, שלמרת לונג אין מרכבה משלה, וכי נאלצה לבוא לנשף במרכבה שכורה”.

“לא איכפת לי כלל שלא שוחח עם מרת לונג”, אמרה העלמה לוקאס, “אך מי יתן והיה מרקד עם אליזה”.

“אני במקומך, ליזי”, אמרה אמה, “לא הייתי יוצאת עמו במחול בפעם אחרת”.

“סבורתני, אמא, שאוכל להבטיחך נאמנה כי שוב לא ארקוד עמו לעולם”.

“גאון לבו של זה”, אמרה העלמה לוקאס, “אינו פוגע בי כשם שהוא עלול לפגוע בדרך כלל, כי על כן יש טעם לדבר. מה פלא אם עלם כה נאה, ממשפחה כבודה, בעל רכוש וכל שאר המעלות, מחשיב עצמו מאוד. ארשה לעצמי להתבטא, שהזכות בידו להיות גא”.

“אמת ויציב”, אמרה אליזבת, “הייתי מוחלת לו על נקלה את גאון לבו לולא השפיל את גאוני אני”.

“גאון לבב”, העירה מארי, אשר התפארה במחשבותיה המבוססות, “היא, לדעתי, חולשה מקובלת מאוד. ומכל אשר קראתי מעודי הנני משוכנעת, שאמנם מקובלת היא מאוד, שהטבע האנושי נוטה אליה במיוחד, ורק מעטים אינם טומנים בחובם רגש כמוס של התפארות על יסוד סגולה זו או אחרת, ממשית או מדומה. יהירות וגאון־לבב הם דברים שונים, אם כי משתמשים בשתיהן לעתים מרובות כבמלים נרדפות. יכול אדם להיות גא מבלי להיות יהיר. גאון־לבב מתייחס יותר לדעתו על עצמו; ואילו היהירות למה שרצוי לנו שיחשבו עלינו”.

“אילו הייתי עשיר כמר דארסי”, קרא לוקאס הצעיר אשר בא עם אחיותיו, “לא היה איכפת לי כלל מה גדול גאון־לבי. הייתי מגדל להקת כלבים מיוחסים, ושותה בקבוקיין מדי יום ביומו”.

“והיית שותה באמת למעלה מהראוי”, אמרה מרת בנט; “ואילו ראיתך בכך, הייתי נוטלת ממך את הבקבוק מייד”.

הנער מחה על רצונה לעשות כן; היא הוסיפה לעמוד על דעתה; והיכוח נסתיים רק עם תום הביקור.

פרק ו'

עד מהרה סרו גבירות לונגבורן אל שוכנות נתרפילד. הללו גמלו להן ביקור-תשובה במועדו כראות. הליכותיה הנעימות של העלמה בנט ישרו יותר ויותר בעיני מרת הירסט והעלמה בינגלי, למרות רצונן; ואם כי פסקו, שאמה קשה מנשוא ואחיותיה הצעירות אינן ראויות כלל שידובר עליהן, הביעו רצונן להכיר מקרוב את שתי הבנות הבכירות. אותות-חיבה אלה גרמו נחת-רוח יתירה לג'יין; אך אליזבת עדיין הבחינה שמץ של גבוהות-לב ביחסן אל כולם, מבלי להוציא כמעט מכלל זה אף את אחותה, ולא יכלה לרחוש להן חיבה; אם כי ידעה שחסדן עם ג'יין הוא רבי-ערך, כי מקורו בוודאי בהשפעת אחיהן. ברור למדי היה בכל עת שנזדמנו יחדיו, שאמנם רחש לה חיבה; וברי היה לה לא פחות מזה שג'יין נוטה יותר ויותר לבכרו על פני אחרים, והיא נכנעת לרגש שהחל מפעם בה מאז ראתהו לראשונה, וקרובה היתה לאהבו מאוד; אך לשמחת לבה נוכחה, שהדבר לא יוודע ברבים, כיוון שחוננה לא רק ברגש עז, אלא אף ברוח כבושה ובסבר-פנים מתמיד, אשר גוננו עליה מפני חשדות הסקרנים. היא גם שוחחה על כך עם רעותה, העלמה לוקאס.

“יתכן אמנם, כי נעים לו לאדם”, השיבה שארלוט, “שהוא מסוגל במקרה כגון זה לאחוז עיני הקהל; אך יש וזהירות יתירה היא בעוכרי האיש. אם אשה מעלימה אהבתה באותה הצלחה אפילו מעיני הנאהב, עלולה היא לקפח את ההזדמנות להסב לבו אליה; ואז תהיה האמונה שסודה כמוס אף בפני העולם כולו, נחמה מצערה. בכל התקשרות כמעט יש כל כך הרבה הכרת-טובה או יהירות עד כי סכנה היא להניח לכל אחת מהן. כולנו חפשים להתחיל – נטיה קלה היא טבעית למדי; אך מעטים בינינו אמיצי-לב לאהוב אהבה של ממש ללא עידוד כלשהו. בתשעה מקרים מתוך עשרה, על האשה לגלות יתר חיבה מאשר יש בלבה. אין כל ספק שאחותך מצאה חן בעיני מר בינגלי; אך אם לא תסביר לו פנים, יתכן שיוסיף רק לחבבה ותו לא”.

“אך הן היא מסבירה לו פנים במידה שאופייה נותן לה. אם אינו רואה שלבה נמשך אחריו, פתי האיש עם הוא עדיין לא עמד על כך”.

“אל נא תשכחי, אליזה, שאין הוא מיטיב להבין לרוחה של ג'יין כמוך”.

“אבל אם אשה נוטה חסד לגבר ואינה מתאמצת להסתיר חיבתה, לא יתכן שלא יגלה את סודה”.

“אמנם כן, אם הוא מרבה להתראות עמה פנים. אולם אם כי בינגלי וג'יין מזדמנים יחדיו לעתים מזומנות למדי, אין הם שוהים מעולם שעות רבות יחדיו; וכיוון שהם מתראים תמיד בתוך חברה גדולה ומעורבת, לא יתכן שיבלו כל רגע בשיחה בינם לבין עצמם. על ג'יין לנצל, איפוא, כל חצי שעה שברשותה, כדי להסב לבו אליה. לאחר שתהיה בטוחה בו, תהיה גם שהות בידה לאהוב את האיש ככל אוות-נפשה”.

“צודקת את”, השיבה אליזבת, “כשמדובר הוא רק בתשוקה להינשא כהלכה; ואילו גמרתיו אומר בלבי למצוא לי בעל אמיד, או כל בעל שהוא, בוודאי הייתי שומעת בקולך. אך לא כן רגשי ג'יין; היא אינה פועלת לפי תכנית. ועדיין אין היא יודעת מה מידת חיבתה, ומהו ההגיון שבדבר. היכרותה עמו בת שבועיים ימים בלבד היא; רקדה עמו – בארבעה מחולות במיריטון; בוקר אחד ראתה בביתו ומאז סעדה עמו בחברה ארבע פעמים. אין די בכך כדי לעמוד על אופיו”.

“כמובן שלא, כפי שאת מתארת זאת. אילו סעדה בחברתו בלבד, היה סיפק בידה לגלות רק מה גדול תאבונן; אולם אל לך לשכוח, כי הם בילו ארבעה ערבים יחדיו – וארבעה ערבים יכולים לחולל נפלאות”.

“אמנם כן: בארבעה ערבים יכלו להסיק מסקנה, ששניהם מחבבים “ווינגט-אין” יותר מאשר “קומרס”. אך אשר לקווים אופייניים עיקריים אחרים, אינני מתארת לעצמי שנתגלה הרבה”.

“ובכן”, אמרה שארלוט, “אאחל לג'יין בכל לבי שתעלה ותצליח; וסבורתני שאילו נישאה לו מחר, היו סיכוייה לחיי אושר לא פחותים מאשר אילו חקרה את אופייו שנים-עשר ירחים. אושר בחיי-נשואים הוא ענין שבגורל בלבד. אם אפילו אופיים של השנים מוכר וידוע יפה לשני הצדדים, או אפילו אם דומה הוא עד מאוד, אין בכך כדי להגדיל אף כלשהו את אושרם, כי ברבות הימים הם הולכים ומשתנים ושונים זה מזה, למרבה התרעומת והרוגז; ומוטב לדעת מעט ככל האפשר על מגרעות האיש שעליך לבלות עמו שנות חיים”.

“את מצחיקה אותי, שארלוט; אך לא צדקת בדברך. יודעת את שלא צדקת וכי את בעצמך לא תנהגי כך לעולם”.

כיון שאליזבת היתה טרודה בהתבוננות במר בינגלי ובהליכותיו עם אחותה, לא העלתה כלל על דעתה, שבינתיים היתה לנשוא רב ענין בעיני רעו. מר דארסי הודה לכתחילה רק בקושי שהיא די חמודה; בנשף המחולות נתן בה עינו ללא חיבה כלשהי; וכאשר נפגשו בפעם הבאה, התבונן בה רק כדי לחוות ביקורת. אולם אך הבהיר לעצמו ולידידיו שאין כמעט אף תו נאה בפניה, עמד על העובדה שהם מביעים תבונה יתירה, בשל הארשת הנאה של עיניה הכהות. אחר תגלית זו באו כמה תגליות אחרות לא פחות מדהימות. אם כי גילה בעינו הבוחנת למעלה מפגם אחד מבחינת התואם המושלם של דמותה, נאלץ להודות שגזרתה דקה ונאה; ואף על פי שנוכח כי אין לה הליכות של גברת רמת-מעלה, נתפס לקלותה המשעשעת. מכל זה לא ידעה שמץ דבר: לגבי דידה היה רק אדם שלא ידע להנעים חברתו על איש, ושהיא לא היתה נאה בעיניו די הצורך כדי לרקוד עמה.

הוא החל משתוקק להכירה היטיב; וכצעד קדימה לקראת שיחה אתה, הטה אוזן לשיחותיה עם אחרים. מעשיו לא נעלמו ממנה. היה זה בבית סיר לוקאס כשנתכנסה שם חבורה גדולה למסיבה.

“מה היתה כוונת מר דארסי”, אמרה לשארלוט, “בהטותו אוזן לשיחתי עם הקולונל פורסטר?”

“זו היא שאלה שרק מר דארסי יכול להשיב עליה”.

“אם יוסיף לעשות כן, אוכיח לו כראוי שאני רואה לכוונתו. מבטו סטירי עד מאוד, ואם לא אחציף פנים לעומתו אתחיל עוד מעט להתיירא מפניו”.

עם התקרבו אליהן מייד לאחר זה, ללא כל כוונה אמנם להיכנס עמהן בדברים, הזהירה העלמה לוקאס את רעותה שלא לפתוח בנושא זה עמו, אולם הסיתה את אליזבת לעשות כן, בפנותה אליו בדברים אלה –

“כלום אינך סבור, מר דארסי, שהצלחתי מאוד כאשר התגירתי זה עתה בקולונל פורסטר, באמרי שעליו לערוך לנו נשף במיריטון?”
“במרץ רב; – אך נושא זה ממריץ תמיד כל גברת”.

“עד כמה מחמיר אתה ביחס אלינו!”

“כעת הגיע תורה היא שיתגרה בה”, אמרה העלמה לוקאס. “אלך, אליזה, ואפתח את הכלי ואת יודעת מה יבוא אחרי זה”.

“מוזרה את כידידה! – רוצה את תמיד שאנגן ואשיר בפני כל וכל! אילו נשאתי נפשי להיות מוסיקאית, כי אז היית לי אוצר בלום; כיוון שלא כך הוא הדבר, אעדיף שלא להופיע בפני אלה, שבודאי רגילים הם להאזין לטובי המבצעים”. אך היות והעלמה לוקאס עמדה על דעתה, הוסיפה, “טוב ויפה; אם נגזר כך, הרי טוב”. ובתתה מבט חמור במר דארסי “יש אימרה ישנה ונאה עד מאוד, הידועה כאן כמובן לכל, – ‘עצור ברוח בדיסה לפוח’ – ואני אעצור ברוחי להשביח שירי”.

הופעתה היתה נעימה, אם כי בשום פנים ואופן לא כבירה. אחר שיר אחד או שנים ולפני שהיה סיפק בידה להיענות לכמה בקשות להוסיף ולשיר, תפשה אחותה מארי ברוב התלהבות את מקומה לפני הפסנתר, כי מפאת היותה דלת־החן במשפחתה, טרחה הרבה להוסיף דעת וחכמה, והיתה תמיד קצרת־רוח להוכיח מה גדול כוחה.

מארי לא חוננה לא בכשרון ולא בטעם; ואם כי יהירותה עוררה אותה להתמיד, הרי היתה מוסיפה לה גם רוח של קפדנות יתירה וגבוהות־לב, שעלולות היו לפגוע אפילו במעלת הצטינות גדולה מזו שאליה הגיעה. לאליזבת הפשוטה והטבעית האזינו ביתר עונג אם כי לא היטיבה לנגן כמות; ועם גמר קונצ'רטו ארוך שמחה מארי לזכות בשבח ובתודה על מנגינות סקוטיות ואירלנדיות שניגנה לפי בקשת אחיותיה הצעירות, אשר יחד עם בנות לוקאס ושנים־שלושה קצינים יצאו ברוב הדווה במחול באחת מקרנות החדר.

מר דארסי ניצב סמוך להם, כשהוא מתרעם חרש בלבו על בילוי ערב בצורה כה מחפירה, ללא שיג ושיח. הוא היה שקוע מדי בהרהורי לבו מכדי לחוש במציאותו של סיר וויליאם לוקאס בקרבתו, עד אשר פתח זה ואמר:

“מה נחמד בילו־זמן זה אשר לצעירים, מר דארסי! אני אומר לך שאין טוב ממחול. לדעתי, הוא נמנה על הגינונים המעולים בחברה נעלה”.

“בוודאי, סיר; ועוד יתרון אחד לו, שהוא מקובל על כל חברה פחותה שבעולם; כל פרא יודע לצאת במחול”.

סיר וויליאם השיב לו בבת־צחוק בלבד. “רעך מפליא לעשות”, המשיך לאחר הפסקה קלה, בראותו את בינגלי מצטרף אל החבורה; “אין ספק מר דארסי, שאתה בעצמך בוודאי מומחה במדע זה”.

“סבורני, סיר, שראיתי, רוקד במיריטון”.

“כן, כמובן. היה זה מראה מרהיב־עין. המרבה אתה לרקוד בסנט־ג'יימס?”

“לעולם לא, סיר”.

“כלום אינך סבור שיש בכך כדי לשוות הוד ויקר למקום?”

“עד כמה שהדבר עולה בידי, איני אוצל מהודי לשום מקום”.

“כלומר, יש לך בית משלך בעיר”.

דארסי קד קידה.

“אני עצמי היה בדעתי פעם להתיישב בעיר, כי חביבה עלי החברה הנעלה; אך לא הייתי בטוח בהחלט שאווירה של לונדון ישפיע לטובה על לידי לוקאס”.

הוא נשתתק מתוך תקוה לשמוע מענה, אך בן־שיחו לא הראה כל נטיה לומר דבר; וכיוון שבו ברגע הלכה אליזבת וקרבה אליהם, היה סבור שמן הראוי לנהוג מנהג־אבירים מובהק וקרא לעומתה:

“העלמה אליזבת היקרה, משום מה אינך יוצאת במחול? מר דארסי: הרשני להציג לפניך צעירה זו כבת-זוג נעימה עד מאוד. בטוחני שלא תסרב לרקוד עם יפהפיה זו אשר לנגד עיניך”. ובנטלו את ידה היה מוכן לתתה למר דארסי, אשר הופתע אמנם מאוד, אך לא היה מסרב לקבלה, אולם היא נרתעה מייד ואמרה במבוכה קלה לסיר וויליאם:

“לא, סיר, אין בדעתי כלל לרקוד. ובבקשה ממך, אל נא תעלה על דעתך שרגלי הוליכוני הנה מפני שביקשתי לי בן-זוג”.

מר דארסי הזמינה כיאות ברוב רצינות לכבדו במחול, אולם לשוא. אליזבת גמרה אומר בלבה; ואף בידי סיר וויליאם לא עלה להזיזה מהחלטה, בנסותו להשפיע עליה.

“את מפליאה כה לעשות במחול, העלמה אליזה, עד כי התאכזרות היא מצדך למנוע ממני את האושר לראותך מחוללת; ואם כי הג'נטלמן אינו מחבב שעשוע זה בדרך כלל, בטוחני שלא יסרב לגרום לנו תענוג לחצי-שעה”.

“מר דארסי כולו נימוס”, אמרה אליזבת בבת-צחוק.

“כזה ולא אחר; אך מה הפלא, העלמה אליזה היקרה, לעומת כוח הפיתוי, אין תימה כי נכנע; כי מי יסרב לבת-זוג כמוך?”

אליזבת שילחה מבט חד ופנתה להם עורף. סירובה לא הפחית את ערכה בעיני הצעיר, והוא היררה בה ביתר רצון, והנה פנתה אליו העלמה בינגלי לאמור:

“אני יודעת לנחש על מה אתה חולם בהקיץ”.

“חוששני שלא”.

“אתה מהרהר בוודאי, מה קשה מנשוא לבלות ערבים רבים בדרך זו – בחברה כזו; באמונה, תמימת-דעים אני עמך. מעודי לא הציק לי כל-כך השעמום! התפללות והשאון, האפסות וההחשבה העצמית של כל בני שבט האדם המצויים בזה! רבות הייתי נותנת כדי לשמוע אותם בעברם תחת שבט ביקורתך!”

“הנחתך בטעות יסודה, האמיני לי. מחשבה הרבה יותר נעימה מטרידה את מוחי. היררתני בעונג הרב שיכולות להעניק זוג עינים נאות בפני אשה חמודה”.

העלמה בינגלי נעצה מייד את עיניה בפניו כי משתוקקת היתה לשמוע מפיו, מי היא הגברת אשר זכתה להשרות עליו הרהורים כאלה. מר דארסי השיב בעוז-רוח רב:

“העלמה אליזבת בנט”.

“העלמה אליזבת בנט! חזרה העלמה בינגלי. “אני כולי תימהון. מאימתי נתחבבה עליך כל-כך? בבקשה ממך, אימתי עלי לאחל לך רוב אושר?”

“שאלה זו ממש ציפיתי לשמוע מפיו. דמיונה של אישה פזיז מאוד; מקפץ הוא בין רגע מחיבה לאהבה ומאהבה לנשואין. ידעתי שעוד מעט ותאחלי לי רוב אושר”.

“לאו דווקא, אם תוסיף להיות רציני כל-כך בנדון זה, אראה בענין זה כמנוי וגמור. ובאמונה, שתהיה לך חותנת רבת-קסם, ותמיד, כמובן, תשב עמך בפּמְבֶּרְלִי”.

הוא הקשיב לדבריה בשוויון-נפש גמור בעוד היא משתדלת לשחק בדרך זו; וכיון ששלוות-רוחו העידה שהכל בסדר, המשיכה ככה ולא נתנה עוד מעצור לשנינותה.

פרק ז'

רכושו של מר בנט כלל כמעט רק אחוזה שהכניסה אלפיים לשנה, שלמזלן הרע של בנותיו, נועדה, בגלל העדר יורשים זכרים, לשאר-בשר רחוק; ורכוש אימן, שאמנם היה רב לצרכי מעמדה היא בחיים, לא יכול למלא את החסר. אביה היה פרקליט במיריטון והניח לה ארבעה אלפים לירה.

היתה לה אחות נשואה לאיזה מר פיליפס, לבלר אצל אביהן, שירש את מקומו בעסק, ואחר שעסק בענף מסחרי הגון בלונדון.

הכפר לונגבורן שכן במרחק של מיל בלבד ממיריטון; מרחק נוח למדי לעלמות הצעירות, שנשאו נפשן שמה, כרגיל, שלוש או ארבע פעמים בשבוע, כדי למלא חובתן כלפי דודתן וכלפי חנות הכובענית, אשר מעבר לרחוב. המדקדקות במובן זה היו ביחוד שתי בנות-הזקונים, קאתרין ולידיה; מוחותיהן היו ריקים יותר מאלה של אחיותיהן, וכאשר לא מצאו להן התעסקות טובה יותר ראו משום הכרח בטיול למיריטון כדי לבלות בו שעות הבוקר וכדי לשאוב חומר לשיחת הערב; ולמרות זה שהסביבה הכפרית דלה בחדשות, הצליחו תמיד להיוודע דבר מפי דודתן. לעת-עתה לא חסרו להן לא ידיעות מרעישות ולא רוב צהלה, כי באחרונה הגיע חיל-המיליציה לפלך, והוא עמד להישאר שם כל החורף ולהקים במיריטון את מטהו הראשי.

ביקוריהן אצל מרת פיליפס היו כעת מקור לידיעות מעניינות. מדי יום ביומו הוסיפו דעת על שמות הקצינים וקשרייהם המשפחה שלהם. אף מקום מגוריהם לא נשאר עוד בגדר סוד ולבסוף נתוודעו אל הקצינים עצמם. מר פיליפס סר אל כולם וכך פתח בפני שארות־בשרו מקור לא־אכזב של חדווה, שטרם ידעו כמוהו. לא יכלו עוד לשוחח אלא בקצינים בלבד; ורכושו הרב של מר בינגלי, אשר שמעו בלבד הלהיב לב אימן, היה כאין וכאפס בעיניהן לעומת התפארת של מדי הקצין.

בוקר אחד, אחר שמר בנט הטח אוזן ללהגן הרב על נושא זה, העיר בקרירות רבה:

"מכל מה שעלה בידי להסיק מדרך להגכן, מובטחני שהנכן שתי הנערות האווילות ביותר בסביבה. זה כבר חשדתי בכך, אך כעת שוכנעתי שאמנם כך הוא.

קאתרין נפלה ברוחה ולא השיבה דבר; אך לידיה היתה שוות־נפש בתכלית והמשיכה להביע את הערצתה לקפטן קארטר. היא קיוותה להתראות עמו עוד בו ביום, כיוון שלמחרת בבוקר יצא לדרכו ללונדון.

"תמיהה אני עליך, יקירי", אמרה מרת בנט, "שאתה נכון להכריז על ילדיך שלך שהם אווילים. אילו היה בדעתי להקל בכבוד הילדים של מיישהו, הרי על כל פנים לא בכבוד ילדי אני".

"אם ילדי הם כסילים, עלי לדעת זאת תמיד נכון".

"כן; אך רצה הגורל וכולם נבונים מאוד".

"משלה אני את נפשי כי זוהי הנקודה היחידה שאין אנו תמימי־דעים בה. קיוויתי בלבי שרגשותינו תואמים מכל הבחינות, אולם לעת־עתה עלי לחלוק עליך, כי לדעתי שתי בנותינו הצעירות סכלות הן מאין כמוהן.

"וכי מה אתה סבור, מר בנט יקירי, שתהא לשתי נערות כמוהן בינת אביהם והורתם? בהגיען לשנות חיינו, מובטחני שלא תטרדנה מוחן בקצינים. זכורתני ימים, שאף אני שמתי עיני החומדת במעיל־שרד אדום, – ואף היום אנהא אחריו במעמקי לבי; ואם ירצה קולונל צעיר והדור, עם חמשת או ששת אלפים לשנה, באחת מבנותינו, לא אומר לו לאו. סבורתני, שהקולונל פורסטר נראה נאה למדי בבגדי־השרד אשר לו בנשף אצל סיר וויליאם".

"אמא", קראה לידיה, "דודתי אומרת שהקולונל פורסטר והקפטן קארטר אינם מרבים עוד לסור אל העלמה וואטסון כשם שנהגו בראשית בואם; רואה היא אותם כעת מתמהמהים לעתים מרובות בספריית קלארק".

לא היה סיפק בידי מרת בנט להשיב, כי שליח נכנס החדרה ובידו פתק שנועד לעלמה בנט; מנתרפילד נשלח והשליח חיכה לתשובה. עיני מרת בנט הבהיקו מרוב נחת ובעוד בתה מעיינת בכתוב, קראה ברוב סקרנות:

"ובכן, ג'יין, מאין בא? במה המדובר? מה נאמר בו? מהרי ג'יין וספרי לנו; הזדווי, חמדת־לבי".

"מהעלמה בינגלי", אמרה ג'יין וקראה את הכתוב בקול רם:

ידידתי היקרה,

אם רחמיך לא יכמרו עלינו ולא תבואי לסעוד עם לואיזה ועמי, כי אז צפויה לנו סכנה ששנא אשה את רעותה עד סוף ימינו; כי יום תמים של טאט־א־טאט בין שתי נשים סופו קטטה ומדון. חושי ובואי מיד עם קבלת זאת. אחי והג'נטלמנים סועדים בחברת הקצינים.

שלך לנצח,

קארולין בינגלי

"עם הקצינים!" קראה לידיה; תמהה אני על דודתי שלא סיפרה לנו דבר".

"סועדים מחוץ לבית", אמרה מרת בנט; "מזל ביש".

"האוכל לנסוע במרכבה?" שאלה ג'יין.

"לא, יקירה, מוטב שתרכבי על סוס, כי גשם ממשמש ובא ותיאלצי ללון שם הלילה".

"תכנית נאה היתה זו", אמרה אליזבת, "אילו היית בטוחה שלא יציעו לשלחה לביתה".

"אבל הג'נטלמנים יסעו במרכבת מר בינגלי למיריטון; ולמשפחת הירסט אין סוסים משלה".

"מעדיפה אני לנסוע במרכבה".

"אבל, יקירתי, בטוחה אני שאביך לא יוכל לוותר על הסוסים. הרי הם דרושים בחוה; הלא כן, מר בנט?"

“הם דרושים בחווה לפרקים מרובים יותר משאני מצליח להשיגם”.

“אך אם יעמדו היום לרשותך”, אמרה אליזבת, “תשיג אמי את מטרתה”.

לבסוף הצילה מפי אביה הודאה שאמנם הסוסים עסוקים; וג'יין נאלצה, איפוא, לצאת לדרכה ברכיבה על סוס, בעוד אימה מלווה אותה בניחושי חדווה רבים, שיהיה יום סגרירי. ונבואתה נתאמתה; ג'יין לא הרחיקה הרבה וגשם סוחף התחיל יורד. אחיותיה חרדו לה, אך הורתה עלזה מאוד. הגשם ירד ללא הפוגה כל הערב; ג'יין לא יכלה, כמובן, לשוב.

“רעיון מוצלח הוא שעלה על דעתי!” חזרה מרת בנט כמה פעמים, כאילו בזכותה היא בלבד ירד הגשם. עד למחרת בבוקר לא ידעה מה גדולה הצלחת מזימתה. עודם מסובים לפת־שחרית והנה הופיעה משרת מנתרפילד, שהביא את האיגרת הבאה בשביל אליזבת:

ליזי היקרה לי מכל. – אינני חשה עצמי בטוב הבוקר, כנראה מפאת הגשם שהרטיבני אתמול כליל. ידידי הטובים אינם רוצים כלל לשמוע על שובי הביתה עד אשר יוטב לי. הם עומדים על דעתם, שעלי לראות את מר ג'ונס. – אל תיבהלו, איפוא, אם תגיעכם השמועה שביקרני – כי מלבד גרוני הניחר ומיחוש־ראשי, אינני קובלת על מאומה. שלך וכו'.

“ובכן, יקירה”, אמר מר בנט, לאחר שאליזבת סיימה את קריאת האיגרת בקול רם, “אם בתך תחלה במחלה אנושה, ואם תמות – נתנחם, לכל הפחות, בדבר אחד, והוא שהכל נעשה ברדיפה אחר מר בינגלי ובהתאם להוראותיך”.

“אינני חוששת כלל למותה. בני אדם אינם מתים מהצטננויות קלות וזעירות. בוודאי יטפלו בה כהלכה. כל זמן שתישאר שם ילך הכל למישרין. הייתי הולכת לבקרה, אילו עמדה המרכבה לרשותי”.

אליזבת, שדאגתה הכנה לא נתנה לה מנוח, גמרה אומר בלבב ללכת אליה, אם כי המרכבה לא עמדה לרשותה; וכיוון שחלקה לא היה עם הפרשים, היתה לפניה רק דרך אחת, ללכת ברגל. היא הודיעה באמנם כן תעשה.

“מנין לך מחשבה כה אווילית”, קראה האם, “עד כדי להגות רעיון של שטות וללכת בבוכן הזה! וכי מה מראה יהיה לך בבואך שמה?”

“מראה נאה למדי כדי לראות את ג'יין, – וזו כל מגמתני”.

“היש בדברים אלה, ליזי, משום רמז כלפי”, אמר אביה, “ששאלח להבהיל את הסוסים?”

“באמונה שלא. אינני רוצה לוותר על הטיול. המרחק כמוהו כאפס וכאין, כשיש לו להולך מגמה לפניו; שלושה מילין בלבד. אשוב לארוחת הצהריים”.

“מן הראוי שאביע את הערצתי לזריזותך ולרצונך כי עז לעשות צדקה וחסד”, העירה מארי, “אולם על השכל שומה להתוות דרך לרגש הדוחף; לדעתי, יש לשמור על היחס השווה בין המאמץ והצורך”.

“אנו נילוהו אליך עד מיריטון”, אמרו קאתרין ולידיה. אליזבת נאותה להן ושלוש העלמות יצאו יחדיו לדרך.

“אם נחיש צעדינו” אמרה לידיה בצעדן קדימה, “אולי נספיק מייד להתראות עם הקפטן קארטר, לפני לכתו מזה”.

במיריטון נפרדו; שתי הצעירות שמו פעמיהן לבית אחת מנשות הקצינים, ואליזבת המשיכה בדרכה יחידה, עוברת בצעד פזיז משדה אל שדה, מקפצת על פני גדרות ומדלגת על שלוליות בקוצר־רוח וברוב מרץ עד שמצאה עצמה לבסוף ניצבת לפני הבית, בפיק קרסולים, בגרבים מרובבות ובפנים לוחטות מחומו של מאמץ.

היא הוכנסה לקיטון של פת־השחרית, שנתכנסו בו כל בני־הבית, פרט לג'יין. הופעה היכתה את המסובים בתימהון רב. מרת הירסט והעלמה בינגלי לא יכלו להעלות כלל על דעתן, שאמנם עברה יחידה לנפשה דרך של שלושה מילין בבוקר השכם של יום סגריר; ואליזבת בטוחה היתה שבזו לה בלבן על כך, אך בכל זאת קיבלוה ברוב נימוס; במנהג אחיהן עמה היה משהו טוב מנימוס, – היה בו מאור־פנים ונדיבות־לב. מר דארסי דיבר מעט מאוד ומר הירסט לא פצה פיו. הראשון לא ידע נפשו מחמת התפעלות מתפארת פניה בלהט המאמץ, והספק כסס בלבד אם המקרה מצדיק את בואה יחידה ממרחקים. האחרון היה שקוע ראשו ורובו בפת־השחרית.

על שאלותיה לשלום אחותה לא השיבו תשובות משמחות. שנתה של העלמה בנט נדדה בלילה, ואם כי קמה על רגליה היא קודחת ואינה מסוגלת לצאת מחדרה. אליזבת שמחה שהוליכוה אליה מייד; וג'יין, אשר נמנעה מלהביע באיגרתה מה השתוקקה לביקור זה, עלצה מאוד לקראתה. אך לא היתה נוטה לשיחה ארוכה; וכאשר הניחה אותן העלמה בינגלי ביחידות, לא יכלה אלה להביע במלים קצרות בלבד מה אסירת־תודה היא על נדיבות־הלב שנוהגים כלפיה. אליזבת טיפלה בה בדומיה.

עם תום פת־השחרית ארחו להן האחיות לחברה; ואפילו החלו להתחבב על אליזבת, בראותה מה רבות החיבה והדאגה שהוכיחו לג'יין. הרוקח בא; ולאחר בדיקו את החולה אמר, כפי שאפשר היה לשער מראש, שלקתה בהצטננות עזה, שיש להתאמץ ולהתגבר עליה; יעץ לה לשוב למיטתה והבטיח לשלוח לה תרופות. עצתו נתקבלה מייד, כי סימני הקדחת הלכו ופשו ומיחוש־ראשה גברו. אליזבת לא נטשה חדרה אף לרגע, ואף שאר הגבירות לא נעדרו לעתים ממושכות; כיוון שהגברים הלכו, לא מצאו להן עניין אחר לענות בו.

בהלום השעה שלוש, חשה אליזבת שהגיעה שעתה ללכת. ולמורת רוחה הודיעה על כך. העלמה בינגלי הציעה לה את מרכבתה; ואילו היו

מפצירים בה היתה נעתרת, אך אותה שעה הביעה ג'יין את מגינת-לבה על פרידתה מעליה, עד כי העלמה בינגלי נאלצה להחליף את הצעת המרכבה בהזמנה להישאר לעת עתה בנתרפילד. אליזבת נעתרה ברוב תודה לבקשתה. ללונגבוורן נשלח משרת להודיע למשפחתה שהיא נשארת ולהביא בחזרה משלוח מלבושים.

פרק ח'

בשעה חמש פרשו שתי הגבירות להחליף בגדיהן, ובשש ומחצה הוזמנה אליזבת לארוחת הצהריים. על שאלות הנימוס אשר הומטרו עליה, שמהן גרמה לה עונג בעיקר שאגתו הפנה של מר בינגלי, לא יכלה להשיב תשובה חיובית למדי. במצבה של ג'יין לא חלה כל הטבה. בשמוע זאת האחויות חזרו שלוש או ארבע פעמים ואמרו, מה דואב לבן, מה נורא ללקות בהצטננות עזה, ומה מאוד אינן אוהבות לשכב על ערש-דווי; אחר זה נשכח כל העניין מלבן; שוויון-נפשן כלפי ג'יין, כשלא היתה לנגד עיניהן, עורר שוב בלבה של אליזבת את רגשי האיבה שרחשה כלפיהן מלכתחילה.

אחיהן היה היחיד בחבורה כולה אשר לא גרם לה עגמת-נפש.

דאגתו לג'יין היתה בולטת, ואילו אותה, את אליזבת, התהלך בחביבות יתרה; עד כי שוב לא חשה את עצמה כגוף זר, כפי שסברה שהיא נראית בעיני אחרים. מלבדו לא הסב כמעט איש לבו אליה. העלמה בינגלי נתנה דעתה אך ורק על מר דארסי, ואחותה כמעט לא פחות ממנה; ומר הירסט, שאליזבת היסבה לצדו, איש עצל מטבעו, אשר כל חייו לא היו אלא אכילה גסה, משקה בשפע, ומישחק בקלפים, לא מצא מלים בפיו לומר לה דבר, לאחר שנוכח שהיא מבכרת מאכל פשוט על צלי עם תוספות בטעם צרפת.

עם תום הארוחה, חזרה מייד אל ג'יין, ואך יצאה מהחדר החלה העלמה בינגלי לדבר בגנותה. הליכותיה לא ישרו בעיניה כלל וכלל – גאון-לבב וחוצפה כרוכים יחדיו; שיחתה דלה, ללא סגנון, ללא טעם וללא נוי. מרת הירסט היתה תמימת-דעת עמה והוסיפה:

“בקיזור, אינה מצטיינת במאומה וכל כוחה ברגליה בלבד. לעולם לא אשכח את מראיה הבוקר. היא דמתה כמעט לפרא-אדם”.

“הצדק עמך, לואיזה, בקושי עצרתי בצחוקי. אילות היתה זו מצדה לבוא הנה! על שום מה עליה להתרוצץ בדרכים, האם משום שאחותה לקתה בצינה? ושערה כה פרוע, כה מדובלל!”.

“כן, ושמלתה התחתונה; מקווה אני שראיתם את שמלתה התחתונה, בטוחה אני בהחלט שטבלה שש אצבעות ברפש, והשמלה שנפרשה כדי לכסות עליה לא עשתה מלאכתה באמונה”.

“תיאורך, לואיזה, מדוייק אולי עד מאוד”, אמר בינגלי, “אך כל זה נעלם ממני. כסבור הייתי, שהעלמה אליזבת בנט נראתה הבוקר בהיכנסה החדרה נאה עד מאוד. לא שמתי לבי לשמלתה התחתונה שנזדמה”.

“בטוחני, מר דארסי, שמעיניך לא נעלמה”, אמרה העלמה בינגלי, “ונוטה אני להאמין שאתה לא תאבה לראות את אחותך, כשהיא מציגה עצמה לראווה”.

“כמובן שלא”.

“ללכת שלושה או ארבעה או חמישה מילין או כמה שהלכה, כשהיא טובלת ברפש עד למעלה מקרסוליה, ויחידה, יחידה לנפשה! מה כוונתה בזה? נדמה לי שכוונתה להוכיח עצמאות יהירה מהסוג הגרוע ביותר ושוויון-נפש קרתני ביותר כלפי כל דרך-ארץ”.

“כוונתה להוכיח אהבה גדולה לאחותה, אהבה הראויה לשבח”, אמר בינגלי.

“חוששני, מר דארסי”, העירה העלמה בינגלי מפה לאוזן, “שהרפתקה זו השפיעה אולי על הערצתך את עיניה הנאות”.

“לאו דווקא”, השיב: “המאמץ שיווה להן יתר נהרה”. שתיקה קלה השתררה אחרי דברו ואז פתחה מרת הירסט מחדש ואמרה:

“רוחשת אני חיבה יתירה לג'יין בנט, – נערה מתוקה היא מאוד, ומאחלת אני לה בכל לבי שתנישא כהלכה. אך כאשר יש לה לנערה אב ואם כאלה ושאר-יבשר כה המוניים, חוששני שאין סיכוייה מרובים”.

“נדמה לי, כי אמרת פעם, שדודן הוא פרקליט במיריטון?”

“כן; ועוד אחד להן המתגורר אי-שם סמוך לצ'יפסייד”.

“כביר!”, הוסיפה אחותה; ושתייהן צחקו בכל לב.

“אילו היו להן דודים לרוב עד כדי למלא את כל צ'יפסייד”, קרא בינגלי, “לא היה נגרע אף שמץ מנעימותן”.

“אך יש בכך למעשה כדי להפחית עד מאוד את סיכוייהן להינשא לאנשים בעלי מעמד של כבוד כלשהו בעולם”, השיב דארסי.

על זה לא השיב בינגלי דבר; אך אחיותיו הסכימו לכך בכל לב וכיוונו ברוב שמחתן שעה קלה את חיצו לעגן כלפי שאר-יבשרה המוניים של

אולם בצאתן מקיטון-האוכל ובפנותן אל חדרה, חידשו לבביותן כלפיה וישבו עמה עד שנקראו לשתיית הקפה. ג'יין היתה עדיין בכל רע, ואליזבת סירבה לעזבה עד שעת ערב מאוחרת, כשראתה, לנחמת-לבה, כי התנמנמה מעט ואז סברה שמן הראוי, אם כי לא מן הנעים, לרדת למטה. בהיכנסה אל הטרקלין מצאה את החבורה כולה משחקת בלו. מייד הזמינה להצטרף אל הטרקלין; אך כיוון שחשבה כי משחקם הוא למעלה מיכולתה, סירבה באמתלה שבשל אחותה לא תשחק והוסיפה, שתשעשע עצמה בספר בשעה הקצרה שתוכל לשהות למטה. מר הירסט נתן בה עינים תמיהות.

“המעדיפה את קריאה על קלפים?” אמר הלה; “תופעה מיוחדת במינה”.

“העלמה אליזבת בנט”, אמרה העלמה בינגלי, “בזה בלבה לקלפים. כל מעייניה בקריאה וכל דבר אחר לא ימשוך את לבה”.

“אינני ראויה לא לתהילה כזו ואף לא לשבט בקורתך”, קראה אליזבת; “לא כל מעייני בספרים, ודברים רבים אחרים גורמים לי הנאה יתירה”.

“מובטחני שהטיפול באחותך גורם לך הנאה יתירה”, אמר בינגלי, “ומקווה אני שתסב לך בקרוב נחת-רוח יתירה, כי תשוב לאיתנה”.

אליזבת הודתה לו ממעמקי לבה ואז פנתה ללכת לעבר שולחן, שהיו מוטלים עליו כמה ספרים. מיד הציע להמציא לה גם ספרים אחרים מכל טוב ספרייתו.

“מי יתן ואוסף ספרי היה גדול יותר והיית מפיקה הנאה ממנו וזוקפת את זה על חשבונני; אך ברנש עצל אני; ואם כי ספרי אינם מרובים, יש לי יותר ממספר אלה שעיינתי בהם מעודי”.

אליזבת הבטיחה, שתסתפק בהחלט באלה המצויים בחדר.

“משתוממת אני”, אמרה העלמה בינגלי, “שאבי הניח אוסף ספרים כה דל. מה נפלאה הספריה אשר לך, מר דארסי, בפמברלי”!

“מן הראוי שתהא טובה”, השיב, “כי הרי היא פרי עמל של דורות רבים”.

“מלבד זה הרבית להוסיף עליה בעצמך – רוכש אתה תמיד ספרים”.

“אינני יכול להבין כיצד אפשר להזניח בימים אלה ספריה משפחתית”.

“להזניח! בטוחני שאתה אינך מזניח דבר העלול לפאר את משכנך-האצילים הנאה אשר לך. מי יתן, צ'ארלס, וכשתקים את ביתך יהיה מראהו לפחות כמחצית תפארת פמברלי”.

“מי יתן ויהיה”.

“אך עצתי לך לרכוש אחותך באותו הפלך ותהיה לך פמברלי למופת. אין מחוז נאה מדרבישיר באנגליה כולה”.

“בכל לבי מוכן אני לרכוש את פמברלי עצמה אם דארסי ימכרנה”.

“מדברת אני, צ'ארלס, על מה שבגדר האפשר”.

“בי נשבעתי, קארולין, כי לדעתי יותר קל להשיג את פמברלי בממון מאשר בחיקוי”.

אליזבת הטתה אוזן קשובה כל כך למדובר, עד כי יכלה להסב לבה אך מעט לספרה; ועד מהרה הניחה אותו מידה, קרבה אל שולחן הקלפים וקבעה מקומה בין בינגלי ואחותו הבכירה, כדי לחזות במשחק.

“הגדלה קומתה של העלמה דארסי בהרבה מאז האביב?” אמרה העלמה בינגלי, “המגיעה כבר קומתה לקומתי?”

“סבורני שכן. קומתה היום כקומת העלמה אליזבת בנט, או אף גדולה מזו”.

“מה משתוקקת אני לשוב לראותה! מעודי לא פגשתי אדם שנעם לי כמוה. איזו הופעה, איזה הליכות. ומשכילה היא כל-כך בשביל גילה. נגינתה בפסנתר מצויינת”.

“תמוה בעיני”, אמר בינגלי, “מאין אורך-הרוח לכל העלמות הצעירות להיות מושלמות כל-כך בכל המעלות”.

“כל העלמות מושלמות! צ'ארלס יקירי, מה כוונתך לומר?”

“כן, סבורני שכולן. כולן מצעירות תמונות, מתקנות בד למחיצות, טוות ורוקמות. כמעט שאינני מכיר אחת שידה לא רב לה בכל אלה; ובטוחני שלא שמעתי שידובר לראשונה בעלמה, מבלי שייאמר שהיא מושלמת בכל המעלות”.

“מושגך על היקף ההשתלמות הכללית” אמר דארסי, “הוא אמיתי בהחלט. משתמשים במלה לגבי נשים רבות שלא זכו לה, אלא בשל תחרות מעשה רשת או מחיצה שהתקינו; אך רחוק אני מלהיות תמים־דעים עמך בהערכתך הכללית את הגבירות. לא אוכל להתפאר ולומר שאני מכיר בכל חוג מיוחדותי למעלה מחצי תריסר מושלמות באמת”.

“בטוחני שאף אני לא”, אמרה העלמה בינגלי.

“כי אז”, אמרה אליזבת, “הנך כולל בודאי במושגך על האשה המושלמת הרבה מאוד”.

אמנם כן; אני כולל בכך הרבה מאוד”.

“אה, כמובן”, קראה עוזרתו הנאמנה, “זו שאינה עולה בהרבה על הטיפוס המקובל לא תיחשב באמת למושלמת. כדי לזכות בתואר זה, על האשה להיות בקיאה במוסיקה, בזמרה, בציור, במחול ובלשונות המודרניות. מלבד זה עליה להצטיין במשהו במנהגיה, במהלכה בנעימת קולה, במדברה ובביטוייה, אחרת לא תהיה ראויה למלה מושלמת במלוא מובנה”.

“עליה להיות מחוננת בכל אלה”, אמר דארסי, “ונוסף לכל עליה להצטייד בעוד משהו יותר ממשי, כלומר לפתח את שכלה בקריאה מרובה”.

“איני תמיהה עוד שאתה מכיר שש נשים מושלמות בלבד. פלא בעיני שאתה מכיר אפילו אחת”.

“האם ביקורתך על בנות־מינך חמורה כל־כך עד כדי להטיל ספק באפשרות כזו?”

“אשה כזו לא ראיתי מעודי. לא ראיתי מעודי שכל טוב וטוב־טעם, שיקול־דעת ותפארת־חן, במידה רבה כל כך שאתה מתאר, כולם בכפיפה אחת”.

מרת הירסט והעלמה בינגלי התנגדו שתיהן בקולי קולות לספק הבלתי־צודק המרומז בדבריה; הן מחו שתיהן בתוקף ואמרו, שמיודעות רבות להן שהתיאור הולם אותן, עד שמר הירסט השקיט אותן וקבל ברוב מרירות על שהן מסיחות את דעתן מהנעשה לנגד עיניהן. כיוון שהשיחה הגיעה אז לקיצה ללא תקווה להתחדש, מיהרה אליזבת מייד לאחר זה ויצאה מהחדר.

“אליזה בנט”, אמרה העלמה בינגלי, כשרק הוגפה הדלת מאחריה, “היא אחת מאותן העלמות, המבקשות להתנאות בפני בני המין השני על ידי ביטול בנות־מינה; וההצלחה מאירה לה פנים, בוודאי, אצל גברים רבים; אך, לדעתי, אמצעי עלוב הוא זה ודרך שפלה למדי”.

“אין כל ספק”, השיב דארסי, שכלפיו בעיקר כיוונה הערתה, “שיש שפלות רבה באמצעים שהגבירות מתבזות בהם לפרקים, כדי לשאת חן. כל שמתקרב לערמומיות הוא מתועד עד מאור”.

העלמה בינגלי לא שבעה נחת יתירה מתשובתו וניטל חשקה להמשיך בנושא.

אליזבת הצטרפה שוב לחבורתם רק כדי לומר שמצב אחותה הורע, וכי לא תוכל לעזבה. בינגלי האיץ בהן להבהיל מייד את מר ג'ונס, בעוד שאחיותיו היו משוכנעות בהחלט שאין כל תועלת בעצת מומחה כפרי, וכי מוטב לשגר שליח העירה אל אחד הרופאים ידועי־השם. על כך לא רצתה אליזבת לשמוע; היא היתה נוטה להסכים להצעת אחיהן. הוחלט שאם לא תחול הטבה של ממש במצבה של העלמה בנט, יבהילו בבוקר השכם את מר ג'ונס. רוחו של מר בינגלי נעכרה; אחיותיו הצהירו שהן עגומות מאוד. אך בכל זאת ניחמו עצמן ברוב צערן אחרי פת־ערבית בדואטים, בעוד שהוא לא יכול למצוא דמי לנפשו, אלא במתן הוראות למנהלת המשק להסב את כל תשומת־הלב האפשרית לעלמה החולה ולאחותה.

פרק ט'

את רוב הלילה בילתה אליזבת בחדר אחותה, ולעת בוקר יכלה לשלוח ברוב עונג תשובה משביעת־רצון על שאלות מר בינגלי שנמסרו בבוקר השכם מפי משרתת הבית ואחר כך מפי שתי גבירות מהודרות שעבדו בשירות אחיותיו. אך למרות הטבה זו, ביקשה לשגר איגרת ללונגבורן עם הצעה לאמה לסור אל ג'יין, כדי לעמוד במו עיניה על מצבה. האיגרת שוגרה מיד, והבקשה נתמלאה עד מהרה. מייד לאחר פת־השחרית המשפחתית הגיעה מרת בנט בלווית שתי בנותיה הרכות לנתרפילד.

אילו סברה מרת בנט, שסכנה צפויה לג'יין, בודאי שהיתה מתעצבת מאוד אל לבה; אולם לאחר שנוכחה במו עיניה, כי המחלה אינה מדאיגה, לא השתוקקה כלל שג'יין תחלים מייד, כי בשובה לאיתנה תיאלץ, בוודאי, לעזוב את נתרפילד. ולכן לא הטתה כלל אוזן לעצת בתה שיעבירוה הביתה. אף הרוקח, שהגיע כמעט יחד עמה, לא סבר שכדאי לעשות כן. אחר שבתה שעה קלה עם ג'יין, ולאחר שהעלמה בינגלי הופיעה והזמנה בפיה, עברו עמה האם ושלוש בנותיה אל הקיטון של פת־השחרית. בינגלי הקביל פניהן בהבעת תקווה, כי מרת בנט לא מצאה את העלמה בנט חולה יותר משדימתה בלבה.

“הרבה יותר רע משחשבת, סיר”, היתה תשובתה. “חולה היא מאוד ואין להעבירה מזה. מר ג'ונס אומר שאסור לנו בכלל להעלות על הדעת להעבירה. ניאלץ להמשיך ולנצל עוד מעט את נדיבות־לבך”.

“להעבירה!” קרא בינגלי, “אין להעלות מחשבה כזו על הדעת. בטוחני שאחותי לא תרצה לשמוע כלל על העברתה מזה”.

“יכולה את להיות, גברתי, סמוכה ובטוחה”, אמרה העלמה בינגלי בנימוס צונן, “שהעלמה בנט לא תחסר דבר בעודה עמנו”.

מרת בנט העתירה עליהם דברי תודה בשפע.

“בטוחתני”, הוסיפה, “שלווא היו לה ידידים טובים כמוכם, איני יודעת מה היה גורלה, כי חולה אנושה היא, מתענה מאוד, אמנם באורך־רוח מאין כמוהו, כי זו דרכה מאז ומתמיד; מזג טוב לה ללא דופי, שלא פגשתי כמותו מעודי. אומרת אני לפרקים לשאר נערותי, שכמוהן כאין לעומתה. מקום נחמד לך, מר בינגלי, עם נוף מקסים הנשקף לעבר שביל החציץ. איני מכירה עוד מקום בארץ נאה כנתרפילד. מקווה אני שלא תקום ותעזבנו לפתע, אם כי נשכר לך לתקופה קצרה בלבד”.

“כל מהה שאני עושה נעשה בחפזה”, השיב הוא, “ואם אגמור אומר לעזוב את נתרפילד, אסתלק מזה במשך חמש דקות. אך כרגע אני רואה עצמי כאן תושב קבוע”.

“כך שיערתי בראותי אותך, ולא אחרת”, אמרה אליזבת.

“כלומר, מתחילה את להבין לרוחי?” קרא הוא, בפנותו אליה.

“אה, כן; מבינה אני יפה לרוחך”.

“מי יתן והיה זה לשבחי; אך חוששני שראוי אני לרחמים, אם כה קל לחדור לצפונותי”.

“תלוי. אין מן ההכרח שאופי עמוק ומסובך יהא ראוי ליותר או לפחות הערכה מאופי כשלך”.

“ליזי”, קראה אמה, “זכרי היכן את, ואל תתני חופש לרוחך הפראית כעשותך למורת־רוחנו בבית”.

“לא ידעתי כלל”, אמר בינגלי מייד, “שאת בקיאה בחכמת האופי. זה הוא בוודאי מחקר משעשע מאין כמוהו”.

“כן; אך המשעשעים ביותר הם בעלי האופי המסובך. זהו, לפחות, יתרונם האחד”.

“הכפר”, אמר דארסי, “יכול לספק בדרך כלל נושאים מעטים למחקר מסוג זה. באיזור כפרי חיים בחברה מצומצמת וחדגונית מאוד”.

“אך בני־האדם עצמם משתנים כה הרבה, עד כי תמיד אפשר לגלות בהם מן החידוש”.

“אמנם כן”, קראה מרת בנט שנפגעה מזלזולו בסביבה הכפרית.

“אוכל להבטיחך, שלא מעט מזה מתרחש והולך אף בכפר, ממש כמו בעיר”.

הכל הופתעו; ודארסי נתן בה עיניו לרגע ואחרי כן פנה עורף בדומיה. מרת בנט, אשר דימתה בנפשה שנחלה ניצחון מוחלט, המשיכה כמנצחת:

“איני רואה מה יתרון יש ללונדון על הכפר, מלבד בתי־המסחר ומוסדות ציבוריים. הכפר הוא הרבה יותר נעים, לא כן, מר בינגלי?”

“בשבתי בכפר”, השיב הלה, “איני רוצה מעודי לעזבו; ובשבתי בעיר הריני חש כמעט אותו הדבר. לכל אחד יתרונות משלו ויכול אני ליהנות גם מזה וגם מזה”.

“זהו; משום שמזג טוב לך. אולם בעיני ג'נטלמן זה”, היא נתנה עיניה בדארסי, “ערכו של הכפר כאפס וכאין”.

“טעות היא בידך, אמא”, אמרה אליזבת, מסמיקה בשל דברי האם. “לא הבינות לך־עו של מר דארסי. הוא התכוון רק לומר, שבכפר אין נפגשים במבחר כה רב של בני־אדם כמו בעיר, ועליך להודות שהצדק עמו”.

“כמובן, יקירתי, איש לא אמר שכן; אך אשר לסברה, שאין פוגשים בני־אדם רבים בסביבה זו, סבורתני שיש רק מעט סביבות מאוכלסות יותר. יודעת אני, לפחות, שסועדים אנו בחברת עשרים וארבע משפחות”.

בינגלי עצר בצחוקו רק משום כבודה של אליזבת. אחותו, שהיתה פחות עדינה, כיוונה עינה אל מר דארסי בבת־צחוק רבת־משמעות. אליזבת רצתה לומר משהו כדי להסיח את דעת אמה ושאלה אותה אם שארלוט לוקאס ביקרה בלונגבורן מאז היעדרה משם.

“כן; אתמול באה עם אביה. מר בינגלי, איזה איש נעים הוא סיר וויליאם, – הלא כן? אדם מובהק של החברה המעולה, בעל נימוסים נאים וכה נוח לבריות! תמיד מלה בפיו לכל אדם. כזה הוא איש רם־היחס בעיני; ואותם בני־האדם, החשובים בעיני עצמם כיד הדמיון הטובה עליהם, ומעולם אינם פוצים פה, רחוקים מלהיות ראויים להערכה”.

“האם שארלוט סעדה עמכם?”

“לא; רצתה לשוב לביתה. כנראה שהיתה דרושה שם בשל מאפה הפיתיתים. אני כשלעצמי, מר בינגלי, מעסיקה תמיד משרתים היודעים את מלאכתם ואת בנותי חונכתי אחרת. אך על כל אחד לשפוט במו עיניו, והאמן לי שנערות לוקאס הן בוודאי מן הסוג הטוב ביותר. חבל שאינן יפות־מראה! אמנם איני סבורה כלל ששארלוט היא מכוערת אך היא הרי ידידת־נפש לנו”.

“היא נראית צעירה נעימה מאוד”, אמר בינגלי.

“אוי, אלי, כן; אך עליך להודות שדלת־מראה היא. ליידי לוקאס אומרת לא פעם במו פיה, שהיא מקנאה בי בשל יופייה של ג'יין. איני אוהבת להתפאר בילדתי שלי; אך אשר לג'יין – אין רואים לעתים קרובות יפה יותר ממנה. זוהי דעת כולם. לא עלי להעיד, כי אמה הורתה אני. אך כאשר מלאו לה ט"ו שנים בלבד, נתן בה עיניו ג'נטלמן מבית אחי גארדינר שבעיר ולבו הלך שבי אחריה, עד כי אשת אחי היתה בטוחה שיבקש את ידה לפני צאתנו לדרך. אבל הוא לא עשה כן. אולי סבר שרכה היא מדי לימים. אבל כתב עליה כמה חרוזים; יפים מאוד היו”.

“וכך תמה חיבתו”, אמרה אליזבת בקוצר־רוח. “בטוחה אני, שלא אחד התגבר בדרך זו על אהבתו ויוכל לה. תמיהה אני לדעת מי הוא שגילה לראשונה את סגולת השירה לגרש את האהבה?”

“רגיל הייתי לראות בשירה את לחם חוקה של האהבה”, אמר דארסי.

“אולי של אהבה הגונה, בריאה ואיתנה. הכל משמש מזון למה שכבר חזק די הצורך. אולם אם המדובר בנטייה קלושה ודלה, בטוחתני שסוניטה טובה אחת תדלדל אותה כליל”.

דארסי השיב רק בבת־צחוק; השתיקה הכללית שהשתררה העבירה צמרמורת בגופה של אליזבת, מחשש פן תתגלה אמה שוב בכל הדרה. היא השתוקקה לדבר, אך לא ידעה מה לומר; ואחר דומיה קצרה החלה מרת בנט חוזרת שוב על דברי תודה למכביר למר בינגלי על נדיבות־לבו לג'יין, ומוסיפה דברי התנצלות על שמטרידים אותו גם בליזי. מר בינגלי השיב בנימוס מקרב לב וכפה אף על אחותו הצעירה לנהוג בנימוס ולומר דברים ההולמים את השעה. אמנם היא מילאה תפקידה לא בחן רב; אך מרת בנט באה על סיפורה והזמינה עד מהרה את מרכבתה. עם מתן אות זה פסעה קדימה בת־זקונה. שתי הנערות התלחשו ביניהן במשך כל הביקור; והתוצאה מזה היתה שהצעירה שבהן תזכיר למר בינגלי את הבטחתו בבואו לראשונה הכפרה לערוך נשף־מחולות בנתרפילד.

לידיה היתה נערה בריאה ובעלת־קומה כבת ט"ו שנים, שעור פניה צח וקלסתר עליו תמיד; חביבה על אמה, אשר ברוב חיבתה אליה הכניסה אותה לחברה בגיל רך. בעלת חיוניות בלתי מרוסנת היתה, ומין בטחון־לב טבעי היה לה, ביטחון שהפך לגאון בעקב חיבת הקצינים, אשר סעודות דודה הטובות ומנהגיה הקלים חיבבוה עליהם. בכוח זה העיזה להזכיר למר בינגלי את הנשף ולהטיח בפניו שלא עמד בהבטחתו; וכן הוסיפה שבושה וכלימה תהיה מנת חלקו בעולם, באם לא יעמוד בדברו. תשובתו להתקפה פתאומית זו נעמה מאוד לאוזן אמה.

“האמיני לי, שמוכן אני ומזומן לעמוד בדיבורי; וכשרק תחלים אחותך תואילי את, במטותא ממך, לקבוע בדיוק את תאריך הנשף. אך הן לא תאבי לצאת במחול בעוד היא שוכבת על ערש־דווי?”

לידיה הכריזה שתשובתו השביעה את רצונה. “אה, כן, מוטב להמתין עד שג'יין תשוב לאיתנה; ועד אז קרוב לוודאי שקפטן קארטר ישוב למיריטון. ואחר הנשף שלך”, הוסיפה, “אתבע אף מהם לערוך נשף. אומר לקולונל פורסטר שלחרפה תיחשב לו אם יסרב”.

אחר זה נסעו מרת בנט ובנותיה, ואליזבת חזרה מייד אל ג'יין, כשהיא מניחה לשבט ביקורתם של שתי הגבירות ומר דארסי, את הליכותיה שלה ושל בנות משפחתה; אולם על מר דארסי לא הצליחו להשפיע שיצטרף אל דברי הביקורת עליה, ולא עמדו לה, לעלמה בינגלי, אף רמזיה השנונים על עינים נאות.

פרק י'

היום חלף ממש כיום שלפניו. מרת הירסט והעלמה בינגלי בילו כמה משעות הבוקר אצל החולה אשר הלכה וחזרה, במתינות אמנם, לאיתנה; ולעת ערב הצטרפה אליזבת אל חברתם בטרקלין. אולם שולחן־הלל לא הופיע. מר דארסי עסוק היה בכתיבה והעלמה בינגלי, אשר ישבה בקרבת מקום, ליוותה בעיניה את התקדמות מכתבו, מסיחה מפעם לפעם את דעתו ממעשהו, בפריסות־שלום לאחותו. מר הירסט ומר בינגלי שחקו בפיקאט, ומרת הירסט התבוננה במשחקם.

אליזבת נטלה מלאכת־יד בידה ושעשעה לבה די הצורך בהטותה אוזן לחילופי־הדברים בין דארסי ואשת־שיחו. התשכחות הבלתי פוסקות בפי הגבירה על כתב־ידו או שורותיו הישרות או על אורך מכתבו, יחד עם שוויון־הנפש הגמור שבו קיבל הוא את תהילותיה, הצטרפו לדו־שיח מזור, שהזדהה בדיוק עם הדיעה שהיתה לה על כל אחד מהם.

“מה תשמח העלמה דארסי בקבלה מכתב כזה?”

הוא לא השיב דבר.

“אתה כותב כה מהר?”

“טעות בידך. כותב אני במתינות יתרה”.

“רבים הם בוודאי המכתבים המזדמנים לך לכתיבה במשך שנה! ואף מכתבי עסק! מה איומים הללו בעיני!”

“למזלך, מנת חלקי הם ולא מנת חלקך”.

“במטותא ממך, מסור־נא לאחותך שאני משתוקקת מאד לראותה”.

“כבר עשיתי זאת פעם, כפי שביקשת”.

“חושבתני שהציפורן לא ייטב בעיניך. הנה לי ואתקננו בשבילך. מיטיבה אני מאוד לתקן ציפורנים”.

“רב תודות”, – אך אני עצמי מתקן תמיד את ציפורני”.

“פליאה בעיני כיצד עולה בידך לכתוב כה ישר?”

הוא החריש.

“מסור לאחותך, מה עלצתי לשמוע שהיא מיטיבה עוד יותר לפרוט על הנבל, ובבקשה ממך, גלה אוזנה שאני מתפעלת מאוד מדוגמת המפה לשולחן הקטן. בטוחתני שהיא עולה בהרבה על זו של העלמה גראנטלי”.

“אולי תרשי לי לדחות את דבר התפעלותך עד אשר אכתוב אליה שנית? כי כרגע אין לי המקום הראוי להם”.

“אה, אין בכך כלום, הרי אראנה בינואר. אולם, מר דארסי, הכותב אתה אליה תמיד מכתבים כה מקסימים וארוכים?”

“ארוכים הם בדרך כלל. אך לא לי לקבוע מה גדול תמיד קסמם”.

“כלל בידי, שאדם היודע לכתוב על נקלה מכתב ארוך, לא יכתוב רע”.

“אין בכך משום מחמאה לדארסי, קארולין”, קרא אחיה, “כי איננו כותב על נקלה. הוא מחפש יותר מדי מלים בנות ארבע הברות. האם לא כן, דארסי?”

“סגנון כתיבתי שלי שונה בתכלית משלך”.

“אה, קראה העלמה בינגלי, צ'ארלס כותב ברשלנות הגדולה ביותר שאפשר לתאר. הוא משמיט חצאי מלים ומכתים את כל השאר”.

“רעיונותי זורמים בשטף כה רב, עד כי אין לי פנאי להביעם; ולכן יש ומכתבי אינם מביעים למקבליהם אף רעיון כלשהו”.

“עניוונותך, מר בינגלי”, אמרה אליזבת, “היא למעלה מכל דופי”.

“אין אחיזת-עינים יותר גדולה”, אמר דארסי, “מהעמדת פני עניו. לעתים קרובות אין זו אלא קלות-ראש בלבד, ולפרקים התפארות בעקיפין”.

“ובאיזו מהשתיים תכנה את יצירת העניוונות הקטנה והאחרונה שלי?”

“התפארות בעקיפין; כי אתה בעצם גא במגרעות כתיבתך, משום שאתה סבור שמקורן במחשבה שוטפת וכרישול שבביצוע, שאם אינו ראוי לרוב-כבוד הרי הוא, לדעתך, לפחות רב-ענין עד מאוד. היכולת לעשות הכל בחיפזון היא תמיד תכונה יקרה מאוד בעיני בעליה, ויש כי לא יסב לבו אל אי-השלימות שבביצוע. כשאמרת הבוקר למרת בנט, שאילו החלטת פעם לצאת מנתרפילד היית מסתלק במשך חמש דקות, היה בכך משום שיר-הלל ותהילה לעצמך; אך מה טעם לשבח בפזיזות יתירה, הגוררת אחריה עסקים חשובים ללא גמר, ושאינן בה כל יתרון של ממש לא לעצמך ולא לאחר?”

“לאו”, קרא בינגלי, “זה כבר יותר מדי, לזכור לעת לילה את כל דברי השטות שנאמרו בבוקר. אך בכל זאת נשבעתי בכבודי ומאמין אני באמונה שלימה גם כעת, שרק אמת דיברתי על עצמי. ולפחות לא שיחקתי את התפקיד של פחז כמים אך ורק כדי להתהלל בפני הגבירות”.

“מאמין אני אמנם בתום לבך; אך אינני בטוח בשום פנים ואופן כי אמנם תלך מזה ברוב חפזה. התנהגותך תהיה ביד המקרה, כפי שזה קורה אצל כל אחד ממכרי; ואילו אמר לך ידיד בשעה שאתה קופץ על סוסך: ‘בינגלי, מוטב שתישאר עד השבוע הבא’, בוודאי שהיית שומע בקולו, – בוודאי שלא היית יוצא לדרכך, – ולשמע מלה אחת, היית שוהה אולי ירח ימים”.

“על ידי כך רק הוכחת”, קראה אליזבת, “שמר בינגלי לא הילל את מזגו שלו כל צרכו. כי הפלגת בשבח הרבה יותר ממנו”.

“אסיר תודה אני לך”, אמר בינגלי, “שהחלפת דברי ידידי בהלל לטוב-מזגי. אך חוששני שגילית פנים בדברי הג'נטלמן שלא כהלכה; כי בוודאי איטב בעיניו, אם במסיבות כגון אלה אשיב בלאו מוחלט ואדהיר את סוסי שירוץ כחץ מקשת”.

“היעלה בידך לכפר בעיני מר דארסי על קלות-הראש שבכוונתך הראשונה, בעקשנותך שלא לסטות ממנה ימינה או שמאלה?”

“בי נשבעתי, לא אדע להסביר ענין זה לאמיתו, – על דארסי לומר את אשר בלבו”.

“מצפה את לשמוע מפי הסברה לדיעות שאת מייחסת לי, אך שלא הבעתין מעולם. אבל נניח שבמקרה זה צדקת בתיאורך, הרי עליך לזכור, העלמה בנט, שהידיד הרוצה, כביכול, בחזירתו אל הבית ובדחיית תכניתו, רוצה בכך בלבד, מבלי להמליץ אף בראייה אחת לטובת הדבר”.

“לדעתך אין זו מעלה יתרה באדם כשהוא נכנע בקלות מרצונו הטוב להפצרות ידיד?”

“כניעה ללא שכנוע אינה מעידה על תבונת שני הצדדים”.

“אתה, מר דארסי, עושה עלי רושם שאינם מניח מקום לכוחה של ריעות וחיבה. הוקרה כלפי המפציר עלולה לעורר אדם להיכנע לבקשה מבלי להמתין לראיות המתקבלות על הדעת. אין כוונתי לדון במעשה שחירת אודות מר בינגלי. אולי מוטב כי נמתין שיקרהו המקרה, לפני שנתפלמס איזו דבר יבוא לך. אולם בדרך כלל ובמקרים רגילים, בין ידיד לידיד, כשירצה אחד מהם לשנות את דעת חברו בעניין לא חשוב ביותר, כלום תבוז לאיש אשר ימלא את הרצון מבלי להמתין לראיות חותכות?”

“האין מן הראוי לקבוע ביתר דיוק את מעלת החשיבות שיש לבקשה וכן את מדרגת האינטימיות השוררת בין שני הצדדים, לפני שנמשיך בנושא זה?”

“בבקשה, קרא בינגלי, הבה נשמע את כל הפרטים, מבלי להעלים עין מקומתם וממידתם היחסית, כי רבי־משקל יהיו בוויכוחנו, הרבה יותר אולי מכפי שאת סבורה, העלמה בנט. הריני מבטיחך, שלולא עלה עלי דארסי בקומתו הרמה, לא הייתי רוחש לו יראת־כבוד כה מרובה. הריני מכריז ומודיע שאינני מכיר יצור איום באי־אלו מקרים ובאי־אלו מקומות מדארסי; ביחוד בביתו שלו, ביום א' בשבוע לעת ערב, בשבתו באפס מעשה”.

מר דארסי השיב בבת־צחוק; אך אליזבת היתה סבורה שהכרת פניו העידה בו כי נעלב ולכן עצרה בצחוקה. העלמה בינגלי התרעמה בריתחה יתירה על שעלבו בו וגערה באחיה על דברי האיזולת שהשמיע.

“רואה אני את המזימה שבלבך, בינגלי”, אמר ידידו. “שונא אתה ויכוח, ורוצה להשתיק אף זה של עכשיו”.

“אולי כן הוא. ויכוחים דומים ביותר לחיכוכים. אהיה אסיר תודה לך ולעלמה בנט אם תדחו את שלכם עד צאתי מהחדר; אז תוכלו לומר עלי ככל שיעלה על רוחכם”.

“בקשתך, אמרה אליזבת, אינה כרוכה בקרבן מצדי; ומר דארסי, מוטב שיגמור את מכתבו”.

מר דארסי שמע בעצתה והשלים את מכתבו.

משגמר, ביקש את העלמות בינגלי ואליזבת לכבדו במוסיקה. העלמה בינגלי מיהרה בזריזות רבה לעבר הפסנתר ולאחר בקשה של נימוס שאליזבת תקדימנה, ושהאחרונה השיבה עליה בסירוב מנומס ומוחלט, ישבה ליד הפסנתר.

מרת הירסט שרה יחד עם אחותה; ובעוד הן עסוקות בכך, לא יכלה אליזבת שלא להבחין, בדפדפה בספרי־הנגינה שהיו מוטלים על הכלי, כי עיני מר דארסי ננעצו בה לעתים קרובות למדי. היא לא יכלה לשוות בנפשה שהיא מסוגלת למשוך לבו של איש רם־מעלה זה. לא יכלה להניח כי הוא התבונן בה יען מאס בה בכלל. ולכן יכלה לשער לבסוף שהיסיב לבו אליה על שום מגרעת או בשל משהו מגונה שבה, שלא בהתאם למושגיו על הטוב והישר, אשר לא מצא בשאר היושבים בחדר. השערה זו לא גרמה לה עגמת־נפש. רק חיבה מועטה רחשה לו ולא שאלה נפשה לשאת חן בעיניו.

אחר שניגנה כמה נעימות איטלקיות, גיוונה העלמה בינגלי את הקסמים במנגינה סקוטית עליזה; ומייד לאחר זה קרב מר דארסי אל אליזבת ואמר לה:

“כלום אין נטייה גדולה בנפשך, העלמה בנט, לנצל הזדמנות זו ולרקוד רילי?”

היא השיבה בבת־צחוק מבלי לומר דבר. הוא חזר על שאלתו, מופתע במקצת משתיקתה.

“אה”, קראה, “שמעתוך גם קודם; אך לא יכולתי להחליט מייד בנפשי מה להשיב לך. יודעת אני שרצית שאשיב ‘הן’, כדי שתהא לך הנאה לבזז לטעמי; אך נהנית אני תמיד לסכל תחבולות מסוג זה ולהשבית זדונו של אדם ככוונה תחילה לשים אחרים לבזז. ולכן גמרתי אומר בלבי לומר לך שאינני רוצה כלל לרקוד רילי; וכעת בזה לי, אם אתה מעז”.

“באמת איני מעז”.

אליזבת, אשר סברה שעלבה בו, תמהה על מנהג־אבירותו; אבל בהתנהגותו היתה תערובת של נועם ושנינות כאחד עד כי קשה היה לה לפגוע באדם, ודארסי לא הוקסם מעודו משום אשה כמו ממנה. באמת האמין, שלולא קשרי המשפחה הנחותים, היה נתון בוודאי בסכנת־מה.

העלמה בינגלי התבוננה בחשד עד כדי התלקח בה קנאה; דאגתה היתירה להחלמת ידידתה היקרה גיין קיבלה תוספת חיזוק בגלל תשוקתה להיפטר מאליזבת.

לעתים קרובות ניסתה לעורר בדארסי איבה על אורחתה, בדברה כביכול על בואם בברית הנישואין, ועל אושרו הוא בברית כזו.

“מקווה אני”, אמרה בטיילים יחדיו למחרת היום בין סבך השיחים, “שתייעץ לחמותך ברמזים קלים, לאחר שיתרחש מאורע נעים זה, שמן הראוי שתעצור בלשונה; ואם יעלה בידך, נסה לגמול את אחיותיה הצעירות מהתרועצות אחר הקצינים. ואם מותר לי לנגוע בנושא כה עדין, אולי תשים מעצור לאותו משהו זעיר, הגובל ביהירות ובחוצפה שחוננה בו בחירת־לבך”.

“היש לך עוד מה להציע כדי להגדיל את אושרי המשפחתי?”

“אה, כן, בבקשה; תלה את תמונות דודך ודודתך פיליפס ביציע אשר בפמברלי. הן תהיינה בסמוך לתמונת דוד אביך השופט. הרי הם עוסקים, כידוע לך, באותו משלח־יד, אך בענפים שונים. ואשר לתמונת אליזבת שלך, אל תנסה כלל להזמינה, כי מי הוא הצייר אשר ידע להביע את יפי עיניה?”

“לא קל יהיה באמת לתפוס את הארשת אשר לה; אך אפשר יהיה להעתיק את צורתן, תבניתן וריסיהן הדקים עד להפליא.”

ברגע זה פגעו במרת הירסט ובאליזבת עצמה, אשר באו לקראתם בשביל אחר.

“לא ידעתי שהיה בדעתכן לצאת לשוח”, אמרה העלמה בינגלי, נבוכה במקצת מחשש שמא שמעו דבריהם.

“חטא כבד חטאתם כלפינו”, השיבה מרת הירסט, “ברחתם מפנינו מבלי לומר לנו שאתם יוצאים”.

ובנטלה את זרועו הפנויה של מר דארסי, הניחה לאליזבת ללכת יחידה. בשביל יכלו להלך שלושה בלבד. מר דארסי עמד על גסותן ואמר מייד:

“שביל זה אינו רחב די הצורך בשביל חברתנו. מוטב שנפנה אל השדרה”.

אך אליזבת, שלא היתה נוטה כלל להישאר עמם, השיבה בצחוק:

“לא, לא; הישארו במקומכם. קבוצה נאה אתם למראה, מותאמת ברוב חן, ותוספת של רביעי תפגום ביפי התמונה. שלום לכם”.

ואז ברחה ברוב עליצות, נהנית מהתקווה שבלבה, כי בעוד יום או יומיים תשוב לביתה. ג'יין כבר החלימה עד כי היה בדעתה לצאת אותו ערב לכמה שעות מחדרה.

פרק י"א

כשפרשו הגברות אחר סעודת־הערבית, עלתה אליזבת במרוצה אל אחותה. ומשנוכחה שהיא מוגנת כהלכה מפני הצטננות, ליוותה אותה אל הטרקלין, ושם נתקבלה על ידי שתי ידידותיה בשפע של קריאות שמחה; אליזבת לא ראתה אותן מעודן כה חביבות כשם שהיו באותה השעה אשר לפני הופעת הגברים. כוחן בדיבור היה גדול למדי. הן ידעו לתאר מסיבה בדיוק נמרץ, לספר הלצה בהומור ולמלא פיהן צחוק ברוב לצון על מיודעיהן.

אולם עם היכנס הגברים, שוב לא היתה ג'יין נושא עניינן העיקרי; עיני העלמה בינגלי נפנו מיד לעברו של דארסי, ובטרם פסע כמה פסיעות קדימה, כבר היה בפיה מה לומר לו. מייד פנה בדברים אל העלמה בנט בברכה שבנימוס; אף מר הירסט קד לפניה קידה קלה ואמר שהוא “שמח מאוד”; אולם חיה ביותר ושופעת היתה קבלת הפנים שנהג בה בינגלי. מלא חזווה ותשומת לב היה. את מחצית השעה הראשונה בילה, בליבוי האש כדי שלא תיפגע מחילוף־החדרים; ולפי בקשתו עברה לשבת אל צידה השני של האח, כדי להתרחק מהדלת. אז ישב לצידה, וכמעט שלא שוחח עוד עם איש מלבדה. אליזבת, אשר עסקה במלאכת־יד בקרן־זווית שמנגד, ראתה כל זאת ולבה עלץ בקרבה.

עם תום משתה הנה, העלה מר הירסט לגיסתו את זכר שולחן־הקלפים, אך לשוא. ידיעה חשאית הגיעה לאוזנה, שמר דארסי אינו רוצה בקלפים, ומר הירסט נוכח עד מהרה, שאפילו הצעתו הגלויה נדחתה. היא הבטיחתהו שאין בדעת איש לשחק, ושתיקת החבורה כולה דמתה להודאה בדבר. למר הירסט לא נשאר, איפוא, מה לעשות, אלא להשתרע על אחד הדרגשים ולהירדם. דארסי נטל ספר. העלמה בינגלי עשתה כמוהו; ומרת הירסט, הטרודה בעיקר בשעשוע בצמידה ובטבעותיה, לקחה מפעם לפעם חבל בשיחת אחיה עם העלמה בנט.

תשומת־לבה של העלמה בינגלי היתה נתונה להתקדמותו של מר דארסי בספרו, לא פחות מאשר לקריאה בשלה; וכל אותה שעה שאלה שאֵלה או נתנה עיניה בעמודו. אך בכל זאת לא עלה בידה להסב לבו לשיחה עמה; הוא רק השיב מקוטעות על שאלותיה והמשיך בקריאה. לבסוף עיפה ממאמצה למצוא שעשוע בספרה, אשר בחרה בו אך ורק משום שהיה כרך ב' לספרו, פערה פיה בפיהוק גדול ואמרה: “מה נעים לבלות ככה ערב! מכריזה אני ומודיעה שאחרי הכל אין תענוג גדול מקריאה! מכל דבר אחר מתייגע האדם הרבה יותר מהר מאשר מספר! כאשר יהיה לי בית משלי, אהיה אומללה מאוד אם לא תהיה לי ספרייה מצויינת!”

איש לא השיב דבר. ואז פיהקה שנית, הטילה ספרה הצידה והעבירה עיניה על פני החדר, בחפשה מקור לשעשועים; כששוחח אחיה עם העלמה בנט על עריכת נשף פנתה לפתע לעומתו ואמרה:

“אגב, צ'ארלס, האומר אתה בכל הרצינות לערוך נשף־מחולות בנתרפילד? לפני שתחליט על כך הייתי מיעצת לך לשאול בעצת החברה הנוכחת; דומני שלא אטעה במידה מרובה באמרי, שיש בינינו כאלה אשר לגבי דידם נשף־מחולות יהא בבחינת סבל ולא דווקא תענוג”.

“אם כוונתך לדארסי”, קרא אחיה, “הרשות בידו, באם ירצה, לעלות על משכבו, לפני פתיחת־הנשף; אך אשר לנשף עצמו, הרי מנוי וגמור אתי לערכו, ומשיכין ניקולס מרק־עוף די הצורך, אשגר כרטיסי הזמנה לכל הסביבה”.

“בעיני היו מוצאים חן נשפ־מחולות הרבה יותר”, השיבה, “אילו נערכו בדרך אחרת; כי בתהליך הרגיל של מפגש כגון זה יש משהו משעמם עד מאוד. הרבה יותר הגיוני היה אילו השיחות ולא המחולות היו תופשות מקום בראש”.

“הרבה יותר הגיוני, קארולין יקירת, אין כל ספק; אך אז לא היה זה דומה כמעט לנשף כלל וכלל”.

העלמה בינגלי לא השיבה דבר ועד מהרה קמה ממקומה והחלה מהלכת על פני החדר. גזרתה היתה הדורה ומהלכה נאה; אולם אשר לדארסי שאליו כיוונה כל זאת, כל מעייניו היו נתונים לספרו. בגבור רגשותיה ויאושה החליטה לעשות עוד מאמץ אחד; ובפנותה אל אליזבת אמרה:

“העלמה אליזה בנט, אולי יורשה לי להניעך לעשות כמעשי ולעבור על פני החדר. הריני מבטיחה, שטיול כגון זה מרענן מאוד אחר ישיבה ממושכת במעמד אחד”.

אליזבת הופתעה, אך הסכימה מייד. העלמה בינגלי הצליחה לא פחות מזה במגמה העיקרית של גינוני נימוסיה: מר דארסי נשא את עיניו. החידוש שבמתרחש לפניו היסב את תשומת לבו ממש כשל אליזבת עצמה, ובהיסח-הדעת סגר את ספרו. מייד הוזמן להצטרף אליו; אולם הוא סירב, בהעירו שהוא יכול לתאר לעצמו רק שני טעמים לרצונן לטייל יחדיו הנה ושוב על פני החדר, והצטרפותו אליהן תפריע לכל אחד מהם. מה יכולה להיות כוונתו? היא מתה ממש לדעת מה היא כוונתו ושאלה את אליזבת אם תוכל להסביר את הדבר.

“כלל וכלל לא”, היתה תשובתה, “אבל יהי לבך סמוך ובטוח, שכל כוונתו להחמיר אתנו, והדרך הבטוחה ביותר שבידינו לאכזבו היא – לא לשאול דבר”.

אולם העלמה בינגלי לא היתה מסוגלת לאכזב את מר דארסי במאומה ועמדה, איפוא, על דעתה שיסביר את שני טעמיו.

“לא אתנגד כלל להסבירם”, אמר הוא, משרק ניתנה לו רשות הדיבור. “אתן בוחרות לבלות את הערב בדרך זו, משום שכל אחת מכן היא אשת-סודה של חברתה ויש לכן ענינים חשאיים לדון בהם, או משום שיודעות אתן שגזרותיכן מתבלטות ביתר נוי בשעת הליכה; במקרה הראשון אהיה אבן-נגף בדרככן; ובשני איטיב להתפעל מכן בשבתי סמוך לאח”.

“אה, מה נורא!” קראה העלמה בינגלי. “לא שמעתי מעודי משהו כה איום. כיצד נענישנו על לשון כגון זו?”

“אין קל מזה, אם את רק רוצה בכך”, אמרה אליזבת. “נוכל כולנו לענות ולהעניש איש את רעהו. הקניטיהו, מלאי פיך צחוק עליו. הרי את חברתו האינטימית ובוודאי תדעי כיצד יש לעשות זאת”.

“בהן צדקי, שלא אדע. אינטימיות זו שלי עדיין לא לימדתי זאת: להרגיז שלוות-רוח וטוב-שכל. לא ולא; חוששת אני שבכגון זה יוכל לעמוד. ואשר לצחוק, בבקשה ממך, אל-נא נכשיל עצמנו בנסיון לצחוק ללא כל טעם, פן תזוח עליו דעתו של מר דארסי”.

“אין לחמוד לצון על מר דארסי!” קראה אליזבת. “זה הוא יתרון בלתי שכיח, ומקווה אני שימשיך להיות בלתי שכיח, כי להפסד גדול ייחשב לי אם ירבו אצלי מיודעים שכמותו. אוהבת אני בכל לבי לחמוד לצון”.

“העלמה בינגלי”, אמר הוא, “ייחסה לי יתרון שאין אדם בעולם יכול לעמוד זו. הנבונים והטובים שבבני האדם – לא הנבונים והטובים שבמעשיהם – עלולים להיפך למגוחכים בפי איש, אשר מטרתו העיקרית בחיים היא המהתלה”.

“כמובן שיש בני אדם כאלה” – ענתה אליזבת, “אך מקווה אני שאיני נמנית עליהם. מקווה אני שלא חמדתי לצון על כל שהוא נבון או טוב. עלי להודות ששגינות ושטויות, קפריזות והפכפכות משעשעים אותי, ואני ממלאה פי צחוק עליהם בכל שעת כושר. אולם זהו, כנראה, בדיוק מה שאתה חסר”.

“אולי אין אדם כזה בעולם. אולם כל עמלי בחיי היה להימנע מחולשות אלה, המגלות תבונה רבה לצון”.

“כגון היהירות וגאון-הלבב”.

“כן, אמנם, היהירות היא חולשה. אולם באשר לגאון הלבב – מי שיש לו עליונות שכלית אמיתית ידע להשתלט כהלכה על גאון-הלבב”.

אליזבת הפנתה עצמה כדי להסתיר את בת-צחוקה.

“מניחה אני כי הבחינה שערכת למר דארסי הגיעה לקיצה”, אמרה העלמה בינגלי, “בבקשה ממך, מה היא התוצאה?”

“משוכנעת אני בהחלט, שמר דארסי נקי מכל מגרעת. הוא עצמו אינו מעלים שאמנם הוא סבור כן”.

“לא”, אמר דארסי, “לא התיימרתי בכך. יש לי די מגרעות, אולם אני תקווה שהפגם הוא לא בתבונתי. איני מעז לערוב למזגי. כי סבורני שהוא עיקש מדי; ובוודאי שאינו נוה לסובבים אותו. איני יכול למהר ולשכוח כיאות שגינות וחטאי אחרים, או פגיעותיהם בי. לא כל נסיון לעורר את רגשותי עולה ומצליח. את מזגי אולי אפשר לכנות כזועף. ודעתי הטובה על מישהו, אם אבדה פעם, אבדה לנצח”.

“באמונה, זו היא מגרעת!”, קראה אליזבת. “תרעומת שאין למחותה היא פגם באופי. אך היטבת לבחור לך דופי. באמונה, לא אוכל לחמוד לצון על כך. כל סכנה אינה נשקפת לך מפני”.

“סבורני שבכל אופי יש נטיה לאיזה רע, מגרעת טבעית, שאפילו החינוך המובחר לא יוכל להתגבר עליה”.

“והמגרעת שלך היא לשנוא כל אדם”.

“ישלך”, השיב הוא בבת-צחוק, “היא לא להבין לרוח ידידיך מזדון”.

“הבה נשמע מעט מוסיקה”, קראה העלמה בינגלי, יגעה משיחה שלא נטלה בה חלק. “לואיזה, לא איכפת לך אם אעיר את מר הירסט?”.

אחותה לא התנגדה אף כלשהו, והפסנתר נפתח; דארסי לא הצטער על כך כלל, אחר כמה רגעי התאוששות, כי החל לחוש בסכנה הצפויה לו מזה שהסבו תשומת-לב יתירה לאליו.

פרק י"ב

לפי הסכם בין שתי האחיות כתבה אליזבת למחרת בבוקר אל אמה כדי לבקשה שתואיל לשלוח במשך היום את המרכבה לקחתן. אולם מרת בנט, אשר חשבה ומצאה שמוטב, כי בנותיה תישארנה בנתרפילד עד יום ג' הבא, בו יימלא בדיוק שבוע ימים לשהותה של ג'יין שם, לא יכלה להניע עצמה לקבלן בעונג לפני מועד זה. תשובתה לא היתה, איפוא, מתרצה, לפחות לא למשאלות אליזבת, אשר היתה קצרת-רוח לשוב לביתה. מרת בנט שלחה להודיען, שלא תוכל בשום פנים להעמיד את הכרכרה לרשותן לפני יום ג'; ובהערה למכתבה הוסיפה שאם מר בינגלי ואחותו יפצירו בהן לשהות יותר מזה, תוכל לוותר עליהן על נקלה. אולם אליזבת גמרה אומר לא להתמהמה עוד, ואף לא ציפתה ביותר שיפצירו בהן; ומכיוון שחששה להפך מזה: שיהיו סבורים שהן מטרידות בנוכחותן הממושכת שלא לצורך, האיצה בג'יין לשאול מייד את מרכבתו של מר בינגלי, ולבסוף הוחלט שתעלינה את רצונן מאז לצאת בו בבוקר מנתרפילד ותבקשנה זאת.

הבשורה עוררה קריאות דאבה לרוב; הרבה חזרו על כך שמשותקים כי תישארנה עד למחרת היום; ואמנם נסיעתן נדחתה עד למחרת בבוקר. אותה שעה הצטערה העלמה בינגלי על כי הציעה את הדחייה; כי קנאתה ומשטמתה לאחות האחת עלתה במידה מרובה על החיבה שרחשה אל השניה.

אדון הבית שמע בצער פן על הנסיעה הנחפזת וניסה לא פעם לדבר על לב העלמה בנט שסכנה צפויה לה, ושעדיין לא החלימה די הצורך; אולם ג'יין ידעה שהצדק עמה ועמדה על דעתה בתוקף.

למר דארסי היתה זו בשורה רצויה. אליזבת ישבה בנתרפילד זמן רב למדי. היא מצאה חן בעיניו הרבה יותר מהרצוי לו; והעלמה בינגלי נהגה בה שלא בנימוס והקניטה אותו יותר מהרגיל. הוא החליט ברוב תבונה להיזהר במיוחד שלא לגלות סימני הערצה סמויים, משהו ממה שעלול לנשא את ליבה ולנטוע את התקווה שיש לאל ידה להשפיע על אושרו; כי ידע שאם עלה רעיון כזה על דעתה, ברור כי התנהגותו ביום האחרון, משקל ממשי לו להביא את האושר או לנפצו. מתוך נאמנות למטרתו לא דיבר עמה אפילו עשר מלים במשך כל השבת; ואם כי נשאר פעם ביחידות למשך חצי שעה, היה שקוע ראשו ורובו בספרו ואפילו לא אבה לשאת עיניו אליה.

ביום א', אחר תפילת הבוקר, באה הפרידה, אשר היתה נעימה מאוד כמעט לכולם. נימוסיה של העלמה בינגלי ביחס לאליזבת השתפרו לבסוף בחיפזון רב, וכן אף חיבתה לג'יין; ובשעת הפרידה לחצה אפילו ידה של הראשונה, לאחר שהבטיחה לאחרונה שעונג רב יהיה לה לראותן בלונגבורן או בנתרפילד וחיבקה אותה ברוב עדנה. אליזבת נפרדה מכל החבורה במצב-רוח מרומם.

האם לא קיבלה את פניהן בלבביות יתירה, בשוכן הביתה. מרת בנט השתוממה מאוד לבואן, היתה סבורה שגרמו שלא בצדק טרדה יתירה ואמרה, כי היא בטוחה שג'יין עלולה להצטנן שוב. אולם אביהן, אשר אמנם קיצר מאוד בהבעת שמחתו, שמח בכל לבו לראותן; הוא עמד על חשיבותן בחוג המשפחה: שיחת הערב, בהתאסף כולם יחדיו, איבדה הרבה מחיוניותה, וכמעט את כל מובנה, בשל היעדרן של ג'יין ואליזבת.

את מארי מצאו כרגיל שקועה בחקירה על הדגים והטבע האנושי; והיו לה ציטטות חדשות להתפעל מהן והערות חדשות של מוסריות בלה להטות להן אוזן. קאתריין ולידיה המציאו להן ידיעות מסוג אחר לגמרי. הרבה נעשה והרבה נאמר בגדוד, מאז יום ד' שעבר; כמה מהקצינים סעדו בזמן האחרון על שולחננו של דודן; טוראי אחד הולקה; וכן נרמ, זשהקולונל פורסטר עומד לשאת אשה.

פרק י"ג

“מקווה אני, יקירתי”, אמר מר בנט אל רעיתו, בהסיכם למחרת בבוקר על פת-שחרית, “שפקדת להכין היום סעודת-צהריים עריבה, כי יש לי נימוק לצפות היום לתוספת על חבורת משפחתנו”.

“מהי כוונתך, יקירי? מובטחתי כי לא שמעת שאורח עומד לבוא אלינו, מלבט שארלוט לוקאס, שאולי תבוא באקראי; ומקווה אני שסעודותי טובות למדי בשבילה. אינני מאמינה שהיא רגילה לכמותן לעתים קרובות בביתה”.

“האדם שאני מדבר עליו הוא ג'נטלמן זור”.

עיני מרת בנט אורו. “ג'נטלמן זור! בוודאי מר בינגלי הוא! מה לך, ג'יין, שלא רמזת על כך אפילו במלה אחת. – בריה ערמומית שכמותך! בוודאי שאשמח מאוד לראות את מר בינגלי. אך – אל אלוהים! מזל ביש! אי אפשר להשיג היום אף נתח דג. לידיה, אהובתי, צלצלי בפעמון. עלי לדבר עם היל בזה הרגע”.

“לא מר בינגלי הוא הבא”, אמר בעלה, “זהו אדם שלא ראיתו מעודי”.

דבריו עוררו תימהון כללי; ולהנאתו הגדולה הציגו לו אשתו וחמש בנותיו שאלות סקרניות לרוב.

אחר ששיעשע עצמו זמן-מה בסקרנותן, הסביר בזו הלשון: “לפני ירח ימים קיבלתי מכתב, ולפני כשבועיים ענית עלי; כסבור הייתי שענין עדין

היא, הדרוש עיון בהקדם. משאר־בשרי בא המכתב, ממר קולינס, האיש, אשר אחר מותי הרשות בידו לסלק את כולכן מבית זה בכל שעה שיעלה הרצון מלפניו."

"אהה, יקירי", קראה רעייתו, "לא אוכל לשאת כשמזכירים עניין זה. אנא, אל תדבר באיש איום זה. לדעתי, המעשה הקשוח ביותר בעולם הוא, שאחוזתך נועדה לאחר ותילקח מילדיך, עצמך ובשרך; ובטוחה אני שאני במקומך, הייתי מנסה זה מכבר לעשות דבר מה בנידון זה."

ג'יין ואליובת ניסו להסביר לה מה פירוש העברת־הירושה מידי יורשות־בנות. לא פעם כבר ניסו לעשות זאת, אולם זה היה נושא למעלה מכוח השגתה של מרת בנט, והיא המשיכה להתמרמר על האכזריות אשר בהעברת ירושה ממשפחה בת חמש בנות לזכותו של אדם שאין איש מוצא בו חפץ.

"מובן שזה הוא עוול גדול", אמר מר בנט, "ומאומה לא יטהר את מר קולינס מחטא ירושת לונגבורן. אולם אם תטינה אוזן למכתבו, אולי תתרכנה במקצת, לשמע דרך הביטוי אשר לו".

"לא, מובטחתי שאנוכי לא; ולדעתי, חוצפה גדולה היא מצידו בכלל לכתוב אליך, ואף מעשה צביעות. שונאת אני ידידים כוזבים כאלה. מדוע לא ימשיך להתקוטט עמך, כשם שעשה אביו לפניו?"

"מדוע, באמת? גם לו יש כנראה כמה היסוסים של בן נאמן לאביו בנידון זה, כפי שתשמענה".

האנספורד

סמוך לווסטרהאם,

קנט.

15 באוקטובר

אדוני היקר,

חילוקי הדעות, שנתהווה בינך לבין אבי המנוח והנכבד, הכבידו תמיד על לבי מאוד; וכיוון שאיתרע מזלי ואבי אבד לי, השתוקקתי לא פעם להעלות ארוכה לפצע: אולם זמן־מה טמנתי ספקותי בחובי, מיראה פן אחטא לזכרו אם אשא פני לשלום אל האיש, אשר תמיד היה הרצון מלפניו להתגרות בו מלחמה. ("הרי, מרת בנט!") אולם כעת קיבלתי החלטה בנידון זה: אחרי קבלי סמיכות לכהונה בחג הפסחא, שיחק לי מזלי לשאת חן וחסד בעיני הגבירה הכבודה, אשר פרשה עלי כנפי חסותה, לידי קאתרין די בורג, אלמנת סיר לואיס די בורג, אשר מוניטין יצאו לנדיבותה ולנדבנותה, והיא שמה עינה בי לטובה, ומשחתני לכוהן בכנסיה הנעלה של עדה זו, ושם אאזור כל כוחי להצניע לכת ולשטוח תודתי בכל היקר והכבוד לרגלי הוד מעלתה, ואהיה נכון תמיד לערוך את הפולחנים והטקסים מיסודה של הכנסיה האנגליקנית. ברם, בתורת כומר, רואה אני מחובתי להאדיר ולהשכיח את ברכת־השלום בקרב כל המשפחות אשר בתחומי השפעתי; ועל יסוד זה הריני משתעשע בלבי בתקוות שקריאת השלום והרצון הטוב מצדי ראויות להוקרה וכי תואילו ברוב חסדכם להעלים עין מן המסיבות שאנוכי יורש אחוזת לונגבורן בזכות העברת הירושה, ורגש זה לא יניעכם לדחות את ענף הזית המושט אליכם. לא אוכל שלא לדאוב על כי הייתי הגורם לעושק בנותיך הנעימות, ואבקש להתנצל, וכן להבטיחך על נכונותי לפצותן ככל האפשר; אולם על זאת ברבות הימים. אם לא תמאן לקבלני בביתך, לא אמנע תענוג מעצמי לחלות פניך לפני משפחתך ביום ב' ה־18 בנובמבר, בשעה ארבע, ובוודאי אסיג גבולך עד השבת של יום ז' בשבוע הבא, לשם חופשה, אשר אוכל להתיר לעצמי ללא כל דאגה, כיוון שלייד קאתרין רחוקה מלהתנגד להיעדרי לפרקים, ביום א' בשבוע, בתנאי שכומר אחר יוזמן למלא את חובת היום.

והריני נשאר, אדוני היקר, בברכות הכבוד לרעייתך ולבנותיך,

המאחל לך כל טוב וידידך,

ווילאם קולינס.

"בשעה ארבע, נוכל, איפוא, לצפות לג'נטלמן שוחר שלום זה", אמר מה בנט, בקפלו אמ המכתב. "בי שבועתי שהוא כנראה, בעל מצפון ונימוסים; אינני מטיל ספק כלל שיהא מידוע רב ערך, ביחוד עם לידי קאתרין תואיל להתיר לו ברוב חסדה לבקרנו שנית".

"על כל פנים, יש טעם בדבריו על הנערות; ואם יש את נפשו לפצותן, לא אני היא שתחשוב לרפות את ידי".

"אם כי קשה לנחש", אמרה ג'יין, " באיזו דרך יש בדעתו לכפר פנינו במה שלדעתו מגיע לנו. יש לזקוף את הרצון כשהוא לעצמו לזכותו".

אליזבת נתרשמה בעיקר מיראת־הכבוד היתירה שהוא רוחש לליידי קאתרין ומכוונתו הטובה להטביל, להשיא ולקבור את בני עדתו, בכל עת אשר ידרש.

"לדעתי, הוא בוודאי יצור מוזר", אמרה היא. "לא אוכל לתארו בעיני־רוחי. יש משהו מליצי מאוד בסגנונו. ומה כוונתו בהתנצלו על שהוא יורש בזכות העברת־האחוזת? הרי אין להניח על הדעת שהיה לאל ידו לשנות דבר זה? היוכל היות איש פיקח, סיר?"

"לא יקירתי; סבורני שלא. תקוות גדולות ישנן בלבי כי אווכח, שהוא בדיוק ההפך מזה. יש במכתבו תערובת של עבדות ורוב חשיבות הרומזות

על אפשרות זו. קצרה אני לראותו."

"מבחינת הסגנון", אמרה מארי, "אין לראות פגם במכתבו. רעיון ענף הזית אולי אינו חדש בכללו, אך סבורתני שהתבטא כהלכה."

לידיה וקאתרין לא מצאו ענין כל שהוא, לא במכתב ולא במחברו. דבר שלמעלה מדרך הטבע הוא ששאר-בשרן יופיע במדי ארגמן, ומזה כמה שבועות שלא נהנו מחברת גבר שצבע לבושו אחר. אשר לאם, ברור כי מכתבו של מר קולינס מחה הרבה מתרעומתה כלפיו, והיא התכוננה לקבל את פניו במידה מסוימת של כיבוש-הרוח, אשר התמיהה את בעלה ואת בנותיה.

מר קולינס דייק בשעה שקבע ונתקבל בנימוס רב על ידי המשפחה כולה. אמנם מר בנט אמר מעט; אך הגבירות היו נוטות בהחלט לשיחה ומר קולינס לא היה זקוק, כנראה, לעידוד, ולא היתה לו נטיה כלשהיא לשים מחסום לפיו. הוא היה אברך גבה-קומה וכבד-מראה, כבן חמש ועשרים. התנהגותו רצינית ומהודרת; והליכותיו רשמיות מאוד. טרם ישב זמן רב וכבר בירך את מרת בנט על שזכתה בבנות כה נאות; אמר ששמע יופיין נגיע לאזניו, אך במקרה זה לא מיצו המוניטין את המציאות עד תומה; והוסיף שהוא סמוך ובטוח, כי תזכה בבוא המועד לראות את כולן משתדכות כהלכה. מנעמ-אבירות אלה לא ערבו להך כמה משומעיו; אך מרת בנט אשר לא בחלה מעולם במחמאות, השיבה ברוב רצון:

"הריני אומרת לך בנאמנות, סיר, שאדיב אתה מאין כמוך; משתוקקת אני בכל לבי שכך יקום ויהיה; כי אחרת תהיה הדלות מנת חלקן. העניינים נקבעו בצורה משונה כל כך."

"את מרמזת אולי להעברת אחוזה זו מירשיה?"

"אה, סיר, אמנם כן. עליך להודות שמעשה עגום הוא כלפי נערוטי המסכנות. אין כוונתי למצוא דופי בך, כי יודעת אני שעניינים כגון אלה הם ביד הגורל בעולמנו זה. ואין לדעת בימי מי תפולנה האחוזות לאחר שנדונו להעברה."

"מבין אני יפה, גברתי, מה אכזרי הדבר כלפי שארות-בשרי הנאות, ויכולתי להרבות בדברים על נושא זה, אך זהיר אנוכי שלא להיראות פזיז ונועז מדי. אבל אוכל להבטיח את הגבירות הצעירות, שבאתי מוכן ומוזמן לשים עיני בהן לטובה. כרגע לא אומר יותר מזה; אך לאחר שניטיב להכיר אחד את השני, אולי –"

הזמנה לסעודה שיסעה את דבריו; והנערות החליפו חיוכים ביניהן. לא רק בהן שם מר קולינס עינו. האכסדרה, חדר-האוכל וכל רהיטיו נבדקו וזכו לדברי שבח; ותהילתו לכל בוודאי היתה נוגעת ללבה של מרת בנט, לולא הוודאות הפוגעת שהוא סוקר את הכל כאת רכושו לעתיד לבוא. אף הארוחה, בבוא תורה, זכתה לתהילה רבה; והוא ביקש לדעת מי משארות-בשרו הנאות היא המצטיינת בבישול זה. אולם בנידון זה העמידתה מרת בנט על טעותו, כי הדגישה לו בגסות כלשהי, שיש לאל ידם להעסיק טבחית טובה וכי לבנותיה אין מה לעשות במטבח. הוא ביקש את סליחתה על כי הרעימה. בנעימה מרוככת קראה לו שלא נפגעה כלל וכלל; אך הוא המשיך להתנצל כרבע שעה.

פרק י"ד

בשעת הסעודה לא פצה כמעט מר בנט פיו, אולם אחר צאת המשרתים היה סבור שהגיעה השעה לשוחח מעט עם אורחו, ולכן פתח בנושא שיכול לצפות שהלה יזהיר זו, והעיר שכנראה שיחק לו מזלו מאוד בפטרונית שזכה בה. לידי קאתרין די בורג, מצטיינת, כנראה, מאוד בתשומת לבה למשאלותיו ובדאגה לנוחיותו. מר בנט לא יכול לבחור בנושא טוב מזה. מר קולינס נשא נאום בשבחה. הנושא רוממו על כנפי סגנון חגיגי מן הרגיל וברוב חשיבות קרא, שמעודו לא היה עד להליכות כאלה אצל אדם רם-מעלה, – אדיבות ונדיבות לב, כשם שנהגה ליידי קאתרין בו עצמו. ברוב חסדה הואילה לתת עינה לטובה בשני נאומי-ההטפה שכבר היה לו הכבוד להטיף לפניה. כמו כן הזמינה אותו פעמיים לסעוד עמה ברוזינגס. ורק בשבת האחרונה שלחה להביאו, כדי להשלים את מערכת הקאדריל של הערב. רבים סבורים, שלידי קאתרין אשה גאה היא, הוא יודע זאת, אך מעולם לא מצא בה אלא מאור-פנים בלבד. תמיד פנתה אליו בדברים כאל כל ג'נטלמן אחר; ולא התנגדה אף כלשהו להופעתו בחברה המקומית, ואף לא לעזיבתו מפעם לפעם את עדתו לשבוע או לשבועיים – כדי לבקר אצל שארי-בשרו; היא הואילה ליעץ לו ברוב חסדה לשאת אשה בהקדם האפשרי בתנאי שיבחר ברוב תבונה; ופעם ערכה ביקור בדירת הכוהן הצנועה אשר לו, ואישרה בהחלט את כל השינויים שהכניס, ואפילו זיכתה אותו בהצעה משלה, – להתקין מדפים בארונות הדיוטה השניה.

"מובטחני שכל זה הוגן ולפי מיטב הנימוסים", אמרה מרת בנט, "ואני מתארת לעצמי שהיא אישה נעימה עד מאוד. חבל שגבירות רמות-מעלה אינן בדרך כלל כמותה. האם היא מתגוררת, סיר, סמוך לביתך?"

"בין הגן, בו עומד על תלו משכני הצנוע, לבין רוזינגספארק, מקום-מושבה של כבוד מעלת הליידי מבדיל רק שדה-בור צר."

"נדמה סיר, שאמרת כי היא אלמנה? היש לה עוד בני משפחה?"

"יש לה רק בת יחידה, היורשת של רוזינגס ושל רכוש גדול מאוד."

"אה", קראה מרת בנט בתנועת ראש, "גורלה, איפוא, יפה מגורל בנותי. ומה טבעה של עלמה צעירה זו? הטובת-מראה היא?"

"עלמה מקסימה היא עד מאוד. ליידי קאתרין עצמה אומרת, כי אשר ליופי אמיתי, עולה העלמה די בורג על היפות בבנות-מינה; כי תווי פניה מעידים שהעלמה רמת-יחס היא. למזלה הרע לקויה היא בבריאותה ומפני כך אינה מושלמת בכל המעלות, כי לולא כך לא היתה נחשלת בהן מעולם, כפי ששמעה אזני מפי המפקחת על חינוכה המתגוררת עדיין אצלן. אך אדיבותה גדולה עד אין שיעור, ולעתים קרובות תואיל להשפיל עצמה עד כדי לעבור על פני משכני הדל בדופנית הקטנה אשר לה, הרתומה לזוג הפונים."

“האם הובאה פעם לחצר-המלכות? איני זוכרת את שמה בנין נשי החצר”.

“מצב בריאותה הרופף מונע בעדה, למזלה הרע, לשהות בעיר; ומשום כך, כפי שאני עצמי אמרתי פעם לליידי קאתרין, היא מונעת מחצר המלכות הבריטי את המפואר בתכשיתי. רעיון זה גרם, כנראה, נחת-רוח למעלת הגברת; ובוודאי תבינו כי מאושר אני להעניק בכל הזדמנות נאותה מחמאות זעירות וענוגות כגון אלה, המתקבלות תמיד על לב הגבירות. לא פעם העירתי בפני ליידי קאתרין, שבתה החמודה נועדה להיות דוכסית מבטן ומלידה; וכי היא אשר תרעיף רוב תפארת על כל מעלה רמה ונישאה, במקום שהמעלה תשווה לה רוב חשיבות. אלה הם מסוג אותם הדברים הזעירים הגורמים קורת-רוח לגברת, וזוהי תשומת לב שאני רואה לעצמי חייב במיוחד להעביר עליה”.

“מוציא אתה משפט אמת”, אמר מר בנט, “ולמזלך הטוב אתה מחונן בכשרון החונף המעודן. היורשה לי לשאול אם תשומת לב נעימה זו, מקורה בדחיפה הרגעית או היא תוצאה של חקירה מוקדמת?”

“היא נובעת בעיקר מהמתרחש בו בזמן; ואם כי יש ואני משעשע את נפשי בהמצאה ובעריכת מחמאות זעירות ואלגנטיות, שאפשר להתאימן להזדמנויות רגילות, עז רצוני לשוות להן תמיד צורה בלתי מחושבת ככל האפשר”.

את אשר צפה מר בנט בא ונתגשם במלואו. שאר-בשרו היה אבסורדי ממש כשם שקיווה; והוא הטה אוזן לדבריו בהנאה יתירה, כשהוא שומר בעת ובעונה אחת על הארשת הרצינית ביותר בפניו, ופרט למבט קל מפעם לפעם לעברה של אליזבת, לא ביקש לו שותף לתענוגו.

קרוב לשעת התה הוגדשה הסאה ומר בנט שמח להחזיר את אורחו אל הטרקלין. עם תום משתה-התה נהנה להזמינו לקרוא משהו בקול בפני הגבירות. מר קולינס היה מוכן ומזומן ומייד הובא ספר; אולם בראותו את אשר לפניו (כי הכל העיד עליו שהוא מספריית-השאלה) הרתיע אחרוניו, ביקש סליחה והודיע כי מעולם לא קרא רומאנים. קיטי נעצה בו עיניה, מפי לידיה פרצה קריאה. הובאו ספרים אחרים ואחר שיקול דעת קל בחר בדברי הטפה של פורדייס. לידיה פערה פיה בתימהון בפתחו את הכרך; ולפני שהיה הסיפק בידו לקרוא בחגיגות חדגונית מאוד שלושה עמודים, שיסעה אותו באמרה:

“היודעת את, אמא, שדודי פיליפס מדבר על פיטורי ריצ'ארד? ואם יעשה כן ישכרנו הקולונל פורסטר. דודתי עצמה סיפרה לי זאת בשבת. מחר אלך למיריטון כדי להוסיף ולשמע על כך, ולהודיע מתי חוזר מר דני מהעיר”.

שתי אחיותיה הבכירות ביקשו את לידיה לעצור בלשונה; אולם מר קולינס נעלב מאוד, הניח את הספר מידו ואמר:

“לא פעם נוכחתי וראיתי שעלמות זעירות מתעניינות אך מעט בספר הנושא חותם של רצינות, אם כי נתחבר אך ורק לתועלתן. מודה אני ומתודה, שתופעה זו מפתיעה אותי; כי בוודאי שאין טוב להן מלהוסיף דעת. אך לא אוסיף לכפות תורה על שארות-בשרי הצעירות”.

ובפנותו אל מר בנט הציע את עצמו כיריבו במשחק הבאקגאמן. מר בנט קיבל את ההצעה מתוך הערה, כי נהג בתבונה רבה שהניח לנערות לעסוק בשעשועיהן התפלים. מרת בנט ובנותיה התנצלו ברוב נימוס על הפרעתה של לידיה, והבטיחו שכדבר הזה לא יקרה עוד אם יאות להמשיך בקריאה; אולם מר קולינס ציין שאין בלבו טינה על הדודנית הצעירה שלו ולעולם לא יתרעם על מנהגה עמו ולא יראה בו עלבון. אז הסב עם מר בנט אל שולחן אחר, מוכן ומזומן לשחק באקגאמן.

פרק ט"ו

מר קולינס לא היה אדם נבון ומגרעותיו מטבע בריאתו ניטשטשו רק מעט בהשכלה ובמהלכים בחברה, כי רוב ימי חייו חונך על ידי אב בור וכילי; ואם כי היה נמנה על אחת המכללות, ביקר בה אך ורק בשלישי הלימודים ההכרחיים מבלי להכיר מקרוב את הנעשה בה, ומבלי להפיק תועלת מזה. השעבוד שבחונך אביו נטע בו מלכתחילה מנהגי עניויות יתירה; אולם זה מכבר נתעוררה בו תגובת היהירות של רפה-כוח, החי חיי בדידות, ורגשות הניצחון למראה הצלחתו המוקדמת והבלתי צפויה. למזלו הטוב שמה בו ליידי קאתרין די בורג עינה לטובה, משנתפנתה כהונת האנספורד; והכבוד אשר רחש למעלתה הרמה ויראת-הכבוד כלפיה כפטרוניתו, בצירוף הדיעה הנבחרת על עצמו ועל סמכותו בתורת כומר ועמדתו ככוהן ראשי באיזורו, הפכוהו לתערוכת של גאוה ועבדות נרצעת, חשיבות-עצמית והשפלה.

לאחר שהיה לו בית הגון והכנסה מספקת בהחלט, היה בדעתו לשאת אשה; וכיוון שנשא את נפשו להתפשר עם המשפחה בלונגבורן קיווה למצוא רעיה באחת הבנות, אם אמנם יוכח שיפות-מראה בן ואדיבות כשם שיצאו להן מוניטין. זו היתה תכנית הפיצוי – הכיפורים – על כי עליו לרשת את אחוזת אביהן; והיה סבור שהיא מצויינת מאין כמוה, מוצלחת, הולמת את המסיבות, ונדיבה מאוד ללא כל חישובים חמריים.

גם אחרי ראותו אותן לא חל שינוי בתכניתו. פניה החמודות של העלמה בנט לא הכזיבוהו, ואף היו בהתאם לכל מושגיו החמורים על זכות הקדימה המגיעה לבכירה. בערב הראשון היה מנוי וגמור עמו שהיא בחירתו. אך למחרת בבוקר חל שינוי; כי בטאט-טאט של רבע השעה עם מרת בנט, לפני פת-שחריית, בשעת שיחה אשר פתחה בבית כמורתו והגיעה בדרך הטבע להבעת תקוותיו שימצא בלונגבורן עקרת לביתו, זוהירה אותו מתוך חיוכי נחת יתירים ועידוד כללי, שלא יימשך אחר אותה ג'יין, אשר בה נתן עינו. “אשר לבנותיה הצעירות לא תוכל להתחייב ולומר, – לא תוכל להשיב אל נכון, – אך טרם תדע שידע על אחת מהן נתונה למישהו; אולם אשר לבתה הבכורה עליה להזכיר בלבד – היא רואה חובה לעצמה לרמוז – שקרוב לוודאי כי בקרוב תיארש לאיש”.

מר קולינס היה צריך רק להמיר את ג'יין באליזבת; ומייד נעשה הדבר, נעשה בעוד מרת בנט מלבה את האש באח. אליזבת, שניה לג'יין בשנים וביופי, באה, כמובן, למלא את מקומה.

מרת בנט טמנה בלבה את הרמז וקיוותה להשיא עד מהרה שתיים מבנותיה; ונטתה כעת מיטב חסדה לאיש, אשר רק לפני יום אחד לא יכלה

כוונת לידיה ללכת למיריטון לא נשתכחה מלב. כל האחיות, פרט למארי, הסכימו להלוות; ועל מר קולינס הוטל לארח להן לחברה, כבקשת מר בנט, אשר השתוקק מאוד להיפטר ממנו ולהתבודד בלשכת ספריו, אליה לוהו מר קולינס אחר פת שחרית, ומתוך עיון, למראית עין אמנם, באחד הכרכים הגדולים שבאוסף, המשיך בשיחו ללא הפוגה כמעט, על ביתו וגנו בהאנספורד. מעשים כגון אלה הלאו את מר בנט מאוד. כי בספרייתו ידע תמיד שלוה ומרגוע; ואם כי היה מוכן, כפי שאמר לאליזבת, להיתקל בשגינות וביהירות בכל חדר מחדרי הבית, היה רגיל להשתחרר מהם שם; ולכן הזדרז ברוב נימוס להזמין את מר קולינס להצטרף אל בנותיו בטיולן; ומר קולינס, שמטבע בריאתו היטיב להלך ברגליו מקרוא בספרים, שמח עד מאוד לסגור את ספרו הגדול וללכת.

בדבריהבל מהודרים מצינו ובאישורן המנומס של שארות־בשרו בילו את זמנם עד בואם למיריטון. ואז לא יכול עוד להסב אליו את תשומת־לבן של הצעירות שבעלמות. מבטי עיניהן של אלה ניפנו מייד אל מעלה הרחוב בחיפושן אחר קצינים; וכל שהוא פחות ממצנפת הדורה או סלסלה חדשה בחלון־ראווה לא משך עוד את לבן.

אולם עיני כל הגברות פנו עד מהרה אל איש עוליימים, שלא ראוהו מעודן, מהלך בלוויית־קצין מעבר לרחוב. הקצין היה אותו מר דני אשר לידיה באה לשאול על מועד שובו מלונדון; והוא קד לעומתן בעברן. כולן נתרשמו ממראה הזר וכולן שאלו עצמן מי יכול להיות האיש. קיטי ולידיה, אשר גמרו ואמר בליבן להיוודע על כך מייד, עברו את הרחוב בראש באמתלה שהן מחפשות משהו בחנות שממול, ולמזלן הגיעו אל המדרכה בדיוק ברגע ששני הג'נטלמנים פנו עורף והגיעו לאותו מקום. מר דני פנה אליהן מייד בדברים וביקשן להתיר לו להציג את ידידו, מר וויקהאם, אשר חזר עמו אתמול מלונדון ובשורה משמחת בפיו, כי הלה נתמנה לקצין בחטיבתו. כך ולא אחרת. כי העלם חסר היה רק מדים כדי שקסמו יהיה שלם בתכלית השלימות. מראהו היה ללא דופי: הוא היה מחונן בכל מכמני היופי, פנים נאות, גזרה תמירה ולשון חלקות. לאחר ההיכרות גילה נטייה רבה לשיחה, – נטייה שהיא בעת ובעונה בתכלית הנימוס ובלתי מעושה; כל החבורה עמדה עדיין ושוחחה יחדיו ברוב נעימות, והנה שעט סוסים הסב את עיני כולם ודארסי ובינגלי נראו רוכבים במורד הרחוב. משהבחינו שני הג'נטלמנים בגבירות שבחבורה, קרבו לעברן מייד ופתחו בנימוסים הנהוגים. בינגלי היה ראש המדברים, והעלמה ג'יין היתה עיקר עניינו. הוא היה, לדבריו, בדרכו ללונגבורן כדי לשאול לשלומה. מר דארסי אישר את דבריו בקידה וכבר קרוב היה להחליט בנפשו לא לשים עיניו באליזבת, והנה רותקו לפתע לפני הזר; אליזבת, אשר ראתה במקרה פני שניהם, בהיתקל מבטיהם, נדהמה למראה השפעת הפגישה. צבע פני שניהם נשתנה; האחר החוויר והשני הסמיק. מר וויקהאם הגיש כעבור כמה דקות את ידו לכובעו, – ברכה אשר מר דארסי הואיל ברוב חסדו להשיב עליה רק כלשהו. מה פירושו של דבר? אי אפשר לשער, ואי אפשר שלא להשתוקק לדעת.

ובעוד רגע ומר בינגלי, אשר כאילו לא הרגיש במתרחש, נפרד מעליהם והמשיך בדרכו בלוויית ידידו.

מר דני ומר וויקהאם ליוו את העלמות עד דלת ביתה של מרת פיליפס ואז קדו קידות פרידה, למרות הפצרותיה העזות של לידיה שייכנסו פנימה, ואפילו למרות זה שמרת פיליפס פתחה לרווחה את חלון הטרקלין וחזרה בקול רם על ההזמנה.

מרת פיליפס שמחה תמיד לקראת שארות־בשרה; ביחוד היו רצויות שתי הבכירות שנעדרו זה מקרוב. ברוב התלהבותה הביעה תמהונה על שובן לפתע פתאום לביתן, ואמרה שבוודאי לא היתה יודעת שמץ דבר, כיוון שמרכבתן שלהן נשלחה לקחתן, לולא נקרה לה בדרכה ברחוב נער־חנותו של מר ג'ונס, אשר סיפר לה כי נתבקשו לא להוסיף ולשלוח תרופות לנתרפילד, כיוון שהעלמות בנט נסעו לדרכן. בשעת השיחה נתבעה להפנות מיטב נימוסיה כלפי מר קולינס, אשר ג'יין הציגתהו לפניו. היא קיבלה פניו בכל גינוני הנימוס המובחרים אשר לה והוא החזיר לה כפל כפליים, כשהוא מתנצל על הופעתו המטרידה ללא התוודעות מוקדמת אליה, והוסיף כי מותר לו לומר שבשח צצמו, שמעשהו מוצדק עקב קרבת המשפחה עם העלמות אשר עוררו את תשומת־לבה אליו. פחד תקף כמעט את לבה של מרת פיליפס לשמע שפע זה של נימוס מעולה; אולם בחינת הזר האחד הגיעה עד מהרה לקיצה בשל הקריאות והשאלות על השני, אשר עליו יכלה לספר לשארות־בשרה את אשר ידעו אף הן; כי בא בלוויית מר דני מלונדון לשרת במעלת קצין בחיל מחוז... היא סיפרה שנתנה בו עינה כל השעה האחרונה כשהיה מהלך הנה ושוב על פני הרחוב; ואילו הופיע מר וויקהאם היו בוודאי גם קיטי ולידיה ממשיכות בהתבוננות זו; אבל, למזלן הרע, לא עבר איש לפני החלונות, פרט לכמה מהקצינים, שלעומת הזר היו "ברנשים אוויליים ונעדרי נועם". כמה מהם נועדו לסעוד בבית פיליפס למחרת היום ודודתן הבטיחה להשפיע על אלופה לסור אל מר וויקהאם ולכבד גם אותו בהזמנה, אם המשפחה מלונגבורן תבוא אף היא אותו ערב. על כך הוסכם בנקל; ומרת פיליפס הודיעה שישחקו מחר משחק נאה, נוח ורעשני למדי, הוא המשחק בכרטיסי הגרלה, ואחר תוגש ארוחת ערב קטנה וחמה. סיכויי תענוגות כאלה היו, כמובן, מעודדים עד מאוד, והחבילה נתפרדה במצב רוח כללי מרומם מאוד. מר קולינס חזר לפני צאתו את החדר על דברי ההתנצלות והלך רק לאחר שהובטח לו בנימוס ללא יעף, שהם מיותרים בהחלט.

בדרכם הביתה, סיפרה אליזבת לג'יין על שהתרחש לנגד עיניה בין שני הג'נטלמנים; ואם כי ג'יין היתה מוכנה בלבה להגן על כל אחד מהם או על שניהם כאחד, אילו הרשיעו אותם, לא היטיבה מאחותה להסביר את התנהגותם של השניים.

מר קולינס שימח מאוד את לבה של מרת בנט כששב בפה מלא תשבחות למנהגיה ונימוסיה של מרת פיליפס. הוא אמר, שאם להוציא מן הכלל את לידי קאתרין ואת בתה, הרי לא ראה מעודו אשה אליגנטית יותר ממרת פיליפס כי לא רק שהקבילה פניו במיטב הנימוס, אלא אף כללה אותו בהטעמה רבה בהזמנה לערב הבא, אם כי זה לא מזמן לא ידעה כלל על קיומו. סבור הוא, כי משהו אפשרי או ליחס לקשריו עמהם ובכל זאת לא ידע מעודו תשומת לב מרובה כל כך.

פרק ט"ז

כיוון שלא הובעה כל התנגדות להתוועדות העלמות עם דודתן והיסוסיו של מר קולינס להניח למר ומרת בנט לערב אחד ויחיד במשך כל ביקורו הופרכו בכל תוקף, הובילה המרכבה אותו ואת חמש הדודניות שלו בשעה היעודה למיריטון; ובהיכנס הנערות לטרקלין שמעו ברוב עונג שמר

וויקהאם נענה להזמנת דודן וכבר היה אותה שעה בביתו.

לאחר שהושמעה הודעה זו וכולם התיישבו במקומותיהם, היה מר קולינס חפשי לנפשו להתבוננות ולהתפעלות; וכה נתפעם לבו בראותו את מידת החדר ורהיטיו, עד כי קרא שהוא מדמה כמעט בנפשו כי הוא בקיטון השחרית הקטן ברוזינגס, – השוואה שלכתחילה לא זכתה להוקרה יתירה; אולם משתפסה מרת פיליפס מדבריו מה פירושה של רוזינגס ומי בעליה, ולאחר שהטתה אוזנה לתיאור אחד מטרקליניה של לידי קאתרין וכן לאחר שנתגלה לה כי הארובה בלבד עלתה בשמונה מאות לירה, – עמדה על מלוא חשיבותה של המחמאה ושוב לא היתה מתרעמת אפילו על ההשוואה עם חדרה של סוכנת־הבית.

הוא תיאר לפניו את לידי קאתרין וביתה, במלוא הדרם, אגב סטיות מקריות בשבחה משכנו שלו הצנוע והשיפורים שהוכנסו בו, וככה בילה זמנו ברוב נחת עד הצטרף הג'נטלמנים אליהם; במרת פיליפס מצא מאזינה קשובה מאוד, כי לאחר ששמעה את דבריו גדל ערכו בעיניה, ותגמור אומר להפיץ דבריו בהקדם האפשרי בקרב שכניה. בעיני הנערות, שדברי שאר בשרן לא הגיעו לאזניהן והן ישבו באפס מעשה והתגעגעו רק על פסנתר או תלו עיניהן בחיקויי חרסינה דלים משלהן שעמדו על מדף האח, נראתה הפסקת הציפיה ממושכת מאוד. אך הנה קרבו הג'נטלמנים ובאו; ובהיכנס מר וויקהאם החדרה, נוכחה אליזבת שעד כה טרם עמדה במלוא התפעלותה על טיבו. הקצינים היו בדרך כלל חברות ג'נטלמנים נכבדים, והמובחרים שבהם נוכחו במסיבה; אך וויקהאם עלה לאין שיעור על כולם בדמותו, במראהו, במנהגיו ובמהלכו, כשם שכולם עלו על הדוד פיליפס אשר בא בעקבותיהם החדרה, זה בעל־הגוף ורחב־הפרצוף הנושף יין פורט על סביבותיו.

מר וויקהאם היה האיש המאושר שעין כל אשה היתה נשואה אליו, ואליזבת היתה האשה המאושרת אשר בה בחר לבסוף. לצידה ישב בנעימות ונכנס עמה מייד בדברים, אם כי אך על הלילה הלח ועל הסיכויים שתהיה עונה גשומה, נתנה הרגשה בליבה שהנושא המקובל, המשעמם והקלוש ביותר עלול להיהפך לרבי־ענין בפי משוחח ברוך כשרון כמותו.

לעומת יריבים אלה שמשכו את ליבה של הנאוה, כמר וויקהאם והקצינים, שקע מר קולינס ביוון האפסות; בעיני הצעירות היה כמוהו כאין וכאפס; אך מידי פעם בפעם מצא עדיין אוזן קשובה ונדיבה אצל מרת פיליפס והיא שעמדה על המשמר שלא יחסר קפה והסופגניות תהיינה בשפע.

משהוצגו שולחנות הקלפים באה שעת הכושר לידו להסב לה קורת־רוח, תמורת חסדה עמו, ולשבת לשחק בוויסט.

“אין המשחק עדיין נהיר לי אלא מעט”, אמר, “אך אשמח להוסיף דעת; כי במעמדי אני בחיים. . .” מרת פיליפס היתה אסירת־תודה מאד על היענותו, אך לא יכלה להתמהמה לשמע טעמו.

מר וויקהאם לא שיחק בוויסט ואנשי השולחן השני קבלוהו בשמחה גלויה, בין אליזבת ולידיה. לכתחילה נשקפה סכנה שלידיה תסב כל לבו אליה, כי היתה דברנית מוחלטת; אך כיוון שהקלפים היו חביבים עליה לא פחות, שקעה עד מהרה במשחק, כשהיא מזדרזת להשתתף בהתערבויות ולהשמיע קריאות אחר קבלת הפרסים, כדי להסב לבה במיוחד אל מישוהו מהמסובים. כיוון שמר וויקהאם מילא אחר כללי המשחק הרגילים, היה חפשי לשוחח עם אליזבת; והיא שמעה דבריו ברצון, אם כי את אשר השתוקקה בעיקר לדעת לא יכלה לקוות לשמוע: פרשת היכרותו עם מר דארסי. ואפילו לא העזה לקרוא בשמו של האיש. אולם סקרנותה באה במפתיע על שכרה. מר וויקהאם פתח בעצמו בנושא. הוא שאל מה רחוקה נתפילד ממיריטון; ואחר קבלו תשובה מפייה, שאל מתוך היסוס, כמה זמן כבר שוהה שם מר דארסי.

“כחודש ימים, לערך”, אמרה אליזבת; וכיוון שלא רצתה לוותר על הנושא, הוסיפה: “הוא, כנראה, אדם בעל רכוש גדול בדרכי שייר”.

“כן”, השיב וויקהאם, “אחותו שם היא טירת־אצילים. עשרת אלפים הכנסה נקיה לשנה. לא יכולת לפגוש באדם המסוגל יותר ממני לתת לך פרטים מסויימים בנידון זה, כי קשור אני מאז ימי ילדותי קשר מיוחד במשפחתו”.

אליזבת לא יכלה להסתיר את תמהונה.

“העלמה בנט, את בוודאי תתמהי על דברי, לאחר שראית מה צוננת היתה אתמול פגישתנו. המכירה את כראוי את מר דארסי?”

“במידה שאיני מתאוה עוד למרובה ממנה”, קראה אליזבת בלהט. “כיליתי עמו ארבעה ימים בבית אחד, וסבורתני שהוא מאוד בלתי־נעים”.

“אין לי הזכות להביע דיעה”, אמר וויקהאם, “אם האיש נעים אם לאו. איני רשאי לחוות דיעה. הכרתיו זמן רב מדי ויותר מכדי להיות שופט צדק. לא אוכל לשפטו ללא משוא־פנים. אך מאמין אני שדעתך עליו עלולה בדרך כלל להפתיע, ואולי מוטב שלא תתבטאי בכל מעמד אחר בלשון כה חריפה. כאן הרי את כבמשפחתך שלך”.

“בי נשבעתי שאיני אומרת כאן יותר משהייתי אומרת בכל בית אחר בשכונתנו, פרט לנתרפילד. בהרטפורדשייר אין נוטים לו חסד. הכל מתמרמרים על גאון־לבבו. ולא תשמע עליו מפי איש דברים טובים מאלה”.

“לא אוכל להעמיד פני מצטער”, אמר וויקהאם, לאחר הפסקה קלה, “על שהוא, או כל אדם אחר, אינו נכבד בעיני מישוהו, למעלה מן הראוי; אך אשר לו, הרי מובטחני שתופעה זו נדירה היא מאוד. העולם נסתמא מעשרו ומכבודו, או הוא מפיל חיתתו עליו במנהג הדר ורום־המעלה עד שהוא נראה רק כפי שהוא רוצה להיראות”.

“אפילו לאחר היכרות קלושה שלי עמו, הייתי אומרת שהוא איש בעל מזג רע”. וויקהאם רק הניע בראשו.

“תמינהי”, אמר אחר כך, “אם יש בדעתו לשהות עוד זמן רב בפלך זה”.

"איני יודעת דבר; אך בשבתי בנתרפילד לא שמעתי מאומה על כוונתו ללכת מזה. מקווה אני ששיבתו בסביבתנו לא תשפיע על תכניתך להישאר בחטיבת. . .

"אה, לא, – מר דארסי לא יוכל לגרש מזה איש כמוני. אם הוא רוצה להימנע מפגישה אתי ילך הוא. אין יחסי רעות בינינו, ומכאב לי תמיד מאוד להיפגש עמו; אך אין לי טעמים, שנייעוני להימנע מחברתו, פרט לאלו שאוכל להכריז בפני עולם ומלואו, – רגש של עשוק ונפגע וצער מכאב שבלב על שכזה הוא האיש ולא אחר. אביו, העלמה בנט, מר דארסי המנוח, היה אחד מחסידי העולם שחיו עלי אדמות, וידידי האחד הנאמן שהיה לי מעודי; ולא אוכל להיות לעולם בחברת מר דארסי זה מבלי להיות מצר עד מעמקי נשמתו על אלפי זכרונות יקרים מאוד. התנהגותו כלפי היתה מאז ומתמיד מחפירה; אך מאמין אני באמונה שלמה שאוכל למחול לו כל דבר, ובלבד שלא יאכזב תקוות שתלה בו אביו ויביש את זכרו".

אליזבת נוכחה שהענין בשיחה הולך ורב והתטה און בכל לב; אולם ברוב עדינותה נמנעה מלהוסיף לזהיג שאלות.

מר וויקהאם פתח בשיחה על נושאים יותר כלליים, – מיריטון, הסביבה, החברה, – כשהוא מרוצה למראית-עין מכל אשר ראה; ושוחח ביחוד על האחרונה, מתוך אדיבות ענוגה אך גלויה למדי.

"הסיכוי להיות תמיד בחברה, ובחברה טובה, "הוסיף, "הוא הפיתוי העיקרי שמשכני להתקבל לחייל. יודע אני שזה הוא חייל הגון ונכבד ביותר; וידידי דני הוסיף להעמידני במבחן בספרו על מקום-מושבם הנוכחי, על שימת-לב הגדולה ועל המיודעים מהצויינים שמצאו במיריטון. עלי להודות שהחברה היא הכרח בחיי. איש ידוע-אכזבה אני ורוחי לא תישא עוד בדידות. זקוק אני להתעסקות ולחברה. לא לחיי צבא נועדתי מעלומי, אך הנסיבות הביאוני לכך. לכהונה נועדתי, – אמנם גידלוני קודש לכנסיה. וכיום כבר הייתי צריך לכהן בכומריה רבת-ערך, אילו היה הדבר לרצון לג'נטלמן שדיברנו בו זה עתה".

"האמנם!"

"כן. – מר דארסי המנוח הועידני בצוואתו למלא מקומו של הכומר בכהונה המובחרת אשר ברשותו. הוא היה סנדקי, ונפשו קשורה הייתה מאוד בנפשי. אין מלים בפי לשבח את נדיבות-לבו. הוא רצה להבטיח את פרנסתי בכבוד וכסבור היה שהדבר עלה בידו; אך משנתפנתה הכהונה ניתנה לאחר".

"אל אלהים!" קראה אליזבת; "וכי אפשר? יכלו להעלים עין מצוואתו? מדוע לא תבעת בדרך החוק את תיקון המעוות?"

"בתנאי הירושה לא נאמר במפורש מה היא זכותי החוקית ולא היתה לי תקווה למצוא מבטחי בחוק. איש בעל ה-צדק לא היה מטיל ספק בכוונת אביו; אך מר דארסי העדיף לפקפק בדבר, לנהוג בנאמר כבהמלצה שבתנאי ולהכריז שהפסדתי כל תביעה לכך בשל פזרנותי, קלות-דעתי, בקיצור הכל או לא כלום. ברי לכל, שהכהונה נתפנתה לפני שנתיים, כשהגעתי בדיוק לגיל של בגרות והייתי ראוי לקבלה על עצמי, והיא ניתנה לאחר. מותר לי לומר בביטחון, שאיני יכול לשים אשם בנפשי, כי אמנם עשיתי משהו שאהיה ראוי להפסידה. מזג חם לי ונוח לכעוס, ואולי הבעתי לפרקים דעתי עליו ובפניו בלי מורך. לא אוכל להעלות בזכרוני חטא גדול מזה. אולם עובדה היא, ששונים אנו בתכלית זה מזה וכי הוא שונא לי בנפשי".

"הרי זה ממש מדהים! ראוי הוא שיגנוהו בפרהסיה".

"יום יבוא והוא יבוא על עונשו; אך לא מידי. כל עוד שמור זכר אביו בלבי לא אוכל לצאת חוצץ נגדו או לגלות מעשיו ברבים".

אליזבת כיבדתהו בלבה על רגשותיו אלה, ובעת הביעו את הדברים היה בעיניה יפ-תואר כשם שלא היה מעודו.

"אך מה יכול", אמרה היא אחר הפסקה קלה. "להיות טעמו? מה יכול להניעו לנהוג באכזריות כזו?"

"איבתו המוחלטת והמכוונת אלי, – איבה שלא אוכל לא לייחסה אלא למידה מסויימת של קנאה. חיבבני כל כך מר דארסי המנוח, אולי היה בנו מיטיב לשאת אותי; אולם העובדה שנפש אביו היתה קשורה מאוד בנפשי, הרעימה אותו, כנראה, עוד בשחר עלומיו. אין טבעו מרשה לו לשאת תחרות זו שבינינו, – ולהיווכח, כי לעתים מרובות מבכרים אותי על פניו".

לא העליתי על דעתי שמר דארסי רע כלי-כך, – אם כי לא חיבבתי מעודי, לא היה כה רע בעיני, – כסבורה הייתי שהוא מבזה בלבו בני אדם בדרך כלל, אך לא חשדתי בו שישפיל עצמו לנקמת-זדון כגון זו. לא-יצדק כזה, לחוסר-אנושיות כזה".

אך כעבור כמה רגעים של שיקול-דעת המשיכה ואמרה: "זכורה אני, כי אמנם התפאר יום אחד בנתרפילד על חמתו הבווערת עד להשחית. וכי הוא בעל מזג שלא יסלח ולא ימחול. כנראה, שטבעו איום".

"אשר לנושא זה לא אתן אימון בעצמי", השיב וויקהאם; "לא יעלה בידי לשפוט משפט צדק".

אליזבת העמיקה לשקוע שוב במחשבותיה. ואחרי שהות קלה קראה: "לנהוג בדרך זו בבן-סנדקות; בידי, בחביבו של אביו!" היא קרובה היתה להוסיף: "ועוד בעלם כמון, שתואר-פניך עצמו מעיד על נעימותך". רך היא הסתפקה בדברים: "ואף באיש שהיה בוודאי חבר ילדותו, כי הרי הייתם קרובים מאז זה לזה, כפי שאמרת, נדמה לי".

"נולדנו באותה עדה, אותו גן-אחוזה; ומרבית ימי נעורינו בילינו יחדיו: דרנו באותו בית, היינו שותפים לאותם השעשועים ונהנים מאותה

השגחת הורים. אבי החל חייו במקצוע שדודך, מר פיליפס, מוסיף לו כנראה כבוד ויקר; אך הוא ויותר על הכל כדי להביא תועלת למר דארסי המנוח, והקדיש את כל זמנו להשגחה על וחזות פמברלי. מר דארסי כיבדו עד מאוד. ראה בו ידיד קרוב ואיש סודו. מר דארסי הודה לא פעם, שכפוי תודה גדולה עד אין שיעור הוא לאבי על פיקוחו הפעיל; וכשהבטיח מר דארסי לאבי לפני מותו, וזה מרצונו הטוב, שידאג למחייתי משוכנע אני בהחלט שחש אותה שעה כי זו היא חובת תודה מצידו לא פחות מאשר אות חיבה כלפי".

"מה מוזר!" קראה אליזבת. "מה נורא! תמיהה אני שדווקא גאון-לבו של מר דארסי זה לא הניעו לנהוג עמך בצדק. אפילו מטעם אחד ויחיד, שלא יכול להיות גא עד כדי לנהוג באי-יושר, – כי עלי לכנות זאת כאי-יושר".

"הפלא ופלא", השיב ווקהאם: "כי מקור כל פעולותיו כמעט הוא גאון לבו; וגאון-הלכב היה לעיתים מרובות הטוב בידידיו. אבל בהתנהגותו עמי פעמוהו מניעים גדולים אפילו מגאון-הלכב".

"היכול גאון-לכב איום כשלו להסב גם טובה?"

"כן; לא פעם הניעו לפזרנות ולגנדיבות-לב; לפזר כספו לכל רוח, להכניס אורחים, לסייע לאיכריו ולהושיע לדלים. גאוותו על בני-ביתו וגאוות הבן על אביו, כי הוא גא מאוד באביו, הם שעשו זאת. מניע רב-כוח הוא לא להיראות כמבייש שם משפחתו, כמפסיד סגולותיה הטובות והחביבות על הכל, או כמאבד את ריבונות בית פמברלי. מחונן הוא אף בגאוות-אח, ויחד עם חיבת אח מסויימת הוא הופך לפטרון נדיב-לב ונאמן לאחתו: בוודאי תשמעי שהכל מכריזים בקולי קולות, כי הוא האח הטוב והנאמן שבכולם".

"מה טבעה של העלמה דארסי?"

הוא הניע בראשו: "מי יתן ויכולתי לומר שנעימה היא. לבי כואב לדבר בגנות מי מבני דארסי; אך כה רב הדמיון בינה לבין אחיה, – גאה היא, גאה מאוד. בילדותה היתה נלבבת ונעימה וחיבתתני מאוד; ואני הקדשתי שעות רבות לשעשועיה. אך היום אינה בעדי ולא כלום. נערה יפת-תואר היא כבת ט"ו או ט"ז וכפי שאני מבין משכילה מאוד. מאז מות אביה ביתה הוא בלונדון והיא מתגוררת עם אשה המפקחת על חינוכה".

אחר הפסקות רבות ונסיגות שונים לפתוח בנושאים אחרים, לא יכלה אליזבת להימנע מלחזור שוב אל הנושא הראשון ולומר:

"תמיהה אני על רעותו עם מר בינגלי. כיצד יכול מר בינגלי הנראה כהתגלמות טובי-המזג עצמו, ושהוא, כפי שאני סבורה, איש נעים באמת, להיות ידידו של אדם כזה? כיצד הם הולמים זה את זה? המכיר אתה את מר בינגלי?"

"כלל וכלל לא".

"זה הוא איש נעים-המזג, חביב ורבי-קסם. בוודאי אינו יודע אל נכון דארסי מי הוא".

"כנראה שלא; אך מר דארסי יכול להתחבב כאשר יעלה הרצון מלפניו. אינו חסר סגולות יפות. יודע הוא להיות נעים-שיחה כשהוא סבור שהטרחתו כדאית לו. בקרב בני מעמדו הוא אדם אחר לגמרי מאשר בקרב האמידים פחות. אך גאון-לכבו לא יטשנו לעולם; בחברת עשירים תפעמנו רוח חירות, והוא איש היושר, הכנות, ההגיון, הכבוד ואולי אף הנועם – כמובן, הכל בהתאם להונו ולתוארו של אדם".

חבורת-הוויסט נתפרדה עד מהרה; המשחקים נתאספו סביב השולחן השני ומר קולינס תפס עמדה בין דודניתו אליזבת ובין מרת פיליפס. זו האחרונה שאלה שאלות רגילות על הצלחתו במשחק; היא לא היתה גדולה ביותר; הוא הפסיד. אך כשהחלה מרת פיליפס מביעה צערה על כך, הדגיש הוא בכל הרצינות שאין בכך כל חשיבות, כי המזון כאפס וכאין הוא בעיניו והפציר בה שלא תצטער על כך.

"יודע אני ישה גבירתי", אמר הוא, "כי בהסב בני אדם אל שולחן-הקלפים עליהם להסתכן בכגון דא, – ולמזלי הטוב מרשה לי מצבי שלא להטריד רוחי באבדן חמישה שילינגים. יש בוודאי רבים שלא יוכלו לומר כמוני; אך הודות לליידי קאתרין די בורג, רחוק אני מרחק רב מן ההכרח להתחשב בקטנות כגון אלה".

שימת-לבו של מר וויקהאם הופנתה מייד; ואחר תתו עיניו כמה דקות במר קולינס, שאל את אליזבת בהשפילו את קולו, אם קרובה מיודעים מקרוב עם משפחת די בורג.

"ליידי קאתרין די בורג", השיבה היא, "העניקה לו זה לא מכבר משרת כהונה. כמעט שאיני יודעת כיצד נודע לה לראשונה על קיומו של מר קולינס, אך ברור למדי שנתוודע אליה זה לא מכבר".

"את יודעת בוודאי, שליידי קאתרין די בורג וליידי אן דארסי הן אחיות; ומכאן שהיא דודתו של מר דארסי של עכשו".

"לא, לא חדעתי דבר. אינני יודעת דבר על קשרי המשפחה של ליידי קאתרין. ולא שמעתי מעודי על קיומה לפני יום שלשום".

"בתב, העלמה די בורג, תהיה בעלת רכוש גדול, וסבורים שהיא ודודנה יאחדו את שתי האחוזות".

הדברים העלו בת-צחוק על פני אליזבת, כי הרהרה בעלמה בינגלי המסכנה. לשווא כל כרכוריה, לשווא וללא כל טעם חיבתה לאחותו ודברי השבח שהיא מעתירה עליו, אם כבר הועיד עצמו לאחרת.

"מר קולינס", אמרה היא, "מרבה לדבר בשבחה של ליידי קאתרין ובתה; אך אם לשפוט לפי כמה פרטים שסיפר על הוד מעלתה, חושדת אני בו שהכרת-התודה מטעה אותו, וכי למרות היותה פטרונית שלו, היא אישה שחצנית ויהירה".

“סבורני שלקתה בשני אלה במידה מרובה”, השיב וויקהאם. “לא ראיתי פניה זה שנים רבות; אך אזכור יפה שלוחיבכתיה מעודי, וכי היו לה מנהגי עריצות ועזות-פנים. מוניטין יצאו לה על תבונתה ופיקחותה; אך מאמין אני שמייחסים לה סגולות מספר בשל מעלתה ורכושה ואחרות בשל גאון לבבו של בן-אחותו הרוצה שכל הקשור במשפחתו יהיה נבון ונשור-פנים מאין כמוהו”.

אליזבת הודתה ששמעה מפיו תיאור הגיוני מאוד והם המשיכו בשיחתם שגרמה להם הנאה הדדית עד אשר שמה פת-ערבית קץ למשחק. כל שיחה לא יכלה להתפתח בשאון סעודת הערב של מרת פיליפס, אולם הסנהגותו של מר וויקהאם חיבבה אותו על הכל. כל אשר אמר נאמר כהלכה; וכל אשר עשה נעשה ברוב חן. אליזבת הלכה וכל ראשה מלא בו. היא לא יכלה להרהר במאומה במשך כל דרכה הביתה, אלא במר וויקהאם בלבד ובכל אשר סיפר לה; אך בדרכם לא היתה אפילו שהות בידה להזכיר את שמו, כי לידיה ומר קולינס לא נדמו אף לרגע. לידיה פטפטת ללא הפוגה על הקלפים, ומר קולינס, אשר תיאר את נימוסיהם הנאים של מר ומרת פיליפס, קרא ואמר כי לא איכפת לו כלל וכלל הפסדו בוויסט; הוא מנה בזה אחר זה את כל המאכלים שהוגשו לארוחת-הערב, והביע כל הזמן חששות שהוא מפריע מדי את הודוניות שלו. היה לו הרבה יותר לומר משהיה הסיפק בידו. והנה נעצרה המרכבה לפני בית לונגבורן.

פרק י"ז

למחרת היום סיפרה אליזבת לג'יין את כל אשר אירע בינה לבין מר וויקהאם. ג'יין הייתה אוזן לדבריה בתימהון ובדאגה: כי לא יכלה להאמין שמר דארסי אינו ראוי כלל לכבוד שרוחש לו מר בינגלי; אך מטבעה לא פקפקה בכנות דבריו של כה נעים למראה כוויקהאם. עצם האפשרות שמוכרח היה לסבול מרוע-לב שכזה היה דייו כדי לעורר אהדת רגשותיה העדינים; ולא נותר לה, איפוא, דבר מאשר להרהר ברוח טובה בשניהם, להגן על התנהגותו של כל אחד ולייחס ליד המקרה או המשגה את כל אשר אין לו הסבר אחר.

“חוששנתי”, אמרה היא, “שאת שניהם הוליכו שולל בדרך זו או אחרת, אשר לא נוכל לשער מה היא. אנשים מעוניינים בדבר אולי תיאר אותם זה בפני זה שלא באור הנכון. בקיצור, לא ייתכן שאנו ננחש מה הם הטעמים או שמסיבות אשר גרמו להתנכרותם זה לזה, שלא באשמתו של איש מהם”.

“אמת ויציב; וכעת מה יש בפניך לומר, ג'יין יקירתי, לזכותם של המעוניינים בדבר? טהרי גם אותם, בבקשה ממך, מכל דופי, כי אחרת עדיין ניאלץ להרהר בגנותו של מישהו”.

“צחקי ככל אוות-נפשך, אך אף ברוב צחוקך לא תטיני מדעתי. ראי נא, ליזי יקירת-נפשי, באיזה אור מגונה מציגים את מר דארסי, הנהוג מנהג כזה באהוב-נפשו של אביו, – איש אשר אביו הבטיח לפרנסו. לא ייתכן. איש בעל רגש אנושי רגיל, איש שיש ערך כלשהו לאופיי, לא יחא מסוגל לכך. הייתכן, שהוא מוליך במידה כזו שולל את ידידי-נפשו? אה, לא!”

“נוטה אני להאמין על נקלה שהוא מוליך שולל את מר בינגלי מאשר שמר וויקהאם תיאר לפני אמש פרשת חייו, שהיא פרי דמיונו בלבד; שמות, עובדות, הכל הזכיר ללא מאמץ כלשהו; אם לא כן הדבר, יבוא מר דארסי ויכחיש זאת. פרט לזה הכרת פניו ענתה בו שפנים דבריו”.

“אמנם קשה להאמין, – ואף מצער. אין לדעת מה לחשוב במקרה כגון זה”.

“סלחי נא לי; יודעים בדיוק מה לחשוב”.

אך ג'יין יכלה להרהר בבטחה רק בענין אחד, – שאם אמנם הוליכו את מר בינגלי שולל, בוודאי ירבה סבלו בהיודע הדבר ברבים”.

שתי העלמות הופרעו בשיחתן בסבך השיחים, שבו הסיחו את לבן, בהופיע כמה מאותם האנשים שבהם סחו; מר בינגלי ואחיותיו באו למסור הזמנה אישית לנשף-המחול בנתרפילד, שזה מכבר ציפו לו, ואשר נועד ליום ג' הבא. שתי הגבירות עלצו מאוד לראות שוב את פני ידידתן היקרה, קראו שתקופה שלמה חלפה מאז התראו באחרונה, וחזרו ושאלו לא פעם מה היו מעשיה מאז פרידתן מעליה. לשאר בני הבית כמעט שלא שמו לב; העלימו עין ככל האפשר ממרת בנט, אמרו מלים מספר לאליזבת ואף לא דבר לשאר בני המשפחה. עד מהרה הלכו לדרכן, משקמו על רגליהן בעירנות שהפתיעה את אחיהן, והזדרזו ללכת כאילו אצו למלט נפשן מגינוני נימוסיה של מרת בנט.

הסיכוי לנשף-מחולות בנתרפילד, נעם מאוד לכל אחת מבנות המשפחה. מרת בנט העדיפה לשוות בנפשה שהוא נערך לכבוד בתה הבכירה וראתה זכות לעצמה, שמר בינגלי בכבודו ובעצמו בא להזמין במקום לשלוח כרטיס-הזמנה רשמי. ג'יין תיארה לה בדמיונה ערב מאושר בחברת שתי ידידותיה ובצירוף תשומת לבו של אחיהן; אליזבת הרהרה ברוב עונג במחולות רבים עם מר וויקהאם וקיוותה לחזות אישור לכל דבריו בחזות פניו ובהתנהגותו של מר דארסי. העונג, שלו ציפו קאתרין ולידיה, היה קשור פחות במאורע מיוחד במינו או באדם מסויים; כי עם כל תקוותן, ממש כאליזבת, לצאת במחול חצי הערב עם מר וויקהאם, לא היה בשום פנים ואופן בן-זוג יחיד שיכול לענגן; ונשף מחולות הוא על כל פנים נשף-מחולות. אפילו מארי ראתה צורך לעצמה לשכנע את בני-ביתה שאין היא חסרת נטייה לכך.

“כיוון שאני חפשיית לנפשי בכל הבקרים”, אמרה, “די לי בזאת. סבורתני, שאין בכך משום קרבן ליטול פעם בפעם חלק בכינוסי נשף. לחברה יש תביעות לגבי כולנו; ועלי להודות, שאני אחת מאלה הרואים בהפסקות מוקדשות להתבדרות ושעשוע – התרענות רצויה לכל”.

רוחה של אליזבת היתה כה מרוממת לרגלי מאורע זה, ואם כי נמנעה מלשוחח עם מר קולינס שלא לצורך, לא יכלה לעצור ברוחה מלשאלו אם יש בדעתו להיענות להזמנתו של מר בינגלי. ואם כן, האם יראה כנאות בעדו להשתתף בשעשועי הערב; להפתעתה הרבה נודע לה, שבנידון זה אין כל ספקות בלבו וכי הוא רחוק מלפחד כי צפויה לו נזיפה מפי ההגמון או מלידי קאתרין די בורג אם יעז לצאת במחול.

“אופל להבטיחך נאמנה, שאיני דוגל כלל בדיעה”, אמר הוא, “שנשף-מחולות מסוג זה, הנערך על ידי עלם בעל מידות לאנשים נשואי-פנים, יכול

להוות משום מגמה זרה; ואני עצמי כה רחוק מהתנגדות למחולות עד כי אני צופן תקווה בלבי, שיהא לי הכבוד לצאת במשך הערב במחול עם כל דודניתי הנאות; והריני לנצל הזדמנות זו ולבקש ידך את, העלמה אליזבת, במיוחד לשני המחולות הראשונים, – ואני תקווה שדודניתי ג'יין תדע, כי בבכרי אותך על פניה, אין כוונתי להקל בכבודה".

אליזבת חשה שנכשלה לחלוטין בלשונה. כי במעמקי לבה קיוותה שוויקהאם יזמין אותה דווקא לשני מחולות אלה; ולצאת במקום זה במחול עם מר קולינס! – מעולם לא החטיאה המטרה ברוב-דברים ככפעם זו. אך כבר לא היה לה על כל פנים מוצא אחר. האושר, שנועד למר וויקהאם ולה, נדחה בהכרח לשהות קלה, והיא נענתה להזמנתו של מר קולינס במיטב מאור-הפנים שיכלה להעניק לו. אבירותו לא גרמה לה נחת-רוח יתירה כי היה בה רמז למשהו יותר מזה. ורק עתה ציץ לראשונה במוחה הרעיון, שבה בחר בין אחיותיה כראויה להיות עקרת בית של הכומר בהאנספורד, אשר תסייע להשלים שולחן הקאדרייל ברוזינגס, בהיעדר אורחים יותר רצויים. רעיון זה בא עד מהרה על אשורו, בראותה שהוא מעתיר עליה נימוסו ובשמעה לא פעם את נסיונו להללה על פיקחותה ועליצותה; ואם כי הופתעה יותר מאשר שבעה נחת מהשפעת קסמיה, לא חלף זמן רב ואמה הסבירה לה שהסיכויים לנשואיהם גורמים לה קורת-רוח יתירה. אולם אליזבת סירבה להבין את הרמז, זכיוון שידעה אל נכון, כי כל תשובה מצידה תעורר פולמוס חריף. מר קולינס לא יבקש אולי ידה לעולם; ועד עשותו כן אין כל טעם להתקוטט בגללו.

לולא הצורך להתכונן לנשף בנתרפילד ולדבר בו, כי אז היו העלמות בנט הצעירות מצוייות באותה התקופה במצב מעורר רחמים עד מאוד; כי למן יום ההזמנה ועד יום הנשף היו ימי סגריר רצופים כאלה, עד כי לא יכלו ללכת למיריטון אפילו פעם אחת. לא דודה, לא קצינים, ואף לא זכר לידיעות; ואף הפרחים לנעליים בשביל נתרפילד הוזמנו בהיעדרן. אפילו אליזבת היתה סבורה שאורה רוחה¹ הועמד בנסיון קשה במזג אוויר ששם קץ לחלוטין לפיתוח היכרותה עם מר וויקהאם; ורק ההרהור על מחול ביום ג' היה מחזק ליבן של קיטי ולידיה לשאת ימי ו', שבת, א' ו-ב' כאלה.

פרק י"ח

עד שנכנסה אליזבת לטרקלין שבנתרפילד וחיפשה לשווא את מר וויקהאם בתוך אגודת מדי הארגמן שהתכנסה שם, לא בא ספק בלבה שאמנם בוא יבוא. את בטחונה לפגשו לא בדקה כלל לאור אף אחד מאותם הזכרונות שהו עלולים להבהילה. היא הקפידה בלבושה יותר מן הרגיל והתכוננה ברוח מרוממת ביותר לכבוש כל אשר נותר עדיין בלתי-נכנע שבלבו, מתוך אמונה שאין זה למעלה מיכולת הזכיה של הערב. אולם לפתע נתעורר בליבה החשד האיום, כי אולי לא הוזמן בכוונה תחילה, ולמען כפר פני מר דארסי, לא נכלל בהזמנה ששלח בינגלי לקצינים; ואם כי לא כן היה הדבר, הרי מר דני, ידידו, אשר אליו פנתה לידיה בשאלה רבת סקרנות, הכריז על היעדרו כעל עובדה קיימת, והוא אשר סיפר להן שמר וויקהאם נאלץ לנסוע יום לפני הנשף לרגל עסקיו ועדיין לא שב מדרכו; והוסיף בבת-צחוק רבת-משמעות:

“אינני סבור שעסקיו היו מטרידים אותו דווקא עתה לולא רצה להימנע מבוא בחברת ג'נטלמן אחד”.

לידיה לא השגיחה בהערה זו שבדבריו, אולם לא כן אליזבת; וכיוון שלבה היה סמוך ובטוח, לשמע הדברים, שדארסי הוא האחראי להיעדרו של וויקהאם, וכי צדקה בהנחתה מראש, כה החריפה האכזבה האחרונה את רגשותיה הבלתי-נעימים כלפי הראשון, עד כי יכלה להשיב רק בקושי בכל הנימוס על שאלות שהציג לפניה בהתקרבו אליה מייד לאחר זאת.

שימת-לב, מחילה, ואורך-רוח כלפי דארסי היו בעיניה כמוהם כפגיעה בוויקהאם. היא גמרה אומר שלא להיכנס עמו בשיחה ופנתה לו עורף במידה מרובה של תערומת, שאפילו לא הצליחה להעלימה בדברה עם מר בינגלי, אשר חיבתו העיוורת לחברו הרעימה אותה מאוד.

אך אליזבת לא נועדה מטבע ברייתה לשקוע ברוח נכאה; ואם כי כל סיכוייה היא לאותו ערב פסו, לא העיק הדבר זמן רב על רוחה; ולאחר שגילתה כל עצבונה לשארלוט לוקאס, שלא ראתה אותה מזה שבוע ימים, היתה מסוגלת לעבור עד מהרה מרצונה הטוב לשיחה על המגוּח שבשאר-יבשרה ולעורר שימת-לב אליה. אולם שני המחולות הראשונים החזירו את הצער אל לבה; היו אלה מחולות של בושה. מר קולינס היה מגושם וחגיגי, מתנצל במקום לנהלה כראוי, טועה לפרקים בלי דעת, ומעניק לה את כל החרפה והסבל שבידי בן-זוג בלתי נעים. ועל כן כה גדלה התלהבותה שהשתחררה ממנו.

אחר כך יצאה במחול עם קצין, התרעננה בשוחחה על וויקהאם ובשמעה שהוא חביב על הכל. עם תום מחולות אלה חזרה אל שארלוט לוקאס והיתה שקועה עמה בשיחה, כששמעה לפתע שמר דארסי פונה אליה בדברים, וכה מופתעת היתה בהזמנתו אותה למחול, עד כי בבלי-דעת את אשר היא עושה, נעתרה לו. מייד לאחר זה התרחק ממנה והניחה לנפשה להתרעם על פיזור דעתה. שארלוט ניסתה לנחמה.

“חושבתני כי תיווכחי, שהוא איש נעים מאוד”.

“ישמרני אלוהים! זו עלולה להיות שואה גדולה מכול! להיווכח כי אדם, שגמרת אומר בלבך לשנאו, הוא נעים! אל נא תאחלי לי את הרעה הגדולה הזאת”.

עם התחלת המחולות, ודארסי התקרב להזמינה שוב, לא יכלה שארלוט להימנע מלהזהירה חרש שלא תהיה נערה פותה, ושלא תניח לקסם שקסם לה וויקהאם להניעה שלא לשאת חן בעיני אדם נכבד ממנו פי עשרה. אליזבת לא השיבה דבר ותפשה מקומה בין הרוקדים, כשהיא תמיהה על הכבוד שנאצל עליה עד כי נתכבדה להופיע מול מר דארסי ואף בפני שכנותיה קראה תימהון על כך. זמן-מה ניצבו מבלי לפצות פה; והיא החלה מתארת לעצמה שדומייתם תימשך במשך כל המחול. לכתחילה החליטה בנפשה שלא להפר שתיקתם; עד אשר לפתע ציץ רעיון בראשה שתגרום יתר סבל לבן-זוגה, אם תאלצנו לדבר, והעירה הערה קלה על המחול. הוא השיב קצרות ושוב נשתתק. אחר הפסקה של כמה דקות פנתה אליו שנית בדברים הבאים:

“כעת הגיע תורך, מר דארסי, לומר משהו. אני שוחחתי על המחול ועליך להעיר הערה כלשהי על מידת האולם או על מספר הזוגות”.

בתצחוק הופיעה בפניו והוא הבטיח כי כל אשר היא חפצה שיאמר, יאמר.

“טוב ויפה; תשובה זו מספקת כרגע. ייתכן שאחר שעה קלה אעיר אני, כי נשפיי־מחול פרטיים הרבה יותר נעימים מהציבוריים; אך כעת הרשות בידנו להחריש”.

“האם חוק הוא אצלך בל יעבור, שעליך לשוחח ברקדך?”

“לפרקים, הרי יודע אתה שמוכרחים לשוחח מעט. מוזר ייראה להימצא חצי שעה יחדיו ולא לפצות פה; אך לרווחתם של כמה בני־אדם יש לערוך שיחה שיטריחום לומר מעט ככל האפשר”.

“האם במקרה דנן את רואה לרגשות עצמך או מתארת לעצמך שאת מספקת את שלי?”

“שניהם כאחד”, השיבה אליזבת בערמומיות; “כי הבחנתי תמיד בדמיון רב בהלך מחשבותינו. שנינו בעלי אופי לא־חברתי, נוטה לשתיקה, והשיחה אינה באה אלא בשעה שנדמה לנו, כי יש לאל ידנו לומר משהו שיפתיע את האולם כולו ויימסר לדורות הבאים אחרינו בכל ה”ברק” של פתגם”.

“בטוחני, שאין בכל דמיון לטבעך שלך”, אמר הוא. “לא אוכל להעזי ולומר באיזו מידה הוא קרוב לשלי. את אינך מטילה ספק שהתמונה היא נאמנה”.

“לא לי לשפוט על הישג שלי”.

הוא לא השיב דבר ושוב החרישו עד תום המחול הראשון, כששאל אותה אם היא ואחותיה נוהגות ללכת לעיתים קרובות למיריטון. השיבה בחיוב; וכיוון שלא יכלה לעמוד בניסיון, הוסיפה: “כאשר פגשנו שם לפני כמה ימים נתוודענו אז לזר”.

רושם דבריה ניכר בו מייד. סומק יותר עמוק של היריות נתפשט על תווי פניו, אך לא אמר דבר; ואליזבת לא יכלה להמשיך בדבריה, אם כי האשימה עצמה על רפיון לבה. פתח דארסי ואמר בקול כבוס:

“מר וויקהאם נתברך בהליכות כה נעימות עד כי מובטח לו שיתרועע על נקלה; אם יהיה מסוגל לקיים לזמן ממושך את הריעות, זה פחות בטוח.”

“למזלו הרע אבדה לו ידידותך”, השיבה אליזבת בהטעמה, “באופן אשר, כנראה, יגרום לו סבל כל ימי חייו”.

דארסי לא השיב דבר, וחזות פניו העידה בו שהוא משתוקק לעבור לנושא אחר. באותו רגע הופיע בקרבם סיר וויליאם לווקאס, שהתכוון לעבור על פני המחוללים לעברו השני של החדר; אך בראותו את מר דארסי נעצר, קד קידה בדרך־ארץ רב, והיללו על ריקודו ועל בת־זוגו.

“גרמת לי, אדוני היקר, הנאה יתרה; אין חוזים לעיתים קרובות בדרך ריקוד כה נעלה. ברור למדי, שאתה משתייך לחוגים רמי־מעלה. אך הרשה נא לי לומר שבת־זוגך הנאוה אינה מביישת אותך; וכי תקוה בלבי שתענוג זה יחזור וישוב לעיתים קרובות, ביחוד לאחר שמאורע אחד ורצוי מאד, אליזה יקירתי (הוא שם עינו באחותה ובבינגלי). יארע. ומה ירבו אז השמחה והברכה! הריני פונה אל מר דארסי; אך מוטב, סיר שלא אפריעך. ודאי שלא תהיה אסיר־תודה על כי אני מפריעך משיחתך רבת־הקסם עם עלמה צעירה זו, אשר עיניה המזהירות גוערות בי”.

דארסי לא שמע כמעט את חלקו האחרון של נאום זה; אולם רמזיו של סיר וויליאם על ידידו, הלמוהו, כנראה, מאוד והוא הפנה עיניו בארשת רצינית עד מאד לעבר בינגלי וג’יין, אשר חוללו יחדיו. אך בהתאוושו עד מהרה פנה אל בת־זוגו ואמר:

“סיר וויליאם הפריענו והשכיחני את נושא שיחתנו”.

“אינני סבורה ששוחחנו. סיר וויליאם לא יכול להטריד עוד שני בני־אדם בחדר זה שיש להם פחות לומר איש לרעהו. כבר ניסינו לשוחח על שניים או שלושה נושאים ללא הצלחה, ולא אוכל לתאר לעצמי על מה נוסף לשוחח”.

“מה דעתך על ספרים?” אמר הוא בבת־צחוק.

“ספרים, הא, לא! בטוחני שאין שנינו קוראים לעולם אותם הספרים, או לפחות לא באותם הרגשות”.

“צר לי על כי את סבורה כן; אך אם כך הוא הדבר, לא יחסר לנו, לפחות נושא לשיחה, נוכל להשוות את דיעותינו השונות”.

“לא. לא אוכל לשוחח על ספרים באולם־המחולות; ראשי מלא תמיד בדברים אחרים”.

“ההווה הוא המעסיקך תמיד בנסיבות כאלה, הלא כן?” אמר הוא בארשת של ספק.

“כן, תמיד”, השיבה בלי דעת את אשר היא אומרת; כי מחשבותיה הרחיקו נדוד מהנושא, כפי שנסתבר מייד לאחר זה בקראה לפתע: “זכורתני, מר דארסי, כי שמעתך פעם אומר, שכמעט שלא מחלת מימך לאיש, וכי אם נתעורר קצפך שוב לא ישוך. ואתה, בוודאי, זהיר מאד שלא ייעור?”

“בוודאי”, אמר בקול תקיף.

“לעולם לא תסתמא ממשפט קדום?”

“אני תקווה שלא”.

“מחובתם המיוחדת של אלה אשר לא ישנו טעמים לעולם, לדעת באופן ברי שמשפטם הוא מלכתחילה משפט־צדק”.

“המותר לי לשאול מה מגמת שאלותיך אלה?”

“רק להבהיר את אופייך”, ענתה, כשהיא מתאמצת לנער מעל עצמה את כובד־ראשה. “מנסה אני להבינו לאשורו”.

“ומה העלית?”

היא הניעה בראשה, “איני מתקדמת כלל. שומעת אני תיאורים עליך, כה שונים זה מזה, עד כי לא אדע נכוחה”.

“מוכן אני להאמין”, השיב הוא בכובד־ראש, “שהגיעו לאזניך שמועות עלי שונות זו מזו בתכלית; ויש את נפשי, העלמה בנט, שלא תתווי את אופיי כרגע, כיוון שטעמי עמי לחשוש כי התוצאה לא תוסיף רוב כבוד לשנינו”.

“אך אם לא אעמוד כעט על מהותך, אולי לא תהיה לי לעולם הזדמנות שניה לכך”.

“בשום פנים ואופן לא הייתי משהה כל שגורם לך עונג”, השיב ברוב קרירות. היא לא אמרה עוד דבר, והם גמרו מחולם השני ונפרדו בדומייה; שניהם בלתי מרוצים, אם כי לא במידה שווה; כי בלבם של דארסי פעם רגש די חזק אליה, אשר עד מהרה סלח ומחל לה הכל וכיוון את כל זעמו כלפי אחר.

לא עברה שעה קלה מאז נפרדו, והנה קרבה הלמה בינגלי אליה ופנתה אליה בזו הלשון, בארשת של בוז רב־נימוסים:

“שמעתי, העלמה אליזה, שג'ורג' וויקהאם קסם לך מאוד? שוחחנו בו, אחותך ואני, והיא שאלתני עליו אלפי שאלות; נוכחתי שהעלם שכח לספר לך, בין שאר דבריו, שהוא בנו של וויקהאם הזקן, סוכן אחוזתו של מר דארסי המנוח. הבה ואיעץ לך, כידידה, שלא לתת אימון בלי מצרים בכל דבריו; כי שקר וכזב הוא, כי מר דארסי הרע לו; אדרבה, תמיד נהג עמו בנדיבות־לב יתירה, אם כי ג'ורג' וויקהאם גמל למר דארסי בצורה מחפירה ביותר. הפרטים אינם ידועים לי, אך ידוע אדע כי אין האשמה תלויה במר דארסי, אם אינו יכול לשאת את שמו של ג'ורג' וויקהאם מוזכר במעמדו; ואם כי אחי היה סבור שלא יוכל להימנע מלהכלילו בהזמנתו לקצינים, שמח מאוד משנדע לו כי הסתלק בעוד מועד. באמונה, שבואו לסביבה זו הוא מעשה חצוף מאין כמוהו, ותמיהה אני עליו, על שהעז לעשות זאת. צר לי עליך, העלמה אליזה, ועל הדופי שנמצא בחביבך; אך אם לעיין במוצאו, אין לצפות לטוב מזה”.

“לפי דבריך מוצאו ואשמתו חד הם”, אמרה אליזבת בקצף, “כי שמעתוך שאת מאשימה אותו באשמה לא־גרועה מזו שהיה בן לסוכן אחוזתו של מאד ארסי; ואת זאת, הריני להבטיחך, הודיעני במו פיו”.

“סלחי נא לי”, השיבה העלמה בינגלי כשהיא פונה עורף בבת־צחוק של היתול, “סלחי נא לי על התערבי בעניין לא לי; כוונתי היתה לטובה”.

“נערה חצופה!” אמרה אליזבת בינה לבין עצמה. “טעות עמך אם תקווי להשפיע עלי בהתקפה עלובה כגון זו. איני רואה בכך מאומה מלבד בורותך הזדונית וזדון־לבו של מר דארסי”. ואז ביקשה למצוא את אחותה הבכירה, אשר נטלה על עצמה לערוך חקירה על נושא זה אצל מר בינגלי. ג'יין פגשה בה בבת־צחוק של נחת־רוח יתירה ובברק ארשת רבת־אפשר, אשר הוכיחו כמאה עדים מה זחה דעתה ממאורעות הערב. אליזבת ראתה מייד ללבה; ובו ברגע נעלמו החרדה לוויקהאם והתערומת נגד אויביו וכל השאר, והגיחה התקווה כי פעמי ג'יין מוליכים אותה לקראת האושר”.

“תאיבה אני לדעת”, אמרה בפנים צוחקות לא פחות מאחותה, “מה גילו אנך על מר וויקהאם. אך אולי בילית מדי בנעימים עד כי לא נתת דעתך להרהר בשלישי. אם כך הוא הדבר הריני סולחת לך מלכתחילה”.

“לא”, אמרה ג'יין, לא שכחתי! אך אין בפי לתת לך תשובה המניחה את הדעת. למר בינגלי לא נהירה כל פרשת חייו ואין לו כל מושג באיזה נסיבות הלבין את פני מר דארסי; אך מוכן הוא לערוב בהן־צדקו להתנהגותו הטובה ליושרו ולכבודו של ידידו והוא משוכנע בהחלט שמר וויקהאם היה ראוי לפחות שימת־לב מאשר זכה ממר דארסי; וצר לי לומר שלפי דבריו ודברי אחותו, אין לומר בשום פנים ואופן על מר וויקהאם שהוא עלם נכבד והגון. חוששתי שלא נהג בתבונה יתירה, וכדאי הוא שמר דארסי לא יוסיף לרחוש לו כבוד”.

“מר בינגלי לא התודע אל מר וויקהאם”.

“לא; עד לאותו בוקר במיריטון לא ראהו מעודו”.

“ובכן תיאור זה שמע, איפוא, מפי מר דארסי. כעת נחה דעתי. אך מה הוא אומר על משרת־הכהונה?”

“המסיבות המדוייקות נעלמו מזכרונו, אם כי שמע עליהן לא פעם מפי מר דארסי, אך הוא סבור שהורישוה לו אך ורק על תנאי”.

“איני מטילה ספק בכנותו של מר בינגלי”, אמרה אליזבת בלהט, “אך, אנא, סלחי לי על כי איני משוכנעת מהדברים שעברו מפה לאוזן, עלי לומר שמר בינגלי הגן בהצלחה על ידידו; אך כיוון שכמה מפרטי הסיפור אינם נהירים לו, ואת השאר שמע מפי ידידו בעצמו, ארשה לעצמי לראות את שני הג'נטלמנים באותו האור כבעבר”.

אז שינתה את נושא השיחה לנעים יותר לשתייה, שעליו לא יכלו להיות כל חילוקי-דעות ביניהן. אליזבת הייתה אוזן ברוב עונג לתקוות האושר, הצנועות אמנם למדי, שתלתה ג'יין בחיבתו של בינגלי אליה ואמרה ככל אשר לאל ידה לחזק את לבה באמונתה בה. ובהתקרב בינגלי בעצמו אליהן, התחמקה אליזבת אל העלמה לוקאס; לשאלותיה על נעימותו של בן-זוגה האחרון לא הספיקה עדיין להשיב, לפני האיר לו מזלו פנים והוא גילה תגלית חשובה עד מאוד.

“גלה גיליתי”, אמר, “במקרה מיוחד במינו, שבחדר זה מצוי כעת שאר-בשרה הקרוב של הפטרונית שלי. אינה לי המקרה ואני קלטה דברי הג'נטלמן בכבודו ובעצמו, כשהוא קורא במעמד הגבירה הצעירה, המארחת בבית זה, בשמות דודנית העלמה די בורג ובשם אמה, הליידי קאתרין. הפלא ופלא, כיצד מתרחשים הדברים! מי היה מעלה על דעתו שאקלע בדרכו של בן-אחותה של ליידי קאתרין די בורג במסיבה זו! אסיר תודה אני שהתגלית באה בעוד מועד כדי שיהיה הסיפק בידי להביע לו רחשי הוקרתי, וזאת אעשה כעת, ואני תקווה שימחל לי על כי טרם עשיתי זאת. בורותי המוחלטת בקשר-משפחה זה תכפר אולי על עוונתי”.

“בוודאי שאין בדעתך להציג את עצמך בפני מר דארסי?”

“יש ויש. ואפציר בו שימחל לי כי לא הקדמתי להציג את עצמי. יש לי טעמים להאמין שהוא בן-אחותה של הליידי קאתרין. יש לאל ידי למסור לו כי בליל אתמול לפני שבוע ימים היתה בקו הבריאות והשלום”.

אליזבת התאמצה בכל כוחה להניעו לוותר על תכניתו זו; השתדלה לשכנע אותו, שמר דארסי יראה בפנייתו אליו ללא התוועדות, עזות-פנים ולא דווקא יראת כבוד כלפי דודתו; וכי כלל לא מן ההכרח הוא ששני הצדדים ישגוהו זה בזה; ואם כן, הרי על מר דארסי, שמעלתו יותר רמה, לפתוח בהתוועדות. מר קולינס היטה אוזן לדבריה, וכולו מביע החלטה נמרצת לנהוג כנטיית לבו. עם תום דבריה השיב בזו הלשון:

“העלמה אליזבת היקרה, מוקיר אני מאוד את כוח שיפוטך המצויין בכל העניינים שם בגדר הבנתך, אך הרשינא לי לומר כי מן ההכרח שתהום תהא רובצת בין הנימוסים המקובלים בין הדיוטות לבין אלה החלים על אנשי הכהונה; כי הרשי נא לי להעיר, שרואה אני את מעמד הכהן שווה בערכו, מבחינת אצילותו, לרם שבמעמדות הממלכה, – בתנאי ששומרים יחד עמו על מנהגי ענווה נאותים. עליך להתיר לי, איפוא, להישמע במקרה דגן להוראות מצפוני, המדריכני לבצע מה שנראה בעיני מבחינת חובה. סלחי לי על כי אני מוותר על התועלת שאוכל להפיק מעצתך, אשר בכל נושא אחר תהיה בוודאי למדריך מתמיד, אבל במקרה שלפנינו רואה אני את עצמי ראוי יותר, מבחינת חינוכי וחקירתי המתמדת, מאשר עלמה צעירה כמותך, להחליט מה הוא הנאות”. ובקידה עמוקה עזב אותה והלך אל מר דארסי. היא עקבה ברוב סקרנות אחר קבלת-הפנים שערך הלה לפנייתו של הכומר אליו; תמהונו על פנייה זו היה גלוי לעין. דודנה הקדים לנאמו קידה חגיגית, ואם כי לא יכלה לשמוע דבר, חשה כאילו קלטה אוזנה הכל וראתה בתנועת שפתיו את המילים “התנצלות”, “האנספורד” ו”ליידי קאתרין די בורג”. היא התרעמה מאוד כשראתה אותו בכל אוילותו בפני אדם כזה. מר דארסי התבונן בו בתימהון בלתי עצור; וכאשר הניח לו מר קולינס לבסוף לומר את דבריו, השיב בצורה דוחה מעליו. אולם מר קולינס לא נפל ברוחו ופתח שוב בדברים, בוזו של מר דארסי נראה מתגבר והולך עם התארכות נאומו השני; ועם תום דבריו קד לפניו קידה קלה בלבד ופנה והלך. אז חזר מר קולינס אל אליזבת.

“הריני מבטיחך כי אין לי כל טעם”, אמר, “להתרעם על קבלת-הפנים שנהג בי. שימת-לבי נעמה, כנראה, מאוד למר דארסי. הוא השיב לי במיטב הנימוסים, ואפילו שיבחני, באמרו שהוא משוכנע כליכך בטעמה הטוב של ליידי קאתרין, עד כדי לדעת באופן ברור, כי לעולם לא תעניק חסדה לבלתי ראויים לו. רעיון נאה מאוד היה זה. בדרך כלל עלי לומר שהאיש נעם לי מאוד”.

כיוון שלאליזבת לא היה עוד כל עניין משלה לענות בו, הפנתה כמעט כל תשומת-לבה אל אחותה ואל מר בינגלי; ומהלך ההרהורים הנעימים שהוליד המראה שלנגד עיניה גרם לה אושר כמעט באותה המידה כמו לג'יין. היא ראתה אותה בעיני רוחה יושבת לבטח בבית זה ממש, שרויה בכל האושר שיכולים להעניק נישואי אהבה פנה; ובמסיבות כאלה חשה עצמה אפילו מסוגלת כמעט לנסות לחבב בלבה את שתי אחיותיו של מר בינגלי. היא ראתה בבירור כי הרהורי אמה נישאו באותו הכיוון, וגמרה אומר בלבה להעזי לקרב אליה, פן תקלוט אוזנה יותר מן הראוי. בשבתם לסעודת הערב חשבה על שום כך שלמזלן הרע הושיבו לא הרחק זו מזו; והיא התרעמה עד למעמקי לבה, בראותה, שאמה משוחחת עם אותו אדם (ליידי לוקאס) בחירות, בגילוי-לב ואך ורק על ציפיתה שג'יין תינשא במהרה למר בינגלי. היה זה נושא מעודד מאין כמוהו, ומרת בנט לא ידעה כאילו ליאות במנותה את יתרונות השידוך: שהוא עלם רב קסם, כה אמיד, המתגורר במרחק שלושה מילין מהם, אלה היו טעמים ראשונים שהתברכה בהם; ומלבד זה מה נעים ומה טוב לראות את שתי אחיותיו מחבבות כל-כך את ג'יין ולהיות בטוחה שהן רוצות בשידוך לא פחות ממך. ויש בכך משום סיכויים טובים אף לבנות הצעירות, כי נישואי ג'יין לאיש רם-מעלה כמוהו יפגישום עם בעלי נכסים אחרים; ולבסוף, מה טוב שיש לאל ידה למסור בתקופה זו בחייה את בנותיה הפנויות אל מתחת לחסותה של אחותן, כדי שלא תיאלץ להופיע בחברה למעלה מן הרצוי לה. היה זה מן ההכרח מצידה להכריז, זשיש בכך משום עונג, כי כך תובעת האטיקטה במקרים כגון אלה; כי לא היה אדם עלול, פחות ממרת בנט, למצוא נוחם בשהייה בבית בכל תקופה בחייה. היא סיימה דבריה באיחולים רבים לליידי לוקאס, שאף לה יאיר המזל פניו לא פחות, אם כי לא האמינה ברוב נצחונה כי יש לה תקווה כלשהי.

לשוא התאמצה אליזבת לעצור בעד הפזיזות של דברי אמה או להשפיע עליה לתאר את רוב אושרה בלחש שאינו נשמע כה לאוזן; כי למורת-רוחה נוכחה, שאוזנו של מר דארסי קלטה את רוב הדברים, משום שהוא אשר היסב מולן. אמה רק נופה בה על סכלותה הרבה.

“אמרי נא בבקשה ממך, מה לי ומי לי מר דארסי, שאתיירא מפניו? בטוחתני שאיננו חייבים לו חובת-נימוס עד כדי לשמור לשוננו שלא להשמיע מה שלא ינעם לאזניו”.

“בשם אלוהים, גברתי, השפילי קולך. מה יתרון לך לעלוב במר דארסי? לעולם לא תשאי חן מלפני חברו בעשותך כזאת”.

אך כל אשר יכלה לומר לא נשא פרי. אמה התעקשה להשמיעה השקפותיה בקול הנשמע לאוזן. אליזבת הסמיקה ברוב כלימה ורוג, זולא יכלה להימנע מלהעיק מבטים תכופים במר דארסי, אם כי כל מבט הוכיח לה כי אשר יגורה בא לה; כי אם כי לא תמיד נתן עיניו באמה, היתה משוכנעת בהחלט שכל תשומת-לבו היתה נתונה לה. ארשת פניו השתנתה בהדרגה למן בוז רב-קצף לסבר של כובד-ראש יציב וכבוש.

אך לבסוף לא היה עוד למרת בנט מה לומר; הניחה לליידי לוקאס, אשר פיהקה זה מכבר לשמע החזרות המרובות על התענוגות שלא ראתה סיכויים לעצמה ליטול חלק בהם, למצוא ניחומים בקדלייחזיר קרים ובבשר-עוף. אלזבת החלה מתעוררת כעת לחיים. אך הפסקת הנופש לא ארכה; כי לאחר תום הסעודה סחו בזמרה, ולמגינת לבה ראתה את מארי מתכוננת, לאחר הפצרות מועטות בלבד, להנעים לחברה. במבטים רביי משמעות ובתחינות חשאיות התאמצה למנוע בעדה להיענות במהירות רבה כל כך, אך לשווא: מארי לא אבתה להבינם; הזדמנות כזו להראות את כוחה לעיני כל נעמה לה מאוד והיא פתחה במנגינתה. עיני אליזבת היו נעוצות בה ברחשי-לב מכאיבים עד מאוד והיא עקבה אחר התקדמותה על פני כמה סטאנצות בקוצר-רוח שבא לבסוף על גמולו הרע; כי מארי אשר הבחינה בתשואות המסובים ברמז של תקווה, כי אולי תיאות להרעיף עליהם שוב מחסדה, החלה אחר הפסקה של חצי דקה בשיר אחר. כשרונותיה של מארי לא התאימו כלל להופעה כזו; כי קולה היה רפה ותנועותיה מעושות. עינוי אליזבת היו קשים מנשוא. היא נתנה עיניה בג'יין כדי לראות כיצד היא נושאת זאת; אולם ג'יין שוחחה אותה שעה בכובד-ראש עם בינגלי. היא נתנה עיניה בשתי אחיותיו וראתה שהן מחליפות ביניהן אותות בוז; ובדארסי, אשר המשיך לשמור על ארשת של כובד-ראש שאין לפענחו. היא התבוננה באביה, כאילו מתחננת לפניו להתערב בדבר, פן תמשיך מארי לזמר כל הלילה. הוא הבחין ברמז. ובסיים מארי את שירה השני אמר בקול רם:

“יפה ומספיק בהחלט, ילדתי. הנעמת לנו הערב. הניחי לשאר העלמות הצעירות להראות את כוחן”.

מארי העמידה אמנם פנים שאינה שומעת דבר. אך נבוכה במקצת; ואליזבת שהיתה מצירה עצמה ומצירה על דברי אביה, חששה פן לא נשאה חרדתה פרי. כי אחרות מבין המסובים נתבקשו כעת לשיר.

“אילו”, אמר מר קולינס, “הייתי אנוכי בן-מזל וידעתי לשאת קולי בשיר, בטוחני שהייתי מנעים לחברה בשירי בעונג רב; כי המוסיקה היא, לדעתי אמצעי-בידור תם מאין כמוהו, המשלים בהחלט משלחידו של כוהן. אין כוונתי לומר בזה, שהרשות בידינו להקדיש זמן רב מדי מזמנו למוסיקה, כי יש לנו, כמובן, עניינים אחרים לענות בהם. הואיל ומלאכה מרובה לפני כוהן העדה. ראשית כל, עליו לבוא לכלל הסכם עם בני העדה על המעשר, לתועלתו הוא מבלי לגרום נזק לפטרונו. עליו לחבר בעצמו את נאומי-ההטפה שלו; ואז לא תיוותר לו עוד שהות רבה למילוי חובותיו בקרב העדה, ולטיפול ושיפור משכנו, כי לא ייסלה לו אם לא יתקיננו שיהא נוח ככל האפשר למגורים. כמו כן איני מקל בחשיבותה של תשומת-לבו ומנהיגו הפייסניים כלפי כל, ביחוד כלפי אלה שהוא חייב להם תודה על שביכרוהו על אחרים. לא אוכל לשחררו מחובה זו; כמו כן לא אוכל להעריך אדם, המחמיץ שעת כושר להביע את הוקרתו כלפי כל הקרובים קרבת-דם אל המשפחה”.

ובקידה כלפי מר דארסי השלים את נאומו, שהשמיעו בקול כה רם, עד כי נשמע בחצי החדר. רבים לטשו עיניהם, רבים העלו בת-צחוק על פניהם; אך איש לא היה מרוצה יותר ממר בנט בעצמו, בעוד רעייתו משבחת בכל כובד-הראש את מר קולינס, על כי דיבר ברוב תבונה, ומעירה בלחש-למחצה לליידי לוקאס, שעלם פיקח הוא מאוד.

לאליזבת נדמה היה, שאילו באו בני-משפחתה מראש לכלל הסכם להציג עצמם לראווה כל אותו ערב ככל אשר לאל ידם, לא יכלו למלא את תפקידיהם ביתר עוז-רוח או בהצלחה נאה יותר; היא סברה, שלמזלם של מר בינגלי ואחותה נעלם מעיניו חלק ממחזה ראוהו זה, וכי רגשותיו אינם מאותו סוג אשר יסבלו למראה האווילות, שבוודאי חזה בעיניו. רע היה למדי שלמר דארסי ולשתי אחיותיו תהיה שעת-כושר כזו לשים ללעג את בני משפחתה. היא לא יכלה להחליט בנפשה אם קשה יותר לשאת את הבוז של הג'נטלמן או את החוכות המבישות של הגבירות.

שאר שעות הערב לא גרמו לה אלא הנאה מועטה. מר קולינס, אשר לא מש ממנה ימינה או שמאלה, התגרה בה; ואם כי לא עלה בידו לפתותה לצאת עמו שוב במחול, לא הניח לה לרקד עם אחרים. לשווא התחננה לפניו שיצא במחול עם אחרת, והציעה להציגו לפני כל עלמה שבחדר. הוא הבטיחה שאשר למחולות, שווה-נפש הוא כלפיהם בהחלט; וכי מגמתו העיקרית היא לשאת חן בעיניה בשימת-לב ענוגה, וכי משום כך יעדיף להישאר לצידה כל הערב. על תכנית זו לא היה מה להתפלמס. ואם רווח לה מפעם לפעם, היתה חייבת על רווחתה הגדולה לעלמה לוקאס, שהצטרפה אליהם לעתים קרובות והעסיקה בטוב-לבה את מר קולינס בשיחה עמה.

לפחות היתה חופשית מהעליב שבשימת-עין נוספת מצד מר דארסי; הלה, אם כי ניצב לעיתים קרובות לא הרחק ממנה, שרוי בבדידות, לא קרב מעולם די הצורך כדי להסיח עמה. היתה זו, לפי רחשיה ולשמחת לבה, תוצאתם הוודאית של רמזיה על מר וויקהאם.

חבורת לונגבורן היתה האחרונה בקהל ההולכים; והודות לתמרונה של מרת בנט, נאלצו לחכות למרכבתם רבע שעה אחר שהכל נפרדו והלכו וניתנה להם השהות להיווכח מה השתקקו כמה מבני הבית בכל לבם שכבר ילכו לדרכם. מרת הירסט ואחותה כמעט שלא פצו פה כלל, מלבד בקובלנה על ליאותן, והיו קצרות-רוח, כנראה, שהבית יתפנה מזרים. הן דחו כל ניסיון מצד מרת בנט לפתוח בשירה, ובעשותן כן הטילו שעמום על החבורה כולה, אשר הוקל מעט בשל נאומי הארוכים של מר קולינס, כששיבח את מר בינגלי ואת אחיותיו על הדר המשתה שערכו ועל הכנסת-האורחים והנימוסים הנאים אשר הוכיחו בהליכותיהם עם אורחיהם. דארסי לא אמר דבר. מר בנט, שאף הוא לא פצה פיו כמוהו, נהנה מהמחזה. מר בינגלי וג'יין ניצבו יחדיו, מרוחקים מעט מן השאר, וסחו זה עם זה. אליזבת התמידה בדומייה עקשנית ממש כמרת הירסט וכעלמה בינגלי; ואפילו לידיה היתה ליאה מדי מלהפטיר יותר מאשר קריאה מקרית של “הוי אלי, מה עיפתי!” מלווה בפיהוק עצום.

בקומם לבסוף להיפרד וללכת דחקה בהם מרת בנט במיטב הנימוס שלא לאכזב תקוותה לראות בקרוב את המשפחה כולה בלונגבורן; היא כיוונה דבריה בעיקר אל מר בינגלי, כדי להודיעו מה רב האושר שיגרום להם בבואו לסעוד עמם סעודה משפחתית בכל עת, ללא גינוני הזמנה הרשמית. בינגלי הביע כולו הכרת-תודה ועונג, והיה נכון להבטיח שינצל שעת כושר ראשונה ויבוא לביתה אחר שובו מלונדון, כי שמה מועדות פניו לשהות קצרה, מחמת הכרח אשר לא יגונה.

מרת בנט באה בהחלט על סיפוקה ועזבה את הבית מתוך שמחה, שאם תינתן הדרושה להכנות הכרחיות והסידורים, לכרכרות חדשות, ולמלבושי-יחיתונה, ראה תראה ללא ספק את בתה משתכנת בנתרפילד כעבור שלושה או ארבעה חדשים בלבד. לא בפחות ביטחון הרהרה בעונג ניכר אם כי גופל מזה, בבת אחרת שתינשא למר קולינס. אליזבת היתה יקרה לה פחות מכל ילדיה; ואם כי האיש והשידוך היו לדעתה טובים למדי בשבילה, לקה ערך שניהם לעומת מר בינגלי ונתרפילד.

פרק י"ט

היום שלמחרת הרים את המסך מעל מחזה חדש בלונגבורן. מר קולינס ביקש את יד בחירתו כיאות. כיוון שגמר אומר בלבו לעשות זאת מבלי לבזבז זמן לריק, ומכיוון שחופשתו ניתנה לו רק עד השבת הבאה, והואיל ושום חששות מעציבים ומורד-לב לא הטרידו את רוחו אותה שעה, ניגש למלאכה בכל הסדר הראוי ובפרטי הפרטים אשר היו, לדעתו, את הענין לאשורו. משמצא לאחר פתי-השחרית את מרת בנט, את אליזבת ואחת הבנות עולות-הימים יחדיו, פנה אל האם בזו הלשון:

“היורשה לי, גבירתי, לקוות כי למען ייטב גורלה של בתך הנאוהה אליזבת, תיעתרי לי ותיאיתי לכבדני בראיון פרטי עמה עוד בשעות בוקר זה?”

ולפני שהיה סיפק בידי אליזבת לעשות דבר, מלבד להסמיק ברוב תמהונה, נחפזה מרת בנט להשיב:

“אה, אלי! כן, כמובן, מובטחתי שלא תתנגד. בואי קיטי, נלכה למעלה, זקוקה אני לך שם”. ובאספה את כלי-מלאכתה יחדיו נחפזה לחמוק, בעוד אליזבת קוראת אחריה:

“אל נא, גברתי היקרה, אל נא תלכי. ראי בקשתיך לא ללכת מזה. על מר קולינס לסלוח לי. אין דבר בפיו לומר לי שלא יוכל להשמיעו באזני כל. אני עצמי הולכת מזה”.

“לא, לא, זוהי אווילות, ליזי. רצוני שתישארי כאן”. ובראותה בחזות פניה של אליזבת שאמנם יש בדעתה להימלט, ברוב קצפה ומבוכתה, הוסיפה: “ליזי, אני דורשת ממך שתישארי ותשמעי מה בפי מר קולינס”.

אליזבת לא יכלה לעמוד בפני פקודה זו; לאחר שיקול-דעת קל באה לכלל מסקנה שהתבונה דורשת יותר לעמוד בכך בהקדם האפשרי ובחשאי ככל האפשר. היא התיישבה שוב במקומה, כשהיא מתאמצת להסתיר בהתעסקות מתמדת את רגשותיה המהולים צער ושעשוע כאחד. מרת בנט וקיטי נסתלקו; כשרק יצאו פתח מר קולינס ואמר:

“האמיני לי, העלמה אליזבת יקירתי, שעניוונך רחוקה מלתת בך דופי, כי אינה משלימה אלא את שאר מעלותיך. היית נושאת פחות חן בעיני לולא אירצון קל זה; אך הרשי נא לי להבטיחך, שנושא אני את דברי אלה ברשותה של הורתך הכבודה. יודעת את, בוודאי, מה מגמת דברי, אולם עדינותך מטבע בריאתך מניעה אותך אולי להתחפש כמי שאינה יודעת דבר; שימת-לבי היתה בולטת למדי משלא תובן כראוי. כמעט דרכה כפ רגלי על סף בית זה, בחרתי בך להיות חברת חיי לעתיד לבוא. אך לפני שאנשא על כנפי רגשותי בקשר עם נושא זה, ראוי אולי שאבהיר מה הם הטעמים המניעים אותי לשאת אשה – ואף יותר מזה, מדוע בחרתי לבוא להרטפורדשייר בכוונה תחילה לבחור לי רעייה, כשם שעשיתי זאת”.

עצם הרעיון שמר קולינס, בכל רצינותו החגיגית, מסוגל להינשא על כנפי רגשותיו עורר את אליזבת כמעט לפרוץ בצחוק עד כי לא יכלה לנצל לטובתה את ההפוגה הקצרה שבדבריו, כדי למנעו מלהמשיך, והוא הוסיף:

“הטעמים שהניעוני לשאת אשה הם, ראשית, משום שסבורני שמן הראוי שכל כומר, החי בתנאים נוחים (כמוני אני) ישמש מופת בנישואיו לבני עדתו; שנית, משום שמשוכנע אני שיש בכך כדי להגדיל במידה מרובה את אושרי; ושלישית, דבר שאולי הייתי צריך להקדים ולומר, משום עצתה המיוחדת של אותה לידי אצילה מאוד, שיש לי הכבוד לכנותה בשם פטרונית. פעמיים הואילה להביע השקפתה באוזני (מבלי שנשאלה!) על נושא זה; ובאותו מוצאי-שבת ממש לפני צאתי מהאנספורד – בין מהלכי הקאדריל, בעוד מרת ג'נקינסון מציגה הדום לרגלי העלמה די בורג – אמרה לי: ‘מר קולינס, עליך לשאת אשה. כוהן כמוך חייב לשאת אשה, בחר כהלכה – ברור לך אשה מהוגנת, למעני ולמענך; מוטב שתהא רבת-מעש, אדם מועיל מטבעו, שחינוכה אינו רם-מעלה מדי, אך שתהא מסוגלת לחולל נפלאות בהכנסה דלה. זוהי עצתי לך. חושה ומצא לך אשה כזו, הבא אותה להאנספורד – ואסור אליה’. הרשי לי, אגב, שארת-בשרי הנאוהה, להעיר בזה שאיני רואה את שימת-הלב ונדיבותה של לידי קאתרין די בורג, יתרון פחות ערך מאלה שיש לאל ידי להציע. עוד תראי ותיווכחי, כי הליכותיה עולות על כל שאוכל לתאר במילים; וסבורני, כי שנינותך ועליצותך יהיו לה לרצון, ביחוד לאחר שישוכו מחמת יראת-הכבוד והאלם שיטיל עליך רום מעלת הגברת. כל זאת – אשר לנטיית הכללית והחיובית לברית-נישואין; לא נותר לי אלא לומר מדוע כיוונתי שרעפי ללונגבורן ולא למחוז מגורי אני, כי הריני מבטיחך שיושבות בו עלמות נעימות לרוב. אולם עובדה היא, שאנוכי הנני, בתור שכזה, יורש אחוזה זו אחר מות אביך הנכבד (מי יתן ויארך ימים עלי אדמות!); ולא ידעתי מנוחה בנפשי עד שגמרתי אומר בלבי לבחור לי רעייה מבין בנותיו, כדי שהפסדן יקטן ככל האפשר לכשיארע המאורע המעציב, אשר מי יתן, כפי שכבר אמרתי, ויידחה עוד לשנים רבות. זה היה טעמי, שארתי הנאוהה, ואני משתבח בלבי כי לא ישפיל כבודי בעיניך. כעת לא נותר לי אלא להבטיחך בלשון נלהבת ביותר, מה כבירה חיבתי אליך. שוה-נפש אני לחלוטין לנכסים, ולא אתבע לעצמי בנידון זה מאומה מאביך, כיוון שידוע אף ידוע לי, כי לא יוכל למלא את מבוקשי; וכי אלף לירה בלבד בשיעור של ארבעה אחוזים, אשר יהיו לך רק לאחר פטירת אמך, הוא כל אשר תהיי זכאית לקבל בירושה. על נושא זה אעבור, איפוא, תמיד בשתיקה; יכולה את להיות סמוכה ובטוחה שניזיפה כלשהי לא תעלה בנידון זה על דל שפתי, לאחר בואנו בברית הנישואין”.

מן ההכרח היה כעת לשסעו.

“אתה סיר, פזיז מדי”, קראה היא. “שכחת כי טרם שמעת תשובה מפי. הבה אעשה זאת מבלי לאבד עוד זמן לריק. קבל את תודתי על הכבוד שאתה חולק לי. מבינה אני מה הכבוד שאתה מעניק לי בבקשך את ידי, אך לא אוכל, אלא לדחותך”.

“יודע גם יודע אני”, השיב מר קולינס, בתנופת יד רבת הדר “שמדרכן של עלמות להשיב פני איש בבקשו את ידן לראשונה, בעוד שבסתר לבן הן מבקשות להיעתר לו; וכי יש והן משיבות פניו פעם שניה ואפילו שלישית. ולכן איני מתייאש בשום פנים ואופן מדברייך אשר השמעת זה עתה באוזני, ואקווה להוליכך במהרה בימינו לחופה”.

“בי נשבעתי, סיר”, קראה אליזבת, “אין טעם לתקוותך אחר שהצהרתי מה שהצהרתי. הריני להבטיחך, שאיני נמנית על אותן עלמות (אם יש עלמות כאלה) המהינות לסכן את אושרן בתקווה שיבקשו את ידן פעם שניה. משיבה אני את פניך בכל הרצינות. לא אושר תהיה מנת חלקי אצלך, ומשוכנעת אנוכי, כי אין אני כלל האשה אשר תביא לך אושר. לא, כי אילו הכירתי לידי קאתרין פנים אל פנים, מובטחתי שדעתה היתה כי לא אישר בעינייה למעמד זה, מכל הבחינות”.

“אילו ידענו באופן ברור, שכזו תהיה דעתה של לידי קאתרין, “אמר מר קולינס בכל כובד־הראש, “אך לא אוכל לתאר לעצמי שלא תיטבי בעיני הוד מעלת הליידי. ויהא לבך סמוך ובטוח שכאשר יהיה לי הכבוד לראותה שנית אשבחך בכל לשון על עניויותך, חסכנותך ושאר סגולותיך הנעימות”.

“האמת היא, מר קולינס, שכל השבחים שנועדו לי יהיו מיותרים בהחלט. תרשה לי לשפוט לפי ראות עיני והואל נא בטובך להאמין לדברי. הריני מאחלת לך רוב אושר ורוב עושר, ובסרבי לתת לך ידי הנני עושה ככל אשר לאל ידי כדי למנוע ממך את ההפך מזה. בבואך אלי בהצעתך באו על סיפוקם רגשות אנינותך כלפי משפחתי, כדי שתוכל להתנחל באחוזות ולנגבון בבוא המועד ללא כל מוסר כליות. ענין זה ייחשב, איפוא, לתם ונשלם”.

ובדברה קמה על רגליה וכבר היתה מוכנה לצאת את החדר; לולא פנה אליה מר קולינס בזה הלשון:

“כשאתכבד לשוחח עמך שנית על נושא זה אקווה לקבל מענה חיובי יותר מזה ששמעתי מפידך כעת; אם כי רחוק אני מלהאשימך כרגע שנהגת עמי באכזריות, כי ידעתי גם ידעתי שמנהג הוא בידי בנות־מינך לדחות את האיש המבקש את ידה הנאוה לראשונה, ואולי אף הפעם אמרת די כדי לעודדני בהשתדכותי, לפי מיטב המסורת הענוגה של טבע האשה”.

“באמונה, מר קולינס”, קראה אליזבת מתוך התלהבות כלשהי, “אתה מפליאני מאוד. אם כל אשר אמרתי עד כה נראה בעיניך כאות עידוד, שוב איני יודעת כיצד לבטא את סירובי בדרך שתדע כי לאו בפי ולא הן”.

“הרשי נא לי להשתבח בלבי, שארתי הנאוה, שסירובך לקבל את הצעתי הוא כמובן, מילים בעלמא. והטעמים לאמונתי זו הם בקיצור כדלקמן: אינני מפקפק בכך כי ידי ראוייה שתקבליה, וכי אורח־החיים שיש בידי להציע לא יהיה אלא רצוי במידה מרובה. מעמדי בחיים, יחסי עם משפחתי די בורג, וקשרי המשפחה עם ביתך את, כל אלה הן נסיבות המדברות בזכותי; ומן הראוי שתשימי אל לבך, כי למרות סגולות החן הרבות אשר לך, אין את מובטחת בשום פנים ואופן שתזכי עוד להצעת נישואין אחרת. כי חלקך בירושה הוא, למזלך הרע, כה דל עד כי קרוב לוודאי שישחית את כל הקסם שאת משרה ביפיך ובסגולותיך הנעימות. כיוון שעלי להסיק את המסקנה, כי אין את דוחה אותי בכל הרצינות, אעדיף לייחס את סירובך לתשוקתך להגביר את הציפיה, את אהבתי אליך, כפי שנהוג בקרב בנות־חוה הענוגות”.

“הריני מביחה לך, סיר, שאין לי כל כוונה שהיא להתיימר בגינון כגון זה, שמגמתי לגרום סבל לאיש הגון. הייתי מעדיפה שיכבדני ויואלו להאמין בכנותי. תודתי לך שוב ושוב על הכבוד שהנחלת לי בהצעת הנישואין שלך, אך בשום פנים ואופן לא אוכל לקבלן. רגשותי אוסרים זאת עלי מכל הבחינות. האוכל להביע את דברי ביתר פשטות? אל תראני עכשיו כבת־חוה אליגנטית שמזימתה לענותך, אלא כיצור רציונלי שהאמת מדברת מלבו”.

“את חמודה כולך!” – קרא הוא ברוח של אבירות מגושמת, ומובטחני שלאחר אישור מלא על ידי הוריך הנכבדים, לא תושב הצעתי ריקם”.

על קשי־עורף כזה והונאה עצמית וזדונית לא יכלה אליזבת להשיב דבר, והיא התחמקה מייד בדומיה; ובלבה גמרה אומר, שאם יתמיד לראות בסירוביה החוזרים ונשנים עידוד ולשון חלקות. תפנה לעזרת אביה, שתשובתו השלילית תתבטא בפיו בצורה מכרעת בהחלט ולא תיחשב להעמדת־פנים או לגנדרנות של בת־חוה ענוגה”.

פרק כ'

לא הונח לו למר קולינס לשקוע משל שהות ארוכה בהגותו באהבתו המוצלחת; כי משראתה מרת בנט, אשר השתתה באכסדרה כדי להיות עדה לתום השיחה, את אליזבת בפתחה את הדלת ובחלפה על פניה בפסיעות פזיזות לעבר המעלות, נכנסה לקיטון של פת־השחרית ובירכה אותו ואת עצמה במילים חמות על סיכוייהם רבי־האושר לבוא בקשרי משפחה יותר קרובים. מר קולינס קיבל את האיחולים והשיב עליהם לא בפחות תענוג, המשיך אחר זה למסור את פרטי שיחתם ותוצאתה, והביע אמונתו, שיש לו כל היסוד לשבוע נחת הימנה, כיוון שהסירוב, שדודניתו עמדה עליו בכל תוקף, בא בוודאי, בדרך הטבע, מצניעותה הביישנית ועדינות־טבעה המובהקת.

אולם דברים אלה הבהילו את מרת בנט: היא היתה רוצה להיות משוכנעת כמוהו כי בתה התכוונה במחאותיה נגד הצעותיו, לעודדו; אך לא ההינה להאמין בכך ולא יכלה להניא עצמה מלומר זאת.

“יהא לבך סמוך ובטוח, מר קולינס”, נוספה, “שנוכחי לליזי מה גדולה סכלותה. מייד אדבר עמה בנידון זה בעצמי. נערה קשת־עורף ואווילית

מאוד היא ואינה יודעת מה טוב לה; אך מייד אוכיח לה ותדע”.

“סלח־ינא, גבירתי על שסעי אותך”, קרא מר קולינס, “אך אם אמנם קשת־עורף היא ואווילית, איני בטוח כלל אם תהיה אשה רצויה לאיש במעמדי אני, אשר מדרך הטבע יבקש לעצמו אושר בברית הנישואין. אם, איפוא, תוסיף לעמוד על דעתה ולדחות את הצעתי, מוטב אולי שלא לכפות עליה להיעתר לי, כי אם אמנם היא נוטה למגרעות כאלה במזגה, לא תוכל לתרום במידה מרובה לאושר”.

“אתה, סיר, לא הבינותה לרעי”, אמרה מרת בנט המבוהלת, “ליזי קשת־עורף היא רק בעניינים כגון אלה. בכל שאר הדברים היא טובת־מזג מאין כמוה. אני הולכת מייד אל מר בנט ומובטחתי שעד מהרה נשפיע עליה לשנות טעמה”.

היא לא רצתה לתת לו שהות להשיב על דבריה, נחפזה מייד אל אלוף נעוריה וקראה לעומתו עם כניסתה אל לשכת־ספריו: “אה, מר בנט, אנו זקוקים לך מייד; מהומה ירדה על כולנו. עליך לבוא ולאליץ את ליזי להינשא למר קולינס, כי היא טוענת שאינה רוצה בו; ואם לא תזדר, זישנה טעמו ולא יאבה בה עוד”.

מר בנט הרים עיניו מספרו בהיכנסה ונעצן בפניה בשלווה שבשוויין־נפש אשר לא נשתנתה אף כלשהו לשמע דבריה.

“אין לי העונג להבין לרעך”, אמר עם תום נאומה. “במה הוא המדובר?”

“במר קולינס ובליזי. ליזי מצהירה כי אין היא רוצה במר קולינס, ומר קולינס כבר מתחיל אומר, שאינו רוצה בליזי”.

“ומה עלי לעשות במקרה הנדון? הרי זה עניין ביש”.

“קח כעצמך דברים בענין זה עם ליזי. אמור לה שאתה תובע ממנה שתינשא לו”.

“צווי שיקראוה לבוא למטה. שמוע תשמע את דעתי”.

מרת בנט צלצלה בפעמון. והעלמה אליזבת הובהלה אל חדר־הספריה.

“בואי הנה, ילדה”, קרא אביה בהופיעה בפתח. “שלחתי לקרוא לך בעניין רב־חשיבות. כפי שאני מבין ביקש מר קולינס את ידך. האמת הדבר?” אליזבת השיבה בהן. “יפה מאוד, – ואת השיבות בסירוב להצעת נישואין זו?”

“סירבתי, סיר”.

“יפה מאוד. כעת אנו מגיעים אל עצם הענין. אמך תובעת ממך שתיעני לו. לא כן הדבר, מרת בנט?”

“כן או כי לא אובה ראות פניה עוד”.

“ברירה מעציבה מאוד לפניך, אליזבת. למן היום והלאה כמוך כנוכריה לאחד מהורייך. אמך לא תאבה ראות פניך אם לא תינשאי למר קולינס, ואני לא אובה ראות פניך אם תיאוטי לו”.

אליזבת לא יכלה אלא להשיב בבת־צחוק לשמע הסיוע לפתיחה כגון זו; אך מרת בנט, אשר גמרה אומר בלבה כי דעת בעלה בעניין זה היא כחפצה, נחלה אכזבה מרה.

“מה כוונתך, מר בנט, בדברך כדברים האלה? הרי הבטחתי לתבוע ממנה להינשא לו”.

“יקירתתי”, השיב בעלה, “שני חסדים זעירים אבקש ממך: ראשית, שתתירי לי שימוש חפשי בתבונתי במקרה דנן; ושנית, אשמח להישאר בכל ההקדם האפשרי יחידי לנפשי בלשכת־ספר”.

אולם מרת בנט לא אמרה עדיין נואש, למרות האכזבה שנחלה מבעלה. היא שוחחה עם אליזבת לא פעם; דיברה על לבה ואיימה עליה לסירוגין. היא ניסתה לרתום את ג’יין למטרתה, אולם ג’יין סירבה להתערב בדבר, בכל דברי הרוך האפשריים; ואליזבת היתה משיבה על התקפותיה ברצינות של ממש ולפרקים בעליצות שבשעשוע. ואם כי גיוונה דרכי התנהגותה, לא סרה מהחלטתה.

בינתיים הרהר מר קולינס משנשאר לבדו בכל אשר עבר עליו. טובה מדי היתה דעתו על עצמו מכדי להעלות על דעתו, מה טעם ראתה שארתו לסרב לו; ואם כי גאון לבבו נפגע, לא סבל מכל בחינה אחרת. חיבתו אליה היתה דמיון־שווא בלבד; והאפשרות שתהא ראויה לנזיפות הורתה הפיגה כל הרגשת צער מלבו.

בעוד המשפחה נתונה במבוכה זו, באה שארלוט לוקאס לבלות עמם יום תמים. לידיה קיבלה פניה באכסדרה, הסתערה לעומתה וקראה בלחש למחצה: “מה שמחה אני שבאת, כי אצלנו כליכך משעשע! וכי מה, סבורה את, אירע הבוקר? מר קולינס ביקש את ידה של ליזי והיא אינה רוצה בו”.

ובטרם היה סיפק בידי שארלוט להשיב דבר, והנה הצטרפה גם קיטי אליהן, ואף היא אותה בשורה בפיה; משנכנסו לקיטון של פת־השחרית מקום בו התבודדה אותה שעה מרת בנט, פתחה אף זו באותו הנושא, כשהיא מבקשת מהעלמה לוקאס לנחמה ביגונה, ומפצירה בה לדבר על לב רעותה ליזי, למלא את רצון כל משפחתה. “בבקשה ממך, העלמה לוקאס יקרתי דברי על לבה”, הוסיפה בקול עצוב; “כי אין איש עומד לצדי

אין איש מצדד בדעתי. נוהגים כלפי באכזריות יתירה; אין איש חס על עצבי העלובים”.

תשובת שארלוט לא באה, כיוון שג'יין ואליזבת נכנסו החדרה.

“הנה, הרי היא לפניך”, המשיכה מרת בנט. “אדישה לחלוטין למראה, מבלי שתדאג לנו, כאילו ישבנו עוד ביורק; היא נוהגת לפי דרכה שלה. אך אחת אומר לך, העלמה ליזי, שאם הכנסת רעיון לראשך לסרב בדרך זו לכל הצעת נישואין, לא תשיגי לך בעל לעולם ועד, ואני אומרת לך בפירוש, שאיני יודעת מי הוא אשר יפרנסך לאחר מות אביך. אני לא אוכל לקיימך, – ולכן הנני מתרה בך: למן היום והלאה הריני מסלקת ידי ממך. וכבר אמרתי לך בהדרה־הספריה, זוכרת את, שלא אוסיף עוד לדבר עמך למטוב ועד רע ועוד תראי ותיווכחי שאשמור מוצא פי. מה נועם בשיחה עם ילדים ממרים את פי? ובכלל מה עונג לי כיום בשיחה עם אדם? בני־אדם, המתענים כמוני ממיחושי עצבים, אינם יכולים להיות בעלי נטייה יתירה לשיחה. איש אינו יודע מה גדול סבלי! אך זהו גורלי מאז ומתמיד. על אלה שאין קובלנה בפייהם לא יחוסו ולא ירחמו”.

בנותיה האזינו בדומיה לשפעת דברים זו. יודעות היו יפה בלבן, שכל נסיון להוכיח לה טעותה או להרגיעה רק יגביר את קצפה. ולכן המשיכה לדבר מבלי שאחת מהן תשסע אותה עד בואו של מר קולינס, שנכנס החדרה ברוב הדר למעלה מהרגיל. משראתה אותו אמרה לנערות:

“וכעת אני תובעת מכולכן בכל לשון, שאתן, כולכן, תשמנה מחסום לפיכן ותנחנה למר קולינס ולי לשוחח קצת”.

אליזבת התחמקה בחשאי מהחדר, ג'יין וקיטי יצאו בעקבותיה, אך לידיה לא זזה ממקומה, כי גמרה אומר בלבה לשמוע כל אשר יגיע לאזניה; ושארלוט, השתתהה לכתחילה לשמע ברכות הנימוסים של מר קולינס. ששאל בפרטי פרטים לשלומה היא ולשלום כל בני משפחתה, הסתפקה בהתרחקות לעבר־החלון ובהעמידה פנים כאילו אינה שומעת דבר. מרת בנט פתחה בנעימת יגון:

“אוי, מר קולינס”.

“גבירתי היקרה”, השיב הלה, “מוטב שנעבור בשתיקה על נושא זה. רחוק אני”, המשיך עד מהרה בקול שהעיד על תרעומתו, “מלהתרעם על התנהגותה של בתך עמדי. מחובת כולנו להיכנע לרעה שאין לנו מפלט ממנה – ומחובתו המיוחדת היא של עלם כמוני, שמזלו האיר לו פנים בעבר, ושביכרוהו על אחרים; מאמין אני באמונה שלמה שהשלמתי עם גורלי. אולי לא פחות על שום שספק התגנב אל לבי, אם אמנם היה אושרי מובטח אילו כיבדתי שארתי הנאוה בידה; כי לא פעם נוכחתי שההשלמה אינה שלימה מעולם, אלא בעת שהברכה הנמנעת ממך מתחילה להפסיד במקצת מן הערך הרב שייחסנו לה. מקווה אני שלא תראיני כמי שמוכיח חוסר של יראת־כבוד כלפי משפחתך, גברתי היקרה, באם אסלק בזו הדרך את תביעתי להסדי בתך, מבלי לכבד אותך ואת מר בנט בבקשה להתערב בכוח סמכותכם לטובת ענייני. חוששני, שדרכי אני לשמוע סירוב להצעתי מפי בתכם, במקום לשמעו מפיכם אתם, אולי לא תיראה בעיניכם. אך כולנו איננו נקיים ממשגה. כוונתי בכל העניין היתה טובה ללא כל ספק. מגמתי היתה למצוא לעצמי רעייה נעימה, מתוך כל ההתחשבות הראויה ומתן היתרון למשפחתכם; ואם נמצא דופי בהתנהגותי, הריני לבקש בזה ברשותך סליחה ומחילה”.

פרק כ"א

הוויכוח על הצעתו של מר קולינס כבר קרב כמעט לקיצו, ואליזבת סבלה עדיין מרגשות המבוכה שהשאיר בעקבותיו, ומפעם לפעם גם מרמזי תערומת מפי אמה. אשר לג'נטלמן עצמו, הרי הלה הביע רגשותיו בעיקר לא על ידי מבוכה או דיכאון, או בניסיון להשתמט מחברתה, אלא על ידי מנהגים כבושים ודממת רוגז. כמעט שלא דיבר עמה כלל; ושימת־הלב היתירה, שהיתה לו טבע שני, הועברה לשאר שעות היום לעלמה לוקאס, אשר נימוסיה הטובים שהניעוה להטות אוזן לדבריו, היה בהם משום מתן רווחה בזמנה לכולם, ביחוד לרעותה.

הבוקר לא הביא הטבה, לא ברוח הרעה שביעתה את מרת בנט ולא בבריאותה הלקויה. אף מר קולינס היה שרוי ברוח של גאוה זועפת אליזבת קיוותה בלבה שקצפו יקצר את ביקורו, אך נראה היה שתכניתו לא נשתנתה בשל כך אף כלשהו. אומר היה שילך לדרכו ביום השבת ובדעתו היה לשהות בביתם עד השבת.

אחר פתי־השחרית הלכו הנערות למיריטון כדי להיודע אם מר וויקהאם חזר מדרכו, ולהתאונן על היעדרו מנשף־המחולות בנתרפילד. בבואן העירה ארח להן לחברה וליווה אותן אל בית דודתן, מקום שדובר לא מעט על צערו ועל הרוגז והתערומת שחשו כולם. אך בפני אליזבת הודה מרצונו הטוב כי כפה על עצמו את ההכרח להיעדר מהנשף.

“נוכחתי”, אמר מר וויקהאם, “בהתקרב שעתי ללכת שמה, כי מוטב שלא אפגש פנים אל פנים עם מר דארסי, להיות עמו באותו החדר ולשהות עמנו באותה מסיבה במשך שעות כה רבות יחדיו, עלול להיות קשה לי מנשוא, ועלול להביא לידי מחזות לא נעימים לא רק לעצמי”.

היא שיבחה אותו על התרפקותו. היתה השהות בידם לשיחה מקיפה על הכל, כיוון שוויקהאם ועוד קצין אחד ליוו אותן בחזרה ללונגבורן; ובטיול זה היסב כל לבו אליה. בטיול זה היה יתרון כפול: היא ראתה בכך מחמאה גדולה לעצמה; וכן ניתנה לה שעת כושר נוחה ביותר להציגו בפני אביה ואמה.

מיד לאחר שובן הוגש מכתב לעלמה בנט; הוא נשלח מנתרפילד ועל כן נפתח מייד. המעטפה הכילה פיסת ניר זעירה, הדורה ומגוהצת למשעי, מכוסה כולה בכתב־ידיה הענוג והשותף של אשה; אליזבת ראתה שפני אחותה משתנים בקראה את הכתוב, והבחינה בה שהיא מעיינת בכובד־ראש בכמה משפטים. עד מהרה התאושה ג'יין, ובהניחה את האגרת מידה ניסתה להצטרף לשיחה הכללית בעליצותה הטבעית; אך אליזבת חשה דאגה בלבה בראותה זאת, והיא הסבה לבה אפילו מוויקהאם. משנפרדו והלכו, הוא וחברו, הזמינה מבט עינה של ג'יין ללכת בעקבותיה למעלה; בבואן אל חדרן, הוציאה ג'יין אגרתה ואמרה: “מקארולין בינגלי באה; ותוכנה הפתיעני מאד. כל החבורה כבר עזבה בינתיים את נתרפילד ונמצאה בדרכה העירה, ללא כל כוונה לשוב הנה. שמעי מה בפיה”.

ואז קראה בקול רם את המשפט הראשון, אשר הכיל הודעה על החלטה שקיבלו זה עתה לצאת מייד בעקבות אחיהן העירה, ועל כוונתן לסעוד בו ביום ברחוב גרובנור בביתה של מרת הירסט. וזה דבר המשפט הבא:

“לא אעמיד פנים לאמור שאתגעגע על משהו שהנחתי מאחורי בהרטפורדשייר, מלבד על חברתך את, ידידתי היקרה לי מאוד; אך נקווה כי יום יבוא ונשוב להתענג הרבה על אותן שיחות נפלאות שידענו ובינתיים נקל על סבלות הפרידה בחליפת מכתבים תדירה וגלויית-לב ביותר. מקווה אני שתמלאי מבוקשי זה”.

אליזבת היטתה אוזן לביטויים רמים אלה בכל חוסר הרגישות שבאי-איומו; ואם כי הפתאומיות שבהסתלקותן הפתיעה אותה, לא ראתה כל טעם לצער; כי לא היה מקום להניח שהיעדרן מנתרפילד ימנע בעד מר בינגלי מלשהות שם; ואשר לאבדן חברתן, מובטחת היתה כי עד מהרה תיהנה ג'יין במידה רבה כל כך מחברתו של מר בינגלי עד כי תהיה נאלצת שלא להחשיב ביותר את החברה הקודמת.

“מזל ביש”, אמרה היא אחר שתיקה קלה, “שלא תוכלי להתראות עם ידידותך לפני צאתן מסביבתנו. אך כלום אסור לנו לקוות שתקופת האושר לעתיד לבוא, שהעלמה בינגלי נושאת אליו עיניה, תקדים לבוא משהיא סבורה, וכי השיחות המופלאות שידעתן כריעות תחודשנה ביתר הנאה בהיותכן לאחיות? לא הן אשר תעכבנה את מר בינגלי בלונדון?”

“קארולין אומרת בלשון שאינה משתמעת לשתי פנים שאף אחד מבני החבורה לא ישוב החורף להרטפורדשייר. ואקרא לפניך את הכתוב”:

“בעזוב אותנו אחינו אתמול, שיער בנפשו שהעניין אשר הביאו ללונדון יסתיים בשלושה או ארבעה ימים; אך כיוון שמובטחנו כי לא ייתכן הדבר, ובעת ובעונה אחת הננו משוכנעות שבבוא צ'ארלס העירה לא ייחפז לשוב ממנה, גמרנו אומר לצאת בעקבותיו כדי שלא יאלץ לבלות את שעות הפנאי אשר לו במלון-אורחים שאין בו נועם. רבים ממיודעי כבר באו שמה בעונת החורף: מי יתן ואשמע שיש בדעתך את, ידידתי היקרה, להימנות על החבורה; אך נואשתי מתקווה זו. תקוותי הפנה היא כי תבלי את חג-המולד בהרטפורדשייר בכל שפע העליצות שמביאה עמה עונה זו, וכי ירבה מספר מעריציך עד כי תחושי בהיעדר השלושה שאנו נמנע ממך”.

“מכל זה מסתבר”, הוסיפה ג'יין “שלא ישוב עוד החורף”.

“מסתבר רק, שלדעת העלמה בינגלי אין עליו לשוב”.

“מדוע תחשבי כן? בוודאי שהוא אשר גרם לכך; הרי הוא אדון לעצמו. אולם עדיין אינך יודעת הכל. אקרא לפניך אותו משפט אשר פגע בלבי יותר מכל. מפניך לא אכסה מאומה.”

“מר דארסי קצרה-רוח הוא להתראות עם אחותו; ואם להודות על האמת אין אנו משתוקקות פחות ממנו לחזות שוב בפניה. סבורתני שאין כג'יאורג'יאנה דארסי ליופי, לאליגנטיות ולדעת; והחביבה, שנטעה בלב לוויזה ובלבי, מתנשאה לרגש גדול מזה בשל התקווה שאנו מהינות לנצור בלבנו, כי תהיה לנו ברבות הימים לאחות. איני יודעת אם הזכרתי לפניך מה רגשותי בנידון זה, אך לא אצא מהפלך מבלי לגלות לבי לפניך ואני תקווה שלא תוחלת שווא תהיה תוחלתי בעיניך. אחי כבר מעריצה עד מאוד; ותהינה לו הזדמנויות לרוב להתראות עמה כעת במסיבות אינטימיות ביותר; כל בני משפחתה רוצים בשידוך לא פחות מבני משפחתו; וסבורתני שחיבת אחות לא תשלני באמרי על צ'ארלס שהוא האיש אשר יוכל לכבוש לב כל אשה. לאחר שכל התנאים הללו הם לטובת השידוך ואין כל מניעה, כלום טעות היא מצדי, ג'יין יקירתי, לנצור תקווה בלבי כי המאורע אשר יבטיח אושרם של כה רבים יתגשם?”

“מה דעתך, ליזי יקירתי, על משפט זה?” אמרה ג'יין בסיימה את קריאתו. “כלום אין הוא עדיין ברור למדי? כלום אינו מבטא בעליל, שקארולין אינה מצפה שאהיה ואינה חפצה שאהיה לה לאחות; שהיא בטוחה בהחלט בשוויץ-נפשו של אחיה כלפי; וכי אם היא חושדת מה טבע רגשותי אליו, הרי כוונתה (בנדיבות לבה!) להזהירני. התוכל להיות כל דיעה אחרת בנידון זה?”

“יכול תוכל; דעתי שלי שונה בהחלט; התשמעי מה בפי?”

“ברצון רב”.

“מיד תשמעי דעתי במילים קצרות. העלמה בינגלי רואה שאחיה אוהבך בכל נפשו, והיא רוצה שהוא ישא לאשה את העלמה דארסי. היא נוסעת בעקבותיו העירה בתקווה להשהותו שם, ומנסה לדבר על לבך שאין בלבו כל אהבה אליך”.

ג'יין הניעה בראשה.

“שמעיני, ג'יין, והאמיני לדברי. איש אשר ראה את שניכם יחדיו לא יטיל ספק באהבתו אליך; והעלמה בינגלי בוודאי שלא; כי אינה פתייה כלל וכלל. אילו הבחינה במחצית מאהבה זו אצל דארסי אליה, היתה מזמינה לה כבר בגדי חופה; אולם הענין הוא זה: אין אנו די אמידים או די כבודים בשבילם; והיא נכספת להשיג את העלמה דארסי בשביל אחיה, מתוך ההנחה שאם יש שידוך אחד בין המשפחות, אולי לא תאלץ לטרוח הרבה על השני; ויש, כמוכן אמת כל שהיא בדבר, וסבורתני שהיתה מצליחה במזימתה, לולא עמדה העלמה די בורג בדרכה. אך, ג'יין יקירתי הן לא תעלי על דעתך בכל הרצינות, שמשום שהעלמה בינגלי מספרת לך כי היא מעריץ מאוד את העלמה דארסי, ירדו ערכך וסגולותיך את בעינו מאז נפרד מעליך ביום ג' שעבר; או כי יהיה לאל ידה לדבר על לבו להאמין שבמקום לאהוב אותך הוא אוהב מאוד את רעותה”.

“אילו היתה דעתנו על העלמה בינגלי שווה”, השיבה ג'יין, “כי אז היה נוח לי בהחלט בשמעי הסברה זו שבפיך. אך יודעת אני שאינך צודקת ביסוד דבריך. קארולין אינה מסוגלת לרמות אדם בכוננת-זדון; וכל אשר אוכל לקוות במקרה הנידון הוא, שהיא עצמה מרומה”.

“אמת ויציב. כיוון שאין את נפשך להתנחם בדברי, לא יכולת להעלות על דעתך רעיון יותר מוצלח; האמיני, בבקשה ממך, שהיא מרומה. הנה מילאת כבר את חובתך כלפיה ואין לך עוד מפני מה לחשוש”.

“אך, אחותי היקרה, מה אושר אדע, אם לכל היותר אסכים להינשא לאדם, אשר אחיותי וידידי חפצים כולם שישא לו אחרת?”

“ההחלטה היא בידייך”, אמרה אליזבת; “ואם לאחר עיון רב-תבונה תיווכחי, שהסבל אשר בהמרת פי שתי אחיותי גדול או שווה לאושר להיות רעייתו הרני מיעצת לך בכל לשון לסרב לו”.

“הכיצד תוכלי לדבר כזאת?” אמרה ג'יין בבת-צחוק רפה; “עלייך לדעת שאם כי אצטער צער רב על אשר לא תחפוצנה בי, לא אוכל להסס”.

“לא חשבתי כלל אחרת; וכיוון שכך הוא הדבר, לא ייכמרו עליך רחמי”.

, אך אם לא ישוב עוד החורף, לא תהיה עוד הבחירה בידי לעולם. אלפי ענינים עלולים להתרחש במשך ששה ירחים”.

אליזבת התייחסה בביטול לרעיון שלא ישוב עוד. ורמז לכוונותיה הנסותרות של קארולין מצאה באיחולים; ולא יכלה לשער אף לרגע שאיחולים אלה, אפילו אם ייאמרו בפה מלא או בנסתר, יוכלו להשפיע על עם כה חפשי ברוחו וללא-תלות באיש.

היא תיארה לאחותה בכל כוח יכולתה, מה חשה בנידון זה ועד מהרה התענגה לראות מה עלצה אחותה לשמע דבריה. מטבעה לא היתה ג'יין נוטה ליאוש; ואחותה הדריכה אותה בהדרגה להאמין, אם כי ההיסוס ברגשות התגבר לפרקים על התקווה, שבינגלי ישוב ויבוא לנתרפילד וימלא כל משאלות לבה.

האחיות הסכימו ביניהן שתגלינה למרת בנט כי המשפחה נסעה, מבלי לעורר חרדה בלבה על התנהגותו של הג'נטלמן; אולם אפילו ידיעה חלקית זו עוררה דאגה רבה בלבה, עד כי קבלה מרה על כי לרוע מזלה, נסעו הגבירות בדיוק בעת ששני הצדדים הגיעו לכלל קרבה יתרה. אולם אחר תאניות ממושכות ניחמה עצמה במחשבה, שמר בינגלי ישוב במהרה ויסעד בקרוב בלונגבורן; וכסיכום לכל באה המסקנה בצורת הצהרה מרגיעה, שאם כי הזמינה אותו רק לסעודת משפחה, תטרח להכין שתי ארוחות ראויות לשמן.

פרק כ"ב

משפחת בנט הזמנה לסעוד בבית לוקאס; ושוב הואילה העלמה לוקאס ברוב טובה להטות אוזן ברוב שעות היום לדברי מר קולינס. אליזבת ניצלה שעת כושר להודות לה על כך. “כך רוחו טובה עליו יותר”, אמרה, “ואסירת תודה אני לך יותר משאוכל להביע במילים”. שארלוט ציינה שיש לה קורת-רוח יתירה להיות למועיל לרעותה, וכי יש בכך תגמול רב על הזמן שהיא מקריבה. היתה זו אדיבות מאין כמוה; אולם נדיבות-לבה של שארלוט עלתה, על כל שיכלה אלזבת לשער: מגמתה היתה לא פחות ולא יותר מאשר להבטיח בהחלט מפני הישנות הצעותיו של מר קולינס, על ידי זה שתטה אותן כלפי עצמה. זו היתה מזימתה של העלמה לוקאס; ולפי ראות-עיניה האירה לה ההצלחה פנים, עד כי בהיפרדם לעת לילה חשה עצמה בטוחה כמעט בהחלט בכיבושה, לולא נאליץ להקדים כל-כך לנסוע מהרטפורדשייר. אולם בנידון זה לא היטיבה להעריך די צרכם את להט טבעו ודרכו המיוחדת שהניעוהו להימלט למחרת בבוקר בערמוניות מופלאה מבית לונגבורן, ולחוש למעון לוקאס, להפיל עצמו לרגליה. הוא טרח שלא להיראות לעיני שארות-בשרו מחשש פן תראינה שהוא הולך ולא תוכלנה לא לנחש מה היא תכניתו, והוא לא רצה שנסינו יודע ברבים לפני שיוכל להודיע קבל עם ועדה על הצלחתו; כי אם כי חש, ולא בלי יסוד, שרגליו עומדות על קרקע בטוחה כמעט, כי שארלוט עודדה אותו במידה מספקת, הרי ידע בכל זאת, מאז הרפתקאתו ביום ד' ספקות רבים בלבו. אולם הוא נתקבל בסבר פנים יפות מאוד. העלמה לוקאס הבחינה בו בלכתו לעבר הבית מחלון גבוה, ויצאה מייד לקראתו כדי להיפגש עמו באקראי בשביל המוליך לבית. אך לא ההינה כלל לקוות שצפויים לה דברי-אהבה מרובים כל כך ולשון מדברת גבוהה.

במשך שעה קצרה ככל אשר אפשרו נאומיו הארוכים של מר קולינס, נתיישב ביניהם הכל לשביעת-רצון שניהם; ובהכנסם הביתה הפיל תחינתו לפני ברצינות גמורה, לקבוע את היום שיעשנו למאושר בבני האדם; ואם כי נאלצה לעת עתה לדחות את הדבר, לא חשה בכל זאת נטייה לזלזל באושרו. האווילות, שהעניק לו הטבע ברוב חסדו, לא האצילה כל קסם על דרכו אל בחירת לבו, עד כי שום אשה לא היתה מתאוה שתישמש יותר מדי; והעלמה לוקאס, אשר נאותה לו אך ורק מתשוקתה הטהורה להקים את ביתה, לא היה איכפת לה כלל אם תקדים או תאחר לבוא לבית זה.

סיר ויליאם וליידי לוקאס נתבקשו ברוב חפזה לתת את הסכמתם, והם נתנו בפזיזות רבת-עליצות. מפאת מעמדו הנוכחי של מר קולינס היה בבחינת שידוך רצוי ביותר לבתם, שהנדונייה שלה היתה מצערה וסיכויי עושרו לעתיד לבוא היו טובים למדי. ליידי לוקאס החלה מחשבת מייד, כמה יוכל מר בנט להאריך עוד ימים; וסיר ויליאם אמר בהחלטה נמרצת, שמייד לאחר שמר קולינס יהיה לאדון באחוזת לונגבורן, יופיעו הוא ורעייתו בארמון סנט ג'יימס. בקיצור כל המשפחה עלצה מאוד לרגלי המאורע. הנערות הצעירות טיפחו תקוות בלבן שתופענה בחברה בהקדם של שנה או שנתיים משחשבו מראש; ולנצעים רווח, כי לא חששו עוד ששארלוט תמות בתולה זקנה. שארלוט עצמה שמרה על שלוות-רוחה. היא השיגה את מטרתה וכעת היתה שהות בידה לעיין בדבר. הרהוריה גרמו לה בדרך כלל נחת-רוח. אמת הדבר, שמר קולינס לא היה לא נבון ולא נעים; חברתו מייגעת וחבתו אליה היא, בוודאי, פרידמיונו בלבד. על כל פנים יהיה בעלה. מבלי להפריז בשבח הגברים או החופה, היו הנישואין תמיד משאת נפשה; כי היתה זו דרך יחידה לפרנסה בכבוד לנשים צעירות, משכילות ובעלות רכוש דל, שאמנם לא יכלה להבטיח להן רוב אושר, אולם היה בה משום אמצעי נעים ביותר למניעת מחסור. ואת זאת השיגה כעת; וכיוון שכבר מלאו לה עשרים ושבע שנה ומעודה לא היתה יפת-תואר, חשה כעט שמזלה מאיר לה פנים.

הפרט שהיה נעים פחות בכל העניין היתה ההפתעה הצפויה לאליזבת, אשר ערך ידידותה היה גדול בעיניה משל כל אדם אחר. אליזבת תופתע ובוודאי תגנה אותה; ואם כי לא תוכל לערער את החלטתה, יסבלו רגשותיה לשמע דברי מוסרה. לכן גמרה אומר לבשר לה את הדבר כמו פיה:

היא הזהירה את מר קולינס שבשובו לשעת הצהריים ללונגבורן, לא ירמוז בפני איש מבני המשפחה על אשר התרחש. היא קיבלה כמובן, הבטחה צייתנית לשמור על הסוד, אך האיש לא יכול לעמוד אלא בקושי; כי היעדרו הממושך עורר שם סקרנות יתירה וגרר בשובו שאלות כה ישירות, עד כי היה צורך השנינות רבה כדי להתחמק מהן, ובעת ובעונה אחת גרם בזה, סבל רב לעצמו, כי כל נפשו ערגה לפרסם ברבים את דבר האהבה, אשר בחירתו משיבה אל חיקו.

כיוון שצריך היה לצאת למחרת בבוקר לדרכו, מבלי לראות איש מבני המשפחה, נערך טקס הפרידה לפני לכת הגברות למנוחת הלילה; ומרת בנט אמרה ברוב נימוס ובלבביות, עד כמה יהיו מאושרים לראותו שוב בלונגבורן, לאחר שאר עניניו יאפשרו לו לבקר אצלם שנית.

“גבירתי היקרה”, השיב הוא, “הזמנה זו גורמת לי נחת־רוח יתירה, כי בסתר לבי ציפיתי לה; יכולה את להיות בטוחה, שאנצלנה בהקדם האפשרי”.

כולם תמהו; ומר בנט, אשר בשום פנים לא יכול לרצות בשיבה כה מהירה, אמר מייד:

“אך כלום אין סכנה נשקפת לך, סיר יקר שהדבר לא ייטב בעיני הליידי קאתרין? מוטב שתזניח את שאר־בשרך מאשר בהמרת פי הפטרונית שלך”.

“אדוני היקר”, השיב מר קולינס, “אסיר תודה אני לך במיוחד על הזהרה ידידותית זו, אך סמוך עלי, שלא אנקוט בצעד כה ממשי מבלי לעשות את רצון מעלת הליידי”.

“לא תוכל להיות זהיר מדי בנידון זה. סכן כל דבר ובלבד שלא תרעימנה; ואם תיווכח שאמנם סכנה יש בעצם שובך אלינו, דבר המתקבל בהחלט על הדעת, הישאר נא במנוחה בביתך, והריני להבטיחך שלא תעלוב בנו”.

“האמן לי, סיר יקר, ששימת־לב רווית חיבה זו מעודדת רגשות תודה חמים בלבי; ובטח בי, שתקבל במהרה מכתב תודה על כך ועל כל אותות היקר שהענקת לי בימי שהותי בהרטפטרדשייר. ואשר יהיה ממושך עד כדי שיהא הכרח בדבר, לאחל להן רוב בריאות ואושר, מבלי להוציא מכלל זה את דודנית אליזבת”.

לאחר אותות הנימוס הנהוגים יצאו הגברות מהחדר; תמיהות היו כולן במידה שווה על כי יש בדעתו לשוב במהרה. מרת בנט השתוקקה להסיק מדבריו, שיש בדעתו לשוב ולבקש ידה של אחת מבנותיה הצעירות, ועל לבה של מארי אולי אפשר היה לדבר שתיאות לו. היא העריכה את סגולותיו במידה מרובה יותר מכל האחרות; לא פעם התרשמה מחוות־דעתו המבוססת ואם כי, לפי דעתה, אין הוא בשום פנים משכיל כמוה, היתה סבורה שאם יעודדהו לקרוא ולהוסיף דעת כדוגמתה, יהיה לה חבר נעים בחיים. אולם למחרת בבוקר נמוגו כל התקוות הללו. העלמה לוקאס באה לבקרם מיד לאחר פת־השחרית, ובשיחה פרטית עם אליזבת, סיפרה לה על אשר אירע ביום אתמול.

האפשרות שמר קולינס ידמה בנפשו כי לבו נמשך אחר רעותה, עלתה פעם על דעתה של אליזבת, במשך היום או היומיים האחרונים; אולם כי שארלוט תעודדנו, נראה לה כה רחוק מכלל וודאות, ממש כשם שלא היתה כל תקווה שהיא עצמה תעודד את רוחו. תמהונה היה כה רב, עד כי שכחה לכתחילה את כל תחומי הנימוס, ופרצה בקריאה:

“מאורשת למר קולינס! לא ייתכן, שארלוט יקירתי!”

העלמה לוקאס שמרה על שלוות־רוחה בספרה סיפורה, אולם לשמע הנזיפה הגלויה נבוכו פניה; אך כיוון שלא היה בכך יותר משציפתה מראש, התאושה מייד והשיבה במנוחה:

“מדוע את מופתעת כלי־ך, אליזה יקירתי? כלום לא ייתכן, שמר קולינס יוכל לשאת חן בעיני אשה, אך ורק משום שלא שיחק לו מזלו עמך?”

אך אליזבת כבר התאושה; ובעשותה מאמץ רב יכלה כבר להבטיחה בתקיפות־מה, ששידוכם משמח את לבה מאוד וכי היא מאחלת להם כל אושר שבועלם.

“רואה אני לרוחך”, השיבה שארלוט, “אין פלא בדבר שאת מופתעת, מופתעת מאוד, כי זה מכבר ביקש מר קולינס לשאת אותך לאשה. אולם לאחר שיהיה הסיפק בידך להרהר בדבר, מקווה אני שתראי מעשה זה שלי בעין טובה. יודעת את, שאינני ולא הייתי מעודי רומאנטית. מבקשת אני לעצמי רק בית נוח; ובהתחשב עם טבעו, קשריו ומעמדו בחיים של מר קולינס, הריני משוכנעת שסיכויי עמו לאושר אינם פחותים משיכולים להתפאר בהם רוב בני אדם הנכנסים לחופה”.

אליזבת השיבה במנוחה: “אין כל ספק”. ואחר שתיקה שבמבוכה חזרו אל שאר בני הבית. שארלוט לא התמהמהה זמן רב; ואליזבת נשארה יחידה לנפשה, להרהר במה ששמעו אזניה. זמן רב חלף לפני שהסתגלה לחלוטין לרעיון של שידוך בלתי־מתאים כל־כך; הזרות שבמר קולינס, כי ביקש ידן של שתי נשים במשך שלושה ימים, היתה כמוה כאין לעומת העובדה שהאחרונה נענתה לו. תמיד חשה שדעתה של שארלוט על נישואין אינה שווה בדיוק לדעתה שלה; אך בשום פנים לא היתה יכולה לחשוב לאפשרי, שבעברה מהלכה למעשה תקריב את כל רגשותיה הנעלים למען יתרונות העולם הזה. שארלוט, כרעייתו של מר קולינס, היתה תמונה משפילה ביותר! ונוסף על כאבה למראה רעותה, המתבזה ויורדת פלאים בעיניה, נוספה ההכרה המצערת, כי לא יתכן שרעותה תהיה מאושרת, אפילו במקצת, בגורלה שבחרה לעצמה.

אליזבת ישבה בחברת אמה ואחיותיה, כשהיא מהרהרת במה ששמעו אזניה ומפקפקת אם הרשות בידה לפתוח בדבר, והנה הופיע סיר ווילואם בכבודו ובעצמו, כי נשלח על ידי בתו לבשר את דבר אירושיה לכן המשפחה. בדברי תהילה רבים להם ובאיוולים רבים לעצמו, לקראת קשרי המשפחה העומדים להיקשר בין שני הבתים, גילה את הענין עצמו – בפני קהל שומעים, שלא רק תמה, אלא אף לא נתן אימון בדבריו: מרת בנט עמדה על דעתה בעקשנות יותר מאשר ברוב נימוס, כי בוודאי טעות גמורה בידו; ולידיה, שמעולם לא שמרה על לשונה וחטאה לא פעם לנימוס הטוב, פרצה בקולי קולות:

“אל אלוהים! סיר וויליאם, כיצד תוכל לספר כסיפור הזה? כלום לא תדע שמר קולינס רוצה לשאת את ליזי לאשה?”

מי אחר יכול היה לשאת ללא קצף יחס שכזה? אולם חינוכו המעולה של סיר וויליאם נשא כל זה בשלום; ואם כי ביקש להרשות לו ברוב חסדן לעמוד בכל תוקף על אמיתות הודעתו, האזין לכל דברי החוצפה אשר השמיעו במעמדו בסלחנות רבת-נימוסין.

אליזבת, אשר ראתה חובה לעצמה לעמוד לו בשעת מבוכתו הרבה, יצאה חוצץ לאשר את דבריו, האמרה שכבר שמעה על כך מפי שארלוט עצמה; היא התאמצה לשים קץ לקריאות-התמהון מפי אמה ואחיותיה, בברכה את סיר וויליאם בכל כובד-הראש, עד כי מייד הצטרפה אליה גם ג'יין והעתירה שלל הערות על האושר הנשקף לשידוך זה, על טבעו המצויין של מר קולינס ועל המרחק הקטן מהנספרד ללונדון.

מרת בנט היתה בעצם המומה מדי מכדי להיות מסוגלת לומר הרבה במעמדו של סיר וויליאם. אולם משהלך לדרכו פרצו מייד רגשותיה בשטף פזיו. ראשית, התמידה בשלה שאינה מאמינה בכל העניין; שנית, היתה בטוחה בהחלט כי מר קולינס הובא בין המצרים; שלישית, הביעה תקוותה שלא יהיו מאושרים יחדיו לעולם; ורביעית, כי השידוך בוודאי יופר. שתי מסקנות הסיקה על כל פנים מהכל: האחת, שאליזבת היא הגורם העיקרי לכל הצרה; והשניה, שהכל נהגו בה בעצמה מנהג ברברי, – ועל שתי נקודות אלה הרחיבה את הדיבור במשך כל שאר שעות היום. מאום לא יכול לנחמה ומאום לא יכול להרגיע נפשה. במשך כל אותו יום לא פג קצפה. שבוע חלף ולפני שיכלה לראות את פני אליזבת מבלי לגדפה; עבור חודש ימים לפני שיכלה לבוא בדברים עם סיר וויליאם או עם לידי לוקאס מבלי להגיס רוחה; וירחזים רבים תמו לפני שיכלה בכלל למחול לבתם.

רגשותיו של מר בנט היו במקרה דגן הרבה יותר שלווים, הוא חש אפילו נעימות כלשהי; כי, כפי שאמר, שבע נחת מזה ששארלוט לוקאס, אשר חשבה מאז ומתמיד לנבונה למדי, אווילית היא ממש כרעייתו, ויותר אווילית מבתו!

ג'יין הודתה כי הופתעה מעט לשמע השידוך; אולם היא דיברה פחות על תמהונה מאשר על תקוותה כי ירוו רוב אושר; ובידי אליזבת לא עלה להוכיח לה שהדבר לא יתכן. קיטי ולידיה היו רחוקות מלהתקנא בעלמה לוקאס, כי הרי מר קולינס היה כומר בלבד, והמאורע לא השפיע עליהן יותר מאשר כל ידיעה אחרת שאפשר להפיצה במיריטון.

לידי לוקאס לא יכלה להתייחס בשוויון-נפש לנצחונה, ליכולתה להשיב למרת בנט כגמולה ולהתברך בפניה על העונג שיש לאל ידה להשיא בת כהלכה; היא פתחה בביקורים בלונגבורן לעיתים קרובות יותר כדי לספר מה מאושרת היא, אם כי מבטיה המרירים של מרת בנט והערותיה הארסיות היה בהם כדי להפיג כל אושר.

בין אליזבת ושארלוט נוצרה מתיחות, אשר אילצה את שתיהן לעבור בשתיקה על הנושא; ואליזבת ידעה בנפשה, שלא תוכלנה עוד לגלות כל לבן זו לזו. כיוון ששארלוט הכזיבה אותה, החלה מוקירה ביתר חיבה את אחותה, הואיל והיא ידעה ברורות כי בטחונה בעדינותה וביושרה לא יתערער לעולם. דאגתה לאושרה גברה מיום ליום, כי בינגלי נעדר זה שבוע ימים, ועדיין לא שמעו שמץ דבר על שובו.

ג'יין הקדימה להשיב על איגרתה של קארולין, והיתה מונה את הימים כדי לדעת מתי תוכל לקוות לשמוע משהו שנית. מכתב התודה המובטח הגיע ממר קולינס בים ג' בשבוע, על שם אביהן, והיה כתוב בכל החגיגות והכרת-התודה שיכלה לעורר רק שהייה של שנים-עשר חודש בחיק המשפחה. אחר שפיצה את מצפונה בנידון זה, המשיך להודיעם בביטויי התלהבות רבים על אושר, אחרי שזכה לשאת חן וחסד בעיני שכנתם הנעימה, העלמה לוקאס, ואחרי-כן המשיך והסביר שרק כדי להיגות מחברתה היא, מוכן הוא למלא את בקשתם הנדיבה לראותו שוב בלונגבורן. הוא מקווה שיוכל לשוב ביום ב' לאחר שבועיים; כי לידי קאתרין, הוסיף, מאשרת בכל לבה את נישואיו, ורוצה היא שיערכו בכל ההקדם האפשרי, והוא מקווה כי יהיה בזה משם טעם שאין לערער עליו כדי להניע את שארלוט חביבתו לקבוע מועד קרוב ביותר, שיעשנו למאושר בבני האדם.

שובו של מר קולינס להרטפורדשייר לא היה עוד בבחינת תענוג רב למרת בנט. להפך, היא היתה נוטה כעת להצטער על כך לא פחות מאשר אלופ-נעוריה. מוזר היה שבחר לבוא ללונגבורן דווקא ולא לנווה-לוקאס; היה זה מאוד לא נוח ומטריד. מרת בנט לא אהבה לארח אורחים בביתה, כשבריאיותה כה לקויה, וזוג-נאהבים היה רצוי לה פחות מכל שאר בני-האדם. כאלה וכאלה היו מלמולי-החן של מרת בנט, אשר הניחו מקום רק לצערה הרב על היעדרו הממושך של מר בינגלי.

ג'יין ואליזבת לא ידעו אף הן מנוח בשל כך. כי חלף יום אחר יום, מבלי להביא כל ידיעה עליו, מלבד השמועה שנפוצה זה לא מכבר במיריטון, שאין בדעתו עוד לשוב למשך כל אותו חורף לנתרפילד, – שמועה אשר הרעימה מאוד את מרת בנט, ואשר ערערה עליה תמיד כעל כזב זדוני ביותר.

אפילו אליזבת החלה חוששת, לא שבינגלי הוא אדיש, אלא שיעלה בידי אחיותיו להרחיקו מזה. אם כי לא אבתה להודות ברעיון כה הרסני לגבי אושרה של ג'יין וכה מביש לגבי יציבות מאהבה, לא יכלה להסיח דעתה מכך. המאמצים המאוחדים של שתי אחיותיו הקשוחות, של ידידו, המשליט רצונו עליו, עזרת קסמיה של העלמה דארסי ושעשועי לונדון – עלולים, כפי שחששה, להתגבר על עבותות אהבתו.

אשר לג'יין, דאגתה בתקופת ציפיה זו היתה, כמובן, הרבה יותר מכאיבה מאשר לאליזבת; אולם את כל אשר חשה השתוקקה להצפין, ולכן לא

פתחו מעולם, לא היא ולא אליזבת, בשיחה על נושא זה. אך כיוון שעדיניות מסוג זה לא שמה מעצור לרוח אמה, לא חלפה כמעט שעה שלא תפתח בשיחה על בינגלי, ולא תביע קוצר-רוחה על שבושש לשוב ולא תתבע מג'יין להודות שאם לא ישוב, תראה עצמה כמי שנהגו בה שלא כהלכה. היה צורך בכל רוך-לבה היציב של ג'יין כדי לשאת את כל ההתקפות הללו בשלווה כלשהי.

מר קולינס חזר בדיוקנות יתירה בים ב' לאחר שבועיים; קבלת-הפנים שערכו לו בלונגבורן לא היתה אמנם אדיבה כבבואו לראשונה להתוודע אליהם. אולם הוא היה מאושר מדי לא היה זקוק, אפוא, לשימת-לב יתירה. כל רובו של יום היה מבלה בנווה-לוקאס, ויש והיה חוזר ללונגבורן בעוד מועד רק להתנצל על היעדרו, לפני עלות בני המשפחה על יצועם.

מרת בנט היתה נתונה במצב מעורר רחמים. רמז כלשהו לכל הנוגע לשידוך הטיל אותה לתוך מצב של סבל שברוח רעה, ובכל אשר פנתה דימתה לשמוע שמשוחחים בכך. מראה העלמה לוקאס היה לה לזרא. ובתור ממלאת-מקומה בביתה, התייחסה אליה באיבה שבקנאה. בכל פעם ששארלוט היתה סרה לביתם, סברה שהיא מצפה לשעה בה תהיה לגברת הבית; ומדי השפילה קולה בדברה אל מר קולינס, היתה משוכנעת שהם משוחחים ביניהם על אחוזת לונגבורן וגומרים אומר להוציא אותה ואת בנותיה מהבית מיד לאחר פטירתו של מר בנט. על כל זה קבלה מרה בפני בעלה.

“באמונה מר בנט”, אמרה היא, “קשה מאוד לתאר ששארלוט לוקאס תהיה פעם לגברת בית זה, שיכפו עלי לפנות לה את הדרך וכי אחיה ואזכה לראותה ממלאה בו את מקומי”.

“אל נא, יקירתי, תשקעי במחשבות כה נוגות. הבה נקווה לדברים טובים מאלה. מוטב שנשתבח בלבנו שאני אאריך ימים יותר”.

לא היה בכך כדי לנחם את מרת בנט; ולכן במקום להשיב תשובה כלשהי, המשיכה כמקודם:

“לא אוכל לשאת את המחשבה, שאחווה זו כולה תעבור לידיהם. לולא הירושה המובטחת לו, לא היה איכפת לי כל הדבר”.

“מה לא היה איכפת לך?”

“לא היה איכפת לי מאומה”.

“הבה נודה לאלוהים, שמנע ממך מצב זה של חוסר-רגישות”.

“לא אוכל לשבח את האלוהים, מר בנט, בכל הנוגע להעברת-הירושה. כיצד יכול אדם בעל מצפון להעביר ירושה מבנותיו, עצמו ובשרו, נסתר מבינתי; וכל זה עוד למען מר קולינס! מדוע תהיה לו ולא לאחר?”

“זאת אני מניח לך לעצמך להחליט”, אמר מר בנט.

פרק כ"ז

אגרתה של העלמה בינגלי הגיעה ושמה קץ לכל ספק. המשפט הראשון כבר הודיע בבירור, שכולם התיישבו לעונת החורף בלונדון, והסתיים בהבעת צערו של אחיה על שלא מצא שעת פנאי לסור ולברך לשלום את ידידיו בהרטפורדשייר לפני צאתו מהפלך.

פסה כל תקווה, נמוגה ואיננה. וכשמצאה ג'יין און בלבה לעיין בשאר דברי המכתב, מצאה מעט מאוד ניחומים לעצמה, מלבד הצהרת חיבה מהכותבת עצמה. רובו של המכתב סיפר בשבחה של העלמה דארסי. הכותבת פירטה שוב את כל סגולותיה; קארולין התפארה ברוב עליצות שיחסי הקרבה הולכים וגוברים וההינה להינבא על הגשמת איחוליה, שמצאו את ביטויים במכתבה הקודם. בעונג רב סיפרה שאחיה היה למקורב בית מר דארסי והזכירה ברוב התלהבות תכניותיו של האחרון לרהט את ביתו מחדש.

אליזבת, אשר ג'יין מסרה לה מייד את עיקרי הדברים, היטתה אוזן לסבריה בתערומת חרישית. כי לבה נחלק בקרבה בין החרדה לאחותה לבין הרוגז על כל האחרים. את הודעת קארולין, שלב אחיה נמשך אחר העלמה דארסי, לא החשיבה כלל. ואף עתה, כמאז ומתמיד, לא הטילה כל ספק שג'יין היא אשר שבתה את לבו; ואם כי היתה נוטה תמיד לחבבו, לא יכלה להרהר בלא קצף, ובקושי בלא בו, זבקלות-דעתו, באותו היעדר החלטה נחושה, אשר הפכוהו כעת לעבד נרצע, לידידיו אנשי-המזימה, והבואוהו לידי הקרבת אושרו הוא לעיקשות כוונותיהם הם. אילו היה אושרו הוא הקרבן היחידי, היתה מתירה לו להשתעשע בו ככל – אוות נפשו; אך אושר אחותה מעורב בדבר, ואף לו בוודאי מחזור הדבר. בקיצור, היה זה נושא שאפשר להגות בו הרבה אך לבלי הועיל. בשום דבר אחר לא יכלה להרהר; ובין אם חיבתו של בינגלי נמוגה באמת כליל או דוכאה בלבו בשל התערבות ידידיו; ובין אם ידע שלב ג'יין נמשך אחריו או שהדבר נעלם מעיניו; יהיה המצב אשר יהיה, ואם כי דעתה עליו לא יכלה שלא להיות מושפעת מזאת, נשאר מצב אחותה כשם שהיה, ומנוחת-נפשה לא היתה לה עוד. חלפו יום או יומיים עד אשר ג'יין אזרה רוח לגלות את רגשותיה לאליזבת; אך לבסוף, בהניח להן מרת בנט להישאר ביחידות, לאחר דברי תרעומת ממושכים יותר מהרגיל, על נתפילד ואדונה, לא יכלה עוד לעצור ברוחה שלא לומר:

“מי יתן ואמי היקרה היתה מיטיבה לשלוט ברוחה; אין לה, בוודאי, מושג עד כמה גדול הכאב שהיא גורמת לי בהערותיה הבלתי פוסקות עליו. אך לא אמשך עוד להתעצב. לא ייתכן כי הדבר ימשך עוד הרבה. הוא יישכח וכולנו נשוב להיות כשם שהיינו לפני”.

אליזבת נתנה באחותה מבט של דאגה כאילו אין היא מאמינה לשמע אזניה, אך לא אמרה דבר.

“את מטילה ספק בדבריי”, קראה ג'יין, וסומק קל בפניה; “אך ללא כל סיבה. הוא יישמר אולי בזכרוני כאיש הנעים ביותר שבין כל מיודעי, אולם זה הכל. אין לי מה לקוות או מפני מה לחשוש, ואין לי טעם להטיל בו אשמה. תודה לכל, שאין בלבי מכאוב. כעבור זמן־מה אוכל, איפוא, – ואשתדל בכל מאודי להתגבר על –”

ובקול יותר אמיץ הוסיפה עד מהרה: “רק נחמה אחת אמצא לי כיום, כי לא היה זה יותר ממשגה דמיוני מצדי וכי לא גרמתי נזק לאיש מלבדי”.

“ג'יין יקירתי”, קראה אליזבת, “טובת־לב את מדי. טוב מזגך וותרנותך הרי הם סגולות של מלאך מן השמים; איני יודעת מה אומר לך. חשה אני כאילו לא הערכתך מעודי כראוי, ולא אהבתיך כיאות”.

ג'יין הכחישה בכל לשון, שהיא מחוננת בסגולות מיוחדות במינן וייחסה את כל התהילה לאהבת אחותה הרבה אליה.

“לאו”, אמרה אליזבת “לא יאה מצדך. משתוקקת את לראות בעיניך את כל בני האדם שבעולם הגונים וטובים, ובדברי בגנותו של מישוהו הריני מכאיבה לך. רוצה אני רק לראותך מושלמת בכל המעלות ואת יוצאת מייד חוצץ נגדי. אל נא תחששי לי פן אפריז על המידה, או פן אטול ממך את זכותך לראות עולם שכולו חן וחסך ומעשים טובים. אין לך מה לחשוש מפני. מעטים בני־האדם בעולם שאהבתים בכל לבי, ומעטים מהם הטובים בעיני. במידה שאני מרבה לחזות בעולם גוברת אכזבתי ממנו; וכל יום מאשר את אמונתי, שאין יציבות בטבע האנושי, וכי אין לסמוך אלא מעט מאוד על תופעות של תבונה או הגינות למראית־עין. בזמן האחרון הייתי עדה לשתי דוגמאות: את האחת לא אזכיר בזה; השניה היא נישואי שארלוט. אין הסבר לדבר, אין להסביר זאת משום בחינה!”

“ליזי יקירתי, אל נא תיגררי אחר רגשות כגון אלה, כי הם עלולים להרוס את אושרך. אינך מניחה די מקום להבדלי מצב ומזג זכרי את הגינותו של מר קולינס ואת טבעה המעשי והיציב של שארלוט. זכרי כי בת היא למשפחה גדולה; וכי מבחינת הנכסים הרי זה שידוך רצוי מאוד; והיי מוכנה להאמין למען הכל, שיתכן שהיא רוחשת בלבה יראת־כבוד והערכה אל דודננו”.

“כדי לעשות רצונך אנסה להאמין כמעט בכל דבר, אולם איש מלבדך לא ישבע נחת מאמונה כגון זו; כי אילו הייתי משוכנעת ששארלוט רוחשת לו רגש כלשהו של כבוש הייתי מעריכה פחות את תבונתה משהנני מעריכה כיום את רחשי לבה, ג'יין יקירתי, מר קולינס הוא איש יקר, רברבן, צר־מוח וכסיל; יודעת את ממש כמוני, שכזה הוא האיש. ואין ספק שתרגישי ממש כמוני, שהאשה הנישאת לו בוודאי שאינה מחוננת בדרך מחשבה משלה. אל לך להגן עליה, אם כי המדובר הוא בשארלוט לוקאס. ולמען פרט אחד לא תשני את מהות העיקרון והיושר ולא תנסי להשפיע על עצמך או עלי להאמין, שאנוכיות היא תמיד מעשיות, וחוסר ראיית הסכנה הצפויה לו לאדם היא הערובה לאושר”.

“לשונך היא, לדעתי, חריפה מדי בדברך על השניים”, השיבה ג'יין; “ומקווה אני שתהיי משוכנעת בכך, בראותך את שניהם מאושרים יחדיו. אולם די בכך. את רמזת על עוד משהו. את הזכרת שני מקרים. לא ייתכן שלא אדע מהי כוונת דבריך, אך מפצירה אני בך, ליזי יקירתי, לא להכאיב לי בהטילך אשמה באיש זה, ובאמרך שכבודו ירד בעיניך. אל נא נהיה מוכנות כה מהר לדמות בנפשנו, שהעליבו בנו בכוונת זדון. אל לנו לצפות שאיש צעיר וער ישמר כה בהליכותיו ויהא זהיר בכל תו ותג. כי לעיתים קרובות אין זו אלא יהירותנו או בלבד המאחזת את עינינו. נשים מדמות בנפשן שהסברת־פנים פירושה הרבה יותר מאשר היא למעשה”.

“והגברים דואגים לכך, שאמנם תדמינה כך”.

“אם המעשה הוא מכוון, אין להצדיקם; אולם איני סוברת שיש בעולם כוונות כה מרובות כפי שכמה בני אדם מדמים בנפשם”.

“רחוקה אני מלייחס איזה פרק בהתנהגותו של מר בינגלי לכוונת זדון”, אמרה אליזבת. “אך מבלי לזמום לעשות רע או לגרום סבל לאחרים, יש עדיין מקום למשגה לגרימת צער. קלות־ראש, חוסר שימת־לב לרגשות בני־אדם אחרים והיעדר כוח הרצון הנמרץ עושים את שלהם”.

“והאם תייחסי זאת לאחת התכונות הללו?”

“כן, סוף־סוף. אך אם אמשיך אעכיר את רוחך, בהביעי את דעתי על בני אדם שאת מכבדת בלבך. נפסיק בעוד מועד”.

“את עומדת עדיין על דעתך, שהשפעת אחיותיו הגדולות עליי”.

“כן בעשותן יד אחת עם ריעי”.

“לא אוכל להאמין בכך. למה תתאמצנה להשפיע עליי? הרי הן יכולות לאחל לו רוב אושר; ואם לבו נתון לי, אין אשה אחרת שבידה להעניק לו אושר”.

“הנחתך הראשונה בטעות יסודה. יכולות הן לאחל לו דברים רבים מלבד אושר: אולי תרצינה ברוב עושר וכבוד; אולי תרצינה שישא עלמה שתביא לו רוב־מעלה בממון, בקשרי משפחה רמים ובגאון־לבב”.

“אין כל ספק שהן משתוקקות שיבחר בעלמה דארסי”, השיבה ג'יין, “אבל מקורו של דבר זה הוא ברגשות יותר נעלים משאת משערת. כי אותה הן מכירות זמן ארוך יותר מאשר אותי; ואין כל פלא, איפוא, שהיא אהובה עליהן יותר. אך תהיינה שאיפותיהן אשר תהיינה, אין להעלות על הדעת שתחלוקנה על אחיהן. איזו היא האחות שטיטול חירות לעצמה לעשות זאת, אלא אם כן יש משהו מאוד בלתי רצוי? אילו האמינו שנפשו קשורה בנפשי, לא היו מנסות להפריד בינינו; ואילו היה כן, לא היו יכולות להצליח במעללן. אל נא תצערני ברעיון כגון זה. איני בוש במשגה, – או, אומרת אני לפחות שקל־ערך הוא, כמוהו כלא כלום לעומת מה שהייתי חשה אילו מצאתי דופי בו או באחותיו. הבה ואראה כל זה באור הטוב ביותר, באור שיובן כהלכה”.

אליזבת לא יכלה לחלוק על רצון כזה; ומאז והלאה לא נזכר ביניהן כמעט מעולם שמו של מר בינגלי.

מרת בנט המשיכה עדיין להשתומם ולקבול על כי אינו חוזר עוד; בתה התאמצה לשכנעה במה שהיא עצמה לא האמינה, ששימת לבו אל ג'יין לא היתה אלא חיבה רגילה וחולפת, אשר נמוגה כאשר לא היתה עוד לנגד עיניו; אולם אם כי הודתה באפשרות זו, נאלצה לחזור על אותו הסיפור מדי יום ביומו ונחמתה הטובה ביותר של מרת בנט היתה שמר בינגלי ישוב, בוודאי ויחזור בקיץ.

מר בנט ראה את הדבר באור אחר לגמרי. "ובכן, ליזי", אמר באחד הימים, "אחותך סובלת, מכפי שאני שומע, מאכזבת אהבה. ברכתי לה. לאחר תשוקתה של נערה להינשא, שהיא ראשונה במעלה, היא אוהבת מפעם לפעם אכזבות באהבה. כי יש לה לפחות במה להרהר, והיא נעלה במידת מה על כל חברותיה, מתי יבוא תורך את? כמה זמן תוכלי לסבול שיד ג'יין תהיה על העליונה. כעת הגיעה שעתך. הרי יש די קצינים במיריטון כדי לאכזב את כל העלמות הצעירות שבפלך. יהי ווקהאם בחיר לבך. הוא ברנש נעים למדי, ויטיב לפנות לך עורף".

"רבת תודות, סיר, אף איש פחות נעים ממנו ישביענו רצון. לא כולנו נוכל לקוות למזלה הטוב של ג'יין".

"אמת ויציב", אמר מר בנט, "אך נחמה גדולה היא לחשוב, שיקרה מה שיקרה לך ממין זה, יש לך אם אוהבת אשר תדע תמיד לנצלו כהלכה".

חברתו של מר וויקהאם היתה בבחינת שירות מעשי בפיוזר הקדרות שהטילו המקרים הרעים האחרונים על רבים מבני המשפחה בלונגבורן. הם ראוהו לעיתים מרובות. ועל שאר סגולותיו נוסף כעת גילוי לבו. כל אשר הגיע כבר לאזניה של אליזבת על תביעותיו ממר דארסי, וכל אשר סבל מידו, היו ידועים וגלויים לכל ואף נמתחה כבר ביקורת ציבורית על כך; והכל נהנו אפילו משנזכרו בשנאתו את מר דארסי.

העלמה בנט היתה היצור היחיד שמצאה אולי מסיבות מקילות בעניין שאינו ידוע לאשורו לחברה בהרטפורדשייר; בכנותה רבת הרוך וביציבותה ביקשה ללמד תמיד סניגוריה ולהציע על אפשרות של משגה; אולם כל השאר חרצו משפטו של מר דארסי לחובה כרשע בבני האדם.

פרק כ"ה

אחר שמר קולינס איבד שבוע ימים בהצהרות אהבה ובתכניות לאושרו בעתיד, נקרא לעזוב את שארלוט חביבתו עם בוא יום השבת. אולם כאב הפרידה הוקל על ידי הכנותיו לקבלת לקבלת פני כלתו, כי היה לו יסוד לקוות שמייד לאחר שובו לביקורו הבא בהטפורדשייר ייקבע המועד אשר יעשנו למאושר בבני האדם. הוא נפרד מעל שאר יבשרו בלונגבורן בכל החגיגות כבראשונה; שוב איחל לשארותיו הנאות רוב בריאות ואושר והבטיח לאביהן איגרת תודה שניה.

ביום ב' שלאחר זה היה למרת בנט העונג לקבל פני אחיה ורעייתו, אשר באו כמדי שנה בשנה לבלות את חג המולד בלונגבורן. מר גארדינר היה איש נבון, ג'נטלמן, עולה מכל הבחינות על אחותו, הן בטבעו והן בידעותיו. גבירות נתפילד היו מתקשות בוודאי להאמין שאיש, אשר פרנסתו על המסחר ושמחסני רכולתו הם לנגד עיניו תמיד, יכול להיות מחונן ונעים הליכות במידה כזאת. מרת גארדינר צעירה בכמה שנים ממרת בנט וממרת פיליפס, היתה אישה נעימה, נבונה וחכימה מאוד על שארותיה בלונגבורן. ביחוד נהוו יחסי הבנה בינה לבין שתי הבנות הבכורות. לעיתים קרובות התארחו אצלה בביתה שבעיר.

סמוך לבואה נחפזה מרת גארדינר ראשית כל לחלק התשורות ולתאר את האופנה האחרונה. ככלותה זאת, נשארה בתפקיד פחות פעיל, כי אז הגיע לורה להטות אוזן קשובה. מרת בנט רצתה להסיח לפניה כל טענותיה, וקובלנות היו לה לרוב. שתיים מבנותיה עמדו על סף הנישואין ואחרי הכל נכזבו כל התקוות.

"איני מאשימה את ג'יין", המשיכה, "כי אילו עלה בידי ג'יין היתה משיגה את מר בינגלי. אך, ליזי! אויה אחותי! קשה עד מאוד לחשוב, שיכלה כבר להיות כעת רעייתו של מר קולינס, לולא היתה קשת עורף כל כך. בחדר זה ממש ביקש את ידה, והיא סירבה לו. והתוצאה היא, שללידי לוקאס תהיה בת נשואה לפני, ואחוזת לונגבורן עוברת בירושה לאחר. בני לוקאס הם, אחותי, אנשי ערמה ומזימות. הם נוטלים מכל הבא ביד צר לי לומר עליהם דברים כגון אלה, אולם זו היא האמת לאמיתה. עצבנותי גוברת ובריאותי מתרופפת בשל בני ביתי הממרים את פי ובשל שכני. שדאגתם לעצמם קודמת לכל. אך על כל פנים בואכם בימים אלה דווקא, הוא נחמתי הגדולה, ושמחתי מאוד לשמוע מה שסיפרת לנו על שרוולים ארוכים".

מרת גארדינר, אשר ידעה כבר את עיקרי החדשות הללו מחליפת המכתבים בין ג'יין ואליזבת לבינה, ענתה מה שענתה לאחותה, ומתוך אהדה לשארותיה הפנתה את נושא השיחה.

משנשארה אחרי כן ביחידות עם אליזבת, הרחיבה יותר את הדיבור על הנושא. "כנראה שהיה שידוך רצוי לג'יין", אמרה: "צר לי מאוד על כי הופר. אך דברים כאלה מתרחשים לעיתים כה תכופות. עלם צעיר, כפי שאת מתארת את מר בינגלי, נותן עיניו על נקלה למשך כמה שבועות בנערה חמודה, וכשיד המקרה מפרידה ביניהם, הוא משכיחה בנקל מלבו; מקרים של קלות דעת כאלה הם תכופים למדי".

"זוהי נחמה מצוינת אמנם כשהיא לעצמה", אמרה אליזבת, "אך היא לא תצלח בשבילנו. אין אנו סובלים מיד המקרה. לא לעיתים קרובות משפיעה התערבות ידידים המדברים על לבו של עלם בעל נכסים משלו, שלא לתת עוד דעתו על נערה, שאך כמה ימים לפני כן התאהב בה אהבה עזה".

"אבל ביטוי זה 'אהבה עזה' הוא כה נדוש, כה מפוקפק, כה קלוש, עד כי איני מבינה כמעט משמעו מה היא. יש מייחסים אותו לרגשות שהם תולדות היכרות של מחצית שעה ויש שמתכוונים לקשר אמיתי ואיתן. אמרינא, בבקשה ממך, עד כמה עזה היתה אהבתו של מר בינגלי?"

“מעודי לא ראיתי זיקה מבטיחה גדולות יותר; כי פנה עורף כמעט לכל שאר בני האדם והיה שקוע ראשו ורובו בשיחתו עמה. עם כל פעם שהוסיפו להיפגש ניכר והתבלט הדבר יותר. בנשף המחולות אשר ערך בביתו, הלבין פני שתיים או שלוש עלמות, כי לא הזמין לצאת עמו במחול; ואני עצמי פניתי אליו פעמיים בדברים, מבלי לקבל כל תשובה. היש אותות טובים מאלה? כלום אין חוסר-הנימוס הכללי תמצית האהבה עצמה?”

“אה, כן! אותה אהבה ששיערתי שהוא רחש אליה. ג'יין המסכנה! צר לי עליה, כי לטבע כשלה יקשה להתגבר על כך על נקלה. מוטב שהיה מעשה זה כך, ליזי; את היית ממלאה פיד צחוק על עצמך ומתגברת ביתר זריזות. אך כלום סבורה את שתיאות לנו לשוב עמנו? משנה מקום משנה מזל, ומעט הרווחה שתדע בהתרחקה מביתה, אם לא תועיל, הרי, לפחות, לא תזיק”.

אליזבת עלצה לשמע הצעה זו והיתה בטוחה שאחותה תיענה ברצון.

“מקווה אני”, הוסיפה מרת גארדינר, שנוכחותו של העלם שם לא תניעה לסרב לנו. מתגוררים אנו ברובע אחר שבעיר, כל מיודעינו שונים משלו. וכידוע לך, אין אנו מרבים לצאת, ולכן קרוב לוודאי שלא ייפגשו כלל, אלא אם כן יסור כדי להתראות עמה”.

“וכדבר הזה לא ייתכן; כי הוא כעת ברשות ריעו השומר צעדיו, ומר דארסי לא יוכל לשאת את הרעיון שהוא סר אל ג'יין ברובע לונדוני כזה! דודתי היקרה, כיצד תעלי כדבר הזה על דעתך? אולי הגיע שמע רחוב גרייסצ'ירץ' לאזניו של מר דארסי, אולם בוודאי שלא יעלה על דעתו, כי אפילו טבילה של ירח ימים תטהרנו מכל הטומאה שהיתה דביקה בו, אילו היה מציג כף רגלו שם; ויהיה נא לבך סמוך ובטוח, שמר בינגלי אינו יוצא מפתח ביתו בלעדיו”.

“עוד יותר טוב. מקווה אני שלא ייפגשו כלל. אך כלום אין חליפת-מכתבים בין ג'יין ובין אחותו? והיא תהיה נאלצת לסור אליה”.

“היא תוותר לגמרי על ההיכרות”.

העלמה בנט נענתה להזמנת דודתה, בעונג רב; ואשר לבני בינגלי לא חשבה עליהם באותה שעה, אלא מתוך תקווה שתוכל לבלות מפעם לפעם את שעות הבוקר בחברת קארולין ללא כל סכנה להתראות עם אחיה, הואיל והיא אינה מתגוררת עמו בבית אחד.

משפחת גארדינר התאחרה שבוע ימים בלונגבורן; בגלל הביקורים אצל משפחות פיליפס, לוקאס והקצינים, לא נשאר אף יום פנוי ללא מסיבות. מרת בנט טרחה כלי-כך לענג את אחיה ואת אחותה, עד כי לא ישבו אפילו פעם אחת לסעודה משפחתית. ומדי נערכה מסיבה בבית, השתתפו בה תמיד כמה מהקצינים, ומר וויקהאם נמנה עליהם, כמובן, תמיד; במקרים כגון אלה עקבה מרת גארדינר מקרוב אחר השניים, לאחר שדברי השבח החמים עליו מפי אליזבת עוררו את חשדותיה. היא תפסה במבטה שאוהבים הם זה את זו אהבה רצינית, ונוכחה לדעת כי חיבתם ההדדית גלויה למדי עד כדי להוליד דאגה בלבה; היא גמרה אומר בלבה לשוחח על נושא זה עם אליזבת לפני עזבה את הרטפורדשייר, ולהסביר לה את כל חוסר המעשיות שיש בעידוד קשר כזה.

היה לו למר וורהאם אמצעי אחד לגרום נחת-רוח יתרה למרת גארדינר. לפני עשר או שתיים-עשרה שנה, עוד לפני שנישאה לאיש, בילתה זמן-מה באותו איזור דרבישייר, הוא מחוז מוצאו. ועל כן היו מיודעים משותפים לרוב; ואם כי וויקהאם שהה שם אך מעט מאז מות אביו של דארסי, לפני חמש שנים, היה עדיין לאל ידו למסור לה ידיעות רעננות על מיודעיה מאז, יותר משיכלה להשיג בדרך אחרת.

מרת גארדינר ראתה את פמברלי במו עיניה והכירה פנים אל פנים את מר דארסי המנוח. היה להם, איפוא, נושא לא-אכזב לשיחה. כשהשוותה את זיכרונותיה מפמברלי עם התיאור המפורט מפי מר וויקהאם, ודיברה בשבח אופיו וסגולותיו התרומיות של בעל-האחוזה המנוח, גרמה עונג רב לו ולעצמה. משנודע לה על התנהגותו כעת של מר דארסי ביחס אליו, ניסתה להעלות בזכרונה משהו על אופיו של ג'נטלמן זה כפי שנודע ברבים בנעוריו, שהיה בו כדי להעיד על ההווה; היא נזכרה לבסוף בביטחון גמור, כי אמנם דובר בעבר על מר פיצווייליאם דארסי, כעל נער גא מאוד ורע מטבע ברייתו.

פרק כ"ו

דברי ההזרה מפי מרת גארדינר לאליזבת באו בהזדמנות הראשונה והרצוייה שהיתה לה לשוחח עמה ביחידות, וניתנו בכל הדייקנות ונדיבות-הלב. אחרי שלילתה לה ביושר את דעתה, המשיכה בזו הלשון:

“נערה נבונה את מדי, ליזי, מכדי לאהוב אך ורק משום שמזהירים אותך מפני הדבר; ולכן איני חוששת לדבר עמך בגילוי-לב. הייתי רוצה בכל הרצינות שתיזהרי ותישמרי. אל תיגררי בעצמך ועל תנסי לגרור אותו לתוך אהבה, שהיעדר נכסים הופך אותה לבלתי-מעשית כלי-כך. אין לי מה לומר בגנותו; הוא עלם רבי-עניין; ואילו היה בידו הרכוש שהוא ראוי לו, לא הייתי מעלה על דעתי שידוך טוב מזה בשבילך. אולם כיוון שלא כן הדבר – אל לך להניח לעצמך להיגרר אחר דמיונותי. נבונה את וכולנו מצפים שתבונתך תעמוד לך. בטוחתני, שאביך סומך על שכלך הטוב ועל נימוסיך ההוגנים. אל לך לאכזב את אביך”.

“דודתי היקרה, באמונה, שדבריך רציניים מאוד”.

“כן, ומקווה אני להשפיע גם עליך כובד-ראש במידה מרובה”.

“ובכן אל בהלה. אני אשמור את נפשי ואף נפשו של מר וויקהאם. וככל אשר לאל ידי למנוע, לא יימשך אחרי לאהבני”.

“אליזבת, אין את רצינית כעת”.

“אנא סלחי לי. אנסה שנית. כיום איני אוהבת את מר ווקהאם; לא, אין כל ספק שלא. אך ברור לי שהוא האיש הנעים ביותר שפגשתי מעודי. ואם אמנם יימשך אחרי – סבורתני, כי מוטב שלא יקרהו הדבר. רואה אני את כל חוסר המעשיות שבדבר. אוי, אותו מר דארסי האיום! דעתו של אבי על אודותי נכבדה מאוד בעיני, ואם תאבד לי אהיה אומללה מאוד. אולם אבי נוטה חסד למר וויקהאם. בקיצור, דודתי היקרה, צר יהיה לי מאוד להיות הגורם לצער של מי מכם; אך כיוון שעדים אנו מדי יום ביומו לכך, שבענייני רגשות אין לשים מעצור לצעירים להתארש בתואנה כגון זו של חוסר נכסים מידיים, כיצד אוכל להבטיח להיות נבונה יותר מרבים אחרים מבין יצורי-אנוש כמוני, אם יעמידוני בנסיון? כל אשר אוכל להבטיח הוא – שלא אנהג בפזיזות יתירה. לא איחפז להאמין שאני בחירת-לבו, ולא אאחל לעצמי זאת בהימצאי בחברתו. בקיצור, אעשה כמיטב יכולתי”.

“מוטב אולי שלא תעוררי אותו לסור אליכם לעיתים כה קרובות. לכל הפחות אל תזכירי לאמך להזמין”.

“כשם שעשיתי לפני כמה ימים”, אמרה אליזבת בבת-צחוק שבהכרת-אשמה; “אמת ויציב, יותר נכון מצדי להימנע מזה. אולם אל נא תשערי בנפשך שהוא מרבה תמיד לסור אלינו. רק לכבודכם הוזמן השבוע כמה פעמים. הרי תדעי את דרכה של אמי, כי עליה לספק חברה מתמדת לידידיה. אך באמת אנסה, ובכבודי נשבעתי, לעשות את הנכון בעיני; וכעת אני תקווה שהשבעתיך רצון”.

דודתה ענתה, שאמנם כן הדבר; והן נפרדו זו מזו – מבלי לגרום תרעומת. מר קולינס חזר להרטפורדשייר מייד לאחר נסיעת משפחת גארדינר וג'יין; אך כיוון שהתאכסן בבית לוקאס, לא גרם בואו טרדה יתירה למרת בנט. מועד נישואיו הלך וקרוב מאוד; היא הסתגלה לרעיון זה עד כדי לראותו כמן הנמנע ועד כדי לשוב ולחזור ללא הפוגה בנעימה של תרעומת, שהיא “מאחלת להם רוב אושר”. טקס הנישואין נועד ליום ה' וביום ד' ערכה העלמה לוקאס את ביקור הפרידה. בקומה להיפרד מהם, קמה אליזבת, אשר התביישה באיחולי אמה הבלתי ידיכיים והמעושים ומתוך רוב צער על מראה עיניה, ליוותה אותה מן החדר. ברדתן למטה פתחה שארלוט ואמרה:

“אקווה, אליזה, לשמוע ממך לעיתים קרובות”.

“אין כל ספק”.

“ועוד חסד אבקש ממך: התבואי לבקרני?”

“מקווה אני שניפגש לעיתים קרובות בהרטפורדשייר”.

“איני חושב לעזוב את קנט אלא לאחר זמן. הבטיחי לי, איפוא, שתבואי להאנספורד”.

“אליזבת לא יכלה לסרב, אם כי לבה ניבה לה שתשבע רק עונג מיעצר מביקור כגון זה.”

“אבי ומאריה יבואו אלי בחודש מרץ”, הוסיפה שארלוט, “ומקווה אני שתסכימי להצטרף אליהם. האמיני לי, אליזה, שתהיי רצויה לי ככל אחד מהם”.

טקס הנישואין נערך: החתן והכלה יצאו לדרכם משער הכנסייה ישר לקנט, לכל אחד היה, כרגיל, די חומר לומר או לשמוע על נושא זה. אליזבת שמעה עד מהרה על שלום ידידתה. וחליפת המכתבים ביניהן היתה קבועה ותכופה כמאז ומתמיד. להיות פחות גלוית-לב היה בלתי אפשרי. אליזבת לא יכלה עוד לפנות אליה בדברים מבלי לחוש שכל טעמה הטוב של הקרבה שביניהן חלפה ואיננה; ואם כי גמרה אומר בלבה שלא להיות נחשלת במכתביה, היה זה על סמך כל מה שהיה ולא על סמך מה שנשאר. מכתביה הראשונים של שארלוט נתקבלו בסקרנות די גדולה; כי איך ייתכן שלא תתעורר סקרנות להיוודע כיצד היא מדברת בביתה החדש, מה דעתה על לידי קאתרין, ובאיזו מידה תהין לדבר על אושרה. אמנם אליזבת חשה לאחר קריאת המכתבים ששארלוט מתבטאת בכל ענין בדיוק כשם שיכלה לחזות מראש. היא כתבה בעליצות רבה; היתה מוקפת נוחיות, כנראה, ועברה בשתיקה על כל אשר לא יכלה לדבר בשבחו. הרהיטים, הדרכים היו כולם לפי טעמה, והתנהגותה של לידי קאתרין כלפיה – כולה ידידות וחסד. היה זה תיאור האנספורד ורוזינגס בפי מר קולינס, מרוכך בשום-שכל; ואליזבת נוכחה שעליה לחכות לביקורה שלה שם כדי לעמוד על כל השאר.

ג'יין כבר כתבה כמה שורות לאחותה, כדי לבשרה על בואה בשלום ללונדון; ואליזבת קיוותה בלבה שבמכתב אחותה השני יהיה כבר לאל ידה לספר משהו על בני בינגלי. קוצר-רוחה לקבל אגרת שניה זו בא על סיפוקו. ג'יין ישבה כבר שבוע ימים בעיר, מבלי לראות ומבלי לשמוע מאומה על קארולין. וההסבר בפיה היא הנחה, שאולי אבד בדרך מקרה מכתבה מלונגבורן אל רעותה.

“דודתי”, המשיכה, “שמה מחר פניה לאותו רובע בעיר, ואני אשתמש בהזדמנות זו ואסור לרחוב גרובנור”.

אחרי הביקור ולאחר ראותה את העלמה בינגלי, כתבה עוד מכתב.

“איני סבורה שרוחה של קארולין היתה טובה עליה”, היו דבריה; “אך היא שמחה מאוד לקראתי ונזפה בי על כי לא הודעתיה מראש על בואי ללונדון. הצדק היה איפוא אתי; מכתבי האחרון לא הגיע אליה כלל. ומובן, ששאלתי לשלום אחיהן. שלום לו, אך הוא טרוד בחברת מר דארסי עד כי אין הן רואות כמעט את פניו. נודע לי שמצפים לבואה של העלמה דארסי לפת-הצהרים: מה הייתי רוצה לראות את פניה. ביקורי לא ארך, כיוון שהיה בדעת קארולין ומרת הירסט לצאת מביתן. יש להניח כי אראן בקרוב כאן”.

אליזבת נדה בראשה ללמקרא המכתב הזה. כי נוכחה שיד המקרה בלבד יכולה לגלות למר בינגלי על בוא אחותה העירה.

חלפו ארבעה שבועות וג'יין עוד לא ראתה את פניו. היא התאמצה לשכנע את עצמה שלא הצטערה על כך; אך לא יכלה עוד לעצום עין, בראותה את היעדר שימת-הלב מצד העלמה בינגלי. אחר שציפתה בביתה במשך שבועיים ימים מדי בוקר בבוקרו, והמציאה לעצמה מדי ערב בערבו אמתלה חדשה, הופיעה לבסוף ובאה האורחת; אולם ביקורה הקצר, והשינוי שחל בהתנהגותה לא הניחו יותר לג'יין לאחוז עיני עצמה. והמכתב אשר כתבה אל אחותה לאחר זאת יוכיח את רגשות לבה:

"בטוחתני, שליזי יקירתי לא תהיך להריע ברוב תבונתה, תרועת נצחונה לעומתי, בשמעה מפני, כי מודה אני ותוודה ששגיתי בהחלט בהערכת יחסה של העלמה בינגלי אלי. אולם על אף זאת אל נא תראי בי, אחותי היקרה, קשת-עורף אם אוסיף ואומר, שבהתחשב עם מהלכיה היה בטחוני לא פחות טבעי מחשודך. איני יכולה להבין מה טעם רצתה ביחסי ידידות עמדי; אך מובטחתני, שאילו אירעו אותן המסיבות שנית, הייתי שבה בוודאי וחוזרת על טעותי. עד אתמול לא השיבה קארוליך על ביקורי; ובינתיים לא קיבלתי ממנה לא פתק, אף לא שורה אחת. ובבואה לא הסתירה כלל, שביקורה אינו גורם לה כל קורת-רוח; היא התנצלה כלשהו ברוב רשמיות על כי איחרה כה לבוא, ולא רמזה אף במלה על חפצה להוסיף להתראות עמי. היא נהגה מכל הבחינות כיצור שונה בהחלט ממה שהיתה, עד כי גמרתי אומר בלבי בלכתה לא להמשיך עוד בהיכרות עמה. צר לי עליה אם כי לא אוכל לא להטיל בה אשמה. יכולה אני לומר בבטחה, כי כל עידוד לריעות בא בראשונה מצידה היא. אולם רחמי נכמרים עליה, כי היא חשה, בוודאי, בלבה שלא נהגה בי כהלכה ומשום שמובטחתני, כי הגורם לכל היא דאגתה היתירה לגורל אחיה (איני רואה צורך להוסיף ולהסביר מהי כוונתי) ואם כי ידוע לנו יפה למדי, שדאגה זו מיותרת היא בהחלט, בכל זאת אם שמורה היא בלבה, תסביר על נקלה את מנהגה עמדי; וכיוון שכה ראוי האיש לחיבת אחותו, הרי כל דאגה המטרידה את רוחה בגללו אינה אלא טבעית וחכיבה. אך לא אוכל שלא לתמוה על כי יש עדיין חששות כאלה בלבה, כי אילו רחש אחיה רגש כל שהוא אלי, הרי היינו נפגשים זה מזמן. מדבריה היא עצמה מובטחתני, שהוא יודע כי אני בעיר; ובכל זאת דומה הדבר, מדרך דיבורה, כאילו היא רוצה לשכנע את עצמה, שאמנם נמשך לבו אחר העלמה דארסי. לא אוכל להבין זאת. לולא חששתי לחרוץ פסקדין חמור, הייתי נוטה כמעט לומר שיש בכך תופעת-כפילות בולטת למדי. אך אתמול לגרש מעלי כל מחשבה מכאיבה ולהרהר אך ורק בדבר אשר יגרום לי אושר, חיבתך את אלי ונדיבות-לבם המתמדת של דודי ודודתי היקרים. כתבי לי במהרה. העלמה בינגלי אמרה משהו, שאין בדעתו לשוב עוד לעולם לנתרפילד, שהוא ימסור את שכירות הבית; אך היא היססה בדבריה. מוטב שלא נדבר על זה ברבים. מרוצה אני מאוד שקיבלת ידיעות כה משמחות מידידני בהנדפורד. בבקשה ממך, סעי לראותם בחברת סיר וויליאם ומאריה. מובטחתי, שתיהני מאוד מביקורך שם.

שלך וכו'.

מכתב זה גרם כאב במקצת לאליזבת; אולם רוחה הטובה שבה אליה בהיווכחה, כי זו לא תוליך עוד שולל את אחותה. כל התקוות שתלו באח נמוגו ואינן. והיא לא היתה משתוקקת אפילו לחידוש של תשומת-לבו. מדי הרהרה מחדש בטבעו, ירד בעיניה פלאים; והיא קיוותה בכל הרצינות שישא במהרה לאשה את אחותו של מר דארסי, ובאופן כזה יבוא הוא על עונשו, כי לדברי וויקהאם, תשביענו די צער וחרטה על כל הטוב אשר השליך מאחרי גבו.

אותה שעה הזכירה מרת גארדינר לאליזבת את הבטחתה ביחס לג'נטלמן זה, וביקשה ידיעות נוספות; בפי אליזבת היו בשורות, שבוודאי יכלו להיות לרצון לדודתה יותר מאשר לעצמה. חיבתה הגלויה פחתה, שימת-לבו פגה ולבו היה נתון לאחרת. עינה החדה של אליזבת הבחינה בכל זאת, אך יכלה לראות נכוחה ולכתוב על זאת ללא מכאוב של ממש. לבה נמשך אחריו רק מעט, ויהירותה באה על סיפוקה, בהאמינה שהיא היתה בוודאי בחירת-לבו האחת, אילו נתברכה בנכסים. כל קסמה של אותה לידי, אשר לה נטה כעת חסד, היתה ירושה פתאומית של עשרת אלפים לירה; אך אליזבת, שמחשבתה היתה צלולה בנידון זה פחות מאשר במקרה של שארלוט, לא התקוטטה עמו על שאיפתו לאי-תלות כספית. להפך, בעיניה לא יכול היה להיות דבר טבעי מזה; ואם כי ידעה שוויתורו עליה עלה לו במאבקים נפשיים, היתה מוכנה להודות, כי נקט דרך נכונה ורצויה לשניהם, והיא איחלה לו בתום לבה רוב אושר.

"על כל זה הודתה בפני מרת גארדינר; ואחר שתיארה את כל המסיבות, המשיכה בזו הלשון:

"הנני משוכנעת כיום, דודתי היקרה, שלא אהבתי מעודי אהבה של ממש; כי אילו הייתי מתנסה באמת ברגש נעלה וטהור זה, הייתי מתעבת כיום את עצם שמו ומאחלת לו כל רע. אולם רגשותי כלפיו הם לא רק לבביים, אלא אני חשה אפילו שוויון-נפש כלפי העלמה קינג. לא אוכל לומר שאני נוטרת לה איבה בלבי, או שיש לי נטיה כל שהיא שלא לראות בה נערה טובה מאוד. אין, כמובן, מקום בכל זה לשמץ של אהבה. עיני רואה ושופטת כהלכה; ואם כי הייתי, בוודאי, נושא יותר מעניין בעיני כל מיודעי, אילו אהבתיו אהבה נכזבת, לא אוכל לומר שאני מצטערת על כי הקל בערכי. ערך קונים לפרקים במחיר יקר מדי. קיטי ולידיה מצטערות בלבן הרבה יותר ממני על הדופי שמצאו בו. הן צעירות עדיין ואינן מכירות אורחות עולם וטרם נודעה להן ההכרה המוחצת, שעלמים יפיתואר צריכים להחיות את נפשם ממש כנעדרי כל תואר והדר".

פרק כ"ז

חדשי ינואר פברואר עברו על המשפחה בלונגבורן ללא מאורעות גדולים וללא גיוון, מלבד הטיולים למיריטון, לפרקים בבוץ ולפרקים בקרה. בחודש מרץ היה בדעת אליזבת לנסוע להאנספורד. לכתחילה לא חשבה ברצינות יתרה על נסיעה שמה; אולם עד מהרה נוכחה ששארלוט תולה תקווה בתכנית, ובהדרגה למדה היא עצמה להגות בכך בעונג רב וכמנוי וגמור עמדה. היעדרה של שארלוט הגביר את תשוקתה לראותה שנית והחליש את תיעובה כלפי מר קולינס. התכנית היתה בבחינת חידוש; וכיוון שעם אָם כזו ואחיות בלתי חברותיות כגון שלה לא יכול ביתה להיות ללא דופי, הרי שינוי כלשהו לא היה כשלעצמו בלתי רצוי. היה בנסיעה כדי מתן אפשרות, נוסף לכל, להעיף עין בג'יין; בקיצור, בהתקרב הזמן היתה מצטערת כבר מאוד על כל דחייה. אך הכל התנהל למישרין ונקבע בהתאם לתכניתה הראשונה של שארלוט. היה עליה לנסוע בליווי סיר וויליאם ובתו השניה. בעוד מועד נוסף הפרט החיוני של לינת-לילה בלונדון והתכנית היתה מושלמת בכל המעלות, כיאות לתכנית.

בעיקר כאב לבה על כי עליה לעזוב את אביה, שבוודאי יתגעגע עליה, ואשר בהגיע הזמן לא נעמה לו נסיעתה כלל, עד כי ביקש ממנה לכתוב לו וכמעט הבטיח להשיב על אגרתה.

הפרידה בינה לבין מר וויקהאם היתה ידידותית למדי; מצדו אפילו יותר מזה. בחירת־לבו הנוכחית לא יכלה להשכיח מלבו, שאליוזבת היתה הראשונה לעורר ולהיות ראויה לשימת־לבו, הראשונה להטות אוזן לדבריו, מתוך השתתפות, והראשונה לזכות בהערצתו; ובאופן פרידתו מעליה, כאשר איחל לה בילוי בנעימים והזכיר לה מה דמות תוכל לצפות לראות בליידי קאתרין, מתוך תקווה שדעתם עליה – כדעתם על כל אחד – תשתווה תמיד, – היתה מעין חרדה, היה רוב עניין, עד כי חשה שנקשרה אליו ברגש כן ונאמן; והיא נפרדה מעליו משוכנעת, כי בין שתינשא לאיש ובין אם תישאר בבדידותה, יהיה הוא בעיניה סמל ומופת לנעים ולמנעים.

בני־לוויה בדרכה לא היו מאותם בני האדם שיפחיתו ערך חביבותו בעיניה. סיר וויליאם לוקאס ובתו מאריה, נערה בעלת מזג טוב, אך נבוכת־ראש כמוהו, לא היה בפיהם לומר דבר, שמן הראוי יהיה לשמוע, והיא הייתה אוזן לדבריהם ממש באותו העונג כלשארן הכרכה. אליזבת אהבה את הגיחוך, אך הכירה את סיר וויליאם זמן רב מדי. ולא יכול לחדש עוד באזניה דבר על פלאי הופעתו בחצר־המלך וקבלת אות האבירות; על נימוסיו אבד כלח ממש, כעל החידושים שבפיו.

היתה זו נסיעה של עשרים וארבעה מילין בלבד, וכה הקדימו לצאת לדרכם, עד כי בשעת הצהרים כבר היו ברחוב גרייסצ'ירץ'. בהתקרב אל דלת ביתו של מר גארדינר ראו את ג'יין נשקפת מבעד לחלון הטרקלין, מצפה לבואם; משנכנסו אל האכסדרה, כבר היתה שם להקביל את פניהם; ואליזבת אשר נתנה בה מבט רציני, שמחה לראותה בריאה וחמודה כמאז ומתמיד. על גרם המדרגות התגודדה חבורת ילדים וילדות, שסקרנותם לראות שארתם בבואה לא הניחה להם לחכות בטרקלין, ושביישנותם לאחר שלא ראוה כשנים־עשר ירחים, מנעה בעדם מלרדת למטה. הכל היו עליזים ולבביים מאוד. חלפה עליהם בנעימים יממה שלמה, היום בשארן ובקניות בחנויות, והערב באחד מבתי־התיאטרון.

אליזבת התיישבה לצד דודתה. הנושא הראשון לשיחתן היתה אחותה; היא הצטערה יותר משהופתעה לשמוע בתשובה על שאלתה המפורטת, שאם אמנם נאבקה ג'יין תמיד לשמור על רוחה הטובה, ידעה גם תקופות של דיכאון. אולם יש רגליים לתקווה, שהללו לא תימשכנה זמן רב. מרת גארדינר תיארה לפניו בפרטי פרטים גם את ביקורה של העלמה בינגלי ברחוב גרייסצ'ירץ' וחזרה על שיחות שהתנהלו בזמנים שונים בין ג'יין לבינה, שיחות שהוכיחו, כי ג'יין כבר ויתרה בלבבה על מודע זה.

ואז לגלגה קצת מרת גארדינר על שארת־בשרה על עזוב אותה מר וויקהאם, ושיבחה אותה על כי נשאה את הדבר בקלות כהלכה.

“אבל אליזבת יקירתי”, הוסיפה, “מה טבעה של העלמה קינג? צר יהיה לי לראות בידדנו איש רודף בצע בלבד”.

“אמרי נא לי, בבקשה ממך, דודתי היקרה, מה הוא ההבדל בעיניי שידוך בין תאוות־בצע לבין הנימוק המעשי? היכן תמה הפקחות המעשית ומתחילה תאוות הכילי? בחגיגה־מולד האחרון חששת פן ישתדך אלי, על שום שלא ראית את הדבר כמעשי; וכעת את רוצה לגלות שהוא רודף בצע, אך ורק משום שהוא מנסה להשיג נערה עם עשרת אלפים לירה בלבד”.

“כשרק תאמרי להי מה טבעה של העלמה קינג, אדע מה עלי לחשוב”.

“סבורתני שהיא נערה טובה עד מאוד. לא שמעתי עליה כל רע”.

“אך הוא לא הסב כלל לכו אליה עד אשר מת סבא שלה והוריש לה את כל רכושו?”

“לא; מדוע היה צריך להסב לכו אליה? אם לא ניתן לו לזכות בחיבתי משם שאיני בעלת נכסים, מה טעם יתן לכו על נערה שאינה נושאת חן בעיניו והיא דלה כמוני?”

“אולם יש משום חוסר טעם בתשומת־לב אליה, מייד לאחר מאורע זה”.

“איש הנמצא במצוקה כספית אין לו פנאי להתהדר בכל גינוני החן, אשר אחרים אולי מקפידים עליהם. ואם אין התנגדות מצדה, מדוע נקשה אנו קושיות?”

“חוסר התנגדות מצדה אינו מצדיק אותו. זה רק מוכיח שהיא עצמה ירודה במשהו – בחוש או ברגש”.

“יפה”, קראה אליזב, “יהי כרצונך. הוא רודף בצע והיא סכלה”.

“לא, ליזי, לא בזה ארצה. יודעת את שאהיה מצטערת בלבי על שמצאתי דופי בעלם שהתגורר שנים כה רבות בדרכי־שייר”.

“אה, אם זה הוא הדבר, הרי לי עצמי דעה שלילית מאוד על עלמים המתגוררים בדרכי־שייר; וידידי־נפשם המתגוררים בהרטפורדשייר אינם טובים מהם. מאסתי בכלם. השבח לאל! מחר אשים פעמי למקום שאמצא בו איש, שאין לו אפילו סגולה נעימה אחת, לא נימוסים ולא בינה שיוכל להתהלל בהם. כי אחרי הכל כדאי להתוודע רק לגברים אוויליים”.

“זהירות, ליזי, מנאום זה נודפת אכזבה מרה”.

לפני היפרדון, עם תום המחזה, באו אליה דודה ודודתה בהזמנה בלתי צפויה ורבת־אושר להילוות אליהם לסיור תענוגות שהם עומדים לערוך הקיץ.

“טרם החלטנו כמה נרחיק לכת”, אמרה מרת גארדינר, “אך אולי נשים פעמינו אל האגמים”.

לא היתה עוד תכנית נעימה מזו בעיני אליזבת, ומייד קיבלה את ההזמנה בהכרת־תודה עמוקה. “דודתי היקרה, היקרה מאד”, קראה ברוב

התלהבותה, "איזה עונג, איזה אושר! את מעניקה לי חיים רעננים וכוחות חדשים. הקץ לאכזבה ולמרירות־הנפש. מה הם הגברים לעומת צוקים והרים? או, איזה שעות־מסע נכוננו לנו? ובשובנו מדרכנו, לא נדמה לתיירים אחרים, שאין תיאור אחד של טעם בפייהם. אנו נדע היכן היינו, – וזכור נזכור את אשר חזו עינינו. אגמים, הרים ונהרות לא יהיו כמערכת אחת בדמיונו; ובנסותנו לתאר מחזה, לא נתקוטט בינינו לבין עצמנו על מקומו ומעמדו; מי יתן ורשמי ההתפעלות הראשונים שלנו יהיו פחות קשים מנשוא משל שאר התיירים, היוצאים לשוב בארץ".

פרק כ"ח

כל דבר בנסיעת היום שלמחרת היה בו בבחינת חידוש ועניין בעיני אליזבת, ורוחה היתה טובה עליה עד כי נהנתה מן הכל; כי נוכחה שפני אחותה כה טובים, עד כי כל חששותיה לבריאותה נמוגו, וסיכוייה לצאת לעתיד לבוא לסיור בצפון, היו להם למקור שמחה לא־אכזב.

בפנות מדרך המלך לדרך־השדה המוליכה להאנספורד, חיפשה העין את הכומריה ובכל מפנה שבדרך ציפו להופעתה. משוכת רוזינגס־פארק היתה גבולם מצד אחד. בת־צחוק הפציעה בפני אליזבת בזכרה כל אשר שמעה על תושביו.

לבסוף נראתה הכומריה לעין. הגן המשתפל אל הדרך, הבית הניצב בתוכו, הגדר הירוקה, המשוכה העטורה דפנים, – הכל היה כמצפה לבואם. מר קולינס ושארלוט הופיעו בפתח הבית. הכרכרה עמדה לפני הפשפש, שהוביל בשביל־הצץ קצר אל הבית, בין קידות הברכה והחיוכים של כל החבורה. בעוד רגע וכולם ירדו מעל הכרכרה, שמחים לראות איש פני רעהו. מרת קולינס קבלה את פני רעותה ברוב עונג; ואליזבת נהנתה יותר ויותר מבואה הלום, כי נוכחה שנתקבלה בשמחה רבה. מייד ראתה שמנהגיו של שאר־בשרה לא נשתנו כלל לאחר נישואיו; נימוסיו הרשמיים היו ממש כמקודם; והוא השהה אותה כמה דקות לפני הפשפש כדי לשמוע ולקבל תשובה על שאלותיו על שלום כל בני ביתה. ואז הזמינו אותם ללא כל דחיה נוספת, פרט לדברם שבפיו בשבח הכניסה הנאה, להיכנס הביתה; משמצאו את עצמם בקיטון, קבל את פניהם פעם שניה בברכה רשמית רבת־הדר והכריז "ברוכים הבאים אל משכננו הדל" וחזר בדיוקנות יתירה על הצעות רעייתו לסעוד לבם ולהינפש.

אליזבת היתה מוכנה לראותו בכל תפארתו; ולא יכלה לא לחוש שבהתפארו במידות החדר הנאות, בנוף הנשקף מחלונותיו, ובריהוטו, כיוון את דבריו בעיקר אליה, כאילו מתוך מטרה שתחוש מה אבד לה בסרבה לו. אולם אם כי סדר ורווחה שררו בכל, לא יכלה להשביע את רצונו באנחת חרטה כלשהיא. היא נתנה עין תמיהה ברעותה על שהיא על־ית־רוח כל כך בחברת איש כזה, ומדי אמור מר קולינס מלה שרעייתו היתה מתביישת בה, דבר שלא היה נדיר כלל וכלל, היתה מפנה למרות רצונה עיניה לעברה של שארלוט. פעם או פעמיים הבחינה בסומק קל; אך בדרך כלל שמה עצמה שארלוט ברוב תבונה כלא שומעת. אחר שהותם שהות מספקת כדי להתפעל מכל חפץ ורהיט שבחדר, למן המזנון ועד מגן־האח, וכן כדי לספר על פרשת נסיעתם ועל כל המוצאות אותם בלונדון, הזמינם מר קולינס לצאת מעט לשוח בגן, שהיה גדול וערוך כהלכה ואשר הוא עצמו טיפחו. הגננות היתה אחד התענוגות הכבודים ביותר בעיניו; ואליזבת התפעלה למראה שארלוט, שידעה לשלוט בפניה בדברה על התעסקות זו שהיא מבריא, והודתה שהיא מעודדת אותו לכך בכל כוחה. כשהולך אותם על פני כל שביל והצטלבות הצביע על כל נוף בפרטי פרטים של הסברה אשר נטלה כמעט יופיו ממנו, מבלי להניח להם הפוגה כלשהי להביע את דברי השבח אשר תבע בכל פה. הוא ידע לקרוא מספר לשדות המשתרעים לכל עבר, ידע אל נכון כמה עצים בכל קבוצת־אילנות מרוחקת ביותר. אך בכל המראות שיכולים היו להשתבח בהם הגן, הפלך או הממלכה כולה, לא היה, לדעתו, אחד שאפשר לדמותו לטירת רוזינגס, אשר נתגלתה מבעד לקרחת שבין העצים הסובבים את הבוסתן, כמעט מול חזית ביתו. היה זה בניין חדיש ונאה, בנוי כהלכה על רמה נישאה.

מר קולינס היה מוכן להולכים מגנו סביב שני כרי האחו אשר לו; אולם הגבירות, אשר לא נצטיידו בנעלים שתעמודנה בפני שרידי הכפור הלבן, שעדיין התמהמהו על פני הארץ, פנו לשוב; ובעוד סיר וויליאם נלוה אליו, הולכה שארלוט את אחותה ואת רעותה על פני ביתה, כשהיא כולה קורנת מנחת־רוח יתירה, כנראה, על כי עלה בידה להראותו ללא עזרת בעלה. קטן מדי היה הבית, אך בנוי כהלכה ונוח; והכל בו ערוך כראוי ומותאם בסדר ובהרמוניה, אשר אליזבת יכלה לייחס לשארלוט בלבד. אילו ניתן להשכיח את מר קולינס מלב, אפשר היה להיהנות שם מרגש רווחה. וכיוון ששארלוט לא הסתירה את הנאתה, נתגברה דעתה של אליזבת, שאמנם היא משכיחה אותו לעתים קרובות מלבה.

כבר היה סיפק בידה לשמוע, שלידי קאתרין שוהה עדיין בכפר. דובר על כך שנית בשבתם לסעודת־הצהרים, כשמר קולינס לקח חבל בשיחה והעיר:

"כן העלמה אליזבת, יהיה לך הכבוד לחזות בפני לידי קאתרין די בורג ביום א' הבא בכנסיה, ואיני צריך להרחיב את הדיבור ולומר שבוודאי תתענגי מאד על חברתה. כולה נועם וחסד, ומובטחני שככלות התפלה תכבדך בקורטוב של תשומת־לב. כמעט שאיני יודע היסוס כלשהו באמרי, שבוודאי תכליל את אותך ואת אחותי מאריה בכל הזמנה שתכבדנו במשך ימי שהותכן כאן. התנהגותה עם יקירתי שארלוט היא מרהיבה. אנו סועדים פעמיים מדי שבוע בשבוע ברוזינגס, ולעולם אין מניחים לנו ללכת הביתה ברגל. כרכרת הוד מעלתה מוכנה תמיד לשירותנו. עלי לומר, אחת מכרכרות הוד מעלתה; כי יש לה כמה וכמה".

"לידי קאתרין היא באמת אשה כבודה מאד ונבונה", הוסיפה שארלוט, "ואף שכנה מסבירת־פנים ביותר".

"אמת ויציב יקירתי; זהו בדיוק מה שאני אומר. היא מסוגן של אותן הנשים, שאי אפשר להתייחס אליהן בדי כבוד כראוי לה".

את הערב בילו בעיקר בשיחה על חדשות הרטפורדשייר ובסיפור כל אותם דברים שכבר נכתב עליהם שנית. עם תום הערב ראתה אליזבת צורך להרהר, בהתייחדה עם עצמה בחדרה, במידת סיפוקה של שארלוט; רוצה היתה להבין את דרכה בהדרכת אלופה ושליטתה ברוחה, עד כדי לשאת את מנהגיו ולהודות שהכל נעשה כשורה. פרט לזה היה עליה לנחש מראש כיצד יעבור עליה ביקורה זה, – אותו מהלך שליו של עסקי יום־יום שלהם, ההפרעות הטרדניות מצד מר קולינס והבילויים שנועדו להם במסיבות ברוזינגס. דמיון עשיר חזה עד מהרה הכל.

עם צהרי יום־המחרת, משהתכוננה לצאת לטיול שמעה לפתע בשבתה בחדרה שאון עולה מלמטה, עד כי כל הבית היה שרוי במבוכה; אחר

הטוטה אוזן לרגע קל, שמעה משהו עולה במרוצה וחפזון מאין כמוהו במעלה המדרגות וקורא בשמה בקולייקולות. פתחה את הדלת ועצדה על כבש המדרגות, פנים אל פנים עם מאריה, אשר קראה בנשימה קצרה מרוב התרגשות:

“אוי אליזה יקירתי! הזדרזינא בבקשה ממך, ובואי אל חדרהאוכל, וטראי מה שיתגלה שם לעיניך! לא אומר לך מה הוא הדבר. חושי, מהרי ובואי למטה בזה הרגע”.

לשווא שאלה אליזבת שאלות; מאריה לא אבתה לגלות עוד שמץ דבר; הן ירדו במרוצה אל חדרהאוכל הפונה לעבר הדרך, כדי לחזות בזה הפלא: היו אלה שתי גבירות, אשר נתעכבו בכרכרה נמוכה לפני פשפש הגן.

“כלום זה הכל?” קראה אליזבת. “חשבתי, לפחות, שהחזירים מצאו דרכם הגנה; ומה אני רואה לפני, רק את לידי קאתרין ואת בתה!”

“מה לך! יקירתי”, קראה מאריה נדהמת לשמע טעותה, “אין זו לידי קאתרין. הזקנה היא מרת ג'נקינסון, המתגוררת עמהן. השניה היא העלמה די בורג. תנינא עיניך בה. הרי היא יצור קטון מאין כמוהו. מי העלה על דעתו שכה צנומה היא וזעירה?”

“גסת רוח היא מאוד: להשהות את שארלוט בחוץ ברוח עזה זו! מדוע אינה נכנסת הביתה?”

“אה, שארלוט אומרת, שלעולם כמעט אינה נכנסת פנימה. חסד גדול מאד עושה עמהם העלמה די בורג בהיכנסה הביתה”.

“טובת מראה היא בעיני”, אמרה אליזבת, שרעיונות אחרים הטרידו כעת את מוחה. “חולנית וזועפת למראה. כן, היא תצלח בשבילו מאד, רעייה יאה וגם נאה לו מאד”.

מר קולינס ושארלוט עמדו שניהם בפתח גנם, ושחחו על הגבירות; וסיר וויליאם ניצב בפתח הבית, כמשיג בכל הרצינות את רום הגדלות אשר לנגד עיניו, וקד קידות בכל עת שהעלמה די בורג היתה מפנה עיניה לעברו.

לבסוף לא היה עוד מה לומר; הגבירות המשיכו דרכן, והשאר חזרו הביתה. משראה מר קולינס את שתי העלמות, החל לברכן מייד על מזלן ששיחק להן; שארלוט הסבירה פשר דבריו, באמרה שכל החבורה הוזמנה לסעוד למחרת היום ברוזינגס.

פרק כ"ט

הודות להזמנה זו היה נצחוננו של מר קולינס שלם בתכלית. היכולת להציג לראווה את הפטרונית שלו בכל פארה והדרה לפני אורחיו הנפעמים ולאפשר להם לחזות באדיבותה כלפיו וכלפי רעייתו, היתה בדיוק מה ששאלה נפשו; ההזדמנות שניתנה לכך במהרה שימשה אות ומופת לחסדה של הליידי רמת-המעלה עמו, עד כי לא ידע כיצד להעריצו די הצורך.

“מודה אני”, אמר מר קולינס, “שלא הייתי מופתע כלל וכלל אילו הזמינתנו מעלת הליידי למשתה התה של יום א' בשבוע ולבלות עמה את הערב ברוזינגס. כיוון שידוע ידעתי מה רבה אדיבותה, ציפיתי שאמנם יהיה כדבר הזה. אך מי מילל ומי פילל לתשומת-לב כזו? מי יכול להינשא על כנפי דמיונו עד כדי לתאר לו שנתכבד בהזמנה לסעוד שמה (נוסף לזה, הזמנה המכלילה את החבורה כולה) מיד לאחר בואכם הנה?”

“אנוכי מופתע פחות ממה שאירע”, השיב סיר וויליאם, “הואיל ואני יודע יפה את הליכותיהם של גדוליי-ארץ. בתחומי החצר אין משהו בדומה לחינוך עדין דבר נדיר כלל”.

במשך כל אותו היום למחרת בבוקר שוב לא דובר כמעט על משהו אחר מאשר על ביקורם ברוזינגס. מר קולינס הקדים להדריכם ולפרט לפנייהם ברוב זהירות את הצפוי להם שם, כדי שמראה חדרים כאלה, משרתים מרובים וסעודה כה מפוארת לא יכום בתדהמה.

משנפרדו הגבירות לעשות את תלבושתן, אמר לאליזבת:

“אל נא תרגיזי רוחך, שארתי היקרה, בשל שמלתך. לידי קאתרין רחוקה מלתבוע ממנו אותו הידור בלבוש ההולמת אותה ואת בתה. הייתי משיא לך רק דבר אחד: ללבוש את המעולים שבבגדים; כי אין עוד הזדמנות מפוארת מזאת. אבל לידי קאתרין לא תטה לך פחות חסד אם תהיי לבושה בפשטות. אוהבת היא להקפיד על הטעמת האצילות”.

בעוד הן מחליפות את בגדיהן, קרב פעמיים או שלוש פעמים אל דלתותיהן השונות, כדי לזרזן, מכיוון שלידי קאתרין מתנגדת בהחלט שישוהו בצפייה ממושכת לסעודתה. ידיעות איומות כל כך על הוד מעלתה ועל הליכות חייה הטילו פחד על מאריה לוקאס, שטרם היתה רגילה במידה מספקת לחברה; והיא נשאה עיניה לקראת הופעתה ברוזינגס כמעט באותו הפחד, שידע אביה לפני הופעתו בארמון סנט-ג'יימס.

כיוון שהיה מזג אוויר נאה, טיילו בנעימות כברת דרך של חצי המיל על פני הגן. גן גן ויופיו, גן גן ונופיו; ואליזבת ראתה דברים רבים אשר נעמו לעיניה, אם כי לא יכלה להגיע לכלל אותה התלהבות שציפה ממנה מר קולינס, למראה הנוף הנגלה לעיניה, והיא התרשמה רק מעט כשמנה את מספר החלונות בחזית הבית וסיפר בכמה הוצאות עלו פעם כל הזוגיות יחדיו לסיר לואיס די בורג.

עם עלותם על גרם המעלות אל האכסדרה גברה בהלתה של מאריה מרגע אל רגע, ואפילו סיר וויליאם לא נראה שליו ביותר ברוחו. אומץ-לבה של אליזבת לא עזבה. אזניה לא שמעו דבר על לידי קאתרין שעלול היה להעיד כי היא מיוחדת בכשרונות נעלים או במעלות מופלאות, ואילו בהדר שבממון וברום-מעלה בלבד יכלה לחזות ללא שום ריתות.

מן האכסדרה, שמר קולינס התעכב ברוב התלהבות על ממדיה הנאים וקישוטיה המושלמים, הלכו בעקבות המשרתים דרך קיטון לחדר בו היסבו ליידי קאתרין, בתה ומרת ג'נקינסון. הוד מעלתה קמה כעושה עמם חסד לקבל את פניהם; וכיוון שמרת קולינס באה לכלל הסכם עם בעלה, שהתפקיד להציג את האורחים יהיה מנת חלקה, נעשה הדבר בצורה הנאותה, ללא כל התנצלויות ודברי-תודה, שהיו לפי מיטב הבנתו דבר בעיתו.

למרות הופעתו בסנט-ג'יימס נפל על סיר וויליאם מורא ההדר הסובב אותו, עד כי אזר כוחו רק כדי קידה עמוקה מאוד וישב במקומו מבלי לפצות פה; ובתו, אשר ברוב בהלתה איבדה כמעט את חושיה, ישבה על קצה כסאה מבלי לדעת במה לתת עיניה. אליזבת נוכחה שמקומה יכרנה בזה, ועל כן יכלה לתת עיניה בשלוש הגבירות אשר לפניו בשלוות-רוח. ליידי קאתרין היתה אשה רמת-קומה, בעלת-גוף, ותווי פניה העזים היו אולי פעם נאים אפילו. היא לא נהגה בהם בסבר פנים רב וקיבלה פניהם באופן שלא להשכיח מלב אורחיה את מעלתם הפחותה. לא הדומי היא אשר הוסיפה לה לוויית אימים; אך כל אשר דיברה נאמר בנעימות שררה, אשר הטעימה את רומחשיבותה והעלה מייד בזכרונה של אליזבת את וויקהאם; ומכל אשר ראו עיניה אותו היום סברה, שאמנם ליידי קאתרין היא בדיוק כשם שתיארה בדבריו.

לאחר שבחנה את האם, אשר בקלסטר פניה ובתנועותיה מצאה מייד דמיון-מה עם מר דארסי, הפנתה עיניה אל הבת, והיתה מוכנה כמעט להצטרף אל מאריה בתמהונה על רזונה וזעירותה של הלזו. כל דמיון לא היה בין השתיים, לא בגזרה ולא בקלסטר הפנים. העלמה די בורג היתה חיוורת וחולנית למראה; לא דלים היו תווי פניה אך רפים; היא דיברה מעט מזעיר ובשפל קול לעבר מרת ג'נקינסון, אשר לא הצטיינה במאומה במראה ואשר היתה שקועה ראשה ורובה בהטיית אוזן למוצא פיה ובהצגת המחיצה בכיוון המתאים, למען חפות על עיניה.

אחר שבתם כמה דקות, הופנו כולם אל אחד החלונות כדי להתפעל ממראה הנוף הנשקף ממנו. מר קולינס ליווה אותם כדי להצביע על כל פרטי התפארת והנוי, וליידי קאתרין הודיעה להם בנדיבות-לבה שהמראה בקיץ נאה הרבה יותר.

הסעודה היתה יפה עד מאוד, במעמד כל המשרתים ובשימוש כל אותם הכלים השונים, כפי שהודיע מראש מר קולינס; וכשם שניבא מראש, היסב ברצון הוד מעלת הליידי בקצה השולחן, ומראהו העיד כאילו דימה, שהחיים לא יוכלו לזכותו בגדולה רמה מזו. הוא אכל ושיבחה מתוך התרוממות-הרוח. כל מאכל זכה לכתחילה לדברי תהילה מפיו ואחריו החרה-החזיק סיר וויליאם, כי כבר התאושש עד כדי להשיב כהד על כל דברי חתנו. אליזבת תמחה על ליידי קאתרין שיש בכוחה לשאת מנהגם זה. אך ליידי קאתרין התענגה על דברי התהילה שבפיהם ופיזרה חיוכי-חן וחסד, ביחוד כשאזיה מעדן שעל השולחן היה בבחינת חידוש בעיניהם. החבורה לא הרבתה בשיחה. אליזבת היתה מוכנה לשוחח בכל עת שנפתח פתח לשיחה; היא ישבה בין שארלוט והעלמה די בורג – אולם הראשונה הטתה אוזן קשובה לדברי הליידי קאתרין והשניה לא אמרה לה דבר כל שעת הארוחה. מרת ג'נקינסון היתה טרודה בחרדה על העלמה די בורג שהמעיטה באכילה, דוחקת עליה לטעום ממאכל שני, וחוששת פן יבולע לה. מאריה סברה שלא לה לפצות פה והג'נטלמנים לא עשו מאומה, כי היו שקועים אך באכילה ובהתפעלות.

בשוב הגבירות אל הטרקלין לא היה עוד כמעט מה לעשות, אלא להטות אוזן לדברי ליידי קאתרין, אשר התמידה בדיבורה ללא הפוגה עד מועד הגשת הקפה, הביעה דעתה על כל נושא בכל חומר הדין, כאות ומופת שאין איש מהין לחלוק על דעתה. היא חקרה את שארלוט על עניני ביתה במשפחתיות יתירה ובפרטי פרטים והשיאה לה עצות רבות בכל עסקי ביתה; אמרה לה כיצד לנהל כל אשר לה במשפחה כה זעירה כשלה והיתה לה בבחינת מדריכה בטיפול בפרותיה ובעופותיה. אליזבת נוכחה שאין דבר בעולם שהוא מתחת לשימת-לבה של גברת נעלה זו, ובלבד שתזדמן לה שעת כושר לצוות על אחרים. בהפוגות שיחותיה עם מרת קולינס פנתה בשאלות שונות אל מריה ואל אליזבת, אך ביחוד אל האחרונה, אשר על משפחתה ידעה פחות, ואשר כפי שהעירה באזני מרת קולינס, הרי היא נערה חמודה ומהוגנת מאוד למראה. הנה שאלה אותה כמה אחיות יש לה, אם קשישות הן ואם עולות-ימים ממנה, ואם אחת מהן קרובה להינשא לאיש, אם יפות-מראה הן, היכן חונכו, איזו כרכרה לאביה, ומה היה שם אמה בנערותה? אליזבת חשה בכל עזות-הפנים אשר בדבריה, אך השיבה על הכל בשלוות-נפש. ואז העירה ליידי קאתרין ואמרה:

“סבורתני, שאחוזת אביך תעבור בירושה למר קולינס?” אמרה בפנותה אל שארלוט, “הריני שמחה על כך; אולם בדרך כלל איני רואה כל טעם להדיר יורשות נקבות מירושה. במשפחת סיר לואיס די בורג לא ראו צורך בכך. העלמה בנט, האם את מנגנת ומזמרת?”

“מעט”.

“אה, ובכן – נשמח להאזין לך באחד הימים. הפסנתר שלנו מצויין, עוד תנסי לפרוט עליו ביום מן הימים. האם אחיותיך מנגנות ומזמרות?”

“אחת מהן”.

“מדוע לא למדתן כולכן? על כולכן היה להוסיף דעת. העלמות וובס פורטות כולן, ואילו אביהן יש לו הכנסה דלה כזו של אביך. האם את מצוירת?”

“לא, כלל וכלל לא”.

“מה, אף לא אחת מכן?”

“אף לא אחת”.

“מוזר מאוד. אך בוודאי לא באה ההזדמנות לידכן. על אמכן היה להביאכן מדי אביב באביב העירה כדי ללמוד אצל המורים המובחרים אשר שם”.

“אמי לא היתה מתנגדת לכך. אך אבי שונא את לונדון”.

“האם האומנת אשר לכן עזבה את ביתכם?”

“מעולם לא היתה לנו אומנת”.

“לא היתה אומנת! הכיצד? לגדל חמש בנות בבית בלי אומנת! לא שמעתי מעודי על דבר כגון זה. אמכן, היתה, בוודאי, משועבדת כולה לחינוככן?”

אליזבת לא יכלה עוד להסתיר את בת־צחוקה, באמרה שלא כן הדבר.

“ובכן מפי מי שמעתן לקח, מי טיפח אתכן? בלי אומנת בוודאי הייתן עזובות לנפשכן”.

“בהשוואה עם כמה משפחות סבורתני, שאולי היינו עזובות; אך אלה מבינינו שרצו להוסיף־דעת לא חסרו אמצעים לכך. תמיד עודדו אותנו לקרוא והיו לנו כל המורים הדרושים לחפצנו. ואלה שהעידפו להלך בטל היו חפשיות לנפשן”.

“אכן, ללא כל ספק; אולם זה הוא אשר תמנע אומנת; ואילו הכרתי את אמכן, הייתי משיאה לה עצה בכל לשון להעסיק אחת מהן. מאז ומתמיד אמרתי, שדבר לא ייעשה בשדה החינוך בלי הוראה יציבה ומתמדת ואין איש מלבד האומנת אשר מידה יבוקש הדבר. נפלא, מה מרובות המשפחות שהמצאתי להן ריווח והצלחה בדרך זו. שמחה אני תמיד להעסיק כהלכה נערה צעירה במלאכה זו. ארבע שארותיה של מרת ג'נקינסון מתפרנסות בכבוד הודות לי; ואך לפני כמה ימים המלצתי על נערה אחרת, אשר שמה נזכר בפני בדרך אקראי, והמשפחה שמחה עליה מאוד. הסיפתי לך, מרת קולינס, על לידי מטקאלף, שסרה אלי אתמול להביע לי דברי תודתה? העלמה פופ כמוה כאוצר בעינייה. לידי קאתרין, אומרת היא, 'אוצר נתת לי'. האם יש בקרב אחיותיך הצעירות, העלמה בנט, אחת המופיעה כבר בחברה?”

“הן, גבירתי, כולן”.

“כולן! מה, כל החמש בבת אחת? מוזר מאוד! ואת רק השניה! עולות־הימים באות בחברה לפני שהבכירות נישאות! אחיותיך הצעירות, בוודאי, רכות עדיין בשנים?”

“כן, בת־הזקונים עדיין לא מלאו לה ט"ז שנים. ואולי היא רכה מדי מלבוא בחברה. אך באמונה, גבירתי, סבורתני, שאין להקשיח לב לאחיות רכות ולמנוע מהן חלקן בחיי החברה ובשעשועיה, אך ורק משום שאין לבכירות האמצעים או הנטייה להינשא באיבן. לכת־הזקונים אותה הזכות לתענוגות הנעורים כלבכירה. ולהיכלא בבית רק מטעם זה, אינו סבורה שיש בכך כדי להגביר את החיבה או את העדינות ביחסי האחיות”.

“בי נשבעתי”, אמרה מעלת הגברת, עדיין צעירה את וכבר דעתך תקיפה. אמרי, בבקשה ממך, בת כמה את?”

“לאחר שיש לי שלוש אחיות צעירות שכבר הגיעו לפרקן”, השיבה אליזבת בת־צחוק, “אין מעלת הליידי יכולה לצפות שאגלה את סודי”.

ליידי קאתרין נדהמה כהלכה לאחר שלא קיבלה תשובה במישרין; וחשד נתעורר בלבה של אליזבת, שהיא היצור הראשון אשר העז פעם פנים להקל בכבוד אצילים כה מרומם.

“בטוחתני, שאינך למעלה מבת כ' שנים; ולכן מה לך כי תסתירי את גילך”.

“איני בת עשרים ואחת”.

משנצטרפו אליהן הג'נטלמנים עם תום משתה התה, הוגשו שולחנות־הקלפים. ליידי קאתרין, סיר וויליאם ומרת קולינס ישבו לשחק קאדריל; וכיוון שהעלמה די בורג בחרה במשחק הקאזינו נתכבדו שתי העלמות בסיוע למרת ג'נקינסון להרכיב את חברתה. חברת שולחן היתה אווילית למדי. לא נפלטתה כמעט הברה אחת שלא תהא כרוכה במשחק, אלא בעת שמרת ג'נקינסון הביעה את חששותיה שחם מדי, בעיניה. הרבה יותר מזה התרחש אצל השולחן השני. ליידי קאתרין היתה בדרך כלל ראש־המדברים, מפרטת את טעויות שלושת האחרים או מספרת מהתלה, מעשה שאירע בה בעצמה. מרת קולינס היה טרוד באמירת הן לכל מוצא פי ליידי רמת המעלה, מודה לה על כל זכיה ומתנצל לפניה על כל זכיה יתירה. סיר וויליאם החריש ודיבר אך מעט. הוא אגר במוחו מילי־בדיחותא ושמות אצילים.

לאחר שליידי קאתרין ובתה שחקו ככל אוות נפשן, נתפרדו שתי החבורות. הכרכרה הוצעה למרת קולינס ונתקבלה בהכרת־תודה. אז התכנסה החבורה סביב האח המבוערת כדי לשמוע מפי ליידי קאתרין, הקובעת כצו, מה מזג־האוויר שיהיה למחרת בבוקר. מלקח זה נתעוררו בהיקראם אל הכרכרה שכבר ניצבה לפני הבית; ובנאומי הודייה רבים מפי מרת קולינס ובלא פחות קידות מצד סיר וויליאם נסעו לדרך. משהתרחקו מפתח הבית, נדרשה אליזבת על ידי דודנה להביע דעתה על כל אשר ראו עיניה ברוזינגס. רק למען שארלוט, הביעה דעה חיובית יותר מאמיתית. אך שבחיה, אשר עלו לה בעמל־מה, לא היה בהם כלל כדי מתן סיפוק למרת קולינס; ועד מהרה נאלץ ליטול את תהילת מעלת הגבירה לידיה הוא.

פרק ל'

סיר וויליאם עשה רק שבוע ימים בהאנספורד; אולם ביקורו היה ממושך די הצורך, כדי שייזכר, שבתו השתקעה שם ברוב רווחה, וכי בעל כשם שמצאה לה ושכנה כשלה אינם נקרים בדרכו של אדם אלא לעיתים רחוקות. בעוד סיר וויליאם עמהם, הקדיש מרת קולינס את שעות הבוקר לטיולים עמו בדופנית שלו, כדי להראות את יפי הנפה; אולם לאחר שנסע לדרך, חזרה המשפחה כולה לאורח חייה המקובל ואליזבת היתה אסירת־תודה על כי שוב לא הרבו לראות, בעקבות שינוי זה, את פני שאר־בשרה; רוב השעות שבין פת־שחרית לפת־צהריים בילה כעת

במלאכת הגננות, או בקריאה ובכתיבה, כשהוא משקיף מבעד החלון של לשכת־ספריו אשר בחזית הבית לעבר הדרך. החדר בו הסבו הגבירות היה בירכתי הבית. לכתחילה תמהה אליזבת על שארלוט, מה ראתה שאינה מבכרת לשימוש כללי את קיטון־האוכל, חדר רחבי־ידים, שהנוף הנשקף מחלונו יותר נאה; אולם עד מהרה נוכחה שטעמה המצוין של חברתה עמה, כי מר קולינס בוודאי היה שווה פחות בחזרו שלו, אילו הסבו בחדר לא פחות נאה משלו; והיא שיבחה בלבה את שארלוט על סידור זה.

מן הטרקלין לא יכלו לראות דבר מן הנעשה על אם הדרך, והיו חייבות תודה למר קולינס אשר היה מודיע להן אילו מרכבות עברו על פני הבית, בייחוד באיזו תכיפות עברה העלמה די־בורג בדופניתה על פני הבית, וזאת לא החסיר להכריז אף פעם אחת, אם כי המאורע אירע כמעט מדי יום ביומו. לא לעתים רחוקות התעכבה לפני הבית ושוחחה כמה רגעים עם שארלוט, אך כמעט מעולם לא הואילה לצאת ממרכבתה למרות הפצרותיהם.

ימים מעטים מאוד חלפו על מר קולינס שלא סר בהם לרוזינגס, ולא רבים, שבהם לא ראתה אף רעייתו הכרח לעצמה להילוות אליו; ועד שאליזבת לא העלתה על דעתה מועמדים רבים אחרים לכהונה, לא יכלה להבין מה טעם הם מקריבים שעות כה רבות. מפעם לפעם נתכבדו בביקורה של מעלת הליידי, וכל מה שהתרחש בחדר אותה שעה לא נעלם מעיניה. היא חקרה לדעת במה הם עוסקים, בדקה את מלאכתם והשיאה עצה לעשותה אחרת; ואם ניאותה להיטיב לבה, טעמה מכיבוד כאילו אך ורק כדי לגלות שקדלי־הבשר של מרת קולינס גדולים בשביל משפחה כשלה.

אליזבת נוכחה עד מהרה, שאם כי גברת רמת־מעלה זו אינה משמשת שופטת־שלום בנפתה, הרי היא דיין פעיל ביותר בעדתה שלה, ומר קולינס הוא המביא לפניו כל ענין קל שבקלים; ובכל מקרה שהכפריים היו נוטים להתקוטט, לקבול או להתריע על דלותם, היתה מתנשאת ממקומה ויורדת הכפרה לפשר ביניהם, להשקיט את קבלנותיהם ולנזוף בהם בדרישה שישובו לחיי הרמוניה ושפע.

אותו תענוג של סעודה ברוזינגס חזר, לערך, פעמיים בשבוע; בהיעדרו של סיר וויליאם היה מוצג שולחן קלפים אחד בלבד בכל ערב, וכל מסיבה היתה כמוה כראשונה. שאר הפגישות החברתיות היו מועטות, הואיל וסגנון החיים אשר בשכנות היה בדרך כלל למעלה מיכולתם של בני קולינס. אולם אליזבת לא ראתה בכך כל רע, ובדרך כלל בילתה את זמנה כראוי: היו לה חצאי־שעות של שיחות נעימות עם שארלוט; מזג־האוויר היה כה נאה, לגבי עונה זו של השנה, עד כי לעיתים מרובות התענגה מאוד על טיוליה בחוץ. טיולה החביב מכל, שהיתה עורכת לעיתים תכופות בעת שהאחרים שהו אצל ליידי קאתרין, היה על פני חורשה דלילה אשר על גבול אותו צד של הגן הגדול, שהתפתל בו שביל נאה וחבוי אשר יקר בעיניה מאוד. שם חשה עצמה מחוץ לגבול ההישג של סקרנות ליידי קאתרין.

בחיי שלווה כאלה עברו עליה עד מהרה השבועיים הראשונים לביקורה. חג הפסחא הלך וקרב, ובשבוע שלפניו צריכה היתה לבוא תוספת על המשפחה ברוזינגס, שהיתה, כמובן, בעלת חשיבות רב בחוג משפחה כה קטן. אליזבת שמעה זמן־מה אחר בואה, שמצפים שם לבואו של מר דארסי במשך השבועות הבאים; ואם כי לא היו רבים מבין מיודעיה שלא תעדיפם עליו, ידעה בכל זאת שעם בואו יופיעו פנים חדשות ביחס, במסיבותיהם ברוזינגס, וכי אולי תשעשע נפשה בראותה במנהגו עם בת־דודתו אשר לה הועידה אותו ליידי קאתרין, כי מזימות העלמה בינגלי ללכוד אותו ברשתה עולות בתוהו; דודתו היא שהזכירה את בואו בקורת־רוח רבה, דיברה בו בדברי הערצה רמים, וקצפה כמעט לכשנודע לה שהעלמה לוקאס והיא עצמה כבר ראוה לא פעם.

הידיעה על בואו הגיעה עד מהרה לכומר; כי מר קולינס טייל כל אותו הבוקר בתחום הראייה של החווילות הנשקפות על פני דרך האנספורד, כדי להיות איש־הבשורה הראשון; ולאחר שקד קידה בפנות המרכבה הגנה, נחפו הביתה לבשר את הבשורה הגדולה. למחרת בבוקר חש לרוזינגס לברך את האורח ברכת ברוך־הבא. אולם שנים משארי־בשרה של ליידי קאתרין היו צריכים לבוא על הברכה, כי מר דארסי הביא עמו את הקולונל פיצווייליאם בן־הזקונים של דודו, לורד – ולתמהונה הרב של החבור כולה, חזר מר קולינס בלוויית שני העלמים. שארלוט ראתה אותם מחלון חדרו של בעלה, בעברם על פני הדרך, מיד חשה לחדר השני, לבשר לנערות מה רב הכבוד שחולקים להן, והוסיפה:

“עלי להודות, כנראה, לך, אליזה, על נימוסים נאים אלה. מר דארסי בוודאי שלא היה נחפז כליכך לסור אליי”.

אליזבת לא הספיקה כלל להכחיש את זכותה למחמאה זו, ופעמון הדלת כבר הכריז על בואם. מייד לאחר זה נכנסו שלושת הג'נטלמנים החדרה. הקולונל פיצווייליאם, שהלך בראש, היה כבן שלושים; אמנם לא יפה־תואר היה, אבל ג'נטלמן מובהק בהופעתו ובדרך דיבורו. מר דארסי נראה בדיוק כשם שהיה רגיל להיראות בהרטפורדשייר; הוא בירך את מרת קולינס לשלום ברוח הכבושה והטבעית לו; ויהיו אשר יהיו הרגשות אש רחש לרעותה, קיבל גם את פניה בשלוות־רוח. אליזבת הסתפקה בברכה שבתנועה, מבלי לומר דבר.

הקולונל פיצווייליאם פתח מייד בשיחה מתוך נכונות וקלות של איש שחינוכו מובהר, ושוחח בנעימות רבה; אולם דודנו פנה בהערה קלה אל מרת קולינס על ביתה ועל גנה וישב זמן־מה מבלי לשוחח עם איש. לבסוף נעור בו רגש הנימוס והרחיק לכת עד לשאול את אליזבת על שלום בני ביתה. היא השיבה בדרך המקובלת; ואחר שתיקה קלה הוסיפה:

“אחותי הבכירה עושה בעיר זה שלושה ירחים. האם נזדמן לך פעם לראותה שם?”

היא ידעה יפה שלא התראה עמה כלל, אך רצתה להיווכח אם יגלה שידע שמץ דבר על אשר נתרחש בין בני בינגלי וג'יין; סבורה היתה שאמנם נבוך במקצת בהשיבו, שמזלו לא העיר לו פנים להועידו עם העלמה בנט. בנושא זה לא המשיכו עוד ועד מהרה הלכו הג'נטלמנים לדרכם.

פרק ל"א

בכומריה שיבחו מאוד את הליכותיו של הקולונל פיצווייליאם, והגבירות סברו כולן שהוא יהיה משום תוספת מרובה על תענוגות המסיבות ברוזינגס. אך כמה ימים חלפו לפני שקיבלו הזמנה כלשהיא, כי בבוא אורחים לבית שוב לא היה הכרח בחברתם. רק ביום־הפסחא, כמעט שבוע

ימים אחרי בוא הג'נטלמנים, נתכבדו בשימת־לב כזו, ואף אז נתבקשו רק בצאתם מהכנסיה לבוא שמה לעת ערב. בשבוע האחרון ראו רק מעט מאוד את לידי קאתרין או את בתה. הקולונל פיצויליאם ביקר בכומריה לא פעם אחת במשך תקופה זו, אך את פני מר דארסי ראו רק בכנסיה.

כמובן שנערכו להזמנה, ובשעה המתאימה הצטרפו אל החבורה בטרקלינה של לידי קאתרין. הלידי קיבלה את פניהם בנימוס, אך לא הסתירה כלל שחברתם לא היתה בשום פנים ואופן רצויה כלי־כך כבעת שלא יכלה למצוא אחרים. בעצם נתנה כל לבה על שאר־בשרה ושוחחה עמהם, ביחוד עם מר דארסי, הרבה יותר מאשר עם כל שאר המסובים.

הקולונל פיצויליאם נראה שמח באמת לראותם: כל דבר היה בבחינת תחליף רצוי לו ברוזינגס; ונוסף לזאת מצאה חן בעיניו מאוד רעותה החמודה של מרת קולינס. כעת ישב לצדה, הפליג בשבח קנט והרטפורדשייר, שוחח על מסעות או על שהייה בבית, על ספרים חדשים ומוסיקה, עד כי אליזבת בילתה בניעמים, ואף המחצית מזה לא ידעה מעולם בחדר זה. הם שוחחו בהתענינות מרובה כל כך ובשטף עד כדי להסב אליהם לבה של לידי קאתרין בכבודה ובעצמה ואף של מר דארסי. עד מהרה נתן בהם עיניו במבט של סקרנות, שהלך ונשנה ללא הפוגה; עד כי מעלת הגבירה נתפשה אף היא אחר זמן מה לרגש זה, הודתה בו בגלוי, ולא היססה מלקרוא לעברם:

“מה הוא אשר אתה אומר פיצויליאם? על מה אתם משוחחים? מה הוא אשר אתה מספר לעלמה בנט? הבה ואשמע גם אני”.

“אנו משוחחים, גבירתי, על מוסיקה”, השיב הלה כשלא יכול עוד להימנע מתשובה.

“על מוסיקה! ובכן הרם, בבקשה ממך, קולך. הרי זה הנושא החביב עלי מכל. אם אתם דנים במוסיקה, עלי ליטול חלק בשיחה גם אני. סבורתני שמעטים בני־האדם באנגליה הנהנים ממוסיקה הנאה של ממש יותר ממני, או המחוננים בטעם טבעי העולה על שלי. אילו למדתי מעודי פרק בנגינה בוודאי שהייתי למומחית גדולה. וכן אף אן, אילו הניחה לה בריאותה לעסוק בכך. ובטוחתני שהיתה מפליאה לנגדן. כיצד מתקדמת ג'ורג'יאנה, דארסי?”

דרסי דיבר בחיבה יתירה בשבח הישיגיה של ג'ורג'יאנה.

“שמחה אני מאוד לשמוע דברי קילוסין עליה”, אמרה לידי קאתרין; “אמור לה בבקשה, בשמי, שבאם לא תחזור ותשנן הרבה לא תוכל להפליא לעשות”.

“הריני מביטחך, גבירתי”, השיב, “שאינה זוקה לעצה כגון זו. היא משננת שיעוריה בהתמדה”.

“יפה מאוד; אך לא תוכל להפריז בכך; ובכתבי אליה את אגרת הבאה, אטיל עליה שלא להזניח זאת בשום פנים ואופן. לא פעם אומרת אני לעלמות צעירות, שאין להגיע לידי הצטיינות במוסיקה בלי שינון מתמיד. זה כמה פעמים אמרתי לעלמה בנט, שלעולם לא תנגן כהלכה אם לא תרבה להתאמן; ואם כי למרת קולינס אין פסנתר הרי היא רצויה מאוד, כפי שכבר אמרתי לה לא פעם, לבוא לרוזינגס מדי יום ביומו, ולנגן בפסנתר בחדרה של מרת ג'נקינסון. באגף זה של הבית, כידוע לכם, לא תטריד איש.”

מר דארסי דומה שהתבייש במקצת בגסותה של דודתו, אך לא השיב דבר.

עם תום שתיית הקפה הזכיר הקולונל פיצויליאם לאליזבת שהבטיחה לו לנגן לפניו; ומיד הסבה אל הפסנתר. הוא קרב כסאו אליה. לידי קאתרין הטתה אוזן קשובה לחצי שיר, ואחר־יכן המשיכה שיחתה כמקודם עם שאר־בשרה השני; עד אשר זה התרחק מעליה והתקדם בכובד־הראש הטבעי לו לעבר הפסנתר, קבע עמידתו במקום שיוכל לחזות ממנו במלוא המראה בפניה הנאים של המנגנת. אליזבת ראתה את אשר הוא עושה, ובהפסקה הנוחה הראשונה פנתה אליו בבת־צחוק חריפה ואמרה:

“כוונתך, מר דארסי, להטיל עלי מורא, בהתקרבך בכל ההדר הזה כדי לשמעני. אך לא אבהל, אם כי אחותך מיטיבה לנגן. עקשנות יש בי שלא תוכל לשאת את הפחד הבא לפי צו של אחרים. אומ־לבי גובר תמיד עם כל נסיון להטיל עלי אימה”.

“לא אומר שטעות היא עמך”, השיב הוא, “כי הן לא תאמיני בתום לבך שמזימה בלבי להטיל עליך אימה; יש לי העונג להכירך זה מכבר כדי לדעת, שקורת־רוח מרובה לך להביע מפעם לפעם דעות שאינן לאמיתו של דבר שלך”.

אליזבת צחקה בכל לבה לשמע תיאור זה של עצמה ואמרה לקולונל פיצויליאם: “דודנך יתן לך מושג נאה עלי וילמדך שלא להאמין לאף מלה אחת בפיו. למזלי הרע נקרה לי בדרכי אדם המסוגל לגלות במידה יפה כל כך את טבעי האמיתי, בחלק עולם זה שבו קיוויתי לעורר יחס כלשהו של כבוד. באמונה, מר דארסי, אין זו נדיבות־לב יתירה מצדך להזכיר בזה, כל שאינו לזכותי הזכור לך מהרטפורדשייר, – הרשה־נא לי לומר, שאין זה גם מעשה נבון מצדך, – כי הדבר מסיתני להשיב מנה את אפיים, ועוד עלולים להתגלות דברים כאלה אשר יטילו תדהמה על קרוביך”.

“אינני ירא מפניך”, השיב הוא בבת־צחוק.

“הבה נשמע, בבקשה ממך, מה אשם מצאת בו”, קרא הקולונל פיצויליאם. “חפץ הייתי לדעת מה מנהגו בקרב זרים”.

“ובכן שמוע תשמע – אך היכון למשהו איום עד מאוד. עליך לדעת שראיתו לראשונה בהרטפורדשייר בנשף־מחולות, – וכי מה, סבור אתה, עשה בנשף זה? הוא יצא במחול ארבע פעמים בלבד! צר לי להכאיב לך, אולם כך היה הדבר. הוא רקד ארבעה ריקודים בלבד, אם כי היה מחסור בג'נטלמנים; ויודעת אני אל נכון, שלא עלמה אחת ישבה במקומה, בשל המחסור בבן־זוג. אתה, מר דארסי, לא תוכל להכחיש עובדה זו”.

“לא היה לי הכבוד אז להתודע לאיזו גברת בנשף, מחוץ לחבורה שנמנית עליה”.

“אמת; והרי באולם-הנשף אין סיכוי להתוודע אל איש. ובכן, קולונל פיצויליאם, מה אנגן לפניך כעת? אצבעותי מצפות לפקודתך”.

“אולי”, אמר דארסי, “הייתי מיטיב לשפוט אילו ביקשתי להתוודע, אולם איני מחונן בסגולה למצוא חן בעיני זרים”.

“הנשאל את דודנך מה הטעם לכך?” אמרה אליזבת, כשהיא פונה עדיין בדבריה אל הקולונל פיצויליאם. “הנשאלנו מדוע איש בר-בינה ודעת, אשר חי בעולם הגדול, אינו מסוגל לשאת חן בעיני זרים?”

“אנוכי אוכל להשיב על שאלתך”, אמר פיצויליאם, מבלי לפנות אליו. “כי לא ירצה לשאת בטורח”.

“בוודאי”, אמר דארסי, “שאינני מחונן בכשרון, שהוא מנת חלקם של כמה בני אדם: לשוחח בקלות עם אנשים שלא ראיתם מעודי. איני יכול לתפוש את הנעימה שבשיחתם, או להעמיד פני מעוניין בדאגותיהם כשם שרואה אני רבים אחרים עושים”.

“אצבעותי”, אמרה אליזבת, “אינן נעות על פני כלי-נגינה זה באותה אמנות למופת, כפי שאני רואה שנתברכו בה נשים אחרות. אין בהן אותו כוח או חפזה ואינן מפיקות אותה הבעה. אך הן ידעתי תמיד כי בי האשם, – כי לא אובה לטרוח ולהתאמן. ולא משום שאינני מאמינה שאצבעות מוכשרות לא פחות משל שאר הנשים המיטיבות לנגן”.

דארסי חייך ואמר: “הצדק עמך. את היטבת לנצל את זמנך. איש אשר היתה לו הזכות לשמוע אותך לא יעלה על דעתו שחסרה את דבר. איש משנינו אינו מגלה יכולתו בפני זרים”.

אולם בזה הרגע שיסעה אותם לידי קאתרין, אשר שאלה בקול במה המדובר. אליזבת פתחה מייד שוב בנגינתה. לידי קאתרין קרבה ואחר שהקשיבה כמה דקות אמרה לדארסי:

“העלמה בנט לא היתה פורטת רע כלל וכלל אילו היתה משננת יותר ושומעת לקח מפי מורה לונדוני. יש לה מושג יפה למדי על פעילות האצבעות, אם כי טעמה אינו משובח כשל אן. אן בוודאי היתה מנגנת להפליא אילו הניחה לה בריאותה לשמוע פרק במוסיקה”.

אליזבת נתנה עיניה בדארסי כדי להיווכח מה גדולה לבביותו בהשיבו ב'הן' על תהילת דודניתו: אולם באותו הרגע ואף לאחר זה לא הבחינה בו כל אותות אהבה; ומכל התנהגותו כלפי העלמה די בורג היתה נחמה זו בפיה לעלמה בינגלי, שהיתה לו בוודאי נטיה לשאתה לאישה, אילו היתה היא שארת-בשרו.

לידי קאתרין המשיכה בהערותיה על נגינתה של אליזבת, כורכת בהן הוראות רבות על ביצוע וטעם טוב. אליזבת נשאה את כולן בכל ההתאפקות שבנימוס הטוב; ולפי בקשת הג'נטלמנים נשארה מסובה אל כלי-הנגינה עד שמרכבת מעלת הליידי היתה מוכנה לקחת את כולם הביתה.

פרק ל"ב

אליזבת ישבה יחידה למחרת בבוקר וכתבה אגרת אל ג'יין, בעוד אשר מרת קולינס ומאריה הלכו לצרכיהן הכפרה. והנה הופתעה מצלצול של פעמון הדלת, האות המובהק לבואו של אורח. כיוון שלא שמעה קול כרכרה קרבה, היתה סבורה, כדבר המתקבל על הדעת, שהבאה היא לידי קאתרין; ובשל חשש זה הניחה מידה את מכתבה הכתוב-למחצה, כדי להניצל מכל שאלות חצופות, בהיפתח הדלת. אולם לתמהונה הרבה נכנס מר דארסי הוא לבדו החדרה.

אף הוא השתומם למצוא אותה יחידה והתנצל על הפרעה מצדו, בהודיעו לה שהיה סבור שכל הגברות הן בבית.

אחר זה ישבו, ועם תום כל שאלותיה לשלום שוכני רוזינגס, ריחפה עליהם הסכנה שישקעו בדומיה גמורה. מן ההכרח היה, איפוא, לחשוב על משהו; ובמצוקה זו ניסתה להעלות בזכרונה מתי ראתה אותו באחרונה בהרטפורדשייר, וכיוון שגברה בה סקרנותה לדעת מה יאמר על נושא זה של הסתלקותם הנחפזת העירה, פלטה:

“מה נחפזתם כולכם, מר דארסי, לצאת בחודש נובמבר האחרון מנתרפילד! בודאי היתה זו הפתעה נעימה ביותר למר בינגלי לראות את כולכם באים כה מהר בעקבותיו; כי אם זכרוני אינו מטעני, נסע יום אחד בלבד לפניכם. מקווה אני שבצאתך מלונדון היה לו ולאחיותיו שלום?”

“שלום בתכלית, רב תודות”.

היא נוכחה שלא תקבל כל תשובה אחרת, ואחר הפסקה קצרה הוסיפה:

“הבינותי מהשמועה שהגיעתני, כי אין כלל בדעתו של מר בינגלי לשוב ביום מן הימים לנתרפילד?”

“לא שמעתיו מעודי אומר זאת; אך קרוב לוודאי שבעתיד יבלה שם אך מעט מזעיר מזמנו. ידידים רבים לו והוא בתקופה זו של חיים, שבה הולך ורב בהתמדה מספר הידידים וההזמנות”.

“אם יש בדעתו לשהות אך מעט בנתרפילד, הרי מוטב היה למען הסביבה כולה שיוותר לגמרי על הבית, כי אז אולי תתיישב שם משפחה ישיבת-קבע. אך אולי שכר מר בינגלי את הבית, לא כל-כך לטובת שוכני הסביבה, אלא למענו הוא ועלינו לצפות שיחזיק בו, או יטשנו בהתאם לאותו עקרון”.

“לא הייתי מופתע כלל”, אמר דארסי, “אילו ויתר עליו לגמרי מייד לאחר שהיו מציעים לו הצעה רצויה לרכישת אחוזה”.

אליזבת לא השיבה דבר. היא חששה להוסיף ולדבר עוד בריעו: וכיוון שלא היה דבר אחר בפיה לומר, גמרה אומר להניח לו את הטורח למצוא נושא לשיחה.

הוא הבין את הרמז ופתח מייד במילים: “בית זה נרא נוח למדי. סבורני שלידיי קאתרין עשתה את בדק הבית כהלכה, לפני בוא מר קולינס לראשונה לשבת בהארטפורד”.

“סבורתני שכך עשתה, – ובטוחתני שלא יכלה להעניק מחסדה על יצור אסיר-תודה יותר ממנו”.

“מר קולינס נראה מאושר מאוד בבחירת רעייתו בחיים”.

“אמנם כן; הרשות נתונה בידו לשמוח על כי פגש באחת הנשים הנבונות הנדירות שהיתה חפצה בו, או שהיתה מסוגלת לעשותו למאושר, אילו ניאותה לו. רעותי ניחנה ברוב תבונה, – אם כי אינני בטוחה שנישואיה עם מר קולינס הוא אחד הדברים הנבונים ביותר שעשתה מעודה. על כל פנים היא נראית מאושרת בהחלט; ובאור מעשי, אין ספק שזכתה בשידוך טוב מאוד”.

“נעים לה בוודאי מאוד, שהתיישבה בקרבת מקום למשפחתה ולידידיה”.

“אתה קורא לזה קרבת מקום? מרחק של קרוב לחמישים מילין”.

“מה הם חמישים מילין בדרך כבוש? מעט למעלה מחצי יום של נסיעה. כן, אני מכנה זאת מרחק לא רב בהחלט”.

“מעולם לא הייתי רואה במרחק אחד מיתרונות השידוך”; קראה אליזבת. “ומעולם לא הייתי אומרת שמרת קולינס השתקעה סמוך לבני משפחתה”.

, הרי זו הוכחה לנאמנותך את להרטפורדשייר. וכל שהוא מעבר לתחומיה של סביבת לונגבורן ייראה בוודאי בעיניך כמהלך דרך רחוקה”.

ובדברו הופיעה בת-צחוק על פניו, שאליזבת סברה כי עמדה על כוונתה; הוא סבור, בוודאי, שהיא מהרהרת בג'יין ובנתרפילד, ולכן הסמיקה בהשיבה:

“איני מתכוונת לומר שאין לאשה להשתקע בקרבת מקום לבני משפחתה. הרחוק והקרוב מן ההכרח שיהא יחסי ותלוי במסיבות רבות ושונות. מקום שיש בו נכסים והוצאות הנסיעה כמוהם כאפס, ניטל כל הרע מהמרחק, אולם לא כן הדבר במקרה שלנו. למר ולמרת קולינס הכנסה נאה, אולם לא כזו שתאפשר להם נסיעות לעתים תכופות; ויודעת אני אל נכון, שרעותי לא תאמר על עצמה שסמוכה היא לבני ביתה, אלא באם תימצא במחצית המרחק הנוכחי”.

מר דארסי קירב מעט כסאו לעומתה ואמר: “אין לך כל זכות לשמור על קשר כה אמיץ עם מקום מושבך. הן לא תמיד תשבי אך בלונגבורן”.

אליזבת הביעה הפתעה. איזה שינוי חל ברגשותיו של האיש: הוא הרתיע כסאו, נטל עיתון מעל השולחן, ובהעיפו בו מבט, אמר בקול יותר צונן:

“האם קנט מוצאת חן בעיניך?”

אחר זה בא דו-שיח קצר על הנושא – המחור, זשלויו וקצר משני הצדדים, ועד מהרה נפסק, בהיכנס שארלוט ואחותה, אשר חזרו זה עתה מטיולן. הפתיעם הטאט-אטאט. מר דארסי סיפר שבשל טעותו הפך בדידותה של העלמה בנט, ואחר שישב עוד כמה דקות מבלי לומר לאיש דבר, הלך לדרכו.

“מה פירושו של דבר?” אמרה שארלוט מיד אחרי לכתו. “אליזה יקירתי, כנראה שאהבה בלבו אליך, כי אחרת לא היה סר אלינו באורח כה משפחתי”.

אולם בספר אליזבת על שתיקתו, לא נתקבל הדבר על הדעת, למרות כל איחוליה של שארלוט; ואחר השערות שונות יכלו רק להניח לבסוף, שמפאת אפס מעשה, דבר המתקבל על הדעת בעונה זו של השנה, סר לביתם. כי כל מיני הספורט בחוץ תמו. בבית היו לידי קאתרין, ספרים ושולחן-הביליארד, אך ג'נטלמנים אינם יכולים להתמיד ולשבת בבית; וכיוון שהכומריה קרובה והטיול שמה נעים, או האנשים המתגרורים בה נעימים, נמשכו שני הדודנים למן אותו הזמן ללכת שמה כמעט מדי יום ביומו. הם סרו שמה בכל שעות הבוקר השונות, לפעמים ביחידות ולפרקים יחדיו, ומפעם לפעם בלוויית דודתם. ברור היה לכל, שהקולונל פיצויליאם סר אליהם משום שהתענג על חברתם, הנחה שחיבה אותו עוד יותר על כולם; ואליזבת שהתענגה על חברתו, היתה מעלה בזכרונה את חביבה לשעבר, את ג'ורג' וויקהאם; ואם כי בהשוותה את השנים נוכחה שבמנהגי הקולונל פיצויליאם ישנה פחות מאותה רכות שובת-לב, סבורה היתה שהוא בוודאי בר-דעת יותר מבין השנים.

אולם קשה היה יותר להבין מדוע מרבה כה מר דארסי לבוא אל הכומריה. בוודאי שלא כדי לארוח להם לחברה, כי לעיתים מרובות ישב שם עשר דקות רצופות מבלי לפצות פה; ובדברו דומה שעשה כן מהכרה יותר מאש מרצונו הטוב, – כמקריב קרבן להגינות ולא לשם קורת-רוח. לעיתים רחוקות נתעורר לחיים. ומרת קולינס לא יכלה לעמוד על טעמו. הקולונל פיצויליאם מילא מפעם לפעם פיו צחוק על סכלותו, והוכיח שבדרך כלל הוא אדם אחר, אך מהיכרותה היא עמו לא יכלה לעמוד על כך; וכיוון שהיתה רוצה להאמין שיד האהבה בשינוי זה, וכי נושא אהבה זו היא רעותה אליזה, ניגשה בכל הרצינות אל המלאכה, לגלות פשר דבר: היא לא גרעה ממנו עין בכל עת שביקרו ברזינגס ומדי בואו

להאנספורד, אולם ללא הצלחה יתירה. אמנם נתן עיניו לא מעט ברעותה, אולם הבעת המבט היתה בעלת משמעות בלתי ברורה. היתה זו התבוננות רצינית ועקשנית; אולם לא פעם שאלה עצמה אם יש בה הערצה מרובה, ויש ולא ראתה בכך מאומה מלבד פזורה-דעת.

פעם או פעמיים העירה לאליזבת, שיתכן ואין הוא שווה-נפש כלפיה, אולם אליזבת צחקה תמיד לשמע רעיון זה; ומרת קולינס סברה שמן היושר הוא לא להרבות בשיחה על הנושא, מחשש פן תעורר תקוות העלויות להסתיים באכזבה בלבד; כי, לדעתה, לא היה מקום לספק כלשהו, שאילו ידעה רעותה כי שבתה את לבו, היה כל הרע שיש בלבה עליו נמוג ואיננו.

ברוב נדיבות-לבה היתה מתכננת לפרקים את נישואיה של אליזבת לקולונל פיצויליאם. כי הוא היה, ללא כל השוואה, האיש הנעים בין השניים: לבו נמשך אחריה ללא ספק, ועמדתו בחיים היתה רצויה ביותר: אולם לעומת יתרונות אלה היה מר דארסי בעל סמכות יתירה בכנסיה, בעוד שלודדנו לא היתה יכולה להיות עמדה כלשהי בנידון זה.

פרק ל"ג

לא פעם נקרה מר דארסי במפתיע על דרכה של אליזבת בשוטטה בגן האחוזת. היא ראתה את יד המקרה העיקש, המביאה אותו למקום שאין איש עובר בו; וכדי למנוע דבר זה מהישגות, טרחה להודיעו למפרע שזו היא פינת הטיול החביבה עליה. כיצד קרה הדבר בשניה, היה, איפוא, לפלא בעיניה! ובכל זאת קרה הדבר שנית, ואף בשלישית. דומה שהיה זה מעשה זדון מרוע-לב או כי אמר לשוב מרצונו הטוב בתשובה; כי בכל הפעמים הללו לא הסתפק בכמה שאלות מקובלות, לא שתק במבוכה ולא פנה והלך לדרכו, אלא ראה צורך לשוב מדרכו ולהילוות אליה. מעולם לא הרבה בדיבור, ואף היא לא טרחה לדבר הרבה או להטות אוזן קשובה; אולם בהיפגשם בשלישית הבחינה בו בהמשך שיחתם שהיה שואל אותה שאלות מוזרות ללא קשר ביניהן, – על קורת-רוחה משבתה בהאנספורד, על חיבתה לטיולים שבבדידות ועל דעתה בדבר אושרם של מר ומרת קולינס. ובדברו על רוזינגס ועל אייכלתה לעמוד כהלכה על הליכות בית זה, הביע כאילו תקוותו שבבואה פעם לבקר שנית בקנט תהיה אף היא אורחת באותו הבית. דבריו רמזו על כך. האם כוונתו לקולונל פיצויליאם? היא סברה, שאם יש כוונה כלשהי בדבריו, בוודאי מרמז הוא על מה שעלול להתרחש מאותו צד. כיוון שנצטערה על כך במקצת, שמחה כמעט למצוא עצמה ניצבת לפני פשפש המשוכה, מול הכומריה.

יום אחד היתה שקועה בטוילה, בקריאה במכתבה האחרון של ג'יין, כשהיא מעיינת במיוחד בכמה משפטים המעידים על ג'יין שכתבה אגרתה בשעה שרוחה רעה עליה, והנה הפתעה שוב בשאתה את עיניה לא על ידי מר דארסי, כרגיל, אלא על ידי הקולונל פיצויליאם שהלך לקראתה. מייד הניחה מידה את המכתב, אימצה לבה להעלות בת-צחוק על פניה, ואמרה:

“לא ידעתי מעולם שהרגל בידך לשוח בשביל הזה?”

“סובבתי את הגן”, השיב, “כדרכי מדי שנה בשנה והיה בדעתי לסיים בביקור בכומריה. האם את הולכת הרחק מזה?”

“לא; היה בדעתי לשוב עוד רגע?”

ואמנם חזרה מדרכה והם הלכו יחדיו לעבר הכומריה.

“האמנם אתה יוצא בשבת הבאה את קנט?” שאלה.

“כן, אם דארסי לא ידחה זאת שוב. אולם אני עומד לרשותו. והוא מנהל הענינים כרצונו?”

“ואפילו אם אין רצונו בא על סיפוקו הוא מפיק לפחות עונג רב מזכות הבחירה שבידו. איני מכירה עוד אדם הנהנה כליכך מכוחו לעשות ככל העולה על רוחו כמר דארסי?”

“אמנם אוהב הוא מאד לנהוג כרצונו”, השיב הקולונל פיצויליאם. “אך כולנו כך. יש לו רק יותר אמצעים להשיג זאת מרבים אחרים, משום שהוא בעל נכסים ורבים אחרים הם אביונים. לבי אני מדבר מקרבי. כי בן-זקונים, כידוע לך, צריך להסתגל לויתורים עצמיים ולתלות באחרים?”

“לדעתי אני, יודע בנו הצעיר של רוזן מעט מזעיר על שני אלה. וכעת אמור לי בכל הרצינות, מה ידעת אתה על תלות ומה החסרת מעצמך? מתי מנעת מעצמך מחמת חסרון-כיס מלנסוע לכל מקום שרצית או מלהשיג כל אשר שאלה נפשך?”

“אלה הן שאלות ביתיות, – אולי לא אוכל לומר שסבלתי הרבה מחסור מסוג זה. אך אולי בענינים רבי משקל יותר אסכול מחסרון כיס. בני-זקונים לא יוכלו לשאת נשים כרצונם?”

“הללו לבם נמשך במהרה אחר נשים בעלות נכסים וכדבר הזה יקרה להם לא לעיתים רחוקות?”

“הרגלי הבזבוז שלנו הופכים אותנו לתלויים מדי באחרים, ולא רבים מבני מעמדי בחיים יכולים להרשות לעצמם לשאת נשים מבלי לא לחשוב על ממון?”

“האם הדברים הללו”, חשבה אליזבת, “מכוונים אלי?” והיא הסמיקה בהעלותה רעיון זה על דעתה; אולם בהתאוששה אמרה בקול שיש בו יתר חזית: “אמור לי, בבקשה ממך, מה הוא מחירו הרגיל של בן צעיר לרוזן? אם האח הבכור אינו חולני מאוד, לא תדרוש בעדו למעלה מחמישים אלף לירה?”

הוא השיב לה באותו סגנון והנושא תם. כדי להפיר את השתיקה שלפיה יכול לדמות בנפשו שהיא נעצבת אל לבה מהנאמר, אמרה מייד לאחר

“כנראה, שדודנך הביאך עמו הנה בעיקר בכדי שמישהו יעמוד לרשותו. פלא הוא הדבר, שאינו נושא לו אשה כדי להבטיח לעצמו נוחיות בת-קיימא מסוג זה. אך אחותו אולי מספקת כרגע בנידון זה; וכיוון שהיא נתונה להשגחתו בלבד, יוכל לעשות בה כחפצו.

“לא”, אמר הקולונל פיצווליאם, “זה הוא יתרון שעליו לחלק עמי. אנוכי שותפו באפיטרופוסות על העלמה דארסי.”

“האמנם? אתה? אמור נא, בבקשה ממך, איזה אפיטרופוס אתה לה? האם בת-חסותך גורמת לך טרדה יתירה? קשה לפרקים להטיל מרות על עלמות צעירות שכמותה, מה גם אם חוננה ברוח דארסי המובהקת וקשת-העורף?”

בדברה ראתה שהוא מתבונן בה בכובד-ראש; והעובדה, ששאל אותה מייד מדוע היא משערת שהעלמה דארסי עלולה להדאיג את לבם, הוכיחה לה שדרך זו או אחרת קלעה קרוב מאוד אל האמת. היא השיבה מייד:

“אל בהלה. לא שמעתי מעולם שנמצא בה דופי; ומובטחתי שהיא אחד היצורים הצייתנים שבעולם. חביבה היא מאוד על שתי גבירות ממודעותי, מרת הירסט והעלמה בינגלי. דומה ששמעתיך אומר, כי נתוודעת אליהן.”

“אני מידע אליהן אך מעט. אחיהן רב-נועם ובעל-הליכות, הג’נטלמן, – ריעו הטוב של דארסי.”

, אה, כן”, אמרה אליזבת ביובש; “מר דרסי נוהג בנדיבות-לב מאין כמוה כלפי מר בינגלי, וטורח עליו טרחה מרובה.”

“טרחה מרובה! כן, אמנם סבור אני שהוא טורח לפרוש כנפיו עליו מאותן בחינות שהוא זקוק לכך ביותר. ממה שסיפר לי בדרכנו הנה יש לי יסוד להאמין, שבינגלי חייב לו תודה מרובה. אולם עלי לבקש את סליחתו, כי אין לי כל זכות להאמין, שאמנם המדובר היה בבינגלי. כל זה אינו אלא בבחינת השערה בלבד.”

“למה אתה מתכוון בדבריך?”

אלה הן מסיבות שדארסי לא היה רוצה, כמובן, שתיוודענה ברבים, כי אילו הגיעו לאזני בני משפחתה של העלמה, היה הדבר בלתי נעים ביותר.”

“סמוך עלי שאשמור מוצא פי.”

“זכרי נא ואל תשכחי, שאין טעם בטוח עמדי, כי אמנם הכוונה לבינגלי. כי סיפר לי אך זאת בלבד: שהוא מתברך בלבו על כי הציל זה לא מכבר ריע מטרדות נישואין בלתי נבונים ביותר, אך מבלי לקרוא בשמות או לפרט שאר פרטים: ואנוכי רק חשדתי, שהמדובר הוא בבינגלי, בסברי שהוא העלם שיפול בפח יקוש כגון זה, וכן ידעתי כי שניהם בילו יחדיו את כל הקיץ שעבר.”

“האם הסביר לך מר דארסי מה טעם ראה להתערבות זו?”

“כפי שהבינותי מצא כמה טעמי התנגדות עזים לאותה עלמה.”

“ובאלו להטים הפריד בין השניים?”

“הוא לא דיבר עמי על להטיו הוא”, אמר פיצווליאם בבת-צחוק. “הוא רק ספר כל אשר סיפרתי לך עתה.”

אליזבת לא השיבה דבר ולבה חמר בקרבה מרוב זעם. אחר שפיצווליאם נתן בה עיניו שעה קלה, שאל מדוע שקעה בהרהורים.

“מהרהרת אני במה שסיפרת לי”, אמרה. “אינני תמימת דעים עם התנהגות דודנך. מה זכות נטל לעצמו להחליט אם אהבת ריעו כשרה ואם לאו; או מדוע סמך על כושר-שיפוטו בלבד לקבוע מאין יבוא אושרו של רעו. אולם”, המשיכה בהתאששות, “כיוון שהפרטים אינם ידועים לנו, לא הוגן הוא מצדנו לחרוץ דינו שכולו חייב. אין להניח שהיה מדובר כאן במקרה של אהבה יתירה.”

“אין זו הנחה שאינה מתקבלת על הדעת”, אמר פיצווליאם: “אולם יש בכך כדי להפחית במידה מדאיבה עד מאוד מכבוד נצחוננו של דודני.”

הדברים נאמרו בהלצה, אולם תמונה זו של מר דארסי היתה כה צודקת בעיניה, עד כי לא בטחה בעצמה כדי להשיב תשובה; ולכן נחפזה לשנות את הנושא והמשיכה בשיחה על דא ועל הא עד הגיעם אל הכומריה. שם נסתגרה בחדרה, מייד לאחר שאורחם עזבם, ויכלה להגות ללא הפרה באנשים אחרים מלבד באלה שהיא קשורה בהם, כי לא ייתכן שיהיו קיימים בעולם שני אנשים, שלדארסי שלטון ללא מצרים עליהם. מעולם לא הטילה ספק כלל שהוא מעורב באמצעים שנקטו כדי להפריד בין מר בינגלי וג’יין; אולם תמיד ייחסה הכל לעלמה בינגלי, שהיא אשת-המזימות, ולה המזימה והמשימה. אם יהירותו הוא לא הולכתהו שולל, הרי הוא הגורם, – גאון-לבבו וקשיי-ערפו הם הגורמים – לכל הסבל אשר ג’יין סבלה וכל שהיא ממשיכה לסבול. הוא ניפץ לעת עתה כל תקוותו לאושר של לב המלא אהבה וטוב מאין כמוהו בעולם; ואין איש אשר יאמר מה ממושכת הרעה אשר הביא עליו.

“היו כמה טעמי התנגדות עזים לאותה עלמה”, היו דברי הקולונל פיצווליאם; וטעמי התנגדות עזים אלה היו, בוודאי, שדודה האחד הוא יועץ-משפטי בכפר והשני הוא סוחר בלונדון.

“ואשר לג’יין עצמה”, קראה, “לא יכלה להיות כל התנגדות, – כי כלה חמדה וטוב-לב! תבונתה רבה, בת-דעת היא והליכותיה שובות-לב. כמו

כן אין לטעון דבר נגד אבי, שלמרות תכונותיו המיוחדות מחונן הוא בסגולות שמר דארסי לא יוכל לבוז להן בלבד, ובהגינות אשר בוודאי לא יגיע אליה לעולם". אמנם בהרהרה באמה פג בטחונה קמעה; אך לא יכלה להאמין שהתנגדות מסוג זה תהיה בעלת משקל בעיני מר דארסי, כי היתה בטוחה שגאון לבו יפצע פצע יותר עמוק מהעדר החשיבות בקשרי המשפחה החדשים של ריעו, מאשר מהעדר הבינה בהם. לבסוף הגיעה לכלל מסקנה שגאון לבבו היה במעל, בחלקו האחד, ובחלקו השני – רצונו הע, זשמר בינגלי ישא לו את אחותו לאשה.

כיוון שהתרגשה וזילה דמעות בהרהרה בכך, החלה חשה בראשה; ולעת ערב גברו המיחושים כליכך עד כי גמרה אומר בלבה, אף משום שלא רצתה להיפגש פנים אל פנים עם מר דארסי, שלא להילוות על שארייבשרה בדרכם לרוזינגס, כי לשם הזמינום למשתה התה. מרת קולינס, אשר אמנם ראתה שאינה חשה בטוב, לא דחקה בה ללכת עמהם ומנעה ככל האפשר את בעלה מלדחוק עליה; אולם מר קולינס לא יכול להסתיר את חששותיו, פן תתרעם עליה לידי קאתרין על כי נשארה בבית.

פרק ל"ד

אחר לכתם מן הבית, היה בדעת אליזבת להגביר ככל האפשר את קצפה על מר דארסי ובחירה בתורת התעסקות לבדוק מחדש כל אגרותיה של ג'יין אליה מאז שבתה בקנט. לא היתה בהם לא קובלנה של ממש ואף לא החייאת מאורעות שבעבר, או כל רמז על סבלותיה כיום. אך בדרך כלל וכמעט בכל שורה של כל אגרת לא היתה עוד אותה עליצות אופיינית לסגנונה, שמקורה בבהירות שכלה המחונן בשלוות לבב ונוטה חסד לכל, ושלא נתקדרה כמעט מעולם בעבים. אליזבת הבחינה בכל משפט, שהוא מביע מבוכת-לב, כיוון שקראה הפעם בשימת-לב שלא נודעה ממנה בקריאה ראשונה. ברבנותו המבישה של מר דארסי על הסבל שהיה לאל ידו לגרום, החריף את רגש אהדתה לסבלנות אחותה. והיא מצאה לה נחמת-מה במחשבה, שבקורו ברוזינגס יגיע מחרתיים לקיצו. ועוד גדולה מזו, כי לאחר פחות משבועיים ימים תהיה כבר היא עצמה שוב בחברת ג'יין ויהיה לאל ידה לתרום כל שיש ביד חיבתה להעניק כדי להשיב רוחה הטובה אליה.

היא לא יכלה להרהר בלכתו של מר דארסי מקנט בלי להיזכר בדודנו ההולך עמו; אולם הקולונל פיצויליאם אמר בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים שאין לו כל כוונות שהן, ואם כי היה איש רבי-נועם, לא היה בדעתה להדאיב את לבה בגללו.

בעוד היא שמה קץ לפרשה זו עוררה לפתע קול פעמון הדלת מהרהוריה; לבה נרעש במקצת, כי העלתה בדעתה שהבא הוא הקולונל פיצויליאם בעצמו, אשר כבר סר אליהם פעם בשעת ערב מאוחרת ואשר אולי בא הפעם לשאול במיוחד לשלומה. אולם מחשבה זו נמוגה מייד, ורוח אחרת היתה עמה, בראותה לתמהונה הרב שמר דארסי הוא הנכנס החזרה. בחיפזון רב פתח מייד ושאל לשלומה, בהסבירות מגמת ביקורו ברצונו לשמוע שהוטב לה. היא השיבה בקרירות רבת-נימוס. הוא ישב כמה דקות, אחרייכן קם על רגליו והחל מהלך על פני החדר הנה ושוב. אליזבת הופתעה ממראה עיניה, אך לא אמרה דבר. אחר דממה של כמה דקות, פסע לעומתה, ומנהמת לבו פתח בזו הלשון:

“לשווא נאבקתי. לא אוכל עוד. לא אוכל לשים מעצור לרגשי. הרשי לי לומר לך מה עזות הערצתי ואהבתי אליך.”

תמהונה של אליזבת לא יבוטא במלים. עיניה קמו, היא הסמיקה, כשספקות בלבה, ודממה. הוא ראה בכך עידוד מספיק ואחר זאת בא מייד וידוי מלא של כל שרחש, ורחש זה מכבר אליה. נאה דרש; אולם היה עליו לעמוד על רגשות שאינם בתחום הלב, ולא היטיב לשאת אמריו על דברים שבנפש מאשר על גאון-הלבב. ברוב להט אמר, כי אמנם מחוור לו בהחלט שמעמדה פחות משלו וכי יש בהצעתו משום פחיתות לגבי דידו, ועוד אבן-נגף היא משפחתה, כל אלה טענות השכל נגד משיכת-הלב שהיה בהם משום פגיעה בכבוד, אך כלל לא כדי להמליץ על הצעתו.

למרות היעדר החיבה כלפיו, המושרש בעמקי לבה, לא יכלה שלא להעריך כל גודל המחמאה שבאהבת איש כמוהו אליה; ואם כי לא שינתה טעמה אף לרגע, צר היה לה לכתחילה על הצער אשר תגרום לו, אך הלשון אשר נקט בה הגבירה כל כך את חמתה, עד כי ברוב קצפה לא ידעה עוד רחמים. אולם היא ניסתה לשלוט ברוחה כדי להשיב לו אחר תום דבריו באורח-רוח. הוא סיים את דבריו, בתארו מה עזה חיבתו אליה אחר שלמרות כל מאמציו לא עלה בידו להתגבר עליה, ובהביעו את תקוותו, כי זו תבוא על גמולה וכי לא תשיב את פניו ריקם. באמרו זאת ראתה בו על נקלה, שאינו מטיל כלל ספק שתשובתה תהא חיובית. הוא דיבר על חששות ועל דאגה, אולם פניו הביעו ביטחון של ממש. ונסכיבות כאלה יכלו רק להרעימה עוד יותר; עם דבריו עלה הסומק בפניה והיא אמרה:

“בעיניי כגון אלו, סבורתני שמנהג יש בעולם להביע הכרת-תודה על וידוי הרגשות, אפילו אם לא יבואו על גמולם. טבעי בהחלט שאדם יחוש רגש של תודה ואילו יכולתי לחוש הכרת-טובה בוודאי שהייתי כעת אסירת-תודה. אך לא כן עמדי, – מעולם לא השתוקקתי לדעתך הטובה עלי ובוודאי שהענקת אותה לי למרות רצוני. צר לי לגרום צער לכל אדם. הדבר נעשה מצדי שלא בהכרה ואני תקווה שלא יאריך ימים. הרגשות, אשר כפי שאתה אומר לי, הם שמנעו בעדך זה מכבר להודות באהבתך, בוודאי שלא יקשו עליהם להתגבר עליה לאחר הסברה זו.”

מר דארסי, שעמד שעון אל מדף האח ועיניו נעוצות בפניה, דומה שקלט את דבריה בלא פחות קצף מאשר הפתעה. פניו חוורו מרוב זעם ואותות המבוכה אשר במוחו ניכרו בכל תו שבפניו. הוא נאבק ברוחו כדי לשלוט בה למראית-עין, ולא אבה לפתוח את פיו עד שדימה שאמנם השיג את מבוקשו. השתיקה היתה קשה מנשוא לרגשותיה של אליזבת. לבסוף אמר בשלווה מעושה:

“וזו היא כל התשובה שיש לי הכבוד לצפות מפידך! אולי ארשה לעצמי לבקש לדעת מדוע במאמץ כה מועט שבנימוס אי נדחה כך מלפניך. אך אין בכך כל חשיבות.”

“אולי ארשה לעצמי לשאול”, השיבה היא, “מדוע ובכוונה כה גלויה להכלים ולפגוע, בחרת לספר לי שאתה מחבבני למרות רצונך, בניגוד לשכלך, ואף בניגוד לטבעך? כלום אין בכך הצדקת-מה לחוסר נימוס, אם אמנם נהגתי שלא בנימוס? אולם יש לי טעמים אחרים לזעפי. יודע אתה שיש לי. אילולא פסקו רגשותי אני נגדך, אילו הייתי שות-נפש או אילו אפילו הייתי נוטה אחריך, כלום סבור אתה שכל עיין היה מעמידני בנסיון לתת את ידי לאיש שהיה המכשיר להרוס את אושרה, אולי לנצח נצחים, של אחות כה אהובה?”

בדברה את הדברים הללו נשתנה הצבע בפני מר דארסי; אולם רגש זה חלף עבר, והוא הטא אוזן לדבריה מבלי לנסות לשסעה, בעוד היא ממשיכה ואומרת:

“יש לי כל הטעמים שבעולם לתת עיני בכך לרעה. כי אין טעם שיכול להצדיק את התפקיד הבלתי־צודק והרע אשר מילאת שם. לא תהינן ולא תוכל להכחיש, שאתה היית הגורם העיקרי, אם לא היחיד, להפרדתם זה מזו, – להציג את האחד בפני ביקורת הצבור כאיש הקאפריזה ואי־היציבות ולשים את השני לבז על תקוותיו הנכזבות ולהמיט על שניהם עקת נפש קשה”.

היא נשתתקה וראתה בתרעומת לא מצערה שהוא מטה אוזן לדבריה מבלי לגלות כלל שמץ של מוסר־כליות. הוא התבונן בה אפילו בבת־צחוק של אי־אמון מעושה.

“התוכל להכחיש שעשית כל זאת?” – חזרה.

בשלווה מעושה פתח אז והשיב: “אין בדעתי כלל להכחיש שעשיתי כל אשר לאל ידי כדי להפריד בין ריעי לבין אחותך, או כי נהנה אני מהצלחתי. כלפיו נהגתי ביתר נדיבות־לב מאשר כלפי עצמי”.

אליזבת העלימה עין ברוב בוז מרעיון רב נימוסי זה; אולם מובנו לא נעלם ממנה, ולא היה בו כדי לפייסה.

“אולם לא רק על ענין זה בלבד”, המשיכה, “מבוסס היעדר החיבה מצדי, זמן רב לפני שאירע המעשה כבר היתה דעתי עליך מוחלטת. את התגלית בכל אופיך במעשה ששמעתי מלפני חדשים רבים מפי מר וויקהאם. מה תוכל לומר על נושא זה? באיזה מעשה ריעות מדומה תוכל להגן על עצמך בזה, או באיזה גילוי פנים שלא כשורה בענין הנדון תוכל להטיל את האשם באחרים?”

“ענין רב את מוצאת בטרדותיו של ג’נטלמן זה”, אמר דארסי בנעימה פחות שליווה כשהסומק בפניו גובר.

“מי האיש היודע מה גדלו מצוקותיו ויוכל שלא למצוא בו ענין”.

“ומידך באו לו”, קראה אליזבת, ברוב עוז. “אתה הוא אשר השפלת אותו למעמד דלותו היום, – דלות יחסית. אתה מנעת ממנו את היתרונות, שלפי מיטב ידיעתך נועד להם. אתה חיסרת ממנו במבחר שנות חייו אותו חוסר־תלות כספי שהיה רשאי, לא פחות מזה, ראוי לו: אתה עשית כל זאת; ובכל זאת אתה נוהג בזכר מצוקותיו ברוב בוז ובלעג”.

“וזו”, קרא דארסי בהתהלכו בצעד מזורז על פני החדר, “היא דעתך עלי! כזו הערכה כלפי! אני מודה לך על שהסברת לי הכל כהלכתו. ולפי אומדנה זו אמנם כבדות מגרעותי מנשוא! אולם”, הוסיף, כשהוא עומד בשעת דיבור ופונה לעומתה, “אולי היית מעלימה עין מפשעים אלה, לולא נפצע גאון־לבך לשמע הוידוי ישר־הלב מפי, על ההיסוסים שמנעו בעדי זה מכבר מלהרהר בכך בכל כובד־הראש. אולי היית צופנת בלבך האשמות מרות כאלה, אילו נהגתי אנוכי ביתר תכסוסיות, הייתי מסתיר את מאבקי ומדבר על לבך בדברי חונף, כי רק נטיית־לבי הטהורה ללא סייגים והמוחלטת היא שהניעתני לכך. אולם כל מסווה שהוא מאוס עלי. ואיני בוש כלל ברגשות שגיליתי: טבעיים הם וצודקים. התוכלי לצפות שאעלוז על קשרי משפחתך הפחותים – וכי אתברך בתקווה שיהיו לך שארי־בשר שמעמדם בחיים כה נמוך בהחלט משלי?”

אליזבת חשה שחמתה הולכת וגוברת מרגע לרגע; בכל זאת התאמצה לשלוט ברוחה בדברה ככל האפשר:

“טעות היא בידך, מר דארסי, אם אתה מעלה על דעתך שדרך הצהרתך השפיעה עלי בכל צורה אחרת מאשר למנוע ממני את הדאבה שהיית חשה בסרבי לך אילו נהגת יותר כג’נטלמן”.

היא נוכחה שהופתע לשמע דבריה; אך לא אמר דבר, והיא המשיכה:

“לא יכולת לבקש את ידי באיזו צורה שהיא שאהא נוטה לתת לך”.

ושוב לא הסתיר כלל את תמהונו; הוא נתן בה עיניו בארשת מעורבת של אי־אמון ותדהמה, והיא המשיכה:

“מלכתחילה, אוכל לומר כמעט למן הרגע הראשון, שנתוודעתי אליך, נתרשמתי מהליכותך שכולך אומר שחצנות, יהירות, ובזו אנוכיי כלפי רגשות אחרים, עד כדי להוות יסוד מוסד לאי־הרצון כלפיך, והמאורעות הבאים בנו עליו בבנין של היעדר־חיבה מוצק; טרם הכרתך חודש ימים וכבר ידעתי שאתה האיש האחרון בעולם שיעלה פעם על דעתי להינשא לו”.

“אמרת כבר, גברתי, די הצורך. מבינן אני יפה לרגשותיך, ועלי אך להתבייש כעת באלה שהיו שלי. סלחי לי על כי גזלתי כה הרבה מזמנך, וקבלי את מיטב איחולי לשלומך ואושרך לעתיד לבוא”.

במלים אלה נחפו לצאת מן החדר, וברגע הבא שמעה אליזבת שהוא פותח את הדלת ויוצא מן הבית. המהומה במוחה גברה כעת עד מאוד. היא לא ידעה כיצד תסמוך עצמה, ומחמת חולשה של ממש ישבה ומררה בככי כמחצית השעה. בהתעמקה היטב בכל אשר עבר עליה הלך תמהונה וגבר, שאיש כמר דארסי יבקש את ידה; שחזשים כה רבים אהב אותה, – אהבה כה עזה עד כדי לחפוץ לשאתה לו לאשה, למרות כל הטענות אשר הניעוהו למנוע את ידידו לשאת את אחותה, ואשר כוחם עמם לא פחות מזה אף במקרהו הוא, – כל זה לא התקבל ממש על הדעת! היא חשה אמנם קורת־רוח מזה שעוררה שלא בידעתה חיבה כה עזה. אולם גאון־לבבו האיום, וידויו המביש בכל אשר עשה לג’יין, בטחונו שאינו ראוי למחילה ביושרו של מעשה זה, אם כי לא יכול להצדיקו, וזכר מר וויקהאם אשר העלה בשיוויון־נפש ואשר את אכזריותו כלפיו לא ניסה כלל להכחיש, התגברו עד מהרה על הרחמים אשר נכמרו לרגע בקרבה, בהרהרה באהבתו אליה.

היא המשיכה ברגשות אלה שבהמית-נפש עד אשר שאון כרכרתה של לידי קאתרין הוכיח לה, שאינה מסוגלת להיראות אותה שעה לעיני שארלוט, והיא נחפזה לברוח לחדרה.

פרק ל"ה

אליזבת נתעוררה למחרת בבוקר כשהיא שרויה באותם מחשבות והרהורים אשר הטילו לבסוף תנומה על עיניה. היא לא יכלה עדיין להתאושש מהפתעתה על אשר אירע ולא יכלה להרהר בכל דבר אחר, וכיוון שלא היתה מסוגלת כלל לעסוק במלאכה, גמרה אומר בלבה מייד לאחר פתח שחרית לצאת לשוה ולנשום אוויר. מייד נשאה רגליה לטיולה החביב עליה, אך זכר מר דארסי, הנקרה שם לפרקים, עצר בעדה; ובמקום להיכנס הגנה, פנתה ללכת במעלה הדרך, אשר הרחיקה אותה מעל הדרך הראשית. משוכת הגן עדיין היתה הגבול לצדה האחד ועד מהרה עברה על פני אחד השערים אל קרקעות האחווה.

אחר טיילה פעמיים או שלוש על פני כבדת דרך זו לא יכלה לעמוד בפני תשוקתה להשתהות בבוקר נאה זה לפני השער ולתת עיניה בגן.

במשך חמשת השבועות אשר עשתה בקנט חלו שינויים רבים בכפר, ומדי יום ביומו נוסף משהו בעצים המקדימים להוריק. היא היתה מוכנה כבר להמשיך בטיולה, בהבחין עיניה בג'נטלמן במעין חורש דליל שעל שפת הגן; הוא כיוון רגליו לאותה הדרך; ומחשש פן מר דארסי הוא ההולך, נסוגה מיד. אולם האיש אשר התקדם כבר היה די סמוך אליה כדי לראותה, ומתוך פסיעה קדימה ברוב עירנות קרא בשמה. היא פנתה עורף; אולם בשמעה את שמה, אמנם בקול אשר הוכיח שמר דארסי הוא האיש, כיוונה רגליה שנית לעבר השער. אף הוא כבר הגיע בינתיים אליו; ובהושיטו מכתב, שהיה נטלתו באופן אינסטינקטיבי, אמר בארשת של שלוה רבת-גאון: "אני מטייל זה זמן-מה בחורש מתוך תקווה לפגוש בך שם. התכבדני בקריאת מכתב זה?" ובקידה קלה פנה שוב לעבר מטעי האחווה ונעלם עד מהרה מן העין.

"ללא ציפיה לרוות קורת-רוח יתירה, אך בסקרנות גדולה ביותר פתחה אליזבת את המכתב, ולתמהונה שהלך וגבר עוד יותר ראתה מעטפה ובה שני גליונות נייר כתובים במלואם בכתב-יד צפוף מאוד. אף המעטפה עצמה היתה מלאה כולה. מתוך שהמשיכה בדרכה על פני החורש החלה בקריאתו. הוא נכתב ברזנינגס בשעה שמונה בבוקר, ואלה דבריו:

"אל נא תיבהלי גבירתי, בקבלך אגרת זו, פן כוללת היא חזרה כלשהי על אותם הרגשות, או חידוש אותן הצעות שהיו אמש למורת-רוחך כל-כך. כותב אני ללא כל כוונה להדאיב את לבך או לעמוד מחדש בשפלת-רוח על אותו הרצון אשר למען אושר שנינו לא נוכל להשכיחו מלבנו מהר מדי; המאמץ לחבר ולעייין באגרת זו היה ללא כל צורך, לולא תבע אופיי את כתיבתה וקריאתה. עליך למחול לי, איפוא, על החירות שנטלתי לעצמי לתבוע את תשומת לבך; יודע אני שרגשותיך יעניקו זאת למרות רצונם, אולם תובע אני זאת, מרגש הצדק שלך.

"בשני חטאים בעלי אופי שונה, ובשום פנים ואופן לא בעלי שיעור שווה, חייבת אותי אמש. הראשון שהזכרת היה, שהפרדתי בין מר בינגלי לבין אחותך מבלי לשים לבי לרגשות השניים; והשני, שבהתעלמות מתביעות שונות ובהתעלמות מהכבוד והרגש האנושי, הרסתי את עושרו המייד וניפצתי את סיכויי לעתיד לבוא של מר וויקהאם. בזדון ובמשובה ניערתי חצני מחבר עולמי, חביבו המובהק של אבי, להרוס מעמדו של עם אשר לא היו בידו כמעט כל אמצעים אחרים מלבד אפטרופסותנו, ואשר גידלוהו בתקווה שזו תופעל לטובתו, הוא מעשה-שחיתות אשר אין להשוות אליו כלל הפרדת שני אנשים צעירים זה מזה, שחיבתם היתה גידול בן שבועות ספורים בלבד. אולם מחומרת האשמה זו אשר הוטלה עלי אמש בכל שפעתה, מתוך קביעת כל נסיבה, אקווה להנקות לעתיד לבוא, לאחר קריאת הפרשה הבאה על פעולותי וטעמיהן. אם בהסברתם ששתיעשה מתוך חובה כלפי עצמי, איאלץ לספר על רגשות העלולים לפגוע בשלך, אוכל לומר שאצטער על זאת. ההכרח לא יגונה, וכל התנצלות נוספת תהא אבסורדית בהחלט.

"עשיתי זמן קצר בהרטפורדשייר לפני שנוכחתי, ככל השאר, שבינגלי מעדיף את אחותך הבכירה על כל עלמה צעירה אחרת בנפה. אולם רק בערב בו נערך נשף-המחולות בנתרפילד נתעוררו חששות כלשהם בלבי, שאמנם רוחש הוא לה חיבה רצינית. פעמים רבות בעבר ראיתי מאוהב. באותו נשף-מחולות, כאשר היה לי הכבוד לצאת עמך במחול, נודע לי לראשונה מהודעתו האקראית של סיר וויליאם לוקאס, שתשומת לבו של בינגלי כלפי אחותך עוררה ציפיה כללית לבואם בכרית הנישואין. הוא דיבר על כך כעל מאורע בטוח, שתאריכו בלבד טרם נקבע. מאותו הרגע עקבתי ביתר שימת-לב על התנהגותו של רעי; ואמנם יכולתי לראות שנטיותיו אל העלמה בנט היא למעלה מכל אשר חזיתי בו אי-פעם. עקבתי גם אחרי אחותך, מראה והליכותיה היו גלויים, עלזים ורבייחן כמאז ומתמיד, אולם ללא אות של חיבה מיוחדת במינה; מחקירתי אותו ערב הייתי משוכנע, שאם כי קבלה שימת-לבו ברוב עונג, לא בקשה זאת לעצמה בשל רגש המפעם בקרבה כלפיו. ואם אין טעות עמדך, כי אז משגה גדול הוא מצדי. ידעתך את נפש אחותך יותר ממני יש בה בוודאי כדי לאשר את הנחתי האחרונה. אם כן הוא הדבר, אם הוטעיתי בשל משגה, להעטות עליה דאבה, כי אז הצדק עמך בתרעומתך עלי. אולם לא אהסס מלומר ששלוות קלסתר פני אחותך ומנהגיה, הם אשר יכלו לשכנע כל צופה בעל עין חדה, שאם אמנם מזגה רב-נועם הוא, לבה לא יתפעם על נקלה. השתוקקתי אמנם לראותה שוות-נפש; אולם אהין לומר שחקירותי והחלטותי אינן על פי הרוב בנות תקוותי והששותי. לא האמנתי שהיא שוות-נפש משום שייחלתי לזאת; האמנתי בכך ללא כל משוא-פנים, ממש כשם ששכלי התאוה לכך.

התנגדותי לנישואין אלה היתה מבוססת לא רק על אותם הטעמים שהודיתי בהם אמש, אשר היה צורך במקרה שלי בכל עצמת האהבה כדי לשימם לאל; היעדר קשרי משפחה רמים אינם רעה כה גדולה לגבי ריעי כלגבי ידי. אולם היו טעמי התנגדות אחרים, – טעמים אשר עודם קיימים, וקיימים במידה שווה בשני המקרים, שאני עצמי ניסיתי להשכיחם מלבי, כי לא היו עוד לנגד עיני. על טעמים אלה יש לעמוד, אם כי בקצרה. מעמד משפחת הורתך אמנם אינו רצוי, אולם כמוהו כאין וכאפס לעומת אותה הרדיפה האופיינית אחרי הבלתי נאות שמגלה היא עצמה לעיתים כה מרובות ואחריה מחרות-מחזיקות שלוש אחיותיך הצעירות ולפרקים אפילו אביך, – סלחי נא לי, צר לי לעלוב בכך. אולם בצערך על מגרעות שארי-בשרך הקרובים ביותר, ותרעומתך על תיאורם זה מצאי-נא ניהומים בזאת, שאת עצמך בהתנהגותך הוצאת עצמך אל מחוץ לביקורת חמורה זו, וזה הוא שבה, שאת ואחותך הבכירה ראויות לו ללא כל ספק, והוא לכבוד לתבונתך ולמזג שתיכן. אוסיף אך ואומר, שקבעתי דעתי לאחר כל אשר אירע אותו ערב, ורק רצוני לשמור על רעי מפני קשר משפחה שיביא לו, לפי הערכת, צער ועגמת-נפש, הוא

שנתגבר ותבע למנוע זאת. למחרת היום יצא מנתרפילד בדרכו ללונדון, כפי שמובטחני שאת זוכרת אל נכון, בכוונה לשוב ולחזור במהרה.

כעת עלי להסביר מה התפקיד שמילאתי אנוכי. הדאגה לא נתנה לאחיותיו מנוח ממש כמו לי; עד מהרה גילינו שרגשותינו תואמים; וכיוון שהגענו לכלל מסקנה, שאין לאבד זמן לריק ושיש להרחיק את אחיהן, החלטנו תיכף לארוח לו מייד לחברה בלונדון. הלכנו בעקבותיו; ושם טרחתו מרצוני הטוב למלא את המשימה ולהסביר לרעי מה הן הרעות הצפויות לו מבחירה כזו. תיארתי אותן בכל כובד־הראש. אולם אם כי הסברה זו יכלה להרעישו או לדחות את החלטתו, איני סבור שבסופו של דבר היה בכוחה למנוע את הנישואין, לולא חזיקתי את דברי בהטיחי אותו ללא כל היסוס, שאחותך היא שוות־נפש כלפיו. כי האמין לפני כן שהיא משיבה חיבה לחיקו ברוב כנות, אם לא במידה שווה לשלו. אבל בינגלי מחונן הוא בענווה טבעית גדולה, והוא סומך יותר על כוח שיפוטי אני מאשר על עצמו. ולא היה כל קושי מיוחד לשכנעו שטעות היא בידו. לדבר על לבו שלא לשוב לנתרפילד, לאחר שכבר האמין בכך היתה מלאכת רגע אחד בלבד. לא אטיל אשם בעצמי על עשותי כל זאת. רק בחלק אחד מהתנהגותי בענין כולו איני מהרהר בקורת־רוח; שהשפלת את עצמי לאחוז את עיני ולהסתיר ממנו דבר היות אחותך בעיר. ידעתי על כך, כיוון שהדבר נודע לעלמה בינגלי; אולם אחיה עדיין אינו יודע אפילו כיום דבר. ייתכן מאוד שהיו נפגשים ללא כל תוצאות עגומות; אולם לפי ראות עיני לא כתה הזיקה בלבו אליה עד כי יוכל לראותה מבלי שתרחף סכנה על ראשו. צפונות אלה, אחיזת־עינים זו, היו אולי למטה מכבודי. אולם המעשה נעשה, וכוונתי היתה טובה. על נושא זה אין לי עוד מה לומר ולא אוכל להציע כל התנצלות אחרת. אם פצעתי ברגשות אחותך, עשיתי זאת בבלי דעת; ואם כי הטעמים אשר הניעוני לכך ייראו אולי בעיניך בדרך הטבע כבלתי מספיקים, טרם למדתי לגנותם.

אשר לאותה האשמה שניה וכבדת־משקל של חטא כלפי מר וויקהאם, אוכל לסתור אותה בדרך אחת בלבד: כי אפרוש לפניך כל קשריו עם משפחתי. על האשמה מיוחדת אשר בפיו לא אדע דבר; אולם על האמת אשר בפי יוכל להעיד עד אחד שמוצא שפתיו אמת. מר וויקהאם הוא בנו של איש הגון, אשר שימש שנים רבות סוכן אחוזות פמברלי ואשר דרכו הישרה במילוי חובתו הניעה, כמובן, את אבי לגמול לו כראוי לו; וביחוד הרבה חסדו עם ג'ורג' וויקהאם, היה לו לסנדק והעניק לו מטובו ביד רחבה. אבי שלחו לבית הספר ואחר זה לקאמברידג; היה בכך סיוע חשוב, כיוון שאביו היה עני ואביון בשל פזרנותה של רעייתו, ולא היה יכול בוודאי לחנכו כיאות לג'נטלמן. ולא רק שחברת צעיר זה היתה חביבה על אבי, כי היה נעים הליכות תמיד, אלא אף רחש לו כבוד ובתקווה שיבחר לו למשלח־יד בכהונה, נטל על עצמו למצוא לו כהונת כוהן. אשר לי, הרי שנים רבות, רבות מאוד חלפו מאז החיליתי לראותו לראשונה באור אחר לגמרי. נטיותיו המשחתות, היעדר כל עקרון, אשר היה זהיר להסתירם מפני ידיעת הטוב בידידיו, לא נעלמו מעיני של צעיר בן־גילו כמעט, אשר היו ההזדמנויות בידי לראותו ברגעים בלתי זהירים, שלא יכלו להיות למר דארסי. ושוב אגרום לך כאב, – ובאיזו מידה תוכלי לומר את בלבד. אולם יהיו הרגשות אשר עורר מר וויקהאם אשר יהיו, לא ימנעו בעדי החשד על טבעם של הללו מלגלות לפניך את אופייו לאמיתו. יש בכך אפילו כדי להוסיף עוד טעם. אבי המצויין נפטר לפני חמש שנים, לערך; וחבתו אל מר וויקהאם היתה כה יציבה עד יומו האחרון, עד כי בצוואתו המליץ לפני במיוחד לסייע לו בהתקדמותו לפי מיטב האפשרויות אשר במשלוח־ידו והביע רצונו שאם יקבל סמיכות כוהן, תוענך לו כהונה מכניסה מייד לאחר שתתפנה. פרט לזה ציווה לו אלף לירה. אביו הוא לא האריך ימים אחר אבי; וכחצי שנה אחר מאורע זה כתב אלי מר וויקהאם להודיעני, שכיוון שגמר סוף סוף בלבו שלא להיות לכוהן הביע תקוותו שלא אראה זאת כבלתי־צודק מצדו לצפות להענקות כספיות מיידיות תמורת המשרה, אשר לא יוכל ליהנות ממנה. יש בדעתו, הוסיף, ללמוד משפטים, ועלי לדעת שההכנסה מאלף לירה אין בה כדי לספק די מחייתו. חפצתי להאמין יותר משהאמנתי בתום לבו; אך על כל פנים, דעתי עליו היתה רעה מדי מכדי להזמינו לפמברלי, או להיראות בחברתו בעיר. סבורני, שהתגורר בעיקר בעיר ולימוד המשפטים לא היה אלא אחיזת עינים. כיוון שהיה חפשי כעת מכל מעצור, חי חיי עצלות ובזבוז. כשלוש שנים לא שמעתי עליו אלא מעט; אולם לאחר פטירת הכוהן שכיחן בכומר־השנועדה לו, פנה אלי שנית במכתב, בו תבע את המקום לעצמו. מצבו, כפי שהודיע לי וכפי שלא התקשיתי כלל להאמין לו, היה בכל רע. הוא נוכח שמשפטים הוא מקצוע בלתי מכניס, וגמר אומר לזכות בסמיכות הכוהן, אם אמסור את הכהונה הפנויה לרשותו, דבר שאינו מטיל בו ספק כלל, מכיוון שמובטח היה לו שאין לי אחר שאני חייב בפרנסתו, ובוודאי שלא שכחתי כוונות אבי הנערץ לרווחתו. לא תוכלי להאשימיני שסירבתי למלא הפצרתו זו, או על שעמדתי בפני החזרות המרובות עליה. תרעומתו היתה ביחס השווה למצוקת מצבו והיה בוודאי ללא כל ספק עז בדברי הבלע עלי באזני אחרים, כבנזיפותיו נגדי. אחר תקופה זו בטלו כל שרידי ההיכרות בינינו. איני יודע מה היו חייו. אולם בקיץ שעבר נדחק שוב לעורר שימת לבי ולמגינת לבי.

עלי להזכיר כעת מסיבות שאני עצמי מייחל לשכחם ואשר שום התחייבות פחותה מזו שנשלתי על עצמי כרגע לא היתה מניעה אותי לגלותם ליצור אנושי. לאחר שכבר הגעתי עד הלום, איני מטיל עוד ספק ביכולתך לשמור על סודי. על אחותי, שהיא צעירה ממני בלמעלה מעשר שנים, הוטלה האפיטרופסות של בן־אחות אמי, הקולונל פיזויליאם, ושלי. לפני שנה, בערך, הוצאה מבית־הספר והותקן למענה מעון בלונדון; ובקיץ שעבר נסעה עם הגברת הממונה עליה לראמססגייט; ושמה נשא רגליו אף מר וויקהאם, בלי ספק בכוונה תחילה; כי נתוודע, כנראה, זה מכבר אל מרת יאנג, אשר למזלנו הרע הוליכתנו שולל באופייה; וכיוון שהיא העלימה עין וסייעה לו, נתקרב אל ג'ורג' יאנג, אשר לבה רווי־החיבה זכר לו זכר בל ימחה חסדו עמה בימי ילדותה, עד כי נטתה להאמין שלבה נמשך אחריו לאהבו ולהסכים להימלט עמו לנשואי־חשאי. ככת ט"ו בלבד היתה אז, וראויה על שום כך למחילה; ואחרי ספרי על חוסר זהירותה שמח אני להוסיף, שלה עצמה אני חייב תודה על גילוי המעשה. נצטרפתי אליה במפתיע יום או יומיים לפני הבריחה היעודה; ואז לא יכלה ג'ורג' יאנג לשאת את הרעיון שתגרום צער ועלבון לאחר אשר נשאה אליו כמעט עיניה כאל אב, והיא גילתה לפני את כל לבה. תוכלי לתאר לך מה הרגשתי וכיצד פעלתי. יראת הכבוד בפני שמה הטוב של אחותי ורגשותיה לא הניחו לי להוקיע את המעשה ברבים; אך כתבתי אל מר וויקהאם אשר יצא מייד משם, ומרת יאנג פוטר כמובן מתפקידה. מובן, שמר וויקהאם נשא ראשית כל עיניו אל נכסי אחותי, שהם בשיעור של שלושים אלף לירה; אולם אין באפשרותי לחשוב, כי הוא לא יכול לעמוד בפני תשוקתו העזה לנקום נקמתו בו, ונקמתו אמנם יכולה היתה להיות שלמה.

זהו, גבירתי, סיפור נאמן של כל המאורע ששנינו נוגעים בו; ואם לא תדחי זאת ככזב גמור, מקווה אני שתשחררני מעתה והלאה מאשמת אכזריות כלפי מר וויקהאם. איני יודע כיצד ובאיזו צורה כיוזב, הערים עליך; אולם אין לתמורה אולי על הצלחתו כי נעלם ממך לכתחילה דבר על שני אלה כאחד; הגילוי לא היה יכול להיות לאל ידך והחשד בוודאי שינו טבעי לך. תתמהי, בוודאי, לדעת מדוע לא סופר לך כל זאת אמש. אולם אותה שעה לא הייתי אדון לעצמי די הצורך כדי לדעת מה אפשר ומה צריך לגלות. כעד לאמיתות כל המסופר בזה אוכל להזמין במיוחד את הקולונל פיזויליאם, אשר מפאת קרבת המשפחה והרעות המתמדת אשר בינינו, ובעיקר בשל היותו אחד ממוציאיה לפועל של צוואת אבי, מן הנמנע שלא יהיו נהירים לו כל פרטי הענינים הללו. אם רגשי התיעוב שלך כלפי ישימו לאל את דברי הגנתי, לא ימנעו בעדך אותם הטעמים מלתת אימון בדברי דודני; וכדי שתהיה האפשרות בידך להיוועץ בו, אשתדל למצוא שעת כושר למסור אגרת זו לידיך במשך שעות הבוקר.

אם אמנם לא ציפתה אליזבת במסור מר דארסי את המכתב לידיה, שהוא מכיל חידוש הצעותיו, לא העלתה כלל על דעתה שתכנו יהיה כזה. אך כיוון שכזה היה, קל לשער מה גדולה היתה התענינותה בכתוב, ומה מנוגדים היו הרגשות שעורר בה. כמעט שאין להגדיר את רגשתיה בעת קראה. ברוב תימהון הבינה לכתחילה שהוא מאמין, כי יש לאל ידו להתנצל איך-שהוא. בקשי-עורף עמדה על דעתה שאין בפיו הסברה, אשר רגש הבושה הישר לא יאבה להסתיר. בהיותה חדורה משפט-קדום עז נגד כל אשר יוכל לומר, החלה בקריאת תיאורו על אשר ארע בנתרפילד. היא קראה בחשק כה רב עד אשר לא אופשר לה כמעט להבין את הכתוב; מחמת קוצר-רוח לדעת מה יביא עמו המשפט הבא, לא היתה מסוגלת לשית לב למובנו של זה אשר לנגד עיניה. מייד החליטה בנפשה, שדעתו כי אחותה לא הוכיחה כל רגישות היא כוזבת; ופרשת התנגדותו האמיתית והקשה מכל לשידוך, עוררה את חמתה מכדי שתשתוקק כלשהו להצדיקו. הוא לא הביע כל חרטה על כל אשר עשה, דבר שגרם לה נחת-רוח; לשונו לא היתה כשל איש המכה על חטא, אלא גאה, היתה זו מגילת-גאון ושחצנות.

אולם בבוא אחר נושא זה התיאור של פרשת מר וויקהאם ובקראה בתשומת-לב צלולה במקצת יותר על המאורעות, שאם יש בהם אמת, הרי ישימו לאל את כל ההוקרה שנצרה בלבה למר וויקהאם, ומאיך היתה בהרצאת הדברים קרבה כה מבהילה לסיפור פרשת חייו בפיו של מר וויקהאם עצמו, – ועל כן החריפו רגשות הכאב אשר ידעה עוד יותר וקשה היה לה להגדירם. תמהון, מורא, ואפילו זוועה דיכאו את רוחה. היתה רוצה להכחיש הכל, והיא קראה ללא הפוגה: "זה בוודאי שקר! לא יתכן הדבר! זה בוודאי שקר וכזב!" ולאחר תום קריאת המכתב כולו, נחפזה להניחו מידה אם כי לא ידעה כמעט את הכתוב בעמוד האחרון או בשנים האחרונים, והודיעה שלא תתן בו עיניה, שלא תעיין בו עוד עד עולם.

בסערת רוחה זו, כשהרהוריה לא מצאו להם אחיזה כשלהי המשיכה בדרכה; אך לא ידעה שלווה ברוחה: בעוד חצי-דקה נפרש המכתב מחדש; ובהתאוששה ככל האפשר החלה שוב בקריאה המדכאת בכל המסופר בוויקהאם; עכשיו כבר שלטה ברוחה עד כדי היכולת לבדוק מובנו של כל משפט. פרשת קשריו עם המשפחה בפמברלי היתה בדיוק כפי שהוא עצמו סיפר; ונדיבות לבו של מר דארסי, אם כי לא נודע לה לפני כן מה מידתה, התאימה אף היא בשלימותה לדבריו. עד כה אישרו הספורים זה את זה; אולם בבואה אל הצוואה, נתגלה הבדל רב. מה שאמר וויקהאם על כהונת הכומר היה רענן בזכרונה; ובהעלותה מנבכי זכרונה את עצם דבריו, לא יכלה שלא לחוש בהעדר נאמנות חמור מצד זה או זה, ולמשך דקות ספורות התברכה בלבה שתוחלתה לא בטעות יסודה. אולם בקראה מחדש, בתשומת-לב יתירה את כל אותם הפרטים הקשורים בויתורו המלא של וויקהאם על זכותו לכהונה ועל קבלו תמורת זאת סכום כה ניכר כשלושת אלפים לירה, היתה נאלצת להסס. היא הניחה את המכתב, שקלה כל נסיבה במה שהיה בעיניה כחוסר משוא-פנים, הגתה בוודאותו של כל משפט ומשפט, אך ללא הצלחה יתירה. שני הצדדים הגנו על זכויותיהם ושוב המשיכה בקריאה. אולם כל שורה הוכיחה ביתר בהירות שהענין היה נוטה למפנה העלול להפוך את מר דארסי נקי מכל אשם למן תחילתו של דבר ועד סופו.

הבזבוז והפריצות הכללית, שהוא ידע ללא פקפוק לטפול לחובתו של מר וויקהאם, הדהימה עד מאוד; יתירה מזו: לא היתה הוכחה בידה שלא צדק במשפטו. מעולם לא הגיע שמעו לאזניה לפני התקבלו לחיל נפת – ונשכר שמה בהשפעת האדון הצעיר, שנקרה על דרכו בדרך מקרה בעיר, ושם חידש את היכרותו הקלושה עמו. על חייו בעבר לא נודע דבר בהרטפורדשייר מלבד אשר סיפר במו פיו. אשר לאופייו האמיתי, אפילו אילו היה לאל ידה לחקור ולדרוש, לא חשה מעולם חפץ להיוודע דבר. קלסתר פניו, קולו ומנהגיו קבעו מעמדו מייד, כמצוין בכל המעלות. היא ניסתה להעלות בזכרונה מעשה של טוב-לב, קו של הצטינות אשר יעיד על יושרו או חסדו למען יצילוה מהתקפותיו של מר דארסי; או לפחות כי שפע מידותיו הטובות יכפר על כמה משגיאותיו המקריות. אולם זכרון כזה לא נסתייע לה. היא יכלה לראותו מיד לנגד עיניה, מחונן בכל קסמי המראה והדיבור; אך לא יכלה להיזכר בכל מעשה חסד של ממש, פרט לזה שעני כל התושבים בסביבה הפילוה בדרך-כלל לטובה בצירוף של יראת-הכבוד שרכש לו בשל גינוני-החברה שלו בקרב הציבור. אחר שהשתתה בענין זה שהות ניכרת, המשיכה שוב בקריאה. אך אבוי! הסיפור הבא, על מזימותיו נגד העלמה דארסי, נתאשר במידת מה מאשר התרחש בינה לבין הקולונל פיצויליאם רק בבוקר יום אתמול; ולבסוף נתבקשה לבחון אמיתותו של כל פרט אצל הקולונל פיצויליאם בעצמו, – שמפיו כבר שמעה שהוא מעורב בכל עניני דודנו, וכל לא היה לה כל טעם להטיל דופי ביושרו. פעם גמרה אפילו אומר לפנות אליו בדברים; אולם ויתרה על רעיון זה בשל זרותה של פניה זו, ולבסוף גירשה מלבה כוונה זו, כי ידעה שמר דארסי לא היה מהין לעולם לסכן הצעה כזו, לולא היה מובטח לו אל נכון שדודנו יחזק את דבריו.

היא זכרה כל אשר דובר בשיחתה עם וויקהאם בפגישתם הראשונה באותו ערב בבית פיליפס. רבים מביטוייו עדיין היו רעננים בזכרונה. אולם **כעת** נוכחה, כי בניגוד למקובל גיגלה דברים כאלה לאדם זר, ותמחה על כי נעלם ממנה הדבר קודם לכן. היא ראתה עד כמה חסר-אנינות הוא בזה שרומם את עצמו, וכי הצהרותיו והתנהגותו אינן תואמות כלל. היא זכרה כי התרברב ואמר, שאינו חושש להיפגש פנים אל פנים עם מר דארסי, – וכי הרשות בידי מר דארסי לצאת את הנפה, אך הוא לא יזוז ממקומו; אולם נמנע מלבוא לנשף-המחולות בנתרפילד עוד בשבוע שלאחר מכן. ועוד נזכרה, שעד צאת המשפחה בנתרפילד מהסביבה לא סיפר ספורו לאיש מלבדה, אולם אחר הסתלקותם דנו בדבר בכל מקום; וכי אז לא התאפר, לא ידע פקפוקים לנבל את אופייו של מר דארסי, אם כי ציין שהכבוד שהוא רוחש לאביו ימנע בעדו תמיד מלהוקיע את הבן.

מה שונים נראו כעת פני כל אותם הדברים הכרוכים בו! תשומת-לבו לעלמה קינג היתה כעת תולדה של תאוות-בצע בזויה בלבד; ורכושה המצער לא היה בו כדי להגביר את תוחלתו, אלא את תשוקתו להיאחז בכל הבא ליד. גם להתנהגותו אתה לא יוכל כבר להיות כעת טעם שאפשר לשאתו; או שטעה בהערכת רכושה, או שרצה שיהירותו תבוא על סיפוקה ועודד את חיבתה אליו, חיבה שבא-ידיהירותה הרבה גילתה אותה ברבים. כל מאבק לזכותו, שעדיין קיים היה בלבה, הלך ורפה; וליתר הצדקתו של מר דארסי, לא יכלה שלא להודות, כי כאשר שאלה ג'ייין את בינגלי, הודיע זה מכבר שהוא נקי מכל עוון בענין זה; וכי למרות גלויי הגאון הדוחים, לא הבחינה עינה מעולם בכל מהלך היכרותם, – היכרות אשר באחרונה זימנה אותם לא מעט יחדיו, עד כדי מתן יכולת לעמוד מקרוב על דרכיו, – במשהו אשר יסמן כי הוא חסר עקרונות או שאינו רודף צדק, במשהו אשר יעיד על הרגלים שאין בהם משם יראת שמיים או חוסר מוסריות. הרי בקרב מידעיו הוא הרבו לכבדו ולהעריכו – ואפילו וויקהאם אמר לזכותו שהוא אח נאמן, ולעיתים מרובות שמעה אותו עצמו מדבר באחותו בחיבה כה רבה עד כדי להוכיח שאמנם הוא מסוגל לרחוש רגשות נועם. אילו היו פעולותיו כפי שתוארו בפני וויקהאם, עבירה כה חמורה על כל יושר, לא היה יכול להצניען מעיני העולם;

ידידות בין אדם המסוגל לכך לבין איש רב־נעימות כל כך כמר בינגלי היא למעלה מהשגתו של אדם.

עד מהרה התביישה עד מאוד בעיני עצמה. היא לא יכלה להרהר לא בדארסי ולא בוויקהאם מבלי לחוש, שהייתה כה עיוורת, בעלת פנייה ומשפט קדום, אבסורדית. “מה מבישה הייתי במעשי!” קראה, “אנוכי, אשר גאוותי היתה על טביעת עיני, – אני, אשר ערכי גדל בעיני בשל סגולתי – יהירותי באה על סיפוקה בחשד חסר וחסר תועלת! מה משפילה תגלית זו! אך מה מוצדקת ההשפלה! אילו אהבתי את האיש, לא יכולתי להיות עיוורת ואמללה יותר. אולם היהירות, לא האהבה, היתה בעוכרי. מהיותי הנגית מתשומת לבו של האחד ונעלבת על זלזולו של השני מתחילת התודעותו, נעמו לי יכולתי לקנות לב איש ובערותי. במקרי השניים גרשתי את השכל מעל פני, ועד רגע זה לא ידעתי את נפשי.”

מעצמה אל ג'יין, מג'יין אל בינגלי, נטוו מחשבותיה במחרוזת עד אשר העלתה על דעתה עד מהרה שהסברתו של מר דארסי בנידון זה נראתה כבלתי מספקת כלל וכלל; היא קראה את האגרת פעם שניה. אולם שונה עד מאד היה הרושם מעיון שני. כיצד יכלה שלא לתת אמון בדבריו, במקרה האחד, אמון שהיתה נאלצת לתת במקרה השני? הוא הצהיר ואמר על עצמו שלא חשד אף כלשהו, שאחותה רוחשת רגש של ממש; היא לא יכלה שלא לזכור מה היתה תמיד דעתה של שארלוט. וכן לא יכלה להכחיש שצדק בתארו את ג'יין. היא חשה שאם כי רגשותיה של ג'יין היו עזים למדי, הרי נתגלו אך מעט, ובמראיה ובמנהגה היתה נחת־רוח מתמדת, שאינה מעידה לעתים קרובות על רגישות יתרה.

בבואה לאותו קטע במכתב שהמדובר בו במשפחתה בדברי תוכחה כה מצמימים אך צודקים, גברה כלימתה מאד. האשמה המוצדקת הלמה בה בכל עוז ולא יכלה להכחשה; הנסיבות אשר עליהן רמז במיוחד, כפי שהיו בנשף־המחולות בנתרפילד, ושהיה בהן כדי לאשר את כל שלא היה טוב בעיניו מלכתחילה, לא יכלו לעשות רושם עז יותר עליו מאשר עליה.

היא לא העלימה עין מהמחמאה לעצמה ולאחותה. היה בה כדי להרגיעה, אל לא כדי לנחמה על הבוז אשר עוררו כל יתר בני משפחתה; וכיוון שבאה לכלל מסקנה, שאכזבתה של ג'יין מקורה בעצם במעשי בני ביתה הקרובים ביותר ובהרהרה מה ייפגע מבחינה ממשית ערך שתייהן ממנהג בלתי הוגן זה, חשה דכאוון רב, אשר לא ידעה כמוהו מעולם.

אחר שוטטה על פני החורש כשעתיים, ורוחה נתונה כמעט לכל גוון של הרהור, מעיינת בכל מאורע, ומסתגלת בלבה ככל האפשר לשינוי שהוא כה פתאומי וכה חשוב, עד כי העייפות וזכרון היעדרה הממושך הניעוה לבסוף לשוב הביתה. היא נכנסה לבית מלאת חשק להיראות עליזה כרגיל וחדורת החלטה לדכא בחובה הרהורים שלא יניחו לה לנהל שיחה כהלכתה.

מייד סופר לה, ששני הג'נטלמנים מרוזינגס סרו כל אחד מהם לבית בעת היעדרה, – מר דארסי לדקות ספורות כדי להיפרד מעליהם; אך הקולונל פיצווייאם השתהה עמם לפחות שעה, מתוך תקווה שהיא תשוב מדרכה, וקרוב היה להחלטה ללכת בעקבותיה עד אשר ימצאנה. אליזבת יכלה להביע צער מעושה בלבד על שלא ראתה אותו. הקולונל פיצווייאם לא היה עוד נושא להרהורים, כי היא היתה מסוגלת להרהר במכתב אשר בידה בלבד.

פרק ל"ו

שני הג'נטלמנים נסעו מרוזינגס למחרת בבוקר; ומר קולינס, אשר השתהה בסביבת החוליות כדי לקוד לפניהם קידת־פרידה, יכול להביא עמו הביתה את הבשורה המשמחת, שהם נראו בקו הבריאות והשלום ובמצב־רוח טוב למדי כפי שאפשר לצפות לאחר המחזה המילנולי שעבר עליהם זה מקרוב ברוזינגס. אז החיש צעדיו לרוזינגס כדי לנחם את לידי קאתרין ואת בתה; בשובו הביא עמו כשהוא כולו שופע קורת־רוח יתירה, שליחות ממעלת הליידי לאמור, כי היא חשה עצמה שרויה בשעמום כה רב עד כדי להשתוקק עד מאוד להזמין את כולם לסעוד עמה.

אליזבת לא יכלה לראות את פני לידי קאתרין מבלי לזכור שאילו רצתה בכך, כבר היו מציגים אותה כעת לפני כשאר־תבשרה לעתיד לבא; כמו כן לא יכלה לחשוב בלי בת־צחוק מה גודל היה קצפה של כבוד מעלת הליידי. “מה היתה אומרת? כיצד היתה נוהגת?” היו שאלות שבהן שיעשעה את רוח.

נושא ראשון לשיחה היתה ההפחתה שחלה בחברה ברוזינגס. “אוכל להבטיחכם נאמנה, שאני מרגישה בזאת עד מאוד”, אמרה לידי קאתרין “סבורתני שאין אדם החש כמוני באבדן ידידים. אך לבי קשור במיוחד בעלמים האלה, ויודעת אני שאף לבם הם נתון לי! מה דאב לנסוע מזה! אולם כך הם תמיד. הקולונל היקר שמר על רוחו הטובה כמעט עד הסוף; אולם דארסי חש בכל חריפותו של דבר. – סבורתני שיותר מאשר אשתקד. קשריו אל רוזינגס מתגברים ללא כל ספק.”

בפי מר קולינס היו מחמאה ורמ, זאשר עוררו חיוכי־חסד אצל האם ובתה.

ליידי קאתרין העירה אחר הסעודה, שרוחה של העלמה בנט אינה טובה, כנראה, עליה; ונחפזה להסביר זאת בעצמה, בהביעה השערה, שבוודאי אינה רוצה לשוב כה מהר לביתה, אחר הוסיפה:

“אולם אם זו היא הסיבה, עליך לכתוב אל אמך ולבקשה להתיר לך לשהות כאן עוד שהות קלה. מובטחתני, שמרת קולינס תשמח מאוד להמשיך ליהנות מחברתך.”

“אסירת תודה אני למעלת הליידי על הזמנתה הנדיבה”, השיבה אליזבת; “אך אין לאל ידי לקבלה. עלי להיות בשבת הבאה בעיר.”

“אם כך, הרי בסך הכל תשהי כאן ששה שבועות בלבד. כסבורה הייתי שתשבי כאן חדשיים. כך אמרתי למרת קולינס לפני בואך. אין כל סיבה לנסיעתך מזה כה מהר. מרת בנט בוודאי תוכל לזכות לזכות עוד שבועיים ימים.”

“אולם אבי לא יוכל. הוא כתב לי בשבוע שעבר שאזדרז לשוב.”

“אה, אביך, בוודאי יוכל אף הוא לוותר עליך, אם אמך תוכל כזאת. בנות לעולם אין ערכן רב בעיני אב. ואם תישארי עוד חודש תמים, יהיה לאל ידי לקחת אחת מכן עד לונדון, כי אני נוסעת שמה בהתחלת יוני, לשבוע ימים; ואם דאוסון לא יתנגד לשימוש בדופנית הכפולה, יהיה די מקום לנסיעת שתיכן עמדי, כיוון שאף אחת מכן אינה בעלת גוף.”

“כולך נדיבות-לב, גברתי; אך סבורתני שעלינו להישאר נאמנות לתכנית הראשונה.”

ליידי קאתרין נכנעה למראית-עין. “מרת קולינס, עליך לשלוח משרת עמה; יודעת שאומרת אני תמיד את אשר בלבי, ולא אוכל לשאת את הרעיון ששתי עלמות צעירות תסענה במרכבת-הדואר לבדן. הרי זה מאוד בלתי הוגן. עליך למצוא תחבולה ולשלוח מישהו. יש לשמור כהלכה ולטפל בעלמות צעירות, בהתאם למעמדן בחיים. בנסוע בת-אחותי ג'ורג'יאנה בקיץ שעבר לראמסגייט תבעתי שיסעו עמה שני משרתים-גברים. העלמה דארסי, בתו של מר דארסי מפמברלי, וליידי אן, לא יכלו להופיע כנאות בכל צורה אחרת. מדקדקת אני מאוד בכגון דא. עליך לשלוח, מרת קולינס, את ג'ון עם הגברות הצעירות. שמחה אני שעלה על דעתי לעמוד על כך; כי לחרפה ייחשב לך לשלוחן מזה בגפן.”

“דודי שילח משרת לקחתנו.”

“אהה, דודך! הוא מעסיק משרת, גבר? שמחה אני מאוד שיש לך מישהו המתעסק בדברים אלו. היכן תחליפו את סוסיכון? אה, בברומביל, כמובן. אם תזכירו את שמי ב”פעמון” ישרתו אלכן מיד.”

עוד שאלות רבות אחרות בקשר לנסיעה היו בפי ליידי קאתרין לשאול; וכיוון שלא על כולן השיבה היא עצמה, מן הצורך היה להטות אוזן לדבריה, ובזאת חשבה עצמה אליזבת בת-מזל, כי אחרת היתה שוכחת מרוב טרדות-רוחה היכן היא נמצאת. הרהורים יש להניח לשעות התבודדות; ובכל עת שהתייחדה עם עצמה שקעה בכך וידעה רווחה רבה; ולא עבר יום בלי טיול של בדידות, שבו יכלה לשקוע בכל תענוגות הזכרונות הבלתי נעימים.

עוד מעט וכבר היה זוכה מכתבו של מר דארסי שתדענו בעל פה. היא בחנה כל משפט; רגשותיה כלפי הכותב נשתנו לפרקים זה מזה. בזכרה את סגנון דבורו עדיין בערה בה חמתה מאד; אולם בבואה לכלל הכרה מה בלתי צודקת היתה בגנותה ובגעררה בו, נסב זעמה על עצמה; וכל אהדתה היתה נתונה לרגשות אכזבתו. חיבתו עוררה הכרת-טובה, אופייו הכללי – יראת-כבוד; אולם לא יכלה לתת בו עינה לטובה; וכן לא יכלה להתרעם אף לרגע על סירובה, או לחוש נטיה כל שהיא לראות עוד פעם את פניו. התנהגותה בעבר היה לה למקור לא אכזב של רוגז וחרטה; ובמגרעות המצערות אשר במשפחה מצאה נושא לדאבה כבדה. כי שוב אין להן כל תקנה. אביה, אשר הסתפק במלאו פיו צחוק עליהן, לא יעשה לעולם מאמץ להגביל את קלות-דעתן הפראית של בנותיו הצעירות; ואמה, שמנהגיה כה רחוקים מלהיות נאותים, אינה מסוגלת כלל לחוש ברעה. אליזבת עשתה לא פעם מאמץ יחד עם ג'יין לשים מעצור לסכלותן של קאתרין וליידי; אולם בעוד הן נתמכות בידה הרכה של אמן מה סיכוי היה שתיטבנה דרכיהן? קאתרין, רפת-הרוח והרגזנית, היתה נתונה לגמרי להדרכתה של ליידי, ונעלבה לשמע עצתן; וליידי קלת-הראש, העושה אך רצון עצמה, לא אבתה כמעט להטות אוזן לדבריהן. בורות הן, עצלות ויהירות. וכל זמן שהיה קצין במיריטון, היו מוכנות להתגרות בו; וכיוון שמיריטון היתה כדי מהלך טיול מלונגבורן, אמרו להוסיף ללכת שמה לנצח.

הדאגה לגורלה של ג'יין היתה חרדה נוספת שלא נתנה לה מנוחה. הסברתו של מר דארסי, אשר החזירה לבינגלי כל דעתה הטובה עליו, הגבירה את ערך אבדנה של ג'יין. הוכח שחיבתו היתה כנה והתנהגותו נקיה מכל דופי, אלא אם כן אפשר למצוא פגם באימונו המוחלט ברעו. מה מצערת, איפוא, היתה המחשבה שמג'יין נמנע מעמד כה רצוי מכל הבחינות, כה מושלם ביתרונות, ומבטיח רוב אושר, אך ורק בשל סכלות והיעדר הנימוסים של בני ביתה!

ומשנוספה על הרהורים אלה פרשת אפיו של וויקהאם, אפשר היה להאמין על נקלה, שרוחה הטובה, אשר דוכאה רק לפרקים רחוקים בעבר, לא היתה לה עוד, והיא לא יכלה להעמיד פנים עליזות במקצת אף למראית-עין.

ההזמנות מרוזינגס היו תכופות בשבוע האחרון לשהייתה, יותר משהיו בתחילתה. אפילו את הערב האחרון בילו שם; ומעלת הליידי חקרה שנית ברוב הקפדה כדי לעמוד על פרטי נסיעתן, נתנה להן הוראות בשיטות האריזה ועמדה עד דעתה על הצורך להניח שמלות בדרך האחת הנכונה, עד כי מאריה ראתה חובה לעצמה בשובה, לפרק כל עבודת הבוקר ולהחל באריזת מזוודתה מחדש.

בשעת הפרידה איחלה להן ליידי קאתרין ברוב גבהות-לב דרך צלחה והזמינה אותן לשוב ולבוא להאנספורד בשנה הבאה; העלמה די בורג טרחה עד כדי לקוד קידה ולהושיט את ידה לשתיהן.

פרק ל"ז

בשבת בבוקר נפגשו אליזבת ומר קולינס בשעת פתי-השחרית כמה דקות לפני שהופיעו האחרים. הוא ניצל את ההזדמנות כדי לנקוט נימוסי פרידה, שראה חובה הכרחית לעצמו להביע.

“לא אדע, העלמה אליזבת”, אמר הוא, “אם כבר היה הסיפק בידי מרת קולינס להביע לך מה רבה נדיבות-לכך בבואך אלינו; אולם בטוחני בהחלט, שלא תעזבי את הבית מבלי לשמוע את דברי התודה מפיה; הריני מבטיחך שחברתך אשר הענקת היתה מורגשת מאד. יודעים אנו שאין בביתנו הצנוע כדי למשוך את הלב אלא משיכה מצערה מאוד. דרך חיינו הפשוטה, חדרינו הקטנים, משרתינו המעטים וחיי החברה הדלים, הופכים, בוודאי, את האנספורד לשעמום רב בעיני עלמה צעירה כמותך; אולם מקווה אני שתאמיני לנו עד כמה אסירי תודה אנו על החסד שגמלת לנו וכי עשינו ככל אשר לאל ידינו כדי למנוע ממך בילוי זמן בלתי נעים.”

אליזבת נחפזה להשיב דברי תודה והבטחות שמחה ואושר לרוב. היא בילתה ששה שבועות בעליצות יתירה; והעונג לשבת עם שארלוט ותשומת-הלב הלבבית שזכתה לה, אילצו אותה ולא אותם להיות אסירת-תודה. מר קולינס שבע נחת; ובחגיגות חייכנית יותר השיב:

“עונג רב הוא לי לשמוע מפיך שבילית את זמנך בנעימים. בוודאי שעשינו כמיטב יכולתנו; וכיוון שלמזלנו הטוב היה בכוחנו להכניסך לחברה נעלה מאוד והודות לקשרינו עם רוזינגס היו לעתים מרובות אמצעים בידנו לגוון את הרקע הביתי הצנוע, סבורני, שנוכל להתברך בלבנו שביקורך בהאנספורד לא היה מכביד רובו ככולו. מצבנו ביחס למשפחת הליידי קאתרין, הוא, באמונה, מעין יתרון מיוחד במינו וברכת שמים מעל, אשר אך מעטים יכולים להתפאר בהם. הרי רואה את מהו טיב היחסים. ואת נוכחת מה מתמידים להזמינו שמה. באמונה, עלי להודות שלמרות כל מגרעותיה של כומרית צנועה זו, לא אראה בכל המתגורר בה נושא ראוי לרחמים כל זמן שהוא נהנה מיחסי הקרבה עם רוזינגס”.

המלים לא היו מספיקות כדי להביע את רגשותיו; והוא נאלץ להלך על פני החדר, בעוד אליזבת מנסה לאחד נימוסין ואמת במשפטים ספורים וקצרים.

“הרשות בידך, שארתי היקרה, להביא עמך להרטפורדשייר פריסת שלום חיובית עד מאוד. ואני תקווה, שלפחות יהיה לאל ידך לעשות זאת. כי מדי יום ביומו היית עד ראייה לתשומת-לבה הגדולה של ליידי קאתרין אל מרת קולינס; ומאמין אני, שבסך הכל אין נראים פני הדברים שרעותך זכתה בשידוך בלתי מוצלח... אולם על נקודה זו מוטב לעבור בשתיקה. אך הניחי לי להבטיחך, העלמה אליזבת יקירתי, שאוכל לאחל לך ממעמקי לבי לא פחות אושר בנשואיך. לשארלוט יקירתי ולי הגות אחת והלך-רוח אחד. וניכר בנו בכל דמיון מאין כמוהו באופי וברעיונות. דומה כאילו נוצרנו זה למען זה”.

אליזבת יכלה לומר בבטחה, שבנסיבות כאלה רב האושר וכן הוסיפה לא בפחות כנות, שהיא מאמינה בכך בכל לבה וכי נהנתה מן הרווחה שבביתו. אולם לא הצטערה כלל כששוסעה בכניסת הגברת שארלוט המסכנה! מה עגום להניחה כאן בחברה כזו; אולם היא בחרה בה בעינים פקוחות; ואם כי היתה מצרה על שאורחותיה נוסעות, לא נראתה כמבקשת את אהדתן. ביתה, עבודת עקרת-הבית, עדתה ועופותיה, וכל הדאגות הכרוכות בזאת, עדיין לא איבדו את קסמם בעיניה.

לבסוף הגיעה המרכבה, המזוודות נהדקו עליה, הצרורות הוכנסו פנימה, והיא היתה מוכנה לצאת לדרכה. אחר פרידה של חיבה בין הריעות, ליווה מר קולינס את אליזבת אל המרכבה; ובלכתם במורד הגן, הטיל עליה למסור מיטב פריסת שלום לכל משפחתה, מבלי לשכוח את תודתה על חסדה עמו בלונגבורן בימי החורף וכן ברכותיו למר ולמרת גארדינר, אם כי לא יכירם פנים. אחר זה הכניסה למרכבה, מאריה באה בעקבותיה, וכבר צריך היה לסגור את הדלת, והנה הזכירן לפתע בשמץ של תרעומת, שעד עתה שכחו למסור דבריהם לגברות רוזינגס.

“אולם”, הוסיף, “אתן בוודאי מבקשות למסור להן את ברכותיכן הצנועות, יחד עם תודתכן העמוקה על נדיבות-לבן כלפיכן כל זמן שהותכן כאן”.

אליזבת לא הביעה כל התנגדות: ואז הונח לדלת להיסגר, והמרכבה יצאה לדרכה.

“אל אלוהים!” קראה מאריה אחרי כמה רגעי דממה; “דומה שחלף רק יום או יומיים מאז באנו הנה לראשונה, ובכל זאת מה רבים הדברים שהתרחשו!”

“באמונה, רבים עד מאוד”, אמרה חברתה באנחה.

“סעדנו תשע פעמים ברוזינגס, מלבד זה שתית שם תה פעמיים! הרבה יהיה לי לספר!”

אליזבת הוסיפה בינה לבין עצמה: “ולי יהיה הרבה להסתיר”.

נסיעתן עברה עליהן ללא שיחה יתירה וללא חרדה כלשהי. כתום ארבע שעות מאז צאתן מהאנספורד הגיעו לבית גארדינר, מקום שהיה עליהן לשהות כמה ימים.

פני ג'יין היו טובים, ולאליזבת לא היתה כמעט הזדמנות להיודע מה מצב רוחה בתוך כל הפגישות השונות שהועידה להן דודתה ברוב נדיבות-לבה למועד בוואן. אולם ידעה שג'יין תשוב עמה הביתה, ובלונגבורן יהיה פנאי די הצורך להסתכלות.

אך לא בלי מאמץ יכלה בינתיים לצפות לבואן ללונגבורן, לפני ספרה לאחותה על הצעתו של מר דארסי. לדעת שיש לאל ידה לגלות דבר אשר כה יתמיה את ג'יין, ובעת ובעונה אחת יספק מה שנוותר מיהירותה שלה, שעדיין לא היתה מסוגלת להתגבר עליה בכוח שכלה, היה מבחן כה קשה, אשר להתגבר עליו יכול רק אותו מצב של היעדר-החלטה שהיתה שרויה בו בלי דעת, באיזו מידה עליה לגלות את הידוע לה: היא חששה, שבפתחה פעם אחת בנושא זה, תחזור ברוב פיזיותה על משהו שנאמר על בינגלי, דבר שעלול רק להגביר עוד יותר את דאבון-לבה של אחותה.

פרק ל"ח

היה זה בשבוע השני לחודש מאי בצאת שלוש העלמות הצעירות יחדיו לדרכן מרחוב גרייס-צ'ירץ' ומחוז חפצן העיר, – בהרטפורדשייר. בהתקרבן אל האכסניה המיועדת, מקום אשר מרכבתו של בנט היתה צריכה לפגוש אותן, הבחינו מייד, כאות לדייקנות של הרכב, גם את קיטי וגם את לידיה נשקפות שתייהן מאולם-האוכל אשר למעלה. שתיהן שהו זה למעלה משעה במקום, כשהן מבלות בנעימים בביקור בחנות הכובענית אשר מנגד, עוקבות אחר חיליה-המצב על משמרתו ומתקינות סלט במלפפונים.

אחר קבלן בברכה את פני אחיותיהן, הציגו לפנין לראווה ברוב ניצחון שולחן ערוך בבשר קר, המצוי על פי הרוב במזווה של האכסניה, וקראו: "כלום לא יפה הדבר? אין זו הפתעה נעימה?"

"יש בדעתנו לכבד את כולכן", הוסיפה לידיה, "אך עליכן להלוות לנו את הממון, כי זה עתה בזבזנו את שלנו בחנות אשר מנגד". ובהראותה את קניותיה: "רארנא, קניתי כובעון זה. איני סבורה שהוא חמוד מאוד; אך חשבתי שמוטב לקנותו מאשר לא לקנות מאומה. כשרק אשוב הביתה אפרמנו כליל, ואראה אם לא אוכל להתקין טוב ממנו".

על טענת אחיותיה שהוא מכוער הוסיפה ללא דאגה שהיא: "אבל היו בחנות שניים או שלושה מכוערים ממנו; ולאחר שאקנה אטלס מצבע יותר נאה כדי לקשטו מחדש, סבורתני שיהיה לא רע למראה. מלבד זה לא חשוב מה תלבש נערה בקיץ זה, לאחר שחיל המחוז – יצא את מיריטון; והם הולכים בעוד שבועיים".

"האמנם הולכים הם מזה? קראה אליזבת בקורת־רוח יתרה.

"הם יוצאים אל מחנה סמוך לברייטון; הייתי רוצה כל־כך שאבא יקח את כולנו בקיץ הבא שמה! איזו תכנית נפלאה תהיה זו, וסבורתני שלא תעלה כמעט ולא כלום. אמא היתה רוצה אף היא ללכת שמה! כי אחרת תארנה לעצמכן איזה קיץ עלוב יהיה לנו!"

"כן", הרהרה אליזבת, "אמנם תהיה זו תכנית נפלאה ותתאים לכולנו. אל אלוהים! ברייטון ומחנה מלא חיילים, בשבילנו אשר ראשנו כבר סחרחר מגדוד מצב עלוב אחד, ונשפיי־המחולות החדשיים במיריטון!"

"וכעת יש לי חדשות־מה בשבילך", אמרה לידיה, בהסיבן אל השולחן.

"וכי מה את סבורה? ידיעות מצוינות בפי, ידיעות כבירות, ועל אדם מסויים, אשר כולנו חובבות אותו".

ג'יין ואליזבת נתנו עיניהן זו בזו, ולמלצר נאמר שאינו צריך להתמהמה. לידיה צחקה ואמרה:

"הי, הרי זה ממש לפי מיטב המסורת של הרשמיות והחשאיות שלכן. כסבורות הייתן כי מוטב שהמלצר לא יטה אוזן. כאילו איכפת לו הדבר! חוששתני שלעתים קרובות שומעות אוזניו דברים רעים מאלה אשר יש בדעתו לומר. אך הוא ברנש מכוער! שמחה אני שהלך. אף פעם לא ראיתי בחיי סנטר כה מכוער. אולם כעת אל החדשות: המדובר הוא בוויקהאם היקר; משובח מדי בשביל אוזני המלצר, לא כן? אין כל סכנה שוויקהאם ישא לו לאישה את מארי קינג, – הרי לכן היא נסעה אל דודה לליברפול, – נסעה על מנת להשתקע שם. וויקהאם ניצל".

"וגם מארי קינג ניצלה", הוסיפה אליזבת, "ניצלה מקשר שאין בו יתרון שבממון".

"שוטה גדולה היא שהיא הולכת מזה, אם הוא מוצא חן בעיניה".

"מקווה אני שאין קרבת נפש עזה משני הצדדים", אמרה ג'יין.

"בטוחתני שלא מצדו. זאת אני יודעת, כקליפת השום היתה בעיניו תמיד. וכי מי יחבב יצור קטן מזוהם ומנומש כמוה?"

אליזבת נדהמה בחשבה, שאם כי אינה מסוגלת להביע במו פיה ביטוי כה מגושם הרי הגסות שברגש זה לא היה שונה מזה אשר נטרה פעם בלבה היא, והיא דימתה שיש בו עדיין משום נדיבות לב!

אחר שכולן סעדו את לבן, שילמו הבכירות והמרכבה הוזמנה; אחר טרחת־מה הועלו כל התיבות, המלתחות עם מלאכת היד והבצורות יחד עם התוספת הבלתי־רצויה של קניות קיטי ולידיה, וכל החבורה ישבה במרכבה.

"מה יפה דחוקות אנו בכאן?" קראה לידיה. "שמחה אני שקניתי את כובעי, ולו רק למען השעשוע שבהכנסת עוד צרור נוסף! וכעת הבה ונשב בנוחיות ובדוחק רבי־נעימות, ונשוחח ונצחק כל הדרך הביתה. ראשית כל, הבה ונשמע מה אירע לכולכן מאז נסעתן מכאן. הפגשתן איזה גברים נעימים? ההשתעשעתן באהבהבים כל שהם? תקוות גדולות היו לי שאחת מכן תשיג לה בעל לפני שובה. אני מצהירה בזה, שג'יין תהיה עד מהרה בתולה זקנה. הרי היא כמעט בת שלושה־עשרים! אלי! עד מה מתביישת הייתי, אילולא נישאתי לפני שלושה־עשרים! תוכלו לשוות בנפשכן מה משתוקקת דודתי פיליפס שתשגנה לכן בעלים. היא אומרת, שמוטב שליזי היתה נישאת למר קולינס; אך איני סבורה שהיה בזה שעשוע כל שהוא. אלי! מה הייתי רוצה להינשא לפני כל אחת מכן! ואז הייתי מלווה את כולכן תמיד ולכל נשפיי־המחולות. הוי אלי! מה השתעשענו לפני כמה ימים אצל הקולונל פורסטר! קיטי ואני היינו צריכות לבלות שם את היום, ומרת פורסטר הבטיחה לערוך נשפיי־מחולות קטן לעת ערב (אגב, מרת פורסטר ואנוכי ידידות נפש אנו!); וכך הזמינה שת שתי בנות הארינטון לבוא. אולם הארייאת חלתה, וכך נאלצה פאן לבוא יחידי; וא, זמה סבורות אתן, עשינו? הלבשנו את צ'מברליין בבגדי אשה, כדי שייראה כגברת, – שערנה בנפשכן איזה צחוק! אף נפש חיה לא ידעה על כך, מלבד הקולונל ומרת פורסטר, קיטי ואני, ומלבד דודתי, כי נאלצנו לשאול אצלה אחת משמלותיה; ולא תוכלנה לתאר לעצמכן מה נאה היה מראהו! ובהכנס דני, וויקהאם ופראט ועוד שניים או שלושה מהגברים, לא הכירוהו כלל. אלי! מה צחקת! ומה צחקה מרת פורסטר. כסבורה הייתי שעוד מעט ואמות. אז נתעוררו חשדות הגברים, ועד מהרה גילו מה הוא הדבר".

בסיפורים מסוג זה על נשפיהן והלצותיהן המוצלחות, בסיוע רמזיה והוספותיה של קיטי, התאמצה לידיה לשעשע את בנות־לווייתה כל הדרך ללונגבורן. אליזבת הטתה אוזן מעט ככל האפשר, אך אי אפשר היה להימנע מהזכרת שמו של וויקהאם לעתים קרובות.

קבלת פניהן בבית היתה נדיבה ביותר. מרת בנט עלצה מאוד לראות את ג'יין יפה משהיתה; ומר בנט העיר יותר מפעם בשעת הסעודה ברוב

“שמח אני, ליזי, שחזרת”.

החבורה בחדר-האוכל היתה גדולה, כי כמעט כל בני לוקאס באו להקביל את פני מאריה ולשמוע חדשות שבפיה. נושאים שונים העסיקו את מוחם: ליידי לוקאס חקרה את מאריה מעברו השני של השולחן על חייה ועופותיה של בתה הבכירה; מרת בנט היתה טרודה טרדה כפולה, מצד אחד אבתה לשמוע מפי ג'יין, אשר ישבה בריחוק קצת ממנה, מה היא האופנה של עכשיו, ומצד שני העבירה את כל הידיעות לעלמות לוקאס הצעירות. ליידי חזרה בקול רם במקצת משאר הקולות על הפרשה של תענוגות הבוקר השונים, לכל המוכן להטות אוזן לדבריה.

“איו, מארי”, אמרה, “חבל שלא נסעת עמנו, כי בילינו כה יפה! בעוד אנו נוסעות הפשלנו, קיטי ואני, את כל הווילאות, מעמידות פנים כאילו אין איש נוסע במרכבה; וכך הייתי נוסעת כל הדרך, לולא הבחילה שתקפה את קיטי. ובבואנו אל הג'ורג', סבורתני שהתנהגנו שתינו באופן נאה מאוד, כי הזמנו את שלוש האחרות לפתח-הצהרים הקרה הנאה ביותר שבעולם: אילו הלכת עמנו, היינו מזמינות גם אותך. ובלכתנו משם השתעשנו כל-כך! כסבורה הייתי, שלעולם לא ניכנס לתוך המרכבה. מוכנה הייתי למות מרוב צחוק! וכל הדרך הביתה היינו כה עליזות! שוחחנו וצחקנו בקול כה רם, עד כי כל אדם יכול היה לשמוע את קולנו ממרחק עשרה מילין ממנו!”

על כך השיבה מארי ברצינות יתירה: “רחוקה אני, אחותי היקרה, מנטיה כלשהי שלא להעריך כראוי תענוגות כאלה. אין כל ספק שהם אהודים על רוב בנות חווה. אולם עלי להודות שלא יקסומו לי. כי בלי כל ספק אעדיף עליהם ספר”.

אולם ליידי לא שמעה אף מלה אחת מתשובה זו. לעתים רחוקות הטתה אוזן לאיש למעלה מחצי הדקה, ומעולם לא הקשיבה לדברי מארי.

אחר הצהרים האיצה ליידי בכל הנערות ללכת למיריטו ולראות שם מה שלום כולם; אולם אליזבת התמידה בהתנגדותה לתכנית. כי מוטב שלא יאמרו על העלמות בנט, שאינן יכולות לשהות חצי יום בבית לפני צאתן לרדוף אחר הקצינים. ועוד טעם היה להתנגדותה: היא התיראה לשוב לראות את פני וויקהאם, וגמרה אומר בלבה להימנע מזה ככל האפשר. רווחה שקשה להביעה במלים מצאה בסילוקו הקרוב של הגדוד. לאחר שבועיים ימים יצאו; ואחר שילכו לדרכם קיוותה שלא יהיה עוד לאל ידם להדאיבה.

עדיין לא שהתה שעות רבות בבית, לפני שמצאה כי תכנית ברייטון אשר ליידי רמזה להן עליה באכסניה, היתה נושא לוויכוח תדיר בין הוריה. אליזבת נוכחה מייד שאין לאביה נטיה כלשהי להכנע; אולם תשובותיו היו בעת ובעונה אחת כה קלושים² ונשמעות לשתי פנים עד כי אמה, אם נפלה לעתים קרובות ברוחה, עדיין לא נואשה שחפצה יעלה לבסוף בידה.

פרק ל"ט

קוצר-רוחה של אליזבת לגלות לג'יין מה שאירע עמדה היה כבר קשה מנשוא. משהחליטה לבסוף להסתיר כל פרט הכרוך באחותה והכינה אותה לקראת הפתעה, סיפרה לה למחרת בבוקר את עיקרי הדברים שאירעו בין מר דארסי לבינה.

תמהונה של העלמה בנט פחת עד מהרה בשל החיבה העזה שהגתה לאחותה ושבגלל הערצתה לאליזבת נראתה לה טבעית בהחלט. כל ההפתעה ניטשטשה לאחר שהות קצרה בתוך הרגשות האחרים. צר היה לה על כי מר דארסי הביע את רחשיו בדרך שאין בה כדי להמליץ עליה; אולם עוד יותר נעגמה אל לבה על הצער שבוודאי גרם לו סירובה של אחותו.

“טעות היתה זו מצדו להיות כה בטוח בהצלחתו”, אמרה ג'יין, “ובוודאי שהיה עליו להסתיר זאת למראית-עין; אך עליך להבין שיש בכך בכדי להגביר את אכזבתו”.

“באמונה”, השיבה אליזבת, “שאני מצטערת על כך בכל לבי; אולם רגשות אחרים לו, אשר יגרשו בוודאי עד מהרה מלבו את חיבתו אלי. אך הן לא תתני בי אשם על סרבי לוי?”

“אשם, כך? אה, לא”.

אולם את מאשימה אותי על כי דיברתי בחמימות כה רבה על וויקהאם?”

“לא, – אינני יודעת אם היתה טעות בידך, באמרך דברך”.

אולם ידוע תדעי, לכשאספר לך מה אירע למחרת אותו היום”.

אחר סיפרה לה על המכתב וחזרה על תוכנו במידה שנסבו בו הדברים על ג'ורג' וויקהאם. מה גדולה היתה המהלומה לג'יין המסכנה, אשר במידה שהדבר תלוי ברצונה היו נגמרים חיי חלדה מבלי שתאמין, כי כה רבה הרעה בכל הגזע האנושי כשם שנצטברה כאן באיש אחד! ואף בהוכחת נקיונו של דארסי, אשר התאימה לרגשותיה הנדיבים, לא היה כדי לנחמה על תגלית זו. בכל הרצינות טרחה להוכיח, כי בוודאי מקום יש לטעות, והתאמצה לטהר את האחד מאשמה מבלי לתלותה בצווארו של השני.

“כדבר הזה לא יתכן”, אמרה אליזבת, “לעולם לא יעלה בידך להוכיח שהשניים טובים הם. בחרי מביניהם, אולם עליך להסתפק באחד מהם בלבד. כי שעור קו הזכות לשניהם – יש בו מספיק כדי להוכיח צדקתו של האחד; ובאחרונה הוא מתנוודד מאוד מזה אל זה. מצדי אני, נוטה אנוכי להאמין, שמר דארסי הוא הזכאי; אולם את עשי כרצונך”.

עברה שהותמה עד אשר נסחטה בתצחוק מפי ג'יין.

“איני יודעת מתי נדהמתי יותר”, אמרה היא. “וויקהאם מה רע ביסודו! ממש קשה להאמין. ומר דארסי המסכן! שערי בנפשך, ליזי יקירתי, מה רבו סבלותיו. אכזבה כזו! וכן ההכרה מה רעה דעתך עליו! ועוד נאלץ לספר כדבר הזה על אחותו! באמונה, שיסוריו קשים מנשוא; מובטחתני שאת חשה בכך”.

“אה, לא, צערי ואהדתי פסו ואינם, בראותי אותך כה מלאה בשניים אלה כאחד. יודעת אני שתצדיקיהו כגמולו, עד אשר מרגע לרגע נעשית אני אדישה יותר ויותר. השפע שלך הופכני חסכנית; ואם תוסיפי לקונן עוד מעט והיה לבי קל כנוצה”.

“וויקהאם המסכן! איזו ארשת של נדיבות-לב בפניו, איזה גילוי-לב ועדינות במנהגיו”.

“אין ספק שחלה טעות בחינוכחם של שני אנשים צעירים אלה. האחד מחונן באמת בכל טוב-הלב, ואילו השני למראית-עין בלבד”.

“מעולם לא סברתי כמוך, שמר דארסי כה חסר זאת במראהו”.

“בכל זאת היה בדעתי להיות פקחית מאין כמוני ולנטור לו איבה מוחלטת ללא כל טעם. יש באיבה כזו כדי לדרכן רוחו של אדם, ולתת מוצא לשנינותו”.

“ליזי, בטוחתני שבקראך לראשונה מכתב זה, לא יכולת להתייחס לתוכן באותה הצורה כפי שאת עושה זאת כעת”.

“באמונה שלא. הייתי נבוכה למדי, הייתי נבוכה מאוד, – אוכל לומר, אומללה. לא היה לי עם מי לחלק את רגשותי, לא היתה ג'יין לנחמני ולומר שאל הייתי כה רפה, יהירה ואווילית כפי שסברתי! אהה, מה רציתי בכך!”

“למזלך הרע השתמשת בביטויים כה עזים בדברך על וויקהאם במעמדו של מר דארסי, עד כי כעת הם נראים כבלתי הולמים אותו כלל וכלל”.

“כמובן. אולם הצורה שבדיבור מתוך מרירות היא תוצאה טבעית בהחלט של הדעות-הקדומות אשר טיפחתי. ובענין אחד הייתי רוצה להיוועץ בך. רוצה אני לדעת אם עלי לגלות בקרב מיודעינו אופייו של וויקהאם מה הוא אם לאו”.

העלמה בנט דממה במקצת ואחרי כן השיבה: “בוודאי שאין כל נחיצות לגלות פרצופו בצורה כה מחפירה. מה דעתך את?”

“שאין לעשות נסיון זה. מר דארסי לא מילא את ידי לגלות את דבריו ברבים. להפך, הוטל עלי לשמור בסודי סודות כל פרט הנוגע לאחותו; ואם אתאמץ להעמיד בני אדם על אמיתות שאר דרכיו, מי יאמין לי? המשפט-הקדום והכללי נגד מר דארסי הוא כה עז עד כי לנסות להציגו באור נאה פירושו לחרוץ דין מוות על מחצית מאנשי מיריטון הטובים. איני מסוגלת לגך. וויקהאם ילך מזה עד מהרה; ולכן לא חשוב כאן לאיש לדעת מה הוא האיש לאמתו. יום יבוא והכל יתגלה, ואז נוכל למלא פינו צחוק על אוילותם שלא עמדו על כך זה מכבר. כרגע לא אומר בענין זה דבר”.

“הצדק עמך. לגלות מגרעותיו ברבים פירושו אולי להחריב עליו עולמו לנצח והיום יתכן שהוא מתחרט על מעשיו ומעונין לקבוע לו עמדה של כבוד. אסור לנו ליאשו”.

שיחה זו הרגיעה את המבוכה אשר ברוחה של אליזבת. היא נשתחררה משני הסודות אשר הכבידו עליה מזה שבועיים ימים והיתה בטוחה שתמצא בג'יין מאזינה מרצון, בכל שעה שיעלה הרצון מלפני לשוחח בכך מחדש. אולם עדיין התמהמה משהו חבוי אשר זהירותה אסרה עליה לגלות. היא העזה לספר את תוכן חלקו השני של מכתבו של דארסי, ואף לא להסביר לאחותה מה גדולה כנות ידידו בהערכתו אותה. אלה היו דברים שאיש לא יכול ליטול חבל בהם; היא ידעה אלנכון שמאומה מלבד הבנה מלאה בין שני הצדדים לא תוכל להצדיק שחרור עצמה ממעמסה מסותרית אחרונה זו. “ואז”, אמרה היא, “אם יארע פעם מאורע בלתי וודדאי זה, אוכל רק לספר מה שבינגלי בעצמו ידע לספר בצורה הרבה יותר נעימה. ואיני חפשיית לגלות את הדבר עד אשר יאבד כל ערכו!”

כעת, בהשתקעה בביתה, היה לה פנאי לעקוב אחר הלך-רוחה האמיתי של אחותה. ג'יין לא היתה מאושרת. היא רחשה עדיין חיבה עדינה מאוד לבינגלי. כיוון שטרם חשבה כי לבה רוחש אהבה, היתה בחיבתה כל החמימות של קשר ראשון. בגילה ולפי טבעה ידעה יתר יציבות מזו שאהבות ראשונות מצטיינות בה; כה יקר לה זכרו, והיא ביכרה אותו על כל גבר אחר, עד כי היה צורך באימוץ כל שכלה הישר וכל תשומת-לבה לרגשות אחרים כדי לשים מעצור לנטייתו לשקוע בסבלה, דבר שהיה בו כדי להזיק לבריאותה היא ולהטריד את מנוחתם של אחרים.

“ובכן, ליזי”, אמרה מרת בנט יום אחד, “מה דעתך כעת על ענינה זה העגום של ג'יין? מצדי אני גמרתני אומר שלא לדבר עוד על כך לעולם עם איש. כך אמרתי באחד הימים האחרונים לאחותי מרת פיליפס. אולם איני יכולה לגלות אם ג'יין ראתה אותו פעם בלונדון. עלי לומר שהוא עלם כפוי טובה מאין כמוהו, – ואיני סוברת שעדיין יש לה כיום סיכוי כל שהוא שבעולם להשיגו פעם. אין מדברים עוד על שובו הקיץ לנתרפילד; חקרתני ודרשתי בנידון זה את כל שהיה עלול לדעת דבר”.

“איני מאמינה שעוד יתגורר ביום מן הימים בנתרפילד”.

“אה, טוב! יעשה כרצונו. אין איש חפץ שיבוא הנה; אם כי תמיד אחזור על כך שנהג בצורה מגונה ביותר בבתי; ואילו אני במקומה לא הייתי מוחלת לו זאת. אך נחמתי היא, שמובטחתני כי ג'יין תמות משברון-לב, ואז יהיה מצר על אשר עשה”.

אך כיוון שאליזבת לא יכלה למצוא נחומים בכל דברי תוחלת אלו, לא השיבה דבר.

“ובכן, ליזי”, המשיכה אמה מייד לאחר זה, “בני קולינס חיים ברווחה יתירה, הלא כן? כך, כך, מקווה אני רק שהדבר יאריך ימים. ומה שולחן הם עורכים בביתם? יודעת אני, שארלוט היא עקרת־בית מצויינת. ואם היא חריפה אף כדי החצי מאמה, בוודאי שהיא חוסכת כראוי. יודעת אני שאין כל בזבז בהנהלת משק ביתם”.

“לא, כלל וכלל לא”.

“הנהלה משובחת מאין כמוה, היי סמוכה ובטוחה. כן, כן. הם יקיפדו שלא לבזבוז למעלה מהכנסתם. לעולם לא יסבלו ממחסור בממון. כך, טובה גדולה תצמח להם מזה! וכך, טובת אני, משוחחים הם לעתים קרובות על לונגבורן שתעבור לידם לאחר מות אביך. ידעתי גם ידעתי, שהם כבר רואים אותה כשלהם כבכל עת אשר יקרה הדבר”.

“זה הוא הנושא אשר לא יכלו להזכירו במעמדי”.

“לא; מוזר היה אילו יכלו. אך איני מטילה ספק בזה, שהם מדברים על כך לעיתים קרובות בינם לבין עצמם. כך, אם יכולים הם לנהוג קלות באחוזת שאינה שלהם מבחינת החוק, מוטב. אני הייתי מתביישת לזכות בה רק משום שהועברה אלי מחמת היעדר יורש זכר”.

פרק מ'

השבוע הראשון לאחר שובן חלף עד מהרה. החל השבוע השני. היה זה האחרון לחניית החיל במיריטון, וכל העלמות אשר בסביבה נפלו עד מהרה ברוחן. הדיכאון היה כמעט כללי. רק העלמות בנט הבכירות יכלו עדיין לטעום דבר מאכל ומשקה, לעצום עין ולהמשיך בהתעסקותן הרגילה. לא פעם נזפו בהן קיטי ולידיה על חוסר רגישותן, כי סבלן שלהן היה גדול מנשוא, ולא יכלו להבין קשיחות־לב כזו אצל אחת מבנות המשפחה.

“אל אלוהים! מה יהיה עלינו? מה נעשה?” היו קוראות לעיתים קרובות מנהמת לבן. “כיצד תוכלי, ליזי, להעלות בת־צחוק כזו על פניך?”

אמן נטלה חבל בכל צערן; היא זכרה מה סבלה היא עצמה במקרה דומה לזה לפני עשרים וחמש שנה.

“מובטחני”, אמרה, “שבכיתי שני ימים רצופים לאחר צאת גדודו של הקולונל מילר. כסבורה הייתי שלבי יישבר בקרבי”.

“בטוחתני שלבי שלי יישבר”, אמרה לידיה.

“אילו לפחות אפשר היה לנסוע לברייטון!” העירה מרת בנט.

“אה, כן! – אילו רק אפשר היה לנסוע לברייטון! אבל אבא מקשיח פנים כלי־כך”.

“רחיצה קלה בים תוכל להקימני על רגלי לתמיד”.

“ודודתי פיליפס בטוחה שאפיק מכך תועלת מרובה”, הוסיפה קיטי.

אלה היו הקובלנות אשר הדהדו ללא הפוגה על פני בית לונגבורן. אליזבת ניסתה לשעשע בהן את רוחה; אולם כל רגש של עונג אבד ברוב כלימה. כי חשה מחדש שאמנם צדק מר דארסי בהתנגדותו; מעולם לא היתה עוד כה נוטה למחול לו על התערבותו בשינוי השקפותיו של רעו.

אולם העגמה שבסיכוייה לעתיד לבוא של לידיה נמוגה עד מהרה ואיננה, היא קבלה הזמנה מאת מרת פורסטר, רעייתו של קולונל הגדוד, להילוות אליה לברייטון. ידידה רבת־ערך זו היתה אשה צעירה מאוד, שנישאה זה לא מזמן. הדמיון בעליצותן וברוחן הטובה עליהן של השתיים עודדה את קרבתה ללידיה, וכעבור שלושה חדשי היכרות היו לשתי ידידות בנפש.

התלהבות של לידיה לשמע הדבר, הערצתה את מרת פורסטר, עליצותה של מרת בנט וזעמה של קיטי כמעט לא יתוארו במלים. מבלי לשים לב אל רגשות אחותה, התרוצצה לידיה על פני הבית, כולה התלהבות שאינה יודעת מנוח, תובעת ברכתו של כל אחד וצוחקת ומלהגת יותר מן הרגיל; בעוד אשר קיטי, שמזלה לא שיחק לה, המשיכה לקבול בקיטון על גורלה, במלים שאינן הולמות את השעה, ממש כבנעימה מתפנקת שלא במקומה.

“לא אוכל להבין מדוע לא תזמין מרת פורסטר אותי יחד עם לידיה”, אמרה. “אמנם אינני ידידת־נפשה. אך יש לי הזכות שיזמינוני ממש כמוה, ואף יותר מזה, כי גדולה אני ממנה בשנתיים”.

לשווא היה כל עמלה של אליזבת ללמדה בינה, ושל ג'יין לעוררה לכניעה. אשר לאליזבת עצמה, הרי הזמנה זו היתה כל רחוקה מלעורר בלבה אותם הרגשות אשר בלב אמה ולידיה, עד כי ראתה בה תעודת־מוות לכל סיכוי לעורר את השכל הישר אצל האחרונה; ואם כי ידעה מה תשניא את עצמה בהיוודע הצעד שנקטה בו, לא יכלה לא ליעץ בחשאי לאביה שלא יתן לה לנסוע שמה. היא תיארה לפניו כל מה שאינו הגון בהתנהגותה הכללית של לידיה, ועד מה דלה התועלת שתפיק מהתרועעות של אשה כמרת פורסטר; כן דיברה על האפשרות שתנהג פחות זהירות בחברתה של זו בברייטון, כי הפיתויים שם גדולים מאשר בבית. הוא הטח אוזן קשובה לדבריה ואחרי־כן אמר:

“לידיה לא תדע מנוחה עד אשר תציג עצמה לראווה במקום ציבורי זה או אחר, ולעולם לא נוכל לצפות שתעשה זאת בהוצאות ובהפרעה כה מעטות לבני משפחתה, כאשר בתנאים הנוכחיים”.

“אילו ידעת”, אמרה אליזבת, “מה גדול הנזק שעלולה היא לגרום לכולנו, לא, אשר גרמה כבר, שימתלב הציבור למנהגה הבלתי זהיר והפרוע של לידיה, בטוחתני שהיית מוציא משפט אחר בענין הנידון”.

“אשר גרמה כבר!” חזר מר בנט, “מה! האם הטילה מורא והניסה כמה ממאהביך? ליזי הקטנה והמסכנה! אך אל תפלי ברוחך. עוליימים אסטניסים כאלה, שאינם יכולים לשאת קשרי משפחה עם אבסורדיות קטנה, אינם ראויים שיצטערו עליהם. הבה נראה את רשימת הברנשים מעוררי-הרחמים, אשר שגעונותיה של לידיה הרחיקו אותם”.

“באמונה, טעות בידך. איני מצטערת על עלבונות כאלה. איני קובלת על רע מסוים, אלא על אחד כללי בהחלט. ערכנו וכבודנו, בעיני העולם כולו, מוכרחים להיפגע בשל קלות-הדעת הפראית, עזות-הפנים והבוז לכל הגבלה, האופייניים כל-כך ללידיה. סלח לי, – אך עלי לדבר את אשר בלבי. אם אתה, אבי היקר, לא תטריח את עצמך לשים מעצור לרוחה המשולהבת וללמדה שמעינייה כיום לא יהיו עניין חייה, תהיה עד מהרה מעבר ליכולתנו לתקן את המעוות. אופייה ייקבע; והיא תהיה בגיל של שש-עשרה האהבנית המובהקת, אשר תיטיב מכל לשים לצחוק את עצמה ואת בני משפחתה. ואף אהבנית בדרגה הגרועה והשפלה ביותר; ללא כל כוח-משיכה, פרט לנעורים ולמראה לא-רע; ובשל בורות וריקנות מוחה, לא תהיה מסוגלת כלל להתגונן בפני כל שיעור של בוז כללי אשר תעורר תשוקתה להערצה. סכנה זו מרחפת אף על ראשה של קיטי. היא תלך לכל מקום שלידיה תוליכנה. יהירה, בורה, עצלה וללא כל שליטה עצמית! אויה, אבי היקר, התשער בנפשך כי יתכן שלא ימתחו עליהן בקורת ולא יבוזו להן בכל עת אשר תבאנה בקהל; וכי אחיותיהן לא תשאנה לעיתים קרובות בעול החרפה יחד עמהן?”

מר בנט נוכח כי דיברה על הנושא בכל לבה; ובנטלו ידה ברוב חיבה אמר בתשובה:

“אל נא תעכירי את רוחך, אהובתי. כל המכיר אותך ואת ג'יין יכבד ויעריך אתכן; ולא ייגרע מיתרוכם בשל זוג – או המותר לי לומר, שלוש – אחיות אויליות אשר לך. אנו בלונגבורן לא נדע מנוח אם לידיה לא תסע לברייטון. מוטב, איפוא, שנניח לה ללכת. הקולונל פורסטר הוא איש נבון וישגיח אליה שלא יאונה לה רע של ממש; ולמזלה היא דלה מכדי להיות לטרף למישהו. בברייטון תהא אהבנית רגילה ופחות חשובה משהיא כאן. הקצינים ימצאו נשים ראויות יותר לתשומת-לבם. הבה נקווה, איפוא, ששהותה שם תלמדנה מה אפסית היא. על כל פנים לא תוכל לצאת לתרבות רעה במידה מרובה יותר, מבלי להעניק לנו את הסמכות לכלוא אותה עד סוף ימיה”.

אליזבת נאלצה להסתפק בתשובה זו; אולם את דעתה לא שינתה, והיא עזבה אותו מאוכזבת ומצטערת. אולם לא היה זה לפי רוחה, להגביר תרעומתה, בהוסיפה לחטט בה. היא ידעה נאמנה כי עשתה את חובתה; טבעה לא ידע לרגוש על רעות שאין להימנע מהן או להגביר על ידי דאגה.

אילו ידעו לידיה ואמה את תוכן התיעצותה עם אביה, לא היה קצפן מוצא ביטויו די צרכו בלהגן הסוער. בדמיונה של לידיה כלל ביקור לברייטון כל אפשרות של אושר עלי אדמות. היא ראתה בעין הדמיון היוצר רחובות של נווה-רחצה עליו רוחשים קצינים. היא ראתה את עצמה נושא לתשומת לבם של עשרות ועשרות מהם, שאינם ידועים לה עדיין. היא חזתה את כל תפארת המחנה: אהליו המשתרעים קדימה בקווים נאים ואחידים, והוא מלא צעירים עליוזים, ומבהיק בפאר שרד-הארגמן; וכדי להשלים את המראה ראתה את עצמה יושבת בצלו של אוהל, עוסקת באהבים ברוב חן לפחות עם ששה מהם.

אילו ידעה שאחותה ניסתה לנתקה מעל סיכויים ומעל מציאות כזו, מה היו רגשותיה? רק אמה היתה יכולה לראות ללבה, כי בודאי היתה חשה כמעט כמוה. נסיעתה של לידיה לברייטון היתה נחמתה האחת על החלטתו המילנכולית של אלופה, שאין בדעתו ללכת שמה לעולם.

אולם הן לא ידעו דבר על המתרחש; והתלהבותן נמשכה, ללא הפרעה כמעט, עד אותו היום בו יצאה לידיה מביתה.

אליזבת היתה צריכה לראות כעת את פני וויקהאם בפעם האחרונה. כיוון ששהתה לעתים קרובות בחברתו מאז שובה, חלפה כמעט התרגשותה ולא היתה עוד; וסערת-רוחה בשל חיבתה לשעבר פגה כמעט ואיננה. היא למדה אפילו להבחין, באותה רכות אשר גרמה לה לכתחילה עונג כה רב, אחיזת-עיניים וחזרות שיש בהן כדי להבחיל ולייגע. בהתנהגותו של עכשיו כלפיה מצאה לה עוד מקור נוסף חדש לאי-רצון; בשל נטייתו שגילה עד מהרה לחדש אותה תשומת-הלב אשר ציינה את ראשית היכרותם ואשר אחר כל מה שעבר מאז שימשה רק אמצעי כדי לגרותה. היא איבדה כל עניין בו, במצאה עצמה כעת בחירת אבירותו קלת-הראש והריקנית; ואם כי התמידה לדכא רגשותיה בחובה, לא יכלה לא לחוש מה מגונה אמונתו, כי למרות זה שמנע ממנה חיבתו לתקופה ממושכת מטעם מסויים, תבוא היירותה על סיפוקה והוא יוכל להבטיח לעצמו שתבכרנו על פני אחרים בכל שעת רצון מלפניו.

ביום האחרון לשהותו של הגדוד במיריטון סעד, יחד עם קצינים אחרים, בלונגבורן. אליזבת היתה נוטה רק מעט להיפרד מעליו ברוח טובה, עד כי בחקרו אותה כיצד בילתה את זמנה בהאנספורד, הזכירה את הקולונל פיזג'רלד ואת מר דארסי, אשר בילו שלושה שבועות ברוזינגס, ושאלה אותו אם התוודע אל הראשון.

הוא נראה מופתע, מתרעם ומבוהל; אך אימץ זכרונו לרגע והשיב בבת-צחוק, כי ראהו לעיתים קרובות, ואחר שהעיר שהוא ג'נטלמן מובהק, שאלה אם מצא חן בעיניה. תשובתה היתה חיובית ונלהבת. עד מהרה הוסיף ברוח אדישה: “כמה זמן, אומרת את, שהה ברוזינגס?”

“קרוב לשלושה שבועות”.

“ואת ראית אותו לעיתים קרובות?”

“כן, מדי יום ביומו כמעט”.

“מנהגיו שונים בהחלט מאלה של דודנו”.

"כן, שונים עד מאד; אך סבורתני, שמר דארסי מיטיב דרכיו ככל שמכירים אותו יותר.

"האמנם?" קרא וויקהאם בארשת שלא נעלמה מעיניה. "בבקשה ממך, המותר לי לשאול –" אך בעצרו ברוחו הוסיף בנעימה יותר עליזה: "כלום הוא מיטיב לשאת את דבריו? האם הואיל להוסיף שמץ של נימוס לסגנונו הרגיל? כי איני מעז לקוות", המשך, בהשפילו ובהרצינו את נעימת קולו, "שחזר למוטב ביסודו".

"אה, לא! אמרה אליזבת. "מאמינה אני שביסודו נשאר ממש כשם שהיה תמיד".

בעוד היא מדברת נראה וויקהאם כאילו לא ידע את נפשו, אם לעלוך על דבריה או שלא להאמין בהם. היה משהו בפניה, אשר אילצו להטות אוזן קשובה לדבריה בתשומת-לב מבוהלת ומודאגת, בעוד היא מוסיפה:

"באמרי שהוא מיטיב את דרכיו כשמיטיבים להכירו, לא התכוונתי לומר שמחשבתו, או מנהגיו הולכים ומשתפרים; אלא כשמיטיבים להכירו, מבינים יפה יותר את אופיו".

בהלתו של וויקהאם התבטאה כעת בסומק שבפניו ובארשת נרגשת; במשך כמה רגעים דמם, עד אשר ניער את מבוכתו מעליו, פנה אליה שנית ואמר בהטעמה רבה עד מאד.

"את, היודעת יפה כל כך את רגשותי כלפי מר דארסי, תביני על נקלה מה כנה שמחתי שהוא די נבון עד כדי להעמיד פני איש ישר. גאון לבו לא יוכל לעמוד בזה לשירותו, אם לא לו, לפחות לרבים אחרים, כי יניאנו ממנהג רע ומאוס שאנכי סבלתי מידו. אני חושש רק שסוג זה של זהירות שאת, כפי שאני מתאר לעצמי, רמזת עליו, הוא נוקט רק בביקוריו אצל דודתו, כי הוא ירא מאד מפני דעתה הטובה ומשפטה עליו. יודע אני, כי מוראה היה עליו תמיד בהיותם יחדיו; והרבה יש ליחס לשאיפתו להגביר את סיכויי נישואיו עם העלמה די בורג, דבר שהוא, כפי שידוע לי, נושא אליו את לבו".

אליזבת לא יכלה לעצור בבת-צחוקה בשמעה זאת, אולם היא השיבה בניע ראש קל בלבד. היא ראתה שהוא רוצה להעסיקה בשיחה על הנושא הישן של טינתו, ומצב רוחה לא היה נוטה למלא את מבוקשו. את שאר הערב בילה בהעמדת פנים של עליצות רגילה, אך ללא נסיון נוסף לבכר את אליזבת על האחרות. הם נפרדו לבסוף בדברי נימוס הדדיים, כשהם נכספים אולי שניהם לא לראות עוד איש פני רעותו לעולם.

עם תום המסיבה חזרה לידיה עם מרת פורסטר למיריטון, כי משם היו צריכים לצאת למחרת בבוקר השכם לדרכם. הפרידה בינה לבין משפחתה היתה סואנת יותר מאשר נרגשת. קיטי היתה היחידה אשר הזילה דמעות; אולם היא בכתה מרוב תרעומת וקנאה. מרת בנט הרחיבה את הדיבור באיחוליה הטובים לרוב אושר לבתה, ובפקודותיה שלא תפסיד כל ההזדמנות להתבדר ככל האפשר, – עצה שטבעי היה להאמין כי ימלאו אחריה באמונה. ובתוך שאון אושרה של לידיה עצמה בברכות הפרידה שלה נאמרו דברי הפרידה החרישיים יותר של אחיותיה מבלי שיישמעו.

פרק מ"א

אילו שאבה אליזבת את דעתה ממראה משפחתה שלה, לא היתה יכולה לצייר לעצמה תמונה נעימה עד מאד על אושר משפחתי או על נחת-רוח ביתית. אביה, אשר לבו הלך שבי אחר נעורים ויופי, ושהיה בעל מזג-טוב למראית-עין, כפי שמעניקים על פי הרוב נעורים ויופי, נשא אשה, אשר תבונתה הדלה ומוחה המוגבל הצמיתו עוד בראשית נישואיהם כל חיבה כנה אליה. הכבוד, ההערכה והאימון נעלמו לנצח; וכל השקפותיו על אושר ביתי נחלו תבוסה. אך מר בנט לא היה בעל אופי המבקש ניהומים לאכזבתו, שהביא עליו סכלותו הוא, באחד מאותם התענוגות המנחמים לעתים מרובות את האומללים על איזולתם או על חטאם. חביבים היו עליו הכפר והספרים; ובהתעסקות טובת-טעם זו מצא מקור לעיקרי תענוגיו. לאשתו לא הכיר אלא תודה מצערה על תרומתה לשעשועיו ברוב בורותה וסכלותה. אין זה סוג של אושר, שגבר ישתוקק בדרך כלל להכיר תודה בעדו לאשתו; אך בהיעדר אמצעי בידור אחרים, ידע הפילוסוף האמיתי להפיק תועלת מכל שניתן לו.

אולם עינה של אליזבת היתה פקוזה לראות את חוסר ההגינות בהתנהגות אביה בתור בעל. תמיד ראתה זאת בכאב: אך כיון שרחשה כבוד לכשרונותיו והיתה אסירת תודה על יחס החיבה אשר הגה לה, התאמצה לשכוח כל אשר לא יכלה להעלים ממנו עין ולמחות ממחשבותיה הפרה מתמדת זו שלו של התחייבויות ונימוסין שבנישואין, בתתו את רעיתו לבוז בעיני ילדיה שלה, דבר שהוא מגונה בהחלט. אך מעולם לא חשה בכל עוז כבאותה השעה בנזק, שהוא מנת חלקם של ילדי נישואין בלתי הולמים כל כך, ומעולם לא עמדה במידה כה רבה על הרעה הנגרמת משמוש בכשרונות שלא בתבונה יתרה, – כשרונות אשר, אילו נוצלו כהלכה, יכלו לשמור, לפחות, על כבוד בנותיו, אפילו אם לא היה לאל ידם להרבות דעת אשתו.

מלבד שמחת אליזבת על נסיעתו של וויקהאם, לא מצאה לא כל קורת-רוח מעזיבתו של החיל. מסיבותיהם מחוץ לבית היו מגוונות כעת פחות מאשר בעבר; בבית היו לה אם ואחות, שתאניותיהן הבלתי פוסקות על השעמום אשר סביבן הטילו קדרות של ממש על חוגם הביתי. ואם כי קיטי היתה יכולה במשך הזמן להשיב לעצמה מחדש את מידת התבונה הטבעית שלה, כיון שמטרידי רוחה סולקו, הרי אחותה השניה, אשר מאופיה שלה אפשר היה לצפות לצרות גדולות מאלה, היו לה כל הנתונים להגביר סכלותה ובטחונה, בהיותה במצב שסכנה כפולה בו, כלומר, נווה-ירחצה ומחנה. בדרך כלל מצאה, איפוא, מה שנתגלה כבר לא פעם לפניו, שמאורע אשר ציפתה לו בתשוקה שבקוצר-רוח לא הביא עמו במציאות את כל הסיפוק שהועידה לעצמה. לכן מן ההכרח היה לקבוע תקופה אחרת לראשיתו של אושר ממשי; למצוא איזו נקודה אחרת שתשמש ציר לאיחוליה ותקוותיה, לנחם את עצמה על ההווה בתענוג-הצפייה ובהתכוננות לאכזבה חדשה. סיורה באזור האגמים היה כעת נושא למחשבות ספוגות אושר: היתה זו נחמתה הטובה ביותר על כל השעות של אי-הנעימות, אשר תרעומת אמה וזו של קיטי הטילו עליה; ואילו יכלה להכליל את ג'יין בתכנית, כי אז היתה זו רובה ככולה שלמה בתכלית השלמות.

"אך למזלי הטוב", חשבה, "יש לי משהו לשאת את נפשי אליו. אילו היו כל הסיפורים מושלמים, היתה אכזבתי מרה. אולם בנשאי בחובי מקור

לא־אכזב של צער על היעדרה של אחותי, אוכל אולי לקוות בדרך המתקבלת על השכל, שכל תקוותי לתענוגות תתגשמה. תכנית אשר רובה ככולה מבטיחה תענוגות, לא תצלה לעולם; ומאכזבה כללית אפשר להימנע בעזרת איזו טיפה מרה וזעירה.

לידיה הבטיחה לכתוב לאמה ולקיטי לעתים קרובות מאד ובפרטי־פרטים; אך ארוכה היתה הציפיה למכתבים, והם עצמם קצרים היו מאוד. באלה אשר נועדו לאמה לא היה מאומה כמעט פרט לזה, שהנה חזרו מהספריה, ונלוו אליהן קצינים אלה ואלה, והיכן ראתה תכשיטים כה יפים אשר העבירוה על דעתה; או שיש לה שמלה חדשה או שמישה חדשה, שהיתה מתארת ביתר פרטים, אך היא נאלצה להפסיק בשל חפזונה הנורא, כיוון שמרת פורסטר קוראת לה, והן הולכות אל המחנה; וממכתביה אל אחותה אפשר היה ללמוד עוד פחות מזה, כי מכתביה אל קיטי, אם כי היו ארוכים יותר, היו מלאים מדי קווים מתחת למלים, כדי שאפשר יהיה לפרסמם ברבים.

אחר השבועיים או שלושה השבועות הראשונים להיעדרה, נתנו שוב אותותיהם בלונגבורן הבריאות, מצב הרוח המרומם והעליצות. הכל נשא מבע יותר עליו. המשפחות אשר שהו בימי החורף בעיר חזרו שנית; קישוטי הקיץ ועסקיו באו והופיעו בתורם הם. מרת בנט חזרה לשלוותה הנרגנת הרגילה; ובאמצע יוני החלימה קיטי במידה כה מרובה עד כדי יכולת להיכנס למיריטון ללא דמעות, – מאורע מבטיח גדולות, עד כי נתן תקווה בלבה של אליזבת שבחגגה־המולד הבא תהיה נבונה יותר ולא תזכיר קצין יותר מפעם אחת ליום, אלא אם לפי איזה סידור אכזרי רבי־זדון מטעם המיניסטריון למלחמה, ישוכן גדוד אחר במיריטון.

המועד אשר נקבע להתחלת סיורם בצפון הלך וקרר כעת. נותרו עד אז רק שבועיים ימים. והנה באה איגרת מאת מרת גרדינר, אשר דחתה מייד את התחלתו וקיצרתהו בהרבה. פאת עסקיו לא יכול מר גרדינר לצאת בחודש יולי אלא באיחור של שבועיים, וכעבור חודש היה עליו לשוב לונדונה; וכיוון שמשום כך נשארה להם תקופת זמן קצרה מדי להרחיק לכת כל כך ולראות דברים רבים כפי שסברו תחילה, או לפחות לראות בהרחבת־הדעת והפנאי כפי שתיכנו מראש, נאלצו לוותר על האגמים ולערוך סיור מצומצם יותר. ובהתאם לתכנית של עכשיו, היה בדעתם להרחיק לכת יותר צפונה מאשר עד דרבישייר. במחוז זה היה די לראות כדי להעסיקם ברוב הימים של שלושת השבועות; ביחוד נמשך לבה של מרת גרדינר ללכת שמה. העיר בה בילתה פעם כמה משנות חייה, ומקום אשר עמדה לבלות כעת כמה ימים, היה בה כדי לעורר את סקרנותה הגדולה לא פחות מכל יפי מאטלוק, צ'אטסוורת, דוברייל ופיק, שיצאו להן מוניטין.

אליזבת היתה מאוכזבת מאוד; בכל לבה נכספה לראות את האגמים, והיתה סבורה עדיין כי ישנה שהות בידם לעשות כן. אך תמיד הסתפקה באשר היה, וידעה להיות מאושרת תמיד; והכל חזר עד מהרה על מקומו בשלום.

בזכר דרבישייר היו קשורים הרהורים רבים. היא לא יכלה לראות את המלה מבלי להרהר בפמברלי ובבעליה. “אך בוודאי”, אמרה, “שמותר לי לבוא למחוז זה באין מפריע, וליהנות מתפארתו מבלי שיבחין בי”.

תקופת הציפיה הוכפלה כעת. כי שבועות היו צריכים לחלוף לפני בוא דודה ודודתה. אולם הם חלפו, ומרת גארדינר, עם ארבעת ילדיהם הופיעו לבסוף בלונגבורן. הילדים, שתי נערות בנות שש ושמונה שנים, ושני ילדים קטנים מהן – היו צריכים להישאר תחת השגחתה המיוחדת של בת דודתם ג'יין, שהיתה חביבת כולם ואשר תבונתה היציבה ורוך מזגה התאימו בהחלט לטפל בהם מכל הבחינות, – ללמדם, לשחק עמם ולאהבם.

הזוג גרדינר שהה רק לילה אחד בלונגבורן ויצא למחרת בבוקר עם אליזבת לרדוף אחר החדש והמשעשע. הנאה אחת היתה מובטחת, – ההתאמה בין החברים למסע, – שיש עמה בריאות ויכולת לשאת אי־נוחיות, עליצות שיש בה כדי להגביר כל תענוג וחיבה ובינה, אשר היו להם בינם לבין עצמם עד כדי לחפות על אכזבות מבחון.

אין מטרת ספר זה לתאר את דרבישייר, ואף לא אחד מאותם המקומות המצוינים, אשר דרכם העבירה אותם על פניהם, – אוכספורד, בלנהיים, וואריק, קנילווירת, בירמינגהם וכו' ידועות למדי. אזור קטן בדרבישייר הוא כרגע מענייננו. כי הם שמו פעמיהם אל העיירה הקטנה לאמבטון, מקום מושבה בעבר של מרת גארדינר, ואשר שמעה באחרונה, לאחר שראו כל פלאי המפה העיקריים, כי כמה ממיועדיה עדיין שהו שם. מפי דודתה נודע לאליזבת, שפמברלי שוכנת במרחק של חמישה מילין מלמבטון. דרכם לא הולכיה אותם שמה, וכדי להגיע לשם היה צורך בסטיה של מילין או שנים מן העיירה. בשוחחם על דרכם בערב הקודם הביעה מרת גרדינר את חשקה לראות את המקום שנית. מר גרדינר הצהיר שהוא מוכן ומזומן, ואליזבת נתבקשה לתת את הסכמתה.

“אהובתי, כלום לא תרצי לראות במו עיניך מקום, אשר כה הרבית לשמוע עליו?” אמרה דודתה, “מקום, שרבים כה רבים ממכריך קשורים בו? יודעת את, וויקהאם בילה שם את כל ימי נעוריו”.

אליזבת נצטערה מאד. היא חשה שמקומה לא יכירנה בפמברלי ונאלצה להביע את אי־רצונה לראותה. היה עליה להודות שעיפה היא מבתים כבודים; אחר שביקרה רבים מהם, לא מצאה עוד עונג כלשהו במרבדים נאים או בוילאות משי”.

מרת גרדינר נזפה בה על סכלותה. “אילו היה זה בית נאה בלבד, מרוהט ברוב עושר”, אמרה, “לא הייתי מתעניינת בו אף אני; אך שטחיו נפלאים. יש שם כמה מהיערות הנאים ביותר בארץ”.

אליזבת לא אמרה עוד דבר; אך רוחה לא יכלה להירגע. אפשרות הפגישה עם מר דארסי, בעוד הם סוקרים את המקום, עלתה על דעתה מייד. מה נורא יהיה הדבר! היא הסמיקה לעצם הרעיון וסברה, שמוטב לדבר בגילוי־לב עם דודתה מאשר לעמוד בסכנה כזו. אך היו טעמי התנגדות לכך. לבסוף החליטה, שהדבר יכול לשמש אמצעי אחרון, במקרה שהחקירות הפרטיות שתערוך על המשפחה הנעדרת אולי מהמקום, תזכינה בתשובה שלילית.

ואמנם, בלכתה לעת לילה לישון, שאלה את המשרתת אם פמברלי היא מקום כה נאה, כפי ששמעה, מה שם בעליה, ועוד הוסיפה לשאול, לא

בלי בהלה גדולה, אם המשפחה כבר באה לבלות שם את ימי הקיץ? תשובה שלילית רצויה ביותר באה על שאלתה האחרונה. כיוון שפחדה סולק כעת, יכלה להרשות לעצמה לראות את הבית עצמו כמו עיניה; וכאשר פתחו שוב בנושא למחרת בבוקר, ושוב נשאלה לדעתה, יכלה להשיב בנכונות, וברוח של אדישות כנה, כי בעצם אין היא מתנגדת כלל לתכנית.

ואמנם, אל פמברלי שמו פעמיהם.

פרק מ"ב

אליזבת חיפשה במבוכה כלשהי בעיניה, בהתקדמם בניסיעה, את ראשית הופעתם של יערות פמברלי. וכאשר פנו לבסוף לעבר הבית המוגשגשג מאוד.

הגן היה רחב־ידיים ובו שטחים שגווניהם מרובים. הם נכנסו לתוכו באחת הנקודות השפלות ונסעו זמן־מה ביער יפה, המשתרע על פני שטח נרחב.

מוחה של אליזבת היה מלא מדי בשביל שיחה, אך היא ראתה והתפעלה מכל נוף מרהיב־עין ומכל מצפה שנשקף לעברים. הם עלו בהדרגה כחצי המיל, ואז מצאו את עצמם במעלה רמה ניכרת, מקום שהיער תם, ומייד נמשכה העין אל בית פמברלי, הניצב מעברו השני של העמק, אשר אליו התפתלה הדרך בשיפוע כלשהו. היה זה בנין גדול ונאה, ניצב כהלכה על אדמה נישאה, ומאחוריו הרים רמים ומיוערים; לפניו פלג די גדול מטבעו, שזרמו הגבר מבלי לשוות לו כל מראה מלאכותי, ושפותיו ללא תקשורת רשמית או כוזבת. אליזבת עלצה מאד. כי לא ראתה עוד מימיה מקום שהטבע טרח יותר למענו, ואשר יופיו הטבעי נפגם כה מעט בשל חוסר טעם. כולם התפעלו ברוב התלהבות; ובאותו הרגע חשה כי להיות גברת פמברלי איננו דבר קל ערך!

הם ירדו מהגבעה, עברו על פני הגשר, ונסעו לעבר פתח הבית; ובסקרם את הבנין מקרוב, חזרה אליה כל אימתה פן יפגשו בבעליו. היא התיירה פן היתה טעות ביד המשרתת. בבקשם לראות את הבית, הכניסום אל האכסדרה; ובעוד הם מחכים לסוכנת הבית, היתה לאליזבת שהות לתהות על עצם הימצאה בזה.

סוכנת הבית באה, אשה מזדקנת והגונה למראה, פחות מעודנת ובעלת נימוסים הרבה יותר משתיארה לעצמה. הם הלכו בעקבותיה אל חדר־האוכל. היה זה חדר גדול ובעל ממדים נאים, מרוהט ברוב נוי. אליזבת סקרה אותו כלשהו וקרבה אל החלון כדי ליהנות מיפי הנוף. הגבעה, המכותרת ביער, אשר רק זה ירדו ממנה ושהמרחק שיווה לה יתר רוממות, היתה יפה למראה. כל נוף בשטחים אלה היה נאה. והיא התבוננה ברוב עונג בכל המראה: בנהר, בעצים הפזורים על גדותיו ובפיתולי העמק, במידה שעינה יכלה לעקוב אחריהם. עם עברם אל החדרים האחרים, חלו תמורות בהרכב הנוף; אך מכל חלון נשקפו פלאים. החדרים היו רמים ונאים, והרהיטים הולמים את עושר בעליהם; אך אליזבת ראתה תוך כדי שבתה את טעמו הטוב, שאין בו הידור והתרברבות ללא כל טעם – וכי כאן פחות ברק, אך פאר אמיתי יותר מאשר בריהוט שברווינגס.

“ואני יכולתי להיות”, חשבה, “גברת המקום הזה! כבר היה לאל ידי להכיר כהלכה חדרים אלה! במקום לסקור אותם כזרה, יכולתי ליהנות מהם כמשלי ולקבל בהם כאורחים את דודי ודודתי. אך לא”, התאוששה. “כזאת לא היה קורה לעולם: הייתי מאבדת את דודי ואת דודתי, כי לא היו מתירים לי להזמינם”.

זה היה זכר מוצלח, כי חסך לה משהו בדומה לחרטה.

היא השתוקקה לשאול את סוכנת הבית אם אמנם אדונה נעדר, אך לא היה לה אומץ־לב לכך. לבסוף שאל דודה שאלה זו; והיא הפנתה את עצמה ברוב בהלה, בעוד מרת ריינולדס משיבה שאמנם איננו, אבל הוסיפה: “אך אנו מצפים לו מחר, בלויית חבורה גדולה מידידיו”. מה עלצה אליזבת שנסיעתם הם לא נדחתה מחמת איזה מסיבות כל שהן ליום אחד!

דודתה קראה לה הפעם להתבונן בתמונה. היא התקרבה וראתה את דיוקנו של מר וויקהאם תלויה בין דיוקנאות אחרים מעל לאח. דודתה שאלה אותה בבת־צחוק, מה היא בעיניה. סוכנת הבית קרבה ואמרה שזו היא תמונת ג'נטלמן צעיר, בנו של סוכן אדונה המנוח, אשר הוא גידלו על חשבוננו. “כעת התגייס לצבא”, הוסיפה, “אך חוששתני שיצא לתרבות רעה”.

מרת גארדינר התבוננה בבת־אחותה בבת־צחוק, אך אליזבת לא יכלה להשיב לה על בת־צחוקה.

“זהה”, אמרה מרת ריינולדס, כשהיא מצביעה על דיוקן אחר, “הוא אדוני – דומה לו מאוד. הוא צוייר בעת ובעונה אחת עם השני – לפני שמונה שנים, בערך”.

“שמעתי הרבה על מראה אדונך הנאה”, אמרה מרת גארדינר, כשהיא מתבוננת בתמונה; “פנים נאים הם הללו. אך, ליזי, את תוכלי לומר לנו אם יש דמיון ואם לאו”.

רחשי הכבוד של מרת ריינולדס כלפי אליזבת גדלו בשל היכרותה עם אדונה.

“המכירה עלמה צעירה זו את מר דארסי?”

אליזבת הסמיקה, והשיבה: “במקצת”.

“וכלום אינך סבורה, גבירתי, שהוא ג'נטלמן יפה-תואר?”

“כן, יפה מראה עד מאוד”.

“בטוחתני שאיני מכירה עוד יפה-תואר כמוהו; אך ביציע למעלה תראו תמונתו שהיא נאה וגדולה מזו. חדר זה היה מחובב על אדוני המנוח, והדיוקנאות הקטנים הללו תלויים ממש כשם שנתלו אז. הם נתחבבו עליו מאוד”.

מכאן הבינה אליזבת מדוע נכללה זו של מר וויקהם ביניהם.

אז כיוונה מרת ריינולדס את תשומת לבם לזו של העלמה דארסי, שצויירה במלאת לה שמונה שנים בלבד.

“האם העלמה דארסי יפה-תואר כאחיה?” שאל מר גארדינר.

“אה, כן, – עלמה יפה-תואר מאין כמוה; וכה מושלמת! היא מנגנת ושרה כל היום כולו. בחדר השני יש פסנתר חדש שהובא זה מקרוב בשבילה, – מנחה מאדוני: מחר תבוא אתו הנה”.

מר גארדינר, אשר מנהגיו היו קלים ונעימים, עודד את דברנותה בשאלותיו ובהערותיו: ומרת ריינולדס, נהנתה, כנראה, הנאה רבה משיחה באדונה ובאחותו מגאוה עליהם או מחמת חיבה יתרה.

“המרבה אדונך לשבת במשך השנה בפמברלי?”

“לא כל כך, אדוני, כפי שהייתי רוצה; אך אני תקווה שיבלה כאן את מחצית זמנו; ואילו העלמה דארסי באה הנה תמיד לחדשי הקיץ”.

“מלבד, ” חשבה אליזבת, “בלכתה לראמסגייט”.

“אילו נשא אדונך אשה, היית מרבה יותר לראותו”.

“כן, אדוני, אבל איני יודעת מתי יהיה הדבר. איני יודעת מי טובה למדי בשבילו”.

מר ומרת גארדינר נתחייכו. אליזבת לא יכלה לא לומר: “חוששתני שזכות רבה היא לו, שדעתך כזאת”.

“איני אומרת יותר מאשר את האמת לאמיתה, ואת אשר יאמר כל המכיר אותו”, השיבה הלזו. אליזבת סברה שהיא מרחיקה לכת; והיא הטתה אוזן בתימהון ההולך וגובר לדבריה של סוכנת הבית אשר הוסיפה. “כל ימי חי לא שמעתי מפיו מילת קצף, ואני מכירה אותו מאז מלאו לו ארבע שנים”.

מכל השבחים היה זה שבח מיוחד במינו, ומנוגד ביותר לכל מושגיה. שאינו בעל מזג-טוב זאת סברה בכל תוקף. ותשומת לב רבה ביותר נתעוררה בקרבה; היא השתוקקה לשמוע עוד והיתה אסירת תודה לדודה אשר אמר:

“יש אנשים מעטים מאוד שאפשר לומר עליהם כה הרבה. בת-מזל את שיש לך אדון כזה”.

“כן, אדוני, אמנם יודעת אני. אילו עברתי על פני העולם כולו לא הייתי פוגשת בטוב ממנו. אך מאז ומתמיד נוכחתי שבעלי-מזג טוב בילדותם הם טובי-מזג בבגרותם: והוא היה תמיד נער בעל מזג רך ונדיב-לב ביותר”.

עיני אליזבת כמעט נלטשו נגדה. “היתכן כי זה הוא מר דארסי? חשבה.

“אביו היה איש מצוין, ” אמרה מרת גארדינר.

“כן, גברתי, אמנם כזה היה; ובנו יהיה ממש כמוהו, – עוזר דלים ממש כמוהו”.

אליזבת הקשיבה, תמהה ומפקפקת, והיתה קצרת-רוח לשמוע עוד. מרת ריינולדס לא יכלה לענינה בכל נושא אחר. לשווא סיפרה על המצוירים בתמונות, על ממדי החדרים ועל מחיר הרהיטים. מר גארדינר, אשר השתעשע לשמע המשפט הקדום המשפחתי, אשר לו ייחס את דברי השבח המופרזים על אדונה, כיוון עד מהרה את השיחה לאותו הנושא; והיא עמדה ברוב מרץ, בעלותם יחדיו במעלה המדרגות הגדול, על סגולותיו הרבות.

“הוא בעל-האחוזה והאדון המוכר”, הוסיפה, “שחי פעם עלי אדמות. לא כאותם צעירים פראים בני ימינו, שאינם חושבים על דבר, אלא על עצמם בלבד. אין בין חוכריו או משרתיו אשר לא ישבח את שמו. יש בני אדם הקוראים לו גא; אך בטוחתני שלא ראיתי אף שמץ מזה. לדעתי אני, הרי זה אך ורק משום שאינו מרבה להג כשאר עלמים צעירים”.

“מה נאה האור שבו תציגנו בדבריה!” הרהרה אליזבת.

“תיאור נעים זה של האיש”, לחשה דודתה בלכתם, “אינו הולם בדיוק את התנהגותו כלפי ידידנו הדל”³.

“לא יתכן הדבר, המקור היה נאמן מדי”.

בהגיעם אל האכסדרה הנרחבת למעלה, הכניסום לטרקלין נאה מאוד, אשר רהט באחרונה ביתר פאר וקלות מאשר החדר אשר למטה; אמרו להם כי הותקן זה עתה כדי לגרום נחת רוח לעלמה דארסי, אשר חדר זה נתחבב עליה בשבתה באחרונה בפמברלי.

“הוא אה טוב ללא כל ספק”, אמרה אליזבת בהתקרבה לעבר אחד החלונות.

מרת ריינולדס תיארה מראש את שמחתה של העלמה דארסי בהיכנסה לחדר. “וכך דרכו תמיד”, הוסיפה. “כל אשר יכול לגרום עונג לאחותו, בוודאי שיעשה בן רגע. אין דבר אשר לא ייעשה למענה”.

יציע־התמונות ושניים או שלושה חדר־שינה עיקריים, הוא כל אשר נותר עוד להראות להם. בראשון היו תמונות רבות וטובות; אך אליזבת לא ידעה מאומה באמנות זו ופנתה ברצון מאלה אשר ראתה כבר כמוהם למטה, להתבונן בכמה מצויורי העלמה דארסי בגיר, אשר נושאה היו על פי הרוב יותר מעניינים ואף יותר מובנים.

ביציע היו תמונות משפחה רבות. אבל היה בהן מעט מכדי למשוך לבו של זר. אליזבת המשיכה בחיפושים אחר הקלסטר היחיד שתוויו יהיו מוכרים לה. לבסוף ריתק אחד את עיניה; והיא ראתה דמיון רב למר דארסי, עם אותה בת־צחוק אשר זכרה לפרקים בפנים כשהתבונן בה, היא ניצבה כמה רגעים לפני התמונה בהתבוננות רצינית, וחזרה אליה שנית בצאתם מהיציע. מרת ריינולדס הודיעה להם שצוירה עוד בחיי אביו.

אין כל ספק שבאותו הרגע רחשה אליזבת בלבה רגש ענוג יותר כלפי האוריגנל משידעה פעם בשיא היכרותם. דברי ההמלצה שהעניקה לו מרת ריינולדס לא היו חסרי ערך. כי איזה שבח הוא בעל ערך יותר מזה של משרתת נבונה? בתורת אה, בעל אחוזה, אדון, הרי אושרם של כמה בני אדם נתון למשמרת! חשבה כמה כאב או עונג יש לאל ידו להעניק! כמה טוב או רע יוכל לעשות! כל רעיון שהביעה סוכנת הבית היה בשבח אופיו. ובעמדה לפני הבד שעליו היה מיוצג, ונועצת עיניו בה בעצמה, הרהרה ביחסו, ברגש של הכרת־תודה יותר עמוק משרחשה כלפיו מעודה: היא זכרה את החמימות שהיתה בו וריככה את חוסר ההגינות שבו התבטא.

לאחר שראו כל אשר בבית, שהיה פתוח לסקירת הקהל, חזרו למטה; ובהיפרדם מסוכנת הבית עברו להדרכתו של הגנן, אשר פגשם לפני פתח האכסדרה.

בלכתם על פני המדשאה לעבר הנהר הפנתה אליזבת עיניה כדי להסתכל שנית. אף דודה ודודתה התעכבו; ובעוד הראשונה מנסה לנחש את תאריך בניינו, הופיע לפתע בעליו בעצמו, שצעד קדימה מעבר הדרך אשר הוליכה מאחוריו אל האורות.

הם נמצאו במרחק של עשרים יארד זה מזו, וכה פתאומית היתה הופעתו עד כי מן הנמנע היה להיעלם מעיניו. עיניהם נפגשו מייד, ולחיי שניהם נתכסו סומק רב. הוא נדהם פשוט, ולרגע כמו קפא על מקומו מרוב תמהון; אך עד מהרה התאושש, התקרב לעבר החבורה ופנה בדברים אל אליזבת, אם לא במנוחה שלמה, לפחות בנימוס מושלם.

אינסטינקטיבית פנתה הצדה; אך התעכבה עם התקרבו וקיבלה את ברכותיו במבוכה שלא יכלה להתגבר עליה. אילו הופעתו, או הדמיון שבינו לבין התמונה, שבחנו זה עתה, לא היו מספיקים כדי שהשניים האחרים יהיו בטוחים שהם ראו את מר דארסי, הרי הבעת התימהון בפני הגנן בראותו את אדונו בוודאי שאמרה להם זאת מייד. הם ניצבו מעט מן הצד בעוד הוא משוחח עם בת־אחותם, אשר ברוב תמהונה ומבוכתה, לא העזה כמעט לשאת עיניה אל פניו ולא ידעה כלל איזה תשובות השיבה על דרישות הנימוסין שלו לשלום משפחתה. כיוון שהיתה מופתעת מהשינוי שחל בהתנהגותו מאז נפרדו באחרונה, הגדיל כל משפט שאמר את מבוכתה; והיות וידעה עד כמה בלתי־הוגן מצדה שמצא אותה במקום זה, היו הרגעים המעטים שבהם המשיכו לשוחח יחדיו רבי־המבוכה שבחייה. אף הוא לא נראה שלוו יותר; בדברו לא היה במבטאו אותו ישוב־הדעת הרגיל אצלו; והוא חזר על שאלותיו מתי עזבה את לונגבורן ועל שבתה בדרכשייר, פעמים כה רבות ובצורה נחפזת כל כך, עד כי הוכיחה מה פזורה עליו דעתו.

לבסוף לא מצא עוד מה לומר; ואחר שעמד כמה רגעים מבלי לומר דבר, התאושש לפתע ונפרד מעליה.

אז הצטרפו אליה האחרים והביעו את התפעלותם ממראהו; אך אליזבת לא שמעה דבר, ושקועה כולה ברגשותיה היא הלכה אחריהם בדומיה. היא נתמלאה בושח ורוגז. בואה שמה היה המעשה הבלתי מוצלח והמוטעה ביותר שבעולם! מה מוזר בוודאי הדבר בעיניו! ובאיזה אור מביש ייראה הדבר בעיני איש כה יהיר! הרושם יהיה כאילו הטילה עצמה שוב בכוונה תחילה על דרכו! אה! מדוע באה הנה? או מדוע הקדים לבוא ביום אחד לפני שציפו לו? אילו רק הקדימו ללכת בעשר דקות, הרי היו נמצאים מעבר להישג־ראייתו! כי ברור, שבו ברגע הגיע, כי בו ברגע ירד מעל סוסו או מכרכרתו. היא הסמיקה שוב ושוב בשל הפגישה סרת־הטעם. והתנהגותו השתנתה בתכלית, – מה פירושו של דבר? מפתיע הדבר, שאפילו פנה אליה בדברים! – אך לדבר בנימוס כזה, לשאול על שלום בני ביתה! מעולם לא היו מנהגיו כה פשוטים, מעולם לא דיבר ברכות כזה ככפגישה בלתי־צפויה זו. איזה ניגוד יש בכך לפנייתו האחרונה אליה ברוינגס־פארק, בהניחו את המכתב לידה! היא לא ידעה מה לחשוב או כיצד להסביר זאת.

הם נכנסו כעת לשביל יפה על שפת אמת־מים, וכל צעד גילה שקיעה יפה יותר על פני הקרקע, או נוף יותר נאה של היער, שאליו הלכו כעת וקרבו. אך עבר זמן־מה עד אשר ניעורה אליזבת לראות משהו מזה; ואם כי השיבה מוכנית לקריאות דודה ודודתה כלפיה שהלכו ונשנו, וכמו כיוונה עיניה לדברים אשר הצביע עליהם, לא הבחינה במראה. מחשבותיה היו נתונות לאותו מקום אחד ויחיד בבית פמברלי, יהיה אשר יהיה, שמר דארסי נמצא בו באותה השעה. היא השתוקקה לדעת מה חולף אותו הרגע במוחו; כיצד הוא מהרהר בה, ואם, למרות הכל היא עדיין יקרה לו. אולי נהג בנימוס משום שכבר לא ידע כל מבוכה; אך הרי היה אותו הדבר בקולו שלא דמה לקלות. אם חש יותר כאב או עונג בראותו אותה, לא יכלה לומר; אך בוודאי שלא ראה אותה בשוויון־נפש.

לבסוף עוררו אותה הערות בני-לוויה על פיזור דעתה, והיא ראתה הכרח להיות יותר טבעית.

הם נכנסו היערה; נפרדו לשעה קלה מהנהר וירדו מעט מהרמה; ומשם, מאותם המקומות שנפתח בהם בין העצים פתח לעין לראות ולתמוה, נתגלו מראות יפים ורבים של העמק, על הגבעות אשר מגד, עם משטח היערות הארוך, המשתרע על רבות מהן ומפעם לפעם אף מראה הפלג. מר גארדינר הביע רצונו לסוב את הבוסתן כולו, אך חשש שהדרך ארוכה מדי למהלך. בצחוק רב ניצחון אמרו להם, שהסיבוב הוא כדי עשרה מילין, ובזה תם הענין; והם המשיכו בסיבוב הרגיל, אשר הביאם שנית אחר שהותמה, לירידה בין יערות מתנשאים, לעבר אמת המים, לאזורי הנהר הצרים ביותר. הם עברוהו על גשר פשוט, המתאים באופיו למראה הנוף הכללי. זה היה מקום פחות מקושט מכל אשר ראו עד עתה, והעמק הפך כאן לגיא והניח מקום רק לפלג ולשביל צר ויער-שלף על שפותיו. אליזבת השתוקקה לחקור את פיתוליו אך בעברם את הגשר ובראותם מה גדול המרחק בינם לבין הבית, לא יכלה עוד מרת גארדינר, שלא הצטיינה בהליכה, ללכת הלאה וחשבה רק על שיבה מהירה ככל האפשר אל הכרכרה. בתאחותה נאלצה, איפוא, להיכנע, והם פנו ללכת לעבר הבית מעברו השני של הנהר, בכיוון הקרוב ביותר; אולם התקדמותם היתה איטית, כי מר גארדינר, אם כי לעיתים רחוקות יכול להרשות לעצמו לעשות כעולה על רוחו, היה חובב דיג גדול, והיה טרוד כלי-כך בהסתכלות מפעם לפעם בהופעה מקרית של איזה שמך במים ובשיחה על כך עם הגנן, עד כי התקדמו רק מעט. בעוד הם משוטטים בדרך זו, הופתעו שנית, ותמהונה של אליזבת היה רב כמעט כבראשונה, בראותם את מר דארסי קרב והולך לקראתם וצועד במרחק לא רב מהם. השביל היה מחופה כאן פחות מאשר בעבר השני והם יכלו לראותו לפני שקרב אליהם. אליזבת, אם כי הופתעה מאוד, היתה לפחות מוכנה יותר לפגישה מאשר לפני כן. היא גמרה אומר, שאם אמנם יש בדעתו להיפגש עמם, עליה להראות ולדבר בשלוות-רוח. במשך כמה דקות חשה אמנם, שבוודאי יפנה לאיזה שביל אחר. מחשבה זו נמשכה כל זמן שמפנה בשביל הסתירו מעיניהם; אך עבר את המפנה, הופיע בקרבם כשהוא עומד לפנייהם. במבט עין אחד ראתה שלא איבד אף שמץ מנימוסיו האחרונים; וכדי לחקות את נימוסיו, החלה להתפעל מיפי המקום; אך היא לא הגיעה מעבר למלים "נפלא" ו"מקסים", בשעה שכמה זכרונות בלתי נעימים הטרידה, וחשש פן יובן שבח פמברלי בפיה שלא כהלכה. צבע פניה השתנה ולא אמרה עוד דבר.

מרת גארדינר ניצבה במקצת מאחריהם. משנשתתקה שאל אותה אם תעשה לו את הכבוד ותציגנו בפני ידידיה. זה היה מעשה של נימוס; שלא היתה מוכנה לו כלל; בקושי יכלה לעצור בבת-צחוקה על כי הוא מבקש כעת להתוודע לכמה מאותם בני-אדם ממש, אשר גאון-לבבו מאס בהם, בבקשו את ידה. "מה גדולה תהיה הפתעתו", חשבה, "בהיוודע לו מי הם! הוא רואה בהם כעת אנשי-מעלה".

אך מייד הציגה אותם אלה בפני זה; ובנקבה קרבם המשפחתית אליה, הגניבה בו מבט ערמומי, לראות כיצד הוא נושא זאת, ולא היתה חפשיית כלל מציפיה שיסתלק בכל המהירות האפשרית מחברה מבישה כגון זו. שהוא מופתע מהקשר המשפחתי, היה ברור; אך הוא נשא זאת בעוז. ולא רק שלא הלך מהם, אלא פנה לשוב עמם ונכנס בשיחה עם מר גארדינר. אליזבת יכלה רק ליהנות, יכלה רק לחוש בנצחונה. כי נחמתה היתה שידע, כי יש לה שארייבשר שאין לה כל צורך להסמיק בגללם. היא הטתה אוזן קשובה לכל המדובר ביניהם והתברכה בכל ביטוי, בכל משפט היוצא מפי דודה, שהעיד על תבונתו, על טעמו הטוב ועל התנהגותו הנאה.

השיחה נסבה מייד לדיג; והיא שמעה את מר דארסי שהוא מזמינו בנימוס רב ביותר לדוג שם לעיתים קרובות כרצונו, בעוד הוא ממשיך לשהות בסביבה, מציע לספק לו מכשירי-דיג, ומצביע על אותם אזורי הפלג, שמרובים בהם הדגים. מרת גארדינר, שהיתה מהלכת כשזרועה שלובה בזרועה של אליזבת, נתנה בה מבט מביע תמיהה. אליזבת לא אמרה מאומה, אך הדבר גרם לה נחת-רוח מרובה; כי המחמאה היתה בוודאי כולה לעצמה. אולם תמהונה היה עצום והיא הלכה וחזרה ללא הפוגה. "מה היה לו שנשנתה כלי-כך? מה מקורו של דבר? לא יתכן שבגללי, לא יתכן שלמעני אני ריכך כל כך את מנהגיו. נזיפותי בהאנספורד לא יכלו לחולל שינוי כגון זה. לא יתכן שעדיין יאהבני".

אחר לכתם כך זמן מזה, שתי הגברות לפניו ושני הגברים מאחור, חל בדרך מקרה שינוי-מה בשובם ללכת יחדיו, אחר רדתם אל אפיק הנהר כדי להיטיב לבחון נטע-מים מופלא. מקורו של דבר היה במרת גארדינר, אשר עיפה מגיעת הבוקר ונוכחה זרועה של אליזבת אינה מספקת כדי להיסמך עליה, והיא העדיפה בסופו של דבר את זרועו של בעלה. מר דארסי נטל את מקומה על יד בתאחותה והם המשיכו ללכת יחדיו. אחר שתיקה קצרה, פצתה היא הראשונה פיה. היא רצתה שידע כי הבטיחה שאיננו בביתו לפני בואה למקום; וברוח זו החלה בהעירה, שבואו היה מפתיע מאוד, – "כי סוכנת ביתך", הוסיפה, "הודיעה לנו, שלא תהיה כאן עד מחר בבוקר; ואמנם לפני צאתנו מבייקול הבינונו מהמדובר, שאין מצפים לבואך בסביבה זו". הוא אישר את האמת שבדבר, ואמר שעסקיו עם מנהל אחוזתו אילצוהו להקדים לשוב כמה שעות לפני שאר בני החבורה שבחברתם נסע. "הם יבואו אלי מחר בבוקר השכם", המשיך; "וביניהם כמה ממיועדיך, – מר בינגלי ואחיותיו".

אליזבת השיבה רק בקידה קלה. מחשבותיה נדדו מייד אחורנית, אל התקופה ששמו של מר בינגלי נזכר ביניהם באחרונה; ואם יכלה לשפוט לפי הבעת פניו, היה אף מוחו טרוד מחשבה לא שונה משלה.

"יש עוד אדם בחבורה", המשיך אחרי הפסקה קלה, "המשתוקק במיוחד להתוודע אליך. התרשי לי, או שאני דורש יותר מדי, להציג לפניך במשך שהותך בלאמבטון את אחותי?"

ההפתעה שבפנייה היתה גדולה באמת; וגדולה מדי היתה בשבילה בכדי לדעת כיצד להיענות לבקשה. מייד חשה שכל חשק שעלולה לחוש העלמה דארסי להתוודע אליה הוא בוודאי מעשה ידי אחיה, ומבלי להרחיק לראות היה זה מספיק בהחלט; היה כדי סיפוק לדעת, שרוגזו לא הניעו לחשוב עליה רעות.

הם המשיכו ללכת כעת בשתיקה; כל אחד מהם שקוע במחשבה עמוקה. הרגשתה של אליזבת לא היתה טובה ביותר: הן לא יתכן הדבר; אך היא חשה, כי כבוד רב נעשה לה וקורת-רוח יתירה. רצונו להציג את אחותו לפנייה היה מחמאה ממדרגה רמה מכל. עד מהרה התרחקו הרבה מהאחרים ובהגיעם אל הכרכרה היו עדיין מר ומרת גארדינר במרחק של רבע המיל מאחריהם.

אז הזמין אותה להיכנס הביתה; אך היא הכריזה שאינה עייפה, והם עמדו יחדיו על המדשאה. בזמן כזה יכול הרבה להיאמר, והדומיה היתה מוזרה עד מאוד. היא רצתה לשוחח, אך כאילו חל איסור על כל נושא. לבסוף זכרה שהיא עורכת נסיעות, והם שוחחו על מאטלוק ודובדיל

בהתמדה יתירה. אך הזמן ודודתה נעו במתינות, וקוצר־רוחה ורעיונותיה כמעט אפסו כליל לפני תום הטאָט־א־טאָט.

בהתקרב מר ומרת גארדינר, הפציר בכולם להיכנס הביתה ולהתכבד; אולם ההזמנה הושבה ריקם, והם נפרדו בדברים ממיטב הנימוס משני הצדדים. מר דארסי סייע לגברות להיכנס לכרכרה; ובצאתה לדרך ראתה אותו אליזבת מתרחק במתינות לעבר הבית.

ואז החלו הערות דודה ודודתה; וכל אחד מהם הכריז שהוא עולה מכל הבחינות על כל אשר יכלו לצפות. “התנהגותו טובה בהחלט, הוא בעל נימוסים וצנוע”.

“כמובן שיש בו משהו רב־הדר”, השיבה דודתה, “אולם זה מיוחד לדמותו הכללית, ולא בלתי מותאם. אוכל לומר כעת, כדברי סוכנת הבית, שאם כי יש בני אדם שיאמרו עליו שהוא גא, לא ראיתי שמץ מזה”.

“לא הופתעתי מעולם יותר מאשר מהתנהגותו כלפינו. היה זה יותר מנימוס; היתה זו באמת תשומת לב; ולא היה כל צורך בתשומת לב כזו. היכרותו עם אליזבת היא קלושה למדי”.

“כמובן, ליזי”, אמרה דודתה, “אין הוא יפה־תואר כוויקהאם; אין לו קלסטר פני וויקהאם, כי תוויו נאים בהחלט. אך מדוע אמרת לנו שהוא כה בלתי נעים?”

אליזבת התנצלה ככל אשר יכלה, – אמרה שמצא חן בעיניה יותר בהיפגשם בקנט מאשר לפני כן, וכי מעולם לא ראתה אותו כה נעים־הליכות במידה רבה כבבוקר זה.

“אך אולי הוא קפריזי במקצת בנימוסיו”, השיב דודה. “אנשים רמי־מעלה הם לעיתים קרובות כאלה; ולכן לא אדרוש ממנו לעמוד בדיבורו בענין הדיג, כי כעבור יום ישנה אולי את טעמו, ויתרה בי להסתלק משטחיו”.

אליזבת חשה שטעו בהחלט בהערכת אופיו, אך לא אמרה דבר.

“מכל אשר ראינו בו”, המשיכה מרת גארדינר, “לא אוכל להעלות על דעתי שיתאכזר כה על מישהו כפי שעשה לוויקהאם המסכן. אין לו מבע המעיד על אופי רע. להפך, יש משהו נעים במראה פיו בדברו; ויש איזו אצילות בפניו, אשר תוכל להעיד בחיוב על לבו. אך הרי אותה אישה טובה שהראתה לנו את הבית, יחסה לו אופי עז ולא אוכל לפרקים לא לצחוק בקול רם. אך, כנראה, שהוא אדון רחבי־יד; ותכונה זו כוללת בעיני משרתת את כל הסגולות”.

אליזבת חשה שהגיעה שעתה לומר משהו כדי לטהר את יחסו כלפי וויקהאם; ולכן הסבירה להם, בצורה זהירה ככל אשר לאל ידה, שמכל אשר שמעה מקרוביו בקנט, היו מעשיו שונים בהחלט, וכי אופיו לא היה בשום פנים כה פגום, ואילו אופיו של וויקהאם, לא נעים כל כך, כפי שסברו בהרדטפורדשייר. כאישור לכך, סיפרה כל פרטי ההעברות הכספיות שהיו קשורים בהן, מבלי לקרוא בעצם בשם את מקור הדברים, אולם ציינה שאפשר לסמוך על המקור.

מרת גארדינר היתה מופתעת ומודאגת; אך כיוון שהלכו וקרבו כעת אל נוף תענוגיה בעבר, הניח כל רעיון מקומו לקסם זכרונותיה והיתה טרודה מדי בהצבעה לבעלה את כל המקומות המעניינים שבסביבה, מכדי להרהר בדבר אחר. למרות עייפותה מטויל הבוקר, אצה מייד אחר סעודת־הצהרים לצאת לדרך ולהיפגש עם מכריה לשעבר, ואת הערב בילו בקורת־רוח שבחידוש שיחה אחר הפסקה של שנים רבות.

מאורעות היום היו מלאים ענין יותר מכדי להניח לאליזבת את האפשרות לשית את לבה למישהו מבין ידידים חדשים אלה; היא לא יכלה לעשות דבר אלא להרהר בלבד ולחשוב מתוך תמיהה על נימוסיו של מר דארסי, ומעל לכל על רצונו שתתודע אל אחותו.

פרק מ"ג

אליזבת באה בדברים עם דארסי שיביא את אחותו לביקור אליה ביום שלאחר בואה לפמברלי, ולכן גמרה אומר שלא להתרחק מהאכסניה כל אותו בוקר. אולם מסקנתה היתה מוטעית; כי בבוקר שלאחר בואם הם ללא־מבטון, הופיעו האורחים ובאו. הם טיילו במקום עם כמה מאורחיהם החדשים, ואך חזרו לאכסניה להחליף בגדיהם לקראת הסעודה עם אותה משפחה, משכם שאון כרכרה אל החלון, והם ראו ג'ינטלמן וגברת נוסעים בדופנית פתוחה במעלה הרחוב. אליזבת הכירה מייד את חליפת הרכב, ניחשה פרושו של דבר וגרמה הפתעה לא מעטה לשארי־בשרה בגלותה להם מה הכבוד שהיא מצפה שיחלקו לה. דודה ודודתה היו מופתעים עד מאוד; ומבוכתה בדברה, בצירוף המסיבות עצמן וכמה ממסיבות יום אתמול, הולידו במוחם רעיון חדש על הענין כולו. מאומה לא נרמז על כך בעבר, אך הם חשו עתה שאין כל דרך אחרת להסברת תשומת־לב כזו מחוגים רמי־מעלה כאלה, מאשר ההנחה שיש בכך נהייה אחר שארת־בשרם. בעוד מושגים ילידי־רגע אלה חולפים במוחם, הלכה מבוכת רגשותיה של אליזבת וגברה מרגע לרגע. היא תמהה כמעט בעצמה על התרגשותה; אולם בין שאר טעמים שהטרידה, התיראה פן הועילה חיבת האח יותר מדי לדבר בשבחה; ומשתוקקת יותר מתמיד לשאת חן, חששה בדרך הטבע, שכל כוחה לשאת חן לא יעמוד לה.

היא נסוגה מהחלון מחשש פן תיראה; ובהתהלכה הנה ושוב על פני החדר, מתאמצת להירגע, ראתה מבטי הפתעה חוקרנית כאלה אצל דודה ודודתה אשר קלקלו עוד יותר.

העלמה דארסי ואחיה הופיעו, וההתוודעות המבהילה נערכה. ברוב תמהונה נוכחה אליזבת שמידועתה החדשה נבוכה לא פחות ממנה. מאז שבתה בלא־מבטון שמעה, שהעלמה דארסי גאה עד מאוד; אולם התבוננות של כמה דקות שכנעה אותה שהיא אך ביישנית מאוד. היא התקשתה אפילו להציל מפיה מלה שאינה בת הברה אחת.

העלמה דארסי היתה בעלת קומה ובעלת-גוף יותר מאליוזבת; ואם כי קשישה אך מעט מבת שש-עשרה, גזרתה כבר יציבה והופעתה נשית וחנינית. פחות נאה היתה מאחיה, אך פניה הביעו תבונה ומזג-טוב, ומנהגיה פשוטים בהחלט ורכים. אליזבת, אשר ציפתה למצוא בה מבקרת חריפה ותקיפה כשם שהיה מר דארסי מאז ומתמיד, חשה רווחה רבה, בראותה מצדה רגשות כה שונים בתכלית.

טרם שהו זמן רב יחדיו ודארסי אמר לה שגם בינגלי יבוא לבקרה: לא היתה כמעט שהות בידה להביע את קורת-רוחה ולהיכון לקראת אורח כזה, בהישמע מהלכו המהיר של בינגלי על המדרגות ובהיכנסו לאחור רגע החדרה. כל זעמה של אליזבת עליו עבר זה מכבר; אולם אילו חשה עדיין כלשהו מזה, לא יכול היה רגש זה להתמהמה בה ולעמוד בפני הלבביות הטבעית שהביע בראותו אותה שוב. הוא שאל באורה ידידותי אם אמנם באופן כללי, על שלום משפחתה; ומראהו ודיבורו הביעו אותה רוח טובה וקלות כמאז ומתמיד.

אף בעיני מר ומרת גארדינר לא היה אישיות פחות מעניינת מאשר בעיניה היא. זה מכבר השתוקקו לראותו. כל החברה אשר לפנייהם עוררה, לאמינות של דבר, התעניינות ערה ביותר. החשדות אשר נתעוררו בלבם זה עתה על מר דארסי ועל בת-אחותם הסבו את עיניהם אל כל אחד מהם בשאלה רצינית, אם כי זהירה למדי; כי הסיקו עד מהרה מחקירות אלה מסקנה מלאה, שאחד מהם לפחות, יודע אהבה מה היא. ספק היה עדיין בלבם מהם רגשות העלמה, אך שהג'ינטלמן מלא הערצה העולה ומבעבעת מתוכו – דבר זה היה ברור למדי.

לאליזבת, מצדה היא, היה הרבה מה לעשות. היא ביקשה להיוודע מה רגשותיו של כל אחד מאורחיה, התאוותה לשלוט בשלה ולהתחבב על כולם; ובמטרתה האחרונה, אשר חששה יותר מכל פן תיכשל בה, היתה הצלחתה בטוחה בהחלט, כי אלה אשר רצתה לשאת חן בעיניהם היו נוטים מראש לנטות לה חסד. בינגלי היה מוכן, ג'ורג'יאנה תאבה, ודארסי גמר אומר לשבוע נחת.

בראותה את בינגלי נדדו מחשבותיה בדרך הטבע אל אחותה; ואה! מה השתוקקה בכל לבה לדעת אם גם מחשבותיו הוא נישאו לאותו עבר! יש ודימתה שדיבר פחות מאשר בהזדמנויות אחרות, ופעם גרמה נחת-רוח לעצמה מחשבה, כי בהתבוננו בה, ניסה לגלות קווי דמיון. אך אם זה היה דמיון שוא בלבד, לא יכלה לטעות במנהגו כלפי העלמה דארסי, שראו בה יריבה לג'יין. אף מבט אחד משני הצדדים לא העיר על רגש מיוחד. מאומה לא אירע ביניהם, אשר יכול להצדיק את תקוות אחותו. בנקודה זו באה מייד על סיפוקה; ושניים או שלושה דברים קטנים אירעו לפני היפרדם, אשר העידו כי ההסברה הנכספת הטובה עליה, שזכר ג'יין עלה לפניו ולא בלי שמץ של רוך וחפץ לומר יותר, אילו העז להעלות זכר שמה. בעוד האחרים משוחחים יחדיו העיר בפניה בנעימת-קול, שיש בה משהו מצער אמיתי, שזה זמן רב עבר מאז היה לו העונג לראותה; ולפני שיכלה להשיב, הוסיף: "למעלה משמונה חדשים. לא נפגשנו מאז ה-26 בנובמבר, בשעה שיצאנו כולנו מנתרפילד".

אליזבת נהנתה להיווכח שזכרונו כה רענן. אחרי-כן ניצל את ההזדמנות, בשעה שאיש לא הסב לבו אליהם, לשאול אותה אם כל אחיותיה הן בלונגבורן. לא היה הרבה בשאלה, ואף לא בהערה שקדמה לה; אך היו מבט ומבע ששיוו להם מובן.

לא לעיתים קרובות יכלה להפנות עיניה אל מר דארסי עצמו; אך בכל פעם שהעיפה מבט קל ראתה ארשת של אדיבות כללית, ובכל אשר אמר שמעה נעימה כה רחוקה מיהירות או בוז כלפי בני חברתו, עד כי היתה משוכנעת שהשיפור אשר חל במנהגיו, שהבחינה בו ביום אתמול, אפילו אם יווכח שקיומו זמני בהחלט, הרי נמשך לכל הפחות יום אחד. בראותה שהוא מבקש היכרותם וטורח לזכות בדעתם הטובה עליו של בני-אדם, אשר אך לפני כמה חדשים היה כל מגע שלו עמהם לגבי דידו חרפה וכלימה; בראותה שהוא כה מנומס, לא רק כלפיה היא, אלא כלפי אותם שארי-הבשר שבז להם בגלוי, ובזכרה את המחזה האחרון הנרגש שביניהם בכומרית האנספורד, היה השינוי בעיניה כה גדול, והלם בכל עוז במוחה, עד כי יכלה לעצור בקושי בעד תמהונה, שלא ייראה לעיני כל. מעולם, אף לא בחברת ידידיו היקרים לו בנתרפילד או של שארי-בשרו האצילים ברוזינגס, לא ראתה אותו כה נכסף לשאת חן, כה חפשי מהכרת-ערך עצמו או מיחס עצור ועיקש, כבעת הזאת, בשעה שלא יכול להפיק כל חשיבות מהצלחת מאמציו, ובעת אשר אפילו ההתוודעות בלבד אל אלה אשר כלפיהם הסב את לבו עלולה לעורר דברי הלצה וביקורת מפי גברות נתרפילד ורוזינגס כאחד.

אורחיהם שהו עמהם למעלה מחצי שעה; ובקומם ללכת, הזמין מר דארסי את אחותו להצטרף אליו, בהביעו רצון לראות את מר ומרת גארדינר, ואת העלמה בנט לפני צאתם מהמחוז בסעודת צהרים בפמברלי. העלמה דארסי צייתה ברצון, אם כי בבישנות אשר העידה עליה שאינה רגילה ביותר בהצעת הזמנות. מרת גארדינר נתנה עיניה בבת-אחותה, מתוך תשוקה לדעת כיצד היא, שההזמנה מכוונת בעיקר אליה, תהיה נוטה לקבלה; אליזבת הפנתה את ראשה. היא הניחה, איפוא, שהימנעות מכוונת זו מביעה יותר מבוכה רגעית מאשר נטייה לסרב את ההצעה, ובראותה שבעלה, איש חובב חברה, נוטה בהחלט לקבלה, העזה להיענות להזמנה, והמועד נקבע למחרתיים.

בינגלי הביע תענוג הרב על שיוכל לחזות בפני אליזבת שנית, כיוון שיש לו עדיין הרבה לומר לה ולשאל רבות על ידידיהם המשותפים בהרטפורדשייר. אליזבת, אשר פרשה כל זאת כרצון לשמוע שהיא מספרת באחותה, נהנתה מזאת; ובשל כך וכן בשל טעמים רבים אחרים, נוכחה אחר צאת האורחים מעל פניהם, שהיא מסוגלת להרהר בחצי השעה האחרונה מתוך קורת רוח כלשהי. אם כי בעוד היא חולפת ועוברת היתה ההנאה בה מועטת. משתוקקת להתייחד עם עצמה ויראה מפני חקירות ורמזי דודה ודודתה, השתתה עמהם רק שהות מספקת כדי לשמוע מפייהם חוות דעתם הטובה על בינגלי, ואחרי-כן חשה להחליף את בגדיה.

אך לא היה כל טעם לחשוש מפני סקרנותם של מר ומרת גארדינר; כי לא היה ברצונם כלל לכפות עליה להשיח את לבה. ברור היה להללו שהיכרותה עם דארסי גדולה הרבה יותר משעלה פעם על דעתם; ברור היה, כי הוא אוהבה מאוד. הם ראו בכך משום ענין רב, אבל לא כדי להצדיק חקירה מיותרת.

היתה זו כעת דאגתם האישית לראות את דארסי בעין יפה; ובמידה שהיכרוהו לא מצאו בו כל דופי. הם לא יכלו לא לשית לבם לנימוסי הטובים; ואילו עמדו על טבעו כחפץ רגשותיהם הם ודברי המשרתת שבביתו, מבלי להתחשב בכל שמועות אחרות, לא היה החוג בהרטפורדשייר, שבו היה ידוע מר דארסי, מכירו כלל. היה להם כעת משום ענין מיוחד להאמין לדברי סוכנת הבית; ועד מהרה נוכחו, שדברי האישה שהכירתהו מאז מלאו לו ארבע שנים, ואשר מנהגיה היא הוגנים ביותר, אין לדחותם בקש. וכן לא שמעו מאומה מפי ידידיהם בלאמבטון, שעלול להפחית את משקל הדברים. הם לא יכלו להאשימו במאומה מלבד בגאון-לבב; אמנם היה גא, ואם לאו, בוודאי שהיו מייחסים לו זאת

תושביה של עיר-שוק קטנה, שמשפחתו לא היתה נוהגת לבקר בה. אך הכל הודו שהוא איש נדיב-לב, אשר עשה רבות לטובת החלכאים.

אשר לוויקהאם, נוכחו התיירים עד מהרה שבמקום-מושבו לא הרבו להעריכו ואם כי את עקרי עניונו עם בנו של אפיטרופוסו לא הבינו כהלכה, הרי עובדה אחת, לפחות, היתה ידועה ברבים, שבצאתו מדרכישייר הניח אחריו חובות רבים, אשר מר דארסי פרעם אחרי-כן.

אליזבת, הרהוריה היו באותו ערב יותר מאשר אמש בפמברלי; והערב, אם כי חלף כפי שנדמה לאיטו, לא היה ארוך די צרכו כדי לקבוע את רגשותיה כלפי האחד היושב באותה טירה. היא שכבה ערה שעתים שלמות והתאמצה לברר את סבך רגשותיה. ברור היה, שלא נטרה לו איבה. לא; האיבה נעלמה זה מכבר, וכמעט לא פחות זמן עבר מאז התביישה בהיעדר-החיבה אליו, אם אפשר לכנותו כך. יחס הכבוד שנתעורר אליו בלבה, בשל סגולותיו רבות-הערך, אם כי לכתחילה לא אבתה להודות בו, פסק מהיות לזרא לרגשותיה; וכעת התנשא והיה למשהו בעל אופי ידידותי יותר, הודות לעדות לזכותו, ויום אתמול האיר את אופיו באור כה נעים. אולם מעל לכל, מעל לכבוד ולהערכה, חשה בקרבה רגש של רצון טוב, שלא יכלה להתעלם ממנו. היתה זו הכרת-תודה – הכרת-תודה, לא רק על שום שאהב אותה פעם, אלא על שהוא אוהב אותה עדיין עד כדי למחול לה על כל שחצנותה ואת כל הארסיות שביחסה אליו בדחותה אותו וכל ההאשמות הבלתי צודקות שליוו את דחייתה. הוא, אשר היתה בטוחה שיימנע מבוא בחברתה, כאילו היתה אויבתו הגדולה, דומה, שהיה מעונין ביותר לקיים בפגישה מקרית זו, את ההיכרות, ובלי כל גילוי בלתי מעודן של חיבה, או כל יחס מיוחד, הכרוך בשניהם בלבד, ביקש לשאת חן בעיני ידידה, וגמר אומר בלבו שתתוודע אל אחותו. שינוי כזה באדם כה גא עורר לא רק תימהון, אלא הכרת-תודה – כי אפשר היה ליחסו לאהבה, לאהבה עזה; ובתור כזאת ראויה לעידוד, אם כי קשה להגדירה בדיוק. היא כיבדה אותו, העריכה אותו והיתה אסירת תודה, ראתה ענין רב בשלומו; ורק תאבה היתה לדעת באיזו מידה היתה רוצה, ששלומו יהיה תלוי בה, ובאיזו מידה תוכל לעשות למען אושר שניהם באם תשתמש בכוחה, אשר דמיונה אמר לה, שעדיין הוא בידה, להניעו לחדש את הצעתו.

בערב גמרו אומר הדודה ובת-אחותה, שאדיבות כה מפליאה כשל העלמה דארסי, לבוא אליהם ביום בואה לפמברלי, כי הגיעה שמה רק לפת-שחרית מאוחרת, ראויה לחיקוי, אם כי אין להשתוות אליה, כלומר למאמץ שבנימוס מצדן. פירושו של דבר, שמן הראוי לבקרה בפמברלי למחרת בבוקר. ולכן היה עליהן ללכת שמה. אליזבת שמחה על כך; אם כי בשאלה עצמה מה טעם הדבר, לא יכלה להשיב אלא תשובה רפה.

מר גארדינר עזב אותן מייד לאחר פת-שחרית. תכנית הדיג חודשה ביום אתמול, ונקבע מועד ממשי לפגישתו לעת-הצהרים עם כמה מהג'ינטלמנים בפמברלי.

פרק מ"ד

אם כי אליזבת ידעה כבר אל נכון שאי-החיבה של העלמה בינגלי כלפיה מקורה בקנאה, לא יכלה שלא לחוש עד כמה תהיה הופעתה בפמברלי בלתי-רצויה לה, והיתה סקרנית מאוד לראות באיזו מידה של נימוסין תחדש עמה כעת הגברת את היכרותה.

בהגיען אל הבית, הכניסו על-פני האכסדרה אל הטרקלין, אשר בשל נוף חלוניו הצפוני היה נעים עד מאוד בימות הקיץ. חלונותיו, הפונים אל השטחים הגלויים, גילו נוף מרענן ביותר של גבעות רמות ומיוערות אשר מאחרי הבית ושל אלונים יפים ואגוזות ספרדיות שהיו זרועים על פני המדשאה אשר בתוך.

בחדר זה קיבלה את פניהן העלמה דארסי, אשר ישבה שם בחברת מרת הירסט והעלמה בינגלי, והאישה אשר עמה התגוררה בלונדון. קבלת-הפנים שערכה להן ג'יורג'יאנה היתה רבת-נימוסין, אך מלווה כל אותה המבוכה, שאם כי מקורה היה בכיישנות ובאימה מפני מעשה שלא כהלכה, יכלה להתפרש על נקלה בעיני החשים עצמם נופלים במעלה, כגאוה או כהתרחקות. אולם מרת גארדינר ובת-אחותה הבינו לרוחה ורחמיהן נכמרו עליה.

מרת הירסט והעלמה בינגלי הכירו במציאותן בניע ראש בלבד; ואחר שישבו באה הפסקה, מאותן ההפסקות הבלתי נעימות, שנמשכה כמה דקות. היא הופרה לראשונה על ידי מרת אנסלי, אישה ענוגה ונעימה למראה, אשר במאמצה לפתוח באיזו שיחה שהיא הוכיחה שחינוכה הוא לאמיתו של דבר יותר מעולה משל כל האחרות. השיחה נתגלגלה בינה לבין מרת גארדינר, כשאליוזבת מסייעת להן מפעם לפעם. העלמה דארסי עשתה רושם כאילו רצתה לאזור די אומץ-רוח כדי להצטרף אף היא אל המדברות; ולפרקים אמנם העזה לומר משפט קצר, בשעה שהיתה נשקפת לו סכנה מועטת ככל האפשר להישמע.

אליזבת נוכחה עד מהרה, שהעלמה בינגלי עוקבת אחריה, וכי לא תוכל לומר מלה, ביחוד לעלמה דארסי, מבלי להסב את תשומת לבה. וודאות זו לא היתה אמנם מונעת בעדה מלשוחח עם האחרונה, לולא ישבו בריחוק בלתי נוח זו מזו; אך היא לא הצטערה על שנמנע ממנה ההכרח לומר הרבה; מחשבותיה היא העסיקה למדי. היא ציפתה בכל רגע שמישהו מהגברים ייכנס החדרה; היא קיוותה, היא התייראה, שאדון הבית יהיה ביניהם; ולא ידעה נפשה אם השתוקקה או פחדה מפני כך יותר מכל. אחר שישבו כך כרבע שעה, מבלי לשמוע קולה של העלמה בינגלי, נתעוררה אליזבת, בשמעה מפיה שאלה צוננת על שלום בני-ביתה. היא השיבה באותו שיוויון-הנפש וקיצור, והלזו לא אמרה עוד דבר.

הגיוון הבא בביקורן בא עם היכנס המשרתים והגישם בשר קר, עוגה ומבחר הפירות של העונה; אולם הדבר התרחש רק לאחר שמרת אנסלי הטילה בעלמה דארסי לא מבט אחד רב-משמעות בצירוף חיוך, כדי להזכירה על תפקידה. כעת היתה התעסקות לחבורה כולה; ואף כי לא כולן יכלו לדבר, יכלו כולן לאכול; הפירמידות היפות של ענבים, אפרסקים ושזיפים, איחדו אותן מייד סביב השולחן.

בעוד הן טרודות בכך, היתה לאליזבת שהות-מה להחליט אם פחדה או יחלה להופעתו של מר דארסי, לפי הרגש שתקפה בהיכנסו החדרה; וא, זאם כי אך לפני רגע האמינה שכיסופיה גברו, החלה מצטערת על שבא.

הוא שהה זמן-מה עם מר גארדינר, שהיה טרוד על שפת הנהר עם שניים או שלושה ג'ינטלמנים אחרים מן הבית, ועזבו רק לאחר ששמע כי יש

בדעת גבירות המשפחה לערוך אותו בוקר ביקור אצל ג'ורג'יאנה. משהופיע החליטה אליזבת ברוב תבונה לשמור בהחלט על שלווה-רוחה ולא להיות נבוכה, – החלטה שקל להגיע אליה, אך לא קל באותה מידה לעמוד בה, כי נוכחה, שחשדות כל החבורה נסכו עליהם, וכי לא היתה כמעט עין אשר לא עקבה אחר התנהגותו הוא, בהיכנסו לראשונה החזרה. בשום פנים לא ניכרה סקרנות ערה במידה כה עזה כבפני העלמה בינגלי, למרות החיכוכים אשר נתפשטו בפניה מדי דברה בכל הנוגע לו; כי הקנאה טרם הפכה אותה למיזאשת, ותשומת-לבה אל מר דארסי לא תמה בשום פנים ואופן. העלמה דארסי התאמצה הרבה יותר לשוחח מאז נכנס אחיה; ואליזבת ראתה כי הוא מעונין שאחותו והיא תיטבנה להתוודע אישה את רעותה, וגם קידם ככל האפשר כל ניסיון לשיחה של אחד משני הצדדים. אף העלמה בינגלי ראתה כל זאת; ובחוסר-זהירות שבחימה ניצלה הזדמנות ראשונה לומר בנימוס שבהיתול:

“בבקשה ממך, העלמה אליזה, האם חיל מחוז – לא הוצא ממריטון? זו היא בוודאי אבידה גדולה למשפחתך.”

בנוכחותו של דארסי לא ההינה לקרוא בשמו של וויקהאם; אך אליזבת הבינה מייד שהוא החולש במחשבותיה, והזכרונות השונים הכרוכים בו גרמו לה סבל רגעי; אך מתוך התאמצה בכל עוז להדוף את ההתקפה הזדונית, השיבה עד מהרה על השאלה בנעימת-קול די אדישה. בעוד היא מדברת, הוכיח לה מבט שבאקראי לפני דארסי סמוקות, כשהוא מתבונן בה בכל הרצינות, וכי מבוכת אחותו התגברה עליה עד כי לא יכלה עוד לשאת את עיניה. אילו ידעה אז העלמה בינגלי איזה סבל היא גורמת לרעותה האהובה, אין כל ספק שהיתה נמנעת מהרמז; אולם היא התכוונה להביא את אליזבת במבוכה, בהזכירה שמו של אדם שהאמינה כי חיבתה נתונה לו, כדי להביא לידי גילוי רגישות אשר תתן בה דופי בעיני דארסי, ואולי כדי להזכיר לאחרונה את כל השגיגות ומעשייה-אויללות שבהן קשורות כמה מבנות משפחתה בחיל זה. אף שמץ דבר על כוונת העלמה דארסי להינשא בחשאי, לא הגיע מעולם לאזניה. לשום יצור אנושי לא גילו דבר ככל שהחשאיית היתה אפשרית, מלבד לאליזבת; ביחוד היה אחיה מעונין להסתיר זאת מכל שארי-בשרו של בינגלי, בשל אותו רצון ממש, שאליזבת יחסה לו זה מכבר, כיוון שהיו לאחר מכן של האחות. בוודאי שתיכנן תכנית כזאת; ומבלי לחשוב שהדבר ישפיע על מאמצו להפריד בינו לבין העלמה בנט, היה סבור שהוא עלול לתרום משהו לחרדתו היתירה לשלום ידידו.

אך התנהגותה המיושבת של אליזבת הרגיעה עד מהרה את רוחו; וכיוון שהעלמה בינגלי, מתרעמת ומאוכזבת, לא העזה להתקרב יותר בדיבוריה לענין וויקהאם, התאוששה גם ג'ורג'יאנה בעוד מועד, אם כי לא עד כדי שתהא היכולת בידה לשוב ולשוחח. אחיה, שהיא התיירה להיתקל בעינו, זכר רק מעט את חלקה בענין; ואותן הנסיבות ממש, שכוונתן היתה להפנות את מחשבותיו מאליזבת, כאילו ריתקו אליה ביתר שאת וביתר עליצות.

ביקורן לא נמשך עוד הרבה אחר השאלה והתשובה הנזכרות למעלה; ובעוד מר דארסי מסייע להן בכניסתן לכרכרתן, נתנה העלמה בינגלי חופש לרגשותיה במתחה ביקורת על דמותה של אליזבת, על מנהגיה ועל לבושה. אך ג'ורג'יאנה לא אבתה להצטרף אליה. המלצת אחיה היתה מספקת כדי שתטה לה חסד; שיפוטו לא יטעה לעולם; והוא דיבר במילים כאלה על אליזבת עד כדי להניח את ג'ורג'יאנה ללא כל יכולת לראותה אחרת מלבד חמודה ונעימה. בשוב דארסי אל הטרקלין, לא יכלה העלמה בינגלי לא לחזור על חלק מהדברים אשר אמרה לאחותו.

“מר דארסי, מה רע הבוקר מראיה של אליזה בנט!” קראה. “לא ראיתי מעודי מישהו כה משתנה מאז החורף כמוה. כה שזופה ומגושמת! לואיזה ואנוכי הננו תמימות-דעים שלא היינו מכירות אותה כלל!”

אם כי דברים אלה לא היו בוודאי לרצון למר דארסי, הסתפק בתשובה שבצינה, כי לא הבחין בכל שינוי אחר מאשר בשזפון שבפניה, תופעה שאינה נדירה בנסיעות-קייץ.

“אני כשלעצמי”, המשיכה, “עלי להודות, שמעולם לא ראיתי בה כל יופי. פניה צנומות מדי; אין כל זוהר בפניה, ותוהיהם חסרי כל נוי. חטמה חסר אופי, ואין כל דבר מיוחד בקווי. שיניה לא רעות, ואשר לעיניה, שנאמר עליהן פעם שהן כה נאות, לא ראיתי בהן מעולם כל תופעה יוצאת מן הכלל. מבטן חד וערמומי, שאינו חביב עלי כלל; ובכל דמותה שביעות-רצון עצמית קשה מנשוא וללא כל הדר.”

כיוון שהעלמה בינגלי היתה בטוחה, שמר דארסי מעריץ את אליזבת, ברור שלא מצאה את השיטה המוכרת להמליץ על עצמה; אך אנשים זועמים הם לאו דווקא נבונים תמיד; ובראותה אותו לבסוף מתרעם, נהנתה מכל הצלחתה המקווה. אך בכל זאת דמם בכל תוקף; וכיוון שגמרה אומר לעוררו לדיבור, המשיכה:

“זכורתני, שהכרונה לראשונה בהרטפורדשייר. מה השתוממו כולנו לגלות שהיא יפהפיה בעלת-שם; ואני זוכרת במיוחד, שאמרת ערב אחד אחר שהם סעדו בנתרפילד: ‘היא, יפהפיה! כבר הייתי מעדיף לכנות את אמה אשת-בינות’. אולם אחרי כן נשאה, כנראה, יותר חן בעיניך וסבורתני שחשבת אותה פעם לדי חמודה.”

“כן”, השיב דארסי, שלא יכול עוד לעצור ברוחו. “אולם רק לכשהכרתיה לראשונה; כי זה חודשים רבים שאני רואה בה אחת הנשים היפות בקרב מיוזעותי.”

ואז הלך; והעלמה בינגלי נותרה, ובחובה סיפוק אחד בלבד, – שאילצה אותו לומר מה שגרם כאב רק לה בלבד.

מרת גארדינר ואליזבת שוחחו בדרך שובן על כל אשר אירע בשעת ביקורן, פרט לזה שעניין את שתיהן במיוחד. הן דנו במראהו ובמנהגו של כל מי שראו עיניהן, מלבד באיש שהסב את רוב תשומת-לבן. הן שוחחו על אחותו, על ידידיו, על ביתו, על פירותיו, על הכל, רק לא עליו עצמו; אך אליזבת השתוקקה לדעת מה דעתה של מרת גארדינר עליו, ומרת גארדינר היתה אסירת-תודה אילו פתחה בת-אחותה בנושא.

אליזבת היתה די מאוכזבת כשלא מצאה מכתב מג'יין בראשית בואם ללאמבטון, ואכזבה זו נתחדשה בכל בוקר שהוסיפו לבלות שם. אולם בבוקר השלישי הקיץ הקץ על קובלנותיה וצדקת אחותה ראתה אור, כי נתקבלו מאתה בבת אחת שני מכתבים, אשר על האחד מהם צוין שנשלח בטעות למקום אחר. אליזבת לא הופתעה מזה, כי ג'יין כתבה את הכתובת שלא כהלכה.

אך התכוננו לצאת לשוח והמכתבים הגיעו; דודה ודודתה הניחו לה ליהנות מהם בשלווה ויצאו בלעדיה. מן הצורך, סברה, לקרוא את הראשון שתעה בדרכו; הוא נכתב לפני חמישה ימים. ההתחלה מסרה דין-וחשבון על כל המסיבות הקטנות והפגישות, וכל הידיעות שיכולים לספר מסביבה כפירת; אולם המחצית השנייה, שבתאריך יותר מאוחר, שהיתה כתובה בהתרגשות ברורה, מסרה ידיעה יותר חשובה. והנה מה נאמר שם:

“מאז כתבתי את הרשום למעלה, אירע משהו בלתי צפוי ביותר ורציני עד מאוד; אך חוששת אני להבהילך, – היי בטוחה שלכולנו שלום. מה שעלי לספר נוגע ללידיה המסכנה. אמש בשתיים-עשרה, בעלות כולנו על משכבנו, הגיע מכתב דחוף מהקולונל פורסטר, כדי להודיענו שהיא נסעה לסקוטלנד עם אחד מקציניו; לומר את האמת, עם וויקהאם! תארי לך את הפתעתנו. אולם לקיטי אין הידיעה כה בלתי צפויה. צר לי, צר לי מאוד. מה בלתי זהיר השידוך משני הצדדים! אך רוצה אני לקוות לטוב ביותר, וכי לא עמדנו כהלכה על אופיו. אוכל להאמין על נקלה שהוא קל-דעת ובלתי-זהיר, אך צעדו (והבה ונשמח עליו) אין בו, מבחינת לבבו הוא, כל רע. בחירתו, לפחות, אינה משוחצת, כי עליו לדעת שאבי לא יוכל לתת לה מאומה, אמנו המסכנה סובלת מאוד. אבי מיטיב לשאת זאת. מה אסירת-תודה אני שלא הגדנו להם מעולם אשר נאמר נגדו; עלינו בעצמינו לשכוח זאת. הם נסעו, כפי שמניחים, במוצאי-שבת, בערך בשעה שתיים-עשרה, אך היעדרם לא הורגש עד לפני אתמול בשעה שמונה בבוקר. האיגרת הדחופה נשלחה מייד. ליזי יקירתי, הם עברו בוודאי במרחק עשרה מילין ממנו. קולונל פורסטר מודיענו, שנוכל לצפות בקרוב לבואו הנה. לידיה השאירה כמה שורות לרעיתו, והודיעה לה על כוונתם. עלי לסיים כי לא אוכל להיעדר זמן כה רב מאמי המסכנה. חוששתני, שלא תהיה מסוגלת להבין דבר מן הכתוב, אף אני עצמי יודעת בקושי מה כתבתני.”

מבלי להניח לעצמה שהות לעיין בדבר, ומבלי דעת כמעט מה היא חשה, תפשה מייד אליזבת עם סיום מכתב זה את השני, ובפתחה אותו בכל קוצר-הרוח, קראה את הדברים הבאים; אלה נכתבו באיחור של יום אחר הראשון:

“כעת, אחותי היקרה מכל, מכתבי הפזיז הוא כבר בידך; מי יתן וזה יהיה מובן יותר. אם כי זמני אינו מוגבל, ראשי כה סחרחר עלי עד כי איני יכולה להיות אחראית לקשר שבין הדברים. ליזי היקרה מכל, איני יודעת כמעט מה אכתוב, אך יש לי לבשרך ידיעות מעציבות, ואין לדחות עוד את הדבר. אם כי נישואין בין מר וויקהאם ולידיה אינם רצויים, הננו מעוניינים כיום לדעת בבטחה שאמנם נערכו, כי יש טעמים רבים מדי להאמין שהם לא נסעו לסקוטלנד. קולונל פורסטר בא אתמול, לאחר צאתו מבריטון יום לפני-כן, שעות ספורות אחר מכתבו הדחוף. אם כי ממכתבה הקצר של לידיה אל מרת פורסטר יכלו להבין שהם נוסעים לגרטה-גריין, נפלט משהו מפי דני וכמו הביע אמונתו שוו. לא העלה כלל על דעתו מעולם ללכת שמה או לשאת את לידיה לאשה, ועל הדברים הללו חזר בפני הקולונל פ., אשר נתבהל מייד ויצא לדרכו מב. ככוונה לנסוע בעקבותיהם. הוא עקב אחריהם בקלות קלאפהאם, אך לא הלאה משם; אך בבואם למקום, עברו למרכבה שכורה ושילחו את הכרכרה שהביאה אותם מאפסום. כל מה שידוע אחר זה הוא, שנראו בהמשיכם בדרכם ללונדון. איני יודעת מה לחשוב. אחר שערך את כל החקירות האפשריות בצד זה של לונדון, המשיך הקולונל פ. בדרכו להארטפורדשייר והוסיף חקירותיו בכל משמר-מכס ובאכסניות בארנט והאטפילד, אך ללא כל הצלחה, – אנשים כאלה לא נראו עוברים בדרך זו. ברוב דאגתו הנדיבה הגיע ללונגבורן, וגילה לפנינו את חששותיו בצורה המעידה ביותר על טוב לבו. צר לי בכל לבי עליו ועל מרת פ.; אך איש אינו יכול להטיל אשם בהם. אסוננו, ליזי יקירתי, גדול מאוד. אבי ואמי מאמינים שהגרוע ביותר אירע, אך אני לא אוכל להרשיעו כלי-כך. מסיבות רבות עלולות להקל עליהם לערוך נשואי-חשאי בעיר, מאשר להמשיך בדרכם בהתאם לתכנית הראשונה; ואפילו אם תחבולה כזו חיבל נגד אישה צעירה מסוגה של לידיה, דבר אשר לא יתכן, האוכל לשער שהיא אבודה לחלוטין? לא יתכן! אולם, לצערי, נוכחתי בכל זאת שהקולונל פ. אינו נוטה להאמין שיינשא; הוא הניע בראשו, שהבעתי לפניו את תקוותי, ואמר שהוא חושש שוו. איננו אדם שאפשר לתת בו אימון. אמא חולה באמת ומתבודדת בחדרה. אילו יכלה לעשות משהו, היתה מיטיבה להרגיש, אולם אין לצפות לכך; ואשר לאבי, לא ראיתי מעולם כה נפגע. קיטי המסכנה מצטערת על כי הסתירה את דבר-הקשר ביניהם; אך כיוון שהיה עליה לשמור סוד, אין לתמוה על כך. שמחה אני באמת, ליזי היקרה מכל, שנמנעו ממך כמה מהמחזות המצערים הללו; אך כעת, אחר עבור הזעזוע הראשון, המותר לי להודות שאני משתוקקת לשובך? אינני אנוכית עד כדי לתבוע זאת, אם הדבר אינו רצוי לך. שלום! אני נוטלת שנית עטי בידי כדי לעשות מה שאמרת לך זה עתה שלא אעשה; אך המסיבות הן כאלה שאינני יכולה לא לבקשם כלכם בכל הרצינות לבוא הנה בהקדם האפשרי. יודעת אני את דודי ואת דודתי כה יפה, עד כי אינני חוששת לבקש זאת, אם כי עלי לבקש עוד משהו מהראשון. אבי יוצא מייד יחד עם הקולונל פורסטר לונדון, כדי לנסות לגלות את מקומה. אינני יודעת כלל מה כוונתו לעשות; אך בצער הרב אי אפשר לו להמשיך באיזו פעולה שהיא בדרך הטובה והבטוחה ביותר, והקולונל פורסטר נאלץ להיות מחר בערב שוב בבריטון. במצב של דחיפות כזו יהיו עצות וסיועו של דודי כל הדרוש לו בעולם; הוא יבין בוודאי מייד לרעי, ואני סומכת על נדיבות-לבו.”

“אה! היכן, היכן הוא דודי?” קראה אליזבת בקפצה ממקום לאחר שסיימה את קריאת המכתב, מוכנה ללכת בעקבותיו, מבלי להפסיד אף רגע יקר אחד; אולם בהגיעה אל הדלת נפתחה זו על ידי משרת ומר דארסי הופיע. פניה החיוורים והתרגשותה הדהימוהו, ולפני שיכול להתאושש עד כדי לדבר, מיהרה היא, אשר במוחה קדם מצבה של לידיה לכל רעיון אחר להכריז: “סלח לי, אבל עלי לעזבך. עלי למצוא את מר גארדינר בזה הרגע, בענין שאין לדחותו; אסור לי לאבד אף רגע לריק.”

“אל אלוהים! מה הוא הדבר?” קרא הוא, ברגישות יותר מאשר בנימוס; אחרי-כן התאושש. “לא אעצור בעדך אף לרגע; אך הניחי לי או למשרת ללכת לקרוא למר ולמרת גארדינר. את אינך בקו הבריאות; לא תוכלי ללכת בעצמך.”

אליזבת היססה; אך ברכיה פקו תחתיה, והיא חשה מה מעט תשיג בנסיגה לרדוף אחריהם. היא קראה למשרת לשוב, פקדה עליו, אם כי בנשימה כה קצרה עד כי דבריה היו בלתי מובנים כמעט, להחזיר מייד את אדונו ואת גברתו הביתה.

לאחר צאתו מהחדר, ישבה, כיוון שלא היתה מסוגלת להחזיק מעמד, ונראתה כה חולה למראה עד כי מר דארסי לא יכול להניחה או להימנע מלומר בנעימה רכה ובאהבה: “הניחי לי ואקרא לנערתך. האם לא תוכלי לקחת משהו כדי שירווח לך כרגע? כוס יין; האביא לך? את חולה

מאוד”.

“לא, חן-חן לך”, השיבה, כשהיא משתדלת להתאושש. “איני מרגישה ברע. בריאה אני ושלמה, אך מדוכאה מאוד מידיעה איומה שקיבלתי זה עתה מלונגבוֹרן”.

היא פרצה בבכי ברמזה על כך, ובמשך כמה דקות לא יכלה לומר אף מלה. דארסי שהיה נתון בציפייה שבדכאון, יכול לומר רק משהו בלי ברור על דאגתו ולהתבונן בה בדומיה שבאהדה. לבסוף פתחה שוב ואמרה: “זה עתה קיבלתי מכתב מג'יין ובו ידיעה כה איומה. אין להסתירה מאיש. אחותי הצעירה עזבה את כל ידידיה, – ובחירה להינשא לאיש; מסרה עצמה לידי... מר וויקהאם. הם נסעו יחדיו מברייטון. אתה מכירו יפה מדי כדי להטיל ספק בכל השאר. אין לה לא ממון, לא קשרים רמי-מעלה, מאומה אשר יוכל להניעו ל... היא אבודה לנצח”.

דארסי קפא ברוב תדהמתו. “וכשאני מעלה על דעתי”, הוסיפה בנעימת-קול יותר נרגשת, “שיכולתי למנוע זאת! אני, אשר ידעתי כי הוא – אילו אך הסברתי רק חלק בלבד, משהוא ממה שנודע לי, למשפחתי שלי! אילו ידעו את אופיו, לא היה קורה כדבר הזה. אך כעת הכל, הכל מאוחר מדי”.

“מצטער אני באמונה”, קרא דארסי; “מצטער, נדהם. אך כלום בטוח הדבר, בטוח בהחלט שאמנם אירע?”

“אה, כן! הם נסעו יחדיו מברייטון בליל א', ועקבו אחריהם כמעט עד לונדון, אך לא מעבר לזה; ברור שלא הלכו לסקוטלאנד”.

“ומה נעשה, איזה נסיון נעשה כדי למצאה?”

“אבי נסע ללונדון, וג'יין כותבת שדודי מתבקש להושיט תיכף יד-מסייעת, ומקווה אני שנצא לדרך בעוד מחצית השעה. אך אין לעשות מאומה; יודעת אני יפה מאד, כי אין לעשות מאומה. כיצד אפשר להשיע על אדם כזה? כיצד אפשר לגלות את מקומם? אין לי כל תקווה קלה שבקלות. הדבר איום מכל הבחינות!”

דארסי הניע ראשו בהודאה שבדומיה.

“זהרי עיני נפקחו לראות את אופיו האמיתי. אהה! אילו ידעתי את שהייתי חייבת לדעת, מה הייתי מהינה לעשות! אך לא ידעתי, – חששתי לעשות יותר מדי, – טעות מרה, מרה!”

דארסי לא השיב דבר. כאילו לא שמעה כמעט, והתהלך הנה ושוב על פני החדר שקוע בשיקול-דעת רציני; מצחו מכווץ וכולו עגמה. אליזבת הבחינה בכך עד מהרה והבינה מיד. כוחה הלך ואפס; הכל מוכרח לצלול לאבדון, לאחר שהוכח רפיון כזה במשפחתה, וודאות איומה של כלימה כה עמוקה. היא לא יכלה, לא לתמוה ולא לגנות; אך האמונה שהוא מתגבר על עצמו לא יכלה לנחמה בחובי נפשה, ולא להקל על סבלה. היה בכך, להפך, חישוב מדויק העלול להבהיר לפניה אל נכון את שאחלה לעצמה; ומעולם לא חשה באמונה שלמה, שיכלה לאהוב אותו, כמו כעת, בעת שכל האהבה היתה אך לשוא.

אך היא עצמה, אם כי לא יכלה להשתחרר מהרהוריה, לא העסיקה את כל מחשבותיה אלא בלידיה – ההשפלה, הסבל שהיא ממיטה על כולם – בלעה עד מהרה כל דאגה אישית; ובכבשה פניה בממחטתה, שכחה אליזבת עד מהרה את כל השאר. אחר הפסקה של כמה דקות נתעוררה לראות את מצבה, לשמע קול בן-לווייתה, אשר אמר בצורה שהביעה אהדה וכיבוש עצמי כאחד: “חוששני, שזה מכבר רצית שאלך מזה, ואיני יכול להצדיק את שהייתי, אלא בדאגה כנה אם כי בלתי-מועילה. מי יתן ויכולתי לומר או לעשות משהו שיהיה בו כדי לנחמך באסון כזה. אך לא אענה אותך באיחולי שוא, העלולים להיראות כמכוונים לזכות בתודתך. חוששני שענין אומלל זה, ימנע מאחותי את העונג לקבל היום את פניך בפמברלי”.

“אה, כן. הואילה ברוב טובך להתנצל בשמנו בפני העלמה דארסי. אמור לה שענין דחוף תובע מאתנו לשוב מייד הבייתה. הסתר את האמת המבישה כמה זמן שתוכל, יודעת אני כי לא לאורך ימים”.

ברצון הבטיח לה לשמור על סודה, הביע שנית את צערו על אסונה, איחל לה סיום יותר טוב משהיתה אותו הרגע תקווה להשיג, ובמסרו פריסות-שלום לשארי-בשרה, הלך לדרכו אחר שנתן בה מבט אחד רציני שבפרידה.

בצאתו מהחדר חשה אליזבת מה בלתי מתקבל על הדעת הוא שיתראו עוד פעם ברוח כה לבבית כשם שידעו בפגישותיהם בדרבישייר; ובהעיפה מבט אחורנית על פני כל היכרותם המלאה סתירות וגוונים, נאנחה על הפכפכותם של הרגשות שהיו מפתחים עתה את המשכה ושמצחים פעם על סיומה. אם הכרת-תודה והערכה הם יסוד טוב לאהבה, כי אז היה השינוי שחל ברגשותיה של אליזבת לא בלתי-אפשרי ולא מוטעה. אך אם לא כן הדבר, אם היחס הנובע ממקורות כאלה אינו מתקבל-על-הדעת או בלתי טבעי בהשוואה עם מה שמתארים לעתים כה קרובות כמתעורר עם פגישה ראשונה עם נושא האהבה, ועוד לפני שהחליפו ביניהם שתי מלים, כי אז אין לומר דבר בזכותה של אליזבת, פרט לזה שכבר העמידה את עצמה בנסיון בהתאם לשיטה האחרונה, בחיבתה לוויקהאם, וכי הכישלון אולי העניק לה את הזכות לחפש את שיטת-ההתקשרות השנייה והפחות מעניינת. אך יהיה הדבר כאשר יהיה, היא ראתה את לכתו ממנה בלי חרטה⁴; ובדוגמה ראשונה זו, למה עלולה להביא כלימתה של לידיה, מצאה סבל נוסף בהוסיפה להרהר בענין מוקשה זה. מעולם, מאז קראה אגרתה של ג'יין לא היתה תקווה בלבה שוויקהאם יתכוון לשאתה לאשה. איש מלבד ג'יין, חשבה, לא יוכל לעודד את עצמו בציפייה אשר כזו. ובהתפתחות ענינים זו, ציפתה פחות מכל להפתעה. בעוד תוכן המכתב הראשון משתהה במחשבתה, היתה מופתעת כולה ותמהה לרעיון שוויקהאם ישא נערה אשר לא יתכן שישאנה בגלל ממון; ולא יכלה להבין כלל כיצד בכלל קשרה לידיה את לבו אליה. אך כעת נראה הכל טבעי בהחלט. לגבי קשר כזה, בוודאי היו בה די קסמים; ואם כי לא שיערה, שלידיה החליטה בכוונה תחילה להימלט, מבלי להרהר בנישואין, לא התקשתה כלל להאמין שלא יושרה ואף לא תבונתה, אין בידם כדי לשמור עליה

מעולם לא הבחינה, בעוד החיל חונה בהרטפורדשייר, שלידיה הוגה לו חיבה כלשהי; אך היא ידעה תמיד שלידיה תהיה זקוקה רק לעידוד קל כדי להתקשר עם כל אחד. פעם היה קצין אחד חביבה ופעם קצין אחר. כי שום־לבם הוא אשר הגביר את חינום בעיניה. חיבתה היתה מתנדדת תמיד, אך תלויה תמיד בנושא. מה רב הפשע שבהזנחה ובפינוק נערה כזו, – אהה, מה הרבתה כעת לחוש זאת בכל נפשה!

בכל מאודה רצתה להיות כעת בבית. – לשמוע, לראות, להיות במקום ולחלק עם ג'יין את הדאגות הנופלות כעת במשפחה כה נבוכה על שכמה בלבד: האב איננו, האם אינה מסוגלת לכל מעשה ודורשת טיפול מתמיד; ואם כי היתה משוכנעת כמעט שאין לעשות מאומה למען לידיה, נראתה בעיניה התערבות זודה כבעלת חשיבות כבירה, ועד כניסתו החדרה הגיע קוצר־רוחה לשיאו.

מר ומרת גארדינר חשו לשוב ברוב כהלה, בהיותם משערים, לפי דברי המשרת, שבת־אחותם נפלה לפתע למשכב; אך בהרגיעה אותם מייד בנידון זה, הסבירה ברוב עירנות מה צורך ראתה להבהילם, קראה את שתי האגרות בקול רם ובהתעכבה על התוספת במרץ שברעד, אם כי לידיה לא היתה חביבה עליהם מעולם. מר ומרת גארדינר לא יכלו שלא להיפגע עד מעמקי לבם. כי לא רק לידיה, אלא כולם היו מעורבים בדבר. אחר קריאות ההפתעה והאימה הראשונות הבטיח מר גארדינר ברוב נכונות להגיש כל סיוע שיש לאל ידו לתת. אליזבת אשר אמנם לא ציפתה לפחות מזה, הודתה לו בדמעות שבהכרת־תודה; וכיוון שבכל השלושה האיצה רוח אחת, וכל הנוגע לנסיעתם סודר בכל המהירות, היה עליהם לצאת לדרך בהקדם האפשרי. “אך מה יהיה על פמברלי?” קראה מרת גארדינר. “ג'ון אמר לנו, כי מר דארסי היה כאן בשעה ששלחת לקרוא לנו; האמת הדבר?”

“כן; ואמרת לי שלא נוכל לקיים את הבטחתנו. כל הענין סודר.”

“מה סודר?” קראה ההיא ברוצה אל חדרה להיכון לדרך. “האם יחסייהם כאלה, שתוכל לגלות את האמת לאמיתה? אה, אילו ידעתי מה!”

אך האיחולים היו לשוא, או יכלו לשמש לכל היותר אמצעי להשתעשע בו בחפזה ובמהומה ששררו אצלם בשעה הבאה. אילו היתה שהות ביד אליזבת להתפנות, היתה בטוחה ששום התעסקות אינה אפשרית למישהי כה אומללה כמוה; אך היה עליה לקחת חלקה במעשה, ממש כדודתה, ובין השאר היה צורך לכתוב פתקים לכל ידידיהם בלאמבטון עם אמתלאות כוזבות על נסיעתם הפתאומית. לאחר שעה הסתיים הכל; וכיוון שמר גארדינר פרע בינתיים את חשבונו באכסניה, לא נותר להם עוד מה לעשות מלבד לצאת לדרך; ואליזבת מצאה עצמה אחר כל סבלות הבוקר ובמשך זמן קצר משיכלה לשער, יושבת במרכבה ונוסעת בדרכה ללונגבורן.

פרק מ"ו

“אליזבת, הרהרתי בדבר מחדש”, אמר זודה, בצאתם מן העיר; “ואחר שיקול־דעת רציני, ובאמונה שאני נוטה יותר לשפוט את הענין כדרך שעושה אחותך הבכירה. כמדומה לי, שאין להעלות על הדעת שיימצא צעיר שתהא בלבו מזימה כזו על נערה שאינה בלתי מוגנת או חסרת־רעים בשום פנים ואופן, ואשר שהתה בעצם במשפחת הקולונל שלו, עד כי אני נוטה מאד לקוות, שהכל יסתיים בכי טוב. כלום הוא יכול לצפות שידידיה לא יצאו חוצץ נגדו? כלום יוכל לצפות עוד לעמדה של כבוד בקרב גדודו, אחר עלבון כזה שהמיט על הקולונל פורסטר? הפיתוי שנתנסה בו אינו ראוי לסכנה הכרוכה בו.”

“האומנם אתה סבור כך?”, קראה אליזבת, כשהיא מתאוששת לרגע.

“בי נשבעתי”, אמרה מרת גארדינר, “מתחילה אני להיות תמימת־דעים עם דודך. לא יתכן, שכה יתעלם מהגינות, מכבוד ותועלת. לא אוכל לחשוב רעות כאלה על וויקהאם. התוכלי את עצמך, ליזי, להורידו עד דכא ולהאמין שהוא מסוגל לכך?”

“אולי לא עד כדי להזניח את טובת הנאתו הוא; אך אוכל להאמין שהוא מסוגל לכל הזנחה אחרת. אם אמנם כן הדבר! אך לא אעיז לקוות לכך. מדוע לא ימשיכו בדרכם לסקוטלאנד, אם זו היה כוונתו?”

“ראשית כל”, השיב מר גארדינר, “אין כל הוכחה מוחלטת שלא נסעו לסקוטלאנד”

“אה, דבר עברם מהכרכרה למרכבה השכורה היא העוזה כזו! ומלבד זאת, לא היה זכר לעקבותיהם בדרך בארנט”.

“ובכן, איפוא, נניח שהם בלונדון, הרי הם שם אך על מנת להסתתר, וללא כל מטרה מיוחדת שהיא. אין להעלות על הדעת שאחד משני הצדדים מצוייד בכסף לרוב; ויתכן שרעיון צץ במוחם שיוכלו להינשא ביתר חיסכון, אם כי בפחות פיזיות בלונדון מאשר בסקוטלאנד”.

“אך לשם מה כל הסודיות הזו? מה כל המורא מפני גילוי העקבות? מדוע צריך טקס נישואיהם להיערך בחשאי? הה, לא, לא, לא, הדבר אינו מתקבל על הדעת. ידידו הקרוב לו ביותר, כפי שנוכחת מדברי ג'יין, משוכנע בהחלט שאין בדעתו לשאתה לו לעולם. וויקהאם לא ישא לעולם אשה שאין לה ממון כלשהו. אינו יכול להרשות לעצמו כזאת. ומהם היתרונות שיש לידיה, איזה סגולות יש לה מלבד נעורים, בריאות, ועליצות אשר יאלצוהו לוותר למענה על כל סיכוי להפיק תועלת מנישואין כהלכה! איני מסוגלת לשפוט מה מידת הכיבוש העצמי, שעלול להטיל עליו החשש לגלות כלימתו בקרב גדודו, לאחר בריחה מבישה עמה; כי איני יודעת מה הרושם שיעשה צעד כזה. אולם אשר לטענתך השניה, חוששתי שאינה מבוססת כלל ועיקר. אין לידיה אחים שיצאו לקראתו; והוא עלול לתאר לעצמו, לפי התנהגותו של אבי, בטלנותו ושימת־הלב המועטה מצדו מאז ומתמיד אל הנעשה בקרב משפחתו, שיעשה מעט ויחשוב מעט בנידון זה שלא כאשר יעשה במקרה כגון זה כל אב אחר”.

“אולם התוכלי להעלות על דעתך, שלידיה איבדה כל עשתונותיה באהבתה אותו, כדי להסכים להיות עמו בכל צורה אחרת מאשר בנישואין?”

“דומה שכך הוא, אם אמנם מדהים הדבר ביותר”, השיבה אליזבת בדמעות בעיניה, “שרגש הגינות ויושר שבאחות יודה בנקודה כזו. אך, באמונה שאיני יודעת מה לומר. אולי אני מרשיעה אותה לשווא. אולם היא צעירה מאוד: מעולם לא לימדה להרהר בנושאים רציניים; ובמשך מחצית השנה האחרונה, לא, מזה שנים-עשר ירחים, התמכרה אך ורק לשעשועים ולמשחקי סרק. התירו לה לבזבז את זמנה בדרך העצלות התפלה ביותר, ולקבל כל הדעות שאוזניה קולטות. מאז שוכן החיל – לראשונה במיריטון, לא היה בראשה מאומה מלבד אהבה, אהבים וקצינים. היא עשתה ככל אשר לאל ידה, בהרהורים ובפטרפוטים על הנושא, כדי לשוות יתר – כיצד אכנה זאת? – יתר רגישות לרגשיה, שהם מדרך הטבע ערים למדי; וידוע לנו שוויקהאם מחונן בכל הקסם האישי וקסמי הלשון, שיכולים לקחת שבי לב אשה”.

“אך הרי את רואה, שג’יין”, אמרה דודתה, אינה חושבת רעות על וויקהאם עד כדי להאמין שהוא מסוגל למזימה כזו”.

“וכי במי הרהרה ג’יין רעות? ומי הם האנשים, שיהיה מנהגם בעבר אשר יהיה, אשר תאמין שהם מסוגלים למזימה כזו, עד שתהיה בידה הוכחה נגדם. אך ג’יין יודעת, ממש כמוני, מי הוא וויקהאם לאמיתו של דבר. שתינו יודעות שהוא הולל במלוא מובנה של המלה; שאינו יודע יושר או כבוד מה הם; שהוא כוזב ורמאי ממש, כשם שהוא קונה אימונו של אדם כעושה דרכו במחתרת”.

“והאומנם את יודעת כל זאת?” קראה מרת גארדינר, אשר כל סקרנותה נתעוררה לדעת מנין לה כל הידיעות הללו.

“אמנם כן, באמונה שכן, השיבה אליזבת בהסמיקה. הרי סיפרתי לך זה לא מכבר על התנהגותו המבישה כלפי מר דארסי; ואת עצמך, בהיותך באחרונה בלונגבורן, שמעת באיזו לשון דיבר באדם אשר נהג כלפיו באורך-רוח וברוח-לב כאלה. ויש נסיבות אחרות שאיני רשאית – ואשר לא כדאי לספרן; אך שקריו על כל המשפחה בפמברלי רבים עד אין קץ. מכל אשר אמר על העלמה דארסי הייתי מוכנה בהחלט לראות נערה גאה, עצורה ובלתי נעימה. אך הוא ידע שהדבר הפוך לגמרי. ובוודאי שידוע לו שהיא חביבה וענווה ממש כשם שהופיעה לעינינו”.

“אך כלום לידיה אינה יודעת על כך דבר; היתכן שאין לה כל מושג על כל אשר את וג’יין מבינות כה יפה?”

“אה, כן, – זה הוא הגרוע מכל. עד בואי לקנט ועד פגישותי המרובות עם מר דארסי ועם שאר-בשרו הקולונל פיצויליאם, לא ידעתי אף אני את האמת לאמיתה. ובשובי הביתה היה חיל המהוה – צריך לצאת ממיריטון כעבור שבוע או שבועיים. כיוון שכך היה הדבר לא סברנו, לא ג’יין, שלה סיפרתי הכל, ולא אנוכי, שמן ההכרח כי הידוע לנו יודע ברבים; כי מה תועלת יוכל מישוהו להפיק מזה אם הדעה הטובה שהיתה לכל הסביבה עליו תשתנה מן הקצה אל הקצה? ואפילו לאחר שהוסכם שלידיה תסע עם מרת פורסטר, לא עלה על דעתי כי מן ההכרח לפקוח עיניה להכיר את אופיו כמות שהוא, לא חשבתי כלל שנשקפת לה סכנה מאשליה זו. ותוצאה כגון זו, תוכלי להאמין לי על נקלה, היתה רחוקה מלעלות על דעתי”.

“בעבור כולם לברייטון לא היה לך, איפוא, כל יסוד להניח שהם נתחבבו זה על זו?”

“אף לא כלשהו. לא אוכל לזכור כל אות של חיבה מצד אחד מהם; ואילו אפשר היה להבחין בשמץ מסוג זה, האמיני לי שאין משפחתנו מעלימה עין מדברים כאלה. בהיכנסו לראשונה לגדודו, היה לבה נכון להעריצו. אך לב כולנו היה נוטה לכך. כל נערה במיריטון או בסביבתה כמעט יצאה מדעתה בגללו בחדשים הראשונים: אך מעולם לא הפלה אותה באיזו תשומת-לב מיוחדת. ואחר תקופה לא ארוכה של הערצה מופרזת ופרועה, פגה חיבתה אליו, ואחרים מאנשי הגדוד, אשר נהגו בה ביתר תשומת-לב היו שוב לחביביה”.

קל להבין שאם כי יכלו להוסיף רק חידושים מועטים לחששותיהם, תקוותיהם והשערותיהם על נושא מענין זה בויכוחים החוזרים ונשנים, לא נמצא במשך כל נסיעתם נושא אחר אשר יסיח את לבם ממנו לשעה ארוכה. ממשחבתה של אליזבת לא מש אף פעם. כי נקבע במוחה ביסורים עזים ביותר של האשמה-עצמית, ולא יכלה למצוא לה רגעי נופש או שכחה.

הם נסעו בכלל המהירות האפשרית; ולאחר שלנו לילה אחד בדרך, הגיעו ללונגבורן למחרת היום לשעת הצהריים. אליזבת התנחמה בלבה במחשבה שג’יין לא נטרדה לפחות על-ידי ציפיה ממושכת.

בני גארדינר הקטנים, שמראה מרכבה משך את עיניהם, ניצבו על מדרגות הבית בבואם לשטח האחו הגדור; ובהתקרב המרכבה אל הבית היה מבע ההפתעה העליו אשר הקרין את פניהם והתגלה בכל גופם, בכל מיני דילוגים וקפיצות, קבלת-הפנים הנעימה הראשונה בבואם.

אליזבת קפצה החוצה; ואחר נשקה בחיפזון לכל אחד מהם, חשה לתוך האכסדרה, שם פגשה אותה מיד ג’יין, אשר רצה לקראתה במורד המדרגות כשהיא באה מחדר אמה.

אליזבת לא בזבה אף רגע לריק, ובחבקה אותה ברוב חיבה, בעוד דמעות נקוות בעיניהן, שאלה אם נודע דבר על הנמלטים.

“עדיין לא”, השיבה ג’יין. “אולם כעת, לאחר שדודי היקר בא, מקווה אני שהכל ייגמר בכי טוב”.

“האם אבי בעיר?”

“כן, הוא נסע ביום ג’, כאשר כתבתי לך”.

“והאם שמעתם ממנו תכופות?”

“רק פעם אחת שלח לנו דבר. הוא כתב לי כמה שורות ביום ד’ להודיעני שהגיע בשלום ולתת לי הוראותיו כאשר ביקשתיו במיוחד לעשות. הוא רק הוסיף שלא יכתוב שנית עד אשר יוכל להודיעני דבר של חשיבות”.

"ואמי, – מה שלומה? מה שלום כולכם?"

"שלום אמי, מקווה אני, לא רע, – אם כי זועזעה מאוד. היא למעלה, ואנו נהנים מאוד לראות את כולכם. היא אינה יוצאת עדיין מחדרה. מארי וקייטי, השבח לאל, שלומן די טוב".

"אולם את – מה שלומך את?" "קראה אליזבת. "פניך חיוורות. רבות בוודאי עבר עליך!"

אולם אחותה הרגיעה אותה, ששלומה טוב בהחלט; ושיחתן, שהתנהלה בעוד מר ומרת גארדינר טרודים בילדיהם, הגיעה כעת לקצה, בהתקרב כל החבורה אליהן. ג'יין אצה אל דודה ואל דודתה, בירכה אותם והודתה לשניהם בחיוכים ובדמעות לסירוגין.

בהיכנס כולם אל הטרקלין, חזרו, כמובן, האחרים על כל השאלות שאליזבת כבר שאלה ועד מהרה נוכחו שאין בפי ג'יין כל חדשה. אולם תקוותה הנלהבת לטוב, שנבעה מנדיבות-לבה, לא עזבתה עדיין; היא עוד קיוותה בלבה שהכל יסתיים בכי טוב, וכי כל בוקר יביא איזו אגרת, מלידיה או מאביה, אשר תסביר את מעשיהם ואולי תודיע על נישואיהם.

מרת בנט, שאל חדרה שמו כולם פניהם, אחר שיחה משותפת שנמשכה כמה דקות, קיבלה אותם ממש כפי שאפשר היה לצפות, – בדמעות ובקינות של חרטה, בגידופים על התנהגותו הזדונית של וויקהאם ובקובלנות על סבלה שלה וכל הרעה הנגרמת לה; מטילה האשמה בכל אחד מלבד בוזו החייבת בעיקר בטעויות בתה בשל הפינוק ואי שיקול הדעת שנהגה בה.

"אילו יכולתי", אמרה, "לעשות כרצוני וללכת לבריטון עם כל משפחתי, לא היה מתרחש כדבר הזה; אך ללידיה המסכנה והיקרה לא היה איש אשר ישגיח עליה. מדוע הניח לה הזוג פורסטר להיעלם פעם מעיניהם? בטוחתני, שהיתה איזו הזנחה גדולה מצדם, כי אין היא מסוג הנערות העושות מעשה כזה כשמיטיבים להשגיח עליהן. תמיד סברתי שאינם מסוגלים לטפל בה; אך קיבלתי כרגיל דעת אחרים. ילדה מסכנה ויקרה שכמותה! והנה מר בנט נסע לדרכו ואני יודעת שיזמין את וויקהאם לדורקרב, בכל אשר ימצאנו, ואז ייהרג, ומה יהיה עלינו? בני קולינס ויציאונו, לפני שיהיה צונן בקברו, ואם אתה, אחי, לא תטה לנו חסד, איני יודעת מה נעשה.

כולם פרצו בקריאות מחאה נגד רעיונות כה מבעיתים; ומר גארדינר אמר לה אחר הבטחות כלליות על חיבתו לה ולמשפחתה כולה, שיש בדעתו להיות בלונדון עוד למחרת היום, וכי יסייע למר בנט בכל מאמץ להשיב את לידיה.

"אל נא תיתפשי לבהלה מיותרת", הוסיף ואמר, "אם כי מן הנכון להיות מוכן לגרוע ביותר, אין כל סיבה לראות זאת כסמוך ובטוח. לא עבר עדיין שבוע ימים מאז יצאו מבריטון. בעוד כמה ימים אולי נקבל עליהם איזה ידיעות; ומוטב שלא נראה ענין זה כאבוד עד אשר יודע לנו שאינם נשואים, ושאינן כלל בדעתם להינשא. אך אגיע העירה, אך מיד אל אחי, ואביאנו עמי לביתי ברחוב גרייסצ'רץ, ושם נוכל להיוועץ יחדיו מה אפשרי לעשות".

"אה, אחי היקר", השיבה מרת בנט, "זה הוא בדיוק מה שאוכל לרצות יותר מכל. ובבקשה ממך, מצא מקומם, אחר בואך העירה, יהיו באשר יהיו; ואם אינם נשואים עדיין, ראה שינשא. ואשר לבגדי חתונה, ראה נא שלא יחכו לך, אך אמור ללידיה שתקבל כמה כסף שתמצא כדי לקנותם לאחר נישואיהם. חשוב מכל שתמנע את מר בנט מצאת לדורקרב. ספר לו מה איום מצבי, – שפחד מעבירני על דעתך, שאני סובלת מרעד כזה, מזעזעים כאלה, מחלחלה כזו בצדי וממיוחשים בראשי, והלמות לב כזו, עד כי איני מוצאת לי מנוח לא ביום ולא בלילה. אמור ללידיה יקירתי, שלא לתת כל הוראות להתקנת בגדיה עד אשר תראה פני, כי אינה יודעת איזה הם בתי-המסחר המובחרים. אה, אחי, מה נדיב-לב אתה! יודעת אני שתיישב הכל בכי טוב".

אך מר גארדינר, אם כי הבטיחה שנית שיעשה מאמצים רציניים לטובת הענין, לא יכול להימנע מליעץ לה שתהא מתונה, בתקוותיה ובחששותה כאחד; ואחר ששוחח עמה בדרך זו עד שהוגשה פתח-הצ'הרים אל השולחן, הניחו לה לשפוך כל חמת רגשותיה על סוכנת-ביתה, שטיפלה בה בהיעדר בנותיה.

אם כי אחיה ואחותה היו משוכנעים שאין כל טעם של ממש להתבדלות כזו מהמשפחה, לא ניסו להתנגד לכך, כי ידעו שאינה זהירה עד כדי לשמור על לשונה בנוכחות המשרתים, בעוד הם משמשים את המסובים אל השולחן, והיו סבורים שמוטב כי רק אחת מעובדות הבית, והאחת שיכלו לתת בה אימון ביותר, תדע כל חששותיה.

בחדר-האוכל הצטרפו אליהם מיד מארי וקייטי, אשר היו טרודות מדי בחדריהן כדי להקדים ולבוא. האחת באה מאצל ספריה, והשניה מאצל שידת-המראה שלה. אך פני שתיהן היו די שלווים; וכל שינוי לא נראה באף אחת מהן, פרט לעובדה שאבדן אחותה האהובה, או הזעם שהיא לבדה נתנסתה בו בעינין, שיווה עצבנות יתירה מן הרגיל לדיבורה של קייטי. אשר למארי, הרי היא היטיבה לשלוט ברוחה עד כדי ללחוש על אוזנה של אליזבת, מייד לאחר שבתן אל השולחן, בארשת פנים המעידה על מחשבה שבכובד-ראש:

"זה ענין רע עד מאוד, ובוודאי ירבו עליו להג; אולם עלינו לסכור פי הגאווה הזדונית, וליצוק האחת ללבה הפצוע של רעותה מצרי הניחומים של אחיות".

ובהבחינה באליזבת שאינה נוטה להשיב דבר, הוסיפה: "למרות השואה שהמאורע המיט על לידיה, עלינו ללמוד ממנו לקח מועיל, – שאבדן מידותיה הטובות של בת-חווה, אין להשיב, שצעד מוטעה אחד כרוך בחורבן בלי קץ, ששמה הטוב של נערה שביר לא פחות ממזהיר, וכי לא תוכל להרבות בזהירות בהתנהגותה כלפי בני המין האחר שאינם ישריילב!

אליזבת נשאה עיניה ברוב תימהון, אך היתה מדוכאה מכדי להשיב תשובה כלשהי. אבל מארי המשיכה לנחם את עצמה בסוג זה של ציטטות מוסריות שהיה לאל ידה להסיק מהרע אשר לנגד עיניה.

אחר הצהריים יכלו שתי בנות בנט הבכירות להתבודד יחדיו כחצי שעה; ואליוזבת ניצלה מייד הזדמנות זו כדי לשאול כל אותן השאלות, שאף ג'יין הייתה נכונה להשיב עליהן. אחר שתינו שתייהן את תוצאתו האיומה של המאורע, שלפי דעת אליוזבת היה בטוח בהחלט, ואף האחרת לא יכלה לומר שבשום פנים אינו אפשרי, המשיכה הראשונה בנושא באמרה: "אך ספרי לי הכל מכל כל, על כל אשר לא שמעתי עדיין. השמיעני פרטים נוספים. מה אמר הקולונל פורסטר? כלום לא חשדו במשהו לפני שאירעה הבריחה? בוודאי ראום תמיד יחדיו".

"הקולונל פורסטר אמנם הודה שחשד לא פעם בחיבה מסוימת, ביחוד מצד לידיה, אולם אף לא במאום העלול לעורר בהלה בלב. כה צר לי עליו. הוא נהג תמיד בתשומת־לב ובנדיבות לב יתירה. הוא בא אלינו כדי לציין לנו מה גדולה חרדתו, לפני שהיתה לו ידיעה כל שהיא שלא נסעו כלל לסקוטלנד; כאשר נודע חשש זה, החיש את נסיעתו".

"והאם דני משוכנע שאין בדעת וויקהאם לשאתה? הידע שיש בדעתם לברוח? האם הקולונל פורסטר בעצמו התראה עם דני?"

"כן; אבל כאשר חקר אותו הכחיש דני שידע שמץ דבר על תכניתם, וסירב להביע את דעתו הכנה על כך. הוא לא חזר על דעתו שלא יינשאו, ומכאן אני נוטה לקוות שאולי לא הבינו לפני כן לרעו".

"ועד בוא הקולונל פורסטר בעצמו, לא הטיל, כנראה, איש מכם ספק שהם אמנם נישאים?"

"כיצד יכול רעיון כזה לעלות על דעתנו? אני הרגשתי את עצמי נטרדת כלשהו וחרדה במקצת לאשרה של אחותי בנישואיה עמו, כי ידעתי שלא תמיד התנהג כהלכה. אבי ואמי לא ידעו על כך דבר, הם רק חשו מה בלתי נאות הוא שידוך כגון זה. וקיטי טענה א, זוכדרך הטבע ברוב נצחון, שהיא יודעת יותר מכולנו, וכי במכתבה האחרון של לידיה אליה הכינה אותה לקראת צעד כזה. כנראה, שידעה, שהם אוהבים זה את זה מזה שבועות רבים".

"אך לא לפני נסעם לברייטון?"

"לא, סבורתני שלא".

"והאם נראה הקולונל פורסטר כמרשיע את וויקהאם עצמו? האם עמד על אופיי האמיתי?"

"עלי להודות שאינו מדבר עוד טובות בוויקהאם כשם שעשה זאת בעבר. הוא סבור, שהוא קל־דעת ובזבזן; ומאז אירע מאורע מעציב זה, אומרים שיצא ממיריטון עמוס חובות; אך מקווה אני שאין אמת בדבר".

"אה, ג'יין, אילולא שמרנו על הסוד, אילו סיפרנו את הידוע לנו עליו, לא היה מתרחש הדבר הזה!"

"אולי היה טוב יותר", השיבה אחותה.

"אך לגלות לראווה את מגרעותיו בעבר של כל אדם, מבלי לדעת מה הם רגשותיו בהווה, נראה בלתי צודק בעינינו".

"אנו נהגנו מתוך כוונות טובות ביותר".

"היכול הקולונל פורסטר למסור את תוכן אגרתה של לידיה לרעיתו בפרטי־פרטים".

"הוא הביאה עמו אלינו כדי שנראה בעינינו".

ג'יין הוציא את האגרת מפנקסה ומסרה אותה לידי אליוזבת. והרי התוכן:

"הארייט יקרתי, – את תצחקי בשמעך, אנה שמתי פעמי, ואני עצמי לא אוכל לא לצחוק למראה תמהונך מחר בבוקר, מיד לכשתיווכחי שאינני נוסעת אני לגרטנה גרין; ואם אינך יכולה לנחש עם מי, אהיה סבורה שאת פתייה, כי יש רק איש אחד בעולם שאני אוהבת, והוא מלאך. לעולם לא אהיה מאושרה בלעדיו. ולכן איני סבורה שעשיתי רע בלכתי מזה. אינך צריכה להודיע להם בלונגבורן על לכתי מזה, אם אינך רוצה בכך, כי ההפתעה תהיה גדולה יותר בכתבי אליהם, ובחתימי בשמי, לידיה וויקהאם. איזו הלצה טובה תהיה זו! מרוב צחוק כמעט שאינני יכולה לכתוב. התנצלי, בבקשה ממך, בשמי בפני פראט על שלא אעמוד בדיבורי, ולא אצא עמו הערב במחול. אמרי לו שאני מקווה, כי יסלח לי לאחר שיוודע לו הכל, ואמרי לו שאצא עמו במחול ברוב עונג בנשף הבא לכשניפגש. אשלח להביא אלי את בגדי לאחר בואי ללונגבורן; אך הייתי רוצה שתאמרי לסאלי לתקן לפני שיארזו קרע גדול בשמלת המלמלה הישנה שלי. שלום רב לך. פריסת־שלום לקולונל פורסטר. אני תקווה שתשאו כוס להצלחת דרכנו.

ידידתך החובבת אותך

לידיה בנט

"אה, לידיה קלת־הדעת, קלת־הדעת! קראה אליוזבת עם תום הקריאה. "איזה מכתב הוא זה, הנכתב ברגע אשר כזה! אך הוא מוכיח, לפחות, שהגתה בכובד־ראש במטרת נסיעתה. יהי אשר יהי הדבר שהשפיע עליה אחרי־כן לעשות את המעשה; לא היא אשר תיכנה תכנית מבישה זו. אבא המסכן! מה גדול היה, בוודאי, סבלו!"

"לא ראיתי מעודי איש כה מזועזע. עשר דקות תמימות לא יכול לפצות פה. אמא חלתה מייד, ובכל הבית היתה מהומה כה רבה!"

“אהה, ג'יין”, קראה אליזבת, “הנותר משרת בבית, אשר לא ידע את הסיפור כולו עם שקיעת החמה?”

“לא אדע; מקווה אני שנתר: אך קשה מאוד להישמר בעת כזאת. אמא הותקפה בהיסטריה. ואם כי התאמצתי לסייע לה ככל אשר לאל ידי חוששתי שלא עשיתי כפי שיכולתי לעשות; אולם אימת העלול להתרחש כמעט נטלה ממני את כל חושי”.

“טיפולך בה הוא למעלה מכוחך. פניך רעים. אהה, אילו הייתי עמכם. כל הטיפול והדאגה נפלו על שכמך בלבד”.

“מארי וקיטי היו נדיבות מאוד ובטוחתני שהיו מוכנות ליטול חלק בכל טרחה, אך לא הייתי סבורה שזה הוא ענין לאחת מהן. קיטי היא דקה וענווה, ומארי לומדת הרבה, עד כי אין לגזול ממנה את שעות מנוחתה. דודתי פיליפס בא ללונגבורן ביום ג', אחר נסיעת אבי, והואילה ברוח טובה לשהות עמנו עד יום ה'. היא הביא תועלת ונחמה רבה לכולנו, ולידי לוקאס היתה נדיבה מאוד: היא באה הנה ברגל ביום ד' בשבוע להביע השתתפותה בצערנו, ולהציע את שירותה או שירות אחת מבנותיה אם תוכל להביא לנו תועלת”.

“מוטב שהיתה נשארת בביתה”, קראה אליזבת; “כוונתה אולי היתה טובה, אך באסון אשר כזה, לא יוכל אדם לראות מעט מדי את שכניו. הסיוע הוא בלתי אפשרי והאהדה קשה מנשוא. מוטב שיתברכו בנצחונם עלינו מרחוק ויסתפקו בכך”.

אחר כך המשיכה לחקור מה הם האמצעים שיש בדעת אביה לנקוט בהם בשהותו בעיר, כדי להשיב את בתו.

“סבורתני שהיה בדעתו לנסוע לאפסום”, השיבה ג'יין, המקום אשר בו החליפו סוסייהם באחרונה, לבוא בדברים עם הרכבים ולנסות להציל מפייהם דבר.. מטרתו העיקרית היא, בוודאי, לגלות את מספר המרכבה השכורה שהסיעה אותם מקלפהאם. היא הגיעה עם משאה מלונדון; וכיוון שסברה שבוודאי יבחינו בנסיבות בעבור ג'נטלמן וגברת ממרכבה אחת לשניה, היה בדעתו לערוך חקירה בקלפהאם. אילו יכול על כל פנים לגלות לאיזה בית הביא העגלון לפני כן את משאו, היה גומר אומר לערוך חקירה שם. ולקוות שיגלה אולי את מקום-חנייתה או מספרה של המרכבה. איני יודעת על כל תכניות אחרות שהיו לו; אך הוא נחפז כליכך לנסוע ורוחו היתה כה רעה עליו, עד כי התקשיתי להציל מפיו אפילו מה שנודע לי”.

פרק מ"ז

כל החבורה קיוותה שלמחרת בבוקר תבוא אגרת ממר בנט, אולם הדואר הגיע מבלי להביא ממנו אפילו שורה אחת. המשפחה הכירה את טבעו, שבכל המקרים המקובלים, היה מתרשל מאוד ומפגר בכתיבת מכתבים; אולם בעת אשר כזאת קיוו שיעשה מאמץ. הם נאלצו אפילו להסגיר מסקנה שאין לו ידיעה משמחת לשגר אליהם. מר גארדינר חיכה רק למכתבים כדי לצאת לדרכו.

לאחר שנסע היו בטוחים, לפחות, שיקבלו ידיעות מתמידות על המתרחש. דודם הבטיחם עם פרידתו מעליהם, להשפיע על מר בנט לשוב ללונגבורן בהקדם האפשרי, לנחמתה הרבה של אחותו, אשר ראתה בכך ערובה יחידה שלא ייהרג בדורקרב.

הוחלט שמרת גארדינר והילדים ישארו עוד כמה ימים בהרטפורדשייר, כיוון שהראשונה היתה סבורה כי תביא תועלת לבנות-אחותה. היא השתתפה בטיפולן במרת בנט, והיתה נחמתן הגדולה בשעות הפנאי. אף דודתן השניה ביקרה אצלן לעתים קרובות. ותמיד, כפי שאמרה, במטרה לעודדן ולחזק את לבן, אך כיוון שלא באה מעולם מבלי לספר דוגמה שתעיד על בזבזנותו והוללותו של וויקהאם, הלכה מהן לעתים רחוקות מבלי להניחן נדכאות יותר מאשר בשעת בואה אליהן.

כל מיריטון התאמצה להשחיר את שמו של אדם, אשר היה בעיניה עך לפני שלושה ירחים, כמעט מלאך מן השמים. הכריזו עליו שהוא חייב ממון לכל תגרן שבעיר; ותכניו, שהוכתרו כולם בתואר-הכבוד פיתוי, נסבו על משפחתו של כל תגרן. כל אחד הכריז שהוא העלם הרע שבעולם; וכל אדם החל לגלות שתמיד לא נתנה אימון בנדיבות-לבו שהיתה רק למראית-עין. אליזבת, אשר אמנם לא נתנה אימון יותר מאשר במחצית הנאמר, היתה בטוחה עוד יותר בדעתה התקיפה כי שואה הומטה על ראש אחותה; ואפילו ג'יין, אשר האמינה עוד פחות מזה, היתה כמעט אובדת-עצות, ביחוד לאחר שהתקרב הזמן, אשר אם אפילו הלכו לסקוטלאנד, שמעולם עדיין לא נואשה מזאת, כבר היה אפשר בכל הוודאות לקבל איזה ידיעות מהם.

מר גארדינר נסע מלונגבורן ביום א'; ביום ג' קיבלה ממנו רעיתו מכתב: הוא סיפר להם כי בבואו מצא מיד את אחיו והשפיע עליו לעבור לרחוב גרייסצ'ירץ; כי היה לפני בואו באפסום ובקלפהאם, אך מבלי להשיג כל ידיעה משביעת רצון; וכי גמר כעת אומר לערוך חקירה בכל בתי-המלון העיקריים שבעיר, והואיל וסבר כי בבואם לראשונה ללונדון, ולפני ששכרו מקום-מגורים, אולי סרו לאחד מהם. מר גארדינר עצמו לא ציפה להצלחה כלשהי מאמצעי זה; אך כיוון שאחיו היה נוטה לכך, התכוון לסייע לו בהמשכת הדבר. הוא הוסיף שמר בנט אינו נוטה כלל לצאת כרגע מלונדון, והבטיח לכתוב שנית במהרה. היה עוד “עיקר שכחתי” לזה:

“כתבתי אגרת לקולונל פורסטר בצירוף בקשה לגלות, אם אפשר, מפי אחד ממקורביו של העלם בגדוד אם יש לוויקהאם איזה שארי-בשר או מיודעים, שיש לאל ידם לדעת באיזה רובע בעיר הוא עלול כעת להסתתר. ואם יש מי שאפשר לפנות אליו, מתוך תקווה לגלות מפתח אשר יהיה בעל ערך כלשהו. כרגע אין לנו דבר אשר ידריכנו. מקווה אני שהקולונל פורסטר יעשה ככל אשר לאל ידו לספק רצוננו בנידון זה. אך לאחר שקול-דעת חושבני, שאולי תוכל ליזי לומר לנו יותר מכל אדם אחר, אילו משארי-בשרו עודם בחיים”.

אליזבת לא התקשתה להבין מה טעם ביכר את סמכותה בנידון זה על זו של אחרים; אך לא היה לאל ידה לספק ידיעות הנושאות אופי משביע-רצון, כראוי למחמאה.

מעולם לא שמעה שיש לו שארי-בשר כל שהם, מלבד אב ואם, אשר שניהם לא היו שנים רבות בין החיים. אולם יתכן, שכמה מחבריו בחיל

המחוז – מסוגלים לתת איזו ידיעות; ואם לא תלתה תקווה גדולה בציפיה זו, הרי עצם הפניה היה בה משהו לשאת אליו עינים.

כל יום היה כעת בלונגבורן יום של דאגה; אך חלקו המדאיג ביותר לכלם כאחד היתה שעת הציפיה לדואר. מדי בוקר בבקר היה בא קוצר-הרוח למכתבים. כי במכתבים אפשר להעביר ולספר על כל הטוב ורע ואמנם ציפו לכל יום חדש, שיביא עמו איזה חדשות רבות-חשיבות.

אך לפני אשר שמעו שנית ממר גארדינר, הגיע מכתב בשביל אביהן מצד אחר, מאת מר קולינס; וכיוון שג'יין קיבלה הוראות לפתוח כל מכתב הבא עבורו בהיעדרו, קראה בו כמצווה עליה; ואליוזבת אשר ידעה מה מגוחכים מכתביו תמיד, התבוננה מאחורי גבה וקראה אף היא את הכתוב והריהו כלשונו:

“אדוני היקר, – רואה אני חובה לעצמי, בשל קרבת המשפחה בינינו ומעמדי בחיים, להביע לך השתתפותי בצערך הרב, שאתה נושא היום ואשר אתמול נודע לנו עליו ממכתב מהרטפורשייר. הייה סמוך ובטוח, אדוני היקר, שמרת קולינס ואנוכי נעצבים עמך ועם משפחתך הכבודה בתום לבנו באסונכם זה, שהוא בוודאי רע ומר, כי אף הזמן לא יביא לו צרי, לא אחסר אמרים, להקל עליכם בשואתכם הכבדה. מות בתכם היה כמוהו כברכה לעומת זאת. ויש לקונן על כך עוד יותר, כיוון שיש להאמין, כפי ששארלוט יקירתי מודיעה לי, שהפקרות זו בהתנהגותה של בתכם מקורה במידה מוטעית של פינוק; אם כי נוטה בעת ובעונה אחת לחשוב, לנחמתך אתה ולנחמת מרת בנט, שאופייה שלה בוודאי רע מטבעו. אחרת לא יכלה להתחייב בגיל רך בפשע כה כבד. על כל פנים, יש לרחמכם מאוד, ובדעה זו מצטרפות אלי לא רק מרת קולינס, אלא אף לידי קאתרין ובתה, אשר סיפרתי להן על הענין. הן תמימות-דעים עמי בחששי, שצעד מוטעה זה אצל אחת עלול להזיק לגורל האחרות; כי מי האיש כשם שלידי קאתרין מואילה בעצמה לומר, אשר יאבה להתקשר במשפחה אשר כזו? וסברה זו מניחה אותי להרהר בשביעת-רצון מוגברת במאורע מסויים מחודש ספטמבר שעבר; כי אילו אירע אחרת הייתי מעורב בוודאי בכל יגונכם וכלימתכם. הבה ואייעץ לכם איפוא, לנחם את עצמכם ככל האפשר, ולמנוע חיבתכם מילדתכם שאינה ראויה לה לנצח ולהניח לה לקצור את פרי עוונה הנורא”.

והריני, אדוני היקר, וכו' וכו'”

מר גארדינר לא כתב שנית עד אשר קיבל תשובה מהקולונל פורסטר; ואף לא היתה כל ידיעה נעימה בפיו. לא ידוע שיש לוויקהאם שאר-בשר שיהיה לו קשר כלשהו עמו וברור, כי אין לו קרוב בחיים. מיודעו בעבר היו מרובים; אך מאז שירת במיליציה לא היו עוד יחסי ידידות בינו לבין אחד מהם. אין, איפוא, איש, שאפשר להצביע עליו שהוא עלול למסור ידיעות כל שהן עליו. המצב הרע של עסקיו הכספיים היה טעם מספיק לחשאייות, נוסף לחששו ששאר-בשרה של לידיה יגלו את מקומו; כי זה עתה נתגלה שהניח אחריו חובות-משחק בשיעור די ניכר. הקולונל פורסטר מאמין שיהיה צורך בלמעלה מאלף לירה כדי לפרוע את הוצאותיו בבריטון. הוא חייב הרבה בעיר, אך חובות-הכבוד שלו הם עוד הרבה יותר עצומים. מר גארדינר לא ניסה להסתיר פרטים אלה מהמשפחה בלונגבורן. ג'יין שמעה עליהם ברוב זוועה. “במשחקים עסק!” קראה. “הדבר הוא בלתי צפוי; לא היה לי כל מושג על כך”.

מר גארדינר הוסיף במכתבו, שהם יכולים לצפות לבוא אביהן הביתה למחרת היום, הוא יום השבת. כל מאמציהם שעלו בתוהו העכירו את רוחו והוא נכנע להפצרות גיסו לשוב אל משפחתו ולהניח לו לעשות כצורך השעה והתבונה להמשכת הרדיפה אחריהם. בשמוע זאת מרת בנט, לא הביעה קורת-רוח כה רבה כפי שילדיה ציפו, עם השתחררה כעת מדאגתה לחיי בעלה.

“מה! הוא חוזר הביתה, ובלי לידיה המסכנה?” קראה. “אל ישוב מלונדון לפני שימצאם. מי ילחם בוויקהאם ויאלצו לשאתה לאשה, אם הוא יסע משם?”

כיוון שמרת גארדינר החלה להביע רצונה לשוב לביתה, הוחלט שהיא וילדיה יחזרו ללונדון בעת ובעונה אחת עם שובו של מר בנט משם. הכרכרה הוליכה אותם, איפוא, בשלב הראשון של נסיעתם, והחזירה את אדונה ללונגבורן.

מרת גארדינר נסעה, כשהיא תוהה עדיין על אליזבת וידידה בדרכישייר, אשר כה הסב אליה לבו שם. בת-אחותה לא הזכירה אותו מרצונה הטוב ואותה מעין-ציפיה-למחצה שציפתה מרת גארדינר, שבעקבותיה יבוא מכתב ממנו, תמה בלא כלום. אליזבת לא קיבלה מאז שובה מאומה אשר יכול לבוא מפמברלי.

בשל מצב-רוחה הירוד כיום של המשפחה לא היה הכרח עוד לתלות את שפל-רוחה של אליזבת באמתלה אחרת; אי אפשר היה, איפוא, להסיק דבר כלשהו מזה, אם כי אליזבת, אשר כבר עמדה במידה לא מועטת על רגשותיה היא, ידעה יפה בלבה, שלולא הכירה את דארסי, היתה מיטיבה לשאת את אימת המעשה המביש של לידיה. כי סברה שאז היתה חוסכת ליל נדודים אחד משניים.

בהגיע מר בנט, נראתה בהופעתו כל אותה השלווה הפילוסופית הטבעית לו. הוא אמר מעט כהרגלו מאז ומתמיד, לא הזכיר כלל את הענין אשר הסיעו מביטו, ועבר זמן-מה עד שאזרו בנותיו עוז לפתוח בדברים בענין זה.

רק בשעות אחר הצהרים, בהצטרפו אליהן לתה, ההינה אליזבת לפתוח בנושא; וא, זלאחר שהביעה בקצרה את צערה על הסבל שנגרם לו, השיב: “אל תאמרי נא דבר על כך. על מי לסבול אם לא עלי? הרי זה מעשה ידי אני, ועלי מוטל לסבול זאת”.

“אל לך לנהוג חומרה יתרה בעצמך”, השיבה אליזבת.

“הרשות בידך להזוהירני נגד הרעה הזאת. הטבע האנושי כה נוטה להיגרר אחריה! לא, ליזי, הניחי לי לחוש פעם אחת בחיי מה גדולה אשמתי. איני חושש שרגש זה ישתלט עלי. עד מהרה יחלוף ואיננו”.

“הסבור אתה שהם בלונדון?”

“כן; וכי היכן עוד יוכלו להסתתר כה יפה?”

“ולידיה השתוקקה תמיד לנסוע לונדונה”, הוסיפה קיטי.

“ובכן, היא מאושרת”, אמר אביה ביובש; “ישיבתה שם תימשך, בוודאי, זמן־מה”, ואחר דומיה קצרה הוסיף: “ליזי, איני שומר לך טינה בלבי על כי כה צדקת בעצתך לי בחודש מאי שעבר, כי המאורע מוכיח מה חכמה את”.

העלמה בנט הפריעה להם בהיכנסה ליטול מנת התה של אמה.

“הרי זו הפגנה ממש”, קרא הוא, “ויש בכך טובת־הנאה: כי היא מוסיפה יתר פאר לאסון! יום יבוא ואף אני אעשה אותו הדבר; אשב בספריית במצנפת־הלילה וחלוק־הבית ואטריד ככל אשר אוכל, – או אולי אדחה זאת עד אשר תברח קיטי”.

– אני, אבא, לא אברח, אמרה קיטי ברוב עצבנות. “אם אלך ביום מן הימים לכרייטון אתנהג יותר טוב מלידיה”.

“את תלכי לכרייטון! לא אתן בך אימון, אף אם תתקרבי לשם עד בואך איסטבורן, אף לא בעד חמישים לירה! לא, קיטי, לפחות למדתי להיות זהיר, ואת תחושי בתוצאות הדבר. קצין לא ידרוך עוד על סף ביתי, אפילו לא כדי לעבור על פני הכפר. ואת לא תצאי לעולם מפתח הבית עד אשר תוכיחי, כי בילית מדי יום ביומו עשר דקות בצורה ראצינגלית”.

קיטי, אשר קיבלה את כל האיומים הללו בכל הרצינות, פרצה בבכי.

“כן, כך”, אמר הוא, “אל נא תתאמללי כל־כך. אם תהיי ילדה טובה במשך עשר השנים הבאות, אקחך עם תום המועד למסדר צבאי”.

פרק מ"ח

יומיים אחר שובו של מר בנט, ראו ג'יין ואליזבת, בעת טיילן יחדיו בגינה אשר מאחרי הבית, את סוכנת־הבית באה לקראתן. בטוחות היו כי היא באה לקראן את אמן: הלכו לקראתה לפגשה; אך במקום הקריאה שחיכו לה, אמרה אל העלמה בנט בהתקרבן אליה: “סלחי לי, גברתי, על הפריעי אותך, אך קיוויתי שאולי קיבלת איזה ידיעות טובות מהעיר, ולכן הרשיתי לעצמי לבוא ולשאול”.

“מה כוונתך, היל? לא קיבלנו דבר מהעיר”.

“גברתי היקרה”, קראה מרת היל ברוב תמהונה, “כלום אינך יודעת שהגיע רץ מהיר אל האדון מאת מר גארדינר? הוא שוהה כאן מזה מחצית השעה, והאדון קיבל איגרת”.

הנערות נסו במרוצה בסקרנות רבה, מבלי שיהיה להן פנאי לדבר. הן רצו על פני האכסדרה אל חדר־השחרית; משם אל חדר־הספרייה. אך אביהן לא היה שם; הן היו מוכנות כבר לחפשו למעלה אצל אמן, והנה פגשו את המשרת, אשר אמר:

“גבירותי, אם אתן מחפשות את אדוני, הרי הוא הולך לעבר החורש הקטן”.

משקיבלו ידיעה זו עברו מייד שנית דרך המסדרון ורצו על פני המדשאה בעקבות אביהן, אשר המשיך בדרכו ברוב כוונה, לעבר חורש המתנשא מצדו האחד של שטח האחו.

ג'יין שלא היתה קלת־רגלים כל כך ואף לא רגילה בריצה כאלוזבת, פיגרה עד מהרה מאחריה; בעוד אשר אחותה, הנושמת מכבדות ומקוצר־נשימה, הדביקה אותו וקראה ברוב סקרנות:

“אה, אבא, מה החדשות, מה החדשות? הקיבלת ידיעה מהדוד?”

“כן, קיבלתי ממנו איגרת בידי רץ”.

“ובכן, איזה ידיעות היא מביאה לנו – הטובות אם רעות?”

וכי לאיזו טובה נוכל לצפות? “שאל הוא, כשהוא מוציא את האיגרת מכיסו “אך אולי את חפצה לקראה”.

אליזבת הוציאה אותה בקוצר־רוח מידו. ג'יין כבר הדביקה אותה.

“קראי בקול רם”, אמר אביה, “כי אני עצמי כמעט שאיני יודע מה תוכנה”.

רחוב גרייסצ'ירץ; יום ב', 2 באוגוסט.

“אחי היקר, – סוף סוף אני יכול לבשרך ידיעות על בת־אחותי, בשורות, אשר בדרך כלל, מקווה אני שיש בהן כדי להשביע את רצונך. מייד לאחר נסיעתך ממני ביום השבת, שיחך לי מזלי וגיליתי באיזה חלק מלונדון הם יושבים. את הפרטים שאשיר עד פגישתנו. די אם אומר שהם נתגלו: ראיתי את שניהם, –

“ובכן, הדבר הוא כפי שקיוויתי מיד”, קראה ג'יין: “הם נשואים!”

אליזבת המשיכה לקרוא:

ראיתי את שניהם. הם אינם נשואים, וכן לא הצלחתי לגלות שיש בדעתם בכלל להינשא; אם תאבה למלא אחר ההתחייבויות שהעזתי להתחייב בשמך, מקווה אני שלא יאריך הזמן ויינשא. כל הנדרש ממך הוא להבטיח לבתך באורח חוקי את חלקה בחמשת אלפי הלירה אשר נועדו לילדיך אחר פטירתך ופטירת אחותי; ונוסף לזאת עליך להתחייב להקציב לה מאה לירות לשנה, במשך כל ימי חיך. אלה הם תנאים, אשר בהתחשב עם הכל, לא היסטית כלל להסכים להם בשמך, במידה שראיתי זכות לעצמי לעשות כן. אשלח זאת באמצעות ריץ כדי שלא לבזבז אף רגע בקבלת תשובתך. מפרטים אלה תבין על נקלה שאין מצבו של מר וויקהאם כה מיואש כפי שהכל סבורים. העולם טעה מבחינה זו; ואני מאושר לומר שיותר מעט ממון אף לאחר שיפרע את כל החובות, לרשום על שמה של בת-אחותי, נוסף על רכושה היא. אם תתן לי סמכות מלאה, כפי שאני מבין שתעשה, לפעול בשמך במהלך כל הענין הזה, אתן מייד הוראות להאגרסטון להכין כתב של העברת-רכוש של ממש. אין כל צורך שתבוא שנית העירה; ולכן הישאר במנוחה בלונגבורן וסמוך על חריצותי ודאגתי. שלח את תשובתך בהקדם האפשרי, והווה זהיר לכתוב במפורש. לפי דעתנו מוטב שבת-אחותי תינשא מביטנו אנו, ומקווה אני שתסכים לכך. היום תבוא אלינו. אכתוב מיד לאחר שיוחלט עוד משהו.

שלך, וכו'

אדו. גארדינר"

“היתכן?” קראה אליזבת, בסיימה. “היתכן שישאנה?”

“ובכן וויקהאם אינו נקלה כפי שסברנו”, אמרה אחותה. אבי היקר, אני מברכת אותך.”

“והאם השיבות על המכתב?” שאלה אליזבת.

“לא; אך יש לעשות זאת מייד.”

היא הפצירה בו ברוב רצינות שלא לבזבז עוד זמן לריק ולכתוב.

“אה, אבי היקר”, קראה, “חזור וכתוב מייד. אל תשכח מה חשוב כל רגע במקרה כזה.”

“הבה ואכתוב אני במקומך”, אמרה ג'יין, “אם הטרחה אינה רצויה לך.”

“מאוד מאוד אינה רצויה לי”, השיב הוא; אך יש לעשות את הדבר” ובאמרו זאת חזר מדרכו והלך לעבר הבית.

“והמותר לי לשאול?” אמרה אליזבת, אם אמנם מוכרחים למלא אחר התנאים?”

“למלא אחריהם! בוש אני ונכלם שהוא מבקש כה מעט.”

“והם מוכרחים להינשא! והוא איש אשר כזה.”

“כן, כן, הם מוכרחים להינשא. אין מה לעשות. אך שני דברים אני רוצה מאוד לדעת, – האחד הוא, כמה כסף השקיע דודך כדי להביא את הדבר לידי כך; ודבר שני, כיצד אוכל לפרוע לו פעם חובי.”

“כסף! דודי! קראה אליזבת; “מה כוונתך, סיר?”

“כוונתי לומר, שאיש שפוי בדעתו לא ישא את לידיה בשל פיתוי כה קלוש כמאה לשנה במשך שנות חיי וחמישים אחרי מותי.”

“אמת ונכון”, אמרה אליזבת; “אם כי לא עמדתי על כך לפני כן. חובותיו ייפרעו ועד יותר משהו! אה, זה הוא בוודאי מעשי ידי דודי! איש טוב ונדיב-לב שכמותו, חוששתני שנתרושש מאוד. סכום מצער לא יעשה כל זאת.”

“לא” אמר אביה, “וויקהאם הוא אוויל אם ישאנה בעד פרוטה אחת פחות מעשרת אלפים; אני אצטער להעריכו שלא כראוי, כבר בהתחלת קשרי המשפחה בינינו.”

“עשרת אלפים לירה! ישמרנו השם! כיצד אפשר לפרוע אפילו המחצית מסכום כזה?”

מר בנט לא השיב דבר; כל אחד מהם המשיך להלך בדומיה, שקוע בהרהוריו עד הגיעם אל הבית. אביהן הלך אותה שעה אל הספרייה לכתוב, והנערות נכנסו לחדרה-השחרית.

“הם ינשאו באמת!” קראה אליזבת כשרק נשארו לבדן. “מה מוזר הדבר! ועל כך עלינו להיות אסירי-תודה. עלינו לעלוץ שהם יינשאו! אם כי כה קטן סיכויים להיות מאושרים, ולמרות זה שאופיו כה רע! אה, לידיה!”

“אני מנחמת את עצמי במחשבה”, השיבה ג'יין, שבוודאי שלא היה נושא את לידיה, לולא רחש לה רגש אמיתי. אם כי דודנו נדיב-הלב עשה

משהו כדי לטהרו, אינני יכולה להאמין שניתנו עשרת אלפים לירה למפרע, או משהו בדומה לזה. יש לו ילדים משלו ואולי יהיו לו נוספים. כיצד יוכל להפריש אף החצי מעשרת אלפים לירה?"

"אם יוודע לנו ביום מן הימים מה היו חובותיו של וויקהאם", אמרה אליזבת, וכמה יירשם מצדו על שם אחותנו נדע בדיוק מה עשה למענם מר גארדינר, כי לוויקהאם אין פרוטה משלו. לעולם לא נוכל לגמול לדודי ולדודדתי כגמול נדיבות־לבם. לקחת אותה לביתם ולהגיש לה חסותם האישית והגנתם, הוא קרבן כזה עד כי שנים של הכרת־תודה לא תהיינה שילומים להם. ועכשיו היא כבר בעצם עמדם! אם נדיבות־לב כזו אינה משרה עליה עצב כיום, לא תהיה ראויה להיות מאושרת לעולם ועד! איזו פגישה היא זו בשבילה, לראות לראשונה את פני דודתי!"

"עלינו להתאמץ ולשכוח כל אשר אירע משני הצדדים", אמרה ג'יין. "מקווה אני ומאמינה שעוד יהיו מאושרים. הסכמתו לשאתה היא הוכחה, לדעתי, שהגיע לדרך המחשבה הנכונה. חיבתם ההדדית תייצבם; ואני משלה את נפשי שהם יסתדרו בחשאי ויחיו בצורה כה ראינונית, עד אשר ברבות הימים תישכח קלות־דעתם שבעבר".

"התנהגותם היתה כזו", השיבה אליזבת, "עד כי לא את, לא אנוכי ואף לא כל אדם אחר יוכל לשכוח אותה. ואין כל טעם לדבר על כך".

ורק אז עלה על דעת הנערות שאמן אינה יודעת, בוודאי, דבר על כל אשר התרחש בינתיים. ולכן הלכו אל חדר־הספריה ושאלו את אביהן אם אינו רוצה שיודיעו לה דבר. הוא כתב אותה שעה, ומבלי לשאת את ראשו השיב בקרירות:

"כרצונך".

הנוכל לקחת עמנו את מכתב דודי לקראו לפניה?"

"קחנה כל הרצוי לכן והסתלקנה".

אליזבת נטלה את המכתב מהמכתבה והן עלו יחדיו למעלה. מארי וקיטי ישבו שתיהן אצל מרת בנט: הודעה אחת היתה מספקת, איפוא, לכולן. אחר הכנה קלה לקראת בשורות טובות נקראה האיגרת בקול רם. מרת בנט כמעט שלא יכלה לעצור ברוחה. כשרק קראה ג'יין את דברי מר גארדינר, המביע תקוותו שלידיה תינשא במהרה, פרצה שמחתה לעין כל, וכל משפט נוסף הוסיף על חדותה. היא רגנה כעת בכל עוז מרוב עליצותה ממש כשם שהיתה עצבנית מרוב בהלה ורוגז. לדעת שבתה תינשא היה די בהחלט. שום דאגה לאושרה לא הטרידה את רוחה, וזכר התנהגותה המבישה לא העכיר את רוחה.

"לידיה היקרה, היקרה שלי!" קראה; הרי זה נפלא באמת! היא תינשא לאיש! ואני אראנה שוב! היא תינשא במלאת לה ט"ז שנים! אחי הטוב, נדיב־הלב! ידעתי שכך יהיה הדבר, – ידעתי שהוא יסדיר את הכל. מה משתוקקת אני לראותה ואף לראות את וויקהאם היקר! אך המלבושים, בגדי־החתונה! אכתוב על כך מייד לאחותי גארדינר. ליזי יקירתי, חושי אל אביך ושאלי כמה יקציב לה. חכי, אלך בעצמי. קיטי, צלצלי בפעמון להיל. אתלבש בין רגע. לידיה יקירתי, יקירתי שלי! מה שמחים נהיה כולנו יחדיו בהיפגשנו!"

בתה הבכירה התאמצה לעצור את מבע התלהבותה, ככוונה מחשבותיה אל ההתחייבויות שהטיל על כולן מר גארדינר בסידור אשר ערך.

"כי עלינו לייחס סיום מאושר זה", הוסיפה, "במידה מרובה לנדיבות־לבו. אנו משוכנעים שהוא התחייב לסייע למר וויקהאם בממון".

"ובכן", קראה אמה, "כל זה טוב ונכון; מי יעשה זאת אם לא דודה שלה? אילולא היתה לו משפחה משלו, היינו, כידוע לך, אנוכי וילדי יורשים את כל ממונו; וזו היא הפעם הראשונה שקיבלנו ממנו דבר, פרט לכמה תשורות. ובכן! מה מאושרת אני. בעוד שהות קצרה תהיה לי בת נשואה. מרת וויקהאם! מה נאה הצלצול! ובחודש יוני שעבר רק מלאו לה ט"ז שנים. ג'יין יקירתי, אני כה נרגשת עד כי בטוחתני שאיני מסוגלת לכתוב; ולכן אקרא לפניך ואת כתבי במקומי. בענין הממון נסדר עם אביך אחר־כך; את החפצים יש להזמין מיד".

ואז המשיכה בכל הפרטים: ארג, צמר גפן, מלמלה, בוצית, והיתה מכתובה עד מהרה הזמנות גדולות עד מאוד, לולא השפיעה עליה ג'יין, אמנם בקושי־מה, לחכות עד אשר יתפנה אביה ואפשר יהיה להיוועץ בו. והיא העירה שדחיה של יום אחד אינה בעלת חשיבות יתרה; ואמה היתה מאושרת מכדי להיות עקשנית כרגיל. תכניות אחרות עלו אף הן על דעתה.

"אסע למיריטון", אמרה היא, מיד אחר שאתלבש ואגלה את הבשורה, הבשורה הטובה לאחותי פיליפס. ובדרך שובי משם אוכל לבקר אצל לידי לוקאס ומרת לונג, קיטי, רוצי למטה והזמיני את הכרכרה. בטוחתני, שטיול ישפיע עלי לטובה. נערות, מה אוכל לעשות למענך במיריטון? אה! הנה היל באה. היל יקירתי, השמעת את הבשורה המשמחת? העלמה לידיה עומדת להינשא לאיש; וכולכם תקבלו כד פאנץ' כדי לעלו בנישואיה".

מרת היל פרצה מייד בהבעת שמחתה. אליזבת קיבלה אף היא בין השאר את ברכתיה, ובוחלת בכל הטירוף הזה נמלטה אל חדרה, כדי שתוכל להרהר באופן חפשי. מצבה של לידיה המסכנה היה, במקרה הטוב ביותר, די רע; אולם עליה להכיר תודה על כי איננו גרוע יותר. כך חשה; לא ראתה לאחותה בעתיד, לא אושר של ממש ולא חיי עושר, בכל זאת, בזכרה מפני מה חששו רק זה לפני שעתים, הבינה מהם הם כל היתרונות שהושגו...

פרק מ"ט

מר בנט השתוקק לא פעם, לפני תקופה זו בחייו, שבמקום להוציא את כל הכנסתו, יהא מניח הצדה מכסה שנתית, בכדי להבטיח במידה טובה

יותר את גורל ילדיו ורעיתו, אם תאריך ימים ממנו. וכעת ייחל לכך יותר מתמיד. אילו מילא חובתו מבחינה זו, לא היתה לידיה חייבת לדודה בעד הכבוד או האימון אשר יכלו עדיין לרכוש למענה כעת. שילומי השכנוע של אחד העלמים הנקלים בבריטניה הגדולה להיות לבעלה, היו באים אז ממקומם הנכון.

הוא היה מודאג בכל הרצינות על כי ענין שיתרונו כה מועט יושג אך ורק על חשבון גיסו; וגמר אומר לגלות, באם אפשר הדבר, את היקף הסיוע ולפרוע את החוב בהקדם האפשרי.

כשאך נשא מר בנט אשה, לא ראו כל טעם בחסכון; כי היו בטוחים שיוולד להם בן זכר. בן זה היה צריך להשתתף בביטול החוק של העברת הרכוש לזכותו של זכר אחר במשפחה משיגיע לגיל בגרות; והאלמנה והילדים הצעירים היו מובטחים בדרך זו במחייתם. חמש בנות הופיעו בעולם בזו אחר זו, אך עדיין קיוו לבוא הבן. ושנים רבות אחר הולדת לידיה עדיין היתה מרת בנט בטוחה שבוא יבוא. לבסוף נואשו מכך; אך היה כבר מאוחר מכדי להתחיל לחסוך. מרת בנט לא היתה נוטה לחסכון; וזיקת בעלה לחוסר-תלות היתה מספיקה כדי למנוע בעדם מלהרחיב את הכנסתם.

חמשת אלפים לירות נרשמו בסעיפי הנישואין על שם מרת בנט וילדיה. אך כיצד לחלק את הסכום לאחרונים היה תלוי ברצון ההורים. זו היא נקודה אחת, אשר לפחות בענין לידיה תבעה כעת את סידורה; ומר בנט לא יכול להסס כלל מלהסכים להצעה המוצעת לו. בדברים של הכרת-תודה עמוקה לאחיו, שהביעם אמנם בקיצור נמרץ, מסר בכתב אישור מלא לכל שנעשה וכן חזר על רצונו למלא את ההתחייבויות אשר הוטלו עליו. מעולם לא שיער, שאם יעלה בידי מי להשפיע על וויקהאם לשאת את בתו, ייעשה הדבר בטרדה מעטה כל כך לעצמו. כמעט שלא יפסיד אפילו עשר לירות לשנה על ידי תשלומו להם בשיעור מאה לירות; כי במאכל, בדמי-כיס ובשטף הבלתי פוסק של תשורות בממון שקיבלה לידיה מידי אמה, עלו הוצאותיה לאביה לא בהרבה פחות מסכום זה.

שהדבר ייעשה במאמץ כה דל מצדו, היתה אף היא הפתעה שניה ורצויה מאוד; כי עיקר רצונו היה כרגע להטריד עצמו מעט ככל האפשר בענין הנדון. לאחר שהתפרצויות הזעם הראשונות, אשר הניעוהו לפעילות ולחיפושים פגו, חזר בדרך הטבע לכל בטלנותו הקודמת.

מכתבו נשלח מייד; כי אם אמנם לא נחפו ליטול על עצמו תפקידים, היה מהיר בביצועם. הוא ביקש לדעת פרטים נוספים על חובותיו לאחיו, אך רגז מדי על לידיה מכדי שיוכל לשלוח דברים כל שהם אליה.

החדשות הטובות נפוצו עד מהרה על פני הבית, ובמהירות יחסית אף על פני הסביבה. וזו האחרונה נשאה זאת בהשקפת עולם הוגנת. מובן, שלטובת המצב מוטב היה שהעלמה לידיה בנט תבוא העירה, או כאלטרנטיבה מוצלחת, תסתגר מפני העולם, בבית-איכרים נידח. אך היה הרבה על מה לדבר סביב נישואיה; והאיחולים הלבביים לאושרה, שהשמיעו לפני-כן כל גבירות מיריטון הזקנות והמתמררות, איבדו רק מעט מרוחם לרגלי שינוי זה בנסיבות, כי בהינשאה לבעל כזה, היה סבלה נחשב במובטח בהחלט.

חלפו שבועיים ימים מאז שהתה מרת בנט למטה, אך ביום מאושר זה ישבה שוב במקומה בראש השולחן. מצב-רוחה מרומם היה. רגש של כלימה לא העיב כלל את נצחונה. נישואי בת, שהיו שיא איחוליה מאז מלאו לג'יין ט"ו שנים, היו קרובים כעת להתגשמות; ומחשבותיה ודבריה נסבו אך ורק על כל הכרוך בכלולות פאר, במלמלה דקה, בכרכרות חדשות ובמשרתים. היא טרחה לחפש בכל הסביבה מקום-מושב הוגן לבתה; ובלי דעת ומבלי לחשוב מה תהיה הכנסתם, דחתה הצעות רבות כבלתי מתאימות מבחינת המידה והחשיבות.

“הי-פאר אולי יתאים”, אמרה, “אם הגאולדינגים יעזבוהו, או הבית הגדול בסטוק, אילו היו הטרקלינים גדולים יותר; אך אשבורת רחוקה מדי. לא אוכל לשאת שתשב עשרה מילין הרחק ממני; ואשר לפורויס-לודג’, עליות-הגג הן שם איומות”.

בעלה הניח לה להמשיך בלהגה ללא הפרעה בעוד המשרתים עמהם. אך בצאתם אמר לה: “מרת בנט, לפני שתשכרי אחד מכל הבתים הללו או את כולם בשביל בנך ובתך, מוטב אולי שנבוא לכלל הבנה נכונה. אף באחד מבתי סביבה זו לא יכירם מקומם. אני לא אעודד את קלות-דעתו של אף אחד מהם, ולא אקבל את פניו בלונגבורן”.

הצהרה זו עוררה ויכוח ממושך; אך מר בנט היה תקיף בדעתו. עד מהרה פרץ ויכוח שני; ומרת בנט נוכחה, לרוב תמהונה ולזוועתה, שבעלה לא יקציב אף לירה אחת לקניית מלבושים לבתו. הוא מחה ואמר שבמקרה הנדון לא תזכה ממנו לכל אות של חיבה. מרת בנט לא יכלה כמעט להבין זאת. שזעמו ירחיק לכת עד כדי שיא כזה של תרעומת בלתי מתקבלת על הדעת, עד כדי לסרב לבתו זכות, אשר בלעדיה לא יהיו כמעט נישואיה בעלי תוקף, עלה על כל אשר יכלה להעלות על דעתה כאפשרי. היא ראתה יותר בעין את הכלימה שחסרון בגדים חדשים יעטה על כלולות בתה, מאשר חשה רגש של בושא בשל בריחתה וחייה עם וויקהאם, שבועיים לפני שנערכו הכלולות.

אליזבת היתה סובלת כעת בכל לבה על כי ברגעי אסונה לא עצרה ברוחה וגילתה למר דארסי את חששותיה לאחותה; כי כוון שנישואיה יהיו סיום הוגן לבריחתה יכלו לקוות להסתיר את התחלתם הבלתי מוצלחת מכל אלה אשר לא היו באותו מעמד.

היא לא חששה שהוא יפיץ את הידיעה הלאה. כי מעטים האנשים אשר יכלה לסמוך על סודיותם ביתר בטחון מאשר על שלו; אך בעת ובעונה אחת לא היה איש בעולם, שידיעתו את הפרשה של חולשת אחותה היתה לגבי דידה כה מדהימה, ולא, על כל פנים, משום הנזק האישי שנגרם לה עצמה; כי בין כך וכך ראתה ביניהם תהום פעורה שאין לעברה. אילו גם נסתיימו נישואי לידיה בצורה כבודה ביותר, אי אפשר היה להעלות על הדעת, שמר דארסי יתקשר במשפחה, אשר לכל שאר מגרעותיה אפשר להוסיף כעת ברית וקשרי-משפחה עם האישי אשר הוא בזו לו בצדק רב כל כך.

היא לא תתמה אם יירתע מקשר כזה. אי אפשר היה לצפות בדרך השכל שרצונו לרכוש את לבה, ורגשותיו שהיתה כבר בטוחה בהם בדרבישייר, יוכלו להחזיק מעמד אחר מהלומה כזו. היא הושפלה בעיני עצמה, היא היתה מדוכאה; היא התחרטה, אם כי לא ידעה כמעט על מה.

היא החלה לקנא להערכתו אותה, כאשר לא יכלה לקוות עוד ליהנות ממנה. היא היתה משוכנעת שיכלה להיות מאושרת עמו, בשעה שלא היו כבר סיכויים שייפגשו.

איזה נצחון היה זה לו, אילו ידע, חשבה לא פעם, שההצעות שדחתה ברוב גאון רק לפני ארבעה ירחים, היו מתקבלות כעת בחווה ובהכרת תודה! נדיבילב הוא, בכך לא הטילה ספק כטוב בבני מינו. אך כל עוד בן-תמותה הוא מוכרח נצחונו להיות מלא.

היא החלה להבין כעת שהוא הגבר, אשר באופיו ובסגולותיו יהיה מתאים לה מכל האחרים. תכונתו ומזגו, אם אמנם שונים הם משלה, היו מקיימים את כל מה שהיא רוצה. זה היה בוודאי קשר ליתרון שניהם: על ידי קלותה וערנותה היתה מחשבתו מרככת, מנהגיו משתפרים; והיא בוודאי שהיתה מפיקה תועלת רבת-חשיבות מכוונת-השיפוט שלו, מהשכלתו ומידיעתו את העולם.

אך לא נישואים מאושרים כאלה יכלו ללמד כעת לקהל מעריצים אושר משפחתי אמיתי מהו. ברית שונה בהחלט, השמה לאל כל אפשרות של אותם נישואים, עמדה להיערך בקרוב במשפחתם.

היא לא יכלה לתאר לעצמה כיצד יפרנסו את עצמם לידיה וויקהאם בצורה עצמאית כלשהי. אך על נקלה יכלה לתאר לעצמה מה מעט הוא האושר המתמיד שידע זוג זה, אשר נתאחד אך ורק משום שתאוותיו חזקות מיושרו.

מר גארדינר כתב תיכף שוב אל אחיו. הוא השיב על אישורו של מר בנט בקצרה ובהבטחות שהוא נכון לדאוג לשלום כל אחד מבני משפחתו, וסיים בתחנונים, שלא יעלה עוד נושא זה לפניו. עיקר מטרת מכתבו היה להודיעם שמר וויקהאם גמר אומר לעזוב את המיליציה.

“בעיקר היה זה רצוני אני שיעשה כן”, הוסיף, “מייד לאחר שנקבע מועד נישואיו. וסבורני שתסכים עמי, כי הסתלקותו מגדוד זה רצויה מאד, לטובתו הוא ולטובת בת-אחותי. יש בדעת מר וויקהאם להתקבל אל הצבא הסדיר; ויש עדיין כמה מבין ידידיו בעבר המסוגלים והרוצים לסייע לו בצבא. הבטיחו לו קצינות בגדודו של הגנרל – החונה כעת בצפון. והיתרון הוא שהוא רחוק מחלק זה של הממלכה. יש לו סיכויים נאים; ואני מקווה שבין אנשים אחרים ובמקום אשר רק אופיים יעיד עליהם, יתנהגו שניהם ביתר זהירות. כתבתי לקולונל פורסטר להודיעו על הסידורים הנוכחיים שלנו, ולבקשו לספק את נושיו של מר וויקהאם בביריטון ובסביבתה, בהבטחה שבמהרה יפרע חובם, כי אני התחייבתי לכך. אולי תטריח את עצמך לתת הבטחות דומות לנושיו במיריטון, שאערוך מהם רשימה בהתאם לאינפורמציה שאקבל ממנו. הוא מנה לפני כל חובותיו. מקווה אני, שלפחות לא רימני. האגרסטון קיבל את הוראותינו והוא יסיים את מלאכתו במשך השבוע. והם יצטרפו אז אל גדודם אם לא יוזמנו לבוא לפני כן ללונגבורן. מדברי מרת גארדינר אני מבין, שבת-אחותי משתוקקת מאוד לראות את כולכם לפני צאתה מהדרום. שלום לה, והיא מבקשת לדרוש בשלומך ובשלום אמה.

שלך וכו'

גארדינר

מר בנט ובנותיו ראו את כל הטוב שבהסתלקותו של מר וויקהאם מחיל המחוז - - באותה הבהירות כמר גארדינר. אולם למרת בנט לא נעם הדבר. לידיה תתיישב בצפון, ואילו היא לא ויתרה בשום פנים על התכנית שהם יתגוררו בהרטפורדשייר; איזו אכזבה מרה! ומלבד זאת, חבל שעל לידיה לעזוב גדוד, שהיא מכירה את כל אנשיו ורבים מהם מחובבים עליה.

“היא חובבת את מרת פורסטר”, אמרה, “ומה נורא לשלחה מזה! יש כמה מבין הצעירים שהיא מחבבת. הקצינים בגדודו של הגנרל – אינם אולי כה חביבים”.

בקשת הבת, להתקבל שוב בקרב משפחתה, לפני צאתה לדרכה צפונית, נתקבלה לכתחילה בשלילה גמורה. אך ג'יין ואליזבת, שהיו תמימות-דעים ורצו, לטובת אחותן ומעמדה, שהוריה יכירו בה בנישואיה, האיצו ברצינות ובצורה כה הגיונית ורכה, לקבל פניה לפני בעלה בלונגבורן מייד לאחר נישואיהם, עד כי השפיעו על האב לחשוב כמותן ולעשות את רצונן. ולאמן היה הסיפוק לדעת, שתוכל להראות בסביבה את בתה הנשואה, לפני שתוגלה צפונית. במכתבו של מר בנט בפעם הבאה אל אחיו, שלח, איפוא, היתר לבוא הזוג. הוחלט, שלאחר תום הטכס ימשיכו בדרכם ללונגבורן. אליזבת הופתעה בכל זאת, שוויקהאם הסכים לתכנית זאת; ואילו התחשבה בנטייתה היא בלבד, כי אז היתה כל פגישה עמו רצויה לה פחות מכל.

פרק ג

הגיע יום נישואי אחותן; ואליזבת וג'יין ראו ללבה יותר מאשר היא עצמה. הכרכרה נשלחה לפגשם ב... והיה עליהם לשוב בה לפת-הצהריים. בנות בנט הבכורות התיראו מפני בואם; ביחוד ג'יין, אשר יחסה ללידיה את הרגשות שבוודאי היו מפעמים בה, אילו היתה היא הנאשמת; והיא היתה נכאה במחשבה על הסבל שנושאת אחותה בחובה.

הם באו. המשפחה התכנסה בחדר-השחרית כדי להקביל את פניהם. חיוכים עטו על פני מרת בנט, בהתקרב הכרכרה אל הדלת; בעלה הביע כובד-ראש מסוגר; הבנות היו מבוהלות, מודאגות ונבוכות.

קולה של לידיה נשמע באכסדרה; הדלת נפתחה לרווחה, והיא התפרצה החדרה. אמה פסעה קדימה, חיבקה אותה וקיבלה פניה ברוב התלהבות; הושיטה ידה בבת-צחוק שבחיבה לוויקהאם, אשר הלך בעקבות גברתו, ואיחלה לשניהם רוב נחת, בפזיזות שהוכיחה, כי אינה מטילה ספק באושרם.

קבלת הפנים שערך להם מר בנט, אשר אליו פנו אחרייכן, לא היתה כה לבבית. פניו הרצינו עוד יותר, וכמעט שלא פישק שפתי. בטחונם הקל של הזוג הצעיר היה אמנם די בו כדי להרעימו. אליזבת בחלה במראה ואפילו העלמה בנט נודעזעה. לידיה עדיין היתה לידיה; פרועה, בלתי מבויישת, פראית, רעשנית ועשויה לבלתיחת. היא פנתה מאחות אל אחות, כשהיא תובעת את ברכתיהן; וכאשר ישבו לבסוף כולם נתנה מבט סקרני סביבה בחדר, הבחינה בכמה שינויים קלים והעירה בצחוק, שזה מכבר לא היתה כאן.

וויקהאם לא היה עגום אף כלשהו יותר ממנה; אך התנהגותו היתה תמיד כה נעימה עד כי אילו היו אופיו ונישואיו מה שהיו צריכים להיות, כי אז היו מתענגים כולם על חיוכיו וקלות דיבורו, כשתבע מהם יחס של קרבת־משפחה. אליזבת לא האמינה מעולם שהוא מסוגל להתמלא בטחון עצמי כזה; אך היא ישרה והחלטה בלבה לא להציב עוד גבולות לשחצנותו של איש. היא הסמיקה ואף ג'יין הסמיקה; אך לחיי השניים, אשר גרמו למבוכתן, לא סבלו כל שינוי גוון.

לא היה מחסור בחומר לשיחה. הכלה ואמה אף אחת מהן לא יכלה לדבר מהר די הצורך; וויקהאם, אשר ישב במקרה על יד אליזבת, החל שואל על מיועדיו בסביבה זו בקלות שברוח טובה, שבה לא יכלה היא להשתוות אליו בתשובותיה. לשניהם כאילו היו הזכרונות המאושרים שבעולם. מאום מן העבר לא זכר בצער; ולידיה הנחתה את השיחה מרצונה הטוב אל נושאים, אשר אחיותיה לא היו מרמזות עליהם בשום פנים ואופן.

“שערו בנפשכם שרק שלשה חדשים חלפו”, קראה, “מאז הלכתי מזה: אני אומרת שדומני, כי חלפו רק שבועיים; וכבר אירעו כליכך הרבה דברים. אל אלוהים! בלכתי מזה, בטוחתי שלא עלה על דעתי שאנשא לפני שובי! אם כי סברתי שיהיה משעשע מאוד אם אנשא”.

אביה נשא את עיניו, ג'יין היתה נכאה, אליזבת נתנה עיניה בלידיה ברוב הבעה; אך היא, אשר לא ראתה ולא שמעה מאומה שלא היה רצוי לה לחוש בו, המשיכה ברוב עליצות: “אה, אמא, האם האנשים כאן בסביבה יודעים שנישאתי היום? חששתי פן אינם יודעים; אנו הדבקנו את וויליאם גאולדינג בדופניתו, ולכן החלטתי שידע זאת; סילקתי את חלון הזכוכית הסמוך אליו, פשטתי את כפתי, והנחתי את ידי לנוח על מסגרת־החלון, כדי שיוכל לראות את הטבעת, ואז קדתי וחייכתי כאילו לא אירע דבר”.

אליזבת לא יכלה עוד לשאת זאת. היא קמה וברחה מן החדר, ולא חזרה עוד עד אשר שמעה, שהם עוברים על פני האכסדרה אל חדר־האוכל. אז הצטרפה אליהם בהקדם כדי לחזות בלידיה, אשר קרבה ברוב הדר הפגנתי אל ימין אמה ואמרה אל אחותה הבכירה: “אה, ג'יין, כעת אני יושבת במקומך, ועליך להנמיך רדת, כי אני אשה נשואה”.

אי אפשר היה לצפות שהזמן יעניק ללידיה אותה מבוכה, אשר לכתחילה היתה לגמרי חפשית ממנה. קלותה ורוחה הטובה עליה הלכו וגברו. היא השתוקקה לראות את מרת פיליפס, את בני לוקאס, ואת כל שאר שכניהם ולשמוע שהיא נקראת בשם “מרת וויקהאם” בפי כל אחד מהם; ובינתיים הלכה אחר פת־הצהריים להראות את טבעתה ולהתפאר בנישואיה בפני מרת היל ובפני שתי העוזרות.

“ובכן, אמא”, אמרה בשוב כולם אל חדר־השחרית, “מה דעתך על בעלי? כלום אינו איש מקסים? בטוחה אני שאחיותי כולן מקנאות בי. אני מקווה רק שיהיה להן חצי מזל משלי. על כולן ללכת לברייטון. זה הוא המקום להשיג בעלים. חבל, אמא, שלא הלכנו שמה כולנו!”

“נכון מאוד, ואילו היתה לי הדעה היינו הולכים שמה. אך, לידיה יקירתי, לכתך הרחק כליכך אינו מוצא חן בעיני כלל. האם את מוכרחה ללכת שמה?”

“אה, אלי! כן; אין בכך כלום. הדבר מוצא חן בעיני יותר מכל. את ואבא ואחיותי צריכים לבוא לראותנו. כל החורף נהיה בניוקאסל, מקווה אני שיהיו איזה נשפים, ואני אשתדל למצוא בניזוג טובים לכולן”.

“הייתי רוצה בזאת יותר מכל!” אמרה אמה.

“ולפני לכתכם תוכלו להשאיר אחת או שתיים מבין אחיותי; ואני, בוודאי, שאשיג להן בעלים לפני תום החורף”.

“אני מודה לך על חלקי אני”, אמרה אליזבת, “אך דרכך למצוא בעלים אינה מוצאת חן בעיני במיוחד”.

לא היה בדעת האורחים להישאר עמהם למעלה מעשרה ימים. מר וויקהאם קיבל מעלת קצינות לפני עזבו את לונדון, והיה צריך להצטרף אל גדודו כתום שבועיים ימים.

איש מלבד מרת בנט לא הצטער על ששהייתם היתה קצרה; והיא ניצלה את הזמן ככל האפשר בבקרה בכל מקום בלוויית בתה, וערכה מסיבות תכופות בביתה. מסיבות אלה היו מקובלות על כולם, כי להימנע מבלוי בחוג המשפחה היה רצוי לבעלי המחשבה עוד יותר מאשר לאלה אשר לא חשבו כלל.

אהבתו של וויקהאם ללידיה היתה ממש מה שאליזבת ציפתה למצוא אצלו, - לא דומה כלל לזו של לידיה אליו. כמעט שלא היתה זקוקה להתבוננותה כדי להיווכח, מטעמים של דברים, שברייחתם באה בעצמת אהבתה שלה ולא שלו; היא היתה תמהה אולי מדוע בכלל בחר לברוח עמה מבלי לאהוב אותה אהבה עזה, לולא היתה בטוחה, שברייחתו היתה הכרח של מצוקה כספית; ואם כזה היה המצב, לא היה עלם אשר יתנגד להזדמנות שתארח לו חברה לדרך.

לידיה אהבה אותו מאוד. הוא היה וויקהאם היקר שלה בכל הזדמנות; ואיש לא היה ראוי להתחרות בו. הוא עשה כל דבר בצורה הטובה ביותר בעולם; והיא היתה בטוחה שיצוד צפרים בראשון לספטמבר יותר מכל אדם אחר בארץ.

בוקר אחד, מייד לאחר בואם, אמרה בשבתה בחברת שתי אחיותיה הבכירות אל אליזבת:

"ליזי, דומני שלא תיארתי לך מעולם את נישואי. את לא היית כשסיפרתי על כך לאמא ולכל האחרים. "כלום אינך סקרנית לדעת כיצד נערכו?"

"לא, באמונה שלא", השיבה אליזבת; "אינני סבורה, שאפשר לומר מעט מדי על נושא זה".

"מה מוזרה את! אך עלי לספר לכן כיצד היו, אנו נישאנו, כידוע לכן, בסט. קלמנטס, כי מקום-מגורי וויקהאם הוא ברובע זה. הוחלט שכולנו נהיה שם בשעה אחת-עשרה. דודי, דודתי ואני היינו צריכים ללכת יחדיו; והאורחים היו צריכים לפגשנו בכנסייה. והנה בא יום ב' בבוקר, ואני הייתי כה נרגשת! חששתי, מבינות אתן, פן יקרה משהו שיגרום לדחייה. ואז הייתי משתגעת לגמרי. ושם היתה דודתי נואמת ומדברת כל הזמן שהתלבשתי, כאילו היתה מטיפה בכנסייה. אך לא שמעתי יותר ממלה אחת מבין עשר, כי הרהרתי, כפי שתוכלי לתאר לעצמך, בוויקהאם היקר שלי, השתוקקתי לדעת אם ישאני בחליפתו הכחולה.

"ובכן סעדנו סעודת-שחרית בשעה עשר כרגיל וחשבתי שלעולם לא תיגמר; כי, אגב, עליכן לדעתו שדודי ודודתי היו בלתי נעימים באופן נורא כל זמן שבתי עמם. האמנה לי, שאף פעם לא הצגתי כף רגלי החוצה, אם כי הייתי שם שבועיים. אף לא מסיבה אחת או תכנית או משהו. אמנם לונדון היתה די ריקה; אך התיאטרון הקטן היה פתוח. ובכן ברגע שהמרכבה קרבה אל הדלת, נקרא דודי בעניני עסק אל אותו איש איום סטון והרי את יודעת, כשהם נפגשים יחדיו אין לדבר קץ. ובכן הייתי כה מבוהלת, עד כי לא ידעתי מה לעשות. כי דודי היה צריך להשיאני; ידעתי שאם נאחר את השעה לא נוכל להינשא כל אותו היום. אך למזלנו חזר אחר עשר דקות וכולנו יצאנו לדרך. אך נזכרתי אחרי-כן, שאילו נמנע ממנו לבוא, לא היינו מוכרחים לדחות את הנישואין, כי מר דארסי היה יכול למלא את מקומו".

"מר דארסי", חזרה אליזבת אחריה בתמהון רב.

"אה, כן! הוא היה צריך לבוא שמה כידוע לך, עם וויקהאם. אך, אל אלוהים! שכחתי לגמרי! לא הייתי צריכה לומר על כך מילה. הבטחתי להם בנאמנות! מה יאמר וויקהאם? הדבר היה צריך להיות סוד גמור!"

"היה צריך להיות סוד", אמרה ג'יין, "לא תוסיפי לומר עוד מלה על נושא זה. תוכלי לסמוך עלי שלא אובה לשמוע עוד דבר".

"אה, כמובן", אמרה אליזבת, אף על פי שלהטה מרוב סקרנות; "לא נשאלך כל שאלות".

"רב תודות", אמרה לידיה; "כי אילו שאלתן, הייתי בוודאי מספרת לכן את הכל, ואז היה וויקהאם מתרעם עלי".

לאחר עידוד כזה להוסיף ולשאול, נאלצה אליזבת להוציא עצמה מכלל יכולת כזו ולברוח משם.

אך לחיות בלי דעת דבר בענין כגון זה לא יכלה; או לפחות לא יכלה שלא לנסות לבקש ידיעות נוספות. כי היה זה בדיוק בקרב אותם האנשים, אשר מקומו יכירנו פחות מכל, והפיתוי לגבי דידו היה בוודאי, פחות מכל. השערות על פירושו של דבר, פזיזות ופראיות, התרוצצו במוחה, אך אף אחת מהן לא סיפקה אותה. אלה אשר גרמו לה קורת-רוח ואשר הציגו את התנהגותו באור האציל ביותר, נראו כמתקבלות פחות על הדעת. היא לא יכלה לשאת ספק כזה; ובהיחפזה ליטול פיסת ניר, כתבה אגרת קצרה אל דודתה וביקשה ממנה הסבר למה שפלטת לידיה, אם הדבר הולם את הסודיות המכוונת.

"תביני על נקלה", הוסיפה, "מה גדולה סקרנותי לדעת הכיצד היה אדם שאיננו קשור באיש ממנו וזר מבחינה יחסית למשפחתנו, ביניכם בעת אשר כזאת. בבקשה ממך, כתבי לי מייד, והסבירי לי דבר, - אם אין הכרח לשמוע על כך בסוד מטעמים מכריעים, כפי שסבורה, כנראה, לידיה; כי אז אאלץ להסתפק באידיעה".

"אמנם לא אסתפק", הוסיפה בינה לבין עצמה, בסיימה את אגרתה; "ודודתי היקרה, אם לא תספרי לי בדרך הישר, איאלץ לנקוט בלהטים ובטכסיסים כדי לגלות דבר".

חוש הכבוד המעודן של ג'יין לא הניח לה לשוחח את אליזבת ביחידות על אשר פלטת לידיה. אליזבת שמחה על כך; כל זמן שלא ידעה אל נכון אם שאלותיה תבואנה על ספוקן, העדיפה לא לגלות את לבה לאיש.

פרק נ"א

אליזבת באה על סיפוקה משקיבלה תשובה על מכתבה בהקדם האפשרי. כשרק באה לידיה, חשה אל החורש הקטן, שבו יכלו להפריעה פחות מכל, ישבה על אחד הספסלים והתכוננה להיות מאושרת; כי ארכו של המכתב העיד עליו שאינו כולל הכחשה.

רחוב גרייסצ'ירץ', 6 בספטמבר,

"בת-אחותי היקרה, - זה עתה קיבלתי את מכתבך, ואקדיש את כל הבוקר הזה לתשובתי לך, כי רואה אני שכתביה בקיצור לא תכיל כל אשר יש לי לספר לך. עלי להודות שהופתעתי מפנייתך; כי לא ציפיתי שתבוא מצדך. אל נא תראיני שאני קוצפת, כי יש ברצוני רק להודיעך שלא חשבתי כי יש צורך בחקירות כגון אלה מצדך את. אם אינך מוכנה להבין לרעי, סלחי לי על חוצפתי. דודך מופתע ממש כמוני; וכלום, מלבד האמונה שאת צד מעורב בדבר, לא היה נותן לו לפעול כשם שפעל. אך אם אמנם את חפה מכל פשע ואינך יודעת דבר, עלי לדבר ביתר בהירות.

עוד ביום בואי מלונגבורן הביתה, קיבל דודך פני אורח מאוד בלתי צפוי. מר דארסי סר אליו ונסגר עמו למשך כמה שעות. הכל תם ונשלם לפני בואי; ולכן לא עינתה אותי כה סקרנותי כשם שעינתה, כנאה, אותך. הוא בא לספר למר גארדינר, שגילה את מקום הימצאם של אחותך ומר

וויקהאם וכי ראה אותם ושוחח עם שניהם – עם וויקהאם כמה וכמה פעמים ועם לידיה פעם אחת. מכל אשר יכולתי להיוודע עזב את דרבישייר יום אחד בלבד אחרינו ובא העירה בהחלטה להתחקות אחריהם. הטעם שהוא מודה בו הוא, כי הוא משוכנע, שבאשמתו לא נודעה איידיהגיונותו של וויקהאם ברבים, עד כדי למנוע בעד כל אשה צעירה בעלת אופי הגון מלאהבו מלתת בו את אימונה. ברוב נדיבות-לבו הוא מייחס הכל לגאונו המוטעה ומודה, כי היה סבור בעבר שלא לפי כבודו הוא לגלות את פעולותיו הפרטיות לעיני העולם כולו, כי מוטב שאופיו ידבר בעד עצמו. ולכן ראה, לדבריו, מחובתו לבוא ולנסות לתקן את המעוות אשר גרם. ואם היה לו טעם אחר, בטוחתי שזה לא ימיט עליו חרפה לעולם. הוא עשה כמה ימים בעיר לפני שהצליח לגלותם; אך היה לו משהו, אשר כיוון את חיפושיו, מה שלא היה לנו; וההכרה בדבר הוא טעם נוסף להחלטתו לצאת בעקבותינו. יש, כנראה, גברת, ושמה יאנג, מי שהיתה פעם אומנתה של העלמה דארסי, אשר פוטרה מתפקידה בשל אימילוי חובתה, אם כי לא אמר מה היה הדבר. היא שכרה אז בית גדול ברחוב אדוארד ופירנסה עצמה מאז בהשכירה חדרים לדיירים. מרת יאנג זו היא, כידוע לו, מיוודעתו הקרובה של וויקהאם; ואליה הלך כדי להיוודע עליו, מייד לאחר שהגיע העירה. אך חלפו שניים או שלושה ימים לפני שהציל מפיה דבר. היא סירבה, כנראה, לבגוד באימונו, בלי שוחד ותגמול, כי טענה, שלאמיתו של דבר אינה יודעת היכן נמצא ידידה. אמנם וויקהאם בא אליה, בהגיעם לראשונה ללונדון, ואילו יכלה לקבלם לביתה היו שמים משכנם אצלה. אולם בסופו של דבר השיג ידידנו הטוב את ההדרכה המיוחלת. הם התגוררו ברחוב... הוא ראה את וויקהאם ואחרייכן עמד על דעתו, שהוא רוצה לראות את לידיה. מטרתו הראשונה היתה, כפי שהודה, להשפיע עליה להסתלק ממצבה הנוכחי המביש, ולשוב אל ידידה, אם רק יואילו לקבלה, ולהציע את עזרתו לפי מידת הצורך. אולם הוא נוכח, שלידיה גמרה אומר להישאר במקומה. היא לא התעניינה באיש מידידה; היא לא חפצה בעזרתו; ולא אבתה לשמוע כלל על עזיבת וויקהאם. הוא הביעה בטחונה שיינשא באחד הימים, ולא היה חשוב לה ביותר אימתי. כיוון שכאלה היו רגשותיה, לא נותר לו, לדעתו, אלא להבטיח את החשת הנישואין, אם כי משיחתו הראשונה עם וויקהאם נודע לו על נקלה, שהלה אינו מעלה כלל את הדבר על דעתו. הוא הודה, שנאלץ לעזוב את גדודו בשל חובות-משחק, שפרעונם לא סבל עוד דיחוי; ולא היסס כלל מלהטיל את כל התוצאות העגומות לבריחתה של לידיה על שגיונה היא בלבד. היה בדעתו להתפטר מייד מקצינותו; ואשר למצבו לעתיד לבוא, יכול לשער מעט מאוד. עליו ללכת לאיזה מקום, אך בלי דעת לאן; ידע רק שאין לו במה להחיות את נפשו.

מר דארסי שאלו מדוע לא נשא את אחותך מייד לאשה. אמנם מר בנט אינו נחשב לאמיד מאוד, אך בכל זאת היה יכול לעשות משהו למענו, ומצבו בוודאי שהיה משתפר מנישואין. אך הוא גילה שוויקהאם טמן עדיין תקווה בלבו להתעשר עושר רב בנישואין מהמעמסה המוטלת עליו.

הם נפגשו כמה פעמים, כי היה עליהם לדון על ענינים רבים. וויקהאם רצה, כמובן, יותר משיכול לקבל, אך לבסוף היה נוטה לפשרה. לאחר שהוחלט ביניהם על הכל נקט מר דארסי צעד שני, להודיע על כך לדודך, והוא ביקר לראשונה ברחוב גרייסצ'ירץ בערב שלפני שובי הביתה. אך לא יכול לראות את פני מר גארדינר; ולאחר חקירה נוספת נודע למר דארסי, שאביך עדיין אצלו, אולם יצא מהעיר למחרת בבוקר. הוא לא סבר שיוכל להיוועץ כהלכה באביך כבודך, ולכן דחה מרצונו הטוב את הפגישה עמו עד לאחר נסיעתו של אביך. הוא לא גילה את שמו, ועד למחרת היום היה ידוע רק שג'נטלמן סר אליו בעניני עסק.

בשבת בא שנית. אביך נסע, דודך היה בביתו, וכפי שכבר אמרתי, שוחחו ביניהם הרבה מאוד. הם נפגשו עוד פעם ביום א' בשבוע, ואז ראיתי גם אני. לא הכל סודר לפני יום ב'; תם הסידור, נשלח רץ ללונגבורן. אך אורחנו היה עקשן מאוד. כנראה, ליזי, שהעקשנות היא, אחר הכל, המגרעת האמיתית באופיו. האשימוהו תכופות במגרעות רבות; אולם זו היא האמיתית. אסור היה לעשות מאומה אשר לא עשה בעצמו; אם כי בטוחתי (ואיני אומרת זאת כדי לקבל תודה, ולכן אל תגלי זאת), שדודך היה מוכן ליישב את הכל.

הם לחמו על כך יד אחת זמן רב, והחסד גדול משראויים לו כל אחד מהג'נטלמן והגברת המעורבים בדבר. אך לבסוף נאלץ דודך להיכנע, ובמקום שיניחו לו לסייע לבת-אחותו נאלץ להסתפק בכבוד שאינו מגיע לו, מה שהיה מאוד למורת-רוחו. מאמינה אני באמת, שמכתבך הבוקר גרם לו קורת-רוח יתירה, כי תבע הסברה אשר תגזול ממנו את נוצותיו השאלות ותעניק את השבח לאיש הראוי לו. אך, ליזי, אל יודע הדבר לאיש מלבדך, או לכל היותר לג'יין.

את יודעת יפה, כפי שאני משערת, מה שנעשה לטובת הזוג הצעיר. חובותיו ייפרעו, והם מגיעים, סבורתני, להרבה יותר מאלף לירה, עוד אלף בתוספת לשלה שנרשם על שמה, ורכישת קצינותו. הטעם, מדוע נעשה כל זה על ידו בלבד, הוא זה שהזכרתי למעלה. בגללו, בשל היותו עוצר ברוחו ובלתי מתחשב באחרים, לא עמדו על אופיו של וויקהאם כראוי, ולכן נתקבל בצורה יפה וזכה לתשומת-לב. אולי יש אמת כלשהי בדבר; אם כי אני מטילה ספק אם דבר היותו עוצר ברוחו או היות אחרים עצורים מדי הוא המסביר את המאורע. אך למרות כל השיחות הנרות הללו, היי סמוכה ובטוחה, ליזי יקירתי, שדודך לא היה נכנע לעולם, לולא ייחסנו לו ענין אחר בכל הדבר.

לאחר שכל זה הוחלט, חזר אל ידידי אשר עדיין שהו בפמברלי; אך הוסכם שישבו ללונדון בהיערך טקס הנישואין, ואז יסיים סיום סופי את כל הענינים הכספיים.

סבורתני, שסיפירתי לך הכל. זה הוא מעשה אשר כפי שאת מספרת, מפתיע אותך מאוד; אני תקווה שלפחות לא יגרם לך כל צער. לידיה באה אלינו ואף וויקהאם יכול לבוא אל ביתנו בכל שעת רצון מלפניו. הוא נהג בדיוק כשם שעשה בעת שהכרתיו בהרטפורדשייר; אך לא הייתי מספרת לך מה מעט נחת שבעתי מהתנהגותה בעוד היא שוהה עמנו, ללא נוכחתי ממכתבה של ג'יין מיום ד' שעבר, כי בשובה הביתה היתה התנהגותה דומה, ולכן מה שאספר לך עכשיו לא יוסיף כאב חדש על כאבך. שוחחתי עמה לא פעם בכל הרצינות, תיארתי לפניה את הרע אשר במעשיה וכל עגמת-הנפש אשר גרמה למשפחתה. בטוחתי, שלא שמעה דבר. לפרקים כמעט והתרעמתי; אולם אז עלו בזכרוני יקירותי אליזבת וג'יין למענן הארכתי רוחי עמה.

מר דארסי דייק לשוב וכפי שלידיה כבר סיפרה לך נוכח בטקס הנישואין. הוא סעד עמנו למחרת היום, והיה צריך לצאת שוב מהעיר ביום ד' או ה'. האם תקצפי עלי מאוד, ליזי יקירתי, אם אטול הזדמנות זו לומר לך (מה שלא הייתי אמיצה למדי לומר זה מכבר) כי נתחבב עלי? התנהגותו כלפינו חביבה מכל הבחינות, ממש כשם שהיה בשהותנו בדרבישייר. תבונתו ודעתו הן לפי רוחי: הוא אינו זקוק למאומה אלא ליתר ערנות; וזאת, אם ישא אשה ברוב תבונה, תוכל אשתו להורותו. כסבורה הייתי שהוא ערמומי מאוד; כי לא קרא כלל בשמך. אך הערמה היא, כנראה באופנה.

אנא, סלחי לי אם העזתי פנים, או, לפחות, אל תענישיני עד כדי שלא להזמיני לפ. לעולם לא אדע אושר עד אשר אסובב את הגן כולו. דופנית נמוכה וזוג פוני קטן ונאה יהיה הדבר הנחוץ לי. אך לא אוכל לכתוב יותר מזה. הילדים קוראים לי מזה מחצית השעה.

שלך בכל לבה,

מ. גארדינר."

תוכן מכתב זה הטיל באלזבת סערת-רוח, שהיה קשה לקבוע חלקו של מי גדול בה יותר, העונג או הכאב. לאחר החשדות המעורפלים והקלושים שהוליד בקרבה אייבהטחון בכל מה שיכלו להיות מעשי מר דארסי להחשת שידוך אחותה, הוכח לה, כי היו פרי מאמץ של נדיבות-לב גדולה מכדי היותם וודאיים, ובעת ובעונה אחת פחדה מחמת ההכרה, כי אמנם היו אמיתיים ברובם! הוא עקב אחריהם בכוונה תחילה עד בואם העירה, הוא נטל על עצמו את כל הטורח וההשפלה הכרוכים בחיפוש כזה; הוא היה צריך להפיל תחינתו בפני אשה שבוודאי בו לה והיא מאוסה בעיניו, ונאלץ להיפגש, להיפגש לעתים קרובות, למען להתווכח, להשפיע ולבסוף לשחד אדם, אשר נמנע תמיד מלראותו, ואשר ביטוי שמו בלבד היה כמוהו כעונש בעיניו. הוא עשה כל זאת למען נערה שאינו יכול לא לחבבה ולא להעריכה. לבה לחש לה, שעשה זאת למענה. אולם זו היתה תקווה, שעד מהרה בחנה עמה באור חישובים אחרים; ועוד מעט וחשה, שאפילו יהירותה לא תספיק לה, כדי לתלות את הדבר באהבתו אליה, אל אשה אשר כבר סירבה לו, עד כדי יכולת להתגבר על רגש כה טבעי כתיעוב שבקרבת-משפחה עם וויקהאם. גיסו של וויקהאם! כל גאון-לבב בוודאי שיירתע מקשר כזה. אמנם עשה רבות, - היא מתביישת לחשוב מה הרבה לעשות; אך הוא נתן טעם להתערבותו, שאינו תובע מאמץ יתר כדי לעורר אימון. מן הצדק שיחוש שטעה במעשיו; הוא בעל יד רחבה ויש לו האמצעים לכך; ואם כי לא ראתה את עצמה כפיתוי העיקרי, בכל זאת יכלה להאמין ששאריות האהבה סייעו לו אולי במאמציו בענין, שלמעשה תלויה בו מנוחת-נפשה. מכאיב היה, מכאיב מאוד לדעת, שהם חייבים תודה לאדם, אשר לעולם לא יבוא על גמולו. אהה, מה דאב לבה על כל חוסר חן שאצרה פעם בקרבה, על כל דברי החוצפה שכיוונה פעם לעומתו! היא שפלה בעיני עצמה! אך היתה גאה בו, - גאה על כי בענין שבאהבה ובכבוד היה מסוגל להתגבר על עצמו. היא קראה את דברי שבחו בפי דודתה פעם ופעמיים. כמעט שלא הספיקו לה, אך גרמו לה קורת-רוח. היא חשה אפילו מעין עונג, מעורב אמנם בחרטה, בראותה מה משוכנעים שניהם, היא ודודה, שיש בינה לבין דארסי רגשי חיבה ואמון הדדיים.

היא קמה ממקומה ונתעוררה מהרהוריה בשל התקרבותו של מישו; ולפני שיכלה לפנות לשביל אחר, הדביק אותה וויקהאם.

"חוששני שאני מפריע, אחותי היקרה, בטויל התבודדותך?" אמר, בהלוותו אליה.

"אמנם כן", השיבה בבת צחוק, "אולם אין פירושו של דבר, שההפרעה היא בלתי רצויה".

"הייתי מצטער עד מאוד אילו היתה. תמיד היינו ידידים טובים, וכעת אף טובים יותר".

"נכון. האם אף האחרים יוצאים החוצה?"

"אינני יודע. מרת בנט ולידיה נוסעות במרכבה למיריטון. וכך נודע לי, אחותי היקרה, מפי דודני ודודתנו, שראית במו עיניך את פמברלי".

היא השיבה בחיוב.

"כמעט שאני מקנא בך בשל תענוג זה. אך סבורני, שלא הייתי יכול לשאת זאת, כי אחרת יכול הייתי להתעכב שם בדרכי לניוקאסל. ואת, בוודאי, נפגשת עם סוכנת-הבית הזקנה? ריינולדס המסכנה, תמיד חיבתני מאוד. אך בפניך, כמובן, לא קראה בשמי".

"קראו קראה".

"ומה אמרה?"

"שהתגייסת לצבא, וכי היא חוששת שלא הלכת בדרך הישר. הרי אתה יודע שבמרחק כזה מתפרשים הדברים שלא כשורה".

"כמובן", השיב, כשהוא נושך את שפתיו. אליזבת קיוותה שהשתיקה אותו; אולם עד מהרה אמר:

"הופתעתי לראות בחודש שעבר את דארסי בעיר. עברנו זה על פני זה כמה פעמים. תוהו אני מה היו מעשיו שם".

"אולי התכוון לנישואיו עם העלמה די בורג", אמרה אליזבת. "משהו מיוחד במינו הביאו, בוודאי, שמה בעונה זו של השנה".

"אין כל ספק. הנפגשת עמו בשהותך בלאמבטון? כסבור הייתי, שהבינותי מדברי הגארדינרים, כי נפגשתם".

"כן, הוא הציגנו בפני אחותו".

"והאם מצאה חן בעיניך?"

"מאוד-מאוד".

"אמנם שמעתי שהשתנתה מאוד לטובה במשך השנה או השנתיים האחרונות. כשראיתיה לאחרונה לא הבטיחה גדולות. שמח אני מאוד, שמצאה חן בעיניך. מקווה אני שתצלח".

“חושבתני שכן, הרי עברה כבר את הגיל המסוכן ביותר”.

“הנסעתם על פני הכפר קימפטון?”

“לא אזכור שעברנו על פניו”.

“אני מזכירו, כי זוהי הכהונה שנועדה לי. מקום נאה עד מאוד! כומריה מצויינת! והיתה מתאימה לי מכל הבחינות”.

“וכיצד היה מוצא חן בעיניך להטיף בכנסיה?”

“מאוד מאוד. הייתי רואה בכל חלק מחובתי, והמאמץ שבדבר היה עד מהרה כמוהו כלא-כלום. לא צריך לקבול; אך, ברור, כי זה היה בדיוק הדבר המתאים לי! השלווה, ההתבודדות בחיים כאלה היתה הולמת את כל רעיונותי על אושר! אך הדבר לא קם ולא היה. השמעת פעם את דארסי מזכיר דברים על כך בהיותך בקנט?”

“שמעתי מבר-סמך, שהוא נאמן בעיני, כי הורישוה לך רק בתנאי ובהתאם לרצונו של הפטרונו הנוכחי”.

“את שמעת! כן, היה משהו גם בזאת; הרי אמרתי לך זאת מלכתחילה, כפי שאת זוכרת בוודאי”.

“ואף שמעתי, כי היתה תקופה שנאומו הטפה לא ערבו לחכך כמו היום; שבעצם הכרזת על החלטתך לא לקבל סמיכות של כומר וכי הענין סודר בפשרה ובהתאם לכך”.

“את שמעת! ולא לגמרי בלי יסוד. בוודאי תזכרי את אשר ספרתי לך בנקודה זו, בשוחחנו על זאת לראשונה”.

כעת הגיעו כבר כמעט לפתח הבית, כי נחפזה בדרכה כדי להיפטר ממנו; וכיוון שלא היתה נוטה להרעימו, למען אחותה, אמרה רק בתשובה, בבת-צחוק שברוח טובה:

“זכור, מר וויקהאם, שאנו כיום, כידוע לך, אח ואחות. הבה לא נוסיף להתקוטט על העבר. מקווה אני שלעתיד לבוא נהיה תמיד תמימי-דעים”.

היא הושיטה את ידה: הוא נשק לה באבירות שבחיבה, אם כי לא ידע כמעט איזו ארשת ישווה לפניו; והם נכנסו הביתה.

פרק נ"ב

מר ויקהאם הסתפק בשיחה זו עד כי שוב לא הדאיב את לבו ואף לא התגרה באחותו היקרה אליזבת, בפתחו בנושא שנית; והיא שמחה להיווכח, כי אמרה די הצורך לשים מחסום לפיו.

יום נסיעתו עם לידיה קרב עד מהרה, ומרת בנט נאלצה להסתגל לפרידה, אשר נועדה להימשך שנים-עשר ירחים, לפחות, כיוון שאלופה לא נענה בשום פנים לתכניתה שכולם יסעו לניוקאסל.

“אה, לידיה יקירתי”, קראה, “מתי ניפגש שוב?”

“אה, אלי, איני יודעת. אולי לא לפני שנתיים-שלוש”.

“כתבי לי, יקירתי, לעתים קרובות”.

“לעתים קרובות ככל שאוכל. אך הרי את יודעת, שלנשים נשואות אין הרבה פנאי לכתוב מכתבים. אחיותי יכולות לכתוב אלי. הרי לא יהיה לכן מה לעשות מלבד זאת”.

ברכות הפרידה של מר וויקהאם היו רוויות חיבה יתירה מאלה של רעייתו. הוא חיך, נראה יפה-תואר ואמר הרבה דברים חמודים.

“הוא ברנש נאה, ” אמר מר בנט, כשרק יצאו מן הבית, “שלא ראיתי כמוהו מעודי. הוא מחייך ברוב אווילות, מצטחק ועוגב על כולנו. אני גאה בו מאוד, מוכן אני להתחרות בסיר וויליאם לוקאס, אם יהיה מסוגל למצא חתן בעל ערך יותר ממנו”.

היעדר בתה העכיר את רוחה של מרת בנט למשך כמה ימים.

“חושבת אני לא פעם, ” אמרה, “שאינ דבר רע מפרידה מעל רעים. כי אדם רואה את עצמו כה עזוב בלעדיהם”.

“אלה הן התוצאות, גברתי, של השאת בת, אמרה אליזבת. “עליך לשבע לפחות נחת על כי ארבעת האחרות הן פנויות”.

“כלל וכלל לא. לידיה אינה עוזבת אותי משום שהיא נשואה, אלא אך ורק משום שגדודו של בעלה חונה כה הרחק מכאן. אילו היה קרוב יותר, לא היתה כה נחפזת לנסוע”.

אך עד מהרה רווח לה מדכאונה אשר בא עליה בשל מאורע זה, ושוב נכונה לה התרגשות שבתקווה, בשל ידיעה קצרה אשר נפוצה עד מהרה.

סוכנת הבית בנתרפלד קבלה הוראות להתכונן לקראת בוא אדונה, אשר אמר לבוא לביתו כעבור יום או יומיים, כדי לערוך שם ציד למשך כמה שבועות. מרת בנט לא ידעה עוד מנוח. היא נתנה עיניה בג'יין, חייתה והניעה בראשה לסירוגין.

“יפה, יפה, ובכן, אחותי, מר בינגלי בא”. כי מרת פיליפס היא אשר הביאה לה הראשונה את הבשורה. “טוב, מוטב כך. אמנם לא איכפת לי הדבר כלל. אין הוא עוד חשוב בעינינו, ובטוחתני שאיני רוצה עוד לראות את פניו, אך הרשות בידו לבוא לנתרפילד, אם רצונו בכך. מי יודע מה עלול להתרחש? אך מה לנו לדבר? הרי יודעת את, אחות, כי הסכמנו בינינו זה מכבר שלא להזכיר ענין זה אף במלה אחת. ובכן ברי לך בהחלט שהוא עומד לבוא?”

“היי סמוכה ובטוחה”, השיבה הלזו, “כי אמש היתה מרת ניקולס במיריטון; ראיתה בעברה ויצאתי בכוונה כדי לשמוע אם יש אמת בדבר; והיא אמרה שאמנם אמת ויציב. הוא יבוא, לכל המאוחר, ביום ה'; ויתכן מאוד שביום ד'. היא היתה, כפי שאמרה לי, בדרכה אל הקצב כדי להזמין מעט בשר ליום ד' והיו לה שלושה זוגות של ברווזי מרבק לשחיטה”.

העלמה בנט לא יכלה לשמוע על בואו מבלי לשנות גוון פניה. חדשים רבים עברו מאז הזכירה שמו בפני אליזבת; אולם כעת משרק נשאר ביחידות – אמרה לה:

“ראיתיך היום, ליזי, כשאת נותנת בי עיניך בספר לנו דודתי על הידיעה שנפוצה, ויודעת אני שהייתי אומללה למראה; אך אל תתארי לך שהדבר בא לי בשל איזה טעם אוילי. רק נבוכותי לרגע, כי חשתי שיתנו בי עיניים. הריני מבטיחה אותך, כי הידיעה אינה גורמת לי לא עונג ולא כאב. שמחה אני רק על דבר אחד, שהוא בא יחידי; כי נראנו פחות. לא משום שאני יראה מפני עצמי, אלא שאני חוששת מפני הערות של בני-אדם”.

אליזבת לא ידעה כיצד לפרש את הדבר. לולא ראתה אותו בדרכי שייר, היתה משערת שהוא מסוגל לבוא שמה ללא כל כוונה אחרת מאשר זו שהודה בה; אולם עדיין היתה סבורה שהוא רוחש חיבה לג'יין, ולא יכלה להחליט אם קרוב יותר לוודאי, שהוא בא בהיתר מאת ידידו, או שיש לו די עוז לבוא בלעדיו”.

“אך מה קשה גורלו”, חשבה לפרקים, “שאינן איש מסכן זה יכול לשוב אל בית שהוא שכרו באורח חוקי, מבלי לעורר את כל ההסברות הללו! מוטב שאניחנו לנפשו”.

למרות הצהרות אחרות על רגשותיה לקראת בואו, שאמנם האמינה בהם, בתום לבבה, יכלה אליזבת להבחין על נקלה, שרוחה הרגילה לא היתה לה עוד. רוחה היתה יותר נטרדת, יותר בלתי יציבה, ממה שהיתה רגילה לראות אצלה לעתים מזומנות.

הנושא שהוריהן התווכחו עליו ברוב התלהבות רק זה לפני שנים-עשר ירחים הועלה כעת שוב על הפרק.

“יקירי, כשישוב מר בינגלי ויבוא”, אמרה מרת בנט, “יהיה עליך, כמוכן, לסור אליו”.

“לא, לא. את אילצת אותי אשתקד לבקרו והבטחת, שאם אלך לראותו ישא לו אחת מבנותי לאשה; אך הדבר הסתיים בלא-כלום, ולא אניה שישלחוני שנית בשליחות סרק”.

רעיתו תיארה לפניו מה הכרחי בהחלט יהיה בשוב הלה לנתרפילד שום-לב זה מצד כל הג'נטלמנים שבסביבה.

“זה הוא נימוס שאני בוחל בו”, אמר הוא. “אם הוא רוצה בחברתנו, ילד ויבקשנה. הוא יודע היכן מקום מגורנו. אני לא אבזבז את שעותי בריצה אחר שכני, בכל פעם שהם יוצאים לדרך או שבים מדרכם”.

“ובכן, כל הידוע לי הוא, שתהא זו גסות-רוח איומה מצדך אם לא תסור אליו. אך על כל פנים לא ימנעני הדבר מלהזמין לסעוד עמנו כאן, זאת החלטתי ולא אשנה. עלינו להזמין בקרוב את מרת לונג ואת הגולדיניגים. יחד עמנו יהיה המספר שלושה-עשר; ולכן יהיה בדיוק מקום על יד השולחן בשבילו”.

מנוחמת בהחלטה זו, יכלה לשאת ביתר קלות את חוסר-הנימוס של בעלה; אם כי היתה זו מחשבה מדכאת עד מאוד לדעת שבשל כך יחזו אולי שכניה כולם את פני מר בינגלי לפני שהם יראוהו.

“אני מתחילה כבר להצטער בכלל על בואו”, אמרה ג'יין לאחותה. “אמנם לא יהיה בכך כלום; אוכל לראותו בשווין-נפש גמור, אך בקושי אוכל לשאת דיבורים מתמידים אלה עליו. כוונת אמי טובה; אך היא אינה יודעת, אין איש יכול לדעת, מה, רב סבלי לשמוע כל אשר היא דוברת. מאושרת אהיה עם תום שהייתו בנתרפילד!”

“מי יתן ויכולתי לומר משהו לנחמך”, השיבה אליזבת. “אבל אין זה בכלל בגדר יכולתי. עליך להרגיש זאת; ואין לי אפילו הסיפוק הרגיל להטיף אורח-רוח לסובל, כי לך יש תמיד הרבה מזה”.

מר בינגלי הגיע. מרת בנט הצליחה בעזרת משרתיה להתבשר על כך הראשונה, כדי שתקופת הדאגה והעצבנות תאריך אצלה ככל האפשר. היא מנתה את הימים שצריכים לחלוף לפני שיוכלו לשלוח את הזמנתם, ללא כל תקווה לראותו לפני כן. אולם בבוקר השלישי לאחר בואו להרטפורדשייר ראתה אותו מחלון חדר-המלתחה שלה, כשהוא נכנס אל האחו ורוכב לעבר הבית.

ברוב ערנות הבהילה את בנותיה ליטול חלק בעליצותה. ג'יין שמרה בכל תוקף על מקומה ליד השלחן; אך אליזבת קרבה אל החלון על מנת לתת סיפוק לאמה, - היא התבוננה, - היא ראתה את מר דארסי עמו וישבה שוב על יד אחותה.

“ג’נטלמן בא עמו, אמא”, אמרה קיטי; “מי יכול להיות האישה?”

“כנראה, איזה מיודע או אחר, יקירתי; איני יודעת”.

“הו!”, השיבה קיטי, “הוא נראה בדיוק כאותו איש שהיה עמו גם אז. מר – מה שמו? – אותו איש גבה־קומה וגא”.

אל אלוהים! מר דארסי! - - אמנם זה הוא, בי נשבעתי. כל ידיד של מר בינגלי יהיה רצוי כאן, כמוכן, תמיד; לולא זאת הייתי אומרת שאפילו מראהו מאוס עלי”.

ג’יין התבוננה באליזבת בתמהון ובדאגה. היא ידעה רק מעט על פגישתם בדרכישייר, ולכן חשה מה גדולה מבוכת אחותה, בראותה אותו כמעט בפעם הראשונה אחר קבלה מכתב ההסברה מידי. שתי האחיות נבוכו למדי. כל אחת הבינה לרע חברתה וכמוכן ראתה ללב עצמה; ואמן המשיכה לדבר על אי־חיבתה אל מר דארסי ועל החלטתה לנהוג כלפיו בנימוס, בשל היותו ידידו של מר בינגלי, מבלי שאף אחת מהן תטה אוזן לדבריה. אך לאליזבת היו מקורות למבוכה, שג’יין לא יכלה אפילו לחשוך בהם, כי עדיין לא מצאה עוז בנפשה להראות לה את מכתבה של מרת גארדינר או לספר על השינוי שחל ברגשותיה היא כלפיו. בעיני ג’יין היה רק אדם, שהיא סירבה להצעת הנשואין שלו, ואשר לא העריכה כראוי את סגולותיו; אך הודות לידיעותיה הרבות היה בעיניה של אליזבת האישה, שכל משפחתה חייבת לו על הטובה שגמל עמה ואשר היא עצמה התייחסה אליו בענין, ואם לא כה ענוג הרי, לפחות, מתקבל על הדעת ובדיוק כאותו הרגש שרחשה ג’יין אל בינגלי. תמהונה על בואו – על בואו לנרתיילד, ללונגבורן, וחפשו אותה עוד הפעם מרצונו הטוב – היה דומה כמעט למה שידעה, כשהיתה עדה לשינוי שחל בהתנהגותו בדרכישייר.

הצבע אשר סולק מעל פניה חזר לחצי הדקה במשנה להט, ובת־צחוק רווית־עונג שיוותה ברכ לעיניה. אותה שעה חשבה, שעדיין לא חל כל שינוי בחיבתו ובתוחלתו; אך לא אבתה להשלות מדי את נפשה.

“הבה אראה לראשונה כיצד יתנהג”, אמרה היא; “ואז יהיה עדיין מוקדם מדי לקוות”.

היא ירדה שקועה בעבודתה, כשהיא מתאמצת לשמור על שלווה־רוחה ומבלי להיזקק לשאת את עיניה, עד אשר סקרנות מודאגת השיאה אותן לפני אחותה, בהתקרב המשרת אל הדלת. ג’יין היתה חיוורת מעט מהרגיל, אך מיושבת יותר בדעתה משיכלה אליזבת לצפות. בהתקרב הג’נטלמנים הלכה והסמיקה; אך היא קיבלה את פניהם בקלות מספיקה ותוך התנהגות נאה, חפשיית מכל זכר לתרעומת או מכל אדיבות מיותרת.

אליזבת אמרה לכל אחד מהם מעט ככל שהתיר לה הנימוס, וישבה שוב לעבודתה, בהתמדה שלא תמיד ידעה כמוה. היא העזה להעיף אך מבט אחד בדארסי. הוא נראה כבד־ראש כרגיל, ולפי דעתה יותר מכפי שנראה פעם בהרטפורדשייר מאשר בעת שראתהו בפמברלי. אך אולי לא יוכל להיות בנוכחות אמה מה שהיה במעמד דודה ודודתה. היתה זו הנחה מכאיבה, אך לא בלתי מתקבלת על הדעת.

גם את בינגלי סקרה לרגע, ובשהות קצרה זו ראתה אותו כשהוא דומה נהנה ונבוך כאחד. מרת בנט קיבלה אותו במידה של נימוס אשר העטתה כלימה על שתי בנותיה, ביחוד שהיה בניגוד לנימוסה הצונן ורבי־הטקס בפניה אל ידידו.

ביחוד נפגעה אליזבת, אשר ידעה כי אמה חייבת לאחרון בעד הצלת בתה החביבה מגורל מביש ללא מרפא, והתייסרה ברוב מכאובים למראה הפליה חסרת טעם כגון זו.

דארסי לא אמר כמעט מאומה, אחר ששאל אותה לשלומם של מר ומרת גארדינר, - שאלה שלא יכלה להשיב עליה ללא מבוכה. לא הושיבוהו לצדה; ואולי זה היה הטעם לשתיקתו; אך לא כן היה הדבר בדרכישייר. שם שוחח עם ידידה כשלא יכול לשוחח עמה. כעת חלפו כמה דקות, מבלי שיישמע צליל קולו; ובשאתה לפרקים את עיניה אל פניו, בלי יכולת להחזיק מעמד עוד בפני סקרנותה, מצאה אותו לא פעם כשהוא מתבונן בג’יין לא פחות מאשר בה, ולעתים קרובות אף לא באיש, אלא ברצפה. הוא הביע בגלוי יתר ישוב־הדעת ופחות התאמצות להנעים מאשר בפגישתם האחרונה. היא היתה מאוכזבת, וקצפה על עצמה על היותה כך.

“כלום אוכל לצפות שינהג אחרת?” אמרה לעצמה. “ובכל זאת מדוע בא?” היא לא היתה נוטה לשיחה עם איש מלבדו; ואולי לא היה לה כמעט העוז לפנות בדברים.

היא שאלה על אחותו, אך לא יכלה לעשות יותר מזה.

“זמן רב חלף מאז נסעת, מר בינגלי”, אמרה מרת בנט.

הוא נחפו להסכים לדבריה.

“התחלתי כבר חוששת שלא תשוב לעולם. בני־אדם אמרו אמנם שיש בדעתך לעזוב את המקום לגמרי בחג מיכאל הקדוש; אך מקווה אני שאין אמת בדבר. שינויים רבים חלו מאז הלכת מזה. העלמה לוקאס נשואה ויושבת כבר בבית. גם אחת מבנותי נישאה. משערת אני ששמעת על כך; בוודאי ראית על כך בעתוננים. כידוע לי, היה ב”טיימס” וב”קורייר”, אם כי לא נתפרסם כיאות. שם נאמר רק: “זה לא מכבר, נשא מר ג’ורג’ וויקאהם את העלמה לידיה בנט”. מבלי להזכיר אף בהברה אחת את אביה או מקום מגוריה, או משהו. אחי גארדינר הוא אשר חיבר זאת, ותמהה אני עליו שלא עשה מלאכתו באמונה. הראית את הידיעה”

בינגלי השיב בחיוב והעתיר ברכותיו. אליזבת לא ההינה לשאת את עיניה. ולכן לא יכלה לדעת מה היה מראהו של מר דארסי.

“אין כל ספק שדבר נפלא הוא להשיא בת כהלכה”, המשיכה אמה; “אך בעת ובעונה אחת, מר בינגלי, קשה מאד לשאת את הפרידה מעליה. הם

הלכו לניוקסל, עיר צפונית, כנראה; ושם יישארו, ואיני יודעת כמה זמן. גדודו חונה שם; כי בוודאי שמעתם שעזב את חיל המחוז - - ושהתגיס לצבא הסדיר. השבח לאל! יש לו כמה ידידים, אם כי אולי לא כה רבים כפי שהוא ראוי שיהיו לו."

אליזבת, אשר ידעה שהזכרים מכוונים אל מר דארסי, שקעה בסבל כה רב שבכלימה, עד כי ישבה בקושי על מקומה. אך הדבר אילצה, לפחות, לפתוח פיה ולדבר, וכל דבר אחר לא היה יכול להניעה לכך לפני כן בהצלחה; והיא שאלה את בינגלי אם יש בדעתו כרגע לשהות בכפר. הוא קיווה, שלכמה שבועות.

"לאחר שתצוד את כל צפריך, מר בינגלי" אמרה אמה "אבקשך לבא הנה לצוד ככל אוות נפשך באחוזתו של מר בנט. בטוחני, שישמח מאוד להנעים לך ויחסוך למענך את המיטב שבלהקות צפרינו".

סבלה של אליזבת גבר לשמעה גילוי-לב בלתי הכרחי זה! אילו נתהוו כיום אותם הסיכויים הנאים שעוררו אשתקד, היתה בטוחה, כי הכל היה חש לקראת אותו סיום מרעים. אותו הרגע חשה, כי שנות אושר לא תוכלנה לפצות אותה או את ג'יין על רגעי מבוכה מכאיבים אלה.

"משאלת לבי הראשונה היא", אמרה בינה לבין עצמה, "שלא להיות לעולם בחברתו של איש מהם. חברתם לא תוכל להעניק עונג, אשר יכפר על דכאון כגון זה! מוטב שלא אראה עוד לעולם לא את זה ולא את חברו!"

אך הסבל, אשר שנות אושר כאילו לא יכלו לפצותו, זכה עד מהרה לרווחה ממשית, על ידי מידת ההערצה הגדולה שהתלקחה בלב המאהב לשעבר למראה יפי אחותה. בהיכנסו לראשונה, דיבר עמה מעט; אך כל חמש דקות הסב לבו אליה יותר ויותר. הוא נוכח, שהיא יפה ממש כשם שהיתה אשתקד; רוחה טובה עליה והיא טבעית למדי, אם כי פחות פטפטנית. ג'יין היתה מעוניינת שלא יבחינו בה שינוי כלשהו והיתה בטוחה בתום-לבה, ששוחחה הרבה כמאז ומתמיד; אך מוחה היה כה טרוד, עד כי לא תמיד ידעה ששתקה.

בקום הג'נטלמנים ללכת לא שכחה מרת בנט את חובת הנימוס המוכנה עמה מראש, והם הוזמנו לסעודה. נקבע שיסעדו לאחר כמה ימים בלונגבורן.

"בעצם אתה חייב לי ביקור, מר בינגלי", הוסיפה; "כי בלכתך העירה בחורף שעבר, הבטחת, שמיד לאחר שובך תסעד עמנו סעודת-משפחה. רואה אתה, לא שכחתי; ואוכל להבטיחך, שהייתי מאוכזבת מאוד על כי לא חזרת ולא עמדת בדיבורך".

בינגלי נראה אווילי מעט בשמעו הערה זו, ואמר משהו בדבר צערו על כי עסקיו עיכבוהו. ואז הלכו לדרכם.

מרת בנט היתה נוטה מאוד לבקשם להישאר ולסעוד עמם עוד באותו היום; אך אם כי תמיד היה ערוך אצלה שולחן נאה, לא סברה שמשהו הכולל פחות משתי מנות יכול להיות טוב די הצורך לגבי אדם שיש לה כלפיו כוונות כה מדאיגות, או לספק תיאבוננו או גאונו של איש בעל עשרת אלפים לשנה.

פרק נ"ג

משרק הלכו להם, יצאה אליזבת להשיב רוחה אליה, או במלים אחרות, להגות ללא הפרעה בנושאים שיש בהם לדכא אותה עוד יותר. מנהגו של מר דארסי הדהימה והרעימה.

"מדוע בכלל בא?" שאלה. "אם הוא בא כדי להיות רציני, אדיש ונזהר בכל דיבור".

לא יכלה להשיב על כך תשובה העלולה לגרום עונג לעצמה.

"יכול הוא להיות אדיב, ונעים כלפי דודי ודודתי, בעשותו בעיר; ומדוע לא יהא כך כלפי אני? אם הוא ירא מפני, מדוע בא הנה? אם אין לבו נוטה עוד אלי, מדוע הוא מחריש גבר מקניט, מקניט! לא אוסיף עוד להרהר בו".

אבל היא עמדה בהחלטתה למרות רצונה במשך שהות קצרה בלבד, בשל אחותה שהלכה והתקרבה אליה, ומשנצטרפה אליה הביעה כולה עליצות שהעיד כי ביקור האורחים נעם לה ביותר.

"כעת", אמרה "לאחר חלוף פגישה ראשונה זו, אני מרגישה עצמי חפשי לגמרי. יודעת אני כוחי מה הוא, ובואו לא יביאני עוד במבוכה. שמחה אני שישעך כאן ביום ג'. כי אז יראו רבים ששנינו נפגשים רק כמידועים רגילים ושווי-נפש".

"כן, שווי-נפש מאוד", אמרה אליזבת. "אה, ג'יין, היזהרי!"

"ליזי יקירתי, אינך סבורה, בוודאי, שאני כה רפה עד כדי להימצא כעת בסכנה".

"סבורתני, שנשקפת לך סכנה גדולה שיאהב אותך לא פחות מאשר אהב".

את הג'נטלמנים לא ראו עד יום ג'; ובינתיים גילתה מרת בנט את כל התכניות המאושרות אשר החיו את רוחו הטובה ונימוסיו הרגילים של מר בינגלי בביקור של חצי שעה.

ביום ג' התכנסה חבורה גדולה בלונגבורן; ויש לומר לזכות השניים, הספורטאים המובהקים בדיקנותם, אשר להם ציפו יותר מכל, שהם באו

בהקדם. עם היכנסם אל חדרהאוכל פקחה אליזבת עיניה לראות אם מר בינגלי יושב במקום שהיה מיועד לו בכל מסיבותיהם בעבר לצד אחותה. אמה המעשית, שהיתה טרודה באותן המחשבות, התאפקה שלא להזמינו לשבת לצדה. בהיכנסו החזרה נראה מהסס; אך ג'יין העיפה מבט סביבה, ובאקראי נתחייכה: והזכר קם והיה. הוא ישב לצדה.

אליזבת התבוננה בחברו, ברחשי נצחון. הוא נשא זאת באדישות נאצלת; והיא יכלה לתאר לעצמה, שבינגלי קיבל ממנו הרשאה להיות מאושר, לולא ראתה שאף עינו פונה לעברו של מר דארסי, בארשת של בהלה ובצחוק למחצה.

התנהגותו כלפי אחותה בשעת הסעודה העידה על הערצתו אותה, אם כי היה הפעם עצור יותר מאשר בעבר, עד כי אליזבת היתה משוכנעת, שאילו הניחו לו להחליט בעצמו, היה אושרם של ג'יין ושלו מובטח עד מהרה. אם כי לא ההינה לתלות תקווה במסקנותיה, גרמה לה התנהגות קורת-רוח. מכאן שאבה את כל התרוממות הרוח שיכלה להשרות על עצמה; כי רוחה לא היתה טובה עליה. מר דארסי היה רחוק ממנה כמעט ככל מידת אפשרותו של שולחן להפריד בין שנים. הוא ישב לצדה האחד של אמה. היא ידעה מה מועט הוא העונג, ששייבה כזו יכולה לגרום לכל אחד מהם. היא לא היתה קרובה במידה מספקת עד כדי לשמוע משהו משיחתם; אך יכלה לראות עד כמה פנו לעתים רחוקות זה אל זה בדברים, ומה רשמי וקר היה דרכם בשעת דיבור. חוסר-אדיבותה של אמה הגביר עוד את כאבה של אליזבת, אשר ידעה על החוב שחבו לו; ויש והיתה מוכנה לפרקים לתת הכל, רק כדי שתהיה לה הזכות לומר לו שנדיבות-לבו אינה בלתי-מורגשת ולא בלתי ידועה למשפחה כולה.

היא קיוותה שעוד תמצא איזו הזדמנות באותו ערב אשר תפגישם; שלא כל הביקור יחלוף מבלי לאפשר להם לפתוח בשיחה של ממש, שתהא יותר מברכות-הנימוסים הכרוכות בכניסתו. כיוון שהיתה מודאגת ונבוכה, עבר עליה הזמן בטרקלין לפני בוא הג'נטלמנים ברוב ליאות ובשעמום במידה שהפכה אותה כמעט לחסרת-נימוסין. היא ציפתה לכניסתם בכל רגע כי ידעה, שבה תלוי כל סיכוייה להיחנות מערב זה.

“אם לא יגש אז אלי”, אמרה, “אוותר עליו עדי עד”.

הג'נטלמנים באו; והיא היתה סבורה, כי הוא נראה מוכן להיענות למחשבותיה; אך, אבוי! הגברות התכנסו סביב השולחן שהעלמה בנט שפתה עליו תה, ואליזבת מזגה קפה, בהתקלות כה צפופה עד כי לא נשאר אף מקום פנוי בקרבתה שיהא אפשר להציג בו כסא. ובהתקרב הג'נטלמנים, קרבה אצלה אחת הנערות עוד יותר, ואמרה בלחש:

“הגברים לא יפרידו בינינו, גמרתי אומר ויהי מה. אין אנו רוצות אף באחד מהם; לא כן?”

דארסי התרחק לעברו האחר של החדר. היא עקבה אחריו בעיניה, קינאה בכל אדם ששוחח עמו, כמעט שלא אזרה אור-רוח להגיש לכל אחד קפה, ואז קצפה על עצמה על אווילותה כי רבה!

“איש אשר סירבו לו פעם! כיצד אוכל להיות אווילית עד כדי לצפות לחידוש אהבתו האין איש בבני-מינו, אשר לא יתנגד לרפיון כזה לחזוק על הצעת נישואין לאותה האשה? אין עלבון מחפיר ומאוס מזה?”

היא התעוררה במקצת, כשהחזיר לה בעצמו את ספל הקפה שלו; והיא ניצלה את ההזדמנות ואמרה:

“האם אחותך עדיין בפמברלי?”

“כן, היא תישאר שם עד חגי-המולד”.

“ויחידה לנפשה? האם כל ידידיה עזובה?”

“מרת אנסלי שוהה עמה. האחרים נסעו מזה שלושה שבועות לסקארבורו”.

היא לא יכלה להעלות עוד על דעתה מה לומר; אילו רצה הוא לשוחח עמה יכול היה לנסות ולהצליח יותר. אולם הוא ניצב על ידה כמה דקות בדומיה; ולבסוף, בלחוש שוב הנערה הצעירה על אזנה, התרחק והלך.

לאחר שכלי-ההתה סולקו והוצגו שולחנות הקלפים, קמו כל הגברות ממקומן ואליזבת קיוותה אז ששוב יגש אליה, אך כל תקוותיה עלו בתוהו, כי ראתה שהוא נופל קרבן לאמה השוחרת-טרף למשחק לוויסט, ואחר כמה דקות כבר הושיבוהו עם שאר החבורה. כעת איבדה כבר כל תקוות הנאה. למשך שאר הערב הושיבו אל שולחנות נפרדים ולא היה לה עוד מה לקוות, אולם עיניו תהו לעתים קרובות לעברה היא בחדר, עד כי שיחק בחוסר הצלחה ממש כמוה.

מרת בנט זממה להשהות את שני הג'נטלמנים מנתרפליד לפת-ערבית, אך למזלה הרע הוזמנה כרכתם בהקדם, ולא היתה לה כל הזדמנות לעצור בעדם.

“ובכן, נערות”, אמרה משרק נותרו לבדן, “מה תאמרנה על היום? סבורתני, שהכל התנהל על הצד הטוב ביותר, אוכל להבטיחכן נאמנה. בשר-הצייד נצלה די הצורך – וכל אחד אמר שלא ראה מעודו מותן כה שמנה. המרק היה טוב פי חמישים וחמישה מזה שאכלנו בשבוע שעבר אצל הלוקאסים; ואפילו מר דארסי הודה שציפורי-הקורא היו עריבות מאוד; ואני משערת שיש לו, בוודאי, לפחות שניים או שלושה טבחים צרפתיים. ואת, ג'יין יקירת, לא ראיתך מעודי יפה יותר למראה. אף מרת לונג אמרה זאת, כי שאלתיה אם אינך יפת מראה. ומה, סבורה את, אמרה מלבד זאת? “אה, מרת בנט, סוף-סוף היא תהיה לנו בנתרפליד!” באמונה, שכך אמרה. סבורתני, שאין יצור טוב ממרת לונג, ובנות-אחותה הן נערות מחונכות כהלכה, וכלל וכלל לא יפות; אני חובבת אותן מאוד”.

בקיצור, רוחה של מרת בנט היתה מרוממת: היא ראתה יפה את יחסו של מר בינגלי אל ג'יין, עד כדי להיות משוכנעת, שבסופו של דבר השג תשיגנו; וכה הרחיקה לכת בצפייתה להפיק יתרון למשפחה, ביחוד בהיות רוחה טובה עליה, עד כי היתה כמעט מאוכזבת כשלא ראתה אותו שנית למחרת היום, כשהוא בא בהצעת־נישואין.

“היה לנו יום נעים היום”, אמרה בעלמה בנט לאליזבת. “החברה נבחרה בהצלחה רבה והאחד הלם כה יפה את רעהו. מקווה אני שניפגש לעתים קרובות”.

אליזבת הצטחקה.

“אליזבת, אל נא תעשי זאת. אל לך לחשוך בי. הדבר מטרידני. אוכל להבטיחך נאמנה, שלמדתי כעת להיחנות משיחתו כמשיחת עלם נעים ונבון, מבלי לצפות ליותר מזאת. אני משוכנעת בהחלט, ממנהגיו כיום, שמעולם לא העלה על דעתו לעורר את חיבתי. הוא רק מחונן ביתר נעימות שבדיבור ובתשוקה עזה להיות נעים לכל”.

“את אכזרית מאוד”, אמרה אחותה, “אינך מניחה לי לחייך ואת מגרה אותי לכך בכל רגע ורגע”.

“מה קשה בכמה מקרים לעורר אימון, ועד כמה בלתי־אפשרי הוא הדבר במקרים רבים אחרים! אך מדוע תרצי דווקא לשכנעני, שאני חשה יותר משאני מודה?”

“זו היא שאלה שכמעט ואיני יודעת כיצד להשיב עליה. כולנו אוהבים להורות, אם כי אנו יכולים ללמד רק מה שלא כדאי לדעת. סלחי לי; ואם את עומדת על דעתך שאת אדישה, אל נא תעשיני לאשת־סודך”.

פרק נ"ד

כמה ימים אחר ביקור זה סר בינגלי שנית, ויחידי היה הפעם. רעו עזבו אותו בוקר ונסע לונדונה, אך אמר לשוב לביתו כעבור עשרה ימים. הוא ישב עמיהם כשעה ורוחו טובה עליו מאוד. מרת בנט הזמינה אותו לסעוד עמם; אך הוא הודה בהבעות צער רבות כי כבר הוזמן למקום אחר.

“מקווה אני, שמזלנו יאיר לנו יותר”, אמרה, “כשתבקרונו בפעם הבאה”. הוא אמר שיהיה מאושר מאוד בכל שעה וכו'; ואם תרשה לו ינצל הזדמנות קרובה לסור אליהם.

“התוכל לבוא מחר?”

“כן, מחר איננו עסוק כלל; והזמנתה נתקבלה חיש מהר.

הוא בא בהקדם עד כי אף אחת מהגברות עדיין לא היתה לכושה. מרת בנט באה במרוצה אל חדר בנותיה, בחלוקה, ושערה עשוי למחצה, כשהיא קוראת בקול:

“ג'יין יקירתי, מהרי ורדי למטה. הוא בא, - מר בינגלי בא; באמונה שבא. מהרי, מהרי. הנה, שרה, בואי בזה הרגע אל העלמה בנט, וסייעי לה בשמלתה. הניחי לשערה של העלמה ליזי”.

“נהיה למטה בכל ההקדם האפשרי”, אמרה ג'יין; “אך דומני שקיטי הקדימה את כולנו, כי היא עלתה למעלה עוד לפני מחצית השעה”.

“אה! תלך קיטי לכל הרוחות! מה לה ולכך? חושי, חושי, מהרי! היכן חגורתך, יקירתי?”

אך בלכת אמה, לא אבתה ג'יין לרדת שלא בלווית אחת מאחיותיה.

אותה הדאגה, להשאירם ביחידות, נתבלטה שוב כל אותו ערב. אחר התה הסתלק מר בנט אל לשכת־ספריו, כמנהגו מאז ומתמיד, ומארי עלתה למעלה אל כלי־המוזיקה שלה. לאחר ששתי אבני־נגף מהחמש סולקו בדרך זו, ישבה מרת בנט, כשהיא מתבוננת ומצמצצת לעבר אליזבת וקאתרין במשך זמן ניכר, מבלי לעשות עליהן רושם כלשהו. אליזבת לא אבתה לראותה; ובראות קיטי את מעשיה, אמרה בתום לבה: “מה לך, אמה? מה את קורצת לעומתי ללא הפוגה? מה עלי לעשות?”

“לא כלום, ילדה, לא כלום. לא קרצתי לך”. ואז ישבה במנוחה עוד חמש דקות; אך כיוון שלא יכלה לבזבז הזדמנות כה יקרה לריק, קמה לפתע ממקומה ובאמרה לקיטי: “בואי עמי, אהובתי, אני רוצה לשוחח עמך”, הוציאה אותה מהחדר. ג'יין נתנה עינה מייד באליזבת והביעה סבלה למראה תחבולה זו והפצירה בה שלא תיכנע לה. לאחר כמה דקות פתחה מרת בנט את הדלת למחצה וקראה:

“ליזי, יקירתי, אני רוצה לשוחח עמך”.

אליזבת נאלצה ללכת.

“מוטב שנניחם ביחידות, מבינה את”, אמרה אמה, כשרק יצאה אל האכסדרה. “קיטי ואני עולות למעלה לשבת בחדר־המלתחה שלי”.

אליזבת לא ניסתה להתווכח עם אמה, אך נשארה במנוחה באכסדרה עד אשר היא וקיטי נעלמו מן העין ואז חזרה אל הטרקלין.

תכניותיה של מרת בנט ליום זה לא נשאו פרי. בינגלי היה כולו קסם, אך לא אוהבה הגלוי של בתה. קלותו ועליצותו היו בבחינת תוספת נעימה עד מאוד למסיבת הערב שלהם; הוא נשא את כל האדיבות המופרזת וסרת הטעם של אמה ושמע את כל הערותיה האוויליות בהתאפקות ובשליטה בעצמו ועל כך זכה בהכרת-תודה מהבת.

כמעט שלא היה זקוק להזמנה לפת-ערבית; ולפני שהלך נקבעה פגישה, בעיקר הודות לו ולמרת בנט, שיבוא למחרת בבוקר לערוך ציד עם בעלה.

לאחר יום זה שוב לא אמרה ג'יין דבר על שוויון-נפשה. שתי האחיות לא דיברו ביניהן אף מלה אחת אודות בינגלי; אך אליזבת עלתה על יצועה מאושרת באמונתה, שהכל יסתיים חיש מהר, אלא אם רק לא ישוב מר דארסי לפני המועד. אך בהרהרה בכובד-ראש ידעה, שהכל בוודאי התרחש בהסכמתו של ג'נטלמן זה.

בינגלי דייק לבוא לראיון. הוא ומר בנט בילו את הבוקר יחדיו, כשם שהוסכם קודם לכן. הראשון היה הרבה יותר נעים משציפה בן-לווייתו. לא היתה בבינגלי לא העמדת-פנים ולא שגיון שהיה עלול לעורר בו גיחוך או להבחילו עד כי ידום; והוא היה נוטה יותר לשיחה ופחות זר בהליכותיו, משראהו הלה מעודו. בינגלי בא עמו כמובן לסעוד בצהריים; ולעת ערב חיבלה מרת בנט שוב תחבולות איך להרחיק כל אחד מעליו ומעל בתה. אליזבת, שהיתה צריכה לכתוב אגרת, עברה לשם כך אחר התה אל חדר השחרית; כי כיוון, שהיה בדעת כל האחרים לשבת למשחק הקלפים, בטוחה היתה כי נוכחותה לא תידרש לשם הפרעת כל תכניותיה של אמה.

אך בשובה אל הטרקלין, לאחר תום מכתב, נוכחה לתמהונה הרב, שהיה יסוד גמור לחשוש, שאמה עלתה עליה השנינותה. בפתחה את הדלת ראתה את אחותה ואת בינגלי ניצבים יחדיו על יד האח, כעסוקים בשיחה שבכובד-ראש; ואילולא עורר הדבר חשד, מספיק היה להסתכל בפני שניהם, בהפנותם אותם בחיפזון ובהתרחקם זה מעל זה, כדי להעיד על הכל. מצבם היה מוזר למדי; אך שלה היה, לדעתה, גרוע יותר. איש מהם לא פצה פיו; ואליזבת היתה מוכנה כבר ללכת, אולם לפתע קם בינגלי על רגליו, ואחר לחשו כמה מלים על אוזן אחותה ברח מהחדר.

ג'יין לא הסתירה בצפונותיה מאחותה, מה גם שגילוי-לבה היה בו כדי לגרום לה עונג. היא חיבקה אותה מייד, הודתה ברוב התרגשותה, שהיא היצור המאושר ביותר בעולם.

“זה יותר מדי”, הוסיפה, “הרבה יותר מדי! אינני ראויה לכך. אה, מדוע אין כל אדם מאושר כמוני?”

אליזבת הביעה לה את ברכותיה בכנות, שהמלים דלות מדי מכדי לבטאן בחום ובעליצות. אך היא לא הרשתה לעצמה להישאר כרגע עם אחותה, או לאמור החצי ממה שיש לומר.

“עלי ללכת מייד אל אמי”, קראה. “כשום פנים ואופן לא אקל בדאגתה מתוך אהבה, וגם לא אניח לה לשמוע זאת מפי מישהו אחר מלבדי. הוא הלך כבר אל אבי. אה, ליזי, מה טוב לדעת, שמה שיש לי לספר יגרום עונג לכל משפחתי היקרה! כיצד אוכל לשאת אושר כה רב?”

היא נחפזה לרוץ אל אמה אשר הפסיקה בכוונה תחילה את מסיבת-הקלפים וישבה למעלה עם קיטי.

אליזבת, אשר נשארה יחידה, חייכה בראותה את החיפזון והקלות שבסידורו הסופי של ענין, שגרם להם בעבר הפתעה ותרעומת מרובות.

“וזה”, אמרה, “הוא הקץ לכל זהירותו המודאגת של רעו, לכל מזימת אחותו וזיופיה, הסוף המאושר, הנבון והמתקבל ביותר על הדעת!”

אחר כמה דקות הצטרף אליה בינגלי, אשר שיחתו עם אביה היתה קצרה ואל הענין.

“היכן אחותך?” אמר בחפזה, בפתחו את הדלת.

“למעלה, עם אמי, חושבתני, שבעוד רגע תרד”.

אז הגיף את הדלת. ובקרבו אליה, תבע ברכותיה וחיבתה של אחות. אליזבת הביעה בכנות ובכל לב את שמחתה לקראת קרבת-המשפחה שתיווצר ביניהם. הם לחצו ידים בלבביות רבה; וא, זעד רדת אחותה, היתה צריכה לשמוע כל מה שיש לו לומר על אושרו הוא ועל כל סגולות-היקר של ג'יין; ולמרות זה שהוא היה מאוהב, האמינה אליזבת בכל לבה, שתקוותיו לאושר הן מבוססות בהחלט, כי היסוד להן היא תבונה המצוינה ומזגה המצוין ביותר של ג'יין, וכן דמיון כללי ברגשות ובטעם בינה לבינו.

היה זה ערב של עונג בלתי רגיל לכולם. שמחת לבה של העלמה בנט שיוותה להט של התרגשות כה עמוקה לפנייה עד כי נראתה יפה מתמיד. קיטי הצטחקה ברוב אווילות והוסיפה לחייך, מתוך תקווה שתורה היא יגיע במהרה. מרת בנט לא יכלה לתת הסכמתה או להביע אישורה במלים די חמות כדי לספק את רגשותיה, אם כי לא דיברה עם בינגלי במשך חצי שעה על שום דבר אחר; ובהצטרף אליהם מר בנט לפת-ערבית, העידו קולו ומנהגו מה מאושר היה.

אך אף מלה לא עלתה על דל שפתיו שתרמוז על אושרו, עד אשר נפרד האורח מעליהם עם בוא הלילה. משהלך הלה לדרכו, פנה אל בתו ואמר:

“ג'יין, אני מברך אותך. את תהיי אשה מאושרת מאוד”.

ג'יין קרבה אליו מייד, נשקה לו והודתה לו על טוב-לבו.

“את נערה טובה”, השיב, “ועונג רב גורמת לי המחשבה שתינשאי ברוב אושר. אין כל ספק בלבי שתחיו יפה יחדיו. מזגיכם אינם שונים כלל.”

כל אחד מכם נחמד כל כך עד כי לא יוחלט בתוקף, כל אחד רך-מזג במדה כזאת, עד כי כל משרת ירמה אתכם, ונדיבות לבו של כל אחד רבה כל כך עד כי הוצאותיכם תעלינה תמיד על הכנסותיכם”.

“מקווה אני שלא דווקא. לא אוכל לסלוח לי חוסר-זהירות או קלות-ראש בעיני ממון”.

“ההוצאה תעלה על ההכנסה, מר בנט יקירי”, קראה רעיתו, “מה אתה אומר? מה זאת, הרי יש לו ארבעה או חמשה אלפים לשנה, ויתכן מאוד שאפילו הרבה יותר”. ובפנותה אל בתה, “אה, ג’יין יקירתי, יקירתי, אני כה מאושרת! בטוחתני שכל הלילה לא אעצום עין. ידעתי שכך יהיה. תמיד אמרתי שכך צריך להיות, בסופו של דבר. הייתי בטוחה שלא תוכלי להיות יפה כל כך לשווא! זכורתי, שאך ראיתיו לראשונה בבוא אשתקד בפעם הראשונה להרטפורדשייר, חשבתי מייד שיתכן בהחלט כי תהיו לצמד. אה, הוא העלם יפה-התואר שבעולם!”

וויקהאם, לידיה, כולם נשכחו. ג’יין היתה בתה האהובה מכל, ללא כל תחרות. אותו הרגע לא נתנה לבה על איש. אחיותיה הצעירות של ג’יין החלו מתעניינות אצלה מייד איזה מקורות שמחה תפתח לפניהן לעתיד לבוא.

מארי תבעה את השימוש בספרייה בנתרפילד; וקיטי הפצירה בה לערוך שם מדי חורף בחורפו כמה נשפיי-מחולות.

בינגלי, היה, כמובן, מאז אורח בלונגבורן יום ביומו; הוא היה בא לעתים קרובות לפני פת-שחרית ונשאר תמיד עד אחר פת-ערבית; אלא אם כן הזמינו איזה שכן פראי, שהיה ראוי על שום כך לשנאה גדולה ביותר, לסעודת צהרים והוא ראה חובה לעצמו להיענות להזמנה.

לאליזבת היה כעת פנאי במקצת לשם שיחה עם אחותה; כי בעוד הוא עמם לא יכלה ג’יין להעניק שום-לבה לאיש מלבדו: אך היא נוכחה שתוכל להביא תועלת רבה לכל אחד מהם, בשעות הפרידה ביניהם, שיש בהן לפרקים הכרח. בהיעדר ג’יין, קרב תמיד אל אליזבת, כי שיחתה גרמה לו עונג; ובלכת בינגלי, חיפשה ג’יין תמיד אותה רווחה ליד אחותה.

“הוא עשני מאושרת כל כך”, אמרה ערב אחד, “משסיפר לי שלא ידע כלל על שבתאי באביב שעבר בעיר! לא יכולתי להאמין, כי אמנם כן הדבר”.

“אני חשדתי בכך”, השיבה אליזבת. “אך כיצד הסביר זאת?”

“זה היה, כנראה, מעשה אחיותיו. הן בוודאי שלא ראו בעין טובה את היכרותו עמי, ולא אוכל כלל לתמוה על כך, כיוון שהיה יכול לבחור לו יתרונות מרובים יותר מבחינות רבות. אך בראותו, ומקווה אני שתיווכחנה, כי אחיהן מאושר עמדי, תלמדנה לשבוע נחת, ושוב ישופרו יחסיו; אם כי לעולם לא נוכל להיות עוד מה שהיינו פעם”.

“זה הוא הנאום אשר לא ייסלח לך”, אמרה אליזבת. “ילדתי הטובה! מה אקצוף בראותי אותך שוב הולכת שבי אחר חיבתה המעושה של העלמה בינגלי”.

“התאמיני, ליזי, שבנסעו העירה בנובמבר שעבר אהבני באמת, ורק הדבר שהשפיע עליו כי אני אדישה כלפיו הוא שמנע בעדו מלשוב הנה?”

“כמובן, שטעה טעות קלה; אולם יש לזקוף זאת לזכות עניויותו”.

הדברים הללו עוררו, כמובן, שירת-הילה מפי ג’יין על עניויותו ועל המעטת סגולותיו העצמיות.

אליזבת נוכחה מתוך הנאה שלא בגד בחברו ולא גילה את התערבותו של הלה; כי אם כי ג’יין ניחנה בלב הנדיב והמוחל שבעולם, ידעה כי זו היא נסבה העלולה לעורר בלבה משפט-קדום נגדו.

“ברור שאני היצור ברהמזל ביותר שנולד פעם בעולם! קראה ג’יין. “אה, ליזי, מדוע נבחרתי מכל בני משפחתי ונתברכתי יותר מכולם? אילו יכולתי לראותך את כה מאושרת! אילו היה עוד איש כזה בשבילך!”

“אילו נתת לי ארבעים איש כמוהו, לא הייתי יכולה להיות כה מאושרת כמוך. עד שלא יהיה לי מזגך וטוב-לבך, לא אדע אושר כאושרך. לא, לא, הניחי לי לעשות לביתי; ואולי ישחק לי מזלי מאוד ואפגוש בעוד מועד במר קולינס אחר”.

מצב הענינים במשפחה בלונגבורן לא יכול להישאר זמן רב בחזקת סוד. מרת בנט נטלה זכות לעצמה ללחוש על כך על אזנה של מרת פיליפס והיא העזה לעשות אותו הדבר, ללא כל היתר על אוזן כל שכניה במיריטון.

עד מהרה הכריזו על משפחת בנט שהיא בת-המזל הטוב שבעולם; אם כי עוד לפני כמה שבועות, מייד לאחר בריחתה של לידיה, הכריזו עליה בדרך כלל כעל משפחה, שמנת חלקה – צרות בלבד.

פרק נ"ה

בוקר אחד, כשבוע ימים אחר אירושי בינגלי עם ג’יין, כשישב בחברת בנות המשפחה בחדר-האוכל, נסב לבם לפתע אל החלון, כי שאון כרכרה עלה באזניהם. הם הבחינו במרכבה רתומה לארבעה סוסים הנוסעת במעלה המדשאה. היתה עדיין שעת בוקר מוקדמת להופעת אורחים, ומלבד זה לא היה כלי-הרכב דומה לשל אחד השכנים: הסוסים סוסי-דואר; והמרכבה ואף שרד המשרת אשר הקדימה לא היו מוכרים להם. אך כיוון שהיה ברור בהחלט כי מישהו קרב ובא, השפיע בינגלי מייד על העלמה בנט להימנע משהייה בבית, הכרוכה בהפרעה כזו, וללכת עמו לשוח

בחורש. שניהם יצאו לדרכם; ושלוש הנותרות המשיכו בהשערותיהן, אם כי ללא הצלחה יתרה. עד שנפתחה הדלת לרווחה והאורחת הופיעה. היתה זו ליידי קאתרין די בורג.

כולן היו מוכנות, כמובן, להפתעה; אך תמהונן עלה על כל המשוער; ותמהונן של מרת בנט וקייטי, אם כי לא היתה ידועה להן כלל, היה קטן מזה שחשה אליזבת.

היא נכנסה החדרה בחוסר־אדיבות גדול מן הרגיל; לא השיבה על ברכתה של אליזבת, אלא בניע קל בראשה וישבה מבלי לפצות פיה. אליזבת קראה בפני אמה בשם הליידי שנכנסה בחדרה, אם כי זו לא ביקשה כלל להציגה.

מרת בנט, כולה בתמהון, אם כי מתהללת בלבה על אורחת רבת־חשיבות זו שבאה לביתה, קיבלה פניה בנימוס מאין כמוהו. אחר שבתה כמה רגעים בדומיה, אמרה הליידי בקרירות רבה לאליזבת:

“מקווה אני, העלמה בנט, ששלום לך. גברת זו, אני משערת, היא אמך?”

אליזבת השיבה בקיצור נמרץ שאמנם כן הדבר.

“וזו, אני משערת, היא אחת מאחיותיך?”

“כן, גברתי”, אמרה מרת בנט, כשהיא נהנית מהשיחה עם גברת לליידי קאתרין. “היא הצעירה בבנותי מלבד בת־הזקונים. בת־הזקונים שלי נישאה זה לא מכבר והבכירה מטיילת אי־שם בגן, בחברת עלם צעיר, אשר יצטרף, כפי שאני מקווה, בקרוב אל משפחתנו.”

“יש לכם כאן גן קטן מאוד”, הטיחה לעומתה ליידי קאתרין אחר שתיקה קצרה.

“חוששתי, גברתי, כמוהו כאפס וכאין לעומת רוזינגס; אך אוכל להבטיחך נאמנה שהוא הרבה יותר גדול מזה של סיר וויליאם לוקאס.”

“זה הוא בוודאי טרקלין מאוד לא נוח בערבי הקיץ; החלונות פונים במישרין מערבה.”

מרת בנט העירה שאין הם יושבים בו לעולם אחר פת־צהרים; ואז הוסיפה:

“המותר לי ליטול חרות לעצמי לשאול את הוד מעלתך אם השאירה את מר ומרת קולינס בקו הבריאות?”

“כן, שלום להם. ראיתם בליל שלשום?”

אליזבת ציפתה כעת שתוציא למענה מכתב משארלוט, כי זה נראה הטעם הוודאי היחיד לביקורה. אך מכתב לא הופיע כלל, והיא היתה כולה פליאה.

מרת בנט הזמינה את מעלת הליידי ברוב נימוס להיטיב את לבה; אך ליידי קאתרין סירבה ברוב תוקף ולא דווקא בנימוס, לטעום משהו; ואחר זה אמרה בקומה על רגליה לאליזבת:

“העלמה בנט, דומני שיש חלקת בר קטנה ודי חמודה מצדה האחד של מדשאתכם. אשמח לשוח בה מעט, אם תעשי חסד ותילווי אלי.”

“לכי, יקירתי”, קראה אמה, “והראי לליידי את השבילים השונים. סבורתני, שהפינה הנידחת תשא חן בעיניה.”

אליזבת צייתה, ולאחר רוצה אל חדרה ליטול את השמשיה, הוליכה את אורחתה האצילה במורד המדרגות. ליידי קאתרין פתחה את הדלתות אל חדר־האוכל ואל הטרקלין, ובהודיעה, לאחר סקירה קצרה, שהם נאותים למראה, המשיכה בדרכה. מרכבתה נשארה על יד הדלת, ואליזבת ראתה שנערתה של הליידי יושבת בתוכה. הן המשיכו ללכת בדומיה על פני שביל החצץ אשר הוליך אל החורש; אליזבת גמרה אומר שלא לעשות כל מאמץ לבוא בדברים עם אשה שהיתה הפעם עזת־פנים ובלתי־נעימה יותר מן הרגיל.

“כיצד יכולתי לדמותה פעם אל בן־אחותה?” אמרה בלבה, בהתבוננה בפניה.

כשרק הגיעו אל החורש, פתחה ליידי קאתרין בזו הלשון:

“בוודאי, שאינך מתקשה, העלמה בנט, להבין מה טעם נסעתי הנה. לבך את, מצפונך, בוודאי מספרים לך מדוע באתי.”

אליזבת נתנה בה עיניה בתימהון בלתי־מעושה.

“באמונה, גברתי, שטועה את; עדיין איני מסוגלת להסביר מה פשר הכבוד שיש לנו לראותך כאן.”

“העלמה בנט”, השיבה מעלת הגבירה בניעימת קול זועפת, “עליך לדעת שאין להקל בי. הרשות בידך שלא להיות פנה בחפצך, אך תיווכחי שלא כן עמדי. לטבעי יצאו מוניטין על כנותו ותום־לבו; ובענין רב־חשיבות כשלנו, בוודאי שלא אסור ממנו ימינה או שמאלה. ידיעה בעלת אופי מבחיל ביותר הגיעה לאזני לפני יומיים. נודע לי, שלא רק אחותך היא על סף נישואין בעלי יתרונות מרובים, אלא שאת, העלמה אליזבת בנט, קרוב לוודאי שתבואי מייד לאחר זה בברית עם בן־אחותי, בן־אחותי שלי, מר דארסי. אם כי יודעת אני שזה הוא כזב מביש, כי לא אעליבנו

במדה כזו עד כדי לשער שיכולה להיות אמת בדבר, גמרתי מייד אומר בלבי לצאת לדרכי אל המקום הזה, כדי שתדעי רגשותי מה הם”.

אם סברת שלא יתכן שיש אמת בדבר”, אמרה אליזבת, כשהיא מסמיקה מתימהון ומבוז כאחד, “תמהה אני שטרחת כל כך להרחיק נסוע. מה כוונת הוד מעלתך בזה?”

“לתבוע ממך מייד הכחשה ברבים לידיעה זו”.

“בואך ללונגבורן לראות אותי ואת בני משפחתי”, אמרה אליזבת בקרירות, “לא יהיה אלא אישור לכך; אם אמנם נפוצה שמועה כזו”.

“אה! המעמידה את פנים שאינך יודעת על כך דבר? כלום אינך יודעת שאתם בעצמכם הפיצתם זאת ברוב הריצות? כלום אינך יודעת ששמועה כזו נפוצה ברבים?”

“לא שמעתי על כך מעודי”.

“והתוכלי להצהיר כמו כן שאין יסוד לדבר?”

“אינני מעמידה פנים שחוננתי באותו גילוי־לב כמעלת גברתי, יכול תוכלי לשאול שאלות שלא יהיה בחפצי להשיב עליהן”.

“אין לשאת את הדבר הזה. העלמה בנט, אני תובעת תשובה מספקת. האם הוא, האם בן־אחותי ביקש את ידך?”

“מעלת גברתי הכריזה שלא יתכן כדבר הזה”.

“כך היה צריך להיות; כך צריך להיות כל זמן שהוא שפוי בדעתו. אולם קסמיך ולהטיך אולי השכיחוהו ברגע של התאהבות, את אשר הוא חייב לעצמו ולבני משפחתו. את אולי הערמת עליו”.

“אם אמנם עשיתי כן, אהיה האיש האחרון להודות בכך”.

“העלמה בנט, היודעת את מי אני? לא הורגלתי ללשון כגון זו. אני כמעט שארת־הבשר הקרובה ביותר שיש לו בעולם, ויש לי הזכות לדעת כל היקר ביותר ללבו”.

אך אין לך הזכות לדעת את שלי; ודרך כגון זו אף היא לא תניעני לעולם לדבר במפורש”.

“הביניני כיאות. שידוך זה, שיש לך עזות־הפנים לשאת אליו את עיניך, לא יקום ולא יהיה לעולם; לא, לעולם. מר דארסי אירש את בתי. וכעת מה יש לך לומר?”

“רק זאת, - שאם אמנם כן הדבר, אין לה כל טעם להניח, שיבקש את ידי”.

ליידי קאתרין היססה רגע ואחר השיבה:

“הארוסין ביניהם הם מסוג מיוחד במינו. למן ילדותם נועדו זה לזו. היתה זו משאת־נפש של אמו ואמה כאחד. בעוד הם בעריסותיהם חזינו את הברית ביניהם; וכעת, ברגע שאיחולי שתי האחיות קרובים להתגשם בנישואיהם, תמנע אותם אשה צעירה שאינה ממוצא רם, ללא כל מעמד בעולם וללא כל קשר עם המשפחה! כלום לא תשיתי לבך לרצון ידידו, לאירושי שלו במפורש עם העלמה די בורג? כלום אינך מחוננת בכל רגש של הגינות ועדינות־הנפש? כלום לא שמעת שאמרתי, כי מעת היוולדו נועד לבת־דודתו?”

“כן; וכבר שמעתי זאת קודם לכן. אך מה לי ולכך? אם אין כל התנגדות אחרת לנישואיו עם בת־אחותך, בוודאי שלא אמנע מזה אך ורק בשל הידיעה שאמו ודודתו השתוקקו שישא את העלמה די בורג. אתן שתיכן עשיתן ככל אשר לאל ידכן. אולם השלמתה תלויה באחרים. אם מר דארסי איננו קשור בבת־דודתו לא בחובת כבוד ולא בחובת־לב, מדוע לא יבחר באחרת? ואם אני בחירתו, מדוע לא אתן לו את ידי?”

“משום שהכבוד, דרך־הארץ, התבונה המעשית, ולא עוד כי אם גם התועלת, אוסרים זאת. כן, העלמה בנט, התועלת, כי אל נא תצפי שמשפחתו או ידידיו ישיתו לבם אליך אם תפעלי בזדון ובניגוד לדעת הכל. כל הקשור עמו ימתח עליך ביקורתו, יקל בכבודך ויבוז לך. בריתך עמו תהיה לחרפה ולכלימה; ואיש ממנו אפילו לא ישא שמך לעולם על דל שפתיו”.

“אלה הם אסונות קשים”, השיבה אליזבת. “אך מובטח לה לרעייתו של מר דארסי שיהיו לה מקורות אושר מיוחדים במינם, הכרוכים במעמדה עד כי בדרך כלל לא תוכל למצוא טעם לקבול על גורלה”.

“נערה עיקשת וקשת־עורף! בושה תכסה פני בגללך! כלום זו עמדתך תמורת שום־לבי אליך באביב אשתקד? כלום אינך חייבת לי מאומה על כך? הבה נשב. עליך להבין, העלמה בנט, שבאתי הנה בהחלטה נמרצת להשיג את מבוקשי; ואיש לא יזיזני ימינה ושמאלה. לא הורגלתי להיכנע לשגיונות אדם. ולא הורגלתי לנחול אכזבות”.

“דבר זה יהפוך את מצב הוד־מעלתך למדכא עוד יותר; אך לא ישפיע עלי”.

“לא ארשה לשעני! הקשיבי לדברי בדומיה. בתי ובן־אחותי נולדו זה למען זה. ומוצאם מצד אמותיהם מאותה שושלת אצילים; ומצד האב

ממשפחות כבודות, עתיקות אך לא בעלות תואר-אצילים. רכושם משני הצדדים מצויין. כל אחד מבני המשפחה הועיד אותם זה לזו; ומה מפריד ביניהם? – תביעות עלמה ללא משפחה רמה, ללא קשרי-משפחה רמים וללא רכוש! היתכן לשאת זאת? אך היה לא תהיה, לא ולא! אילו ראית טובת עצמך, לא היית משתוקקת לנטוש את החוג בו גדלת”.

“בהנשאי לבן-אחותך לא אראה עצמי נוטשת חוג זה. הוא ג’נטלמן ואני בתו של ג’נטלמן: ועד כאן הרי אנו שווים”.

“אמת. את בת ג’נטלמן. אך מה היתה אמך? מי הם דודיך ודודותיך? אל תשערי שאיני יודעת מה מעמדם.

“היו קשרי משפחתי אשר יהיו”, אמרה אליזבת, “אם בן-אחותך איננו מתנגד להם, איני רואה מה להם ולך”.

“אמרי לי, אחת ולתמיד, האם נארשת לו?”

אם כי אליזבת לא היתה מוכנה להשיב על השאלה, אך כדי למלא רצון לידי קאתרין לא יכלה אלא לומר לאחר רגע של שיקול-דעת.

“אינני מאורשת לו”.

פני לידי קאתרין הביעו קורת-רוח.

“והתבטיחי שלא להיארש לו לעולם?”

“לא אתן כל הבטחה כגון זו”.

“העלמה, בנט, אני מזוועזעת ונדהמת. ציפיתי למצוא בך עלמה נבונה הרבה יותר. אולם אל נא תשלי את עצמך להאמין שאוותר פעם על שלי. לא אלך מזה עד אשר אקבל מפיך את ההבטחה הדרושה”.

“לעולם כמובן לא אתננה. לא אניה להבהילני לעשות משהו בלתי-נכון כל כך. הוד מעלתך רוצה, שמר דארסי ישא את בתך; אך האם בתתי לך את ההבטחה המיוחלת יהיו נישואיהם קרובים וודאיים יותר? נאמר שלבו קשור אלי, האם סירובי לתת לו ידי יתן רצון בלבו לבקש את ידה של בת-דודתו? הרשי לי לומר לך, לידי קאתרין, שהטענה שנסתייעת בה בפניה מיוחדת במינה זו, היא שטחית ממש כשם שהפניה עצמה מוטעית היא. טעית בהחלט בהערכת אופיי, אם סברת שאפשר להשפיע עלי בסברות בלתי משכנעות כגון אלה. לא אוכל לומר באיזו מידה רואה בן-אחותך בעין טובה את התערבותך בענייניו; אך בוודאי שאין לך כל זכות להטריד את עצמך בשלי. עלי לבקש, איפוא, שלא תוסיפי ללחוץ עלי בנידון זה”.

“אל נא תיחפזי כל-כך, בבקשה ממך. עדיין לא סיימתי דברי בשום פנים ואופן. נוסף לכל סיבות ההתנגדות שכבר הוכחתי, יש לי להוסיף עוד אחת. לא נעלמו ממני כל הפרטים של בריחת-הנישואין המבישה של אחותך הצעירה. יודעת אני הכל; שהצעיר ניאות לשאתה לאחר שנאחו הקרעים של ענין ביש זה, על חשבון אביך ודודך. והאם נערה כזו תהיה לאחותו של בן-אחותי? והאם בעלה, שהוא בנו של סוכן אחוזת אביו המנוח יהיה לאחיו? אלי שבשמים! מה זה עלה על דעתך? הכך יחוללו צללי פמברלי?”

“כעת בוודאי שאין לך עוד מה להוסיף”, השיבה אליזבת ברוגזה. “העלבת אותי בכל הדרכים האפשריות. עלי לבקש לשוב הביתה”.

והיא קמה בדברה. אף לידי קאתרין קמה על רגליה והן פנו לשוב. הוד מעלתה קצפה קצף רב.

“אינך רוחשת, איפוא, כל יראת-כבוד לכבודו ולשמו של בן-אחותי! נערה חסרת-לב ואנוכית! כלום אינך סבורה שהברית עמך תבזו בעיני כל?”

“לידי קאתרין, אין לי עוד מה לומר. יודעת את רגשותי מה הם”.

“ובכן גמרת אומר לתת לו ידך?”

“לא אמרתי כדבר הזה. אני גמרתי רק אומר לפעול בצורה אשר לדעתי אני תבטיח את אושרי, ללא קשר עמך, או עם כל אדם אחר שאף לו ולי אין דבר אתו”.

“יפה. ובכן את מסרבת לעשות את חפצי. את מסרבת לציית לתביעות הכבוד, החובה והכרת-התודה. גמרת אומר להמיט עליו, לדעת כל ידידיו, שואה, ולשימו לבו לעיני כל העולם”.

“לא החובה, לא הכבוד ולא הכרת-התודה”, השיבה אליזבת, “אין להם כל תביעה אלי בענין הנדון. נישואי עם מר דארסי לא יפרו אף אחד מהעקרונות הללו. ובאשר לקצף משפחתו או זעמו של הקהל כולו, הרי אם הראשון יתרגש בשל נישואי עמו, לא ידאיב הדבר את לבי אלא לרגע בלבד, - והקהל בכללו יהיה נבון מדי מכדי להגרר אחר רחשי הבוז כלפי”.

“וזו היא דעתך הפנה! זו היא החלטתך הסופית! יפה מאוד. כעת אדע כיצד לפעול. אל נא תדמי בנפשך, העלמה בנט, שמשאת נפשך תתגשם פעם. באתי להעמידך בנסיון. קוויית להיווכח שתביני לרוחי; אך היי סמוכה ובטוחה, שאני אשיג את מבוקשי”.

בדרך זו המשיכה לידי קאתרין לדבר עד שהגיעו אל דלת המרכבה, ואז נחפזה להפנות את עצמה והוסיפה:

“איני נפרדת מעליך, העלמה בנט, ואיני שולחת פריסות-שלום לאמך. אינך ראויה לתשומת-לב כזו. מתרעמת אני בכל כובד-הראש”.

אליזבת לא השיבה דבר; ומבלי לנסות להשפיע על הוד מעלתה לשוב אל הבית, נכנסה לתוכו בעצמה בחשאי. היא שמעה בצאת המרכבה לדרכה, ואילו היא עצמה המשיכה לעלות בכבש המדרגות. אמה ציפתה לה בקוצר-רוח רב על סף חדר-המלתחה שלה, כדי לשאול מדוע לא חזרה ליידי קאתרין הביתה להינפש.

“היא לא חפצה בכך”, אמרה בתה, “היא רצתה לנסוע”.

“אשה נאה היא למראה, וביקורה כאן מעיד על מיטב הנימוס! כי באה כנראה, רק למען הודיענו על שלום משפחת קולינס. כנראה, שהיתה בדרכה לאיזה מקום! ובעברה על פני מיריטון סברה, כי מוטב לה לסור אליך. סבורתני, ליזי, שלא היה לה דבר מיוחד לומר לך?”

אליזבת נאלצה לכזב מעט באותו מעמד; כי יכלה לגלות בשום פנים את תוכן השיחה.

פרק נ"ו

לא בקלות ידעה אליזבת להתגבר על המבוכה שהטיל ברוחה ביקור זה, ושעות רבות לא יכלה להרגיל עצמה שלא להרהר בכך בלי הפוגה. ליידי קארין, הטריחה, כנראה, עצמה לנסוע מרוזינגס הנה לשם המטרה האחת והיחידה להפר את אירושיה המשווערים עם מר דארסי. היתה זו, כמובן, תכנית פיקחית; אך אליזבת לא יכלה לתאר לעצמה מה מקור השמועה על אירושיהם, עד שנזכרה שיש די בכך שהוא רעו כאח של בינגלי, והיא אחותה של ג'יין, כדי שהמצפים לטקס נישואין אחד ישתוקקו לעוד ברית-נישואים וימציאו רעיון זה. היא עצמה לא שכחה כלל שנישואי אחותה יפגישו, בוודאי, כעת לעיתים קרובות יותר. ושכניה במכון-לוקאס (כי בחליפת המכתבים עם משפחת קולינס, כפי שהסיקה, הגיע הדבר לאזני ליידי קאתרין) הם כנראה שראו זאת כבטוח בהחלט ומייד, אם כי היא נשאה עיניה לכך כאל וודאות אך רק לעתיד לבוא.

בהעלותה מחדש את ביטוייה של ליידי קאתרין, לא יכלה בכל זאת לא לחוש דאגת-מה לתוצאות האפשריות של רצונה הנחוש של זו להתערב בדבר. מכל אשר אמרה על החלטתה הנמרצת למנוע את הנישואין עלה על דעת אליזבת, שבוודאי תפנה בנידון זה לבן-אחותה; וכיצד ישא הוא תיאור דומה לזה על הרעה הכרוכה בבית עמה לא ההינה לחשוב. היא לא ידעה בדיוק מה מידת חיבתו או דודתו או תלותו בשיפוט, אך היה טבעי לשער שהיא רמה בעיניו מאשר בעיניה; ואין כל ספק שבמנותה את הסבל הכרוך בנישואין עם אחת, אשר בני-משפחתה אינם הולמים את שלו במידה כזאת תפגע אולי דודתו בנקודת התורפה שלו. בעיניו הוא, עם מושגיו על אצילות יחוש, תהינה, בוודאי, אותן הטענות, שהיו בעיני אליזבת חלשות ומגוחכות, נבונות ומבוססות.

אם היסס לפני-כן בשאלה מה עליו לעשות, דבר שלא פעם נתגלה בו, הרי עצתה והפצרתה של שארת-בשר קרובה כל כך, עלולות לסלק כל ספקות מלבו ולהניעו לידי החלטה; לבחור רק באושר של אצילות בלתי מחוללת. ובמקרה כזה לא ישוב עוד הנה. ליידי קאתרין תראנו אולי בעברה בדרכה על פני העיר; והוא יוותר בוודאי, על הבטחתו לבינגלי לשוב לנתרפילד.

“אם יקבל איפוא רעו במשך הימים הקרובים דברי אמתלה על כי לא יכול לקיים את הבטחתו”, הוסיפה, “אדע כיצד להבין זאת. ואז אוותר על כל ציפיה, ועל כל תוחלת בלבי שהוא יעמוד בנאמנותו. אם יסתפק בצערו עלי בלבד, כשהוא יכול להשיג את חיבתי ואת ידי, אפסיק עד מהרה להצטער עליו גם אני”.

תמהון שאר בני המשפחה, בשמעם מי היתה האורחת, היה גדול מאוד; הם השביעו את סקרנותם בהשערה דומה לזו שהרגיעה את מרת בנט, ולאליזבת נחסכו דברי התגרות רבים בענין זה.

למחרת בבוקר, ברדתה למטה, פגשה באביה, שיצא מלשכת-ספריו והוא נושא מכתב בידו.

“ליזי”, אמר, “הלכתי לחפשך, בואי אל חדרי”.

היא הלכה בעקבותיו שמה; וסקרנותה לדעת מה יש לו לומר לה התגברה עוד בשל השערתה, שהדבר קשור בצורה זו או אחרת במכתב שהחזיק בידיו. לפתע עלה על דעתה שאולי בא מליידי קאתרין, והיא שיערה ברוב פחד את כל ההסברות שתבאנה בעקבותיו.

היא הלכה אחר אביה אל האח, ושניהם ישבו. ואז אמר:

“קיבלתי הבוקר מכתב שהדהימי מאוד. כיוון שברובו הוא קשור בכך, בוודאי את יודעת מה תוכנו. לא ידעתי לפני כן ששתיים מבנותי עומדות על סף הנישואין. הרשי לי לברכך על כיבושך החשוב עד מאוד”.

הסומק עלה בלחיי אליזבת, כי בבת אחת ידעה שהמכתב הוא מבן-האח ולא מאת הדודה; ולא יכלה להחליט בנפשה אם לשמוח על כי סוף סוף גילה את לבו, או להיעלב על כי המכתב לא נשלח אליה, והנה המשיך אביה ואמר:

“את נראית כמי שנתפש בכף. לעלמות צעירות יש כשרון נחוש גדול בענינים כגון אלה; אך סבורני, שאוכל להערים אפילו על חכמתך את ולגלות שם מעריצך. מכתב זה הוא מאת מר קולינס”.

“ממר קולינס! ומה יש בפיו לומר?”

“מה שהוא, כמובן, מאוד לענין. הוא פותח בברכות לקראת כלולותיה הקרובים של בתי הבכירה, ששמע עליהם, כנראה, מפי הלוקאסים טובי”

הלב והולכי-הרכיל. לא אשתעשע עוד בקוצר-רוחך ואקרא לפניך מה שיש לו לומר בנדון זה. המדובר בך הוא כלדקמן:

“לאחר שהבעתי ברכותיה הכנות של מרת קולינס ושלי לרגלי מאורע מאושר זה, הבה ואוסיף עוד רמז קצר בענין מאורע שני, שנתבשרנו עליו מאותו המקור. סבורים, שבתך אליזבת לא תוסיף עוד לשאת את השם בנט זמן ארוך, לאחר שאחותה הבכורה תוותר עליו; והשותף לגורלה שבחרה בו ראוי שישאו אליו עינים כאל אחד האישים המפוארים בארץ זו”.

“התוכלי אולי, ליזי, לנחש, אל מי מכוונים הדברים?”

“עלם צעיר זה נתברך במיוחד בכל אשר לב בן-תמותה יכול לחשוק, - ברכוש גדול, בקרובים רמי-חש, וביד רחבה במנויי כהונה וחול. אך, למרות כל הפיתויים הללו, הבה ואתרה בשאר-תבשרי אליזבת ובך על הרעות הכרוכות בהיענות פזיזה להצעות ג'נטלמן זה, אשר אתם, כמובן, תהיו נוטים להפיק מהם תועלת מיידית”.

“היש לך מושג כל שהוא, ליזי, מי הוא ג'נטלמן זה? אך כעת מתגלה הדבר”.

“טעמי אזהרתי הם כדלקמן: יש לנו יסוד מספיק לתאר לעצמנו שדודתו, ליידי קאתרין די בורג, אינה רואה שידוך זה בעין טובה”.

“רואה את, מר דארסי, הוא האישי! וכעת, ליזי, סבורני שהפתעתך. היכלו הוא או הלוקאסים לבחור גבר אחר מחוג מכריך הגברים, אשר שמו יסתור ביתר הצלחה את סיפורם? מר דארסי, שלעולם אינו נותן עינו באשה אלא כדי למצוא בה דופי, ואשר, בוודאי, אף פעם בחייו לא נתן עינו בך! הרי נפלא הדבר!”

אליזבת ניסתה להצטרף אל אביה בהתבדחותו, אך יכלה לסחוט מעצמה רק בת-צחוק יחידה מעושה ביותר. מעולם לא כיוון חיצי שנינותו בדרך שנעמה לה במידה פחותה מזו.

“כלום אינך משועשעת?”

“אה, כן. בבקשה ממך, המשך”.

“ואחר שהזכרתי אמש במעמד כבוד מעלת הליידי אפשרות של שידוך זה, הביעה מייד מה היא הרגשתה בנידון זה; ואז נתברר שבשל התנגדות למשפחתה של שארת-בשרי לא תתן הסכמה לעולם למה שהיא קוראה בשם שידוך מביש. ראיתי מחובתי להודיע על כך בהקדם האפשרי לשאר-תבשרי, כדי שהיא ומעריצה האציל ידעו יפה את אשר לפניהם, ולא יחושו לערוך נישואין, אשר לא זכו לאישור מתאים”.

“אך מר קולינס עוד מוסיף”:

“שמח אני בכל לבי שענינה העגום של שארת-בשרי לידיה הושתק בצורה יפה כל כך. אני חושש רק פן יוודע ברבים שחיו יחדיו לפני טקס הנישואין. אולם אל לי להזניח את החובות הכרוכות בכהונתי, או להימנע מלהביע את תמהוני, בשמעי שקבלת פני הזוג הצעיר בביתך מייד לאחר נישואיו. היה זה עידוד לעברה; ואילו הייתי כומר לונגבורן, הייתי מתנגד לכך בכל חומר הדין. כמובן, שעליך, בתורת נוצרי, למחול להם, אך לעולם לא לקבלם בחוג ראייתך, או להתיר הזכרת שמם במעמדך”.

“זהו מושגו על מחילה נוצרית! שאר מכתבו דן רק במצבה של שארלוט יקירתו וצפייתו לענף-זית רך. אך, ליזי, את נראית כאילו לא נהנית כלל מזה. מקווה אני, שלא תהיי כה עלמתית, עד כדי להעמיד פני נעלבת לשמע ידיעה בטלה. כי מה חיינו, אם לא לחמוד לצון על שכנינו, ולצחוק להם בבא תורנו אנו”.

“אה”, קראה אליזבת, “אני משועשעת מאוד. אך כה מוזר הדבר!”

“כן; הרי זה הוא המשעשע שבדבר. אילו נתנו עינים בכל איש אחר, היה הדבר כמוהו כלא-כלום; אך אדישותו המוחלטת והיעדר-החיבה המוטעם שלך הפוכים זאת לאבסורדיות נפלאה! עד כמה שהכתובה מאוסה עלי, לא אותר בשום פנים ואופן על חליפת המכתבים עם מר קולינס. לאו, מדי קראי מכתב משלו, לא אוכל שלא להעדיפו אפילו על וויקהאם, עד כמה שאני מעריך את חוצפתו ואת צביעותו של חתני. בבקשה ממך, ליזי, מה אמרה ליידי קאתרין על הידיעה אשר בפיו? האם סרה אלינו כדי להודיע על סירובה לתת הסכמתה?”

על שאלה זו השיבה בתו בצחוק בלבד; וכיוון שנשאלה ללא שמץ של חשד, לא נעצבה על לבה בחזרו עליה. אליזבת לא התקשתה עוד כה מימיה לשוות ולרגשותיה צורה בדויה. היא נאלצה לצחוק בשעה שהיתה מעדיפה לבכות. אביה דיכא אוחה ברוב אכזריות, דברו על אדישותו של מר דארסי; והיא לא יכלה לעשות מאומה כי אם לתמוה על טביעת עינו, שאינה חדה די הצורך, או לחשוש פן לא הוא הרואה מעט מדי, אלא היא אולי המדמה בנפשה יותר מדי.

פרק נ"ז

במקום שמר בינגלי יקבל אגרת התנצלות מרעו, כפי שאליזבת ציפתה למחצה, בא הוא גופו כעבור ימים ספורים אחר ביקורה של ליידי קאתרין ללונגבורן בחברת דארסי. הג'נטלמנים הקדימו לבוא; ולפני שהיה סיפק בידי מרת בנט לספר לו שראתה את דודתו, דבר שבתה יגורה מפניו, הציע מר בינגלי, אשר רצה להתבודד עם ג'יין, שיצאו כולם לשוח. ומייד הוסכם על כך. מרת בנט לא נהגה לטייל ברגל; למארי לא היתה השעות לכך, אך חמשת הנותרים יצאו כולם יחדיו. בינגלי וג'יין הניחו עד מהרה לאחרים להקדימם בהרבה, ואילו הם פיגרו מאחור; בעוד

אליזבת דארסי וקיטי היו צריכים להסתדר יחדיו. כל אחד מהם דיבר מעט: קיטי התיראה מפניו יותר מדי מכדי לפצות פה. אליזבת חיבלה בקרבה החלטה נואשת; והוא עשה, אולי, אותו הדבר.

הם הלכו לעבר הלוקאסים, כי קיטי רצתה לסור אל מאריה; וכיוון שאליזבת לא ראתה בכך הזדמנות להתענינות כללית, המשיכה ברוב עוז, לאחר שקיטי עזבה אותם, ללכת עמו ביחידות. כעת הגיעה השעה להוציא את החלטתה לפועל; ובעוד היא מרגישה את אומץ-רוחה כי עז, אמרה:

“מר דארסי, אני יצור אגואיסטי מאוד, ולמען תת רווחה לרגשותי שלי, לא איכפת לי כלל באיזו מידה אפצע את שלך. איני יכולה להתאפק עוד מלהודות לך על נדיבות-הלב הבלתי צפויה מצדך כלפי אחותי המסכנה. מאז נודע לי הדבר השתוקקתי ביותר להודות לפניך מה אסירת-תודה אני לך. ואילו היה הדבר ידוע לשאר בני משפחתי, לא הייתי מביעה את רגשי תודתי שלי בלבד”.

“צר לי, צר לי מאוד”, השיב דארסי בנעימה של הפתעה והתרגשות, “על כי נודע לך דבר, שבאור מוטעה היה עלול להדאיב את לך. לא ידעתי שאפשר לתת אימון כה מעט במרת גארדינר”.

“אל לך להאשים את דודתי. לידיה בקלות-ראשה גילתה לי לראשונה שאתה היית מעורב בדבר; וכמובן, שלא ידעתי מנוחה עד שנודעו לי הפרטים. הרשה לי להודות לך שוב ושוב, בשם כל משפחתי, על אהדה נדיבה זו, אשר הניעה אותך לטרוח הרבה ולשאת עלבונות כה רבים למען גלות את מקומם”.

“אם את רוצה דווקא להודות לי”, השיב, “מוטב שתודי בשמך בלבד. לא אנסה להכחיש, שהרצון לגרום לך אושר נתן תוספת כוח לשאר המניעים אשר הניעוני לכך. אך משפחתך אינה חייבת לי דבר אם כי אני מכבד אותה, סבורני שההרתי כן בלבד”.

אליזבת נבוכה מכדי לומר מלה. אחר הפסקה קצרה הוסיף בן-לווייתה: “את נדיבת-לב מכדי להקל בי. אם רגשותיך הם עדיין מה שהיו באפריל שעבר, אמרי לי זאת מייד. ברגשותי אני ובייחולי לא חל כל שינוי; אך מלה אחת ממך שתטיקני על נושא זה לעד”.

אליזבת, שחשה מבוכה ודאגה למעלה מן הרגיל במעמד זה שלו בפניה, אילצה עצמה כעת לדבר; ומייד, אם כי לא בשטף רב, הסבירה לו שברגשותיה חל שינוי ממשי מאז התקופה אשר רמז עליה, עד כי תקבל בהכרת-תודה ובעונג את דבריו כעת.

האושר, שתשובה זו גרמה לו לדארסי, עלה על כל מה שידע מעודו; והוא גילה זאת ברגישות ובחום, כשם שעושה אדם האוהב אהבה עזה. אילו יכלה אליזבת להישיר להתבונן בעיניו, היה לאל ידה לראות עד כמה הלמה ארשת פניו את שמחת-הלב השופעת; אך אם כי לא יכלה להתבונן, היה לאל ידה לשמוע; והוא סיפר לה רבות על רגשותיו, עד כי ערך אהבתו עלה בעיניה מרגע לרגע.

הם המשיכו ללכת בלי דעת אנה. יותר מדי חשבו, חשו ואמרו, כדי לשים לבם לעצמים אחרים. עד מהרה נודע לה, שהם חייבים תודה על ההבנה ההדדית לדודתו אשר אמנם סרה אליו בלונדון בדרך שובה, וסיפרה שם על נסיעתה ללונגבורן, נימוקה ותוכן שיחתה עם אליזבת; היא התעכבה ברוב הטעמה על כל ביטויי מפי האחרונה, אשר לפי מיטב הבנת כבוד מעלת הליידי הדגיש במיוחד את עקשנותה ובטחונה, מתוך אמונה שסיפור זה, יסייע לה בוודאי במאמציה להשיג אותה הבטחה מבן-אחותה, אשר היא סירבה לתת. אך למזלה הרע של הוד מעלתה, היתה ההשפעה הפוכה בהחלט.

“כי הדבר לימדני לקוות”, אמר, “כאשר כמעט לא הרשיתי לעצמי לקוות בעבר. הכרתי במידה מספקת את טבעך כדי לדעת בבטחה, שאילו החלטת נגדי בכל לב וללא רתיעה, היית מודה על כך בפני לידי קאתרין בגילוי-לב וללא הסתר דבר”.

אליזבת הסמיקה וצחקה בתשובה: “כן, יודע אתה די על גילוי-לב עד כדי להאמין שאני מסוגלת לכך. אחר שכה העלבתיך בפניך אתה, בוודאי שלא יכלו להיות היסוסים בלבי לביישך בפני כל שארי-בשרך”.

“מה אמרת עלי שלא הייתי ראוי לו? אם כי האשמותיך היו מבוססות שלא כהלכה וקמו על יסודות מוטעים, הרי התנהגותי כלפיך באותם הימים היתה ראויה לנזיפה חמורה ביותר, ובשום פנים לא ראוייה לסליחה ולמחילה. איני יכול להרהר בכך בלא אימה”.

“לא נתקוטט על מי יש להטיל את חלק האשמה הגדול ביותר בשל אותו ערב”, אמרה אליזבת, “התנהגות שנינו, אם נבחנה כהלכה, לא תיראה שלימה בתכלית השלימות, אך מקווה אני שמאז שיפרנו שנינו את נימוסינו”.

“לא אוכל להשלים עם עצמי על נקלה. זכרון הדברים שאמרתי אז, מנהגי, נימוסי, ביטויי בכל אותו מעמד, גורמים לי כיום, ומזה חדשים רבים, כאב שאין לבטאו במלים. נזיפתך אז היתה כה הולמת את הנסיבות; לעולם לא אשכחנה: ‘אילו נהגת יותר כדרך ג’נטלמן’, אלה היו דבריך. אינך יודעת, כמעט שלא תוכלי לשער בנפשך, כיצד עינוני הדברים; אם כי עלי להודות שעבר זמן-מה עד ששכלי התגבר עלי בכדי לראות בצדקתן”.

“בוודאי שרחוקה הייתי מאוד מלצפות שיעשו רושם כה עז. לא היה לי כל מושג שיעוררו רגשות כאלה”.

“אוכל להאמין לך על נקלה. כסבורה היית אז, שאני חסר כל רגש של ממש, בטוחני שכך סברת. לא אשכח לעולם את השינוי בפניך באמרך שלא יכולתי לפנות אליך בכל צורה אפשרית אחרת שתניעך לתת לי ידך”.

“אה, אל נא תחזור על אשר אמרתי אז. זכרונות אלה לא יצלחו לגמרי. אוכל להבטיחך, שזה מכבר התביישתי בהם בכל לבי”.

דארסי הזכיר את מכתבו. “האם המכתב”, אמר, - “האם הוא שהניעך לחשוב עלי יותר לטובה? האם בקראך בו אז נתת אימון כלשהו בנאמר בו?”

היא הסבירה מה היתה השפעתו עליה וכיצד נמוגו בהדרגה כל המשפטים הקדומים שידעה.

“ידעתי”, אמר, “שמה שאני כותב יגרום לך כאב, אך היה הכרח בדבר. מקווה אני שהשמדת את המכתב. היה בו חלק אחד, ביחוד הפתיחה אשר אתיירא פן יהיה בך העוז לקראה שנית. אוכל לזכור כמה ביטויים העלולים להשניאני עליך, ובצדק”.

“המכתב יישרף, כמובן, אם אתה רואה הכרח בדבר למען שמור על היחס מצד; ואם כי יש לשנינו יסוד להאמין, שדעותי אינן כה נוקשות, הרי מקווה אני, שאינן ניתנות לשינוי על נקלה, כפי שמסתבר מזה”.

“בכתבי את המכתב”, ענה דארסי, “הייתי בטוח שאני שליו וקר בהחלט; אולם אני משוכנע מאז שנכתב מתוך מרירות-רוח איומה”.

“המכתב החל אולי במרירות, אך לא הסתיים בה. ברכת הפרידה היא החסד בכבודו ובעצמו. אך אל תהרהר עוד במכתב. רגשות האיש שחיברו והאיש שקיבלו כה שונים כיום ממה שהיו אז, עד כי יש להשכיח מלב כל נסיבה בלתי נעימה הכרוכה בדבר. עליך ללמוד משהו מפילוסופית החיים שלי: הרהר בעבר רק במידה שהזכרונות גורמים לך עונג”.

“לא אוכל לייחס לך כל פילוסופית-חיים מסוג זה. כל זכרונות העבר שלך בוודאי כה רחוקים מכל דופי, עד כי קורת-הרוח שהם גורמים לך היא לא בבחינת פילוסופיה של חיים אלא, מה שטוב הרבה יותר, תום-לב. אולם לא כן הדבר עמדי. זכרונות מכאיבים, שאי אפשר ולא יתכן לגרשם, הטרידוני. הייתי יצור אגואיסטי כל ימי חיי, למעשה, אם כי לא מבחינה עקרונית. בהיותי ילד לימדוני מה ישר, אך לא לימדוני לתקן את טבעי. עקרונות טובים הציגו לפני, אך הניחו לי למלא אחריהם בגאון וביהירות. למזלי הרע הייתי בן יחיד (שנים רבות ילד יחיד) והורי פינקוני, ואם כי הם עצמם היו טובים (ביחוד אבי; כולו גומל-חסד ורב נועם) הניחו לי, עודדוני, כמעט לימדוני להיות אגואיסט ושחצן, לא לחרוד לאיש מלבד לחוג משפחתי שלי, להפחית בערכם של אחרים, להשתדל, לפחות, להפחית בערך בינתם וערכם, בהשוואה עם שלי. כזה הייתי מגיל שמונה עד שמונה ועשרים; וכזה בוודאי הייתי עדיין עד היום, לולא את, אליזבת היקרה, החמודה מכל! מה איני חייב לך! את לימדת אותי לקח, אמנם מלכתחילה קשה, אך מועיל ביותר. את הורדתיני ממרומים. באתי אליך מבלי לפקפק בקבלת הפנים מצדך. ואת הוכחת לי מה בלתי מספיקה היתה כל העמדת-הפנים שלי כדי לשאת חן בעיני אשה הראויה שישאו חן בעיניה”.

“כלום האמנת אז בתום לבך שאמנם תשא חן בעיני?”

“באמונה שכן. מה תאמרי על הירותי? האמנתי שאת מיחלת, שאת מצפה להצעת”.

“האשם הוא בוודאי בהתנהגותי, אך אוכל להבטיחך שלא בכוונה תחילה נהגתי כך. מעולם לא התכוונתי לרמותך, אך רוחי בוודאי הטעתני לא פעם. מה שנאתני, בוודאי, אחר אותו ערב!”

“לשנוא אותך! אולי התרעמתי, לכתחילה, אך זעמי החל מקבל מיד כיוון הוגן”.

“אני חוששת כמעט לשאול אותך מה חשבת עלי בראותך אותי בפמברלי. אתה האשמתיני על כי באתי?”

“באמונה שלא; לא הרגשתי מאומה מלבד הפתעה”.

“הפתעתך לא יכלה להיות גדולה משלי לאחר שהבחנת בי. מצפוני אמר לי, שאיני ראוייה לנימוס יתר ואני מודה שלא ציפיתי לזכות בלמעלה מהמגיע לי”.

“מטרתני אז”, ענה דארסי, “היתה להוכיח לך, בכל הנימוס שיש לאל ידי, שאיני שפל עד כדי להתרעם על העבר; וקיוויתי לזכות בסליחתך, לרכך דעתך הרעה עלי, בהראותי לך שנויפותיך זכו לתשומת-לב. אימתי נולדו בחובי איחולים אחרים לא אוכל כמעט לדעת, אך סבורני שכמחצית השעה אחר שראיתך”.

אז סיפר לה על הנאתה הגדולה של ג'ורג'יאנה מהיכרותה עמה ועל אכזבתה מהפסקתה הפתאומית; ובדרך הטבע הגיעו אל גורם ההפסקה ועד מהרה נודע לה, שהחלטתו לצאת בעקבותיה מדרכישייר ולחפש את אחותה, גמלה בלבו עוד לפני צאתו מהאכסניה, וכי רצינותו היתירה ורוב המחשבות ששקע בהם אז מקורם לא בשום מאבקים אחרים, אלא באו כתוצאה מן הכרוך במטרה זאת.

היא הביעה שוב את הכרת-תודתה, אולם הנושא היה מכאיב לשניהם מכדי להוסיף ולדבר בו.

אחר לכתם מרחק מילין בפסיעה של טיול, והיותם טרודים מכדי לחוש בכך, נוכחו לבסוף, בתיתם עיניהם בשעוניהם, שהגיעה השעה להיות בבית.

“מה אירע למר בינגלי ולג'יין?” שאלו עצמם בתמיהה ופתחו בשיחה בהם. דארסי שמח מאד על אירושיהם; רעו הקדים להודיעו על כך.

“עלי לשאול אם הופתעת?” אמרה אליזבת.

“כלל וכלל לא. בלכתי מזה חשתי שהדבר יתרחש במהרה”.

“כלומר, נתת היתר לכך. ניחשתי זאת”. ואם כי התנגד לניסוח זה נוכחה שאמנם כך היה הדבר.

“בערב יום צאתי ללונדון”, אמר הוא, “התוודיתי לפניו, וידוי שהיה צריך לדעתי לשמוע מפי זה מכבר. סיפרתי לו על כל אשר אירע ואשר עלול

היה להפוך את כל התערבותי בעבר בענייניו כאבסורדית וחצופה. הפתעתו היתה גדולה, אמרתי לו, נוסף לזאת, שאני סבור כי טעיתי בהשערתי שאחותך שוות־נפש כלפיו; וכיוון שיכול אני לראות על נקלה שלבו נוטה אליה ממש כבעבר, איני מטיל עוד ספק באשרם בהיותם יחדיו”.

אליזבת לא יכלה לא להשיב בבת־צחוק על הקלות בה ניהל את חברו.

“האם שפטת לפי ראות עיניך אתה?”, אמרה היא, “כשאמרת לו, שאחותי אוהבת אותו, או רק לפי דברי אני באביב שעבר?”

“התבוננתי בה מקרוב, במשך שני הביקורים שערכתי כאן באחרונה והייתי משוכנע באהבתה אליו”.

“ובטחונך אתה, כפי שאני משערת, שכנע אותו מייד”.

אמנם כן. בינגלי עניו מאוד ללא העמדת־פנים. ביישנותו מנעה בעדו מלהסתמך על כוח שיפוטו שלו בענין כה חיוני, אך בטחונו בשלי הקל על הכל. נאלצתי להודות בדבר אחד, אשר במשך זמן־מה, ולא לא־בצדק, העליבו. לא יכולתי להרשות לעצמי להסתיר עוד ממנו, שאחותך שהתה בחורף שעבר שלושה חדשים בעיר, שידעתי על כך ובכוונה העלמתי זאת ממנו. הוא קצף. אך מובטחני, שזעמו לא נמשך יותר מאשר כל הזמן שהטיל ספק ברגשות אחותך כלפיו. כעת מחל לי בכל לבו”.

אליזבת השתוקקה להעיר, שמר בינגלי כה נפלא, שכה קל לנהלו עד כי ערכו גדול לאין שיעור; אך היא עצרה בלשונה. היא זכרה שעליו עדיין ללמוד לשאת דברי צחוק המכוונים אליו, וכי עדיין מוקדם מדי להתחיל בכך. בתארו את אשרו של בינגלי, הנופל, כמובן, רק מאשרו שלו, המשיך בשיחה עד הגיעם אל הבית. באכסדרה נפרדו.

פרק נ"ה

“ליזי יקירתי, להיכן שמתם פעמיכם?” שאלה ג'יין את אליזבת כשזו רק נכנסה החדרה, וכן שאלו גם כל האחרים בשבתם אל השולחן. בתשובה נאלצה לומר רק שהם שוטטו, עד כי לא ידעה היכן היא. היא הסמיקה בדברה; אך לא זה ולא שום דבר אחר עורר חשד באשר לאמת לאמתה.

את הערב בילו בשלווה. ללא כל מאורעות מיוחדים. זוג הנאהבים המופר שוחח וצחק; הבלתי מופר החריש. דארסי לא היה בעל אופי, שאושרו מתבטא בעליצות; ואליזבת, נרגשת ונבוכה, ידעה יותר שהיא מאושרה מאשר חשה בכך; כי מלבד המבוכה המיידית היו עוד לפנייה צרות אחרות. היא ידעה מראש מה ירגישו במשפחתה לאחר שמצבה יודע: היא ידעה שאיש מלבד ג'יין אינו מחבבו; וחששה שאצל האחרים זה הוא היעדר חיבה, שכל רכושו ומעמדו לא יוכלו לה.

לעת לילה גילתה את לבה לג'יין. אם כי החשד היה רחוק ביותר מטבעה של העלמה בנט, לא האמינה הפעם.

“ליזי, את מתלוצצת. לא יתכן הדבר! מאורשת למר דארסי! לא, לא, את לא תרמיני; יודעת אני שהדבר לא יתכן”.

“הרי זו התחלה עלובה באמת! את היית תקוותי היחידה ובטחוני שאם לא את, לא יאמין לי איש. אך, באמונה, שברצינות דיברתי. איני אומרת דבר מלבד אמת. הוא אוהבני עדיין ואנו מאורשים”.

ג'יין נתנה בה עיניה בספקנות. “אה, ליזי, לא יתכן. יודעת אני כמה אינך מחבבת אותו”.

“את אינך יודעת דבר. כל זאת יש לשכוח. אולי לא אהבנו תמיד כמו היום; אך במקרים כגון אלה אין לסלוח לזכרון הטוב. זו הפעם האחרונה שאני עצמי אזכור זאת”.

העלמה בנט עדיין הביעה כולה תמהון. אליזבת הבטיחה אותה שוב, וביתר רצינות, שאמנם אמת בפיה.

“שומו שמים! היתכן הדבר? אך כעת עלי להאמין לך”, קראה ג'יין. “ליזי, יקירתי, יקירתי שלי, בוודאי שאאמין, אני מברכת אותך; אך האם את בטוחה – סלחי על שאלתי – הבטוחה את בהחלט שתוכלי להיות מאורשת עמו?”

“לא יוכל להיות כל ספק בכך. כבר הסכמנו בינינו, שנהיה הזוג המאושר בעולם. אך השמחה את, ג'יין? התרצי באח אשר כזה?”

“מאוד, מאוד, מאוד. מאומה לא יוכל לגרום יתר עונג לבינגלי או לי. אך סבורים היינו, בדברנו על כך, כאילו היה בלתי אפשרי. והאמנם את אוהבת די הצורך? אה, ליזי, עשי כל שתעשי ובלבד שלא תינשאי ללא אהבה. הבטוחה את בהחלט, שאת חשה מה שאת צריכה לחוש?”

“אה, כן! את תיווכחי רק שמרגישה אני יותר משהייתי צריכה, לכשאספר לך הכל”.

“מה כוונתך?”

“עלי להודות, שאני אוהבת אותו יותר מאשר את בינגלי. חוששתני שתתרעמי עלי”.

“אחותי היקרה, היי נא, היי רצינית. רוצה אני לדבר ברצינות גמורה. הניחי לי להיודע כל שעלי לדעת ללא דחייה. התספרי לי כמה זמן את אוהבת אותו?”

“הדבר בא בהדרגה, עד כי כמעט שאיני יודעת מתי התחיל הדבר; אך סבורתני, שעלי לקבוע את התאריך למן ראותי לראשונה את אדמותיו היפות בפמברלי”.

אולם הפצרה נוספת של ג'יין שתהיה רצינית הפיקה את הרושם המקווה; ועד מהרה הרגיעה את ג'יין, בציינה ברוב חגיגות מה קשורה נפשה בנפשו. לאחר ששוכנעה בסעיף זה לא היה עוד קץ לשמחתה של העלמה בנט.

“כעת אני מאושרת בהחלט”, אמרה, “כי תהיי מאושרת כמוני. אבל, ליזי, את נהגת בי בערמוניות רבה, ולא גילית לפני את לבך. מה מעט סיפרת לי על שעבר עליך בפמברלי ובלאמבטון! אני חייבת כל מה שאני יודעת על כך לאחורת, לא לך”.

אליזבת סיפרה לה מה היו טעמי סודיותה. לא רצתה להזכיר את בינגלי; והיעדר היציבות ברגשותיה היא מנעו בעדה מלהזכיר את שם רעו. אך כעת לא תסתיר עוד ממנה את חלקו בנישואיה של לידיה, היא סיפרה הכל, והן בילו את חצי הלילה בשיחה.

“אל אלוהים!” קראה מרת בנט, בעמדה למחרת בבוקר לפני החלון, “כלום אין זה אותו מר דארסי הבלתי־נעים הבא שוב עם בינגלי יקירנו! מה כוונתו בייגעו אותנו כל כך, עם בואו הנה תמיד? ואני לא תיארתי לעצמי אלא שיצא לציד, או משהו כזה או אחר, ולא יטרידנו תמיד בחברתו. מה נעשה בו? ליזי, עליך לצאת עמו שנית, כדי שלא יפריע לבינגלי”.

אליזבת לא יכלה להתאפק כמעט מצחוק לשמע הצעה כה נוחה, אך לאמיתו של דבר התרעמה על כי אמה מעניקה לו תמיד כינוי כזה.

כשרק נכנסו, נתן בה בינגלי עיניו בהבעה רבה ולחץ ידה בחום כה רב, עד כי לא הניח ספק, שהבשורה הטובה ידועה לו; ועד מהרה אמר בקול רם: מרת בנט, האין לך כאן עוד חורשות, שבהן תוכל ליזי לתעות היום שוב בדרכה?”

“אני מייעצת למר דארסי, לליזי ולקיטי”, אמרה מרת בנט, “ללכת הבוקר לאוקהאם־מאונט. זה הוא טיול ממושך ונאה ומר דארסי לא ראה מעולם נוף זה”.

“אולי יתאים לאחרים”, השיב מר בינגלי, “אך בטוחני, שיהיה מייגע מדי בשביל קיטי. הלא כן, קיטי?”

קיטי סברה, כי מוטב שתישאר בבית. דארסי הביע את סקרנותו הרבה לראות את הנוף מתל זה, ואליזבת הסכימה בדומיה. בעלותה למעלה להתכונן לדרך, הלכה מרת בנט בעקבותיה ואמרה לה:

“צר לי מאוד, ליזי, שאת נאלצת לצאת ביחידות בחברתו של איש בלתי־נעים זה; אך מקווה אני, שלא איכפת לך. הרי יודעת את, שהכל למען ג'יין; ואין כל הכרח לשוחח עמו, אלא מפעם לפעם, ולכן אל נא תטרידי עצמך יותר מדי”.

בטיולם זה הוחלט שיבקשו הסכמתו של מר בנט בשעות הערב. אליזבת הניחה לעצמה לקבל את הסכמת אמה. היא לא יכלה לתאר לעצמה כיצד תקבל אמה את הדבר; היא הרי מטילה לפעמים ספק אם כל עשרו והדרו יספיקו לה כדי להתגבר על תיעובה כלפי האיש; אך בין שתתנגד בכל עוז לשידוך ובין אם תשמח לקראתו, ברור, שהתנהגותה לא תוסיף תהילה לשכלה הטוב; והיא לא יכלה לשאת את המחשבה שמר דארסי ישמע את קריאות ההתלהבות הראשונה מרוב שמחה, או את דברי הזעם הראשונים של התנגדותה.

לעת ערב, זמן מה לאחר שמר בנט התרחק אל לשכת ספריו, ראתה את דארסי קם אף הוא ממקומו והולך בעקבותיו, והתרגשותה בראותה זאת הגיעה לשיאה. היא לא חששה שאביה יתנגד, אלא פן יהיה אומלל; וכי היא תהיה הגורם לכך – היא, בתו האהובה, תצערנו בבחירתה, תמלאנו בחששות וצער. זה היה הרהור מדכא, והיא ישרה עלובה למראה עד שהופיע דארסי שנית, ובהתבוננה בו הרגישה מקצת רווחה שבאה עם בת צחוקו. אחר כמה דקות התקרב אל השולחן שהיא הסבה אליו עם קיטי; ובהעמידו פנים כמתפעל מעבודתה אמר חרש “לכי אל אביך; הוא רוצה לראותך בספריותו”. והיא הלכה מיד.

אביה התהלך על פני החדר, ומראהו רציני ומודאג. “ליזי, אמר, “מה את עושה? כלום יצאת מדעתך לתת ידך לאיש זה? כלום לא שנאת אותו תמיד?”

מה חפצה כעת בכל לבה שדעותיה בעבר תהיינה נאות יותר וביטוייה מתונים יותר! כי אז היו חוסכים לה הסברים והצהרות שהיה כה קשה להביעם; אך כעת היו הכרחיים והיא הסבירה לו במבוכה קלה, מה קשורה נפשה בנפשו של דארסי.

“או, במלים אחרות, גמרת אומר להינשא לו. הוא עשיר, כמובן, ואולי יהיו לך יותר שמלות יפות וכרכרות הדורות מאשר לג'יין. אך האם יעשוך למאושרת?”

“היש לך כל התנגדות אחרת”, אמרה אליזבת, “או רק אמונתך בשוויין־נפשי?”

“כלל וכלל לא. כולנו יודעים שהוא איש גא ובלתי־נעים; אך כל זה כמוהו כלא־כלום אם אמנם נתחבב עליך”.

“אני אוהבת, אני אוהבת אותו”, ענתה היא בדמעות בעיניה; “אני אוהבת אותו. ובאמונה שאין בו גאון־לב שאינו הוגן. הוא נעים עד מאוד בהליכותיו. אינך יודע מה הוא לאמיתו של דבר; בבקשה ממך אל תכאיב לי בדברך בו כדברים הללו”.

“ליזי”, אמר אביה, “נתתי לו הסכמתי באמונה שהוא מסוג אותם האנשים שלעולם לא אעז לסרב לכל אשר יואילו לבקש. נתון אתן את הסכמתי, אם גמרת אומר לתת לו את ידך. אך הבה ואיעץ לך להוסיף ולעייין בדבר. יודע אני, ליזי, טבעך מה הוא. יודע אני שלא תוכלי להיות מאושרת או

לרכוש כבוד לעצמך, אם לא תעריכי כראוי את בעלך, ולא תוכלי לשאת אליו את עיניך כעולה עליך. כשרונותיך וחיוניותך יעמידוך בנישואין בלתי שווים בסכנה יתירה. כמעט שלא תוכלי להימלט מכלימה ומצער. ילדתי, אל תניחי לי את העגמה לראותך, שאינך מסוגלת לכבד את חברך בחיים. אינך יודעת את הצפוי לך”.

אליזבת שהתרגשה עוד יותר, היתה רצינית וחגיגית בתשובתה; ולבסוף, אחר הבטחות חוזרות ונשנות, שאמנם בחרה במר דארסי מרצונה הטוב הסבירה את השינוי ההדרגתי שחל בהערכתה אותו. היא סיפרה שאהבתו אינה ילידת יום, אלא עמדה במבחן ציפיה של חדשים רבים, מנתה ברוב מרץ את כל סגולותיו הטובות והצליחה להתגבר על ספקות אביה, שייצטרך לשידוך.

“ובכן, יקירתי”, אמר הוא, בסיימה דבריה, “אין לי עוד מה לומר. אם אמנם כך הוא הדבר, הוא ראוי לך. לא הייתי יכול, ליזי, להיפרד מעליך, למען אחד שהוא פחות ראוי ממנו”.

כדי להשלים את הרושם החיובי, סיפרה לו אז מה עשה מר דארסי מרצונו הטוב למען לידיה. הוא שמע דבריה בתמהון.

“באמונה, זהו ערב של פלאי פלאים! ובכן דארסי עשה הכל; סידר את השידוך, נתן את הממון, פרע חובותיו של הברנש והשיג לו כהונתו בצבא! עוד יותר טוב. הוא חסך לי המון צרות וממון. אילו היה זה מעשה דודך, הייתי מוכרח לשלם לו; אך אוהבים צעירים עזים אלה עושים הכל לפי דרכם הם. אציע לו מחר לשלם לו; הוא ישאג ויסער על אהבתו אליך, וכך יושם קץ לענייך”.

ואז נזכר במבוכתה לפני כמה ימים, בקראו את מכתבו של מר קולינס; ואחר שמילא זמן-מה פיו צחוק עליה, הניח לה לבסוף ללכת, באמרו בצאתה מן החדר: “אם יבואו איזה עוליימים בענין מארי או קיטי, שלחי אותם הנה, אני פנוי בהחלט”.

מעמסה כבדה נגולה מעל לבה של אליזבת; ואחר חצי שעה של הרהורים שליווים בחדרה, יכלה כבר להצטרף אל האחרים, בשלוות-נפש כלשהי. הכל היה מוקדם מדי עדיין בשביל עליצות, אך הערב עבר בשלווה; לא היה עוד מה לחשוש מפני משהו ממשי והיא סברה שהרווחה שבקלות ובמשפחתיות בוודאי תבוא ברבות הימים.

לעת לילה, בעלות אמה אל חדר-ההלבשה שלה, הלכה בעקבותיה, והודעה החשובה בפיה. השפעתה היתה מיוחדת במינה; בשמעה זאת לראשונה, נשארה מרת בנט יושבת דוממה, מבלי שתוכל להפטיר אף הברה אחת. ורק אחר דקות רבות-רבות יכלה להבין את אשר היא שומעת, אם כי בדרך כלל לא נחשלה להבין דבר שהוא לתועלת משפחתה; או שהופיע בדמות מאהב לאחת מבנותיה. לבסוף החלה להתאושש, ולהתנועע ברוב עצבנות בכסאה, לקום, לשוב ולשבת, לתמוה ולהתברך בנפשה.

“אל אלוהים! יברכנו השם! שערי בנפשיך! הוי אלי! מר דארסי! מי היה מעלה על דעתו? היש אמת בדבר? אה, ליזי מתוקתי! מה עשירה תהיי ומה רמת-מעלה! איזה דמי-כיס; איזה תכשיטים, איזה כרכרות תהיינה לך! ג'יין כמוה כלא-כלום – כמוה כלא-כלום. אני שמחה כל-כך, מאושרת כל-כך. איש מקסים! יפה-תואר ורם-קומה! הו, ליזי יקירתי! בבקשה ממך, התנצלי בפניו על כי כה שנאתיו בעבר. מקווה אני שיעלים-עין מזה. ליזי יקירתי, יקירתי. בית בעיר! כל הקסם! שלוש בנות נשואות! עשרת אלפים לשנה! הוי אלי! מה יהיה עלי? אצא מדעתי”.

היה די בזה כדי להוכיח שאין להטיל ספק כי הדבר טוב בעיניה; ואליזבת ששמחה שרק היא שמעה השתפכות-נפש זו, הלכה ממנה עד מהרה. אך לפני ששהתה שלוש דקות בחדרה, באה אמה בעקבותיה.

“ילדתי היקרה מכל”, קראה, “לא אוכל להרהר עוד בדבר אחר. עשרת אלפים לשנה, ויתכן מאוד שאף יותר מזה. הרי זה בטוח כאלהים בעצמו! ורשיון מיוחד – מוכרחה את ואמנם תינשאי ברשיון מיוחד. אך אהובתי היקרה, איזה תבשיל חביב במיוחד על מר דארסי, שאתקינונו מחר”.

היה זה אות עגום שהעיד על יחס אמה אל האיש עצמו; ואליזבת, אם כי היתה בטוחה בהחלט באהבתו החמה, ובטוחה בהסכמת בני משפחתה, עדיין היה לה מה לאחל לעצמה. אך יום המחרת עבר הרבה יותר טוב משציפתה; כי מרת בנט התיירה כל-כך מפני חתנה-לעתיד-לבוא, עד כי לא ההינה לפנות אליו בדברים, כי אם במקרים שהיה לאל ידה לגלות לו שימת-לב או לציין שהיא מבכרת דעתו על דעת אחרים.

אליזבת נהנתה בראותה את אביה כשהוא מתאמץ להתוודע אליו יותר; ומר בנט הבטיחה עד מהרה שהוא עולה בעיניו בערכו משעה לשעה.

“אני מעריץ מאוד את כל שלושת חתני”, אמר. “וויקהאם הוא אולי החביב עלי מכולם; אך סבורני שאחבב את בעלך לא פחות מאשר את זה של ג'יין”.

פרק נ"ט

רוחה הטובה של אליזבת שבה אליה עד מהרה. היא שעשעה את רוחה, ברצונה לדעת מפי דארסי כיצד נולדה אהבתו אליה.

“כיצד יכולת לפתוח בדבר?” שאלה אותו. “אני מתארת לעצמי בנקל איך אתה ממשיך והולך ברוב חן, לאחר שפעם פתחת בדבר; אך מה הוא השבר שהניעך לכך לראשונה?”

“לא אוכל לקבוע לא את השעה, לא את המקום ולא את המבט ואף לא את המלים אשר הניחו את היסוד. זמן רב עבר מאז. הייתי כבר באמצע לפני שידעתי כי החילותי”.

“החזקת מעמד בפני יופיי; ואשר להליכותי, הרי התנהגותי כלפיך גבלה כמעט תמיד עם הבלתי-מנומס: מעולם לא דיברתי עמך מבלי להתכוון

לגרום לך כאב. וכעת אמור לי בכנות: האם הערצת אותי בגלל חוצפתי?"

"בגלל טוב שכלך".

"מוטב שתקרא לזאת חוצפה. עובדה היא, שבחלת בנימוסים, ביראת-כבוד ובשום-לב מופרז. אתה מאסת בנשים, שהיו מרבות להג תמיד, רואות והוגות רק מתוך כוונה, שאתה תראה זאת בעין יפה. ואני עוררתי בך עניין דווקא משום שהייתי שונה מהן. לולא אדיבותך האמיתית, היית שונא אותי על כך; אך למרות מאמציך להתחפש, היו רגשותיך נאצלים וישרים ובזת בכל לבך לאלה אשר החניפו לך בשקידה מרובה. הרי לך! – חסכתי לך את הטורח לספר על כך; אכן בהרהרי על כל זאת אני מתחילה להאמין, שאמנם הדבר מתקבל על הדעת. לאמיתו של דבר לא מצאת בי כל סגולה טובה, – אך אין איש מהרהר בכך כשהוא אוהב".

"כלום אין סגולה נאה בחיבה שגילית לג'יין בעת מחלתה בנתרפילד?"

"ג'יין היקרה! מי יכול היה לעשות למענה פחות מזה? אך בבקשה ממך עשה מזה מעלה טובה. סגולתי הטובות הן תחת חסותך, ועליך להפריז בהן ככל האפשר; ותמורת זאת, מחובתי למצוא הזדמנויות למען הקניטתך ולהתקוטט עמך לעתים קרובות. אתחיל מייד ואשאל אותך מדוע נמנעת לבסוף מלגשת לעצם העניין? מדוע התחבאת מפני, בביקורך הראשון כאן, ואחרי-כן כשסעדת כאן? וביחוד, מדוע העמדת פנים בבואך הנה, כאילו לא התעניינת בי כלל?"

"משום שהיית רצינית ומחרישה ולא עודדת אותי".

"הייתי נבוכה".

"וכן הייתי אף אני".

"יכולת לשוחח עמי יותר בבואך לסעוד עמנו".

"גבר אשר הרגיש פחות ממני היה עושה כן".

"למזלי הרע, תשובות מתקבלות על הדעת בפוך, ואני יודעת להודות בכך! אך תמהה אני כמה זמן היית ממשך בכך, אילו הניחוך לנפשך. תמהה אני מתי היית פוצה פה, לולא שאלתיך! החלטתי להודות לך על נדיבות-לבך כלפי לידיה, השפיעה, כנראה, במידה מרובה, יותר מדי, חוששתני".

"אל לך להעציב את לבך. מאמצי הבלתי מוצדקים של לידי קאתרין להפריד בינינו שימשו אמצעי לסילוק כל הספקות. אינני חייב תודה בעד אושרי היום לרצונך העז להביע את הכרת-תודתך. כי לא היה בדעתי לחכות שדווקא את תהיי הפותחת. דברי דודתי עוררו בי תקוות וגמרתי אומר בלבי לדעת מייד את העיקר".

"לידי קאתרין הביאה תועלת מרובה, דבר שיגרום לה אושר, כי היא אוהבת להביא תועלת. אך אמור לי, לשם מה באת לנתרפילד? האם רק כדי לרכב ללונגבורן ולבוא במבוכה, או ציפית לתוצאות יותר רציניות?"

"מטרתי האמיתית היתה לראותך ולשפוט, אם יעלה בידי, עד כמה אוכל לקוות פעם שתאהבני. המטרה שהודיתי בה, או שהודיתי בה בפני עצמי, היתה להיווכח אם לב אחותך עדיין נוטה אחר בינגלי, ואם כן – להתוודות בפניו, כפי שעשיתי זאת אחר כך".

"התתאזר פעם באומץ-לב להכריז בפני לידי קאתרין על הצפוי לה?"

"יחסר לי בוודאי יותר פנאי, מאשר אומץ-לב, אליזבת. אך יש לעשות את הדבר; ואם תתני לי פיסת ניר ייעשה הדבר מייד".

"לולא היה עלי עצמי לכתוב, הייתי יושבת לצדך להתפעל מכתב-ידך הקצוב, כשם שעשתה פעם גברת אחרת. אך אף לי דודה, שאסור לי להוסיף להזניחה.

אכן מפאת אירצונה להודות שהערכת קרבתה אל מר דארסי היתה מופרזת, לא השיבה עדיין אליזבת על מכתבה הארוך של מרת גארדינר; אך כעת, משהיה עליה להודיע דבר שלפי דעתה יהיה רצוי ביותר, התביישה כמעט בזכרה, שדודה ודודה כבר הפסידו שלושה ימי אושר ומייד כתבה את הדברים הבאים: –

"הייתי מקדימה להודות לך, דודתי היקרה, כפי שהייתי חייבת לעשות זאת, על פירוט העובדות הארוך והנדיב; אך למען האמת, התרעמתי מכדי לכתוב. את שיערת יותר משהיה במציאות. אך כעת שערי ככל אוות נפשך; תני חופש לדמיוןך, הינשאי על כנפי דמיוןך כעל כנפי נשרים, כפי שידרוש ממך הנושא, ואם תהיי סבורה שאני נשואה כבר, לא תטעי בהרבה. עליך לכתוב במהרה שוב ולדבר הרבה יותר בשבחו מאשר עשית זאת במכתבך האחרון. חן-חן לך שוב ושוב על כי לא נסענו אל האגמים. כיצד הייתי יכולה להיות אווילית עד כדי להשתוקק לכך? רעיוןך על הפונים הוא נפלא. אנו נסע סביב הגן מדי יום ביומו. אני היצור המאושר שבעולם. כבר אמרו זאת אנשים אחרים לפני, אך אף אחד מהם לא צדק כל כך. אני מאושרת אפילו יותר מג'יין; היא רק מחייכת, אני צוחקת. מר דארסי שולח לכם את כל רגשות האהבה שהוא יכול לחסוך מאהבתו אותי. כולכם מוזמנים לפמברלי לחגגה-מולד.

שלכם וכו'".

מכתבו של מר דארסי אל לידי קאתרין נכתב בסגנון אחר; ושונה משני אלה היתה אגרתו של מר בנט אל מר קולינס בתשובה למכתבו האחרון:

"אדוני היקר, - עלי להטריחך שוב לברכני. אליזבת תהיה בקרוב לרעיתו של מר דארסי. נחם את לידי קאתרין ככל אשר יש לאל ידך. אך אנוכי במקומך הייתי עומד לצדו של בן-אחותה. הוא יכול להעניק יותר.

שלך בכנות וכו'."

ברכותיה של העלמה בינגלי לאחיה לקראת נישואיו הקרובים הביעו שפע של חיבה וחוסר-כנות. היא כתבה אפילו בהזדמנות זו לג'יין, כדי להביע את שמחתה ולחזור על כל הצהרות-הנועם הקודמות. ג'יין לא רומתה, אך נתרשמה ואם כי לא נתנה אימון, לא יכלה לא להשיב לה תשובה נדיבה הרבה יותר משהיתה ראויה, לדעתה.

השמחה שהביעה העלמה דארסי, בקבלה את הידיעה, היתה כנה ממש כזו של אחיה, בשלחו אותה. ארבעה עמודי נייר לא הספיקו לה כדי לכלול את כל עליצותה וכל תשוקתה מקרב לבה לזכות באהבת אחותה.

לפני שסיפק היה בידי מר קולינס לשלוח תשובה כלשהי, ולפני שרעיתו יכלה לשלוח ברכות לאליזבת, שמעה המשפחה בלונגבורן כי משפחת קולינס באה בכבודה ובעצמה למעון לוקאס. הטעם להסתלקות מהירה זו נתברר עד מהרה. לידי קאתרין קצפה כל-כך על תוכן מכתבו של בן-אחותה עד כי שארלוט, אשר שמחה בכל לבה על השידוך, רצתה להתחמק עד יעבור זעם. ברגע זה היה עצם בואה של רעותה מקור של אושר אמיתי לאליזבת, אם כי בשעת פגישותיהן חשבה לא פעם, שתענוגה נקנה במחיר יקר, בראותה כי בעלה מעתיר על מר דארסי את כל הדר הנימוסים העבדותיים. אולם הוא נשא זאת בשלווה מופלאה. הוא מסוגל היה אפילו להטות אוזן בקור-רוח לדברי סיר וויליאם לוקאס, כשזה קבל בפניו על כי ישא עמו את פנינת הארץ המזהירה ביותר, והביע את תקוותיו שכולם ייפגשו לעתים קרובות בארמון סט. ג'ימס. ואם משך מר דארסי בכתפיו, הרי עשה זאת רק לאחר שסיר וויליאם נעלם מן העין.

התנהגותה ההמונית של מרת פיליפס היתה מעמסה אחרת, ואולי יותר כבדה, שחייב היה לשאת. ואם כי מרת פיליפס, ממש כאחותה, רחשה לו יותר יראת-כבוד מכדי לשוחח עמו בקרבה יתרה, היתה בכל זאת נעימה ההמונית מתגלה מדי פצותה פיה. אליזבת עשתה כפי יכולתה כדי לגונן עליו מפני תשומת לב יתירה של כל אחת מהן, ומשתוקקת היתה כל הזמן להניחו לעצמה ולא להאליץ מבני-משפחתה, שעמן יכול לשוחח ללא סבל. הרגש הבלתי-ינעים שכל זה עורר נטל מעונת-האירושין הרבה מהעונג הכרוך בה, אבל הוסיף במידה מרובה על התקווה לעתיד לבוא; והיא נשאה עיניה ברוב חדווה אל אותה התקופה, לכשיתרחקו מהחברה, הגורמת עונג מועט לשניהם, אל כל הרווחה והחמדה שבחוג משפחתם בפמברלי.

פרק ט

אושר אימהי שלם ידעה מרת בנט ביום בו נפטרה משתי בנותיה הכבודות. קל לנחש באיזה גאון שבשמחה ביקרה אחרי-כן אצל מרת בינגלי ושוחחה על מרת דארסי. הייתי משתוקק לומר למען טובת משפחתה, כי התגשמות חשקה העז לשדך את בנותיה השפיעה עליה לטובה, עד כי הפכה לאשה נבונה, נעימה ובת-דעת, לכל שאר ימי חייה; אם כי למזלו הטוב של אלופה, שאולי לא היה מתמוגג מאושר משפחתי שבא באורח בלתי שגור זה, היתה עדיין מפעם לפעם עצבנית ולא פעם אווילית.

מר בנט חש מאוד בחסרון בתו השנייה; וחיבתו אליה משכה אותו לעתים קרובות מן הבית, יותר מכל דבר אחר. הוא נהנה מאוד מנסיעה לפמברלי, ביחוד בעת שלא ציפו לו כלל.

מר בינגלי וג'יין נשארו בנתרפילד תריסר ירחים בלבד. קרבה כה רבה אל אמה ואל שארי-בשרה במיריטון לא היתה רצויה לא לג'יין בעלת הלב האוהב ולא למר בינגלי הנוח לבריות. ומשאת-נפש אחיותיו נתגשמה אז: הוא קנה אחוזה בנפה קרובה לדרבישייר; וג'יין ואליזבת ידעו, נוסף על כל שאר מקורות האושר, שהן במרחק של שלושים מילין בלבד זו מזו.

קיטי בילתה את רוב זמנה לתועלתה הממשית ביותר, אצל שתי אחיותיה הבכירות. בחברה נעלה זו, שכמוה לא ידעה כל ימיה, חלה בה הטבה רבה. היא לא היתה בעלת-מזג פרוץ כלידיה; וכשהרחיקה מהשפעתה של לידיה, נעשתה, לאחר טיפול מתאים, פחות רגזנית, פחות בורה ופחות אווילית. שמרו עליה, כמובן, בכל הזהירות מפני שהייה נוספת בחברתה המזיקה של לידיה; ואם כי מרת וויקהאם הזמינה אותה לעתים קרובות לבוא ולשבת עמה, בהבטיחה לה נשפיי-מחולות וגברים צעירים, לא הסכים אביה מעולם שתסע שמה.

מארי היתה הבת היחידה שנשארה בבית; ומחמת הכרח הרחיקה מהמשכת השתלמותה, משום שמרת בנט לא יכלה בשום פנים לשבת יחידה בלי חברה. מארי נאלצה לבוא יותר בחברה, אך יכלה עדיין להפיק מוסר-השכל מכל ביקור-שחרית; והואיל ושוב לא סבלה מהשוואת יופייה לזה של אחיותיה, חשד בה אביה שנכנעה לשינוי מרצונה.

אשר לוויקהאם וללידיה, לא חלה מהפכה בטבעם בשל נישואי אחיותיה. הוא נשא בקרירות פילוסופית את ההכרה שלאליזבת נודע כבר, בוודאי, כי הוא כפוי-טובה ושקרו, וכל יתר הדברים שלא ידעה עד כה; למרות הכל, לא אבדה תקוותו, שעדיין אפשר יהיה להשפיע על דארסי להעשירו. מכתב-הברכה, שקיבלה אליזבת מלידיה לנישואיה, הסביר לה, לפחות, שרעיתו, אם לא הוא עצמו, טומנת תקווה כזו בחובה. ואלה דברי המכתב:

"ליזי יקירתי, - אני מאחלת לך רוב אושר. אם את אוהבת את מר דארסי כדי המחצית מאהבתי את וויקהאם היקר שלי, את, בוודאי, מאושרת מאוד. נחמה גדולה היא לדעת שאת כה עשירה; וכשלא יהיה לך דבר אחר לעשותו, מקווה אני שתהרהרי בנו. בטוחנני, שוויקהאם היה רוצה מאוד במעמד בבית-הדין; ואינני סבורה, שיהיה לנו ממון די הצורך להתפרנס ללא עזרה כלשהי. כל משרה בשלוש או ארבע מאות לשנה תתאים

לנו; אך אל תשוחחי בנידון זה עם מר דארסי, אם אינך נוטה לכך.

שלך, וכו'".

כיוון שאליזבת לא רצתה לשוחח על כך עם בעלה, התאמצה בתשובתה לשים קץ לכל הפצרה ותקווה ממין זה. מה שהיה לאל ידה להרשות לעצמה, בחסכה בהוצאותיה הפרטיות, היתה שולחת להם לעתים קרובות. תמיד היה ברור לה, שהכנסה כשלהם, בהנהלת שני אנשים המפריזים כל כך בצרכיהם ואינם דואגים לעתיד, בוודאי שאינה מספקת לפרנסתם; ובכל עת אשר שינו מקום מגוריהם, היתה היא ואף ג'יין בטוחות, כי בוודאי יפנו אליהן בבקשת עזרה קלה, כדי שיוכלו לפרוע את חובותיהם. דרך חייהם היתה, אפילו לאחר שהשתרר השלום והחזירם לביתם, בלתי יציבה כלל וכלל. תמיד עברו ממקום למקום, חיפשו מקום-מושב זול, ובזבזו תמיד למעלה מן הדרוש. אהבתו אליה שקעה עד מהרה והפכה לאדישות; אהבתה שלה ארכה מעט יותר; ולמרות עלומיה ומנהגיה, קיימה כל תביעותיה למוניטין שנתנו לה נישואיה.

אם כי דארסי לא יכול לקבלו לעולם בפמברלי, סייע לו בכל זאת הלאה במקצועו למן אליזבת. לידיה ביקרה אצלם לפרקים, בלכת בעלה לבלות בלונדון או במקום אחר; ואצל הזוג בינגלי שהו לעתים קרובות שהות כה ארוכה, עד כי אפילו רוחו הטובה של מר בינגלי לא היתה לו עוד והוא מוכן היה גם לרמוז להם על כך שילכו לדרכם.

העלמה בינגלי נפגעה במעמקי נפשה מנישואי דארסי; אך כיוון שסברה כי מן הנכון הוא לשמור על זכותה לבקר בפמברלי, ויתרה על כל תרעומתה; היא חיבבה יותר מהרגיל את ג'יורג'יאנה, שמה לב אל דארסי ממש כמו בעבר, ופרעה את כל חובות הנימוס לאליזבת.

פמברלי היה כעת ביתה של ג'יורג'יאנה; והחיבה בין האחיות היתה ממש כפי שציפה דארסי לראות. דעתה של ג'יורג'יאנה על אליזבת היתה, שאין כמותה בעולם; אם כי היתה אונן בתמהון הגובל עם בהלה לדרך דיבורה הער והמהתל עם אחיה. הוא, שעורר בה תמיד יראת כבוד אשר עלתה כמעט על חיבתה אליו, היה כעת לנגד עיניה מטרה ללצון גלוי. היא תפסה כעת דברים, שלא ידעה מעולם. הודות להוראותיה של אליזבת החלה להבין, כי לאשה מותר לנהוג חירות בבעלה, יותר מאשר מתיר לעצמו אח לגבי אחות רכה ממנו בלמעלה מעשר שנים.

ליידי קאתרין רגזה מאוד על נישואי בן-אחותה; וכיוון שהניחה לגילויי-הלב האמיתי, שבו חונן מזגה, להתפרץ, שלחה לו תשובה על הודעתו בדבר שידוכו, בלשון כה מעליבה, ביחוד ביחס לאליזבת, עד כי במשך זמן-מה נפסק כל קשר ביניהם. אולם לבסוף, הודות להתערבותה של אליזבת, נטה להעלים עין מהפגיעה והשתדל להפיס את דעתה. ואחר התנגדות קלה נוספת נכנע קצפה לחיבתה אליו או לסקרנותה לדעת מה מנהג אשתו; והיא הואילה לסור אליהם לפמברלי, למרות חילול יערותיה, לא רק מנוכחותה של גברת כגון זו, אלא מביקורי דודה ודודתה מהעיר.

עם הגארדינרים היו תמיד ביחסים קרובים ביותר. דארסי, ממש כאליזבת, אהב אותם בכל נפשו; ושניהם הכירו תמיד תודה עזה לאנשים, אשר הודות להם באו בברית הנישואין.

– סוף –

1. "שאורח רוחה" – כך במקור [הערת פרויקט בן-יהודה] ↵

2. "תשובותיו... קלושים" – כך במקור [הערת פרויקט בן-יהודה] ↵

3. במקור המודפס נשמט כאן משפט מן המקור האנגלי. המשפט שנשמט הוא: "Perhaps we might be deceived", וניתן לתרגמו בהקשר זה כך: "ייתכן שהוטעינו". [הערת פרויקט בן-יהודה] ↵

4. במקור האנגלי משמעות המשפט הפוכה: "Be that as it may, she saw him go with regret" – כלומר בחרטה, ולא בלי חרטה. [הערת פרויקט בן-יהודה] ↵